

فهرست مطالب

- مقدمه ۱۵
- فهرست یکم ۷۱
- فهرست دوم ۱۲۷
- کتاب‌شناسی آثار فیض ۱۲۷
- کتاب‌شناسی آثار منسوب و مجعول ۳۰۱
- نمایه ۳۱۷

فهرست تفصیلی

□ مقدمه

فهرست و چندگونگی آن ۱۵ / فهرست آثار یک کتابخانه ۱۶ / فهرست دیگر نوشت ۱۷ /
فهرست خود نوشت ۲۰ / زندگینامه فیض ۲۸ / زندگینامه فیض در نسخه‌های خطی
۳۲ / اهمیت و ویژگیهای آثار فیض ۳۴ / تحول فکری و نقش آن در آثار فیض ۳۴ /
فارسی نویسی فیض ۳۶ / تعداد آثار فیض ۳۸ / قصیده علم الهدی درباره آثار فیض ۳۸ /
فهرستهای سه‌گانه فیض ۴۳ / تحریر اول و دوم فهرست اول ۴۳ / فهرست دوم فیض ۴۴ /
نسخه‌شناسی فهرستهای سه‌گانه فیض ۴۵ / کتاب‌شناسی فیض کاشانی ۴۷ / الاعتذار
۴۷ / الفت‌نامه ۴۸ / جلاء القلوب ۴۸ / راه صواب ۴۸ / رساله فی ثبوت الولاية للاب
والجد للاب علی البکر البالغة ۴۸ / رفع الفتنة ۴۸ / زاد السالک ۴۸ / قرة العيون ۴۹ / گلزار
قدس ۴۹ / اللب ۴۹ / اللباب ۴۹ / المحاکمة بین الفاضلین ۵۰ / النخبة ۵۰ / آثار منسوب و
مجموع ۵۰ / سریان نورالحق ۵۰ / شجرة الهیة ۵۰ / شواکل الحور ۵۱ / قواعد العقاید ۵۱ /
منتخب الختوم ۵۱ / عنوانهای اصلی ۵۱ / عنوانهای فرعی و غیراصلی ۵۲ / بخش‌بندی
کتاب ۵۵ / تقسیمات درون متن ۵۵ / تعداد ابیات کتاب یا رساله ۵۵ / تاریخ تألیف ۵۵ /
موضوع ۵۵ / آغاز و انجام ۵۵ / اختصارات ۵۷ / سپاسگزاری ۶۸.

□ فهرست یکم

تحمیدیه ۷۳ / الصافی ۷۳ / الاصفی ۷۴ / الوافی ۷۴ / الشافی ۷۵ / النوادر ۷۵ / معتصم الشیعه

٨ / فهرست های خودنوشت فیض کاشانی

فی احکام الشريعة ٧٦ / مفاتيح الشرايع ٧٦ / النخبة ٧٧ / التطهير ٧٧ / علم اليقين ٧٧ /
المعارف ٧٨ / عين اليقين ٧٨ / اصول المعارف ٧٩ / المحجة البيضاء ٨٠ / الحقايق فى
اسرارالدين ٨٠ / قرة العيون فى اهمّ الفنون ٨١ / الكلمات المكنونة ٨١ / الكلمات المخزونة
٨١ / اللئالى ٨٢ / الكلمات المضمونة ٨٢ / الكلمات السرية ٨٢ / جلاء العيون ٨٣ / تشريح
العالم ٨٣ / انوار الحكمة ٨٣ / اللباب ٨٤ / اللب ٨٤ / ميزان القيامة ٨٤ / مرآة الاخرة ٨٥ / ضياء
القلب ٨٥ / تنوير المواهب ٨٥ / شرح الصحيفة السجادية ٨٦ / الكلمات الطريفة ٨٦ / بشارة
الشيعة ٨٧ / الاربعين ٨٧ / سفينة النجاة ٨٧ / الحق المبين ٨٨ / الاصول الاصلية ٨٨ / تسهيل
السييل بالحجة ٨٩ / نقد الاصول الفقهية ٨٩ / اصول العقايد ٨٩ / منهاج النجاة ٩٠ / خلاصة
الاذكار ٩٠ / ذريعة الضراعة ٩١ / منتخب الاوراد ٩١ / لبّ الحسنات ٩٢ / زاد العقبى ٩٢ / اهمّ
مايعمل ٩٢ / الخطب ٩٢ / ثناء المعصومين ٩٣ / شهاب الثاقب ٩٣ / ابواب الجنان ٩٣ /
ترجمة الصلوة ٩٤ / مفتاح الخير ٩٤ / ترجمة الطهارة ٩٤ / اذكار الطهارة ٩٥ / ترجمة الزكوة
٩٥ / ترجمة الصيام ٩٥ / ترجمة الحج ٩٦ / ترجمة العقايد ٩٦ / السانح الغيبى ٩٦ / راه صواب
٩٧ / شرائط الايمان ٩٧ / ترجمة الشريعة ٩٧ / الاذكار المهمة ٩٨ / الرفع والدفع ٩٨ / آيينة
شاهي ٩٨ / وصف الخليل ٩٩ / الفت نامه ٩٩ / زاد السالك ٩٩ / زاد الحاج ١٠٠ /
النخبة الصغرى ١٠٠ / تعليقات النخبة الصغرى ١٠٠ / الضوابط الخمس ١٠٠ / جهاز الاموات
١٠٠ / اخذ الاجرة على العبادات ١٠١ / ثبوت الولاية على البكرة فى التزويج ١٠١ /
غنية الانام ١٠٢ / معيارالساعات ١٠٢ / الاحجار السداد و السيوف الحداد ١٠٢ / المحاكمة
١٠٣ / رفع الفتنة ١٠٣ / فهرست العلوم ١٠٣ / رسالات فى اجوبة مكتوبات و سؤالات
١٠٤ / رسالة كيفية علم الله سبحانه ١٠٤ / هل الوجود مشترك لفظى او معنوى ١٠٤ / تعدد
الطبايع ١٠٤ / محاكمة بين بعض المنسوبين الى العلم الرسمى ١٠٤ / فى جواب من سأل
عن البرهان على حقيقة مذهب الامامية ١٠٤ / فى تفسير آية الامانة ١٠٤ / المنتزع من
رسائل اخوان الصفا ١٠٤ / من الفتوحات المكيّة ١٠٥ / من المكاتيب لقطب بن مسحي
١٠٥ / من المثنوى للمولوى ١٠٥ / من غزلياته ١٠٥ / انموذج اشعار اهل العرفان ١٠٥ /
سلسيل ١٠٥ / شراب طهور ١٠٥ / تسنيم ١٠٥ / ندبة العارف ١٠٥ / ندبة المستغيث ١٠٥ /
تنفيس الهموم ١٠٥ / وسيلة الابتهاال ١٠٥ / آب زلال ١٠٥ / آداب الضيافة ١٠٥ / دهر آشوب
١٠٦ / شوق المهدي ١٠٦ / گلزار قدس ١٠٦ / شوق العشق ١٠٦ / شوق الجمال ١٠٦

فهرست مندرجات / ٩

المنتخب الكبير ١٠٦ / المنتخب الصغير ١٠٦ / المشواق ١٠٦ / الانصاف ١٠٧ / الاعتذار
١٠٧ / شرح الصدر ١٠٧.

□ فهرست دوم

خمسة فى التفسير والحديث: تحميديه ١١١ / الصافى ١١٢ / الاصفى ١١٢ / الوافى ١١٢ /
الشافى ١١٢ / النوادر ١١٢ / خمسة مستنبطة من تنبيهات ظواهر القرآن والحديث:
المعارف ١١٢ / النسخة ١١٢ / السفينة النجاة ١١٣ / بشارة الشيعة ١١٣ / الكلمات
الطريفة ١١٣ / خمسة مستنبطة من اشارات بواطن القرآن والحديث : اصول
المعارف ١١٣ / قرّة العيون ١١٣ / الكلمات المخزونة ١١٣ / الكلمات المضمونة ١١٣ /
الحقايق ١١٣ / خمسة فيما يتعلّق بالادعية والاذكار والاوراد: ذريعة الضراعة ١١٣ /
منتخب الاوراد ١١٤ / خلاصة الاذكار ١١٤ / جلاء القلوب ١١٤ / اهم ما يعمل ١١٤ / خمسة
فى منتخبات كتب اهل العلم والعرفان و اشعارهم : منتخب رسائل اخوان الصفا ١١٤ /
منتخب بعض ابواب الفتوحات المكيّة ١١٤ / منتخب مكاتيب قطب الدين بن محبى ١١٤ /
منتخب مثنوى العارف الرومى ١١٤ / منتخب غزلياته ١١٤ / خمسة فى منتخب اصناف
الاشعار : منتخب گلزار قدس ١١٥ / السلسبيل ١١٥ / التسنيم ١١٥ / ندبة العارف ١١٥ /
ندبة المستغيث ١١٥ / خمسة فى خمسة مطالب: ضياء القلب ١١٥ / الخطب للجمعات
والاعیاد ١١٥ / الكلمات السريّة العلوية ١١٥ / شرح ما يحتاج الى الشرح من الصحيفة
السجادية ١١٦ / مناقب امير المؤمنين ١١٦ / خمسة بلغة الفرس لعامة الناس : ترجمة
العقايد ١١٦ / ترجمة الصلوة ١١٦ / ابواب الجنان ١١٦ / شرايط الايمان ١١٦ / الاذكار
المهمّة ١١٦ / خمسة فى علوم دينية علمية: منهاج النجاة ١١٧ / تسهيل السبيل ١١٧ /
السانح الغيبى ١١٧ / ترجمة الشريعة ١١٧ / زاد السالك ١١٧ / خمسة فى فرائد ذات فوائد
فى بيان انواع العلوم: فهرست العلوم ١١٨ / رفع الفتنة ١١٨ / الاعتذار ١١٨ / شرح
الصدر ١١٨ / الانصاف ١١٨ / خمسة رسائل خاصية عديم المثال: اللب ١١٩ / اللباب
١١٩ / الحقّ المبين ١١٩ / محاكمة بين فاضلين ١١٩ / التطهير فى تهذيب الاخلاق ١١٩ /
خمسة فى معارف يقينية خاصية : علم اليقين ١١٩ / انوار الحكمة ١٢٠ / ميزان القيامة

١٢٠ / مرآة الاخرة ١٢٠ / تشريح العالم ١٢٠ / خمسة في الحكمة العلمية والعملية و علوم
اهل المعرفة : عين اليقين ١٢٠ / الكلمات المكونة ١٢٠ / اللئالي ١٢٠ / المحجة البيضاء
١٢٠ / المشواق ١٢١ / خمسة في الفقه والاصول : معتصم الشيعة ١٢١ / مفاتيح الشرايع
١٢١ / نقد الاصول الفقهية ١٢١ / الاصول الاصلية ١٢١ / راه صواب ١٢١ / خمسة في
ترجمة العبادات الخمسة الاركانية : ترجمة الطهارة ١٢٢ / ترجمة الصلوة ١٢٢ / ترجمة
الزكاة ١٢٢ / ترجمة الصيام ١٢٢ / ترجمة الحج ١٢٢ / خمسة منظومة في المناجاة : گلزار
قدس ١٢٢ / شوق العشق ١٢٢ / شوق الجمال ١٢٢ / شوق المهدي ١٢٣ / دهر آشوب ١٢٣ /
خمس في المثنويات : شراب طهور ١٢٣ / آب زلال ١٢٣ / وسيلة الابتهاال ١٢٣ / مناجات
نامه ١٢٣ / تنفيس الهموم ١٢٣ / خمس رسائل شرعية في تحقيق مسائل فقهية: الشهاب
الثاقب ١٢٣ / حكم اخذ الاجرة على العبادات ١٢٤ / احكام الشك و السهو ١٢٤ / تجهيز
الاموات ١٢٤ / تحقيق ثبوت الولاية على البكر في التزويج ١٢٤ / خمسة فارسية صنفها
للسلطان بالتماسه : تنوير المواهب ١٢٤ / آيينه شاهي ١٢٤ / وصف الخيل ١٢٤ / لب
الحسنات ١٢٤ / زاد العقبى ١٢٤ / خمسة الفتها في عنفوان الشباب لبعض الاحباب: غنية
الانام ١٢٥ / معيار الساعات ١٢٥ / الفت نامه ١٢٥ / الرفع والدفع ١٢٥ / الاحجار الشداد ١٢٥.

□ كتاب شناسی آثار فیض

آب زلال ١٢٩ / آداب الضیافة ١٢٩ / آيينه شاهي ١٣٠ / ابواب الجنان ١٣١ / الاحجار الشداد
والسيوف الحداد ١٣٢ / اذكار الطهارة ١٣٢ / الاذكار المهمة ١٣٣ / الاربعين ١٣٤ / الاصفى
١٣٥ / الاصول الاصلية ١٣٦ / اصول العقايد ١٣٨ / اصول المعارف ١٣٩ / الاعتذار ١٤٠ /
الفت نامه ١٤١ / الانصاف ١٤٣ / انموذج اهل العرفان ١٤٥ / انوار الحكمة ١٤٥ / اهم
مايعمل ١٤٦ / بشارة الشيعة ١٤٧ / ترجمة الحج ١٤٨ / ترجمة الزكاة ١٤٩ / ترجمة
الشريعة ١٥٠ / ترجمة الصلوة ١٥١ / ترجمة الصيام ١٥٣ / ترجمة الطهارة ١٥٤ / ترجمة
العقائد ١٥٥ / التسليم ١٥٦ / تسهيل السبيل ١٥٧ / تشريح العالم ١٥٨ / التطهير ١٥٨ / تفسير
آية امانت ١٥٩ / تقويم المحسنين ١٦٠ / تنفيس الهموم ١٦٢ / تنوير المواهب ١٦٢ / ثناء
المعصومين ١٦٢ / جلاء القلوب ١٦٣ / جواب من سأل عن كيفية علم الله ١٦٤ / جهاز

فهرست مندرجات / ١١

الاموات /١٦٥ / الحق المبين /١٦٦ / الحقايق /١٦٧ / الخطب في الجمعيات و الاعياد /١٧٠ / خلاصة الاذكار /١٧٠ / دهر آشوب /١٧٣ / ذريعة الضراعة /١٧٤ / راه صواب /١٧٥ / رساله در جواب پرسش اهل مولتان /١٧٦ / رساله في بيان حكم اخذ الاجرة /١٧٧ / رساله في ثبوت الولاية للاب والجد /١٧٨ / رفع الفتنة /١٧٨ / الرفع والدفع /١٧٩ / زاد الحاج /١٨١ / زاد السالك /١٨١ / زاد العقبي /١٨٣ / السانح الغيبي /١٨٣ / سفينة النجاة /١٨٤ / سلسبيل /١٨٥ / الشافي /١٨٦ / شراب ظهور /١٨٧ / شرائط الايمان /١٨٧ / شرح الصحيفة السجادية /١٨٨ / شرح صدر /١٨٩ / شوق العشق /١٩٠ / شوق المهدي /١٩٠ / الشهاب الثاقب /١٩١ / الصافي /١٩٣ / الضوابط الخمس في احكام الشك و السهو /٢٠١ / ضياء القلب /٢٠٢ / علم اليقين /٢٠٣ / عين اليقين /٢٠٥ / غنية الانام في معرفة الساعات و الايام /٢٠٧ / فهرس العلوم /٢١٠ / فهرس مؤلفات /٢١١ / قره العيون في اعز الفنون /٢١٤ / الكلمات السريّة /٢١٦ / الكلمات الطريفة /٢١٧ / الكلمات المخزونة /٢١٩ / الكلمات المضمونة /٢٢٠ / الكلمات المكسونة /٢٢٠ / گلزار قدس /٢٢٢ / اللثالي /٢٢٩ / اللب /٢٣١ / اللباب /٢٣٢ / لب الحسنات /٢٣٤ / المحاكمة بين الطائفتين /٢٣٤ / المحاكمة بين الفاضلين /٢٣٦ / المحجة البيضاء /٢٣٧ / مرآة الاخرة /٢٤٥ / مشواق /٢٤٦ / المعارف /٢٤٨ / معتصم الشيعة /٢٤٩ / معيار الساعات /٢٥٠ / مفاتيح الشرايع /٢٥١ / مفتاح الخير /٢٦٥ / منتخب الاوراد /٢٦٦ / منتخب ديوان شمس /٢٦٧ / منتخب رسائل اخوان الصفا /٢٦٧ / منتخب فتوحات المكّية /٢٦٧ / منتخب مثنوي /٢٦٧ / المنتخب الصغير /٢٦٨ / المنتخب الكبير /٢٦٨ / منتخب مكاتيب قطب الدين محيي /٢٦٨ / منشآت /٢٦٩ / منهج النجاة /٢٧٤ / ميزان القيامة /٢٧٦ / النخبة /٢٧٨ / النخبة الصغرى /٢٨١ / ندبة العارف /٢٨١ / ندبة المستغيث /٢٨٢ / نقد الاصول الفقهية /٢٨٢ / النوادر /٢٨٢ / الوافي /٢٨٤ / وسيلة الابتهاال /٢٩٩ / وصف الخيل /٢٩٩ .

□ آثار منسوب و مجعول

اتل توتتل /٣٠٣ / اثبات حركت جوهرى /٣٠٣ / احكام النجوم /٣٠٤ / رساله في الارث /٣٠٤ / اضغاث الاحلام /٣٠٤ / اعمال الاشهر الثلاثة /٣٠٥ / امالي /٣٠٥ / رساله في الانسان /٣٠٥

١٢ / فهرست های خودنوشت فیض کاشانی

رسالة في تحقيق معنى القابلية ٣٠٦ / التذكرة في الحكمة الالهية ٣٠٦ / ترجمة الحق ٣٠٧ /
ترجمة حديث معلى بن خنيس ٣٠٧ / التوحيد ٣٠٨ / الجبر و التفويض ٣٠٨ / جواب بعض
الاحوان ٣٠٨ / الحاشية على حاشية التهذيب ٣٠٩ / الحاشية على الرواشح السماوية ٣٠٩ /
حاشية على زبدة البيان ٣٠٩ / دلائل الاحكام ٣١٠ / سريان نور الحق ٣١٠ / شجرة
الهيئة ٣١١ / شرح حديث الحقيقة ٣١١ / شرح حديث الفرجة ٣١٢ / شرح حديث جنود
مجندة ٣١٢ / شواكل الحور ٣١٢ / رسالة القضاء والقدر ٣١٣ / قواعد العقائد ٣١٣ / مسألة
الوجود ٣١٤ / معالجة النفس ٣١٤ / المصطفى ٣١٤ / مفاتيح الزيارات ٣١٥ / منتخب
الختوم ٣١٥ / رسالة في الموت و حقيقته ٣١٦ / رسالة في وحدة الوجود ٣١٦.

□ نمايه

آيات و احاديث ٣١٩ / كسان ٣٢٠ / كتابها ٣٤٢ / موضوع ٣٥٤ / اشعار ٣٥٨

بازگشت به فهرست

□ مقدمه^۳

I

فهرست و چندگونگی آن

واژه فهرست در لغت دارای معانی گوناگونی است و اندیشمندان علم لغت از آن تعاریفی ارائه داده‌اند که شمول و جامعیت این کلمه را می‌رساند. فیروزآبادی بر این باور است که «الفهرس هو الكتاب الذی تجمع فیہ الکتب».^۱ فهرست عبارت از کتابی است که در آن مؤلف به اسامی و نامهای کتابها اشاره می‌کند. تعبیر خوارزمی در *مفاتیح العلوم* آن است که فهرست صورت کارها و دفاتری است که به دیوان مربوط می‌شود و گاهی برای ذکر دیگر چیزها استعمال می‌گردد.^۲

گروه دیگری آن را در بردارنده جدولی شامل ابواب و فصول کتاب می‌دانند که جایش در آغازین بخش کتاب یا در آخرین قسمت آن می‌باشد. این معنا امروز تداول بیشتری پیدا کرده است. اما هنگامی که کلمه فهرست در عرف گروه آشنا با نسخه‌های خطی و کتاب‌شناسان اهل فن بکار می‌رود آنچه در آغاز متبادر به ذهن می‌شود همان معنای مورد نظر فیروزآبادی در قاموس است که به مرور زمان با تحول و دگرگونیهای شرقی و غربی بار معنایی آن پختگی و کمال یافته. در این مقال ما نیز فهرست را کتاب و رساله‌ای می‌دانیم که در آن به اسامی کتابها، رساله‌ها، مؤلفان، و دیگر مشخصات کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی اشاره می‌شود. از این دیدگاه برای فهرست اشکال و مشتقات چندی می‌توان جست که در ذیل به آن می‌پردازیم:

---

۱. قاموس المحيط، ۲/۳۴۷.

۲. ترجمه مفاتیح العلوم، ترجمه حسین خدیوچم، ۶۰.

الف) فهرست آثار یک کتابخانه

بدین معنا که فهرست در بردارنده اسامی تمامی کتابها و مؤلفان یک کتابخانه است. این کتابخانه می‌تواند دولتی یا شخصی باشد. برای یافتن سابقه این نوع فهرست‌ها می‌توان تاریخچه کتابخانه‌ها را دنبال کرد؛ چرا که با تشکیل یک کتابخانه، نخستین ابزار جستجوی اطلاعات و مدارک در آن وجود فهرستی جامع و مانع است تا اطلاعات را براحتی در اختیار مراجعه کننده قرار دهد. بنابراین سرآغاز تدوین این فهرس را باید به زمان ایجاد اولین کتابخانه‌ها رساند.

به طور قطع می‌توان ادعا کرد که چنین فهرستی در کتابخانه آشور بانی‌پال در نینوا وجود داشته است.^۱ و پس از آن در یونان، مصر و ایران پیش از اسلام، این امر رواج بیشتر پیدا می‌کند. پس از اسلام، کتابخانه مأمون عباسی به عنوان یک کتابخانه بزرگ در زمان خلافت عباسیان مورد استفاده اندیشمندان قرار گرفته و وجود چنین کتابخانه‌ای با آن عظمت، بدون بهره‌گیری از فهرست ممکن نخواهد بود. ابن مسکویه در جاویدان خرد به نقل از ابوعثمان جاحظ گزارش این فهرست را چنین می‌دهد:

روزی مأمون به من [فضل بن سهل] گفت که می‌دانی که کدام کتاب از کتابهای عرب معتبرتر و بهتر است؟ گفت: من شروع کردم و کتابهای مغازی را و جنگهای خلفا که با دشمنان دین کرده‌اند، شمردم و کتابهای تاریخ را نیز برشمردم تا به تفسیر قرآن رسیدم، چون نام تفسیر قرآن بردم، مأمون گفت که قرآن کلام الله تعالی و سخن آن حضرت است، لاجرم هیچ چیز به آن شبیه نیست. بعد از آن گفت که کدام کتاب از کتابهای عجم بهتر و معتبرتر است؟ گفت: بسیاری از آنها را نام بردم و بعد از همه گفتم که جاویدان خرد.

بعد از آن مأمون فهرست کتب خود را طلبید و بالا و پایین را دید و نام جاویدان خرد را در آن فهرست نیافت. بعد از آن گفت که نام جاویدان خرد از فهرست [افتاده است]. گفتم که این جاویدان خرد همان کتاب است که ذوبان دارد و من بعضی از آن را کتابت

---

۱. برای اطلاعات بیشتر ← لارا آرکس « کتابخانه آشور بانی پال » ترجمه رکن‌الدین احمدی لاری: مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، ش ۱۷، صص ۹۶ - ۷۹.

کرده‌ام و نوشته‌ام. گفت: که همین ساعت آن را بیار که ببینم.^۱
ابوعبداللّه محمد بن احمد مقدسی در بیان سرای ساخته شده در زمان حکومت
عضدالدوله دیلمی می‌گوید:

یک کتابخانه جدا نیز دارد که زیر نظر یک سرپرست و یک کتابدار و یک ناظر از
نیکوکاران شهر اداره می‌شود. هیچ کتابی نیست که تاکنون در دانشهای گوناگون
تصنیف شده باشد مگر نسخه‌اش بدانجا آورده است. وی اینجا را به صورت
دالانهای سرپوشیده و یک سالن بزرگ ساخته که انبارهای کتاب در اطراف آنهاست.
به دیواره انبارها و دالانها اطاقکهایی دارند و هر یک با کشویی از بالا به پایین بسته
می‌شود. دفترها از هر نوع در یک رف ویژه چیده شده است. فهرستهایی نیز دارد که
نام کتابها در آن روشن شده است.^۲

از این گونه فهرستها برای بسیاری از کتابخانه‌ها فراهم آمده، کتابخانه صاحب بن
عباد، کتابخانه نوح بن منصور سامانی از آن جمله‌اند.

افزون بر فهرستهای کتابخانه‌های حکومتی و دولتی، گاهی شخصی عالم و دانشمند
برای همه موجودی کتابخانه خویش فهرست تهیه می‌کرده تا امکان بهره‌وری از آن
سهلتر شود و هم اینکه با مرتب کردن و زدن مهر بر آنها در نگهداری و حفاظت از کتابها
اهتمام بیشتری به عمل آید. رضی‌الدین ابوالقاسم علی بن موسی معروف به ابن طاووس
(۶۶۴ - ۵۸۹ق) در کتاب گرانقدر سعدالسعود به تعدادی از کتابهای خویش در زمینه
علوم قرآنی - که وقف اولاد ذکورش می‌باشند - اشاره می‌کند. وی در مقدمه کتاب
می‌نویسد: چون در کتاب *الابانة فی معرفة اسماء کتب الخزانة* تنها به نام کتابهای خویش
پرداختم، در اینجا، توضیح بیشتری در خصوص آنها می‌دهم.^۳ آنگاه به کتاب‌شناسی و
نسخه‌شناسی کتابهای خویش می‌پردازد و اطلاعات ارزشمندی ارائه می‌دهد.

ب) فهرست دیگر نوشت

این عنوان بر آثاری اطلاق می‌شود که در آن یکی از اهل فضل و دانش، سیاهه‌ای از

۱. ابن مسکویه، جاویدان خرد، ترجمه تقی‌الدین شوشتری، ۳۷.

۲. احسن‌التفاسیم، ترجمه علی نقی منزوی، ۶۶۹.

۳. سعدالسعود، ۴.

آثار و نگاه‌های یکی از بزرگان علم و دانش را فراهم می‌آورد و در ضمن آن به جزئیات و ویژگی‌های نوشته‌های او می‌پردازد. قدمت و روایی این‌گونه فهرست‌ها بسیار است و قابل تأمل. در یک تقسیم‌بندی برای این فهرست دو صورت می‌توان تصور کرد: (۱) مؤلف در هنگام ذکر سرگذشتنامه، پس از پرداختن به شرح احوال و سرگذشت شخص مورد نظر، آثار و نگاه‌های وی را ذکر می‌کند و فهرستی ارائه می‌دهد. باید دانست که در این شیوه، تکیه کلام مؤلف بیشتر به زندگی و بیان حالات و احوال نویسندگان است تا بررسی کتاب‌شناسی آنها. تمامی کتابهای سرگذشتنامه‌ای و رجالی در این قسمت قرار می‌گیرد. ابن ندیم در ترتیب کتابهای ارسطو در منطقیات و طبیعیات، الهیات و خلقیات سخن گفته و برخی از آنها را در الفهرست ذکر می‌کند.

(۲) مؤلف یا فهرست‌نویس به آثار و نگاه‌های یک تن به تنهایی اشاره می‌کند. در این اثر جنبه کتاب‌شناسی و نسخه‌شناسی بیشتر مد نظر است تا طرح مسأله سرگذشتنامه افراد. او به دنبال آن است که به طور صریح و روشن آثار و نگاه‌های آن بزرگ را برای اهل فن و دانش بیان کند. شاید نخستین اطلاعاتی که در این زمینه در دست است مربوط به یونان باستان است. ثاون اسکندرانی، تألیفات و آثار افلاطون (۳۴۷-۴۲۷ ق.م.) را تدوین می‌کند و بسیاری از نگاه‌های او را برمی‌شمرد.^۱

نگاشتن فهرست آثار دیگران، در تمدن اسلامی نیز سابقه‌ای دراز دارد. مدائنی، ابوالحسن علی بن محمد بن عبدالله بن ابویوسف (۲۱۵-۱۳۵ ق) برده و غلام سمره بن جندب (؟) از متکلمان سده دوم و سوم هجری است. ابوالحسن بن کوفی، فهرستی از آثار او را ذکر می‌کند و ابن ندیم از روی نوشته وی آثار مدائنی را می‌آورد:

و از کتابهایش آنچه را که از روی نوشته ابوالحسن بن کوفی به یاد دارم این است: در اخبار پیغمبر صلعم: کتاب امهات النبی صلعم، کتاب صفة النبی صلعم، کتاب اخبار المنافقین. کتاب عقود النبی صلعم. کتاب تسمیة المنافقین و من نزل فیہ القرآن منهم و غیرهم.^۲

جنید بن محمد نعیم مکتبی به ابواحمد، در نامه‌ای به ابوالحسن علی بن محمد علوی، تصانیف و نگاه‌های ابونصر محمد بن مسعود عیاشی (ف. ۳۲۰ ق) - از فقهای بزرگ

۱. ابن ندیم، الفهرست، ۴۴۹.

۲. همانجا، ۱۶۸.

امامیه - را گردآوری می‌کند. وی در آخر نامه به این مطلب اشاره می‌کند که جامع آثار عیاشی بیست و هفت کتاب از تألیفات عیاشی را در فهرست نیاورده و من آنها را بر فهرست او می‌افزایم و تعداد این آثار را به ۲۰۸ جلد کتاب و رساله می‌رساند. ابن ندیم فهرست آثار عیاشی را به نقل از آن نامه، در الفهرست می‌آورد.^۱ شیخ طوسی در الفهرست خودش عیناً منقولات ابن ندیم را ذکر می‌کند.^۲

ابوریحان بیرونی (۴۴۰ - ۳۶۲ق.) از بزرگترین دانشمندان جهان اسلام در سده چهارم و پنجم هجری است. وی در رساله‌ای با عنوان رساله ابی ریحان فی فهرست کتب الرازی به بررسی و بیان کتابهای محمد بن زکریای رازی می‌پردازد. وی آثار رازی را در موضوعات ذیل طبقه‌بندی و فهرست می‌کند: پزشکی (۵۶ عنوان)، طبیعیات (۳۳ عنوان)، منطقیات (۷ عنوان)، ریاضیات و نجومیات (۱۰ عنوان)، تفاسیر و تلخیص‌ها و اختصارات (۷ عنوان)، فلسفی و تخمینی (۱۷ عنوان)، مافوق الطبیعه (۶ عنوان)، الهیات (۱۴ عنوان)، کیمیائیات (۲۲ عنوان)، کفریات (۲ عنوان) و فنون مختلف (۱۰ عنوان).
آنگاه، پس از ذکر کتابهای رازی، ابوریحان به کتابهای خود می‌پردازد که در فهرست خود نوشت به آن خواهیم پرداخت.

محمد بن ابی بکر بن قیم مشهور به ابن قیم جوزیه (۷۵۱ - ۶۹۱ق.) فهرستی از کتابها و رساله‌های ابن تیمیه (ف. ۷۲۸ق) فراهم ساخته و تعداد آثار وی را تا به ۳۴۱ عنوان کتاب و رساله می‌رساند. این فهرست به سال (۱۹۵۳م.) در دمشق به چاپ رسیده است. یوسف ترکمن بن جوزی معروف به سبط ابن جوزی (۶۵۴ - ۵۷۲ق) در کتاب مرآة الزمان، فهرست آثار تألیف شده عبدالرحمن بن جوزی (۵۹۲ - ۵۱۰ق) را دوپست و پنجاه عنوان ذکر می‌کند. این فهرست توسط گرگیس عواد در مجله المجمع العلمی العربی شماره ۳۰ - ۲۹ در دمشق چاپ شده است.

فهرست و سیاهه آثار جلال‌الدین عبدالرحمن سیوطی (۹۱۱ - ۸۴۹ق) به وسیله شخصی گمنام جمع‌آوری می‌شود. وی پانصد و چهار عنوان از کتابها و رساله‌های سیوطی را بیان می‌کند. این فهرست به کوشش فلوگل در پایان کشف‌الظنون حاجی خلیفه در جلد ششم، صص ۶۶۷ - ۶۶۵ آمده است.

۱. الفهرست، ۳۶۱.

۲. طوسی، الفهرست، ۱۳۷.

برای آثار علامه ملا محمد باقر مجلسی (۱۱۱۰ - ۱۰۳۷ق) دو فهرست دیگر نوشت فراهم آمده است. نخست: توسط محمد نصیربن عبدالله مجلسی - برادرزاده وی - این فهرست در دو بخش است. الف) کتابهای عربی مجلسی ب) کتابهای فارسی وی. صاحب الذریعه منقولاتی از این فهرست را در نگارشهای دیگران رؤیت کرده است.^۱ دو دیگر، فهرستی که به اهتمام محمدحسین بن محمد صالح از نوادگان مجلسی در دو فصل و یک خاتمه تدوین شده است. فصل اول: کتابهای عربی شامل ده کتاب. فصل دوم کتابهای فارسی، در بردارنده چهل و نه کتاب. خاتمه: در شماره ابیات تألیفات و آثار مجلسی در فارسی و عربی. این فهرست یک بار در مجله دانشکده ادبیات تهران سال دهم، شماره دوم، صص ۲۱۰ - ۲۰۳ چاپ شده و بار دیگر در کتابشناسی مجلسی به کوشش حسین درگاهی و علی اکبر تلافی داریانی.

ج) فهرست خودنوشت

فهرست خودنوشت به فهرستی گفته می‌شود که به وسیله خود صاحب اثر فراهم آید و در آن به اجمال یا تفصیل به مشخصات کتاب‌شناسی آثار اشارت شود. بصراحت می‌توان گفت که ساخت چنین فهرستهایی در تمدن کهن و درخشان یونان سابقه داشته است. جالینوس طبیب (۲۱۰ - ۱۳۱م) مجموعه آثار خودش را در ضمن کتابی به نام فینکس فراهم آورده. این کتاب شامل دو مقاله است که در مقاله اول، کتابهای طبی و در مقاله دوم کتابهای منطقی، فلسفی، بلاغی و نحوی خود را یاد می‌کند. وی آنگاه به توصیف کتابهایش می‌پردازد و مقصود و داعی خویش از تألیف را بیان می‌کند و افزون بر آن به سن و سال خود در زمان تألیف، و کسی را که کتاب به او تقدیم شده، بازگو می‌نماید.^۲

حنین بن اسحاق (۲۶۰ - ۱۹۴ق) مقاله‌ای به سریانی دارد و در آن به آثار دیگر جالینوس که در فهرست جالینوس نیامده اشاره می‌کند.^۳ وی در ضمن همین رساله

۱. آقابزرگ تهرانی، الذریعه، ۱۶/۳۸۰.

۲. رساله حنین بن اسحاق در باره آثار ترجمه شده از جالینوس در مجموعه متون و مقالات در تاریخ و

۳. همانجا.

اخلاق پزشکی در اسلام و ایران، ۲۱۷.

ارزشمند به بسیاری از ترجمه‌های خویش از آثار جالینوس توجه می‌دهد. دانشیان در این دوره، بسیاری از کتابها و رساله‌هایی که از یونانی به سریانی و عربی ترجمه شده از آن‌حنین می‌دانند. ابن ندیم بر این باور است که این مطلب از خوشبختی‌های حنین است که هرچه حبیش بن حسن اعسم، عیسی بن یحیی و دیگران ترجمه کرده‌اند به حنین نسبت داده می‌شود. اما با به دست آمدن این رساله بسیاری از این مجهولات روشن می‌شود و مترجم این رساله‌های منسوب، به وضوح و صراحت بیان می‌شود. برای نمونه حنین در ذیل کتاب، کتاب فی العضل می‌نویسد: که حبیش بن الحسن آن را برای محمد بن موسی به زبان عربی ترجمه کرده است، همچنین کتاب فی تدبیر الملطف فی الذبول از عیسی بن یحیی است.

جابر بن حیان بن عبدالله کوفی از دانشمندان سده دوم هجری، مصاحب و شاگرد امام جعفر صادق علیه السلام است. وی برای آثارش در موضوعات کیمیا و دیگر علوم فهرست مفصلی فراهم می‌آورد و افزون بر آن، فهرست موضوعی مختصری برای نگاهشده‌های علم کیمیای خود تدوین می‌نماید. ابن ندیم این فهرست را دیده و از آن بهره‌برده است. وی در شرح احوال و آثار جابر می‌گوید:

محمد بن اسحاق گوید: جابر در کتاب فهرست خود گوید: پس از این کتابها، سی رساله تألیف کردم که بی نام است و سپس چهار مقاله تألیف کردم که اینهاست: کتاب الطبیعة الفاعلة الاولى و هی النار، کتاب الطبیعة الثانية الجامدة و هی الماء، کتاب الطبیعة المنفعلة اليابسة و هی الارض، کتاب الطبیعة الرابعة المنفعلة الرطبة و هی الهواء... پس از این چهار کتاب تألیف کرده‌ام به این ترتیب کتاب الزهرة، کتاب السلوة، کتاب الکامل و کتاب الحیوة.^۱

ابو سلیمان داود بن علی اصفهانی (ف. ۲۷۰ق) از فقهای نامدار سده سوم هجری است به گفته ابن ندیم، وی مردی با فضل، صادق و پرهیزکار بود و اول کسی است که قول به ظاهر کتاب و سنت را گرفته و جز آن را از رای و قیاس رها کرد. از نگاهشده‌های علی بن داود، فهرستی بسیار قدیمی به خط محمود مروزی به دست ابن ندیم می‌رسد که او تمام آن را در الفهرست می‌گنجانند. وی بر این عقیده است که این فهرست در زمان

خود داود بن علی نوشته شده است.^۱

ابن بطه، محمد بن جعفر قمی، روایات زیادی از احمد برقی نقل می‌کند. از نگاهته‌های وی فهرستی است که از آثارش در آن نام می‌برد. قهپایی معتقد است که این فهرست که از آثار او ارائه شده، دارای اشکالاتی است.^۲

سعد بن عبدالله قمی مکنی به ابوالقاسم از بزرگان فقها و محدثان نام آور سده سوم هجری است. وی دارای تألیفات زیادی، همچون کتاب الرحمة، کتاب الحج، کتاب الضیاء فی الامامة، کتاب مقالات الامامیه و... است. در این فهرست ابوالقاسم قمی به همه کتابهایی که تألیف کرده اشاره می‌کند.^۳

یکی از نویسندگان دانشمند اسماعیلی مذهب، عبدان اسماعیلی است. ابن ندیم در بخش نویسندگان و صاحب نظران اسماعیلی می‌نویسد:

عبدان که در پیش گفته شد از همه بیشتر کتاب تصنیف کرد و دیگران هم اگر تصنیفی داشتند به او نسبت می‌دادند. فهرستی از تصنیفات خود دارد که از آن جمله است: کتاب الرحا و الدولاب، کتاب الحدود والاسناد، کتاب اللامع، کتاب الزاهر، کتاب الميدان.

ابن ندیم فهرست آثار عبدان را ندیده و کسی را سراغ نداشته که از محتویات آن فهرست آگاه باشد.^۴ سزگین بر این باور است که نسخه‌ای از فهرست عبدان در سده هفتم هجری در تملک خواجه نصیرالدین طوسی بوده است.^۵

از دیگر فهرستهای خود نوشت، فهرست آثار عثمان بن جنی معروف به ابن جنی (۳۹۲ - ۳۳۰ق) است. وی در ضمن اجازه‌ای که به ابی عبدالله می‌دهد به فهرست آثارش اشاره می‌کند. یاقوت حموی در شرح سرگذشت ابن جنی متن این اجازه را عیناً نقل می‌کند:

قد اجزت للشیخ ابی عبدالله الحسین بن احمد بن نصر - ادام الله عزه - ان یروی عنی مصنفاتی و کتبی مما صححه و ضبطه علیه ابواحمد عبدالسلام بن الحسین البصری - اید الله عزه - : عنده منها کتابی الموسوم بالخصائص و حجه الف ورقة و کتابی

۱. همان، ۳۹۸ - ۳۹۷.

۲. مجمع الرجال، ۵/۱۷۴؛ الذریعه، ۱۶/۳۷۴.

۳. طوسی، الفهرست، ۷۵.

۴. الفهرست (ابن ندیم)، ۳۵۳.

۵. تاریخ التراث العربی، ۷/۱۲۳.

التمام فی تفسیر اشعار هذیل مما اغفله ابوسعید الحسن بن الحسین السُکری - رحمه الله - و حجمه خمسمائة ورقة بل یزید علی ذلك و کتابی فی سر الصناعة و هو ستمائة ورقة و کتابی فی تفسیر تصریف ابی عثمان بکر بن محمد ابن بقیة المازنی و حجمه خمسمائة ورقة، و کتابی فی شرح مستغلق ابیات الحماسة و اشتقاق اسماء شعرائها و مقداره خمسمائة ورقة...

ابن جنّی به همه آثار و نگاشته‌های خویش در این اجازه اشاره می‌کند و به اختصار به موضوع و حجم آن می‌پردازد.

ابوریحان بیرونی در ادامه فهرستی که از آثار رازی ارائه می‌دهد، با آوردن جملات زیر به فهرست خود نوشت آثارش می‌پردازد و سیاهه‌ای از صدوسه نگاشته خود بیان می‌کند:

و چنانکه سخن خود را با کتابهای ابوبکر [رازی] آغاز کردم آن را با نامهای کتابهای خود که وقتی از من خواسته بودی ختم می‌کنم. آن کتابهایی که تا سال چهار صد و بیست و هفت نوشته‌ام که از عمرم شصت و پنج سال قمری و شصت و سه سال شمسی می‌گذرد و تعجب نمی‌کنم که تاویل رویای من راست بیاید هرچند که حرص من بر آن راست نیامده است.^۱

این فهرست به سال ۱۹۳۶م. توسط خاورشناس معروف پول کراوس در پاریس از روی نسخه منحصر به فرد کتابخانه لیدن به شماره 133 چاپ شد. پیش از آن به سال ۱۹۲۰م. ویدمان آلمانی قسمت مربوط به آثار بیرونی را به زبان آلمانی مورد تجزیه و تحلیل قرار داد، و دوسکا به سال ۱۹۲۵م. پاره‌ای از آن کتاب را که مربوط به آثار رازی بود به زبان آلمانی برگرداند. زاخائو فهرست آثار بیرونی را در مقدمه کتاب آثارالباقیه آورد. اندیشمندان دیگری نیز به تصحیح فهرست و کتاب‌شناسی آثار رازی و بیرونی پرداختند و ملحقاتی بر آن افزودند. دکتر محمود نجم‌آبادی در مصنفات و مؤلفات رازی و بوالو در کارنامه‌ی بیرونی از آن جمله‌اند.^۲

افزون بر اینها، استاد دانشمند دکتر مهدی محقق به تصحیح و ترجمه فهرست کتابهای رازی و نامهای کتابهای بیرونی اهتمام ورزید و به پیوست این اثر ارزشمند، رساله

۱. فهرست کتابهای رازی و نامهای کتابهای بیرونی، به کوشش مهدی محقق، ۶۴.

۲. همان، مقدمه.

المشاطة لرسالة الفهرست از ابواسحاق ابراهیم بن محمد، مشهور به غضنفر تبریزی را که مهمترین منبع شناخت زندگی بیرونی است، ضمیمه کتاب نمودند. غضنفر تبریزی هدف خویش را از تدوین المشاطة این چنین بیان می‌کند:

من می‌دانم که هرکس مقاله استاد رئیس را مطالعه کند و در آنچه که نویسنده آن از داستان رویای خود یاد کرده و از الهامی که در آن رویا بر مدت عمرش استدلال آورده درنگ نماید، کیفیت آینده آن احوال یعنی کمیّت عمر و زمان رحلت او به نظرش می‌گذرد. از این روی من صلاح دیدم که به پایان سخن او در آن رساله آنچه را که من از تاریخ ولادت و سنین عمر و وقت وفات و رحلت او به دست آورده‌ام، ملحق کنم تا آنکه طالبان آن را از جایی دیگر نجویند، گذشته از آنکه تحقیق آن متعذر و وصول به آن نسبت به این زمان و این مردم ممتنع است.^۱

سر سخن را به کتابهای رجالی می‌کشانیم. در این نوع کتابها، هنگامی که مؤلف به شرح سرگذشت خودش مشغول می‌شود، به فهرستی از آثار و نگاهشده‌های خویش نیز اشاره می‌کند. گرچه در اینجا مؤلف قصد ندارد فهرستی برای نگاهشده‌های خویش مهیا سازد؛ اما به اقتضای خود موضوع، ناخودآگاه فهرستی از آثارش ارائه می‌شود که بسیار ارزشمند و قابل اعتناست.

ابوالعباس احمد بن علی نجاشی (۴۵۰ - ۳۷۲ق) در کتاب رجال النجاشی در ذیل مدخل احمد بن العباس [خودش] این چنین می‌آورد:

احمد بن العباس النجاشی الاسدی، مصنف هذا الكتاب - اطال الله بقاوه و ادام علوه و نعماه - له كتاب الجمعة و ماورد فيه من الاعمال و كتاب الكوفة و ما فيها من الاثار و الفضائل، و كتاب انساب بنی نصر بن قُعين و ايامهم و اشعارهم و كتاب مختصر الانوار و مواضع النجوم التي سميتها العرب.^۲

او با بیان همین عبارات کوتاه، به چهار کتاب خویش و موضوع آنها اشاره می‌کند. شیخ الطایفه ابی جعفر محمد بن حسن طوسی (۴۶۰ - ۳۸۵ق) نیز در الفهرست که از کتابهای بزرگ رجالی شیعی محسوب می‌شود به بیان شرح احوال و آثار نهصدتن از بزرگان علم و دانش می‌پردازد. وی از فهرست آثار و نگاهشده‌های شیخ مرتضی (۴۳۶ -

۱. همان، ۱۹۳.

۲. رجال النجاشی، ۷۴.

۳۵۵ق)، ابن بابویه قمی (ف. ۳۸۱ق) و شیخ مفید (۴۱۳ - ۳۳۶ق) نام می‌برد و آنها را در میان صاحب نظران و اهل فن مشهور و معروف می‌داند.^۱ شیخ طوسی با عنایت به فهرست سید مرتضی، کتابهای وی را نقل می‌کند. آقا بزرگ براین باور است که این فهرست ممکن است تألیف خود مرتضی باشد و یا شاگرد وی ابوالحسن محمد بن محمد بصروی (ف. ۴۴۳) آن را از کتابهای استادش فراهم ساخته و سید مرتضی بر پشت نسخه آن اجازه روایت برای او نگاشته است.^۲ آنگاه در ضمن سرگذشت خویش به فهرستی از کتابهایی که تا آن زمان به رشته تحریر در آورده، اشاره می‌کند:

محمد بن الحسن بن علی الطوسی، مصنف هذا الفهرست، له مصنفات منها کتاب تهذیب الاحکام و هو یشتمل علی عدة کتب من کتب الفقه، اولها کتاب الطهارة و کتاب الصلاة و هو یشتمل... و له کتاب الاستبصار فیما اختلف من الاخبار و هو یشتمل... و له کتاب النهایة فی مجرد الفقه و الفتاوی و له کتاب المفصح فی الامامة و له کتاب تلخیص الشافی فی الامامة و له مختصر ما لایسع المکلف الاخلال به، و له کتاب العدة فی اصول الفقه و... و له کتاب فی الاصول کبیر خرج منه الکلام فی التوحید و بعض الکلام فی العدل.^۳

ابن جنید اسکافی، محمد بن احمد (ف. ۳۸۱ق) فهرستی برای آثار خودش نگاشته و شیخ طوسی از آن چنین یاد می‌کند:

او فهرست تصنیفهای خود را مبوب و گسترده فراهم ساخته و من تمام آن را ذکر نمی‌کنم؛ اما نجاشی در احوال وی در حدود صد و پنجاه عنوان از کتابها و رساله‌های او را با نگاه به آن فهرست می‌آورد.^۴

شیخ اکبر، محیی‌الدین بن عربی (۶۳۸ - ۵۶۰ق) نیز فهرست خودنوشتی از آثارش فراهم می‌آورد و در آن به ۲۴۸ اثر خود توجه می‌دهد. گرگیس عواد به کتاب‌شناسی آثار وی می‌پردازد و تعداد آنها را به ۲۷۹ کتاب و رساله می‌رساند. این تحقیق در مجله‌المجمع العربی در دمشق شماره ۴ - ۳، جلد ۲۹ در سال ۱۹۵۳م به چاپ رسیده است. پس از وی عثمان اسماعیل یحیی تحقیقات جدیدی بر آثار ابن عربی ارائه می‌کند. رضی‌الدین علی بن موسی مشهور به ابن طاوس (۶۶۴ - ۵۸۹ق) در کتاب الاجازات

۱. الفهرست (طوسی)، ۱۵۸، ۱۵۷، ۹۹.

۲. الذریعه ۱۶/۳۸۱.

۳. همان، ۱۶۱ - ۱۵۹.

۴. قهپایی، مجمع‌الرجال، ۱۳۱ - ۵/۱۲۷.

بکشف طرق المغازات پس از ذکر مقدمات به فهرست آثار خویش چنین اشاره می‌کند:
...مما الفته فی بدایة التکلیف من غیر ذکر الاسرار و التکشیف. کتاب مصباح الزائر و
جناح المسافر ثلاث مجلّدت و من ذلك کتاب فرحة النَّاس و بهجة الخواطر... روح
الاسرار و روح الاسمار... منها کتاب فلاح السائل و نجاح المسائل... و صنفت کتاباً
سمیته البهجة بثمرة المهجة...

بخشی از این فهرست را علامه مجلسی در کتاب بحارالانوار آورده است.^۱
محمدبن علی رکن‌الدین گرگانی از شاگردان بارز علامه حلّی نیز فهرستی برای
نگاشته‌هایش تهیه کرده که صاحب مقایس‌الاصول از آن یاد می‌کند.^۲
عین‌القضاة همدانی عارف بزرگ قرن ششم رساله‌ای به نام شکوه الغریب عن الاوطان
الی علماء البلدان برای علمای همدان به عربی تحریر کرد. وی پس از ذکر مصائب و
مشکلاتی که برایش پیش آمده، آثار و خدمات علمی خویش را بر می‌شمارد. آثاری
همچون قری‌العاشی الی معرفة العوران و الاعاشی، المفتلذ من التصریف، امالی‌الاشتیاق
فی لیالی الفراق، منیة الحیسوب، غایة‌البحث عن معنی‌البعث، رساله‌علائی، نزهة‌العشاق
و نزهة‌المشتاق، صولة‌البازل، الامون علی ابن‌اللبون، المدخل الی‌العربیة و ریاضة‌علومها
الابیة.^۳

ابن طولون (۹۵۳ - ۸۸۰ق) در کتاب الفلک‌المشحون فی‌احوال ابن‌طولون به ذکر
سرگذشت‌نامه خویش می‌پردازد، آنگاه فهرستی به ترتیب‌الفبایی از آثار و
نگاشته‌هایش ارائه می‌دهد. گویا این اثر در دمشق به چاپ رسیده است.
فخرالدین بن محمدبن طریح (ف. ۱۰۸۵ق) فهرست خود نوشتی از آثارش فراهم
ساخته که آقابزرگ، نسخه‌ای از آن را در کتابخانه طریحی در نجف اشرف رؤیت کرده
است.^۴

فیض کاشانی (۱۰۹۱ - ۱۰۰۶ق) نیز برای آثارش سه بار فهرست تهیه کرده که به
تفصیل در همین مقدمه به آنها خواهیم پرداخت.
محمدعلی بن ابوطالب مشهور به حزین لاهیجی (۱۱۸۰ - ۱۱۰۳ق) فهرست بیش از

۱. بحارالانوار ۴۵ - ۱۰۴/۳۷.

۲. الذریعة، ۱۶/۳۸۱.

۳. دفاعیات عین‌القضاة همدانی، ترجمه قاسم انصاری، ۷۵.

۴. الفهرست ۱۶/۳۷۸.

دویست کتاب فارسی و عربی نگاشته‌های خود را فراهم می‌آورد. آقابزرگ براین باور است که عنوان این فهرست «ماجری به القلم» است. این فهرست بدون هیچ تغییر در کتاب نجوم‌السماء صفحات ۲۹۳ - ۲۸۳ چاپ شده است.^۱

کوتاه سخن آن که در این مقال گزارش مختصری از فهرست و انواع آن تقدیم داشتیم اکنون به سرگذشت کوتاهی از فیض کاشانی و فهرستهای خودنوشت و مبحث کتاب‌شناسی آثار وی می‌پردازیم.

بازگشت به فهرست

II

زندگینامه فیض

محمدبن مرتضی بن شاه محمود ملقب به محسن از بزرگترین علمای امامیه قرن یازدهم هجری است. وی به سال ۱۰۰۶ هجری قمری در کاشان به دنیا آمد. پدرش از علما و بزرگان کاشان بود و کتابخانه بزرگی داشت. از آثار او می‌توان شرح *زبدۃ الاصول* را نام برد. آقا بزرگ نسخه‌هایی را به خط او رؤیت کرده است.^۱ فیض در اوان صبا شور تحصیل کمال در سر افکند و درد طلب در دل پدید آورد. مدتی در خدمت خال بزرگوارش - که ممتاز عصر خود بود - در کاشان به تحصیل علوم دینی ظاهری اشتغال داشت و تفسیر و حدیث و فقه و اصول دین و آنچه موقوف علیه آن بود از عربیت و منطق فراگرفت.

در بیست سالگی به سال ۱۰۲۶ ق. برای تحصیل علوم باطنی به مقتضای *اطلبوا العلم ولو بالصین*، متوجه اصفهان شد و در آنجا به خدمت جمعی از فضلا مشرف گردید. اما کسی را نیافت که از علم باطن خبری داشته باشد. علم ریاضی و غیره را در همانجا آموخت و چون شنید سید ماجد بحرانی (ف. ۱۰۲۸ ق) در شیراز است جهت فراگیری علم حدیث به شیراز رفت. در خدمت وی به سماع و قرائت و متعلقات آن پرداخت تا آنکه فی الجمله بصیرتی در علم حلال و حرام و سایر احکام حاصل کرد و از تقلید کسان مستغنی شد.

---

۱. الذریعه، ۷/۲۱۵.

پس به اصفهان رجوع نمود، به خدمت شیخ بهاء الدین محمد عاملی رسید و از ایشان اجازه روایت حدیث گرفت، آنگاه در سال ۱۰۲۹ راه حجاز پیش گرفت و به شرف ادای حجة الاسلام و زیارت سیدالانام و ائمه معصومین - علیهم السلام - مشرف گردید. در آن سفر به خدمت شیخ محمدبن حسن عاملی (ف. ۱۰۳۰ق) رسید و از ایشان نیز اجازه نقل حدیث گرفت. در حین مراجعت از آن سفر به سبب قاطعان طریق، مصیبتی چند رو داد و برادرش به دست ایشان کشته شد، برادری که در سن هیجده سالگی به رتبه اجتهاد رسیده بود و در موافقت و مناسبت و مؤالفت و مؤانست با وی به حدی بود که گویی یک روح بودند در دو بدن.

ز پیش من برفت او با دل صدجای ریش من

ز حسرت از فراقش چون غریبان در وطن گردم

خیالش چون برگیرم ز سرتا پای گردم او

ز خود بیرون روم از خویشتن بی خویشتن گردم

در بلده طیبه قم به خدمت صدر اهل عرفان صدرالدین محمد شیرازی که در فنون علم باطن یگانه دهر و سرآمد عصر بود، رحل اقامت افکند. مدت هشت سال ماند و به ریاضت و مجاهده مشغول شد تا فی الجمله بصیرتی در فنون علم باطن یافت. شبان وادی حیرت گهی رسد به مراد که هشت سال به جان خدمت شعیب کند و آخر به شرف مصاهرت ایشان سرافراز آمد. باز چون ملاصدرا از قم به شیراز تکلیف نمودند، به شیراز رفته، قریب دو سال دیگر در خدمت با برکات ایشان به سر برد. و از انفاس طیبه ایشان بسی استفاده نمود و قبل از سفر شیراز و بعد از آن در کاشان به رعایت ناموس خاندان مشغول می بود.

بنابر آیه شریفه * وَ لَتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ *^۱ و به فحوای کریمه * فَلَوْلَا نَفَرَ مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لِيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَ لِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ *^۲ مشغول تدریس حدیث اهل عصمت - سلام الله علیهم - و تألیف کتب و رسایل مشتمل بر نصایح و فواید دینی و ترویج جمعه و جماعات و سیاسات مدنی که در آن تأکیدات شدید شده، نمود.

۱. آل عمران: ۱۰۴.

۲. توبه: ۱۲۲.

گاه با جمعی از خواص در گوشه قریه از این قسم عبادات توشه بر می‌بست و گاه در وسط بلده با فرقه‌ای از عوام در این نمط خدمت به سر می‌برد و در این مدت بر بام تجرد و آزادی، طبل استغنا می‌زد و کنگره قدر خود را از آن بلندتر می‌دانست که گرد حطام دنیا گردد آن تواند گردید.

در بین سالهای ۱۰۴۶ تا ۱۰۵۱ق. شاه صفی میل ملاقات او را می‌کند، پس به خدمت سلطان مشرف می‌شود، نوازشهایش کردند و تکلیف بودن در خدمت نمودند. اما چون در حوالی و حواشی ایشان جمعی از علمای ظاهر جمع بودند، وی مصلحت دین و دنیای خود را در کناره‌گیری دید، چه ترویج دین با آن جماعت میسر نبود، مضافاً به آنکه آزادی و آسودگی دنیا نیز از دست می‌رفت. بنابراین عذر خواست و از خدمت استعفا نمود.

بعد از آن مدتی مدید در سایه قناعت و آسودگی با برگ بی برگی و نوای بینوایی احوال گذرانید و ترویج دین به جای آورد تا آنکه روز به روز به برکت علم و عمل و محبت اهل بیت - علیهم‌السلام - به فتوحات و فیوضات در علوم دینی و معارف یقینیه فایز و مستعد گردید.

به این منوال روزی می‌گذراند تا اینکه از جانب شاه عباس ثانی در سال ۱۰۶۴ق، رقمی رسید که متضمن این امر بود که به سوی اصفهان حرکت کند، اگرچه عنوان مکتوب، طلب ترویج جمعه و جماعات و نشر علوم دینی و تعلیم شریعت بود اما به نظر وی گرفتار شدن در امور دنیا را در پی داشت. پس سر در جیب تفکر فرو کرد و به مقتضای * یا ایهاالذین آمنوا اوفوا بالعقود*^۱ و الملک و الدین توأمان روی توجه به آن جناب آورد و مورد نظر و تکریم و احترام ایشان قرار گرفت. در سال ۱۰۷۱ق. شاه عباس ثانی امر به تعمیر مسجد جامع اصفهان نمود و از او خواست که امامت جمعه و جماعت آن مسجد را بر عهده گیرد. آن‌گاه در پی فیض خود اقتدا کرد و رسماً او را به امامت جامع اصفهان منصوب نمود. فیض قائل به وجوب نماز جمعه در زمان غیبت است و رساله‌هایی در این مورد نگاشته است که بحث‌انگیز است ← بشارة الشیعة،

ابواب الجنان^۱.

از این به بعد هر روز به ارج و قرب فیض در میان توده مردم و حکومت افزوده شد. گروهی چون دیدند که وی در ادب، حدیث، فقه، فلسفه، عرفان، زهد، عبادت و تحقیق به درجات بالای ترقی راه یافته و مراتب کمال را پیموده، بروی حقد و حسد بردند و بر او به دستاویزهایی چند تاختند. او را متهم به کفر و الحاد نمودند و کار را به جایی رساندند که او آهسته آهسته گوشه عزلت برگزید.

گسترش و دامنه اتهامات تصوف فیض تا هند نیز راه یافت. احمد بن محمد علی بهبهانی چون به لکنهو رسید، دریافت که در آنجالعن و طعن فیض گفته می شود. به همین سبب در صدد رفع اتهامات او، کتاب *تنبيه الغافلین* را نگاشت و در آن حقایق امور را به وجه اتم بیان کرد. او بر این باور است که بعضی تمثیلات ملامحسن و دیگران چون شیخ بهایی و شیخ میثم بحرانی در باب وجود و شدت ارتباط خالق به مخلوق از قبیل دریا و قطره، مداد و کلمات و امثال آنها به وسیله گروهی از ناقصان علم - خصوصاً بعضی از علمای لکنهو - درست و صحیح مورد مذاقه قرار نگرفته و ایشان ظاهر آن کلمات را گرفته و بدون تعمق و تأمل، فیض و خردورزان دیگر را متهم به تصوف و قول به وحدت وجود کرده اند.

در سده بعد نیز یوسف بن احمد بحرانی (۱۱۸۶ - ۱۱۰۷ق) فیض را در قول به وحدت وجود مورد حمله و نکوهش قرار می دهد و رساله *نفحات الملکوتیه فی الرد علی الصوفیه* را در رد صوفیه و آرای ملامحسن فیض می نویسد و اقوال او را در این رساله متعرض می شود.^۲

در مسائل فقهی نیز برخی از آرا و نظرات فیض مورد تشکیک قرار گرفت. در مسأله غنا، شیخ علی بن محمد بن حسن بن زین الدین شهید ثانی، (ف. ۱۱۰۴ق) دو رساله دارد به نامهای: *رسالة فی تحریم الغنا و عمومه من حیث المتعلق*، و *الرد علی من یبیح الغنا* و در آنها به نظرات ملامحسن در مورد مسأله غنا می پردازد و آنها را رد می کند.^۳ این نظر فیض

۱. برای اطلاع از رساله های مربوط به نماز جمعه ← رسول جعفریان، دین و سیاست در دوره صفویه،

صص. ۱۸ - ۱۲۱.

۲. لؤلؤة البحرین، ۱۲۱.

۳. الذریعه، ۱۱/۱۳۹، ۱۰/۲۲۹.

توسط ملا اسماعیل مازندرانی خاجوئی (ف. ۱۷۳۳ق) در رساله فی تحریم الغنا و ائمه هم نقد و بررسی می‌شود.^۱

پس از فوت شاه عباس دوم در سال ۱۰۷۷ق. گاهی در قمصر و گاهی در کاشان به درس و بحث و افادت مشغول شد. در همین دوره بسیاری از کتابهای خویش همچون الصافی، الاصفی، الشافی، اصول المعارف، الحقایق فی اسرار الدین، الکلمات المخزونة، الکلمات المضمونه، الکلمات العلویه، بشارة الشیعه و چندین کتاب مهم دیگر خویش را به رشته تحریر در آورد. وی در سن هشتاد و چهار سالگی به سال ۱۰۹۱ هجری قمری در کاشان بدرود حیات گفت. ثمره زندگانی وی علاوه بر نگاشتن کتابها و رساله‌های متعدد، تربیت شاگردانی چون ملا قاضی محمد سعید قمی صاحب تألیفات عدیده، ملا لطف‌الله شیرازی^۲، ملا عبدالرشید صاحب رساله فی اثبات وحدة الوجود بحیث لایوجب الکفر^۳، علم‌الهدی فرزندش، محمد هادی بن مرتضی فرزند برادرش، محمد مؤمن بن عبدالغفور برادرزاده‌اش است و بسیاری از دیگر بزرگان علم و دانش این دوره از محضر با برکت او بهره برده‌اند.

برای آشنایی بیشتر با زندگی علامه فیض کاشانی و خاندان ایشان نظر اهل تحقیق را افزون بر رساله‌های خودش به چند نسخه خطی توجه می‌دهیم.

الف) جنگ ش ۸۴۴۶ موجود در کتابخانه مرعشی (۲۲/۳۷). این اثر مهم که به دست علم‌الهدی کتابت شده است از جهت تاریخ خانوادگی فیض کاشانی قابل اعتناست. ابواب این کتاب عبارتند از: تاریخ ولادت، وفات، تزویج و سوانح متفرقه این خاندان.

ب) مجموعه ش ۹۴۰۷ موجود در همان کتابخانه (۲۴/۱۸۱) به خط علم‌الهدی. این مجموعه شامل صورت بعضی از نامه‌ها و یادداشتهای علم‌الهدی است که از دید تاریخی خاندان فیض مورد توجه است.

ج) مکاتیب علم‌الهدی به شماره ۸۴۴۵ در کتابخانه آیت‌الله مرعشی (۲۲/۳۶) در بردارنده صورت بعضی از نامه‌های دوستانه و بلاغات و اجازات مؤلف است که پراکنده

۲. مرآت الاحوال جهان نما، ۱/۴۶۰.

۱. الذریعه، ۱۱/۱۳۸.

۳. الذریعه، ۲۵/۵۶.

نوشته و در این مجموعه جمع شده است. بیشتر این نگارشها به عربی و برخی به فارسی است با تاریخهای ۱۱۰۵ - ۱۰۸۶ هجری قمری.

د) سرگذشت فیض از جمال‌الدین نطنزی. این رساله در شوال ۱۰۸۸ ق. نگاشته شده و اکنون به شماره (۱) ۴۲۸۲ در مجموعه کتابهای دانشگاه تهران (۱۳/۳۲۵۰) موجود است. در این رساله جمال‌الدین نطنزی روشن می‌کند که فیض کاشانی چنانکه توده مردم می‌پندارند صوفی نیست و شبهه‌ای که برخی کرده‌اند و او را از این گروه دانسته‌اند مردود است. کتاب شامل پنج نمونه است: (۱) آنچه که فیض در پاسخ، به محمد مقیم مشهدی نوشته (۲) آنچه در فهرست الکتب آورده (۳) آنچه در آداب السلوک یاد کرده است (۴) آنچه در محاکمات نگاشته (۵) آنچه در کلمات طریفه نوشته است. متن این نامه را در چند صفحه بعد در بخش تحول فکری و نقش آن در آثار فیض می‌آوریم.

III

اهمیت و ویژگیهای آثار فیض

اهمیت و ویژگیهای آثار فیض را از چند جهت می‌توان بررسی کرد که به اختصار به آن می‌پردازیم:

الف) تحول فکری و نقش آن در آثار فیض

دوران زندگی فیض را به دو دوره می‌توان متمایز نمود. دوره اول که تا حدود چهل سالگی را در بر می‌گیرد، فیض گرایش شدیدی به آثار فقهی و تبعیت از سنت و حدیث دارد. در همین سالهاست که او آثار بزرگ فقهی، حدیثی خویش همچون صافی، مفاتیح الشرایع، علم‌الیقین و عین‌الیقین را با دیدی فقیهانه و مذهبی به رشته تحریر در می‌آورد. در دوره دوم زندگیش، آثار وی رنگ و بوی عرفانی به خود می‌گیرد اما نه آن عرفانی که وسیله ارتزاق عده‌ای در این دوره است. در همین دوره بسیاری از بزرگان دین بر وی خرده می‌گیرند که او با اهل تصوف و عرفان وابستگی دارد و از آن فرقه و گروه تبعیت می‌کند و گاهی تجویز امور صوفیه می‌نماید و خود نیز گاهی مرتکب می‌شود. مولانا جمال‌الدین نطنزی از علمای همین قرن، رساله‌ای نگاشته است و در آن ردّ تصوف و تجویز آن را توسط ملامحسن می‌نماید. این رساله از چند جهت حائز اهمیت است: اول آنکه در این دوره بین مردم شایع شده که ملامحسن اهل تجویز و ارتکاب امور صوفیه است. دیگر آنکه بر علمای بزرگ همچون محمد مقیم مشهدی و دیگران

این امر مشتبه شده و ایشان این امر را از خود فیض سؤال می‌کنند.

چنین گوید محرّر این رساله و مورّق این مقاله جمال‌الدین النطنزی که چون در میان عوام‌الناس شهرتی تمام دارد که حضرت والا رتبت، عالم فاضل و نحیر کامل، الحکیم المتفتّن، مولانا عبدالمحسن - سلّمه‌الله تعالی - مایل به اهل تصوّف و تصویب و تجویز رسومات تعبّدیه و تعبدات رسمیه بدعیّه ایشان می‌نماید و آنچه از تصانیف مومی الیه ظاهر می‌شود نقیض آن است که به وی نسبت می‌دهند و از زبان وی نقل می‌کنند، بنابراین سخنهای او را از کتابهای وی بیرون آورده و نوشته، همه را یکجا جمع نمود تا هر که مطلع شود، بداند که هر چه از زبان وی نقل می‌کنند تهمت است بر مشارالیه؛ و اگر از لفظ وی چیزی مسموع شود که مخالف تصانیف او باشد محمول بر تقیّه خواهد بود، یا آنکه از خُلق عظیمی که دارد نمی‌خواهد کسی را از لفظ خود برنجاند، و غرض ما در این رساله همین معنی است و ما را کاری به اهل تصوّف نیست و این رساله را مرتب ساخت به پنج نمونه و من‌الله التوفیق والاستعانة.

نمونه اول: در بیان آنچه حضرت مومی الیه در جواب عریضه محمد مقیم مشهدی نوشته.

نمونه دوم: در بیان آنچه در کتاب فهرست الکتب فرموده.

نمونه سوم: در بیان آنچه در کتاب آداب السلوک گفته.

نمونه چهارم: در بیان آنچه در کتاب محاکمات بیان کرده.

نمونه پنجم: در بیان آنچه در کتاب کلمات طریفه مذکور ساخته.

نمونه اول

در بیان آنچه در جواب عریضه محمد مقیم المشهدی به ذروه عرض مولانا عبدالمحسن می‌رساند که ملاّ محمّد علی صوفی خراسانی چون از اصفهان به مشهد مراجعت نموده، همه جا می‌گوید که مولانا عبدالمحسن تجویز امور صوفیه می‌کند و خود نیز گاهی مرتکب می‌شود، اگر نموده، واقعی است دو کلمه‌ای اعلام کنند تا بندگان نیز متابعت کنیم. والسلام

الجواب

اعوذ باللّٰه من الشیطان الرجیم. سبحانک هذا بهتان عظیم. حاشا که بنده تجویز کنم تعبّد رسمی و رسم تعبّدی که از حضرات ائمه معصومین در مشروعیت آن حدیث نرسیده باشد، بلکه برعکس آن حدیث واقع شده باشد. یعظکم اللّٰه ان لاتعودوا لمثله احداً ان کنتم مؤمنین.

معنی آیه مُفْتَتِح این است که خداوند، پاکا، منزّها، توگواهی که این تهمت عظیمی است و بهتان بزرگ که بر من بسته‌اند و من از این منزّه‌ام. و معنی آیه مختتم این است به قرینه مقام که از قبل خدا و قول او شما را موعظه و نصیحت می‌کنم که من بعد، دیگر مرتکب این افعال مشوید هرگز، و رجوع و بازگشت به مثل این نکنید، اگر هستید مؤمنان. نمونه دوم...

در همین دوره دوم زندگی، کتاب احیاء احیاء را می‌نویسد. اصل کتاب از امام محمد غزالی است. او از عظامای علمای اهل سنت است و در میان اهل تصوف شهرت تام و تمام دارد. کتاب احیاء العلوم، جامع جمیع علوم است، یک باب این کتاب در طریقت اهل تصوف و بیان وجد و سماع است. فیض شرحی بر این کتاب می‌نویسد و آن را احیاء احیاء می‌نامد - المححجة البیضاء - در وقت شرح نوشتن چون به باب وجد و سماع و طریقه صوفیه می‌رسد آن باب را از کتاب بیرون می‌کند و شرح نمی‌دهد. وی در کتاب «فهرست کتب» فرموده که

از آن واسطه این باب را به در کردیم و شرح ننمودیم که اینها مذهب سنّت و طریقه ایشان است. و خصال شیعیان نیست و این است عبارتی که در کتاب فهرست کتب فرموده:

السماع والوجد الذین لیسا من المذاهب الشیعه. چون این باب وجد و سماع را که مذهب سنّیان است از آن کتاب به در کردیم باب دیگر بدل آن آورده و آن را آداب الشیعه نام نهاده است.

ب) فارسی نویسی

در این دوره زمانی گرایش شدیدی به عربی نویسی بوجود می‌آید. بسیاری از بزرگان دینی، آثار فقهی، کلامی، تفسیری و حدیثی خویش را به زبان عربی می‌نویسند و بر آن

مباحثات می‌کنند. فیض و گروه اندکی از علمای این دوره چون مجلسی، قاضی سعید قمی، خوانساری (جمال‌الدین و حسین) در نشر فرهنگ شیعه به زبان فارسی اقدامات جدی به عمل آوردند. نثر فیض ساده و روان و خالی از صنایع لفظی و معنوی است. او در کنار رواج عقاید شیعی در میان توده مردم از این طریق خدمت قابل توجهی به زبان فارسی و سبک ساده نویسی این دوره می‌کند. بسیاری از رساله‌های او به فارسی است و از آثار فارسی آن می‌توان از کتابها و رساله‌های ذیل نام برد:

آب زلال، مثنوی است که آن را در ضمن دو جرعه ساخته و قسمتی از آن خطاب به حضرت حق و پاره دیگر آن خطاب به نفس است؛ آداب الضیافه، منظومه‌ای است فارسی؛ آئینه شاهی که تلخیصی از کتاب ضیاءالقلب خود او می‌باشد؛ ابواب الجنان در وجوب عینی نماز جمعه در هر زمان و آداب و فضیلت جماعت و آداب آن؛ الفت نامه در ترغیب مؤمنین بر اتحاد و الفت و محبت به یکدیگر؛ ترجمه الحج؛ ترجمه الزکوة؛ ترجمه الشریعه؛ ترجمه الصلوة؛ ترجمه الصیام؛ ترجمه الطهارة؛ ترجمه العقائد الدینیة؛ دیوان اشعار؛ معیارالساعات؛ شرح صدر؛ زادالسالک؛ المحاکمه؛ الانصاف؛ پاسخ به سؤالات اهل مولتان؛ مشواق.

برای نمونه و آشنایی با نثر فارسی فیض قسمتی از رساله آئینه شاهی را شاهد مثال می‌آوریم:

باب دوم: در شناخت شرع

شرع دستوری است الهی که به جهت بندگان فرستاده‌اند تا هر که قبول کند و فرمان ببرد به سعادت ابدی فایز گردد و به لذات جاودانی برسد، بعضی از احکام آن را واجب و لازم شمرده‌اند. هر که قبول آن را نکند و فرمان نبرد، سزاوار عقوبت الهی گردد و محرومی از لذات جاودانی. و بعضی را نافله گردانیده‌اند، هر که فرمان ببرد ثواب یابد و به درجات عالی برسد و هر که فرمان نبرد، عقوبتی بر او لازم نیاید. و از جمله آنچه واجب شمرده‌اند، بعضی را به منزله رکن دین و ستون شرع قرار داده‌اند، هر که فرمان نبرد از دین بیرون برود، باز بعضی از احکام را بیان روشن کرده‌اند، چنانکه کسی را در ترک آن عذری نمی‌ماند، و بعضی را مبهم و مشتبه گذاشته‌اند تا بندگان را در آن بیازمایند و امتحان نمایند هر که رعایت احتیاط در آن کند، درجات عالی در آخرت به پاداش آن به او دهند، و هر که رعایت نکند از آن درجات محروم

ماند، بلکه گاه باشد که شومی رعایت نکردن آن، از توفیق یافتن فرمانبری واجبات نیز محروم شود.

باز مردمان در فرمانبری به تفاوتند، از جهت تفاوت مراتب محکمی اعتقاد، و زیادتی یقین، و صفای اخلاص و مراتب تن دادن به همه کردنیها و ناکردنیها، یا بعضی دون بعضی به آسانی و نشاط، و به دشواری و دلتنگی. باز بعضی به دل و زبان و تن و روان می‌گروند و اطاعت می‌کنند، چون مؤمنان صادق ایمان، و بعضی به دل منکرند و به زبان اقرار می‌نمایند، چون منافقان و بعضی به زبان منکرند و به دل معتقد، چون یهود منشان که حق را دانسته از حسد یا تکبر انکار می‌کنند، و بعضی به دل و زبان هر دو منکرند، چون کافران جاحد و بعضی بر هر دو معترفند، لیکن تن در نمی‌دهند به همه کردنی و ناکردنی، چون غاصبان و فاسقان و باز هر یک از این گروه را درجات بسیار و مراتب بی‌شمار است...

ج) تعداد آثار فیض

سید نعمت‌الله جزائری بر این باور است که آثار و نگاشته‌های فیض کاشانی افزون بر دویست عنوان می‌باشد.^۱ اما گروه دیگری از بزرگان آثار او را هشتاد عنوان بر شمرده‌اند.^۲

علم‌الهدی فرزند فیض در قصیده‌ای که در سال ۱۰۷۱ می‌سراید به سی و یک عنوان از نگاشته‌های پدرش اشاره می‌کند که متن این قصیده را به جهت اهمیت ذکر می‌کنیم:

قصیده علم‌الهدی فیض کاشانی و اشاره به تألیفات پدرش

علم‌الیقین که مـفخر دانشوران بود

افـتاده است از نـظر اعتبار فیض

عین الیقین، مـحجّة بیضای دانشش

کار کسی شبیه نباشد بکار فیض

۱. روضات الجنات، ۶/۹۳.

۲. همان، ۷۸ - ۶/۷۶.

یک جرعه از شراب طهورش اگر کشی
آگاه می شوی ز دل هوشیار فیض
منهاج اوست معتصمی در سلوک راه
وافی که راست می بردت تا دیار فیض
هر نکته از برای نجاتت سفینه ایست
غافل مباش از سخن آبدار فیض
انوار حکمت از کلمات طریفه اش
پیدا چو نور دانش خورشید سار فیض
نقد اصول و حق مبین، نخبه علوم
پرورده نعیم دل بی غبار فیض
دامن پُر از لالی مکنونه می کند
صاحب دلی که یابد جا در جوار فیض
گر دست کس رسد به اصول اصیله اش
ببیند ره نجات زیمن منار فیض
شوق کمال عشق کسی را که در سر است
اطوار فیض گو طلب از کردگار فیض
آب زلال چشمه تسنیم و سلسبیل
یک قطره دان چکیده ز جوش بحار فیض
باشد ضیای قلب و مفاتیح، شرح صدر
حاصل برای هرکس در روزگار فیض
صمتش شهاب ثاقب افسرده ای بود
کز خبث نفس می کند انکار کار فیض
شرح صحیفه دل اهل سلوک حق
معلوم می شود ز سکون و قرار فیض
با شور عشق و جنبش شوق و نشاط قرب
بر مسند کمال نشسته وقار فیض

ایمان و تقوی و ورع و زهد و صبر و شکر
الفت گرفته‌اند بهم در کنار فیض
جود و سخا، مروت و انصاف و رفق و عدل
از روی ذوق و صدق و صفا گشته یار فیض
خیر و نقا، صلاح و سداد و رشاد و رشد
مست می‌ملاطفت خوشگوار فیض
حلم و حیا و خلاق و داد و فرح وفا
گردیده از سعادت خدمتگزار فیض
رای صواب و روح محبت نجات کار
سرشار فیض دیده شب زنده‌دار فیض
اقبال فوز و فتح و ظفر، نصرت و فلاح
آماده است بهر دل کامکار فیض
اهل ذکا نماید تسلیم، اگر کنم
روح مقدسش به وکالت نثار فیض
دریاست فیض و ما بمثل چون حُبابها
ما را به او مدار و به ما شد مدار فیض
ما را فنا در او و بقا هم به او بود
دست رجا گسسته مباد از کنار فیض
غوث رجا اوست ز تاراج درد جهل
تا هست شهر علم، بود شهریار فیض
گردد به یک کرشمه او رمزها عیان
باشد نهان علم کسان آشکار فیض
بحر افاده‌اش چو شود موج زن، شود
دریا ز تنگ حوصلگی شرمسار فیض
هفت آسمان چو حلقه بیرون در بود
در محفلی که نور فشانست نار فیض

بی شبهه عقد حلقهٔ درسش گره گشاست
حلال مشکلات بود انتظار فیض
باشد کسی به علم، علم کز ره هدی
گردد معبد مدرس عرفان شعار فیض
ز اصحاب آنکه خلع بدن عادت وی است
باشد گل سر سبد اعتبار فیض
آنان که در هنر به نهایت رسیده‌اند
ترسند باز از محک اختیار فیض
گرد یتیمی است غباری اگر رسد
بر گوهر دل کسی از رهگذار فیض
نی‌نی، غلط غلط، که خیالی است این محال
حاشا که دیده و که شنیده غبار فیض
چون آستان درگه قدس آشیان اوست
مصباح انس و رایت امن منار فیض
حاشا که راه یابد آنجا نزاع، لیک
بهر قبول خاطر معنی شکار فیض
با یکدگر حقایق قدسی جدل کنند
تا ز آن میان، کدام شود اختیار فیض
نور جمال اوست که تابیده بر جهان
خورشید و ماه نیست جز آئینه‌دار فیض
خون می‌چکد ز دیده سیاره فلک
از رشک رشخ خامهٔ معنی نگار فیض
بر علم اوست پرده‌ای از فقه و اجتهاد
پوشیده سنگ زهد و تشرع شرار فیض
مشائی رکابش اشراقیان دهر
بی شک عزیز اهل کلام است خوار فیض

دهر است یک قصیده ز دیوان صنع حق
بیت خجسته، مطلع لیل و نهار فیض
آن چارجوی جنتِ عدنست بی گمان
تاویل یک رباعی فردوس بار فیض
بینی ز شش جهت در هر هشت خلد را
بر روی خود گشاده چو کردی دوچار فیض
دنیا و هرچه هست در آن نیست غیر هیچ
در چشم عبرت دل پرهیزگار فیض
سنجیده‌دار گوهر خود را باین عیار
میزان نیک و بد، نبود جز عیار فیض
نقش قدم نمانده اگر در ره صواب
از بسکه گرم بوده برین ره گذار فیض
لیکن پی دلالت واماندگان بس است
نوری که مانده باقی در رهگذار فیض
از غول وهم و حس و خیال ار گذر کنی
شاید که تو بری، بری از شاخسار فیض
آئینه بصیرت خود گر جلا دهی
از صیقل تجرد وحدت دثار فیض
شاید که جلوه‌گر شودت آنچنان که هست
در چار موج گرد عناصر سوار فیض
ببند کسی که نیست درو ظلمت حسد
کآب بقاست بسته لب جو بیار فیض
کی آرزوی باغ ارم می‌کند دگر
آنکو چشیده چاشنه‌ای از ثمار فیض
یابی امان ز وسوسه دیو و شرّ نفس
خود را اگر کشی به پناه حصار فیض

یک جُز و کِش ز مدرسهٔ اوست عقل کل
نبود حریفِ معرکه کارزار فیض
هر خار و گل که هست درین بوستان ازوست
هم گل، گل، گل مرادش وهم خار، خار فیض
ناورده‌ای ز سجن مکان و زمان هنوز
خود را برون، چه پرسی از راه غار فیض
تا آشنای ملک تجرد نگشته‌ای
مشکل که یاور تو شود انتصار فیض
اکنون «هدی» خلاصه اذکار این شناس
کز روی عجز بر در احسان شعار فیض
مردود قلب خویش بکف، ناله‌ها کنی
عزّ قبول خود طلبی از عیار فیض
افغان کنی و گریه و زاری و اضطراب
شاید که بر تو رحم کند کردگار فیض
در لُجّه ثنا نرنی دست و پا که نیست
در ظرفِ حرف، وسعت درّ بحار فیض
زین وصفها که لایق آن بارگاه نیست
خواهی به انکسار و ادب اعتذار فیض
بندی زبان حمد و گشائی لب دعا
بهر دوام عاقبت روزگار فیض
یارب دوام بخش بحق چهار و هشت
هر سال و ماه و هفته و لیل و نهار فیض
حسب‌الاشاره عزیزی از صاف نوشان رحیق عرفان کثرالله امثاله فی الاخوان راضی
برو سیاهی این چند صفحه شد خاک راه علماء علم‌الهدی، ۱۰۷۱.
اما خود فیض برای مجموعه نگاشته‌هایش سه مرتبه فهرست فراهم آورده است.
فهرست نخست را در حدود سال ۱۰۶۷ نوشت و در آن به چهل و یک اثر خود که تا آن

سال نوشته، اشاره می‌کند. الوافی و الخطب از آخرین نوشته‌های او در سال ۱۰۶۷ در این فهرست آمده است.

فهرست دوم را به سال ۱۰۸۹ به رشته تحریر در می‌آورد. و در آن به تفصیل از صد و پانزده تألیف خود یاد می‌کند و در ضمن آن به بیان موضوع، تاریخ تصنیف، تعداد ابیات و برخی اطلاعات دیگر می‌پردازد. وی در هنگام تدوین این فهرست، فهرست نخست را در پیش رو داشته و از مندرجات آن به گونه‌ای بهره برده که می‌توان فهرست دوم را تحریری سامان یافته و افزوده بر فهرست اول دانست. اما در موارد اندکی در تحریر اول اضافاتی به چشم می‌خورد که در تحریر دوم نیامده است. برای مثال به بیان کتاب مفاتیح الشرایع در هر دو تحریر اشاره می‌کنیم. مطالب اضافی تحریر اول را محصور در علامت < > کرده‌ایم.

و منها

کتاب مفاتیح الشرایع

وهو أيضاً يحتوى على امّهات مسائل الفقه مع الاشارة الى دلائل والاقوال التي قيلت فيها بايجاز واختصار > مصنّف به في البيان والتقريب اثنا عشريات شيخنا المحقق البهائي - طاب ثراه - لوخلت عن الفروع النادرة و انطوت على الاشارات الى الدلائل في جميع المسائل < وقد تمّ جميع مطالبه التي هي ابواب الفقه كلّها مع مسائل مهمة اخرى فقهية لم يذكرها الفقهاء - رحمهم الله - او اكثرهم في اثنا عشر كتاباً يقرب من خمسة عشر الف بيت. وقع الفراغ منه في سنة اثنتين واربعين بعد الالف.

به هر حال، دو فهرست نخست را، ما دو تحریر جداگانه گرفته‌ایم و با وارد نمودن تحریر نخست در تحریر دوم، تصحیحی انتقادی از آن ارائه نمودیم. در هر جا که دو تحریر اطلاعات مشترک دارند آنها را با علامت * نمایانیم و اضافات تحریر نخست را در میان علامت < > ضبط کردیم.

در تصحیح این فهرست از چهار نسخه خطی آن در کتابخانه‌ها بهره گرفته‌ایم که عبارتند از:

الف) نسخه شماره (۷) ۹۵۰ آستان قدس رضوی از مجموعه اهدایی مقام معظم

رهبری به کتابخانه آستان قدس. این نسخه شامل تحریر اول، از فهرست نخست است که احتمالاً تاریخ کتابت آن سده ۱۳ می باشد. در این تصحیح آن را با رمز /I/ نمایانده ایم. (ب) نسخه شماره (۱۸) ۵۷۰ از مجموعه اهدایی مقام معظم رهبری به خط سید مصطفی صفائی خوانساری که به سال ۱۳۴۴ قمری کتابت شده است. در تصحیح آن را با رمز /K/ نشان داده ایم.

(پ) نسخه شماره (۲۰) ۶۸۳۶ دانشگاه تهران، کتابت محمدبن محمد باقر کاشانی، ۱۲۸۶ که با رمز /D' / آمده است.

(ت) نسخه شماره (۱) ۲۰۹۹ دانشگاه تهران، خط نستعلیق، ۱۱۰۱ که در تصحیح نسخه اساس قرار گرفته و با رمز /D/ ارائه شده است.

فیض به سال ۱۰۹۰ سومین فهرست را برای آثارش می نگارد^۱ و در آن از صد عنوان کتاب و رساله خویش نام می برد. وی در هر موضوع، پنج کتاب و رساله از آثارش را ذکر می کند. تقسیمات این فهرست بدین گونه است:

«خمسة فی التفسیر والحديث»، «خمسة مستنبطة من تنبيهات ظواهر القرآن والحديث»، «خمسة مستنبطة من اشارات بواطن القرآن والحديث»، «خمسة فیما يتعلق بالادعية والاذکار والاوراد»، «خمسة فی منتخبات کتب اهل العلم والعرفان»، «خمسة فی منتخب اصناف الاشعار الحقّة التي کنت انشدتها قبل ذلك لاهل المحبّة والشوق والسالك»، «خمسة فی خمسة مطالب»، «خمسة بلغة الفرس لعامة الناس»، «خمسة فی علوم دینیّة عامیة»، «خمسة فی فراید ذوات فواید فی بیان انواع العلوم»، «خمسة، خمس رسائل خاصیة عديم المثال فی خمس مسائل دینیّة عزیزة المنال...»، «خمسة فی معارف یقینیة خاصیة»، «خمسة فی الحکمة العلمیة والعملیة و علوم اهل المعرفة»، «خمسة فی الفقه واصوله»، «خمسة فی ترجمة العبادات الخمسة الارکانیة وفقهها»، «خمسة منظومة فی المناجات»، «خمسة فی المثنویات»، «خمسة رسائل شرعیة فی تحقّق مسایل فقهیة فرعیة»، «خمسة فارسیّة صنفتها للسلطان بالتماسه»، «خمسة الفتها فی عنفوان الشباب لبعض الاحباب».

این فهرست از لحاظ شناخت تقسیمات علوم نزد فیض، می تواند قابل اعتنا باشد. با

۱. ما در این تحقیق، این فهرست را فهرست دوم فیض می دانیم؛ چرا که فهرست اول و دوم، دو تحریر از یک فهرست

در نظر داشتن فهرست العلوم او می‌توان بررسی کرد که فیض به تقسیمات علوم در نزد پیشینیان با چه دیدی نگاه می‌کرده و یا اینکه خودش صاحب سبک و تقسیم‌بندی خاصی در علوم است.

در خاتمه این فهرست، وی بیان می‌کند که نفیس‌ترین آثارش برای خواص سی رساله نخست به علاوه رساله‌های ضیاء القلب، السّریة العلیة، فهرست العلوم، خمسة عدیمة المثل (اللب، اللباب، الحق المبین، المحاکمة بین الفاضلین و التطهیر)، شوق العشق و شوق الجمال است. این چهل تألیف خاص خواص است. و دیگر مصنفات و برخی از رساله‌های دسته چهارم، خاص متوسطان و عوام است. اکنون تعدادی از مصنفات من یا با وجود بقیه زاید است یا اکنون مورد پسندم نیست و یا به وسیله یکی دیگر از مؤلفاتم نسخ شده است.

در تصحیح این فهرست از دو نسخه استفاده کرده‌ایم.

الف) نسخه شماره ۷۸۳۹ آستان قدس رضوی، کتابت سال ۱۰۹۰ هجری قمری که با رمز /A/ نمایش داده شده است.

ب) نسخه شماره (۲۰) ۶۸۳۶ دانشگاه تهران که با خط نسخ در سال ۱۲۸۱ قمری کتابت شده است و آن را با حرف اختصاری /D/ نمایانده‌ایم.

ج) نسخه مرحوم مشکوة که در مقدمه جلد دوم المحجة البیضاء چاپ شده است. گویا مرحوم مشکوة این چاپ را بر اساس نسخه چاپ سنگی این فهرست در هامش امل‌الامل تدوین نموده‌اند. با توجه به اختلافات جزئی این نسخه با نسخه‌های ما، آن را در نسخه بدلها گنجاندیم و آن را با حرف /M/ نشان دادیم.

IV

کتاب‌شناسی فیض کاشانی

در مبحث کتاب‌شناسی آثار فیض، سعی وافر شد که همه فهرستهای نسخه‌های خطی موجود کتابخانه‌های ایران و برخی کشورهای دیگر را در حوزه تحقیق خود جای دهیم. برای نیل به این هدف در حدود ۶۰۰ جلد فهرستهای خطی کتابخانه‌های مختلف را رؤیت و فیش برداری نمودم. پس از اتمام مراحل فیش برداری، فیشها دسته‌بندی شد و به بررسی اختلافات و ناسازگاریهای مندرجات فهراس پرداختم. در این مرحله بسیاری از مشکلات و مجهولات که در معرفی نگاشته‌های فیض در فهرستهای خطی وجود داشت، برطرف و روشن شد. برای آشنایی و اطلاع پژوهندگان به مواردی از آنها در ذیل اشاره می‌رود.

الف) الاعتذار

این رساله، پاسخ نامه‌ای است که فیض در سال ۱۰۶۷ به یکی از علمای مازندرانی مقیم شهر مقدس مشهد می‌دهد. آن بزرگوار از فیض خواسته بود که فیض واسطه شود تا کرسی امامت جمعه جامع مشهد به او واگذار شود تا بدین وسیله مقرری او افزایش یابد. فیض درخواست او را با گذری درباره احوال و بیان وضعیت روحی خویش نمی‌پذیرد. این نسخه در فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران ۹/۱۴۸۴ با عنوان شکوائیه معرفی شده است. با بررسی و رؤیت هر دو نسخه معلوم شد که هر دو یکی هستند با دو نام مختلف.

ب) الفت نامه

این رساله فارسی در فواید الفت دینی و ترغیب مردم به برادری و یکرنگی نگاشته شده است. مؤلف می‌کوشد قوانینی چند در بین اخوان بر طبق شریعت و طریقت مقرر سازد. فهرست‌نویس کتابخانه مجلس شورا ۵/۲۴۰ آن را با عنوان محبت شناسانده است.

پ) جلاءالقلوب

این اثر در فضیلت ذکر و انواع آن است و در فهرست‌های نسخه‌های خطی با نام‌های مختلف همچون اذکارالقلوب (مرعشی ۱۵/۷۹)، ذکر خفی (مجلس ۱۹/۲۹۱)، رساله آداب‌الذکر (ملک ۷/۱۰۲۳)، القول‌السدید (الذریعه ۵/۱۲۵) ارائه شده است. به این سبب این کتاب پنج اثر جداگانه از فیض معرفی شده است.

ت) راه صواب

این رساله شامل دوازده پرسش و پاسخ است. بعضی از فهرست‌نویسان آن را سؤال و جواب معرفی کرده‌اند (فهرست رشت و همدان ۱۳۸۱).

ث) رساله فی ثبوت‌الولاية للاب والجد للاب علی البکر البالغه.

این رساله را نیز آقابزرگ با عنوان الاستقلالیه شناسانده است. (الذریعه ۲/۳۳)

ج) رفع‌الفتنه

در ردّ برخی از منسوبان به علم، این رساله را آقابزرگ با عنوان رفع‌الغوايه معرفی نموده‌اند. (الذریعه ۱۱/۲۴۳). آقای رسول جعفریان این رساله را قسمتی از رساله شرح صدر خود فیض می‌داند (ده رساله محقق بزرگ، ۳۵)؛ اما آغاز و انجام نسخه‌ها و سه مقصد این رساله این نکته را ثابت نمی‌کند.

چ) زادالسالك

سالك برای ترتیب و تهذیب و رسیدن به حق و مقامات عالیه باید آداب سلوک را فرا گیرد. فیض این رساله کوتاه را به این منظور فراهم آورده است. این رساله با نام‌های زادالسالكین (آستا، ش ۸۳۶۸)، آداب السلوک (مسجد اعظم ۴۸۳)، سلوک (مجلس

۱۶/۲۵۴)، آداب السالکین (نسخه‌ها ۲/۹۹)، سلوکیه (ملی ۱۱/۵۳)، منازل السالکین معرفی شده‌اند (الذریعه ۲۲/۲۴۶).

ح) قرۃ العیون فی اعزّ الفنون

این اثر در مسائل اعتقادی نگارش یافته است. آن را با نامهای مکنونه الکلمات، و المقالات الاثنی عشریه نیز نامیده‌اند. (الذریعه ذیل دو مدخل) و ضمناً آقابزرگ آن را به سهو همان الکلمات المکنونه دانسته است.

خ) گلزار قدس

بنا به تصریح خود فیض، گلزار قدس نامی است که او بر مجموعه‌ای از غزلیات، رباعیات و قصاید خود می‌نهد. وی با نگارش دیباچه‌ای در آغاز آن را فراهم می‌آورد. البته گروهی تصور کرده‌اند که گلزار قدس نام رساله مستقلی از فیض است که او به نثر فراهم آورده است. (مشکوٰه، مقدمه‌المحججه ۲/۳۵). آقای رسول جعفریان آن را دیوان غزلیات فیض می‌داند که هنوز چاپ نشده است (ده رساله، ۳۸). از مندرجات آن بر می‌آید که فیض این دیباچه را برای آغازین بخش آثار منظومش نگاشته و همه این مجموعه را گلزار قدس نامیده است. (بخش کتاب‌شناسی آثار فیض: گلزار قدس)

د) اللبّ

فیض، حدوث و قدم عالم را به روش فلسفی مورد بحث قرار می‌دهد و در پاره‌ای از مباحث آن، به آیات و احادیث نیز استناد می‌کند. این کتاب نیز در بعضی فهرس با عنوان حدوث العالم (فهرست رشت و همدان ۱۴۲۳؛ نسخه‌ها ۱۲/۷۱۲ و ۱۱) معرفی شده است.

ذ) اللباب

در این رساله از چگونگی علم خداوند به جزئیات و کلیات اشیا، و آنچه معقول و محسوس است به اختصار بحث می‌شود. فیض آن را از نفیس‌ترین مؤلفات خویش می‌داند. شیخ احمد احسائی برآن شرحی نگاشته است. این رساله را گروهی از

۵۰ / فهرست های خودنوشت فیض کاشانی

فهرست نویسان خطی با عنوان علم الله تعالی (ملی ۹/۴۷۱؛ مرعشی ۳/۱۱۹) شناسانده‌اند.

ر) المحاکمة بین الفاضلین

در بیان معنی تفقه در دین. فیض گفتار شیخ حسن عاملی صاحب معالم الاصول را در این موضوع نقل می‌کند و اعتراض یکی از فضلا را بر او بیان می‌دارد و آنگاه به قضاوت و محاکمه بین آن دو می‌نشیند. این رساله را نیز با عنوان التفقه فی الدین شناسانده‌اند.

ز) النخبه

فیض دو اثر دارد به نامهای النخبه الصغری و النخبه الکبری. در معرفی و شناساندن این دو کتاب در فهرستهای خطی، نام این دو کتاب با هم خلط شده و فهرست نویسان در مشخص نمودن آن لغزشها و اشتباهاتی مرتکب شده‌اند. (← بخش دوم، ذیل النخبه).

آثار منسوب و مجعول

در این بخش، آثار منسوب و مجعول به فیض کاشانی مورد بررسی قرار گرفته و تا جایی که امکان داشته به نقد و بررسی آنها پرداخته‌ایم. در اینجا به برخی از عناوین مجعول اشاره می‌کنیم:

الف) اضغاث الاحلام

آن را آقای مصطفی فیضی در ضمن آثار فیض برشمرده‌اند؛ اما بنا به تصریح آقابزرگ مربوط به یکی از فرزندان یا نوادگان فیض است.

ب) سر بیان نور الحق

در فهرست آستان قدس رضوی آن را از آثار فیض دانسته‌اند؛ اما با توجه به نسخه‌های دیگر آن و تصریح آقا بزرگ و مقابله آغاز و انجام نسخه‌ها و بررسی آثار ملاصدرا، متوجه می‌شویم که این اثر از خامه ملاصدرا شیرازی تراویده شده است.

پ) شجرة الهیه

کتابی است در اصول دین که آقا بزرگ آن را از فیض دانسته است ولی به احتمال زیاد

این کتاب همان شجرة الهیه سید رفیع الدین محمد بن حیدر حسنی طباطبائی مشهور به میرزا رفیعا است که در سال ۱۰۴۷ برای شاه صفی نگاشته است.

ت) شواکل الحور

شرحی است بر کتاب هیاکل النور شهاب الدین یحیی بن حبش سهروردی. آقای فیضی در ضمن آثار فیض این اثر را با عنوان *شواکل الحور* یاد می‌کند و آن را از فیض می‌داند. باید دانست، شواکل الحور را جلال الدین محمد بن اسعد دوانی در سال ۸۷۲ در شرح هیاکل نگاشته و هیچ ارتباطی با فیض کاشانی ندارد.

ث) قواعد العقاید

در فهرست مجلس ۱۳/۲۱۲ این رساله را از فیض دانسته‌اند. با رؤیت این نسخه دریافتم که این نسخه پاره‌ای از باب دوم ربيع عادات کتاب *المحجة البيضاء* خود فیض است.

ج) منتخب الختوم

جناب آقای استادی در فهرست نسخه‌های خطی مسجد اعظم در ضمن فهرست مجموعه شماره ۳۵۹۲ آن را از فیض کاشانی دانسته است. اما با مراجعه در خواهیم یافت که این کتاب مربوط به شیخ ابراهیم بن محسن الکاشانی از دانشمندان سده چهاردهم هجری است. همین کتاب در *هامش الصحيفة الهادیة* نیز چاپ شده است (الذریعه ۲۲/۳۹۹).

□ کتاب شناسی

این بخش در بردارنده اطلاعات و آگاهیهای کتاب شناسی و نسخه شناسی در مورد نگاشته‌های فیض کاشانی است که به صورت الفبایی تدوین شده است و در آن به موارد ذیل اشارت می‌شود:

الف) نام کتاب

ممکن است که نام کتاب یا رساله در نسخه‌ها و منابع به چند گونه آمده باشد. کوشیده‌ایم که نام شهر و یا نامی که خود فیض در فهرستهایش برگزیده، پایه و مدخل

اصلی قرار گیرد. نامهای دیگر کتاب را که در منابع و فهرستهای نسخه‌های خطی کتابخانه‌ها نمایانده شده است در ادامه عنوان اصلی آورده‌ایم. برای مثال به مدخل زادالسالك بنگرید:

[ ]

زاد السالك

عنوانهای دیگر: A زادالسالكين B آداب السلوك C سلوك
D آداب السالكين E سلوكيه F منازل السالكين

برای حفظ امانت و بازماندن راه پژوهش، هنگام معرفی نسخه‌های خطی هر اثر با قرار دادن حرف لاتین در پایان مشخصات نسخه‌شناسی هر اثر، عنوان آن نسخه را نیز نشان داده‌ایم.

نسخ، محمد هادی بن مرتضی، ش ۲ (۸۲)، مرعی ۱/۱۰۰ // نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، ۱۰۷۲، ش (۸) ۸۳۶۸، آستا [رؤیت] (A) // ~، محمد مؤمن بن اسماعیل، ۱۱۱۹، ش (۵) ۸۵۶، مسجد اعظم ۴۸۳ (B) // نستعلیق، ۱۱۸۲، ش (۱۱) ۵۳۴۱، مجلس ۱۶/۲۵۴ (C). الی آخر.

اکنون مشخص می‌شود که نسخه دوم متعلق به کتابخانه آستان قدس رضوی که در پایان آن، حرف لاتین (A) آمده با نام زادالسالكين، و نسخه سوم کتابخانه مسجد اعظم با نام آداب السلوك و نسخه چهارم کتابخانه مجلس با نام سلوك فهرست شده‌اند. عنوانهای فرعی و غیر اصلی به جهت عدم ضرورت در بخش کتاب‌شناسی در ردیف الفبایی قرار نگرفته‌اند. برای دستیابی آسان به مدخل اصلی آنها، می‌توان بر مبنای ارجاعات مشخص شده زیر، اقدام کرد:

آداب‌الذکر	←	جلاءالقلوب
آداب السلوك	←	زادالسالك
آداب السالكين	←	زادالسالك
اذکار و ادعیه ترجمه الطهارة	←	اذکار الطهارة
انصافیه	←	الانصاف

الانصاف	←	الانصاف فى بيان الفرق بين الحق والاعتساف
انوار الحكمه	←	انوار الحكم واسرار الكلم
تقويم المحسنين	←	احسن التقويم
جلاء القلوب	←	اذكار القلوب
رسالة فى ثبوت الولاية للاب والجد للاب على البكر البالغة الرشيدة فى عقد النكاح	←	الاستقلالية
عين اليقين	←	الانوار والاسرار
المحجّة البيضاء	←	احياء الاحياء
التطهير	←	تطهير القلوب
التطهير	←	تطهير السرّ
المحاكمة بين الفاضلين	←	التفقه فى الدين
جلاء القلوب	←	جلاء العيون
جواب من سأل عن كيفية علم الله	←	جواب الابهرى
الحقايق	←	الحقايق فى اسرار الدين
الحقايق	←	الحقايق فى محاسن الاخلاق
اللّب	←	حدوث العالم
خلاصة الاذكار	←	خلاصة الاذكار واطمئنان القلوب
ثناء المعصومين	←	دوازه امام
الرفع والدفع	←	دفع آفات ورفع بليات
گلزار قدس	←	ديوان
جلاء القلوب	←	ذكر خفى
دفع الفتنة	←	رفع الغواية
زاد السالك	←	زاد السالكين
راه صواب	←	سؤال و جواب
زاد السالك	←	سلوك

سلوکیه	←	زادالسالك
سراج السالكين	←	منتخب مثنوی
سوانح غیبی	←	السانح الغیبی
شكوائیه	←	الاعتذار
شرح حدیث طلب العلم	←	منهاج النجاة
صلاة الجمعة	←	ابواب الجنان
الصلوات والتَّحيات	←	ثناء المعصومين
علم اللّٰه تعالى	←	اللباب
فضيلة الشيعة	←	ترجمة الشريعة
القول السديد	←	جلاء القلوب
اللثالى المستخرجة	←	اللثالى
اللثالى المخزونة	←	اللثالى
لباب الكلام	←	اللباب
لب القول فى معنى حدوث العالم	←	اللُّب
لب لباب مثنوى	←	منتخب مثنوى
مناقب امير المؤمنين	←	الاربعين
منتخب كشف المحجّة	←	تسهيل السبيل
مسائل احكام الجنائز	←	جهاز الاموات
المقالات الاثنى عشرية	←	قرة العيون فى اعزّ الفنون
منازل السالكين	←	زادالسالك
من لا يحضره التقويم	←	غنية الانام
مكنونة الكلمات	←	قرة العيون فى اعزّ الفنون
المحاكمة	←	المحاكمة بين الطائفتين من المؤمنين
منهج النجاة	←	منهاج النجاة
النخبة الكبرى	←	النخبة
النخبة المحسنية	←	النخبة

النخبة	←	النخبة في الحكمة العملية والاحكام الشرعية
النخبة	←	النخبة الوجيزة
النوادر	←	النوادر الاحاديث
النوادر	←	النوادر الاخبار
رسالة في ثبوت الولاية	←	الولاية على البكر في التزويج

ب) بخش بندي كتاب

هر کتاب دارای تقسیماتی است که مؤلف، کتاب را بر مبنای آن به دست می دهد. در این فهرست تاکید شده که به بخش بندی هر کتاب اشاره شود، که کتاب از چند مقاله یا چند باب یا چند فرقه و یا چند فصل فراهم آمده و احياناً اگر تقسیم بندی کوچکتری را مؤلف اعمال کرده، آن نیز در اینجا منظور شود.

پ) تعداد ابیات هر کتاب یا رساله

در نظام نسخه نویسی و در عرف خوش نویسان به چهل حرف و به قولی به پنجاه حرف، یک بیت گفته می شود که ممکن است کاتب آن را در یک سطر بگنجانند و یا بیشتر از یک سطر. (کتاب آرایبی در تمدن اسلامی، ۵۸۸) فیض کاشانی در فهرستش در توضیح هر یک از آثار خویش به تعداد ابیات آنها اشاره می کند. این اشاره در بخش کتاب شناسی ما نیز ملحوظ شده است.

ت) تاریخ تألیف

از مواردی که در بخش کتاب شناسی مد نظر بوده، تاریخ نگارش هر اثر است. تاریخ نگارش آثار فیض یا از گفته صریح خود فیض و یا از منابع دیگر به دست آمده است.

ث) موضوع

فیض کاشانی دارای مرتبه والایی در علوم مختلف بوده، لذا نگاهشته های وی در موضوعات گوناگون فراهم آمده است. بدین منظور در بخش کتاب شناسی آثار وی، به موضوع هر کتاب اشاره می شود.

ج) منابع

پس از آوردن اطلاعات بخشهای گذشته، ذکر منابع مورد استفاده یکی از هدفهای اصلی است. در اینجا منابع با در نظر گرفتن تاریخ نگارش آنها درج می شود.

ج) آغاز و انجام

ذکر آغاز و انجام هر کتاب یا رساله به جهت اهمیت آن از مواردی است که به آن پرداخته ایم. بیان این قسمت، سبب می شود که بسیاری از ناهماهنگیها و لغزشهای موجود در نامگذاری آثار فیض از میان برداشته شود. محقق با مقابله و عرضه دادن آغاز و انجام دو یا چند نسخه در می یابد که مثلاً آداب الذکر، آداب السلوک، آداب السالکین، سلوکیه، زاد السالکین و سلوک یک اثر هستند و آثار جداگانه ای از هم به شمار نمی آیند.

ح) معرفی نسخه های خطی (ن. خ)

نوع خط، کاتب، سال کتابت، شماره نسخه و محل نگهداری نسخه، و احیاناً اطلاعات نسخه شناسی دیگر همچون علامت بلغ، حاشیه به وسیله مؤلف، ناقص الاول و ناقص الاخر بودن نسخه، از مواردی است که به آن اشاره می شود. برای مثال در معرفی نسخه های خطی کتاب عین الیقین این چنین می آوریم:

نسخ، ابن شاه مرتضی، ۱۰۷۰، ش ۲۹۴۶، دانشگاه تهران ۱۰/۸۲۹ // ~، مقابله علم الهدی در ۱۰۸۵، ش ۸۰۴، آستا ۴/۲۰۹ ~ // ~، عصر مؤلف، ش (۸) ۹۳۳، مجلس ۲۳/۲۳۴ (ناقص الاخر) // ~... // ~، سید عبدالله جزائری، ۱۱۴۱، ش ۱۹۷۸، گلپایگانی ۳/۱۲۵ (در مقدمه این نسخه رساله ای درباره فیض آمده است) //... // نستعلیق، سده ۱۲، ش ۱۶۵۹۳، آستا [رؤیت] (ناقص الطرفین) ...//

نخستین نسخه ما، نسخه ای است به خط نسخ ابن شاه مرتضی که در سال ۱۰۷۰ قمری کتابت شده و به شماره ۲۹۴۶ در فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، جلد دهم صفحه ۸۲۹ معرفی شده است. نسخه دوم، مقابله علم الهدی فیض کاشانی در سال ۱۰۸۵ (کاتب نامعلوم) که به شماره ۸۰۴ در فهرست کتابخانه آستان قدس رضوی جلد چهارم صفحه دویست و نه نمایانده شده است. دیگر نسخه، در عصر مؤلف کتابت شده و اکنون ناقص الاخر است و در مجموعه شماره (۸) ۹۳۳ مجلس است و در جلد بیست و سوم صفحه دویست و سی و چهار آمده است.

خ) معرفی نسخه‌های چاپی (ن. چ)

اگر رساله یا کتاب مورد نظر به زیور طبع آراسته شده است در این بخش اطلاعات کتاب‌شناسی آن، چون اهتمام‌کننده، محل نشر، ناشر، تاریخ چاپ، تعداد صفحات و نوع چاپ مندرج می‌شود.

د) ذکر ترجمه شرح، حاشیه، تعلیقه، ردیه و...

پس از ذکر موارد چاپی اثر، اگر کتاب یا رساله مورد نظر، دست‌مایه کار پژوهشگران بعدی قرار گرفته باشد بدین معنا که ترجمه یا شرحی و یا تعلیقه‌ای و... بر آن ارائه کرده باشند. این موارد تجزیه و تحلیل و بررسی شده و تمامی اطلاعات آنها بیان می‌شود. برای مثال نگاه کنید به شروح متعدد کتاب مفاتیح‌الشرایع.

ذ) اختصارات

در تحقیق فوق، برای جلوگیری از تکرار و اضافه شدن متن، از منابع مورد استفاده با عنوانهای اختصاری ذیل بهره برده‌ایم که در جدول صفحه بعد به آنها اشاره می‌شود:

اختصارات

- آتشی** «نسخه‌هایی در یزد (کتابخانه آقای علی آتشی) به کوشش سید احمد حسینی در نسخه‌های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی، ۱۳۵۳.
- آثار ملی** فهرست کتابهای کتابخانه انجمن آثار ملی. به کوشش فاطمه مهران و محمد غلامرضایی. - تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۵۶. ج.۱.
- آخوند همدان** «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه غرب آخوند همدان» به کوشش جواد مقصودی در فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های رشت و همدان. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه. - تهران: فرهنگ ایران زمین، ۱۳۵۳.
- آستان** فهرست کتب خطی کتابخانه آستان قدس رضوی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه آستان قدس. ج.۱۳.
- آستانه** فهرست نسخه خطی کتابخانه آستانه مقدسه قم. به کوشش محمد تقی دانش پژوه. - قم: آستانه مقدسه قم، بی تا. ج.۱.
- آشنایی با** آشنایی با چند نسخه خطی. به کوشش حسین مدرسی طباطبائی و رضا استادی. - قم: بی نا، ۱۳۵۵. ج.۱.
- آیت الله رضوی** «کتابخانه آیت الله رضوی در کاشان» به کوشش محمد تقی دانش پژوه. در نسخه‌های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۳.
- ادبیات تهران** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات. به کوشش محمد تقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۳۹. ج.۱.
- ادبیات مشهد** فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات و علوم انسانی دانشگاه فردوسی. به کوشش محمود فاضل. - مشهد: دانشگاه فردوسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، ۱۳۵۴.
- اصغر مهدوی** «فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه خصوصی دکتر اصغر مهدوی» به

کوشش محمد تقی دانش پژوه در نسخه‌های خطی دفتر دوم. زیر نظر

محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [۱۳۴۲].

احسن التقاسیم

احسن التقاسیم فی معرفة الاقالیم. تألیف محمد بن احمد المقدسی،

ترجمه علینقی سنزوی. - تهران: شرکت مؤلفان و مترجمان ایران،

۱۳۶۱. ج ۲.

اعتمادالدوله (اصفهان) «فهرست کتابخانه‌های عمومی و خصوصی شهر همدان: کتابخانه

اعتمادالدوله» به کوشش پرویز اذکائی در نسخه‌های خطی دفتر پنجم.

زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۶.

الفبایی

فهرست الفبایی کتب خطی کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی. به

کوشش محمد آصف فکرت. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی،

۱۳۶۹.

الهیات تهران

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه دانشکده الهیات و معارف

اسلامی دانشگاه تهران. به کوشش محمد باقر حجتی. با نظارت

محمد تقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۵. ج ۲.

الهیات مشهد

فهرست نسخه‌های خطی دانشکده الهیات و معارف اسلامی مشهد. به

کوشش محمود فاضل. - مشهد: دانشکده الهیات و معارف اسلامی دانشگاه

فردوسی، ۱۳۶۶ - ۱۳۵۵. ج ۳.

امل

امل الامل. تألیف محمد بن الحسن الحر العاملی. - نجف: مکتبه اندلس،

۱۳۸۵. ق ۲. ج ۲.

امیرالمؤمنین

«مکتبه الامام امیرالمؤمنین العامه» به کوشش محمد تقی دانش پژوه. در

نسخه‌های خطی دفتر پنجم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. -

تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۶.

ایضاح

ایضاح المکنون فی الذیل علی کشف الظنون عن اسامی الکتب

والفنون. اسماعیل باشا بغدادی. - تهران: اسلامیه، جعفری، ۱۳۸۷

(افست).

بحار الانوار

بحار الانوار: الجامعه للدرراخبار الاثمه الاطهار. تألیف محمد باقر

- مجلسی. - بیروت؛ دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ق. ۱۱۰ج.
- ترجمه مفاتیح العلوم** ترجمه مفاتیح العلوم. تألیف محمد بن احمد خوارزمی، ترجمه حسین خدیو جم. چاپ دوم. - تهران: علمی و فرهنگی، ۱۳۶۲.
- جاویدان خرد** جاویدان خرد. تألیف احمد بن محمد بن مسکویه، ترجمه تقی الدین محمد شوشتری، باهتمام بهروز ثروتیان. - تهران: مؤسسه مطالعات اسلامی دانشگاه مکیل، شعبه تهران، ۱۳۵۵.
- جوادی** فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات (مجموعه امام جمعه کرمان) اهدایی آقای احمد جوادی. به کوشش محمد تقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۴. ۱ج.
- حجتیه** فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه حجتیه قم. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، ۱۳۵۴.
- حسین مفتاح** «کتابخانه دکتر حسین مفتاح در تهران» به کوشش محمد تقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۳.
- حسینیة شوشتریها** «فهرست نسخه های خطی کتابخانه حسینیه شوشتریها (عراق، نجف)» به کوشش اسدالله اسماعیلیان و رضا استادی. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۲.
- حکمت** فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات (مجموعه وقفی علی اصغر حکمت) به کوشش محمد تقی دانش پژوه. - تهران: دانشکده ادبیات دانشگاه تهران، ۱۳۴۱. ۱ج.
- خانقاه احمدیه** «فهرست کتابخانه های عمومی و خصوصی شیراز: کتابخانه خانقاه احمدیه» به کوشش محمد تقی دانش پژوه در نسخه های خطی دفتر پنجم. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۶.
- خیرات خان** «فهرست نسخه های خطی مدرسه خیرات خان مشهد» به کوشش محمود فاضل در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. به

- کوشش محمد روشن و دیگران. - تهران: فرهنگ ایران زمین، ۱۳۵۳.
- دانشگاه اصفهان «فهرست نسخه های خطی دانشگاه اصفهان» به کوشش محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۲.
- دانشگاه تبریز فهرست موجودی و راهنمای کتابخانه مرکزی دانشگاه تبریز. کتابخانه مرکزی. - تبریز: دانشگاه تبریز، ۱۳۶۱.
- دانشگاه تهران فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، [۱۳]. ج. ۱۸.
- دفاعیات عین القضاة دفاعیات عین القضاة همدانی تألیف عبدالله بن محمد عین القضاة، ترجمه و تحشیه قاسم انصاری. - تهران: کتابخانه منوچهری، ۱۳۶۰.
- دوم دومین فهرست خودنوشت فیض در همین مجموعه.
- ده رساله ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی. به کوشش رسول جعفریان. اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امام امیرالمؤمنین (ع)، ۱۳۷۱.
- الذریعة الذریعة الی تصانیف الشیعة. تألیف آقابزرگ الطهرانی. - بیروت: دارالاضواء، ۱۴۰۳ق. ج. ۲۵.
- رجال النجاشی فهرست اسماء مصنفی الشیعة. تألیف احمد بن علی نجاشی. - قم: الداوری، [۱۳۹۸ق]. ص. ۳۴۰.
- رشت و همدان فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و همدان. به کوشش ایرج افشار. - تهران: فرهنگ ایران زمین، ۱۳۵۳. ج. ۳.
- روضات روضات الجنات فی احوال العلماء والسادات. تألیف محمدباقر الموسوی الخوانساری الاصبهانی. به کوشش اسدالله اسماعیلیان. - تهران: اسماعیلیان، ۱۳۹۲ق. ج. ۸.
- روضاتی فهرست کتب خطی کتابخانه های اصفهان. به کوشش محمدعلی روضاتی. - اصفهان: مؤسسه نشر نفائس مخطوطات، ۲۰۱۳۴۱. ج. ۲.
- ریاض ریاض العلماء و حیاض الفضلاء. تألیف عبدالله افندی الاصبهانی. به

- کوشش محمود المرعشی، تحقیق احمدالحسینی. - قم: الخيام، ۱۴۰۱ق. ج۶.
- ریحانه
ریحانة الادب فی تراجم المعروفین بالکنیة او اللقب یا کنی و القاب. تألیف محمد علی مدرس تبریزی. - تبریز: کتابفروشی خیام، ۱۳۴۶. ج۹.
- سپهسالار
فهرست کتابخانه سپهسالار. به کوشش محمدتقی دانش پزوه و علیتقی منزوی. - تهران: انجمن ایرانی فلسفه و علوم اسلامی، ۱۳۴۰. ج۵.
- سلطنتی
فهرست کتب دینی و مذهبی و خطی کتابخانه سلطنتی. به کوشش بدری آتابای. - تهران: کتابخانه سلطنتی، ۱۳۵۲.
- سعدالسعود
سعدالسعود: کتاب علمی دینی فنی... تألیف علی بن موسی ابن طاوس. - قم: الرضی، ۱۳۶۳.
- سنا
فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی - شماره ۲ (سنای سابق). به کوشش محمدتقی دانش پزوه و بهاءالدین علمی انواری. - تهران: مجلس شورای اسلامی، ۱۳۵۹. ج۲.
- سید شهاب الدین
«فهرست نسخه های خطی سید شهاب الدین تبریزی» به کوشش محمدتقی دانش پزوه در نسخه های خطی دفتر ششم. زیر نظر محمدتقی دانش پزوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۴۸.
- شاهچراغ
فهرست کتب خطی در کتابخانه حضرت احمد بن موسی شاهچراغ. به کوشش علی نقی بهروزی. - شیراز: چاپخانه مصطفوی شیراز، ۱۳۶۰. ج۲.
- صدر بابل
فهرست نسخه های خطی مدرسه خاتم الانبیاء (صدر) بابل. به کوشش علی صدرائی خوئی و دیگران. - تهران: آینه میراث، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶.
- صدوشصت
صدوشصت نسخه از یک کتابخانه شخصی. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، ۱۳۵۴. ج۱.
- طاهر شهاب
«فهرست نسخه های خطی محمد طاهری شهاب» به کوشش محمد طاهری شهاب در نسخه های خطی دفتر ششم. زیر نظر محمدتقی دانش پزوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۱.

- طرائق الحقایق. تألیف محمد معصوم شیرازی «معصوم علیشاه». به کوشش محمد جعفر محبوب. - تهران: سنائی، بی تا. ۳ ج.
- عکسی مرعشی فهرست نسخه‌های عکسی کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله‌العظمی مرعشی نجفی. به کوشش محمدعلی حائری. زیر نظر محمود مرعشی. - قم: کتابخانه آیت‌الله مرعشی، ۱۳۶۶. ۲ ج.
- عمومی اصفهان فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی اصفهان. به کوشش جواد مقصود همدانی. - تهران: وزارت فرهنگ و هنر، اداره کل کتابخانه‌ها، ۱۳۴۹. ۱ ج.
- فاضلیه فهرست کتب کتابخانه مدرسه فاضلیه. به کوشش اوکتایی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی، ۱۳۰۹. ۱ ج.
- فرهاد معتمد «فهرست کتابخانه محمود فرهاد معتمد» به کوشش یحیی ذکاء و محمدتقی دانش‌پژوه در نسخه‌های خطی دفتر سوم. زیر نظر محمدتقی دانش‌پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [۱۳۴۴].
- فرهنگستان علوم آذربایجان «گنجینه نسخه‌های خطی و چاپی فرهنگستان آذربایجان در شهر باکو» به کوشش محمدتقی دانش‌پژوه. در نسخه‌های خطی دفتر نهم. زیر نظر محمدتقی دانش‌پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۸.
- فرهنگ و هنر فهرست کتب خطی کتابخانه عمومی فرهنگ و هنر مشهد. به کوشش رمضانعلی شاکری. - مشهد: اداره کل فرهنگ و هنر خراسان، ۱۳۴۸. ۱ ج.
- فوائد فوائد الرضویة فی احوال علماء المذهب الجعفریة. تألیف شیخ عباس قمی. - تهران: کتابخانه مرکزی، ۱۳۳۷.
- الفهرست کتاب الفهرست. تألیف محمدبن اسحاق السدیم. ترجمه و تحقیق محمدرضا تجدد. - تهران: امیرکبیر، ۱۳۶۰.
- الفهرست (طوسی) الفهرست: فیہ نحو من تسع مئه اسم من اسماء المصنفین و هو احد الكتب الاربعه... تألیف محمدبن حسن طوسی، صححه و علّق علیه محمد صادق آل بحر العلوم. - نجف: المرتضویه، بی تا. ر + ۱۹۶ ص.

- فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم. به کوشش رضا استادی. - قم: بی نا، ۱۳۶۹. ج ۲.
- فهرست میکروفیلیمهای کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد دانشگاه تهران. به کوشش محمدتقی دانش پژوه. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۲-۱۳۴۸. ج ۳.
- القاموس المحيط. تألیف محمد بن یعقوب فیروزآبادی. - بیروت: المؤسسة العربیه للطباعة والنشر، بی تا. ج ۴.
- قصص العلماء. تألیف میرزا محمد تنکابنی. - تهران: علمیه اسلامی، بی تا.
- «فهرست کتابخانه های شهرستانها (یزد: کبیر یزد)» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر چهارم. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، [۱۳۴۴].
- کشف الاستار عن وجه الکتب والاسفار. تألیف احمد الحسینی الخوانساری الشهیر بالصفهانی. - قم: مؤسسه الالهیت لاحیاء التراث، ۱۴۱۵. ج ۴.
- کشف الحجب والاستار عن اسماء الکتب والاسفار. تألیف اعجاز حسین النیسابوری الکنتوری. مع مقدمه المرعشی النجفی. - قم: مکتبه آیت الله المرعشی النجفی، ۱۴۰۹.
- فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی. به کوشش رضا استادی و سید احمد حسینی اشکوری. - قم: کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی، ۱۳۵۷. ج ۳.
- فهرست نسخه های خطی کتابخانه جامع گوهرشاد. مشهد: کتابخانه جامع مسجد گوهرشاد، ۱۳۵۸. ج ۴.
- «فهرست نسخه های خطی فارسی دانشگاه لس آنجلس» به کوشش محمدتقی دانش پژوه. در نسخه های خطی دفتر یازده و دوازده. زیر نظر محمدتقی دانش پژوه و اسماعیل حاکی. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۶۲.
- لولوة البحرین فی الاجازات و تراجم رجال الحدیث. تألیف یوسف بن

فیضیه

فیلمها

القاموس المحيط

قصص

کبیر یزد

کشف الاستار

کشف الحجب

گلپایگانی

گوهرشاد

لس آنجلس

لولوة

احمدالبحرانی، به کوشش محمدصادق بحرالمعلوم، - النجف: النعمان، ۱۹۶۶م.

مجلس

فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی. تألیف ابن یوسف شیرازی و عبدالحسین حائری و دیگران. - تهران: مجلس شورای اسلامی، ۱۳۷۶-۱۳۱۷. ج. ۲۵.

مجموعه رسائل

مجموعه رسائل خطی فارسی. نشریه گروه تصحیح متون معارف اسلامی بنیاد پژوهشهای اسلامی. زیر نظر نجیب مایل هروی. - مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۶۹-۷۵. ج. ۵.

خطی فارسی

مجمع الرجال

مجمع الرجال: الحاوی لذكر المترجمين فی الاصول الخمسه الرجالیه... تألیف عنایة الله بن علی القهپائی، صححه وعلق علیه ضیاءالدين الشهير بالعلامة الاصفهانی. - قم: اسماعیلیان، بی تا. ج. ۷.

مدرسه امام عصر

فهرست نسخه‌های خطی مدرسه امام عصر (عج) شیراز. به کوشش محمد برکت. - شیراز: کتابخانه مدرسه امام عصر شیراز، ۱۳۷۴.

مدرسه عباس قلی خان «نسخه‌های خطی مدرسه عباسقلی خان در مشهد» به کوشش محمود فاضل. در نسخه‌های خطی دفتر هفتم. زیر نظر محمدتقی دانش‌پژوه و ایرج افشار. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۵۳.

مدرسه نمازی خوی

فهرست نسخه‌های خطی مدرسه نمازی خوی. به کوشش علی صدرائی خوئی. - تهران: انجمن آثار مفاخر فرهنگی، دفتر نشر میراث مکتوب، ۱۳۷۶.

مرعشی

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله‌العظمی نجفی مرعشی. نگارش احمد حسینی، زیر نظر محمود مرعشی. - قم: کتابخانه عمومی حضرت آیت‌الله‌العظمی نجفی مرعشی، ۱۳۷۶-۱۳۵۶. ج. ۲۷.

مروی

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مدرسه مروی تهران. به کوشش رضا استادی. تهران: کتابخانه مدرسه مروی، ۱۳۷۱.

مسجد اعظم

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مسجد اعظم قم. به کوشش رضا

- استادی. - قم: کتابخانه مسجد اعظم قم، ۱۳۶۵.
- مشار فهرست کتابهای چاپی فارسی از آغاز تا آخر سال ۱۳۴۵. به کوشش خان بابا مشار. - تهران: بنگاه ترجمه و نشر کتاب، ۱۳۵۲. ج ۳.
- مشکوة فهرست کتابخانه اهدایی آقای سید محمد مشکوة به کتابخانه دانشگاه تهران. به کوشش علیتقی منزوی. - تهران: دانشگاه تهران، ۱۳۳۰.
- معارف فهرست کتابخانه عمومی معارف. به کوشش عبدالعزیز جواهر کلام. - تهران: بی نا، ۱۳۱۴. ج ۲.
- مقالات کنگره کتاب مجموعه مقالات کنگره کتاب و کتابخانه در تمدن اسلامی. به کوشش بنیاد پژوهشهای اسلامی. - مشهد: آستان قدس رضوی، بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۷۷. ج ۵.
- ملک فهرست نسخه های خطی کتابخانه ملی ملک وابسته به آستان قدس رضوی. زیر نظر ایرج افشار و محمدتقی دانش پژوه. - تهران: کتابخانه ملک. ج ۱۰.
- ملی فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی. به کوشش عبداللّه انوار. - تهران: کتابخانه ملی ۱۳۵۳ - ۱۳۴۳. ج ۱۳.
- ملی تبریز فهرست کتابخانه ملی تبریز. به کوشش میر ودود سید یونسی. - تبریز: کتابخانه ملی تبریز، ۱۳۴۸. ج ۲.
- ملی فارس فهرست کتب خطی کتابخانه ملی فارس. به کوشش علیتقی منزوی. - شیراز: انجمن کتابخانه های شیراز، ۱۳۵۱. ج ۲.
- مؤلفین کتب چاپی مؤلفین کتب چاپی فارسی و عربی از آغاز چاپ تا کنون. به کوشش خان بابا مشار. - تهران: بی نا، ۴۴ - ۱۳۴۰. ج ۶.
- نسخه ها نسخه های خطی «نشریه کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران» (۱۲ - ۱). زیر نظر محمدتقی دانش پژوه، ایرج افشار و اسماعیل حاکمی. - تهران: دانشگاه تهران، کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، ۶۲ - ۱۳۴۲.
- نشر فرهنگ «نسخه های خطی کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ شهر رشت» به کوشش محمد روشن. در فهرست نسخه های خطی کتابخانه های رشت و

همدان. زیر نظر محمد تقی دانش پژوه. - تهران: فرهنگ ایران زمین،

۱۳۵۳. ج ۳.

فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری یزد. به کوشش محمد

وزیری

شیروانی. - تهران: انجمن آثار ملی، ۱۳۵۰. ج ۵.

هدیه الاحباب فی ذکر المعروفین بالکنی واللقاب والانساب. تألیف

هدیه

شیخ عباس قمی. - تهران: کتابخانه صدوق، ۱۳۶۲.

هدیه العارفین، اسماء المؤلفین وآثار المصنفین. اسماعیل باشا بغدادی.

هدیه العارفین

به کوشش رفعت بیلکه الکیسی و ابن المعین محمود کمال اینتال. - تهران:

اسلامیه، جعفری، تبریزی، ۱۳۸۷. ج ۲. (افست از چاپ استانبول)

فهرست هزار و پانصد نسخه خطی اهدائی رهبر معظم انقلاب

هزار و پانصد

حضرت آیت الله خامنه‌ای به کتابخانه آستان قدس رضوی. به

کوشش رضا استادی. - مشهد: آستان قدس رضوی، کتابخانه مرکزی،

۱۳۷۳.

نخستین فهرست خودنوشت فیض کاشانی در همین مجموعه

یکم

سپاسگزاری

طرح کتاب‌شناسی آثار فیض کاشانی در اواخر سال ۱۳۷۴ توسط استاد دانشمند جناب آقای نجیب مایل هروی به این جانب پیشنهاد شد. به دنبال آن کار فیش‌برداری از منابع و مراجع آغاز شد و افزون بر پانصد جلد کتاب‌شناسی و فهرست مورد بررسی قرار گرفت و دستاورد آن تهیه هزاران برگه اطلاعات کتاب‌شناسی فیض بود.

در همان سال برای پایان نامه کارشناسی ارشد خودم در رشته کتابداری همین طرح را ارائه نمودم و مسؤولیت راهنمایی این خطیر را از خود آن بزرگوار درخواست کردم که با سعه صدر و متانت مورد قبول واقع شد. از همان روز در مناسبت‌های مختلف، جزئی‌ترین نکات کار را با ایشان در میان گذاشتم به طوری که برای برخی موارد چندین ساعت بحث و تبادل نظر انجام شد و از اندوخته‌های ایشان بهره‌های وافر بردم تا اینکه پس از مدتهای مدید طرح پخته و سخته و به شکل امروزی خودش درآمد.

در این راه عنایت و لطف استاد بزرگوار دیگرم آقای دکتر محمود فاضل هم رهگشای راهم بود. ایشان نیز با تشویق خود مرا در ادامه کار مصمم نمودند. دیگر بزرگانی که لطفشان شامل حال بنده بود و همیاری آنان در پیشرفت کار مؤثر افتاد عبارتند از:

۱- دوست و همکار عزیزم آقای غلامرضا پرنده که در استنساخ و مقابله نسخه‌ها در تهران مرا یاری دادند.

۲- دوست و همکار عزیزم آقای موسی‌الرضا باشتنی که نمونه‌خوانی همه اثر را با جدیت دنبال کردند.

۳- همکاران کتابخانه بنیاد پژوهشها، که با در اختیار نهادن کتابهای متعدد مرا یاری

کردند. خصوصاً دوستِ بزرگووارم آقای صدفی که در مراجعه مجدد برخی فهارس خطی از ایشان بهره بردم.

در خاتمه لازم می‌دانم که از عنایت و همکاری مسئولان محترم بنیاد پژوهشهای اسلامی به ویژه معاونت محترم پژوهشی آقای محمد رضا مروارید که نهایت همکاری را با بنده داشتند تشکر نمایم. صفحه آرای این اثر نیز به اهتمام دوست عزیزم حسین الطائی در واحد کامپیوتر بنیاد صورت پذیرفت که در اینجا لازم می‌دانم برای همه آنان از خداوند منان کامیابی و توفیق را مسألت جویم.

والسلام

مشهد مقدس - ۱۳۷۷/۱/۳۰

□ فهرست یکم

الحمد لله و سلام على عباده الذين اصطفى^١. و بعد فهذا فهرس^٢ مصنّفات خادم علوم الدين محمّد بن مرتضى المدعوّ بمحسن ايّده الله فى اولاه للتزوّد لآخره، كتب للضبط و التعريف بالتماس بعض الاخوان وفقّهم الله.

[1]

فمنها

كتاب الصّافى

فى تفسير القرآن بما وصل الينا من ائمتنا المعصومين - عليهم السلام - من البيان، جمعت فيه من مواضع شتى^٣ فى كتب اصحابنا - رحمهم الله - ما لعلّه يكفى لظاهر التفسير مع شىء من التأويل يسير ارحتُ به اخواننا من التفسير بالرأى و التخمين و لاسيما آراء العامّة من المخالفين - و الحمد لله رب العالمين - يقرب من سبعة و اربعين الف بيت. وقع الفراغ من تأليفه فى خمس و سبعين بعد الالف.

١ . I . فهذا فهرست مصنّفات الفقير الى الله محمّد بن المرتضى المدعوّ بمحسن عفى عنه الى اوان توسطه بين الثلاثين و الاربعين و عسى ان يصنّف بعد ذلك ان امده الله فى العمر كتباً اخرى اعلى و احسن و ادقّ و اتقن على نسبت خروجه من الجهل مندرجاً كما كان الى الان لقد احسن الله فيما مضى كذلك يحسن فيما بقى و كلّ ما يصنّف فيما بعد يلحق بها فى هذا الفهرس انشاء الله تعالى.

[2]

و منها

کتاب الاصفی

و هو منتخب من الصافی، یشتمل علی لباب ما فیہ راعیت فیہ غایة الایجاز مع التنیح و نهایة التلیخیص مع التوضیح فی احد و عشرین الف بیت تقریباً^١. وقع الفراغ منه بعد الصافی بستین [١٠٧٧]

*
[3]

و منها

کتاب الوافی^٢

یحتوی علی جملة ما ورد من علوم الدین فی القرآن المبین^٣ و جمیع ما تضمّنته اصولنا الاربعة التي علیها المدار فی هذه الاعصار اعنی الکافی و الفقیه و التهذیب و الاستبصار من الاخبار^٤ علی ترتیب حسن و نظم مستحسن^٥ و تهذیب [IB] و توضیح و تسهیل^٦ تناول و شرح^٧ و بیان لما یحتاج الیها^٨ و جمع و توفیق لما یکاد یتعارض منها او یتخالف^٩ بحسب الظاهر و اختصار فی الفاظ الاسانید من غیر حذف لشیء^{١٠} منها و قد تمّ فی خمسة عشر^{١١} جزءاً کل منها کتاب برأسه یقرب مجموعة من مائة و خمسين الف بیت^{١٢}.

وقع الفراغ من تصنیفه فی سنة ثمان و ستین بعد الالف > و قد انتظم جمعه

١. K - تقریباً	٢. I + فی علوم الدین
٣. K - المبین	٤. I - من الاخبار
٥. I - حسن، مستحسن، توضیح	٦. I - تهلیل
٧. K - و شرح	٨. K - الیها
٩. D - تتخالف	١٠. K - بشیء
١١. I - اربعة عشر مجلداً	١٢. I - مائة الف و خمسة و اربعین بیتاً

فى تسع و سنين و شهر <

[4]

و منها

كتاب الشافى

و هو منتخب من الوافى يشتمل على لباب ما فيه اوردنا فيه ما هو بمنزلة الاصول و الاركان، و ما لا تعارض عند التحقيق فيه و لا تشابه بعد التامل فى الفاظه و معانيه بل هو من قبيل المحكم. و اكتفينا عن المكرر بالاوضح و الاتم، و اقتصرنا فى الشرايع و الاحكام على الاهم و الاحكم، و جعلناه جزئين، جزء فيما هو من قبيل العقائد و الاخلاق^١ و جزء فيما هو من قبيل الشرايع و الاحكام، فى كل منهما اثنا عشر كتاباً، يقرب [مجموعها] من ستّ و عشرين الف بيت. وقع الفراغ منه فى سنة اثنتين^٢ و ثمانين بعد الالف.

[5]

و منها

كتاب النوادر

فى جمع الاحاديث الغير المذكورة فى الكتب الاربعة المشهورة فى سبعة آلاف بيت^٣.

[6]*

و منها

كتاب معتصم الشيعة في احكام الشريعة

و هو مشتمل على امّهات المسائل الفقهية الفرعية مع دلائلها و مأخذها و الاختلافات الواقعة فيها بين الطائفة المحقّقة و تبيان الحق منها ببسط و تفصيل و فصل بعض المعاملات عن بعض حتى صار اثني عشر كتاباً^١. و قد تمّ منه كتاب الصلوة مع مقدمتها في مجلد^٢ يقرب من اربعة^٣ عشر الف بيت و اربعمائة في سنة تسع و عشرين بعد الالف - وفقنا الله لاتمامه.

[7]*

و منها

كتاب مفاتيح الشرايع

و هو ايضاً يحتوي على امّهات مسائل الفقه مع الاشارة الى الدلائل^٥ و الاقوال التي قيلت [2a] فيها بايجاز و اختصار > مصنّف به في البيان و التقرير اثنا عشريات شيخنا المحقق البهائي - طاب ثراه - لو خلّت عن الفروع النادرة و انطوت على الاشارات الى الدلائل في جميع المسائل < و قد تمّ جميع مطالبه التي هي ابواب الفقه كلّها مع مسائل مهمة اخرى فقهية لم يذكرها الفقهاء - رحمهم الله - او اكثرهم في اثني عشر كتاباً يقرب من خمسة عشر الف بيت. وقع الفراغ منه في سنة اثنتين و اربعين بعد الالف.

١ . I و تفصيل اشبه مصنّف به كتاب مختلف الشيعة للعلامة الحلّي - رحمه الله - لو كان مشتملاً على

الاتفاقيات مستقصى جميع الدلائل. ٢ . K - في مجلد

٣ . I سبعة ٤ . K وفق

٥ . I بدلائلها

[8]*

و منها

كتاب النُخبة^١

يشتمل^٢ على خلاصة ابواب الفقه كلّها مع استقصاء الآداب و السنن ظاهراً و باطناً و اصول علم الاخلاق في عبارات و جيزة، بليغة، مراعية لالفاظ الحديث في الاكثر^٣. لم يسبق بمثله و قد تمّت في ثلاثة الاف و ثلاثمائة أبيت تقريباً في سنة خمسين بعد الالف^٥.

[9]

و منها

كتاب التطهير

و هو نخبة من النخبة لبيان علم الاخلاق و تطهير السرّ خاصّة يقرب من خمسمائة بيت.

[10]*

و منها

كتاب علم اليقين في اصول الدين

يشتمل على خمسين مطلباً ذوات ابواب و فصول في اربعة مقاصد^٦. هي العلم بالله و العلم بالملائكة و العلم بالكتب و الرّسل و العلم باليوم الاخر، على ما

١ . I النخبة الكبرى

٢ . K المشتمل

٣ . I كثير

٤ . I - ثلاثمائة

٥ . I - في سنة خمسين بعد الالف

٦ . K مطلباً في اربعة مقاصد و ذوات ابواب

يستفاد من الكتاب و السنة و اخبار اهل البيت - عليهم السلام - ببيان ما يحتاج منها الى البيان و التوفيق بين ما يُتراءى منها متخالفة بحسب الظاهر و نقل نتائج افكار اولى الالباب، فيما يدقّ من ذلك و يلفظ مع شواهد و تاييدات، تطابق الاذهان السليمة و الاذواق السمتقيمة، قاصر الطرف على بيان الحقّ، مرفوع الذيل عن نقل الاقوال و سلوك طريقة اهل الجدل كما هو دأب المتكلمين و المتفلسفين من اصحاب الظنّ و التخمين.

و هو كتاب لم يسبق بمثله^٢ و لم ير^٣ شبهه فيما اظن بل تفرّدت بطريق تأليفه بالهام من الله جلّ و عزّ و له الحمد^٤. و قد تمّ جميع ابوابه و مقاصده فى اربعة عشر^٥ الف بيت و خمسمائة تقريباً فى سنة اثنتين و اربعين بعد الالف.

[11]

و منها

كتاب المعارف

و هو ملخّص علم اليقين و لبابه فى ستة آلاف و مأتين^٦.

* [12]

و منها

كتاب عين اليقين [2B] فى اصول^٧ اصول الدين

يشتمل على خمسين مطلباً ذوات فصول فى مقصدين: احدهما اصول العلم و

٢ . I . ٢ مثله

٣ . I . ٤ اطهر

٤ . K . ٦ ستمائة و الف و مأتين

١ . K . ١ فى

٣ . I . ٣ آر

٥ . I . ٥ ثمانية

٧ . I . ٧ و K - اصول

الآخر العلم بالسموات و الارض و ما بينهما ببيانات حكمية و براهين عقلية و اذواق كشفية و شواهد فرقائية و تاييدات نبوية و تشييدات و لوية غير مجاوز عن بيان الحق و كشفه الى نقل الآراء^١ و هو كتاب مضمون به عن غير اهله ليس بمبتذل قريب و لا لاكثر الناس فيه نصيب. اذ هو مخ العلم و لب الحكمة^٢ و لباب المعرفة و عين الحق و زبدة نتايج الافكار ليس له شبيهه فى جامعيتها و تماميتها مع^٣ الاختصار و الوضوح. ذلك من فضل الله علينا و على الناس و لكن اكثر الناس لا يشكرون. و قد تم جميع مطالبه و مقاصده فى اربعة^٤ عشر الف بيت تقريباً فى سنة ست و ثلاثين بعد الالف.

[13]*

و منها

كتاب اصول المعارف

و هو ملخص مهمات كتاب عين اليقين، فما^٥ هو من قبيل الضوابط و الاصول بترتيب احسن و تقرير اتقن، ليس له فى جودة بيان مقاصده نظير. يقرب من اربعة آلاف بيت و قد صنف فى سنة تسع و ثمانين بعد الالف^٦.

٢ . I . الحكم

٤ . I . اثنا

١ . K - الى نقل الآراء

٣ . I و K + كمال

٥ . K . بما

٦ . I . اصول المعارف/ فى تحقيق الاصول الخمسة و بيانها على النهج الحكيمى و البرهان العقلى مع المؤيدات النقلية فى ايجاز اختصار، تقرب من الف بيت.

[14]*

و منها

كتاب المحجة البيضاء في احياء الاحياء

و هو تهذيب و تنوير لاحياء علوم الدين من مصنّفات ابى حامد الغزالي و تجريد له من البدع و الاهواء و تايد لمطالبه الحقّه باخبار الائمة الهدى -صلوات الله عليهم- و كلمات شيعتهم العلماء. يشتمل كالأحياء على اربعين كتابا في اربعة ارباع هي العبادات و العادات و المهلكات و المنجيات و كأنه هو الاحياء الذي صار شيعيًا اماميًا و كتبه ككتبه الأكتبا واحداً في اواخر ربع العادات بدلناه تبديلا و حجمه يقرب من حجمه و مجموعه سبعون الف بيت تقريباً. >نسبة مسائل الشرعية من العبادات و المعاملات الى الكتب الفقهية كنسبة علم اليقين الى كتاب الكلامية و هذه المصنّفات الخمس بل الاربعة الاخيرة منها جامع لمجامع علوم الدين كلّه ينبغي لا يحتاج الطالب معها الى كتاب آخر <. وقع الفراغ منه سنة ست و اربعين و الف^٢.

[15]

و منها

كتاب الحقايق في اسرار الدين

و هو ملخص المحجة و لبابه مع [3a] زيادات متقنة و بيان اتقن و اتيان بما هو احسن في سبعة آلاف بيت و قد صنّف في سنة تسعين و الف.

[16]

و منها

كتاب قرّة العيون في اهمّ الفنون

المأخوذ من معدن العلم و عين الحكمة يستقر به في صدور اهله اصول الدين فينجون من اتباع الظنّ و يضمنون به عن غير اهله كل الضنّ في ثلاثة آلاف و خمسمائة بيت و قد صنّف في سنة ثمان و ثمانين و الف.

*[17]

و منها

كتاب الكلمات المكنونة

في علوم اهل المعرفة و اقوالهم > و معارف دينية تقدّست عن افهام جماهير الناس و اذعانهم < يحتوي على لباب معارف العارفين و زبدة اصول اصول الدّين أمع مسائل دينية > و هي من العلم المكنون المخزون الذي لا يمسه الا المطهّرون < يقرب من اربعة آلاف و اربعمائة بيت. صنّف في سنة سبع و خمسين و الف.

[18]

و منها

كتاب الكلمات المخزونة

و هي المنتزعة من المكنونة^٣ بحذف المسائل الدينية و ما ليس بذلك المهمّ

٢ . I + و عدد كلماتها ثمانون

١ . K - و قد صنّف

٣ . K المكنون

بیان احسن و تقریر اتقن. یقرب من الف بیت و خمسمائة بیت. صنّف فی سنة تسع و ثمانین و الف.

[19]

و منها

کتاب اللّالی^١

و هو من ملتقطات^٢ الکلمات المکنونة ممّا لا یضنّ به کلّ الضننّ، یتنفع به المتوسطون^٣، یقرب من الف بیت و سبعمائة^٤.

[20]

و منها

الکلمات المضمونة

فی بیان التوحید و مراتبه فی ثمانمائة بیت. صنّف فی سنة الف و تسعین.

[21]

و منها

الکلمات السّریة^٥

المنتزعة من ادعية الائمة المعصومین - صلوات الله علیهم - فی ثلاثمائة و ثلاثین، صنّفت^٦ فی سنة ثمان و ثمانین و الف.

٢ . K - ملتقطات

١ . K اللالی

٣ . K + فی الطهارة

٤ . D + صنّف بعد المکنونة بسمنین قلائل و قریب منه الکلمات الرائقة فی ثمانمائة.

٦ . K و D صنّف

٥ . K + العلیه

[22]

و منها

کتاب جلاء العيون^۱

فی بیان انواع اذکار القلب و ما يتبعها فی مأتی بیت.

[23]

و منها

کتاب تشریح العالم

فی بیان هیات العالم و اجسامه و ارواحه و کیفیة حركات الافلاک و العناصر و کمیتها و مقادیر الابعاد و الاجسام^۲ و انواع البسائط و المركبات فی ثلاثة آلاف بیت.

*[24]

و منها

انوار الحکمة

و هو مختصر من کتاب علم الیقین مع فوائد حکمیة اختصت به و مشتمل^۳ اکا صله علی المقاصد الاربعة، يقرب [3b] من ستة آلاف بیت. وقع الفراغ منه فی^۴ سنة ثلاث و اربعین بعد الالف^۵.

۲. D' الاجرام

۴. D' - فی

۱. D' جلاء القلوب

۳. K. يشمل

۵. I. - وقع الفراغ... بعد الالف.

[25]*

و منها

کتاب اللباب^١

و هو لباب القول فی الاشارات الی کیفیة علم الله سبحانه بالاشیاء فی مأتی بیت^٢.

[26]

و منها

کتاب اللب^١

و هو لبّ القول فی معنی حدوث العالم و بیانہ فی ثلاثمائة و سبعین بیتاً.

[27]*

و منها

کتاب میزان القيامة^٢

یذكر فيه تحقيق القول في كيفية ميزان يوم القيامة و التوفيق بين الاخبار المتخالفة فيه بحسب الظاهر^٤ و الجمع بين الاقوال المختلفة التي قيلت فيه و هو من ابدكار افكارى التي لم يطمئن احد قبلى - و لله الحمد. يشتمل على ستة ابواب و يقرب من ستمائة بيت، و قد صنّف في سنة اربعين بعد الالف^٥.

٢ . I يقرب من مأتى و عشرين بيت.

٤ . I المتخالفة بحسب الظاهر الواردة في ذلك

١ . I لباب القول

٣ . D يوم القيامة

٥ . I - و قد... الالف.

[28]

و منها

كتاب مرآة الآخرة^١

تنكشف فيه حقيقة الجنة والنار و وجودهما الان و محلّهما من الدنيا و جملة ما فيهما من اللذات والآلام و اهليهما، مشتمل على اربعة ابواب فى تسعمائة بيت، و قد صنّف فى سنة اربع و اربعين بعد الالف^٢.

*[29]

و منها

كتاب ضياء القلب

فى تحقيق حقيقة الحُكّام^٤ الخمسة التى تحكم على الانسان فى باطنه و تمييز بعضها عن بعض و ترجيح بعضها على بعض و الاستعانة ببعضها على بعض^٥ و ما يتعلّق بذلك. و هو كتاب لم يسبقه مثله، يقرب من خمسائة بيت، و قد صنّف فى سنة سبع و خمسين بعد الالف^٦.

*[30]

و منها

تنوير المواهب

و هو تعليقات على تفسير القرآن المنسوب الى الكاشفى الموسوم بالمواهب

I . ٢ ثمانمائة

I . ٤ احكام

I . ١ مرآة الآخر

I . ٣ - وقد... الالف.

I . ٥ - و ترجيح... على بعض؛ K - و الاستعانة... بعض.

I . ٦ - و قد صنّف... بعد الالف

العلیّة، تنبّه^١ علی ما خالف الامامیّه فی تفسیر الآیات و شأن النزول ممّا لیس علی
طریقه اهل البیت - علیهم السلام - و تورّد ما ورد عنهم - علیهم السلام - فی ذلك
یقرب من ثلاثة آلاف بیت.

*
[31]

و منها

کتاب شرح الصّحیفة السجادیّة

نشرح منها ما لعله یحتاج الی الشرح فی ایجاز و اختصار، یقرب من الفی^٣ بیت
و مأتین و قد صنّف فی سنة خمس و خمسين بعد الالف^٤.

*
[32]

و منها

الکلمات الطّریفة

فی ذکر منشاء [Ea] اختلاف^٥ آراء الامّة المرحومة و تفاصيل^٦ اصنافهم المتباينة
فی طرقهم المرسومة و التّنبیه علی غثها و سمینها و واهنها^٧ و متینها بعبارات
وجیزة بلیغة شائقة رائقة لها حلاوة و طلاوة. اقتبس جلّها من الآیات القرآنیة و
الاکبار المعصومیّة و هی مائة كلمة یقرب من الف بیت و قد صنّف فی سنة ستین
بعد الالف.

١. K تنبیه

٣. K الف

٥. K اختلافات

٧. K وھینھا

٢. D ثلاث

٤. I - و قد... الالف.

٦. K تفصیل

[33]

و منها

كتاب بشارة الشيعة

فيه بشرى للفرقة الامامية على صحة دينهم و سداد يقينهم و أنهم الفرقة الناجية المبشر لهم بالجنة من بين اسائر الفرق يشتمل على اربعين بشارة منتزعة كلها من آية واحدة من كتاب الله عزّ و جلّ. يقرب من الفى بيت و قد صنّف فى سنة احدى و ثمانين بعد الالف.

[34]

و منها

كتاب الأربعين

فى مناقب امير المؤمنين عليه السلام و هو انموذج من فضائله و قطيرة آمن بحار مناقبه التقطته من كتاب جمعه بعض اصحابنا فى فضائله يقرب من ثلاثة آلاف و ثلاثمائة بيت.

[35]

و منها

كتاب سفينة النجاة

فى تحقيق انّ مأخذ الاحكام الشرعية ليست الا محكمات الكتاب و السنة و احاديث اهل العصمة -سلام الله عليهم- و انّ اجتهاد فيها و الاخذ باتّفاق الآراء ابتداء فى الدين و اختراع من المخالفين و هو كتاب جيّد العبارات، حسن

الإشارات. يقرب من الف و خمسمائة بيت و قد صنّف في سنة ثمان و خمسين بعد الألف.

[36]

و منها

الرّسالة الموسومة بالحقّ المبين

في تحقيق^١ كيفية التّفقه في الدّين يقرب من مأتين و خمسين بيتاً و قد صنّفت في سنة ثمان و ستّين بعد الألف.

*
[37]

و منها

كتاب الاصول الاصلية^٢

مشمتمل على عشرة اصول مستفادة من الكتاب و السنّة و اخبار اهل البيت - عليهم السلام - مبيّنة بالبيانات^٣ الصريحة و مؤيدة بشواهد العقول الصحيحة يتعرّف منها كيفية استنباط المسائل الدّينية و الاحكام الشرعيّة اصولاً و فروعاً من مأخذها و منزلة من [٤b] الكتب المصنّفة في اصول الفقه كمنزلة علم اليقين الى الكتب الكلامية لا شبيهه^٤ له في مصنّفات القوم فيما احسب يقرب من الفين و ثمانمائة بيت^٥ و قد صنّف في سنة اربع و اربعين بعد الألف^٦.

٢ . I و K الاصلية

٤ . K شبهه

٦ . I - و قد... الألف.

١ . K - تحقيق

٣ . K و D بالبيانات

٥ . I يقرب من ثلاثة آلاف بيت.

[38]*

و منها

كتاب تسهيل السبيل بالحجة

في انتخاب كشف المحجة للسيد بن طاوس العلوي - رحمة الله - مع اضافة
تايدات لبعض مطالبه اليه و زيادة فوائد و متممات ليس فيه، يشتمل على بيان
طريقة اكتساب العلم و العمل و كفيته و تبين سهولة تحصيل الاعتقادات الحقّة و
المسائل الشرعية و ما يؤدى الى النجاة يقرب من تسعمائة بيت و قد صنّف في
سنة اربعين بعد الالف^١.

[39]*

و منها

كتاب نقد الاصول الفقهيّة

يشتمل على خلاصة علم اصول^٢ الفقه و ملخصه في سبعين اصلاً منقّحة
مهذّبة مع تفريعات و تنبيهات خلّت عن اكثرها اكثر كتب القوم. صنّفته في عنفوان
الشباب^٣ و هو اوّل مصنّف لي في العلم. يقرب من الفين و ثلاثمائة بيت.

[40]

و منها

كتاب اصول العقايد

في تحقيق الاصول الخمسة الدّينية و بيانها على النهج الحكمي و البرهان

٢. I. الاصول و

١. I. و قد... الالف.

٣. I. في اوائل الحال يقرب من ثلاثة آلاف بيت

العقلی مع المویّدات الثقلیّة فی ایجاز و اختصار. یقرب من ثمانمئة بیت و قد صنّف فی سنة ستّ^١ و ثلاثین بعد الالف.

[41]*

و منها

کتاب منهاج النجاة

یتبین فیہ العلم الذی طلبه فریضة علی کلّ مسلم. یشتمل علی عشرة ابواب فی مقصدین:

احدهما: ذکر اصول الاعتقادات بیانات جمیلة و شواهد قریبة من الافهام من الكتاب و السنّة.

و الثانی: ذکر ما یجب العمل به من العبادات الّتی یعمّ^٢ التکلیف بها و الاخلاق الفاضلة لتحصلها و الرذائل الخلقیة لاجتنابها و ما یتعلّق بذلك یقرب من الفی بیت > او یزید علیه قلیلاً < و قد صنّف فی سنة اثنین و اربعین بعد الالف^٣.

[42]*

و منها

کتاب خلاصة الاذکار

و هو جامع لزبدة الاذکار الواردة فی القرآن و الحدیث [5a] لكلّ فعل و عمل و حركة و سکون و حال و وقت و حادثة و واقعة و سرور و همّ و عبادة و معاملة الى غیر ذلك. قد جمعتها من مواضع شتّى و کتب متفرقة و ضبطتها فی اثنی عشر

فصلاً. يقرب من الفى بيت ١ و ثلاثمائة بيت ٢. و قد صنّف فى سنة ثلاث و ثلاثين بعد الالف ٣.

[43]

و منها

كتاب ذريعة الضّراعة

فى جمع الادعية المتضمّنة للمناجاة مع الله تعالى المنقولة عن الائمة المعصومين و لا سيّما زين العابدين -صلوات الله عليهم اجمعين- >يشتمل على مائة و نيف مناجاة < يقرب خمسة آلاف بيت و قد صنّف فى سنة نيف و خمسين و الف ٧.

*[44]

و منها

كتاب مُنتخب الأوراد

يشتمل على الاذكار و الدّعوات المتكرّره فى اليوم و الليلة و الاسبوع >و الشّهر < و السنّة. يقرب من خمسة الاف و خمسمائة بيت. وقع الفراغ من تصنيفه فى سنة سبع و ستّين و ٨الالف ٩.

٢ . K - بيت
٤ . I و K سيّد
٦ . D بنيف ؛ K - نيف
٨ . K بعد

١ . I + او يزيد.
٣ . I - و قد... الالف.
٥ . I ثلاثة.
٧ . I - و قد... الف.
٩ . I - وقع... الالف.

[45-46]

و منها

کتاب لبّ الحسّات - و - زاد العقبی

المشتملان علی خلاصة ما فی منتخب الاوراد مع ذکر ثواب تلك الاوراد و ترجمة اذکارها و دعواتها یقربان من ثلاثة آلاف بیت.

[47]

و منها

کتاب اهم ما يعمل

یشتمل علی مهمّات ما ورد فی الشریعة المطهّرة من العمل یقرب من خمسمائة بیت.

*[48]

و منها

کتاب الخُطب

یشتمل علی مائة خطبة و نیف الجمعّات السنّة و العیدین لفقّتها و التقطّتها من کلام الائمة المعصومین - علیهم السلام - و غیرهم من اهل العلم بتصرّفات یقتضیها لسان الحال و افهام ابناء الزّمان یقرب من اربعة آلاف بیت و قد تمّ و جمع فی سنة سبع و ستّین و الف^٣.

[49]

و منها

ثناء المعصومين

و هو تحية اليهم - عليهم السلام - بسؤال الصلوة و السلام من الله عليهم مع ذكر بعض محامدهم يشبه التحية المنسوبة الى العلامة الطوسى - رحمه الله - الا أنه ابسط منه و اوفى. يقرب من ستين بيتاً.

*[50]

و منها

كتاب شهاب الثاقب

فى تحقيق عينية وجوب صلاة الجمعة فى زمن غيبة الامام - عليه السلام - و ابلاغ الكلام فيه بيان الادلة و البراهين و ذكر اجوبة [5b] شبه المخالفين و تحقيق معنى الاجماع و تقسيمه الى ما هو حجة و ما ليس بحجة و تزييف الاجماع المنقولة التى منها نشاء الاختلاف بين المجتهدين. يقرب من الفى بيت و قد صنّف فى سبع و خمسين و الف^١.

*[51]

و منها

كتاب ابواب الجنان

فى بيان وجوب صلوة الجمعة و شرائطها و آدابها و فضلها^٢ و فضل يوم

الجمعة و فضيلة الجماعة و شرايطها و آدابها و احكامها بالفارسية لعامة الناس في ٢ خمسمائة بيت و قد صنّف في سنة خمس و خمسين و الف^٣.

[52]*

و منها

كتاب ترجمة الصلوة

يترجم فيه اذكار الصلوة بالفارسية مع بيان آدابها و سننها و هيأتها و واجباتها و ضبط المتفق عليه من ذلك و المختلف فيه لعامة الناس في اربعمائة و خمسين بيتاً تقريباً^٤ و قد ألف في سنة ثلاث و اربعين بعد الالف^٥.

[53]*

و منها

كتاب مفتاح الخير

في فقه ما يتعلّق بسوابق الصلوة و لواحقها من بيان فضيلتها و اقسامها و شرائطها و اوقاتها و ما يتدارك به خللها و فوائدها بالفارسيّة في مأتين و خمسين بيتاً.

[54]

و منها

كتاب ترجمة الطهارة

١ . ٢ . ٣ . ٤ . ٥ .

١ . ٢ . ٣ . ٤ . ٥ .

١ . ٢ . ٣ . ٤ . ٥ .

١ . ٢ . ٣ . ٤ . ٥ .

١ . ٢ . ٣ . ٤ . ٥ .

في فقه ما يتعلّق بها من فضيلتها و اقسامها و احكامها و كيفيتها بالفارسيّة في
مأتين و ثمانين^١.

[55]

و منها

كتاب اذكار الطّهارة

في الاذكار المتعلقة بها [في خمسين بيتاً]^٢.

[56]

و منها

كتاب ترجمة الزّكوة

يترجم فيه بالفارسيّة انواعها و واجبها و مستحبّها و شرائطها و آدابها في مائة و
ستين بيتاً.

[57]

و منها

كتاب ترجمة الصّيام

و هو مثل ترجمة الصلوة^٣ في الصّفة و الحجم.

٢ . D - [في خمسين بيتاً]

١ . K - ثمانين
٣ . K و D الزّكوة

* [58]

و منها

كتاب ترجمة الحج

و هو ايضاً مثل اخويه في الصفة الا انه يقرب من ثلاثمائة بيت.

* [59]

و منها

كتاب ترجمة العقائد^١

يترجم فيه اصول العقائد الدينيّة بالفارسيّة كما يستفاد من التنبيهات القرانيّة و الاشارات النبويّة من دون تعرّض لطريقة اهل الكلام في عبارات مونقة و الفاظ معجبة [6a] يقرب من ستمائة و اربعين بيتاً^٢ و هو قريب من ترجمة الصلوة في الغاية و البيان و تاريخ التصنيف^٣.

* [60]

و منها

الرسالة الموسومة بالسائح الغيبي

في تحقيق معنى الايمان و الكفر و مراتبهما و شرائطهما على نهج لطيف طريف < لم يسبقه مثله > في مائة بيت و اربعين بيتاً. < و هذه الخمسة من الملحقات >^٤

١ . ٢ - I - في عبارات... بيتاً

٤ . K - شرح اين رساله

١ . K + الدينيّة

٣ . I - تاريخ التصنيف، + الحجم.

[61]

و منها

الرسالة الموسومة براه صواب

يذكر فيها بالفارسيّة سبب اختلاف اهل الاسلام في المذاهب و الباعث لهم على تدوين الاصوليين^٢ و تحقيق معنى الاجماع و الوجه في حدوثه < و تمسك به > و تعيين الفرقة الناجية^٣ و تحقيق معنى الايمان و الكفر و مراتبهما في خمسمائة بيت و قد صنّف في سنة نيّف و اربعين بعد الالف^٥.

[62]

و منها

الرسالة الموسومة بشرائط الايمان

و هي منتخب من راه صواب اقتصرت فيها من المطالب الستة على ذكر الاوّل و الاخيرين يقرب من مأتين و خمسين بيتا و قد صنّف في سنة اثنين و ستين بعد الالف.

[63]

و منها

كتاب ترجمة الشريعة

اوردنا فيها بالفارسيّة معنى الشريعة و فائدتها و كيفيّة سلوك و بيان اقسام كل

٢. D. الاصولين؛ K. الاصول و التمسك به

٤. K. صنّفته

١. I. يترجم فيه

٣. K. + من الفرق

٥. I. - و قد... الالف

من الحسنات و السيئات الجسمائيتين و الروحانيتين اجمالاً و ثواب جملة من افراد نوعى الحسنات و عقاب جملة من افراد نوعى السيئات تفصيلاً فى سبعمائة و عشرين بيتاً.

[64]*

و منها

كتاب الاذكار المهمة

و هو مختصر من خلاصة الاذكار فارسى فى ثلاثمائة و اربعين بيتاً.

[65]

و منها

كتاب الرفع و الدفع

فى رفع الافات و دفع البليات بالقران و الدعاء و العوذة و الرقى و العلاج و الدواء. فارسى فى اربعمائة و عشرين بيتاً.

[66]

و منها

الرسالة الموسومة بآيينه شاهى

و هى منتخب من ضياء القلب فارسىة و يشتمل على فوائد اخرى يقرب من ثلاثمائة و قد صنف فى سنة ست و ستين بعد الالف.

[67]

و منها

الرسالة الموسومة بوصف الخيل

في ذكر ما ورد في اتّخاذ الخيل و معرفتها و علاماتها من الأئمة المعصومين - عليهم السلام - فارسيّة يقرب من مأتى بيت و قد صنّفت في سنة سبع و ستين بعد الالف.

*[68]

و منها [6b]

الرسالة الموسومة بالفت نامه

<رسالة فارسية > في ذكر ما ورد في ترغيب الاخوان على التؤالف و التوانس و بيان ما به يتوصّل الى ذلك و آدابه و شرائطه في مأتى بيت^٣ و كان تاليفها فيما بين الثلاثين و الاربعين بعد الالف^٤.

*[69]

و منها

الرسالة الموسومة بزاد السالك

<رسالة فارسية > في كيفية سلوك طريق الحق و شرائطه و آدابه و منافعه و ما يتعلّق بذلك في مائة بيت. الفُتُ فيما بين الثلاثين و الاربعين بعد الالف^٥.

١ . ٢ - في ذكر ما ورد

١ . ٤ و كان... الالف

١ . D عن

١ . ٣ يقرب من مائة و خمسين بيت

١ . ٥ - الفُتُ... الالف

*[70]>

و منها

الرسالة الموسومة بزاد الحاج

يذكر فيها بالفارسية كيفية مناسك الحج والعمرة على سبيل الايجاز و تقرب من ثلاثمائة و خمسين بيتاً و كتبت في سنة خمس و ستين بعد الالف و هي مثل ترجمة الحج الا انها اخصر منها بقليل <

*[71]

و منها

الرسالة الموسومة بالنخبة الصغرى

تتضمن على لباب فقه الطهارة و الصلوة و الصيام في اوجز لفظ و اعم نفع في ثلاثمائة و ستين بيتاً^١.

[72]

و منها

تعليقات النخبة الصغرى

فيها تفصيل ما اجملته و تبين ما ابهمته يقرب من الاصل في الحجم او يزيد عليه.

*[73]

و منها

الرسالة الموسومة بالضوابط الخمس

في احكام الشك و السهو و النسيان في الصلوة. احتوت على ملخص ذلك في

ثلاثين بيتاً^١.

[74]*

و منها

الرسالة الموسومة بجهاز الاموات

يشتمل على امّهات المسائل الشرعية المتعلقة بالجنايز من احكام الوصية و الاحتضار^٢ الى التعزية^٣ و اداء الحقوق عن الميت مع الاشارة الى ماخذها و دلائلها في ثلاثمائة بيت تقريباً^٤.

[75]

و منها

رسالة في بيان اخذ^٥ الاجرة على العبادات و الشعائر الدينية

في مائة بيت و خمسين بيتاً.

[76]*

و منها

رسالة في تحقيق ثبوت الولاية على البكرة < الرشيدة > في التّزويج

و ما يتعلّق بذلك في مائة بيت و ثمانين بيتاً.

١ . I احتوى جميع ما يتعلّق بذلك في ثلاثين بيتاً او اربعين.

٢ . K الاختصار

٣ . I الاحتضار و التّغسيل و التّكفين و الدفن و الصلوة و التعزية

٤ . I مع دلائلها في مائة بيت تقريباً K . ٥ + حكم

٦ . I و D ثلاثمائة

[77]*

و منها

الرسالة الموسومة بـ غنية الانام في معرفة الساعات والايام

«ما الفته في عنفوان الشباب كبعض ما ذكرنا من المنظومات و كتاب غنية الانام في معرفة الساعات و الايام < يتميز فيها الاوقات الرديّة للامور عن الاوقات الجيدة لها على ما يستفاد من اخبار اهل البيت - عليهم السلام - يقرب من سبعمائة بيت و قد صنفتها قريباً من اوان الصبا. [و تسمى ايضاً من لايحضره التقويم]»^٢.

[78]*

و منها

الرسالة الموسومة بـ معيار الساعات^٣

«ما الفته قريباً من الصبا كمدرک الساعات < و [7a] هي قريبة من الغنية في المعنى الاّ أنّها فارسيّة و فيها جداول و ارقام في ثلاثمائة و خمسين بيتاً»^٤.

[79]*

و منها

الرسالة الموسومة بالاحجار الشّداد و السيّوف الحداد

في ابطال^٥ الجواهر الافراد > يشتمل على عشرين حجة على بطلان الاجزاء

١ . I المكرهة للافعال و الاعمال .

٢ . I - و قد... التقويم .

٣ . I مدرك الساعات

٤ . I - في ثلاثمائة و خمسين بيتاً؛ + و الحمد لله رب العالمين . نسخه I درهمين جا پايان مي پذيرد

٥ . I - في كثر

فهرست يكم / ١٠٣

التي لا يتجزى و ازالة سبع شبهة في ذلك، يقرب < في ماتى بيت و قد الفته في
عنفوان شبابى^١.

[80]

و منها

الرسالة الموسومة بالمحاكمة

تتضمن على محاكمة بين فاضلين من مجتهدى اصحابنا فى معنى التفقه فى
الدين يقرب من مائة و خمسين بيتاً.

[81]

و منها

الرسالة الموسومة برفع الفتنة

فى بيان شمة من حقيقة العلم و العلماء و اصنافها و شمامة من معنى الزهد و
العبادة و اصحابها و منع الجهال من الطعن فى احد الفريقين و التخاصم فى ذات
البين بالفارسيّة فى مأتين و خمسين بيتاً.

[82]

و منها

كتاب فهرست العلوم

شرحاً فيه انواعها و اصنافها، دينيها و دنيويها، اصولها و فروعها، ايمانها^٢ و

١٠٤ / فهرست های خودنوشت فیض کاشانی

یونانیها، حکمیها و عرفانیها فی مآتین^١ و ثمانین بیتاً.

[83-88]

و منها

رسالات فی اجوبة مكتوبات و سئالات ك

[83] الرسالة فی جواب من سئل عن كيفية علم الله سبحانه قبل الایجاد من اهل الابهر.

[84] الرسالة فی جواب من سئل هل الوجود^٢ مشترك لفظی او معنوی.

[85] الرسالة فی جواب من سئل عن تعدد^٣ الطبايع و حركة الوجود الجسماني بتجدد الامثال من الاخوان.

[86] الرسالة فی جواب من سئل محاكمة بين بعض المنسوبين الى العلم الرسمي و بعض المتجردين للذكر الاسمی.

[87] الرسالة فی جواب من سئل عن البرهان على حقيقة مذهب الامامية من اهل مولتان.

[88] الرسالة فی جواب من سئل عن تفسير آية الامانة.

[89-94]

و منها

منتزعات من كتب العلماء و اهل المعرفة و اشعارهم ك

[89] المنتزع من رسائل اخوان الصفا، الاحدى و الخمسين فی تهذيب

٢. D سئل عن الوجود هل هو

١. D مأتی

٣. D تجدّد

النفس و اصلاح الاخلاق فى الفى بيت.

- [90] المنتزع من الفتوحات المكيّة لابن العربى فى اربعة آلاف بيت تقريباً.
[91] المنتزع من المكاتيب لقطب بن محيى^١ فى [7b] اربعة آلاف بيت.
[92] المنتزع من المثنوى للمولوى المعنوى الرّومى فى ثمانية آلاف و قد سمّيتها بسراج السّالّكين^٢.
[93] المنتزع من غزلياته فى ثلاثة آلاف بيت.
[94] انموذج اشعار اهل العرفان فى التّوحيد فى سبعين غزلاً الى غير ذلك.

[95-110]

*

و منها

الكتب المنظومة فى المناجاة مع الله تعالى سبحانه و المعاتبة مع النفس و ابراز التّشوقات و غير ذلك^٣ كالمثنويات المسمّاة بـ

- [95] سلسبيل؛
[96] و شراب طهور؛
[97] و تسنيم؛
[98] و ندبة العارف؛
[99] و ندبة المستغيث؛
[100] و تنفيس الهموم؛
[101] و وسيلة الابتهاال؛
[102] و آب زلال^٤؛

١ . I . كانتخاب المكاتيب القطبية الخرقانية

٢ . I . كسراج السالّكين فى انتخاب المثنوى للمولوى المعنوى فى ثمانية آلاف.

٣ . I . ومنها الكتب... غير ذلك
٤ . K . آب ضلال

[103] و آداب الضیافة؛

و قصاید:

[104] دهر آشوب؛

[105] و شوق المهدی

و الغزلیات و الرباعیات و القصاید و توابعها الموسومة کُلّها

[106] بگلزار قدس

و کطراف من اجزائها المنتزعة منها الموسومات

[107] بشوق العشق؛

[108] و شوق الجمال؛

[109] و المنتخب الكبير؛

[110] و المنتخب الصغير؛

و يقرب المجموع بعد الحذف المكررات من عشرين الف بيت او تزيد و

امثالها كل يوم بعرضة مزيد.

[111]

و منها

الرّسالة الموسومة بالمشواق

فی كشف معانی الحقایق عن لباس الاستعارات لتفهیم محبة الله و الانس به و

تهیج^٢ الشوق لاهل الذوق ارغاما للانوف المتقشّفة المنكرين لمحبة الله تعالى فی

ثلاثمائة و خمسين بيتاً^٣.

٢. K. تهیج

١. K. تهیجها

٣. K. - [111]... خمسين بيتاً.

[112]

و منها

الرّسالة الموسومة بالانصاف

يشتمل على بيان طريق العلم باسرار الدّين و كيفية السعى فى تحصيل اليقين فى مأتى بيت. الّفتها فى سنة ثلاث و ثمانين و الالف.

[113]

و منها

الرّسالة الموسومة بالاعتذار

و هو جواب المكتوب لبعض الاخوان المشتملة على معاتبة الخفية تشتمل على شرح بعض احوالى المتضمّن للاعتذار عن ذلك بسبب ابتلائي بالوقوع فى المهالك و فيه نصايح لابناء الزّمان و لاسيّمّا السالك فى ثلاثمائة بيت.

[114]

و منها

الرّسالة الموسومة بشرح الصدر

يشتمل على مجمل ما مضى علىّ من الحالات و النوائب فى ايام عمرى من ظعنى [8a] و اقامتى و استفادتى و افادتى و مكادحتى و مقاساتى و خمولى و شهرتى و خلوتى و صحبتى و مفارقة اخوانى المحبوبين و مخالطة اصحابى المكرويين و هى نفثة من نفثاتى بها تفريح همّى و كشف غمّى و انشراح صدرى. يقرب من ثلاثمائة و خمسين بيتا و قد صنّف فى سنة خمس و ستين و الف.

فهذا فهرست مصنفاتی و مؤلفاتی الی الان و هی سنة تسع و ثمانین و الف^١ من الهجرة النبویة و یقرب من مائة و هی متفاوتة فی الجودة و الاحکام و حسن البیان علی حسب تدرّجی فی الارتقاء فی الکمال و الخروج من ظلمات الجهل الی نور العلم و العرفان و المختار منها لكل قوم عدد و لیس الكلّ لكل احد اذ فیها ما لا ینتفع به الاّ الفاذّ الشاذّ اللیب کلّ اللیب و لیس للاخرین فیہ نصیب فلا یطمع فیہ من لیس له اهلا و لا یتعب نفسه فی تحصیله فانّه لیس سهلاً. ثمّ انّ بعض ما فی بعض مما تکرّر فی اخر ولو بلغة اخرى و بیان اصفی و بعضه لیس بذلك المهم لمن جرّد نفسه لمعرفة اخرى بل لكلّ سارب فیها مسرب و لكل شارب فیها مشرب، لیس کل فریق مسربهم و قد علم کلّ اناس مشربهم. و لله الحمد علی ما هداانا و له الشکر علی ما اولانا و صلی الله علی محمد و اله و سلّم تسليماً كثيراً^٢

١. D في سنة تسعين و الف.

٢. D تم في الثاني من شهر صفر المظفر سنة ست و ثمانين و مأتين بعد الالف في الهجرة و انا الاقل محمد بن محمد باقر القاشاني؛ K + تم فهرست المصنفات للمحدث الجليل العالم النبيل العلم الكاشي و العالم الاقراشي مولانا الفاضل الكامل المويّد المسدّد محسن بن الشاه مرتضى بن الشاه محمود المشتهر بالفیض الكاشي قدس الله روحه في شهر صفر المظفر من عام الرابع و الاربعين و الثلاثمائة بعد الالف من الهجرة النبویة علی هاجرها الف الف سلام و تحية علی يد العبد الحقير الفقير المعترف بالانتم و التقصير اقلّ السادة و الطلبة مصطفی الحسيني الخوانساری وفقه الله تعالى لمراضيه و جعل مستقبلي امره خيراً من ماضيه.

□ فهرست دوم

۱۱۰ / فهرست های خودنوشت فیض کاشانی

الحمد لله و سلام^١ على عباده الذين اصطفى و بعد^٢ فيقول الفقير الى الله محسن بن مرتضى ايده الله هذا فهرست^٣ مصنفاتي التي صنفتها، منذ راهقت العشرين الى ان بلغت ثلاثاً و ثمانين كُتِبَ للضبط و التعريف. و هي مائة تصنيف متفاوتة^٤ في الجودة و الاتقان^٥ و حسن التعبير و البيان و سلامة^٦ الالفاظ و متانة المباني و علو المقاصد و دقة المعاني^٧ و رتب الترتيب و التوضيح و درج التهذيب و التنقيح حسب تدرجى فى الارتقاء فى مراقى الكمال و مدارج الايمان [Ib] و الخروج من ظلمات الجهل الى نور العلم^٨ و العرفان و المناسب لكل قوم منها عدد و ليس الكل لكل احد، اذ فيها ما لا ينتفع بها الا الفاذا الشاذ اللبيب كل اللبيب و ليس للاخرى^٩ فيه نصيب. ثم ان بعض ما فى بعض مما تكرّر فى آخر ولو بلغة اخرى و بيان اصفى و بعضه ليس بذلك المهم لمن جرّد نفسه لمعرفة اسنى بل لكل سارب فيها مسرب و لكل شارب منها مشرب، يسير كل فريق مسربهم و قد علم كل أناس مشربهم.

٢ . M . اما بعد
٤ . D . متقاربة
٦ . D . سلامة
٨ . M . العلم و

١ . D . سلامه
٣ . D . فهرس
٥ . D . الايقان
٧ . D . المباني
٩ . M و D . للاخرين

[1 - 5]

فمنها

خمسة فى التفسير و الحديث

- [1] و هى الصافى فى تفسير بالحديث فى سبعة و اربعين الف بيت.
[2] و الاصفى و هو زبدة ما فى الصافى فى عشرين الف.
[3] و الوافى [2a] فى ترتيب الاحاديث المذكورة فى الكتب الاربعة المشهورة و توضيحها و تفسير الآيات المتعلقة بها فى مائة و خمسين الف.
[4] و الشافى و هو لباب ما فى الوافى فى سبعة و عشرين الف.
[5] و النوادر فى جميع الاحاديث الغير المذكورة فى الكتب الاربعة المشهورة فى سبعة آلاف.

[6 - 10]

و منها

خمسة مستنبطة من تنبيهات ظواهر القرآن و الحديث

- [6] و هى المعارف فى اصول الدين المستفادة من الكتاب و السنة قاصرة الطرف على بيان الحق مرفوعة الدليل^٢ عن نقل الاقوال و سلوك طريقة اهل الجدل فى سنة^٣ آلاف و مأتين.
[7] و النخبة فى خلاصة احكام الشريعة المطهرة و سننها و آدابها و مكارم [2b] الاخلاق و مساوئها فى ثلاثة آلاف و ثلاثمائة.
[8] و سفينة النجاة فى بيان ماخذ الاحكام الشرعية فى الف و خمسمائة.

فهرست دوم / ۱۱۳

[9] و بشارة الشيعة في بيان ان الشيعة الاثنى عشرية هم الفرقة الناجية في الفين.
[10] و الكلمات الطريفة في ذكر اصناف الناس في الآراء و الاعمال و تمييز
واهنها من متينها و فرق غتّها من سمينها في الف.

[11 - 15]

و منها

خمسة مستنبطة من اشارات بواطن القرآن و الحديث

[11] و هي اصول المعارف في اصول اصول الدين في اربعة آلاف.
[12] و قرّة العيون في معناه بسياسة أخرى و طريقة اسنى في ثلاثة آلاف و
خمسمائة.
[13] و الكلمات المخزونة في علوم اهل المعرفة و اقوالهم في الف و
خمسمائة.
[14] و الكلمات المضمونة في [3a] التوحيد و مراتبه في ثمانمائة.
[15] و الحقايق في اسرار الدين في سبعة آلاف.

[16 - 20]

و منها

خمسة فيما يتعلّق بالادعية و الاذكار و الاوراد

[16] و هي ذريعة الضراعة في الادعية المتضمنة للمناجاة مع الله في خمسة
آلاف.

- [17] و منتخب الاوراد فی الاذکار المتکررة فی الیوم و اللیلة او الاسبوع و الشهر و السنة فی خمسة آلاف و خمسمائة.
- [18] و خلاصة الاذکار فی زبدة الاذکار الواردة لكل فعل و وقت و حادثة فی الفین و ثلاثمائة^٢.
- [19] و جلاء القلوب فی انواع اذکار القلب و ما يتبعها فی مأتین.
- [20] و اهم ما يعمل فی الاشارة الى مهمات ما ورد من الاعمال و الاوراد فی خمسمائة.

[21 - 25]

و منها

خمسة فی منتخبات كتب اهل العلم و العرفان و اشعارهم [3b]

- [21] و هی منتخب رسائل اخوان الصفا فی الفین.
- [22] و منتخب بعض ابواب الفتوحات المکیة لمحیی الدین بن العربی فی اربعة آلاف.
- [23] و منتخب مکاتیب قطب الدین بن محیی فی اربعة آلاف.
- [24] و منتخب مثنوی العارف الرومی فی ثمانية آلاف.
- [25] و منتخب غزلیاته فی ثلاثة آلاف.

[26 - 30]

و منها

خمسة فى منتخب اصناف الاشعار الحقّة التي
كُنْتُ انشدتها قبل ذلك لاهل المحبّة و الشوق و السالك

- [26] و هى منتخب گلزار قدس الآتى ذكره فى الغزليات و الرباعيات و القصائد
فى ستّة آلاف بيت. و المثنويات المسمّيات ب:
[27] السلسيل.
[28] و التّسنيم.
[29] و ندبة العارف.
[30] و ندبة المستغيث فى الفين.

[31 - 35]

و منها

خمسة فى خمسة مطالب

- [31] و هى ضياء القلب فى تحقيق الحكّام [4a] الخمسة المسلّطة على باطن
الانسان فى خمسمائة.
[32] و الخطب للجمعات و الاعياد المتنزّع اكثرها من مواعظ الائمة - عليهم
السلام - على ما يقتضيه لسان الحال و افهام ابناء الزّمان مع ثناء المعصومين و
محامدهم فى كلّ خطبة و مبسّوطة على حدّة فى اربعة آلاف.
[33] و الكلمات السّريّة العليّة المتنزّعة من ادعيتهم - عليهم السلام - فى
ثلاثمائة و ثلاثين.
[34] و شرح ما يحتاج الى الشرح من الصّحيفة السّجادية بالايجاز فى الف و

مأتین.

[35] و مناقب امیر المؤمنین - علیه السلام - و هی اربعون حدیثاً فی انموذج من فضائله و قطیره من بحار مکارمه التقطته من کتاب جمعه بعض اصحابنا فی فضائله من غرائب الاخبار یقرب من ثلاثة آلاف و ثلاثمائة^١.

[36 - 40]

و منها

خمسة بلغة الفرس [4b] لعامة الناس

[36] و هی ترجمة العقائد یترجم فيه اصول العقائد الدینیة علی ما یتستفاد من التنبیها القرآنیة و الارشادات النبویة من دون تعرض لطریقة اصحاب الکلام فی عبارات موقفة و الفاظ رائقة فی ستمائة و اربعین.

[37] و ترجمة الصلوة فی ترجمة اذکارها و بیان آدابها و سننها فی اربعمائة و خمسين.

[38] و ابواب الجنان فی تحقیق وجوب صلوة الجمعة و شرائطها و آدابها و فضیلة صلوة الجمعة و احکامها فی خمسماية.

[39] و شرائط الايمان فی تحقیق معنى الايمان و الکفر و مراتبهما فی مأتین و خمسين.

[40] و الاذکار المهمة للاوقات و العبادات و العادات و الحوادث و الاخطار و المهمات و الاسفار فی ثلاثمائة و اربعین.

[41 - 45]

و منها

خمسة فى علوم دينية عامية [5a]

[41] و هى منهاج النجاة فى بيان العلم الذى طلبه فريضة على كل مسلم و العمل بموجبه فى الفين.

[42] و تسهيل السبيل فى بيان طريقة اكتساب العلم و العمل و تبين سهولة تحصيل الاعتقادات الحقّة و المسائل الشرعيّة و ما يودى الى النجاة فى تسعمائة.

[43] و السانح الغيبى فى تحقيق معنى الايمان و الكفر و مراتبهما و شرائطهما على نهج لطيف طريف فى مائة أو اربعين.

[44] و ترجمة الشريعة يترجم معنى الشريعة و فائدها و كيفية سلوكها و اقسام كل من الحسنات و السيئات الجسمائيتين و الروحانيتين اجمالاً و ثواب جملة من افرادها تفصيلاً فى سبعمائة و عشرين.

[45] و زاد السالك يترجم كيفية سلوك طريق الحقّ و شرائطه و آدابه و منافعه و ما يتعلّق بذلك.

[46 - 50]

و منها

خمسة فى فرائد ذات فوائد فى بيان انواع العلوم و تمييز النافع منها من غير النافع و اقسام العلماء [5b] و تمييز العلماء

الحقّ ممّن يتشبه بهم و طريق تحصيل العلم النافع و شرح بعض ما مضى على من الاحوال في مدّة الحيوّة المستعارة

- [46] و هي فهرست العلوم في بيان انواعها و اصنافها، دينيها و دنيويها، اصليها و فرعيها، ايمانيها و يونانيها، حكميها و عرفانيها في مأتين و ثمانين.
- [47] و رفع الفتنة في بيان شمة من حقيقة العلم و العلماء و اصنافهما و شمامة^٣ من معنى الزهد و العبادة و اصحابهما و منع الجهال من الطعن في احد الفريقين و التخاصم في ذات البين في مأتين و خمسين.
- [48] و الاعتذار و هو جواب لمكتوب بعض الاخوان المشتمل على معاتبة الخفية يشتمل على شرح بعض احوالي المتضمن للاعتذار عن ذلك بسبب ابتلائي بالوقوع في المهالك و فيه نصايح لابناء الزمان و لاسيما [6a] السالك في ثلاثمائة.
- [49] و شرح الصدر و هو يشتمل على جملة ما مضى على من النوائب في ايام حياتي من ظعني و اقامتي و استفادتي و افادتي و مكادحتي و مقاساتي^٥ و خمولي و شهرتي و خلوتي و صحبتي و هي نفثة من نفثاتي بها تفريح همّي و كشف غمّي في ثلاثمائة و خمسين.
- [50] و الانصاف في بيان طريق حصول العلم لي باسرار الدين و كيفية سعبي في تحصيل اليقين في مأتين.

[51 - 55]

و منها

خمسة رسائل خاصية عديم المثال مسائل دينية عزيزة
المنال افردها من المطولات بزيادة تبين قاصداً
سهولة ضبطها بتثنية التدوين.

- [51] و هي اللب و هو لب القول في معنى حدوث العالم في ثلاثمائة و سبعين.
[52] و اللباب و هو لباب الكلام في الاشارة الى كيفية علم الله سبحانه بالاشياء
قبل الایجاد [6b] و بعده في مأتين.
[53] و الحق المبين في بيان كيفية التفقه في الدين بخلاف ما عليه جمهور
المتأخرين.
[54] و محاكمة بين فاضلين من مجتهدي اصحابنا في هذا المعنى في مائة و
خمسين.
[55] و التّطهير في تهذيب الاخلاق او تطهير السّر^۱ في خمسمائة و هو طائفة
من النخبة.

[56 - 60]

و منها

خمسة في معارف يقينية خاصية

- [56] و هي علم اليقين يحتوى عل ما تحتوى عليه المعارف مع زيادات في نقل
الاخبار و تايد المطالب باقتباس الانوار في اربعة عشر الف بيت.

۱ . مرحوم مشکوة، الحق المبين و محاكمة بين فاضلين را يك اثر دانسته و التطهير في تهذيب الاخلاق و
تطهير السّر را دو اثر فرض کرده است.

- [57] و انوار الحكمة و هو مختصر من علم اليقين مع زيادات حكيمية اختصّ بها في ستة آلاف.
- [58] و ميزان القيامة في معنى الميزان الاخرى افي ستمائة.
- [59] و مرآة الآخر في معرفة [7a] اليوم الآخر في تسعمائة.
- [60] و تشريح العالم في بيان هيئة العالم و تشريحه و ارواحه و كيفية حركات افلاكه و عناصره و كميتها و مقادير ابعاده و اجرامه و انواع بسائطه و مركباته في ثلاثة آلاف.

[61 - 65]

و منها

خمسة في الحكمة العلمية و العملية و علوم اهل المعرفة و اشعارهم

- [61] و هي عين اليقين في اصول علوم الحكماء في اربعة عشر الف و يغني عن مهماته اصول المعارف و تشريح العالم.
- [62] و الكلمات المكنونة في اصول علوم اهل المعرفة مع معارف دينية في اربعة آلاف و اربعمائة.
- [63] و اللثالي و هو طائفة من المكنونة في الف و سبعمائة افردته منها لكى ينتفع به من لا يمكنه الانتفاع بسائرها و يغني عنهما المخزونة و قرّة العيون.
- [64] و المحجّة البيضاء في احياء احياء علوم الدين للغزالي في العقائد [7b] و الحكمة الدينية و تهذيب الاخلاق في سبعين الف و يغني عن خلاصة و مهماته الحقايق.

[65] و الفارسی المسمی بـ المشواق فی كشف معانی الحقائق عن لباس الاستعارات لتفهیم محبة الله و الانس به و تهییج الشوق لاهل الذوق ارغاماً لانوف المتقشفة المنكرين لمحبة الله فی ثلاثمائة و خمسين.

[66 - 70]

و منها

خمسة فی الفقه و اصوله

[66] و هی معتصم الشیعة فی احکام الشریعة یشتمل علی امهات المسائل الفقهیة مع دلالتها و الاختلافات الواقعة فیها بین الفرقة المحقة و بیان الحق فیها ببسط و تفصیل و قد تم منه کتاب الصلوة و مقدماتها^۱ و متعلقاتها فی اربعة عشر الف و نیف.

[67] و مفاتیح الشرایع و هو فی معناه الا انه فی ایجاز و اختصار [8a] و اكتفاء بالاشارة الی الاقوال و الدلائل و قد تم بجمیع ابوابه فی خمسة عشر الف بیت الا انه نئی^۲ غیر نضیح کمولفه حین التالیف.

[68] و نقد الاصول الفقهیة فی ملخص علم اصول الفقه فی الفین و ثلاثمائة و هو ممّالا ارتضیه الان اذ بان لی من ذلك العلم ما بان.

[69] و الاصول الاصلیة فی مأخذ الاحکام بغير ما اشتهر بین الاعلام فی الفین و ثمانمائة.

[70] و الفارسی المسمی بـ راه صواب فی سبب الاختلاف فی المذاهب و تعیین المحقّ فی خمسمائة.

[71 - 75]

و منها

خمسة فى ترجمة العبادات الخمسة الاركانية و فقهها

[71] و هى ترجمة الطهارة.

[72] و ترجمة الصلوة الملقب بمفتاح الخير^(۱) (؟)

[73] و ترجمة الزكوة.

[74] و ترجمة الصيام.

[75] و ترجمة الحج.

كلها فى الف و مائة و خمسين الا انها لغاية ايجازها فى معناها [8b] غير وافية لتمام مغزاها^۲.

[76 - 80]

و منها

خمسة منظومة فى المناجاة مع الله تعالى و المعاتبة مع النفس و ابراز التّشوقات و النصائح و الحكم و غير ذلك

[76] و هى گلزار قدس فى الغزليات و الرباعيات و القصائد و المراثى و القطعات.

[77] و شوق العشق.

۱ . ترجمة الصلوة را فیض در سال ۱۰۴۳ تالیف نموده و در آن به شرح و توضیح و ترجمة سوره های نماز پرداخته است ولی مفتاح الخیر را در ۱۰۷۲ نگاشته و در آن به مسائلی پرداخته که در ترجمه الصلوة به آنها اشاره نکرده است. ← بخش کتابشناسی ذیل ترجمة الصلوة و مفتاح الخیر.

۲ . M. معناها

- [78] و شوق الجمال و هما منتزعان من گلزار قدس.
- [79] و شوق المهدى و هو قصائد، ثم غزليات ذوات اقتباسات من اشعار الحافظ الشيرازى فى شوق مولانا صاحب العصر و الزمان - عليه و على آباءه الصلوة و السلام.
- [80] و القصائد الخمس المسماة بدهر آشوب.
- و يقرب المجموع بعد حذف المكررات من ثمانية عشر الف او يزيد و امثالها كل يوم [9a] بعرضة مزيد.

[81 - 85]

و منها

خمسة فى المثنويات يقرب معانيها من معانى الخمسة السابقة

- [81] و هى شراب طهور.
- [82] و آب زلال.
- [83] و وسيلة الابتهاال.
- [84] و مناجات نامه.
- [85] و تنفيس الهموم.
- يقرب مجموعها من الفين.

[86 - 90]

و منها

خمسة رسائل شرعية فى تحقيق مسائل فقهية فرعية

- [86] و هى الشهاب الثاقب فى تحقيق وجوب صلوة الجمعة فى زمن غيبة

- [87] و رسالة فی بیان حکم اخذ الاجرة على العبادات و الشعائر الدينية فی مائة و خمسين.
- [88] و رسالة موجزة فی احكام الشک و السهو و النسيان فی الصلوة فی الثلاثين.
- [89] و رسالة فيما يتعلق بتجهيز الاموات فی ثلاثمائة.
- [90] و رسالة فی تحقيق ثبوت [9b] الولاية على البكر فی التزويج فی مائة.

[91 - 95]

و منها

خمسة فارسية صنفتها للسلطان بالتماسه

- [91] و هي تنوير المواهب و هو تعليقات على تفسير القرآن المنسوب الى الكاشفي الموسوم بالمواهب العلية تنبه على ما خالف الامامية فی تفسير الآيات و شأن النزول فی ثلاثة آلاف.
- [92] و آيينه شاهي و هو طائفة من ترجمة ضياء القلب مع فوائد أخرى فی ثلاثمائة.
- [93] و وصف الخيل فی ترجمة ما ورد فی اتخاذ الخيل و معرفتها و علاماتها عن الائمة المعصومين - عليهم السلام - فی مأتين.
- [94] و لب الحسنات.
- [95] و زاد العقبي المشتملان على خلاصة ما فی منتخب الاوراد مع ذكر ثواب تلك الاوراد و ترجمة اذكارها و دعواتها فی ثلاثة آلاف.

[96 - 100]

و منها

خمسة الفتها في [10a] عنفوان الشباب لبعض الاحباب

- [96] و هي غنية الانام في معرفة الساعات و الايام على ما يستفاد من احاديث اهل البيت - عليهم السلام - في سبعمائة^١.
- [97] و معيار الساعات و هو قريب من الغنية في المعنى الا انه فارسي و فيه جداول و ارقام في ثلاثمائة و خمسين.
- [98] و الفت نامه في ذكر ما ورد في ترغيب المؤمنين على التوالف و التوانس و بيان آدابه و شروطه في مأتى بيت.
- [99] و الرفع و الدفع في ترجمة ما ورد في رفع الآفات و دفع البليات بالقرآن و الدعاء و العوذة و الرقى و العلاج و الدواء في اربعمائة و عشرين.
- [100] و الاحجار الشداد و السيوف الحداد في نفى الجواهر الافراد في مأتين.

فهذا فهرست مصنفاتي و مؤلفاتي الى الآن سوى [10b] التوقيعات في اجوبة المسائل و انفسها للخواص الثلاثون الاول و ضياء القلب و السرية العلية و فهرست العلوم و الخمس العديمة المثل و شوق العشق و شوق الجمال و مجموعها اربعون و للمتوسطين و العوام البواقى و بعض الخمسة الرابعة سوى ما اغنى غيره و ما لا ارتضيه و ما فيه فان كلاً منها كالمنسوخ بما هو خير و كتب هذه الفهرست سنة تسعين و الف من الهجرة النبوية و الحمد لله و الصلوة على رسول الله و اهل بيت رسول الله و السلام^٢.

١ . D . تسعمائة

٢ . M . و كتب هذا الفهرست سنة احدى و اربعين و مائة بعد الالف... :D و فرغت من الكتابة في شهر ربيع الثانى سنة ١٢٨١ .

□ کتاب شناسی آثار فیض

[۱]

آب زلال

مثنوی است به نظم فارسی با دیباجه‌ای به نثر در دو جرعه. جرعه اول: خطاب به حق تعالی جلّ شأنه؛ جرعه دوم: عتاب به نفس و هر دو جرعه مشتمل بر سه نفس است. فیض در این شش نفس مراتب وصول به معبود را به شیوه‌ای نیکو و کافی بیان می‌کند.

یکم [۱۰۲]؛ دوم [۸۲]؛ فوائد ۶۳۶؛ ریحانة ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۱۹/۱۰۳، ۱/۲.

آغاز/ فیاض علی الاطلاق را حمد و سپاس بی منتهی و رسانندگان فیض او را به مستعدان درود...

انجام/ از سر تا پای گوشه بادت/ وین آب زلال نوشی بادت

□ ن . خ

نستعلیق، ۱۱۱۹، ش (۳) ۵۹۰۳، مجلس ۱۷/۲۹۵ // ~، عبدالغنی بن عبدالغفار حسینی دهدشتی، ۱۱۲۲، ش (۲) ۵۲۵، مرعشی ۲/۱۳۱ // ~، محمد، ۱۱۳۳، ش (۴) ۴۱۱۸، دانشگاه تهران ۱۳/۳۰۹۷ // ~، محمد بن معز الدین حسینی، ذی القعدة ۱۱۷۹، ش (۲) ۱۶۶۷، مرعشی ۵/۶۲ // ~، سده ۱۲، ش (۲۲) ۵۴۱۸، مجلس ۲۱/۲۸۴ // ~، سده ۱۳، ش (۳) ۵۱۰۹، ملک ۸/۲۰۷ // ~، ۱۲۲۱، ش (۷) ۳۸۵۱، مرعشی ۱۰/۲۳۹ // ~، سده ۱۳، حسین مفتاح ش (۵) ۵۲۵، نسخه‌ها ۷/۲۴۶ // ~، بی تا، ش (۲) ۱۵۲۳۵، آستا [رویت] // ~، ش (۳) ۱۴۸۹، مسجد اعظم ۵۱۹ // ~، ش ۱۵۲۰، مسجد اعظم ۴۸ // ~، ش (۶) ۵۸۸۶، دانشگاه تهران ۱۶/۱۳۱ // ~، ش (۳) ۵۱۰۹، ملک ۸/۲۰۷.

[۲]

آداب الضیافة

مثنوی است از فیض ← گلزار قدس

[۳]

آیینۀ شاهی

فیض گزیده‌ای از کتاب ضیاء القلب خود را که در شناخت جان و پروردن آن است در سال ۱۰۶۶ برای شاه عباس دوم به پارسی در آورده و آن را در دوازده باب تدوین می‌کند. پنج باب اول در احکام پنج‌گانه، عقل، شرع، طبع، عادت و عرف که بر انسان حکم می‌رانند. بابهای دیگر در شناخت نفس، مراتب احکام پنج‌گانه، حکمت تسلط این احکام بر انسان، در تعارض بین احکام کدام بر مسند حکم می‌نشیند، جدا سازی احکام در هنگام آمیختن، ذکر برخی از نعمتهای الهی و طریق استمداد از خداوند می‌باشند.

یکم [۶۶]: دوم [۹۲]: لؤلؤة ۱۲۸: کشف الاستار ۳/۲۰۲؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱/۵۳.

آغاز/ سپاس شایسته و ستایش بایسته سزاوار نثار...

انجام/ آیینۀ جان که از مکمن غیب دل بیرون آید آنچه بماند تاریخ است

□ ن . خ

شکسته نستعلیق، سده ۱۱، ش ۶۳۳۸، ملک ۲/۵ // نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، بی تا، ش (۸) ۸۲، مرعشی ۱/۱۰۲ (کتابت بلغ در نسخه) // سده ۱۲ و ۱۱، ش (۲) ۴۴۳۷، دانشگاه تهران ۱۳/۳۳۹۶ // سده ۱۱۲۱، ملی تبریز، ش (۱) ۳۵۵۴، نسخه‌ها ۱۴۷۸۷ // سده ۱۳ - ۱۲، ش (۴) ۱۳۸۳، گلپایگانی ۲/۲۵۲ // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، ۱۲۲۲، ش (۳) ۱۴۳۰، مرعشی ۴/۲۱۳ // نسخ، عبد العظیم بن محمد تقی بیدگلی اردستانی، ۱۲۲۸، ش (۱) ۷۵۴۲، دانشگاه تهران ۱۶/۶۱۹ // نسخ و نستعلیق، علی رشتی، ۱۲۷۰، اصغر مهدوی ش (۸) ۳۶۴، نسخه‌ها ۱۴۷۸۸ // احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۱۲) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ // تعلیق، بی تا، مشکوة ش ۳۱۴، دانشگاه تهران ۶۴۱/ (۱) ۳ // تملک علامه میرزا محمد طهرانی در سامراء، الذریعه ۱/۵۳ // مدرسه حجازیها ش ۱۴۹۱ ← ده رساله محقق بزرگ... به کوشش رسول جعفریان، ص ۱۵۱.

□ ن . چ

به ضمیمه الفت نامه - و - ترجمه الصلاة - شیراز: بی نا، ۱۳۲۰. ۱۴ + ۱۰ + ۲۴ // به اهتمام

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۳۱

بهمن کریمی. به ضمیمه همانها - و - ترجمه العقاید - و - زاد السالکین - و - ترجمه الصلوة -. تهران: کانون معرفت، بی تا // به کوشش رسول جعفریان در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی -. اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امام امیر المومنین علی -. اصفهان، ۱۳۷۱. صص ۱۷۷ - ۱۵۱ // به کوشش همو، در بقاء و زوال دولت در کلمات سیاسی... - . قم: کتابخانه آیه الله مرعشی، ۱۳۷۱. صص ۲۴۹ - ۲۲۸.

[۴]

ابواب الجنان

○ عنوان دیگر: A صلاة الجمعة

رساله‌ای است به زبان فارسی در بیان وجوب عینی نماز جمعه و شرایط و آداب آن. وی در این مختصر، فضیلت‌های نماز جمعه را برمی‌شمارد و عامه مردم را تشویق به شرکت در نماز جمعه می‌کند. این رساله در هشت باب و یک خاتمه در سال ۱۰۵۵ تدوین شده، به این ترتیب:

باب اول: در وجوب نماز جمعه و عینیت آن؛ دوم: در شرایط و وظایف نماز جمعه؛ سوم: در فضیلت نماز جمعه؛ چهارم: در فضیلت شب و روز جمعه؛ پنجم: در وظایف روز جمعه؛ ششم: در فضیلت جماعت؛ هفتم: در شرایط و آداب نماز جماعت؛ هشتم: در احکام نماز جماعت و جمعه و عیدین؛ خاتمه: در فضیلت مساجد.

یکم [۵۱]: دوم [۳۸]: امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤ ۱۲۷؛ روضات ۶/۸۷؛ کشف الحجب ۲؛ کشف الاستار ۳/۲۰۲؛ فوائد ۶۳۵؛ ایضاح ۱/۱۲؛ الذریعه ۱/۷۷، ۱/۱۵.

آغاز/ سپاس و ستایش مر خدای را که صوامع آسمان را به صنوف طاعات ملائکه پیراست

انجام/ این است آنچه اراده داشتیم که ذکر کنیم در این نامه و الحمد لله رب العالمین.

□ ن. خ

نسخ، عصر مولف، ش (۲) ۱۰۱۷۷، مرعشی ۲۶/۱۳۴ // ~، سده ۱۱، ش (۴) ۲۰۱۳،

سپهسالار ۳/۳۱ // ~، ش (۴) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۸ // ~، محمد شفیع
مشهدی، ۱۱۰۹، ش (۱) ۲۹۳۶، ملک ۶/۱۶۸ // سده ۱۲ - ۱۱، ش (۳) ۱۳۸۳، گلبایگانی
۲/۲۵۲ // نستعلیق، وقفی نادرشاه ۱۱۴۵، ش ۲۴۲۲ آستا [رویت] // ~، میرزا محمد
فراهانی، ۱۲۷۴، کاظم مدیر شانه‌چی ش ۷۲، نسخه‌ها ۵/۵۹۹ (A) (با اصلاح علم الهدی؟)
// نسخ، محمد حسن بن محمد علی، ۱۳۰۳، ش (۳) ۱۱۲۴۰، آستا ۱۱/۳۶۸.

[۵]

الاحجار الشّداد و السّیوف الحداد

ملاً محسن بیست و سه دلیل بر نفی جزء لایتنجزی ذکر می‌کند، سپس هفت شبهه را
در این خصوص ذکر می‌نماید و از آنها پاسخ می‌دهد. وی این رساله را در عنفوان جوانی
نگاشته است.

یکم [۷۹]: دوم [۱۰۰]: امل ۲/۳۰۶؛ لولوه ۱۲۹؛ کشف الاستار ۳/۲۰۳؛ فوائد ۶۳۶؛
ایضاح ۱/۳۲؛ الذریعه ۱/۲۸۴.

آغاز/ الحمد لمن توحد بالفردانية و الصلاة على خير من شهد له بالوحدانية...

انجام/ فتصير اعظم من القطر مع انها اصغر من بدون ان يصير في الاصول الى شيء
من حدود الحركة مساوية له...

□ ن.خ

شکسته نستعلیق، نصیر الدین سلیمان بن علم الهدی، ۱۱۴۰، ش (۸) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۲/
(۴) ۱۰ // نسخ، ۱۲۹۰، ش (۷) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۶.

[۶]

اذکار الطّهارة

○ عنوان دیگر: اذکار و ادعیة ترجمة الطّهارة

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۳۳

اذکار و دعاهای کوتاهی است که در رساله ترجمه الطهارة به آنها اشاره شده است. این رساله در پنجاه بیت، ضمن پنج باب گرد آوری شده و ترجمه فارسی آنها را مؤلف ذکر کرده است. عناوین بابها عبارتند از:
باب اول: در اذکار خلوت؛ دوم: در اذکار تنظیف؛ سوم: در اذکار حمام؛ چهارم: در اذکار وضو؛ پنجم: در اذکار غسل.

یکم [۵۵]؛ لولوة ۱۲۷؛ کشف الاستار ۳/۲۰۲؛ ریحانة ۴/۳۷۵؛ الذریعة ۱/۴۰۶.

آغاز/ الحمد لله و الصلاة على محمد و آله. اما بعد این رساله‌ای است مشتمل بر اذکار و ادعیه که در کتاب ترجمه الطهارة...

انجام/ عدد مجموع اذکار طهارت چهل است چنانکه بتعداد ظاهر می‌شود.

□ ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (۵) ۱۰۱۷۷، مرعشی ۲۶/۱۳۷ // س، سده ۱۱، ش (۷) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۸ // س، عبد الوهاب بن حاجی محمد کاشانی، ۱۱۱۷، ش (۸) ۱۴۵۲، الهیات مشهد ۲/۶۰۰ // س، سده ۱۲، ش (۲) ۱۹۵۸، الهیات مشهد ۳/۹۹۶ // س، سید احمد صفائی خوانساری، سده ۱۴، ش (۵) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲.

[۷]

الاذکار المهمة

فیض کاشانی خلاصه‌ای از کتاب خلاصه الاذکار خویش را به زبان فارسی در سیصد و چهل بیت به سال [۱۰۷۷] تدوین می‌کند و آن را الاذکار المهمة می‌نامد. این اثر دارای هشت باب، به این ترتیب است:

باب اول؟ [نسخه ناقص الاول است]؛ دوم، در اذکار اوقات مخصوصه؛ سوم: در اذکار و عادات ضروریه؛ چهارم: در اذکار عادات مستحبه؛ پنجم: در اذکار طهارت؛ ششم؛ در اذکار سایر عبادات و مهمات؛ هفتم: در اذکار حوادث (ذکر شنیدن نام پیغمبر)؛ هشتم: در اذکار سفر.

یکم [۶۴]: دوم [۴۰]: لولوة ۱۲۸: كشف الحجب ۳۳: كشف الاستار ۳/۲۰۲؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۱/۴۰۶.

آغاز/ (ناقص) ... حق تعالی در قرآن مجید فرموده فاذکرونی اذکرتم، یعنی یاد کنید مرا تا یاد کنم شما را...

انجام/ ذکر بازگشتن از سفر... اللهم اجعل اوتنی هذه مبارکة میمونة بتوبة نصوح یوجب لی السعادة یا ارحم الراحمین. به انجام رسید آنچه مقصود بود از تألیف این رساله در ماه مبارک مولود در سال هزار و هفتاد و هفت.

□ ن . خ

نسخ، سده ۱۱، ش ۱۵۴۹۶، آستا [رویت].

□ ن . چ

گویا در ضمن مجموعه‌ای در هند چاپ شده است ← الذریعه ۱/۴۰۶.

[۸]

الاربعین

○ عنوان دیگر: A مناقب امیرالمؤمنین

فیض این کتاب را در مناقب و فضایل علی - علیه السلام - در ضمن سه هزار و هشتصد بیت می‌نگارد. او در این اثر به کتابهای دیگر بزرگان که در این مورد نگاشته شده توجه دارد و بر این باور است که در این وجیزه به قطره‌ای از دریای فضایل امام اول شیعیان اشارت می‌کند.

یکم [۳۴]: لولوة ۱۲۵؛ روضات ۶/۹۲؛ كشف الاستار ۳/۲۰۱؛ فوائد ۶۳۵؛ ایضاح ۱/۵۴؛ الذریعه ۲۲/۳۲۲، ۱/۴۲۴.

□ ن . خ

نسخه‌ای از آن را نیافتیم.

[۹]

الاصفی

این کتاب دومین تفسیر از تفاسیر سه گانه فیض است که آن را در سال ۱۰۷۷ در ۲۱ هزار بیت تألیف نموده. در این تفسیر که منتخبی از تفسیر صافی او به شمار می‌رود، اعتماد بر تفاسیر اهل بیت - علیهم السلام - است و آنجا که از نظرات مفسران عامه بهره برده، به آن اشارت می‌کند. در نقل سندها از ایجاز استفاده نموده و احادیث منقول از اهل بیت - علیهم السلام - را با کلمات قال فی روایت و ورد، و احادیث عامه را با زُوی آورده است.

یکم [۲]: دوم [۲]: لولوة، ۱۲۲؛ روضات ۶/۹۱؛ کشف الحجب ۴۸؛ کشف الاستار ۳/۲۰۰؛ ایضاح ۱/۹۰؛ الذریعه ۲/۱۲۴.

آغاز/ الحمد لله الذی هدانا للتمسک بالثقلین و جعل لنا القرآن هدی و الموده فی القربی قره عین...

انجام/ و قد سبق تفسیر شیاطین الانس فی سورة الانعام. تمّ الكتاب الاصفی.

□ ن . خ

نستعلیق، محمد علم الهدی [فرزند مولف]، ۱۰۷۸، ش ۱۲۷۸، مرعشی ۴/۷۹ (جلد اول از آغاز تا پایان سوره مائده) // نسخ، محمد امین انصاری، ۱۰۸۰، ش ۲۰۲۱، سپهسالار ۱/۸۱ (از آغاز تا پایان سوره بنی اسرائیل) // نسخ، ۱۰۸۱، ش ۷۴۷۳، مرعشی ۱۹/۲۷۵ (کتابت از نسخه علم الهدی) // نسخ، محمد امین (نجات)، ۱۰۸۱، ش ۴۷۹۶، مجلس ۱۶/۱۸۹ // نسخ، محمد هادی بن مرتضی کاشانی، ۱۰۸۱، ش ۱۱۱۶۱، آستا ۱۱/۵۲۲ // س، محمد سنجر، ۱۰۹۲، ش ۱۳۹۳، الهیات مشهد ۲/۵۴۱ // نسخ، سده ۱۱ [در زمان مولف]، ش ۵۰، گوهر شاد ۱/۴۹ // کتابت احمد بن شهاب الدین علی طباطبایی، ۱۱۰۴، تملک حسن صدر الدین، الذریعه ۲/۱۲۴ // نسخ، محمد قاسم بن بیجن بیکفی، ۱۱۱۴، ش ۲۶۴، گوهر شاد ۱/۲۳۰ // نسخ خوش، ۱۱۲۰، آخوند همدان ش ۱۰۱۲۶، رشت و همدان ۱۶۰۶ // کتابت عبد المطلب بن محمد الطهرانی، ۱۱۳۰، ش ۴۹۹، هزار و پانصد ۵۳ // نسخ، ۱۱۳۴، ش ۲۷۴، ملی ۷/۲۴۵ // نسخ، سده ۱۲، ش ۵۱۰۶، سپهسالار ۳/۱۴۵ // س، محمد صادق بن

حاج محمد، ۱۲۲۸، ش ۱۰۰۱۶، آستا ۱۱/۵۲۴ // ~، احمد بن حاجی علی، ۱۲۴۲، ش ۲۵۲، ملک ۱/۴۵ // ~، میر علی نقی بن میر محمد صادق گرمرودی، ۱۲۵۰، ش ۱۴۴۰، آستا ۴/۴۰۶ // ~، ۱۲۵۴ (تاریخ مالکیت)، ش ۲۳۹۵ ع، ملی ۱۲/۱۶۵ // ~، محمد بن زین العابدین، ۱۲۵۸، ش ۱۷۰، ملک ۱/۴۵ // ~، ۱۲۵۹، ش ۱۱۰۹، الهیات مشهد ۲/۲۴۴ // ~، بی تا، ش ۹۴۳۵، آستا ۱۱/۵۲۳ // ~، بی تا، ش ۱۴۴۱، آستا ۴/۴۰۶ // ~، ~، ش ۲۱۶۰، گلپایگانی ۳/۱۷۸ // بی تا، ش (۳) ۳۳۴، نسخه ها ۱۲/۸۵۳ و ۱۱.

□ ن. چ

.. بمبئی: بی نا، ۱۲۷۴ ق (سنگی). در هامش تفسیر صافی // .. تهران: بی نا، ۱۲۷۴ ق. (سنگی) // -۰- بی نا، ۱۳۱۰ ق. (سنگی) // .. عیسی مستوفی علی آبادی، ۱۳۵۴ ق. ۳۸۸ + ۳۸۲. (سنگی) .. قم: مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۶. ج ۱، ۷۱۳ ص.

[۱۰]

الاصول الاصلیة

فیض در این کتاب به تایید آرا و افکار اخباریها و ردّ ظنون اجتهادی می پردازد. کتاب دارای ده اصل است که هر یک دارای وصول و فصولی می باشند. بر فصول، فروعی که مستفاد از قرآن و اخبار اهل بیت و شواهد عقل می باشد، مترتب است. مؤلف، کتاب را در دو هزار و هشتصد بیت به سال ۱۰۴۴ نگاشته است^۱. وی بر این باور است که اثر او در میان مصنّفات قوم در زمینه اصول فقه بی همتاست.

یکم [۳۷]: دوم [۶۹]: هدیه ۲/۶: امل ۲/۳۰۵: لولوة ۱۲۶: کشف الحجب ۴۹: کشف الاستار ۳/۲۰۱: فوائد ۶۳۶: ایضاح ۱/۹۱: الذریعه ۲/۱۸۷.

آغاز/ الحمد لله الذی بعث فی الامیین رسولاً منهم یتلو علیهم آیاته...

انجام/ علی من اتبع الهدی. تمّت الاصول الاصلیة الكاملة و اتفق لضعف تصنیفه
هذا الکلام. و الحمد لله رب العالمین.

---

۱. در بعضی نسخ، سال اتمام نگارش این رساله ۱۰۴۱ آمده است.

□ ن.خ

نستعلیق، ۱۰۵۲، ش ۱۰۷۹۱، آستا [رویت] // نسخ، ابوالولی الحسینی بن محمد معصوم الحافظ، ش ۲۲۴۱، آستا ۲/۱۰ // ~، عقیل بن رکن الدین مسعود حسینی کاشانی، ۱۰۷۵، ش ۲۳۱۱، مرعشی ۶/۲۹۳ // ~، احتمالاً ۱۰۸۶، ش (۲) ۶۰۹۴، مرعشی ۱۶/۱۰۱ // ~، کتابت شده از روی نسخه مؤلف، ش ۵۰۷، مرعشی ۲/۱۱۳ // ~، سده ۱۱، ش (۲) ۹۶۰، هزار و پانصد ۳۱۲ // ~، سیف الدین محمود بن محمد امین الخادم رجائی، ۱۱۱۲، ش (۱) ۶۳۵۱، ملک ۹/۳۵۰ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، وقفی حکمت ش (۲) ۲۳۶، ادبیات تهران ۵۳ // ~، سده ۱۲، ش ۱۶۲۰، دانشگاه تهران ۸/۲۰۷ // نستعلیق، سده ۱۲، ش (۱۳) ۲۴۷۷، دانشگاه تهران ۹/۱۲۴۶ (ناقص) // نسخ، سده ۱۲، دانشگاه اصفهان ش ۸۵، نسخه‌ها ۱۲/۸۸۲ و ۱۱ // ~، سده ۱۲، ش (۱) ۶۳۵۱، ملک ۹/۳۵۰ // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش (۱) ۳۷۴۸، مجلس ۱۷۳۲/ (۴) ۱۰ // ~، ۱۲۲۰، ش (۱) ۱۰۸۲۰، آستا [رویت] // ~، ۱۲۳۵، کتابخانه لس‌آنجلس ش (1) M 637، نسخه‌ها ۱۲/۶۸۵ و ۱۱ // ~، ۱۲۴۱، ش (۵) ۱۱۳۹، هزار و پانصد ۳۴۵ // ~، ۱۲۹۰، ش (۱۱) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۷ // ~، محمد سمنانی، ۱۳۱۰، ش (۴) ۴۱۰۲، دانشگاه تهران ۱۳/۳۰۸۳ // ~، عبد الحسین بن علی محلاتی، ۱۳۱۳، ش (۱) ۲۴۵، گلپایگانی ۱/۲۱۲ // ~، سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۴) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ // ~، بی‌تا، ش ۶۲۱۳، آستا ۶/۴ // ~، ش (۱۸) ۱۸۶۶، مجلس ۵/۳۵۰ // بی‌تا، حسینیه شوشتریها ش ۸۵۹، نسخه‌ها ۱۲/۷۸۹ و ۱۱.

□ شرح

شرح بر الاصول الاصلیه / شرحی است مفضل بر کتاب الاصول الاصلیه که مرحوم جلال الدین محدث ارموی در جوانی نگاشته، و هنوز منتشر نشده است (← تعلیقات نقض، نوزده). آقا بزرگ این اثر را ترجمه‌ای از اصول الاصلیه می‌داند و نام آن را الاصول الاصلیه یبنتی علیها الفروع الجمیلة بر می‌شمارد (← الذریعه ۱۱/۸۴).

□ ن.چ

الاصول الاصلیه / به کوشش میر جلال الدین حسینی ارموی -. تهران: بی‌تا، ۱۳۴۹، ۲۰۰ ص (به ضمیمه رساله الحق المبین فی تحقیق کیفیت التفقه فی الدین).

[۱۱]

اصول العقائد

فیض اصول دین را با کلامی استادانه با استفاده از دلایل عقلی و گفته های ائمه معصومین - علیهم السلام - بیان می کند. وی این رساله موجز و مختصر را در ضمن سه باب به سال ۱۰۳۶ در هشتصد بیت نگاشته است. ابواب آن عبارتند از: باب الاول: فی التوحید؛ باب الثانی: فی النبوة و علل الشرايع و الامامة؛ باب الثالث: فی المعاد و اصناف اللذات و الآلام و اصحابهما.

یکم [۴۰]: لؤلؤة ۱۲۶؛ روضات ۶/۹۲؛ كشف الحجب ۵۰؛ كشف الاستار ۳/۲۰۲؛ الذریعه ۲/۱۹۸.

أغاز/ الحمد لله الذي دلّ على ذاته بذاته و على رسله بآياته...

انجام/ و يغفر ما دون ذلك لمن يشاء هذا آخر الكلام في اصول العقائد الدينية.

□ ن . خ

نسخ، علم الهدی، ۱۰۷۵، خانقاه احمدیه ش (۴) ۹۰، نسخه ها ۵/۲۲۱ // نستعلیق، سده ۱۱، تملک فرهنگستان علوم آذربایجان در باکو، نسخه ها ۹/۲۲۰ // شکسته نستعلیق، علینقی رازی، ۱۲۵۲، ش (۲) ۵۲۱، الهیات مشهد ۱/۲۷۳ // نسخ، ۱۲۶۵، ش (۳) ۱۸۳۷، ملک ۵/۳۷۷ // ~، ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، ۷۱ - ۱۲۷۰، ش (۳) ۸۷۷۸، مرعشی ۲۲/۳۱۰ // ~، سده ۱۳، ش (۱۸) ۲۱۸۹ ع، ملی ۱۱/۴۶۳ // نسخه ای نیز در تملک محمد مشکوة بوده که آن را در فهرست هدایی نیافتیم.

[۱۲]

اصول المعارف

فیض توجه شایانی به شناخت اسرار دین داشته و بر این باور بوده که بین اسرارِ نازل از سوی خداوند به وساطت انبیاء و اولیاء و حکمت فائض بر نفوس مستعدین حکمای الهی تهافت و تناقض وجود ندارد. لذا برای اثبات این مدعا کتاب عین الیقین را نگاشت. او از این اثرش خلاصه‌ای فراهم نموده و آن را اصول المعارف نامیده است. اصول المعارف دارای ده باب به همراه فصولی است، از این قرار:

باب الاول: فی الوجود و العدم و فیہ معرفة الذّات؛ باب الثانی: فی العلم و الجهل و ما فی معنهما؛ باب الثالث: [فی الغنا و الفقر] و فیہ معرفة الاسماء؛ باب الرابع: فی الماهیّات و التعینات و فیہ معرفة ما سوی الله؛ باب الخامس: فی السبب و المسبب و فیہ معرفة الغایات؛ باب السادس: فی الطبیاع و تجدّدها و ارواحها و فیہ معرفة حدوث العالم؛ باب السابع: فی الحركة و الزمان و المكان و ما یتبعها؛ باب الثامن: فی السموات و الارض و ما بینهما؛ باب التاسع: فی الخیر و الشرّ و اللذّة و الالم؛ باب العاشر: فی اصول النشآت و حقائک الموجودات و ارواحها و صورها.

مؤلف، کتاب مذکور را در چهار هزار بیت، به سال ۱۰۸۹ تصنیف نموده است.

یکم [۱۳]: دوم [۱۱]: لولوة ۱۲۳؛ روضات ۶/۹۱؛ کشف الحجب، ۵۰؛ کشف الاستار ۳/۲۰۱؛ ایضاح ۱/۹۳ ریحانة ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۲/۲۱۲.

آغاز/ نحمد الله على حسن توفيقه، شانه هداية... اما بعد فيقول محمد بن مرتضى...
هذه رموز ربانيه...

انجام / من غير دلالة لها على خصوص معانيها... فيما لا تعلمون... تمّ اصول
المعارف يوم الاحد و صار هذا الكلام... من ذلك العام و الحمد لله رب
العالمين.

□ ن.خ

نسخ، محمد تقی، ۱۰۹۰، ش ۱۷۱۳، مجلس ۵/۵۷ (کتابت از روی نسخه فیض) // ~، علم الهدی، [۹۱ - ۱۰۸۹]، ش ۱۷۱۲، مجلس ۵/۵۵ // ~، ابو علی ابو تراب بن صدر الدین محمد شیرازی (دختر زاده مولف)، ۱۱۱۴، ش ۳۸۸۳، دانشگاه تهران ۱۲/۲۸۷۱ // ~، محمد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، ۱۱۱۹، ش (۳) ۸۵۶، مسجد اعظم ۴۸۳ // ~، محمد شریف بن محمد بن محمد کاظم، ۱۱۲۶، حسینیه شوشتریها ش ۱۵۷، نسخه ها ۱۲/۷۸۹ و ۱۱ (آقا بزرگ تاریخ کتابت را ۱۲۲۶ می داند ← الذریعه ۲/۲۱۲) // نستعلیق، محمد حسین بن محمد محسن، ۱۱۳۷، ش (۳) ۴۳۷۷، مجلس ۱۲/۸۸ // نسخ، سده ۱۲، ش ۴۷۶، مرعشی ۲/۸۱ // ~، محمد علی بن عبدالخالق مصاحبی نائینی (ملقب به عبرت)، ۱۳۳۸، ش (۱) ۴۷۰۲، مجلس ۱۳/۸۴ // ~، محمد علی کرمانشاهی، سده ۱۴، ش ۶۳۲۷، سپهسالار ۳/۱۵۵ // ~، بی تا، ش (۱) ۱۸۷۸، دانشگاه تهران ۸/۴۸۴ // تملک سید نصرالله تقوی در طهران، الذریعه ۲/۲۱۲.

□ ن.چ

-- بی جا، بی نا، بی تا. (سنگی) ← مقدمه سید جلال آشتیانی بر اصول المعارف // به کوشش سید جلال الدین آشتیانی -- مشهد: دانشگاه مشهد، دانشکده الهیات و معارف اسلامی، ۱۳۵۴، بیست و چهار + ۳۶۰ + ۲۰۳ ص؛ چاپ دیگر -- تهران: دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۶۴.

[۱۳]

الاعتذار

○ عنوان دیگر: A شکوائیه

این رساله، پاسخ نامه‌ای است که فیض در سال ۱۰۶۷ به یکی از علمای مازندرانی مقیم مشهد نگاشته است. آن سید عالم از فیض خواسته بود که فیض نزد شاه صفوی وساطت کند تا کرسی امامت جمعه جامع مشهد به وی واگذار شود تا به این وسیله، مقرری او افزایش یابد و مشکلاتش از میان برداشته شود. فیض درخواست او را باگذری درباره زندگی و بیان وضعیت روحی خویش، رد می‌کند.

رساله فوق از جهت شناخت دیدگاههای فیض درباره اوضاع اجتماعی عصرش و بررسی زندگینامه‌اش قابل توجه و تعمق است.

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۴۱

یکم [۱۱۳]؛ دوم [۴۸]؛ کشف الحجب ۲۵۴؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵ الذریعه ۲/۲۲۳.

آغاز/ بسمله. الحمد لله الذى نور قلوبنا فى عين ظلمات الفتن... اما بعد فقد ورد الى
مکتوبکم...

انجام/ انما اشکو بئى و حزنى الى الله، ربنا افتح بیننا و بین قومنا بالحق و انت خير
الفاتحین و الحمد لله...

□ ن. خ

نستعلیق، سلیمان بن علم الهدی، سده ۱۲، ش (۲۲) ۸۲۳۱، دانشگاه تهران ۱۷/۶۶ // نسخ،
۱۱۱۴، ش (۲) ۴۹۱۳، مجلس ۱۴/۱۳۹ // نستعلیق، سده ۱۲ - ۱۱، ش (۱۲) ۲۶۱۸،
دانشگاه تهران ۹/۱۴۸۴ (A) // س، سده ۱۳، ش (۵) ۳۴۰۹، مجلس ۱۲/۱۲۷۱ / (۳) ۱۰ //
س، بی تا، مدرسه حجازیه‌های قم ش ۱۴۹۱.

[۱۴]

الفت نامه

○ عنوان دیگر: A الفت B رساله محبت

رساله‌ای است فارسی در فواید الفت دینی و ترغیب مردم به برادری و یکرنگی در
دویست بیت. مؤلف انگیزه خود را از نگاشتن این رساله چنین بیان می‌کند:

”طریقه جمعیت و الفت و مرافقت و اخوت در دین در زمان ما مندرس شده و قلوب
اکثر اهل ایمان را با یکدیگر تنافری و تخالفی روی داده و نفاق و ریا در میان اکثر مردم
شایع شده به حیثیتی که سه کس بلکه دو نیز نادر یافت می‌شود که میان ایشان مصادقتی
بی‌ریا و نفاق باشد از برای خدا و به جهت امر دینی.”

وی می‌کوشد تا بعد از تعیین جماعت اخوان و ضبط عدد ایشان، قواعد و قوانینی
چند بر وفق شریعت و طریقت در میان آنها مقرر دارد که از آنها تجاوز جایز نشمرند و در
هنگام تجاوز و تخطی از آنها، یکدیگر را مؤاخذه نمایند. در آخر کتاب چهل و یک لقب
برای کسی که می‌خواهد وارد دایره الفت شود، بر می‌شمارد و رساله را مزین به غزلی با

مطلع زیر می نماید:

بیاتا مونس هم یار هم ، غمخوار هم باشیم   انیس جان غم فرسوده بیمار هم باشیم
یکم [۶۸]؛ دوم [۹۸]؛ لولوه ۱۲۸؛ کشف الاستار ۳/۲۰۳؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱۶/۱۱۵،
۲/۲۹۳.

آغاز/ بسمله. ربنا الف بین قلوبنا و قلوب اخواننا بحبل طاعتک و طاعة الرسول...
و بعد فیقول الساعی فی جمع شمل الاخوان

انجام/ نمی بینم بجز تو همد می ای فیض در عالم / بیا دمساز هم گنجینه اسرار هم
باشیم.

□ ن.خ

نسخ، ۱۰۷۱، مجلس ش (۴) ۲۴۲۵، نسخه ها ۵/۱۷۹ // نستعلیق، محمد بن محمد علم
الهدی، ۱۰۷۲، ش (۴) ۶۳۶۸، آستا [رویت] // نسخ، محمد هادی بن مرتضی، ش (۱) ۸۲،
مرعشی ۱/۹۹ // ~، محمد هادی بن مرتضی، تملک سید شهاب الدین تبریزی، نسخه ها
۶/۳۸۷ [احتمالاً این نسخه همان نسخه کتابخانه آقای مرعشی است] // ~، [۲۱ -
۱۲۲۰]، ش (۲) ۱۰۳۷۷، مرعشی ۲۶/۲۷۹ // نستعلیق، ۱۲۵۴، ش (۲) ۸۵، شاهچراغ
۲/۱۷۰ (A) // نسخ، ۱۲۶۷، ش (۲۴) ۱۸۰۳، مجلس ۵/۲۰۴ (B) // نستعلیق، محمد
علی، ۱۳۳۰، ش (۶) ۴۱۶۸، مجلس ۱۱/۱۷۴ // ~، سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱،
ش (۶) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ // نسخ، بی تا، ش (۲۹) ۱۸۰۳، مجلس ۳۰۹ / (۱) ۹ //

□ ن.چ

به انضمام آئینه شاهی - و - ترجمه الصلوة .. شیراز: بی نا، ۱۳۲۰، ۱۰ ص. // به انضمام ده
رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به کوشش رسول جعفریان .- اصفهان: مرکز تحقیقات علمی
و دینی امام امیرالمؤمنین علی - علیه السلام -، ۱۳۷۱. صص ۲۲۰ - ۲۰۳.

[۱۵]

الانصاف

○ عناوین دیگر: A الانصاف فی بیان الفرقِ بین الحقِّ و الاعتساف B انصافیه

فیض این رساله را به سال ۱۰۸۳ نگاشته است و در آن نگاهی نقد گونه بر برخی از نوشته‌های پیشین خود دارد. بسیاری از گرایشها و پسندهای اعتقادی و طرز تفکرویی در این رساله مطرح می‌شود. او به انتقاد از متکلمین، فلاسفه، متصوفه و من‌عندیین می‌پردازد و این چنین می‌گوید:

چندی در مطالعه مجادلات متکلمین خوض نمودم و به آلت جهل در ازاله جهل ساعی بودم، و چندی طریق مکالمات متفلسفین به تعلم و تفهم پیمودم، و یک چند بلند پروازیه‌ها متصوفه در اقاویل ایشان دیدم، و یک چندی در رعونتهای من‌عندیین گردیدم تا آن که گاهی در تلخیص سخنان طوایف اربع، کتب و رسائل می‌نوشتم و گاهی از برای جمع و توفیق بعضی را در بعضی می‌سرشتم من غیر تصدیق بکُلِّها...
از این رو الانصاف در نقد آراء و افکار فیض، و نیز در تحقیق اوضاع علمی سده یازده، بسیار ارزشمند و مغتنم است.

یکم [۱۱۲]: دوم [۵۰]: روضات ۶/۹۶؛ کشف الحجب ۶۴؛ کشف الاستار ۳/۲۰۳؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۲۲/۳۷۵. ۲/۳۹۸

آغاز/ الحمد لله الذی انقذنا بالتمسک... اما بعد فهذه رساله فی بیان طریق العلم
باسرار الدین المختص بالخواص... چنین گوید مهتدی به شاهراه مصطفی...

انجام/ سبحان ربک رب العزة عما یصفون و سلام علی المرسلین و الحمد لله رب
العالمین.

□ ن.خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض، با عبارت بلغ بحمده)، ش (۶) ۸۲، مرعشی ۱/۱۰۲ // نستعلیق، درویش علی، ۱۱۰۷، ش (۲) ۱۸۶۹، ملک ۵/۳۹۴ // ~، محمد مهدی، ۱۱۱۶، ش (۱۳) ۷۴۹، الهیات تهران ۱/۳۸۰ // ~، ۱۱۳۴، اصغر مهدوی ش (۶) ۲۷۹، نسخه‌ها ۲/۱۰۳؛ نیز ش (۱۳) ۷۴۵، الهیات تهران ۱/۳۸۰ (احتمالاً یک نسخه است) // ~، ۲۲ - ۱۱۱۷، ش (۱۱) ۹۳۲۵، مرعشی ۲۴/۱۱۸ // ~، محمد بن معزالدین حسینی، ۱۱۷۹، ش (۱) ۱۶۶۷، مرعشی ۵/۶۲ // نسخ و نستعلیق، اوایل سده ۱۲، ش (۲۸) ۸۲۳۱، دانشگاه تهران ۱۷/۶۶ // نستعلیق، سده ۱۲، ش (۲) ۶۵۵۱، سپهسالار ۳/۲۰۰ // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش (۲) ۴۴۴۱، دانشگاه تهران ۱۳/۳۴۰۲ (A) // ~، حسین بن عبد الغنی حسینی، ۱۲۰۴، ش (۱) ۹۴۶۰، مرعشی ۲۴/۲۲۳ // نستعلیق، سید خلیل بن عبد الرسول حسینی، ۳۲ - ۱۲۲۲، ش (۶) ۸۷۸۷، مرعشی ۲۲/۳۲۰ // نسخ و نستعلیق، علی بن احمد رشتی، ۱۲۷۰، اصغر مهدوی ش (۷) ۳۶۴، نسخه‌ها ۲/۱۷۸ (A) // نسخ، ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، ۷۱ - ۱۲۷۰، ش (۶) ۸۷۷۸، مرعشی ۲۲/۳۱۱ // ~، تملک نجیب مایل هروی، کتابت از روی نسخه ۱۲۸۵، مجموعه رسائل خطی فارسی ۱/۱۰۹ // ~، ۱۲۸۸، ش (۴) ۱۴۵۷، گلیپایگانی (B) ۲/۲۶۱ // شکسته نستعلیق، محمد علی بن علی نقی گیلانی، ۱۳۰۵، ش (۴) ۴۵۷۱، مجلس ۱۲/۲۷۱ // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۱۵، ش (۵) ۵۶۷، هزار و پانصد ۲۶۸ (B) // ~، محمد منشی، ۱۳۲۰، ش (۲) ۱۲۰۴، ملک ۵/۲۴۴ // نسخ، ۱۳۲۰، ش (۶) ۷۷۹۷، مرعشی ۲۰/۱۵۷ // ~، بی تا، مشکوة ش ۱۱۶۹، دانشگاه تهران ۲/۱۴۲ (۳) ۳ // ~، ش (۴) ۱۹۲۲، ملی ۱۰/۵۹۲ // ~، تملک شهاب الدین تبریزی (قم)، نسخه‌ها ۶/۳۸۷ // ~، ش (۱) ۱۹۹۵، گلیپایگانی ۳/۱۳۱.

□ تلخیص

منتخبی است از کتاب الانصاف که فیض آن را فراهم کرده و نسخه‌ای از آن در کتابخانه کاشف الغطاء موجود است. وی آن را هدیه الاشراف فی تلخیص الانصاف نامیده است. (الذریعه ۲۵/۲۰۵؛ ۲۲/۳۷۵). نسخه‌ای از آن را من در جستجوهایم نیافتم و با توجه به اینکه خود رساله الانصاف بسیار مختصر است گمان می‌کنم که این اثر ارتباطی با الانصاف فیض نداشته باشد.

□ ن.چ

.. لکهنو: بی نا، ۱۲۹۷ ق. ۱۶ ص. (سنگی) [احتمالاً با ارشاد القلوب] // .. تهران: بی نا، ۱۳۰۳ ق. (سنگی) // به اهتمام محمد علی گلیپایگانی به انضمام کلمات مکنونه .. تهران: بی نا، ۱۳۱۰، ۱۳۱۷ ق. ۲۲۰ + ۱۰ ص. (سنگی) // به انضمام منهاج النجاة .. تهران: میرزا هادی اصفهانی، ۱۳۱۱ ق. ۱۹۰ ص. (سنگی) // به انضمام مفاتیح الاعجاز .. تهران: محمد خلیل بن

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۴۵

حسین طالقانی، ۱۳۱۶ ق. ۲۲ + ۱۱ ص. // در مجموعه رسائل خطی، به کوشش نجیب مایل هروی. مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۶۸، ش اول، صص ۱۱۹ - ۱۰۸. // در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به کوشش رسول جعفریان. - اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امیرالمؤمنین، ۱۳۷۱. صص ۱۹۹ - ۱۸۲.

[۱۶]

انموذج اشعار اهل العرفان فی التوحید

هفتاد غزل از فیض کاشانی است که در مورد توحید سروده است. نسخه‌ای مستقل از آن در فهرست‌های نسخ خطی به دست نیامد. ولی به نظر می‌رسد که برگرفته از گلزار قدس باشد. آقای دوانی رساله‌ای را با عنوان قصیده توحیدیه از فیض به چاپ رسانده‌اند که غیر از اثر مورد نظر ماست. نیز ← گلزار قدس

[۱۷]

انوار الحکمة

○ عنوان دیگر: A. انوار الحکم و اسرار الکلم

مختصری است نیکو از کتاب عین الیقین با اضافه فواید فلسفی مناسب. فیض مطالب این اثر را با عناوین "نور - نور" در چهار کتاب که حاوی اعتقادات شیعه در اصول پنجگانه می‌باشد به سال ۱۰۴۳ نگاشته است. عناوین کتابها چنین است: ۱. کتاب العلم بالله تعالی ۲. کتاب العلم بالملائکة ۳. کتاب العلم بالکتب و الرسول ۴. کتاب العلم بالیوم الآخر.

یکم [۲۴]: دوم [۵۷]: لولوة ۱۲۵: روضات ۶/۸۹: قصص ۳۳۲: کشف الحجب ۶۷: کشف الاستار ۳/۲۰۱: فوائد ۶۳۶: ایضاح ۱/۱۴۳: ریحانه ۴/۳۷۵: الذریعه ۲/۴۲۵.

آغاز/ نحمدک اللهم و انت للحمد اهل و نستهدیک و هدایتنا علیک یسیر سهل ما
اضیق الطریق...

انجام/ فاذاکان یوم القیامة اکملها بهذه الرحمة مائة، هذا آخر الکلام فی کتاب العلم
بالیوم الآخر...

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۷۵، ش ۱۰۹۲۹، مرعشی ۲۷/۳۴۲ // ~، محمد شفیع بن محمد مقیم، ۱۰۸۵،
ش ۱۳۷، ملی ۷/۱۱۹ // نستعلیق، محمد یوسف بن اسدالله طباطبائی حسنی سمنانی،
۱۰۸۹، ش ۷۴۵۰، آستا ۱۱/۴۱ // ~، ۱۰۹۸، ش ۸۷۹، هزار و پانصد ۵۹ // نسخ بی نقطه،
۱۱۳۱، ش ۶۳۴۸، سپهسالار ۳/۲۱۱ // ~، ۱۱۴۷، ش ۲۸۵۳، مجلس ۱۸۰ / (۱) // ۱۰ //
~، محمد اسماعیل بن محمد علی حسینی، ۱۲۶۱، ش ۴۸۸۲، مجلس ۱۴/۲۳ // ~،
احتمالاً سده ۱۳، ش (۱) ۲۷۰۶، مسجد اعظم ۵۸۲ // ~، وقفی ملکزاده کوثر، ش ۶۸۸۱،
آستا ۱۱/۴۱ // ~، سده ۱۴، ش (۲) ۵۹۶۲، آستا [زویت] // نستعلیق، سید احمد صفائی
خوانساری، سده ۱۴، ش (۱۱) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۳ // نسخ، محمد بن سعید بن محمد
بحرانی، آخوند همدان ش ۴۷۴۲، رشت و همدان ۱۲۸۷ // ~، بی تا، مشکوة ش ۴۳۲،
دانشگاه تهران ۱۵۹ / (۱) ۳ // ~، ش ۸۸۹۴، آستا ۱۱/۴۲ // تملک کتابخانه سید نصر
الله تقوی در تهران، الذریعه ۲/۴۲۵.

□ ن . چ

.. طهران: بی تا، بی تا. ← مولفین کتب چاپی فارسی و عربی ۵/۸۰۰

[۱۸]

اهمّ ما یعمل

در وظایف و آداب و اعمالی که باید مؤمن انجام دهد. این کتاب پانصد بیتی دارای
سه مقاله است به این ترتیب:
المقالة الاولى: فیما یعمل فی اللیل و النهار؛ المقالة الثانية: فیما یعمل فی الاسبوع؛
المقالة الثالثة: فیما یعمل فی السنّة. این رساله عربی نزدیک به پانصد بیت است.

کتاب شناسی آثار فیض / ۱۴۷

یکم [۴۷]؛ دوم [۲۰]؛ لؤلؤة، ۱۲۷؛ کشف الحجب ۷۲؛ کشف الاستار ۳/۲۰۲؛ فوائد ۶۳۵؛
ریحانه ۴/۳۷۵.

آغاز/ الحمد لله على ما رخص لنا من ثنائه واذن لنا في ذكره ودعائه ...

انجام/ هذا آخر ما اردنا ايراده في هذه الرسالة وليطلب الدعوات التي اشرنا اليه من
محالها والحمد لله وحده.

□ ن . خ

نسخ، ۱۱۰۰، ش (۳) ۵۶۸۱، مرعشی ۱۵/۷۸ // ~ نور الدين الخباري، ۱۱۰۷، تملك
نصر الله تقوى، الذريعة ۲/۴۸۵ // ~، محمد شفيح بن على نقى ابهرى، ۱۱۲۴، ش (۲)
۲۹۸۲، مجلس ۱۹/۲۹۰.

[۱۹]

بشارة الشيعة

مؤلف در طی جهل "بشارة" اثبات می کند که فرقه ناجیه از فرق اسلامی همان شیعه
اثنی عشری است که پیروی از حضرت امیر و ائمه معصومین - علیهم السلام - می کنند.
این رساله به سال ۱۰۸۱ موافق جمله "بشارات من الله" به پایان رسیده است.

یکم [۳۳]؛ دوم [۹]؛ کشف الحجب ۸۵؛ ایضاح ۱/۱۸۳؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ طرائق ۶/۹۲؛
الذريعة ۶/۹۲.

آغاز/ بسملة. الحمد لله الذى هدانا لمعرفة احسن القول واتقنه والصلاة على ...

انجام/ و عدد هذا الكلام تاريخ التصنيف وهو تاريخ لطيف والحمد لله رب العالمين.

□ ن . خ

نسخ، علم الهدى، ۱۰۶۷، ش (۱۱) ۲۲۰۰ع، ملی ۱۱/۵۰۳ // ~، ۱۰۸۳، عکسهای
مرعشی ش ۱۹۹ // ~، ۱۰۹۶، ش (۷) ۵۶۵۷، مرعشی ۱۵/۵۵ // ~، ۱۱۱۱، ش (۱)
۷۱۵۴، دانشگاه تهران ۱۶/۴۶۷ // ~، ابو تراب بن عبد الله زرشکی، ۱۱۲۰، ش (۲) ۱۰۲۵،

گوهرشاد ۳/۱۴۰۰ // ~، اوایل سده ۱۲، ش (۲) ۵۸۱۹، مرعشی ۱۵/۲۰۶ // ~، ملا فرج
الله بن ابراهیم تبریزی، ۷۱ - ۱۲۷۰، ش (۱) ۸۷۷۸، مرعشی ۲۲/۳۱۰ // ~، عبد القدیر بن
علی اصغر، ۱۲۸۶، ش ۷۵۷، ملک ۱/۹۴ // ~، بهلول بن شیخ نصیر دستجردی، بی تا، ش
(۱) ۵۳۲، الهیات مشهد ۱/۲۸۲.

□ تلخیص

منتخبی از این کتاب به خامه علم الهدی در حاشیه مجموعه شماره ۲۲۰۰ ع، ملی ۱۱/۵۰۳
موجود است.

□ ترجمه

○ بشارات الشیعه / ملا ابراهیم نجم آبادی .
آغاز / بسمله. الحمد لله الذی لبشر اولیائه بجنانه و ثوابه و انذر اعدائه...
انجام / حسب امر اعلیحضرت اقدس همایون شهریاری... تحریر شد فی شهر رمضان
المبارک کتبه غلامزاده حقیقی علینقی بن محمد تقی نوری سنه ۱۲۸۰.

ن. خ نستعلیق خفی، علینقی بن محمد تقی نوری، ۱۲۸۰، ش ۸۲۱ سلطنتی (کتب
دینی خطی) ۸۳.

□ ن. چ

به انضمام مرآة الاخر - و - ضیاء القلب - و - خلاصة الاذکار -. تهران: بی تا، ۱۳۰۳ ق.
(سنگی) // تهران: میرزا هادی اصفهانی، ۱۳۱۱، ۱۹۰ ص (سنگی).

[۲۰]

ترجمة الحج

رساله ای مختصر است در احکام فقهی حج، عمره و آداب آنها. مؤلف در این اثر به
کیفیت و چگونگی به جای آوردن حج و محرّمات احرام و ذکر کفّارات و دیگر متعلقات
آن در ضمن هشت در (باب) می پردازد.
در اول: در فضیلت حج و عمره و عقاب تارک آن؛ در دوم: در صفت هر یک از این

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۴۹

دو؛ در سوم: در کیفیت و آداب عمره تمتع؛ در چهارم: در کیفیت حج تمتع؛ در پنجم: در محرمات احرام؛ در ششم: در ذکر کفارات و تلافی خللها؛ در هفتم: در احکام حرم و حرمت آن؛ در هشتم: در زیارات مشاهد مشرفه.

یکم [۵۸]: دوم [۷۵]: ریحانة ۴/۳۷۵؛ الذریعة ۴/۹۶.

آغاز/ بسمله. حمد بی حد و ثنای بی عد مر خدای را سبحانه که خانه کعبه را پیش از سایر اجزای زمین آفرید...

انجام/ مرّة بعد اخری و کرة غب اخری بمّنه وجوده.

□ ن. خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (۸) ۱۰۱۷۷، مرعشی ۲۶/۱۳۹ // س، سده ۱۱، ش (۱۰) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۹ // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، سده ۱۴، ش (۸) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲.

[۲۱]

ترجمة الزّکاة

رساله‌ای است مختصر به زبان فارسی، در فضیلت احکام و آداب پرداختن به آن. فیض این اثر را در هشت در تدوین نموده است:
در اول: در معنی زکات و فضیلت آن؛ در دوم: در اقسام زکات و شرایط آن؛ در سوم: در نصاب نقدین و قدر زکات آن؛ در چهارم: در نصاب انعام ثلاثه و قدر آن؛ در پنجم: در نصاب غلات اربع؛ در ششم: در مصرف زکات و مستحقین آن؛ در هفتم: در زکات فطره و شرایط آن؛ در هشتم: در آداب دادن زکات.

یکم [۵۶]: دوم [۷۳]: کشف الحجب ۱۱۶؛ فوائد ۶۳۶؛ ریحانة ۴/۳۷۶؛ الذریعة ۴/۱۰۶.

آغاز/ سپاس و ستایش مر خدای را جل ثناوه که بندگان را اولاً به خطاب...

انجام / و آنچه می دهد حقیر شمرد تا به ثواب آن فایز گردد.

□ ن . خ

نسخ، عصر مولف، ش (۶) ۱۰۱۷۷، مرعشی ۲۶/۱۳۷ // کتابت سده ۱۱، ش (۸) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۸ // نسخ، سده ۱۲، ش (۳) ۱۹۵۸، الهیات مشهد ۳/۹۹۶ // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، سده ۱۴، ش (۶) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲.

[۲۲]

ترجمة الشريعة

○ عنوان دیگر: A فضیلة الشیعة

این اثر در آداب و سنن شرعی و ثواب بعضی اعمال حسنه و کیفر اعمال سیئه که در آیات قرآنی به آنها اشارات رفته، نگاشته شده است. فیض این رساله را در هشت در به نام شاه عباس دوم صفوی مصدر ساخته است. به این تفصیل:

در اول: در معنی شریعت و فایده آن؛ در دوم: در اعمال حسنه بدن و اعضا؛ در سوم: در اقسام اعمال سیئه بدن و اعضا؛ در چهارم: در ثواب بعضی اعمال حسنه و سنن بدنیه؛ در پنجم: در عقاب بعضی از اعمال سیئه؛ در ششم: در صفات حمیده و اخلاق پسندیده؛ در هشتم: در بعضی آداب که سالک راه حق را در کار است.

یکم [۶۳]؛ دوم [۴۴]؛ لؤلؤة ۱۲۸؛ کشف الحجب ۱۱۶؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۴/۱۰۹.

آغاز / سپاس و ستایش مر خداوندی را که خلائق را برای پرستش خود آفرید...

انجام / رزقنا الله ذلک بمنة وجوده، آنچه مقصود بود از این کتاب انجام آمد.

□ ن . خ

نسخ، محمد شفیع بن محمد مقیم (شاگرد فیض)، ک . امیر المومنین نجف ش (۲) ۲۲۹۷ (یادداشت های عبد العزیز طباطبائی) نسخه ها ۲/۱۰۸۶ // ، عصر مولف، ش (۹) ۱۰۱۷۷،

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۵۱

مرعشی ۲۶/۱۴۰ // ~، ۱۰۸۰، ش (۱) ۴۴۳۷، دانشگاه تهران ۱۳/۳۳۹۶ // ~، سده ۱۱، ش ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۹ // ~، ش (۵) ۶۳۹۸، سپهسالار ۳/۴۱۶ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش (۱) ۴۴۳۷، دانشگاه تهران ۱۳/۳۳۹۶ // ~، عبد الوهاب بن حاجی محمد صادق کاشانی، ۱۱۱۷، ش (۶) ۱۴۵۲، هیات مشهد ۲/۵۹۹ // نستعلیق، سده ۱۲، خانقاه احمدیه ش (۱) ۱۱۷، نسخه‌ها ۵/۲۲۱ // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش (۱) ۱۳۸۳، گلپایگانی ۲/۲۵۲ // نسخ، ۱۲۲۱، ضمیمه ش ۱۴۱۸۷، آستا [رویت] // ~، علی محمد بن محمد قاینی، ۱۲۴۶، ش (۲) ۱۶۶۱، آستا [رویت] // نستعلیق، فرج الله جهانشاهی، ۱۲۶۴، ش (۱) ۲۷۰۳، دانشگاه تهران ۱۰/۱۵۸۴ // ~، علی بن احمد رشتی، ۱۲۷۰، اصغر مهدوی ش (۷) ۳۶۴، نسخه‌ها ۲/۱۷۸ // ~، بی‌تا، ش (۳) ۵۵۱، هیات تهران ۱/۳۲۵ // نسخ، ~، تملک سید شهاب الدین تبریزی، نسخه‌ها ۶/۳۸۷ // ~، ش (۲) ۱۱۶۹، دانشگاه تهران ۶/۲۱۴۱ // ~، ش (۲) ۴۴۴۱، دانشگاه تهران ۱۳/۳۴۰۲.

□ ن. چ

به انضمام ترجمه الصلوة - و - ترجمه العقاید - تهران: بی‌نا، ۱۲۶۰ ق (سنگی) // به کوشش بهمن کریمی - : کانون معرفت، ۱۳۲۱ ش، ۴۱ ص.

[۲۳]

ترجمه الصلوة

مؤلف در این اثر در ضمن هشت در، به شرح و توضیح و ترجمه سوره‌ها، اذکار و ادعیه‌ای که در نماز قرائت می‌شود، پرداخته است. هشت در آن به این ترتیب است:
در اول: ترجمه اذان و اقامه؛ در دوم: ادعیه افتتاحیه؛ در سوم: سوره فاتحه؛ در چهارم: سوره قدر و توحید؛ در پنجم: رکوع؛ در ششم: سجود؛ در هفتم: قنوت؛ در هشتم: تشهد.
این کتاب فارسی چهارصد و پنجاه بیت دارد و در سنه ۱۰۴۳ تألیف شده است.

یکم [۵۲]؛ دوم [۳۷]؛ هدیه‌العارفین ۲/۶؛ امل ۲/۳۰۵؛ کشف‌الحجب ۱۱۷؛ فوائد ۶۳۶؛ ریحانة ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۴/۱۱۴.

آغاز/ هر که نه گویا به تو خاموش به - هر چه نه یاد تو فراموش به / سپاس و

ستایش کریمی را که به کمال کبریایی وعظمت واستغنا...

انجام / و یک نوبت دیگر ماموم به جانب چپ، این است ترجمه نماز چنان که از حضرات ائمه معصومین رسیده است...

□ ن . خ

نستعلیق، سده ۱۱ [۱۰۷۱]، ش (۵) ۲۴۵۳، دانشگاه تهران ۹/۱۱۸۷ // نسخ، محمد امین بن محمد طاهر بن هدایت الله کفزانی، ۱۰۷۶، ش (۲) ۳۰۳۶، مجلس ۵۷۸ / (۲) ۱۰ // نسخ، ۱۰۷۷، ش (۱) ۱۶۶۱، گلبایگانی ۳/۹ // نستعلیق، ۱۰۸۱، ش ۲۷۱۵، آستا ۴/۴۱۳ // نسخ، ۱۰۸۸، ش (۲۳) ۳۷۷۲، مسجد اعظم ۱۲۱ // ~، ۱۰۹۳، ش ۳۸۹۳ مسجد اعظم ۶۴۵ // نستعلیق چلیپا، ۱۰۹۶، ش (۷) ۲۱۲۵، ملک ۵/۴۲۶ // نسخ، سده ۱۱، ش (۲) ۸۴۷۲، دانشگاه تهران ۱۷/۱۴۴ // ~، سده ۱۱، ش (۳) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۸ // ~، ۱۱۰۰، ش (۹) ۸۸۷۹، دانشگاه تهران ۱۷/۲۴۲ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۱۴۱۰، گلبایگانی ۲/۳۲ // ~، ۱۱۲۵، ش (۱) ۳۸۴۰، مسجد اعظم ۶۴۲ // ~، محمد طاهر بن محمد یوسف حسینی طالقانی، ۱۱۳۲، ش (۳) ۱۶۰۲، مرعشی ۵/۵ // نستعلیق، محمد بن عباس علی هزار جریبی، ۱۱۷۷، حسین مفتاح ش (۵) ۱۲۸۹، نسخه‌ها ۷/۲۷۵ // نسخ، محمد حسین بن محمد صادق قاری قمی، سده ۱۲، ش (۵) ۱۷۳۹، ملک ۵/۳۵۳ // نستعلیق، احمد بن محمد طاهر، ۱۲۱۸، ش (۱۰) ۲۸۹۶، دانشگاه تهران ۱۰/۱۷۴۴ // ~، ملا محمد مدعو به محسن بن ابی حسن کاشانی، ۱۲۲۸ در حیدر آباد، تملک سید ابو القاسم اصفهانی، الذریعه ۴/۱۱۴ // نسخ، ۱۲۳۳، ش (۲) ۶۸۷۹، مرعشی ۱۸/۷۵ // ~، رجبعلی بن آقا محمد شفتی، ۱۲۳۸، ش ۱۲۷۶، گلبایگانی ۲/۳۲ // ~، عبد الکریم حسینی خوزانی، ۶۵ - ۱۲۵۸، ش (۲) ۴۱۵۵، مرعشی ۱۱/۱۶۹ // ~، سید احمد موسوی ۱۲۵۹، ش (۴) ۷۷۹، گلبایگانی ۲/۲۰۹ (ناقص) // نستعلیق، فرج الله جهانشاهی، ۱۲۶۴، ش (۲) ۲۷۰۳، دانشگاه تهران ۱۰/۱۵۸۴ // ~، علی بن حاج رحیم، ۱۲۶۶، ش (۲) ۱۳۵۱۴، آستا [رویت] // نسخ، محمد بن علی اصغر سمنانی، سده ۱۳، ش (۱) ۱۶۸۰۸، آستا [رویت] // ~، محمد ابراهیم بن محمد حسن کرباسی، سده ۱۳، ش (۲) ۱۶۴۵۱، آستا [رویت] // ~، سده ۱۳، ش (۱) ۱۳۸۸، گلبایگانی ۲/۲۵۳ // ~، احمد کرمانشاهی، ۱۳۰۳، ش (۵) ۱۲۸۰۱، آستا [رویت] // ~، ۱۳۴۲، ش (۳) ۴۶۳، د، الهیات تهران ۱/۳۰۴ // نستعلیق، ابوطالب، ۱۳۴۶، ش (۲) ۸۰، آستانه ۲۲۴ // ~، سید احمد صفائی خوانساری، سده ۱۴، ش (۲) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲ // نسخ، سده ۱۴، مدیر شانه چی ش (۱) ۳، نسخه‌ها ۵/۶۰۲ // ~، بی‌تا، ش ۶۵۳، [۷۲]، الهیات مشهد ۱/۴۳۹ // نستعلیق، بی‌تا، ش (۲) ۵۵۱، الهیات تهران ۱/۳۲۵ // ~، ش ۱۴۶۲، آستا ۴/۴۱۳ // ~، ش ۹۸۰۲، مرعشی ۲۵/۱۳۳ // ~، عبد الرشید، بی‌تا، ش ۶۱۰، سلطنتی ۱/۱۰۳ // بی‌تا، ش (۲) ۱۳۰۸، مسجد اعظم ۵۰۸ // ~، ش (۱) ۱۲۵۲، گلبایگانی ۲/۲۴۰ // نسخ، سده ۱۳، ش ۱۵۸۹، الهیات مشهد

۳/۷۲۵ // نستعلیق، بی‌تا، ش ۱۳۴۴، گلپایگانی ۲/۳۲ (ناقص).

□ ن. چ

.. تبریز، ۱۲۶۰، (سنگی) ضمیمه خطی ش ۸۱۷، گوهرشاد ۳/۱۱۱۰ // .. تهران: بی‌نا، بی‌تا (به خط طاهر خوشنویس). ۴۸ ص (سنگی) // .. تهران: اسلامی، بی‌تا. ۲۴ ص // .. شیراز: موسوی، ۱۳۲۰، ۱۹۸ ص (با عنوان: رسالات: ترجمه الصلوة، الفت نامه، آئینه شاهی) // به کوشش محمد علی صغیر .. تهران: افست، ۱۳۴۰، ۱۶۸ ص (با عنوان: نماز "ترجمه الصلوة") // .. قم: بهمن، بی‌تا. ۶۴ ص (با عنوان: نماز یا ترجمه الصلوة) // .. تهران: نور فاطمه، ۱۳۶۱. ۷۶ ص. (با عنوان: ترجمه الصلوة "نماز") // به کوشش محمود فیضی .. تهران: محمود فیضی، ۱۳۶۲؛ اسلامی، ۱۳۷۳، ۷۵ ص (با عنوان: فرهنگ نماز) // بی‌جا: محمد بهشتی، ۱۳۷۳. ۱۲۸ ص (با عنوان: نماز زمان معراج انسان)

[۲۴]

ترجمه الصّیام

مؤلف احکام روزه را به اختصار در هشت در گزارش می‌کند. درهای آن عبارتند از: در اول: در فضیلت روزه؛ در دوم: در اقسام روزه؛ در سوم: در شرایط روزه؛ در چهارم: در معنی روزه و صفت آن؛ در پنجم: در آداب روزه و حرمت ماه رمضان؛ در ششم: در خلل روزه و تلافی آن؛ در هفتم: در فوات روزه و تلافی آن؛ در هشتم: در احکام اعتکاف.

یکم [۵۷]؛ دوم [۷۴]؛ لؤلؤة ۱۲۷؛ کشف الحجب ۱۱۷؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۴/۱۱۴.

آغاز/ سپاس و ستایش مر خدای را عزّ وجلّ که از ماهها ماه رمضان را برگزید سپس موسم روزه این...

انجام/ اعتکاف ده روز آخر ماه رمضان برابری می‌کند با دو حج و دو عمره

□ ن. خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (۷) ۱۰۱۷۷، مرعشی ۲۶/۱۳۸ // سده ۱۱، ش (۹) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۹ // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، سده ۱۴، ش (۷) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲.

□ ن . چ

به اهتمام بهمن کریمی - تهران: بی نا، بی تا، ۱۲۶ ص (با عنوان آیین روزه گرفتن).

[۲۵]

ترجمة الطَّهَّارَة

در این رساله مختصر فارسی، مؤلف احکام طهارت را بنابر آنچه از آیات و احادیث استفاده می شود، در هشت در به عدد درهای بهشت برای فرزندش معین الدین احمد نگاشته و در ماه محرم ۱۰۶۱ آن را به پایان رسانده است. ابواب آن بدین ترتیب است: در اول: در فضیلت طهارت و اقسام آن؛ در دوم: در شکر نعمت آب و احکام آن؛ در سوم: در تعداد خبث و کیفیت ازاله آن؛ در چهارم: در تعداد تَفَث [زایل کردن ناخن و مو از بدن و از چرک] و کیفیت تطهیر بدن؛ در پنجم: در تعداد حدث و رفع آن؛ در ششم: در کیفیت وضو و فواید آن؛ در هفتم: در کیفیت غسل و فواید آن؛ در هشتم: در کیفیت تیمم و فواید آن.

یکم [۵۴]: دوم [۷۱]: لؤلؤة ۱۲۷: کشف الحجب ۱۱۷: فوائد ۶۳۶: ریحانه ۴/۳۷۵: الذریعه ۴/۱۱۵.

آغاز / مَنّت خدای را تقدّست آسماوه که ارواح مومنان را مبدء فطرت...

انجام / و پیش از خروج وقت عذرش زایل شود مستحب است که نماز را اعاده کند.

□ ن . خ

نسخ، سده ۱۱، ش (۶) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۸ // س، س، ش (۶) ۶۳۹۸، سپهسالار ۵/۴۱۹ // س، عبد الوهاب بن حاجی محمد صادق کاشانی، ۱۱۱۷، ش (۷) ۱۴۵۲، الهیات مشهد ۲/۶۰۰ // س، سده ۱۲، ش (۱) ۱۹۵۸، الهیات مشهد ۳/۹۹۵ // س، سده ۱۳ - ۱۲، ش (۲) ۱۳۸۳، گلپایگانی، ۲/۲۵۲ // نستعلیق، احمد صفائی خوانساری، سده ۱۴، ش (۴) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲ // نسخ، بی تا، ش (۴) ۱۰۱۷۷، مرعشی ۲۶/۱۳۶.

[۲۶]

ترجمة العقائد

○ عنوان دیگر: A ترجمه العقائد الدّینیة

رساله مختصری است در بیان اعتقادات شیعه که از قرآن و گفته‌های اهل بیت در آن استفاده شده است. فیض این رساله را به سال ۱۰۴۳ در هشت باب تدوین نموده است: در اول: وجود واجب؛ در دوم: وحدانیت او؛ در سوم: صفات او؛ در چهارم: پیامبری؛ در پنجم: امامت؛ در ششم: معاد؛ در هفتم: احوال محشر؛ در هشتم: بهشت و دوزخ.

یکم [۵۹]: دوم [۳۶]: امل ۲/۳۰۶؛ لؤلؤة ۱۲۷؛ کشف الحجب ۱۱۸؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۴/۱۱۷.

آغاز/ حمد بی حدّ و ثنای بی عد خداوند جهان آرای دلگشای را که صوامع قدس آسمان را مزین ساخت

انجام/ کو تو ز شراب می‌شوی مست ما را ساقی رباید از دست

□ ن. خ

نسخ، حسین بن حاجی غیاث، ۱۰۵۸، ش ۵۷۸۵، مرعشی ۱۵/۱۷۰ // نستعلیق، نور الدین محمد بن محمود حکیم، ۱۰۶۷، ش (۸) ۴۵۰۶، سپهسالار ۳/۴۲۰ // س، ۱۰۶۹، ش (۴۸) ۵۱۸۰، مجلس ۱۴/۳۴۲ // س، ۱۰۷۳، ش (۲) ۴۷۷، ملک ۵/۳۴ // نسخ، محمد سعید بن محمد تقی خاتون آبادی، ۱۰۸۰، ش (۵) ۴۳۶۷، مرعشی ۱۱/۳۶۷ // نستعلیق چلیپا، ۱۰۸۱، ش (۲۳) ۴۸۰۵، مجلس ۱۳/۲۱۳ // نسخ، محمد شفیع بن محمد مقیم (شاگرد مؤلف)، ک. امیر المومنین نجف ش ۲۲۹۷ (یادداشت‌های عزیز طباطبائی)، نسخه‌ها ۲/۱۰۸۶ // س، عصر مؤلف، ش (۱) ۱۰۱۷۷ مرعشی ۲۶/۱۳۴ // نسخ چلیپا، سده ۱۱، ش (۷) ۳۹۱، سنا ۱/۲۳۵ // نسخ، سده ۱۱، ش (۲) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۸ // س، ۱۱۰۲ - ۱۰۹۷، ش (۵) ۴۳۷۱، دانشگاه تهران ۱۳/۳۳۳۹ // نستعلیق، ۱۱۱۹، ش (۲) ۵۹۰۳، مجلس ۱۷/۲۹۵ // کتابت محمود مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، ۱۱۱۹، ش (۴) ۸۵۶، مسجد اعظم ۴۸۳ // محمد باقر شریف، ۱۱۲۱، آخوند همدان ش (۲) ۱۳۳، رشت و همدان

۱۳۸۳ // نسخ، ۱۱۳۲، ش (۲) ۷۰۰۱، مجلس ۲/۲۵ // نستعلیق، سده ۱۲ - ۱۱، ش (۱۷) M 251 (8033) // نستعلیق، سده ۱۲، ش ۹۵۰۵، مرعشی ۲۴/۲۵۸ // س، محمد شریف، سده ۱۲، ش (۱) ۱۹۶۳ ملی ۴/۴۴۰ // کتابت سده ۱۲ - ۱۱، ش (۶) ۱۳۸۳، گلیپایگانی ۲/۲۵۲ // نستعلیق، احمد بن محمد طاهر، ۱۲۱۸، ش (۱) ۲۸۹۶، دانشگاه تهران ۱۰/۱۷۴۴ // س، محمد علی بن علی نقی، ۱۲۲۲، ش (۲) ۱۶۶۱۶، آستا [رویت] // کتابت ملا محمد مدعو به محسن بن ابو الحسن کاشانی، ۱۲۲۸ در حیدرآباد، تملک سید ابو القاسم اصفهانی، الذریعه ۴/۱۱۷ // نستعلیق، ۱۲۵۴، جوادی ش (۱۱) ۱۶۶، ادبیات تهران ۳/۳۱ // نسخ، ۱۲۵۸، جوادی ش (۲) ۳۴۴، ادبیات تهران ۳/۳۱ // نستعلیق، ۱۲۹۹، ش (۱) ۱۷۶۶، فیضیه ۳/۱۳۱ // نسخ، سده ۱۳، ش (۹) ۱۱، آستانه ۱۹۰ // نستعلیق، سده ۱۳، ش ۲۴۴۸ ف، ملی ۵/۵۸۶ // س، لس آنجلس ش (2) M 637، نسخه ها ۱۲/۶۸۵ و ۱۱ // نسخ، س، جوادی ش (۷) ۲۰۵، ادبیات تهران ۳/۳۱ // س، محمد بن علی اصغر سمنانی، س، ش (۲) ۱۶۸۰۸، آستا [رویت] // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، واسط سده ۱۳، ش (۱) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲ // شکسته نستعلیق، ۱۳۷۰، ش (۱) ۶۶۷، ملی ۲/۱۶۸ // نستعلیق، بی تا، ش (۲) ۱۲۵۲، گلیپایگانی ۲/۲۴۰ // س، ش ۶۰۵۰ ضمیمه ۴۰۸۱، آستا ۴/۴۷ // س، ش (۲) ۱۴۸۹، مسجد اعظم ۵۱۹ // تملک محمد رضا بن سید میرزا یوسف طباطبائی تبریزی، الذریعه ۴/۱۱۷.

□ ن. چ

به انضمام ترجمه الشریعة - و - ترجمه الصلوة - تهران: بی نا، ۱۲۶۰ ق (سنگی) // به کوشش بهمن کریمی، به انضمام زاد السالکین - و - ترجمه الصلوة - و - الفت نامه - تهران: کانون معرفت، [۱۳۳۱ ش].

[۲۷]

التسنیم

مثنوی است از فیض. ← گلزار قدس

[۲۸]

تسهیل السبیل بالحُجَّة فی انتخابِ کشف المحجَّة

○ عنوان دیگر: منتخب کشف المحجَّة لثمره المهجَّة

کشف المحجَّة شامل اندرزهایی است که سید بن طاووس برای فرزندش محمد نوشته و شهرت فراوانی پیدا کرده است. کتاب تسهیل السبیل گزیده‌ای است از آن کتاب با افزودگیهایی از فیض، در دو فن. اول: متعلق به علم؛ دوم: متعلق به عمل. فیض این کتاب را در ۹۰۰ بیت در سنه ۱۰۴۰ تدوین نموده است.

یکم [۳۸]؛ دوم [۴۲]؛ لولوة ۱۲۶؛ روضات ۶/۹۲؛ کشف الحجب ۱۲۲؛ فوائد ۶۳۵؛ ایضاح ۱/۲۸۷؛ الذریعه ۲۰/۲۰۵؛ ۴/۱۸۲.

آغاز/ الحمد لله الذي سهل السبيل ووضح الدليل وان كان اكثر الناس عن المحجة
لفي تضليل...

انجام/ فمن اورد عليك ما ينقض هذا الاصل فلا تقبله وجرّد باطنك لذلك ترى
بركاته عن قريب وتفوز مع الفائزين.

□ ن. خ

نسخ، ۱۰۵۹، ش (۵) ۲۶۵، گلپایگانی ۱/۲۳۱ // ~، عقيل بن ركن الدين مسعود حسيني
کاشانی، مقابله ۱۰۷۵، ش ۲۳۱۲، مرعشی ۶/۲۹۳ // نستعلیق، بی تا، ش ۳۵۲۱، آستا
[رویت] // ~، ~، ش ۲۳۷۶، فیلمها ۱/۳۶۵.

□ ن. چ

به انضمام تحف العقول ابن شعيه .. تهران: بی نا، ۱۳۰۳ ق. (سنگی) // تحقیق موسسه ال
البيت .. تهران: موسسه البحوث و التحقيقات الثقافية، ۱۴۰۷. ۶۰ ص .

[۲۹]

تشریح العالم

مؤلف این اثر را در تشریح عالم در دو مقاله به سال ۱۰۹۰ نگاشته است. و در آن به بیان هیأت عالم، اجسام، ارواح و کیفیت آنها و حرکات افلاک، عناصر و انواع بساطت و مرکبات در ضمن سه هزار بیت می پردازد.

یکم [۲۳]: دوم [۶۰]: لولوة ۱۲۴: روضات ۶/۹۲: کشف الحجب ۱۲۳: فوائد ۶۳۶: ایضاح ۱/۲۹۰: الذریعه ۴/۱۸۹.

آغاز/ بسمله، الحمد لله... فيقول... محمد بن مرتضى المدعو بمحسن... ان في خلق السموات و الارض لآيات للمومنين.

انجام/ هذا ما يهتدى به الانسان... وقد تم لثلاث... والحمد لله اولا و آخراً.

□ ن . خ

نستعليق، مؤلف (فيض)، ۱۰۹۰، مشکوة ش ۳۴۹، دانشگاه تهران ۸۵۹ / (۱) ۳ // ~، شجاع الدين محمد مشهدي بن سلطان حيدر رضوي، ۱۱۱۴، ش ۱۵۷۱۸، آستا [رويت] // نسخ، بی تا، ش ۶۰۹، آستا ۴/۲۱۸. آغاز / السفر الرابع و کون رجحان الكف ردعاً عن...

[۳۰]

التطهير

○ عنوان ديگر: A التطهير في تهذيب الاخلاق B تطهير السر C تطهير القلوب

منتخبی است از کتاب "النخبه" در بیست و یک باب در چگونگی زدودن باطل از صفات رذیله و کسب نمودن صفات و اخلاق پسندیده که فیض آن را در پانصد بیت نگاشته است.

کتاب شناسی آثار فیض / ۱۵۹

یکم [۹]: دوم [۵۵]: لولوة ۱۲۳: روضات ۵۴۵: قصص ۲۵۳: کشف الحجب ۱۲۵: فوائد ۶۳۶: الذریعه ۴/۲۰۱.

آغاز/ بسمله. الحمد لله الذى طهر قلوب اوليائه من رذائل الاخلاق. اما بعد فهذه رسالة فى بيان...

انجام/ و نفى الخواطر فانها شاغلة واكل الحلال والذكر الدائم والتسليم له تعالى فى كل حال و الله الموفق والمعين.

□ ن . خ

شکسته نستعلیق، نصیرالدین سلیمان بن علم الهدی، ۱۱۴۰، ش (۵) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۲ / (۴) ۱۰ // نسخ، ۱۲۹۰، ش (۱۲) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۷ (B) // نستعلیق، محمد بن محمد باقر کاشانی، ۱۲۹۱، ش (۸) ۳۵۹۴، دانشگاه تهران ۱۲/۲۶۰۶ (C) // نسخ، سده ۱۳، ش ۳۲۶۲، مجلس ۸۶۷/ (۲) ۱۰ // ~، احمد بن ملا عبدالرحیم قزنجائی اندری، ۱۳۰۴، ش (۴) ۱۰۴۴، الهیات مشهد ۲/۲۱۱.

□ ن . چ

در تهران چاپ شده است. ← الذریعه ۴/۲۰۱.

[۳۱]

تفسیر آیه امانت

از فیض کاشانی در مورد تفسیر آیه کریمه "عرض امانت": اِنَّا عَرَضْنَا الْاَمَانَةَ عَلٰى السَّمٰوٰتِ و الْاَرْضِ و الْجِبَالِ فَاَبَيْنَ اَنْ يَّحْمِلْنَهَا و اَشْفَقْنَ مِنْهَا و حَمَلَهَا الْاِنْسَانُ اِنَّهٗ كَانَ ظَلُوْمًا جَهُوْلًا. (احزاب / ۷۲) سؤال می شود. او در این رساله کوتاه به تفسیر آیه مذکور می پردازد.

یکم [۸۸]: الذریعه ۴/۳۲۴.

آغاز/ اما بعد؛ از تفسیر آیه کریمه عرض امانت سوال کرده بودند، جواب آن موقوف...

انجام/ کما ورد در حضيض قعر جحيم وعذاب اليم مانند... والاشارات الربانيه و التنبيهات و النبويه والعلم عند الله.

□ ن. خ

نسخ، ۱۰۹۱، ش (۵) ۱۴۳۹، فیلمها ۱/۶۰۱ // ~، سده ۱۳، ش (۵) ۳۲۶۲، مجلس ۸۷۰ / (۲) ۱۰ // ~، محمد علی بن عبد الخالق مصاحبی نائینی (متخلص به عبرت)، ۱۳۳۸، ش (۲) ۴۷۰۲، مجلس ۱۳/۸۵ // ~، بی تا، ش (۳) ۱۷۱۲، مجلس ۲۴۸ / (۱) ۹.

[۳۲]

تقویم المحسنين

○ عنوان دیگر: A احسن التقويم

این کتاب در شناخت نیک و بد ساعات و ایام نگاشته شده و مؤلف در آن کوشیده باورهای مردم را درباره خوب و بد یا سعد و نحس زمانها مورد بررسی قرار دهد. اقوال و باورهایی که پشتیبان حدیثی دارند، شرعی و معتبر شناخته می شوند و آنچه را در خارج این چار چوب قرار می گیرد، تخمین و حدسیات منجمان شمرده می شوند و غیر قابل اعتنا.

کتاب در یک مقدمه و یک فصل، ۱۶ جدول، یک تکمله، نصیحت و خاتمه تدوین شده و مؤلف آن را برای روشن شدن توده مردم از عبارات خرافی تقویم المنجمين سید منجم محمد لاهیجی نوشته است. فیض نخست این کتاب را تقویم المحسنين و سپس احسن التقويم نامید.

روضات ۶/۹۲؛ کشف الحجب ۲۶؛ ریحانة ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۴/۴۰۰.

آغاز/ بسمله. الحمد لله الذي خلقنا في احسن التقويم و هدانا للدين القويم...

انجام / فافزعوا الی الله عزّ و جلّ ثم ارجعوا الیه...

□ ن . خ

نسخ، محمد طاهر بن سید علی ابو الوفائی حسینی شیرازی، ۱۰۸۵، ش (۳) ۶۸۴۴، مرعشی ۱۸/۷۸ // سده ۱۱، لس آنجلس (1) M 1501، نسخه‌ها ۱۲/۷۳۸ و ۱۱ // نستعلیق، سده ۱۲، ش (۴) ۵۸۸۷، دانشگاه تهران ۱۶/۱۳۲ // نسخ، سده ۱۲، ش (۱) ۲۰۳۸، ملی ۱۱/۱۳۱ // کتابت عباسعلی اسدآبادی، ۱۲۱۹، ش (۳) ۱۶۰۲، ملی ۱۰/۱۳۴ // نسخ، محمد علی بن علی نقی، ۱۲۲۲، ش (۴) ۱۶۶۱۶، آستا [رویت] // کتابت سده ۱۳-۱۲، ش (۲) ۱۳۲۲، گلپایگانی ۲/۲۴۷ // نسخ، محمد حسین جویمی، ۱۲۴۹، ش ۱۱۱، ملی فارس ۱/۹۶ // کتابت سده ۱۳، ش (۱) ۷۱۸۸، مجلس ۱۹/۴۵۳ // سده ۱۴، ش (۵) ۵۴۹، هزار و پانصد ۲۶۵ // نسخ، علی اصغر بن ابی الفتح حسینی مرعشی، بی تا، ش (۲) ۸۶۸۶، دانشگاه تهران ۱۷/۱۹۹ // بی تا، ش ۱۶۵۸، آستا [رویت] // بی تا، رشت ش (۱) ۲۲، رشت و همدان ۱۱۹۶ // بی تا، نشر فرهنگ ش ات ۸۲، رشت و همدان ۱۱۹۶.

□ ترجمه

محمد عباس بن محمد بیک متخلص به ناسخ قاجار به درخواست حاجی محمد سعید بن لطف الله آن را با عنوان تقویم سعیدی ترجمه نموده است. گویا از این کتاب، ترجمه دومی توسط مترجمی ناشناس در سده ۱۲ نیز صورت گرفته است.

ن . خ شکسته نستعلیق، ۱۱۲۷، ش (۱) ۳۰۹۵، ملک ۶/۲۱۱. آغاز / بسمله. حمدی که منجمان حکمت ایجاد و مستخرجان نجوم. انجام / و باز دیگر ارزانی یابد. // نستعلیق، سده ۱۲، ش (۴) ۵۹۰۴، دانشگاه تهران ۱۶/۱۴۲ // شکسته نستعلیق، ۱۱۹۵، ش (۲) ۱۱۴۴۹، مجلس ۱۹/۴۳۸ (مترجم ناشناس) آغاز / الحمد لله الذی خلقنا فی... اما بعد چون می دیدم که جمع کثیر از خواص... انجام / و به سوی او در همه کاری مرجع و مآب، تمام شد. // نستعلیق، سده ۱۲، ش (۱) ۵۸۸۷، دانشگاه تهران ۱۶/۱۳۲. (مترجم ناشناس) آغاز / سپاس و ستایش مختص خداوندی است که خلق [کرد] ما را در نیکوترین خلقها... انجام / اهمال مکنید به عمل کردن به این احادیث و اخبار و الله الموفق المرشد... فی کل الامور و المآب // نستعلیق، بی تا، ش (۱) ۴۶۶۱، دانشگاه تهران ۱۴/۳۶۱۳ (مترجم ناشناس) آغاز / حمد و سپاس خداوندی را که آفرید ما را در احسن تقویم... انجام / چه این اخبار نورشان درخشنده است.

□ ن . چ

.. بمبئی: چاپخانه اسلام، ۱۳۰۲ ق. (سنگی) // به ضمیمه مسار الشیعه و رساله صیغ العقود

ملاً محمد جعفر و ملا محمد یوسف استرآبادی .. تبریز: بی نا، ۱۳۱۳ ق. (سنگی) // ..
همانجا: بی نا، ۱۳۱۵ ق. با ترجمه فارسی بین سطور. (سنگی).

[۴۰]

تنفیس الهموم

مثنوی است از فیض. ← گلزار قدس

[۳۳]

تنویر المواهب

تعلیقه ای است بر کتاب المواهب العلیه منسوب به کاشفی (م. ۹۱۰). فیض در این اثر سه هزار بیتی می کوشد آن مواردی را که در تفسیر آیات و شأن نزول مخالف عقاید امامیه است، روشن نماید.

یکم [۳۰]؛ دوم [۹۱]؛ لؤلؤة ۱۲۵؛ کشف الحجب ۱۴۵؛ فوائد ۶۳۶؛ ایضاح ۱/۳۳۵؛ الذریعه ۴/۴۷۱.

[۳۴]

ثناء المعصومین

○ عنوان دیگر: A دوازده امام B الصلوات و التحیات

رساله مختصری است در ثنا و صلوات بر ائمه معصومین - علیهم السلام - که در آن برخی از محامد و بزرگواریهای ایشان بیان شده است. مؤلف این رساله شصت بیتی را همسان التحیه خواجه نصیر بلکه والاتر از آن می داند.

علم الهدی نیز رساله ای با نام الصلوات و التحیات دارد.

کتاب شناسی آثار فیض / ۱۶۳

یکم [۴۹]: ریحانة ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۱۵/۸۶، ۵/۸۶، ۵/۱۶، ۲/۳۹۲.

آغاز/ اللهم اجعل شرائف صلواتک ونوامی برکاتک وقوائم رحمتک واطائب
تسلیماتک علی عبدک...

□ ن . خ

نسخ، یاقوت بن عبد الله حیدر آبادی، ۱۰۶۹، تملک سید ابو القاسم ریاضی خوانساری،
الذریعه ۵/۱۶ // ۵، سده ۱۱، ک. لس آنجلس ش (8) M 1501، نسخه‌ها ۱۲/۷۳۹ و ۱۱.

[۳۵]

جلاء القلوب

○ عناوین دیگر: A جلاء العیون B اذکار القلوب C ذکر خفی D رساله آداب
الذکر E القول السدید

این اثر در فضیلت ذکر و انواع آن در شش فصل تدوین شده است. مؤلف بر این باور
است که به جای آوردن ذکر و دوام بر آن، محبت باری تعالی را به ارمغان می آورد. فصول
ششگانه کتاب عبارتند از:

الفصل الاول: فی الحث علی الدوام الذکر؛ الفصل الثانی: فی ان الذکر و الحبّ
متلازمان؛ الفصل الثالث: فی انّ المحبة علی مقامات؛ الفصل الرابع: فی بیان کمال
المحبة؛ الفصل الخامس: فی انّ محبة الله فی عرضة المزیّد؛ الفصل السادس: فی الانموذج
من اشعار المحبة.

یکم [۲۲]: دوم [۱۹]: لؤلؤة ۱۲۴؛ روضات ۶/۹۲؛ کشف الحجب ۱۵۷؛ فوائد ۶۳۵؛ ایضاح
۱/۳۶۳؛ الذریعه ۱۷/۲۱۰، ۵/۱۲۵.

آغاز/ یا من به السلوی والیه المشتکی لا تخلنا من ذکرک ولا تحرمانا زلفاک و انسنا
بالذکر الخفی...

انجام/ اللهم نور ظاهری بطاعتک وسری باستقلال اتصال حضرتک یا ذاالجلال

والاکرام بمنک وجودک.

□ ن . خ

نسخ، ۱۱۰۰، ش (۵) ۵۶۸۱، مرعشی ۱۵/۷۹ (B) // نستعلیق، سلیمان بن علم الهدی
محمد کاشانی، اوایل سده ۱۲، ش (۲۰) ۸۲۳۱، دانشگاه تهران ۱۷/۶۶ // نسخ، محمد شفیع
بن علی نقی ابهری، ۱۱۲۴، ش (۳) ۲۹۸۲، مجلس ۱۹/۲۹۱ (C) // شکسته نستعلیق،
محمد زمان بن کلبعلی مستطیب خراسانی، ش (۱۶۹) ۴۰۵۷، ملک ۷/۱۰۲۳ (D) //
نستعلیق، بی تا، ش ۹۰۵۴، ضمیمه ۶۰۵، آستا [رویت] // س، تملک شیخ محمد سلطان
المتکلمین، الذریعه ۵/۱۲۵ (E).

[۳۶]

جواب من سأل من کیفیة علم الله - سبحانه - قبل الایجاد

○ عناوین دیگر: A جواب عن السؤال فی کیفیة علم الله B جواب الابهری

C جواب مسألة من ابهر

فیض این رساله را در پاسخ سوال یکی از فضلاى ابهر درباره کیفیت علم باری تعالی
به موجودات قبل از وجود آنها نگاشته است. وی اصل شبهه در این مورد را بررسی و
سپس به صورت مستدل پاسخ می دهد.

ریحانة ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۵/۱۷۲.

آغاز/کتب بعض الافاضل من سكان ابهر... لقد سألت ایها الاخ العزيز اعزک الله فی
الدارین.

انجام/ و سعة حدقته وفوق کل ذی علم علیم وکتب هذه...

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۹۱، ش (۴) ۱۴۳۹، فیلمها ۱/۶۰۱ (A) // شکسته نستعلیق، نصیر الدین سلیمان
(محسن)، ۱۱۴۰، ش (۶) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۲ / (۴) ۱۰ // نسخ، ۱۲۹۰، ش (۶) ۱۴۰۱،

کتاب شناسی آثار فیض / ۱۶۵

مرعشی ۴/۱۷۵ (C) // س، سده ۱۳، ش (۴) ۳۲۶۲، مجلس ۸۷۰ / (۲) ۱۰ // س، احمد بن ملا عبدالرحیم قزنجائی اندری، ۱۳۰۴، ش (۳) ۱۰۴۴، الهیات مشهد ۲/۲۱۰ // تملک کتابخانه ملا محمد علی خوانساری در نجف، الذریعه ۵/۱۷۲ (B).

[۳۷]

جهاز الاموات

عنوان دیگر: A مسائل احکام الجنائز مع الاشارة الى دلائلها B رسالة في الجنائز (فوائد)

در احکام مهم اموات و کفن و دفن اموات می باشد. این رساله مختصر با اشاره به ادله مسائل و اختلاف علما در دوازده فصل کوتاه تدوین شده است به این ترتیب: فی المرض؛ الوصية؛ الاحتضار؛ التغسيل؛ التحنيط؛ التكفين؛ التشييع؛ الصلاة؛ الدفن؛ اللواحق؛ التعزیه و العیادة عن المیت.

یکم [۷۴]؛ دوم [۸۹]؛ لولوة ۱۲۹؛ کشف الحجب ۱۶۸؛ کشف الاستار ۳/۲۰۲؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۵/۲۹۸.

آغاز/ الحمد لله الذي جعل كل نفس ذائقة الموت ليتوفوا اجورهم والصلاة

انجام/ بشرط ان لا يكون منافياً للشرع للامر به في الايه وترتب الاثم على تبديلها.

□ ن . خ

نسخ، حسین بن منصور سبزواری، ۱۰۶۷، ش (۳) ۴۶۷۷، مرعشی ۱۲/۲۶۳ // س، علم الهدی، ۱۰۹۷، ش (۴) ۸۲۳۰، دانشگاه تهران ۱۷/۶۳ (A) (آقا بزرگ نسخه ای با تاریخ کتابت ۱۰۵۷ به خط علم الهدی در مجموعه مشکوة معرفی می کند که احتمالاً همین نسخه است) // س، سده ۱۱، ش (۲) ۱۲۶۲ع، ملی ۹/۲۵۱ // شکسته نستعلیق بی نقطه و چلیپا، ۱۱۰۷، ش (۲) ۵۷۴۷، ملک ۹/۱۷ // نسخ، سده ۱۲، ش (۳) ۸۱۲۵، سپهسالار ۴/۱۳۱.

[۳۸]

الحق المبین فی کیفیة التفقه فی الدین

مؤلف، این رساله را در چگونگی فراگرفتن دین و تکلیف انسان در اختیار آن، در یک مقدمه، مقصد و خاتمه به سال ۱۰۶۸ در ضمن ۲۵۰ بیت نگاشته است. وی مراجعه کنندگان را برای بسط بیشتر کلام، به سایر کتابهایش همچون الاصول الاصلیة، تسهیل السبیل و سفینة النجاة حواله می دهد. آقا بزرگ چند نسخه از آن را با عنوان الافق المبین رؤیت کرده است. (الذریعه ۲/۲۶۱)

یکم [۳۶]؛ دوم [۵۳]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۱۲۶؛ کشف الحجب ۱۹۷؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۷/۳۸.

آغاز/ الحمد لله رب العالمین والصلاة على رسول الله واهل بيته، اما بعد فيقول
خادم علوم الدين...

انجام/ و المسمى بتسهيل السبيل والله يقول الحق ويهدى السبيل والحمد لله اولاً
وآخرأ.

□ ن . خ

نسخ، علم الهدی، ۱۰۷۵، خانقاه احمدیه ش (۳) ۹۰، نسخه ها ۵/۲۲۱ // س. سده ۱۲ -
۱۱، وقفی حکمت ش (۱) ۲۳۶، ادبیات تهران ۵۳ // س. ۱۱۳۶ (کتابت در قم، حین
محاصره افغان)، ش (۱) ۱۵۰۵، گلپایگانی ۲/۲۶۱ // نستعلیق، ۱۱۳۷، ش (۱) ۴۳۷۷،
مجلس ۱۲/۸۷ // س. یونس بن عبدالله آشتیانی قمی، ۱۲۳۲، ش (۲) ۲۷۹۲، مرعشی
۷/۳۵۵ // نسخ، ۱۲۶۵، ش (۲) ۱۸۳۷، ملک ۵/۳۷۷ // س. ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی،
۷۱ - ۱۲۷۰، ش (۲) ۸۷۷۸، مرعشی ۲۲/۳۱۰ // س. علی بن محمد علی حسنی، سده
۱۳، ش (۳) ۹۵۲۲، مرعشی ۲۴/۲۷۵.

□ ن . ج

در الاصول الاصلیه به کوشش میر جلال الدین محدث ارموی .. تهران: بی نا، ۱۳۴۹.

[۳۹]

الحقایق

○ عنوان دیگر: A الحقایق فی اسرار الدین B الحقایق فی محاسن الاخلاق

این اثر عربی از آخرین تالیفات فیض است و کتابی است جامع و مختصر در بیان اخلاق حمیده و ذمیمه و اعمال نیک و بد، مبنی بر قواعد عقلی و مآثورات شرعی. مؤلف در این کتاب به بیان اصول ملکات فضایل و رذایل و آداب عبودیت و اسرار عبادت می‌پردازد.

کتاب در شش مقاله، و هر مقاله مشتمل بر ابواب و فصولی است به این ترتیب: مقاله اول: در علم و عقاید و معرفت نفس؛ دوم: در بیان مساوی اخلاق و کیفیت تهذیب؛ سوم: در نکوهش دلبستگی به دنیا و مال و جاه دوستی؛ چهارم: در بیان مکارم اخلاق؛ پنجم: در اسرار عبادت؛ ششم: در اعمال صالحه از تفکر و تدبیر و محاسبه و مراقبه و توبه و آداب دوستی و معاشرت. فیض این گزیده را از اثر معروف خود المحجّة در سال ۱۰۹۰ تلخیص نموده است.

یکم [۱۵]؛ دوم [۱۵]؛ لؤلؤ، ۱۲۳؛ روضات، ۶/۹۱؛ الذریعه ۷/۲۸؛ مرعشی ۴/۳۲.

آغاز/ الحمد لله الذی نور قلوبنا بنور الايمان وعرفنا من اسرار الحديث والقرآن و الصلاة والسلام علی محمد سید المرسلین

انجام/ و لنختم الکلام الحامدین لله مصلین علی نبیه واهل بیته علیه وعلیهم الصلاة والسلام و الحمد لله رب العالمین.

□ ن.خ

نسخ، علم الهدی، کتابت از روی نسخه مؤلف، ش ۵۸۴۲، سپهسالار ۴/۳۲۱ // ، نور الدین محمد بن مرتضی، ۱۰۹۱، ش ۳۹۲، مشکوة ۶۶۰ (۱) ۳ // ، محمد رضا، ۱۰۹۳، (تملک علم الهدی)، ش ۲۲۰، سنا ۱/۱۰۳ // ، محمد امین بن عبد الوهاب، ۱۰۹۳، ش

۱۵۴۱، الهیات مشهد ۲/۶۸۲ // کتابت سده ۱۱، ش ۶۴۰، هزار و پانصد ۱۱۶ // نسخ، موسی بن عزیز الله طالقانی، ۱۰۸۴ (؟) [سده ۱۱]، ش ۵۳۶۲، مجلس ۱۶/۲۷۰ // ~، ۱۰۹۸، ش (۲) ۸۴۸، گوهر شاد ۳/۱۱۵۰ // ~ محمد تقی، ۱۱۰۰، ش ۱۷۹۸، فیضیه ۱/۹۹ // ~، کریم بن میر عبد الرحیم حسنی، ۱۱۰۴، ش ۱۷۰، حجتیه ۵۶ // ~، ۱۱۰۴، ش ۱۵۷۶۷، آستا [رویت] // ~، ۱۱۰۵، ش ۶۴۳۵، دانشگاه تهران ۱۶/۲۶۵ // ~، محمد بدیع، ۱۱۰۸، ش ۹۵۷۶، مرعشی ۲۴/۳۱۴ // ~، ابو الحسن بن محمد حکیم رضوی، ۱۱۱۵، ش ۱۶۳۹، فیضیه ۱/۹۹ // ~، صفر ۱۱۱۷، ش ۵۹۹۵، آستا ۶/۴۰۷ // ~، محمد سعید بن ذوالفقار، ۱۱۲۹، ش (۱) ۲۲۱، ملی فارس ۱/۱۹۳ // نسخ، ۱۱۳۱، تملک حاج سید مهدی روحانی، آشنایی با، دفتر اول ۴۴۷ // ~، ظهر الدین محمد الحسینی الحافظ، ۱۱۳۵، ش ۱۲۲۳، مرعشی ۳۳ - ۴/۳۲ // ~، بی تا (تاریخ وقف ۱۱۴۲)، تملک واعظ زاده خراسانی، مقالات کنگره کتاب [در حال چاپ] // ~ و نستعلیق، ۱۱۴۷، آخوند همدان ش ۴۶۸، رشت و همدان ۱۳۲۲ // کتابت ۱۱۶۶، تملک کتابخانه رضوی، الذریعه ۷/۲۸ // نسخ، ۱۱۷۷، ش ۵۹۹۵ ض ۸۳۹، آستا ۶/۴۰۷ // ~، محمد هادی، ۱۱۹۱، ش ۱۲۷۰، سپهسالار ۴/۳۲۰ // نستعلیق، ابن محمد معصوم، ۱۱۹۶، ش (۱) ۱۰۰۳۵، آستا [رویت] // ~، صادق نوری مازندرانی، ۱۱۹۷، ش ۷۶۲۵، آستا ۶/۴۰۷ // نسخ، ۱۱۹۸، ش ۲۱۷۶، ملک ۱/۲۶۳؛ انجام / فارحم الیک فقری و فاقتی... و صار تاریخ ختمه (ختمنا) // کتابت سده ۱۱ و ۱۲، ش ۲۷۲۳، مسجد اعظم ۱۵۵ // نستعلیق، سده ۱۲، ش ۱۰۳۲، ملی ۹/۳۴ // نسخ، محمد مومن بن غلام علی بن ابی طالب، سده ۱۲، ش (۱) ۴۷۱، ملی ۷/۳۹۳ // نستعلیق، سده ۱۲، لس آنجلس M173، نسخه‌ها ۱۲/۱۷ و ۱۱ // نسخ، ۱۲۱۴، ش ۱۹۱، د، الهیات تهران ۱۵/۴۲ // ~، ۱۲۱۸، ش ۵۰۷، گوهرشاد ۲/۶۱۴ // ~، محمد حسین فریدنی، ۱۲۳۶، ش ۲۴۹۴، ملک ۱/۲۶۳ // کتابت ۱۲۳۷، ش (۱) ۱۱۹۵، مسجد اعظم ۵۰۰ // نسخ، عبد العظیم بن حسین کاشانی، ۱۲۴۱، ش ۵۷۹۷، سپهسالار ۵/۳۲۰ // ~، عبد الحمید بن محمد رضا تفریسی، ۴۸ - ۱۲۴۵، ش (۴) ۱۰۲۱۶، مرعشی ۲۶/۱۸۸ // ~، زین العابدین محمد بن عبدالکریم، ۱۲۴۸، ش ۳۲۶۴، عمومی اصفهان ۱/۲۴۲ // نستعلیق، محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، ۱۲۵۲، ش (۵) ۲۹۴۹، دانشگاه تهران ۱۰/۱۸۳۲ // نسخ، ۱۲۶۲، ش ۶۴۳۶، آستا ۶/۴۰۷ // ~، حسن بن محمد خوانساری، ۱۲۶۶، ش ۱۱۸۷، ملی ۹/۱۷۲ // ~، عبد الله بن محمد خوانساری، ۱۲۶۷، ش (۱) ۸۲۹۹، دانشگاه تهران ۱۷/۱۰۱ // ~، زین العابدین بن عبدالله خراسانی مشهدی، ۱۲۶۸، خیرات خان ش ۹۵، رشت و همدان ۱۷۴۱ // ~، ۱۲۷۰، ش (۳) ۲۰۸، ج، الهیات تهران ۱/۱۸۳ // ~، رجب ۱۲۷۵، ش (۷) ۹۴۵، ملک ۵/۲۱۹ // کتابت ۱۲۷۹، تملک آقای وصال ش ۱۲، نسخه‌ها ۵/۲۹۱ // محرم ۱۲۸۵، کتابت اسماعیل بن حاجی مقیم سمنانی سرخه‌ای، ش (۱) ۸۲۶۵، دانشگاه تهران ۱۷/۹۳ // نسخ، نایب الصدر، رجب ۱۲۹۷، ش (۱) ۱۴۱۸، دانشگاه تهران ۸/۹۰ // ~، سده ۱۳، ش ۴۸، د، الهیات تهران ۱/۵۴۲ // ~،

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۶۹

(موقوفه احمد میرزا ۱۳۳۰)، ش ۸۱۴۶، آستا ۶/۴۰۷ // نستعلیق، بی‌تا، ش ۳۵۲۵، آستا ۶/۴۰۶ // نسخ، بی‌تا، ش ۳۴۶۲، آستا [رویت] // ~، ابن مرحوم محمد حسین ابوالقاسم، بی‌تا، ش ۴۹۵۲، مجلس ۱۴/۲۲۴ // ~، بی‌تا، آخوند همدان ش ۲۵۸، رشت و همدان ۱۳۲۲ (آغاز و انجام افتاده) // بی‌تا، ملی فارس ش (۱) ۶۸۶ انجام / فی نفسه مکروه من اهدی القسمین و یقوی اتصاله فی قلبه تحراق قلبه بسبب استعاره // ~، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با چند نسخه خطی، ۱/۱۳۸ // ~، ش ۳۴۰، مدرسه حجتیه ۵۶ // ~، حسینیه شوشتریها ش ۲۲۷، نسخه‌ها ۱۲/۷۹۸ و ۱۱ // ~، تملک اسد الله خاکپور، نسخه‌ها ۷/۵۶۶ // ~، تملک علی اکبر فیاض ش (۱) ۹۹، نسخه‌ها ۷/۶۹۹.

□ ترجمه

○ ترجمه الحقایق / نورالدین محمد بن مرتضی در ۲۴ ربیع الاول ۱۰۹۸ ق.

ن. خ. نسخ، ۱۱۱۱، ش ۱۶۳۱۱، مجلس ۶/۵۸ // ~، سده ۱۲، ش ۵۷۹۶، سپهسالار ۳/۴۰۸ // ~، عبدالله بن ابی‌الحسن بن محمد علی نوری، ۱۲۶۹، ش ۵۵۰، مسجد اعظم ۷۶.

○ ترجمه الحقایق / شمس الفصحاء میرزا محمد محیط قمی -- [تهران]: بی‌تا، ۱۲۹۹، ۱۳۱۷ ق (سنگی).

○ حقایق / محمد باقر ساعدی -- تهران: کتابخانه شمس، ۱۳۸۱ ق (ج ۲) ۳۰۷ + ۳۰۴ (چاپهای متعدد؛ چاپ دهم: -- تهران: پیام عدالت، پیام آزادی، ۱۳۷۱ ش. (با عنوان اخلاق حسنه)

□ تقریظ

سید ابراهیم بن میر معصوم قزوینی (ف. ۱۱۴۹) به سال ۱۱۲۶ ← الذریعه ۷/۲۸۰.

□ ن. چ

کاتب میرزا صادق بن میرزا اکبر طباطبائی -- بی‌جا: بی‌تا، ۱۲۸۲ ق. ۱۸۵ ص (سنگی) // به ضمیمه قره‌العیون - و - مصباح‌الانظار -- تهران: بی‌تا، ۱۲۹۹، ۲۷۵ ص. (سنگی) // به کوشش ابراهیم المیانجی -- همانجا: مکتبه الاسلامیه، ۱۳۷۸ ق. ۵۵۴ ص // ~، بی‌جا: دارالکتاب العربی، ۱۳۹۹ ق. ۵۵۵ ص. // به کوشش محسن عقیل -- قم: دارالکتاب الاسلامی، ۱۴۱۰ ق. ۵۳۶ ص.

[۴۱]

الخطب فی الجمعات و الاعیاد و مواطن أُخری

فیض، حدود صد خطبه از سخنان ائمه معصومین - علیهم السلام - و بزرگان دین در مورد اعیاد و روزهای جمعه گردآوری کرده و آن را به گونه‌ای تنظیم و تدوین نموده که در خور فهم مردم روزگارش باشد. مؤلف این اثر را به سال ۱۰۶۷ در ضمن ۳۵۰۰ بیت ارائه نموده است.

یکم [۴۸]؛ دوم [۳۲]؛ لؤلؤة ۱۲۷؛ کشف الحجب ۴۳۳؛ الذریعه ۷/۱۸۵.

□ ن . خ

نسخ، علم الهدی، ۱۰۷۳، ش ۹۵۹۹، دانشگاه تهران ۱۷/۴۳۳ // ~، سده ۱۱، مشکوة ش ۱۳۱۱، دانشگاه تهران ش ۲۷۱۰ / (۵) ۳ (گویا نسخه اصل است).

[۴۲]

خلاصة الاذکار

عنوان دیگر: A خلاصة الاذکار و اطمئنان القلوب

مؤلف بر این باور است که بر بنده واجب است که روز و شب در ذکر خدای تعالی باشد و جز خدای به کسی دیگر نپردازد و آنچه او می‌کند ذکر حق باشد و غیر از ذکر فکری نداشته باشد. لذا بر آن می‌شود مجموعه‌ای از اذکار و ادعیه که در کتاب و سنت در حالات مختلف روز و شب خوانده می‌شود فراهم آورد. این کتاب مشتمل بر یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه است. به این ترتیب:

المقدمة: فی فضیلة الذكر و اقسامه؛ الفصل الاول: فیما يتعلّق بما بین طلوع الفجر الى طلوع الشمس؛ الفصل الثاني: فیما يتعلّق بما بین طلوع الشمس الى الزوال؛ الفصل الثالث:

فیما يتعلّق بما بين الزوال الى انتصاف الليل؛ الفصل الرابع: فيما يتعلّق بما بين انتصاف الليل الى طلوع الفجر؛ الفصل الخامس: فيما يتعلّق بالجمعة و سائر الحنفيات؛ الفصل السادس: فيما يتعلّق بالتزويج؛ الفصل السابع: فيما يتعلّق بالعادات؛ الفصل الثامن: فيما يتعلّق بالحوادث؛ الفصل التاسع: فيما يتعلّق بالمطالب؛ الفصل العاشر: فيما يتعلّق بالشهور و السنين؛ الفصل الحادى عشر: فيما يتعلّق بالسفر؛ الفصل الثانى عشر: فيما يتعلّق بالموتى؛ الخاتمة: فى فوائد مهمّه.

فیض این اثر را در دو هزار و سیصد بیت به سال ۱۰۳۳ به اتمام رسانده است.

یکم [۴۲]؛ دوم [۱۸]؛ هدیة العارفين ۲/۶؛ امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۱۲۶؛ روضات ۶/۹۳؛ کشف الحجب ۲۰۶؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۷/۲۱۱.

آغاز/ بسمله، اما بعد الحمد والصلاة، فيقول جامع كتاب خلاصة الاذکار و...

انجام/ بان نكون من الذين يقولون ما لا يفعلون، انه جواد كريم ولا حول ولا قوة الا بالله العلى العظيم.

□ ن . خ

نستعليق، فیض کاشانی (مؤلف)، ش ۱۱۹۵ع، ملی ۹/۱۸۳ // ~، رضی الدین محمد بن محمد امین اصفهانی، ۱۰۷۲، ش (۳) ۳۴۸۱، مرعشی ۹/۲۷۷ (A) // نسخ، احمد بن محمد محسن، ۱۰۷۴، ش ۵۸۳۶، مرعشی ۱۵/۲۱۹ (A) // ~، حسین بن منصور سبزواری، ۱۰۷۶، ش (۲) ۴۶۷۷، مرعشی ۱۲/۲۶۳ // ~، اشرف، ۱۰۷۷، ش ۱۵۴۹۶، آستا [رویت] // ~، ۱۰۹۱، تملک سید مهدی روحانی، آشنایی با ۱/۴۴۶ // ~، ۱۰۹۶، ش ۹۰۰۳، دانشگاه تهران ۱۷/۲۷۱ // ~، بایزید بن نظام الدین عبد الرزاق بسطامی، ۱۰۹۹، ش ۳۸۱۰، دانشگاه تهران ۱۲/۲۷۹۲ // ~، محمد بن اللجسائی، ۱۰۹۹، ش (۱) ۵۷۴۷، ملک ۹/۱۷ // ~، سده ۱۱، ش ۱۷۹۲، ملک ۱/۲۸۰ آغاز/ بسمله. ربنا لولا وجب علينا من قبول امرک لنزهناک عن ذکرنا... // ~، ش ۲۱۷۱، سپهسالار ۱/۲۵ // ~، ش ۸۳۰۸، مرعشی ۲۵/۲۷۰ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۳۰۱۴، دانشگاه تهران ۱۰/۱۹۵۳ [فهرست نویس آن را نسخ مؤلف دانسته] // ~، ش ۱۰۷، ملک ۱/۲۷۹ // ~، ابراهیم بن عبد الله طبسی، ۱۱۰۳، ش ۱۵۲۸۱، آستا [رویت] // ~، ۱۱۰۹، تملک طباطبائی تبریزی

(تبریز)، نسخه‌ها ۷/۵۱۵ // ~ محمد باقر بن حاجی محمد فیروزان شه‌میرزادی، ۱۱۲۱،
 ش (۲) ۵۲۹، الهیات مشهد ۱/۲۷۹ // ~، عبد الوهاب بن حاج محمد صادق کاشانی،
 ۱۱۲۳، ش ۱۳۰۱، گوهرشاد ۳/۱۴۱۲ // ~، محمد محسن بن ملا محراب ۱۱۲۴، ش
 ۲۶۱۱، مسجد اعظم ۱۶۳ // ~، محمد بن علی بن عبد الله بلادی بحرانی، ۱۱۳۹، ش (۲)
 ۳۰۰۹، مسجد اعظم ۶۰۷ // ~، ۱۰۴۴، خانقاه احمدیه ش ۴۵، نسخه‌ها ۵/۲۱۲ // ~،
 سده ۱۲، تملک دکتر فیاض ش ۳۷، نسخه‌ها ۷/۶۹۶ // ~، ش ۱۱۵، ملک ۱/۲۸۰ //
 ~، باقر بن ملک مرتضی، سده ۱۲، ش ۵۸۳۰، سپهسالار ۴/۳۷۹ // ~، سده ۱۲، ش (۴)
 ۹۷ - ۵۸۴۷، آستانه ۱۱۷ // ~، حسن بن محمد ابراهیم خوانساری، ۱۲۳۳، ش ۲۰،
 گلپایگانی ۱/۲۹ // ~ و نستعلیق، عبدالمحمد بن سید عابد کرهرودی کزازی، ۱۲۴۸، ش
 ۲۲۵۱، ملک ۱/۲۸۰ // نسخ، ۱۲۶۹، ش ۳۷۴۵، مجلس ۱۷۳۸ / (۴) ۱۰ // ~، محمد
 حسین، ۱۲۷۴، ش ۲۱۷۰، سپهسالار ۱/۲۵ // ~، بی‌تا، ش ۱۳۰۰، الهیات مشهد ۲/۴۳۹
 // ~، محمد علی بن محمد حسین طالقانی، ~، ش ۳۱۳۲، آستا [رویت] // ~، بی‌تا،
 هدایی مشکوٰه ش ۴۸، دانشگاه تهران ۱/۱۰۶ // ~، ش ۲۴۶، ملی فارس ۱/۲۲۰ //
 ~، ش ۳۳۴۱، آستا ۶/۲۳۰ // ~، ش ۳۱۴۵، آستا [رویت] // ~، محمد
 صالح بن محمد تقی، بی‌تا، ش (۴) ۱۱۵۹، گلپایگانی ۲/۲۳۲ // ~، بی‌تا، ش ۶۳۳۵،
 مرعشی ۱۶/۳۰۱ // ~، ش ۱۶۵، الهیات مشهد ۱/۱۰۳ // ~، ش (۲) ۶۵۵،
 الهیات مشهد ۱/۲۷۹ // ~، تملک اسد الله خاکپور، نسخه‌ها ۷/۵۶۶.

□ ترجمه

○ ترجمه خلاصه‌الاذکار / ملا محمد شفیع مدعو به نجات [از شاگردان ملا محسن]
 این اثر را مانند اصل در یک مقدمه و دوازده فصل و یک خاتمه ترجمه نموده، اما این نسخه تا
 اواخر فصل نهم را شامل می‌شود. آغاز / شکر بی حد و ثنای بی عد مرخدای را تعالی شأنه و
 جل ذکره بر اینکه بندگان را با وجود آلائش... انجام / برای خطبه آن الحمد لله سابع النعم و
 مفرج الهم تا آخر خطبه که در کتاب من...

ن . خ   نسخ، بی‌تا، ش (۳) ۳۱، مرعشی ۱/۴۳.

○ تحفة الابرار فی ترجمه خلاصه‌الاذکار / سید محمد رضی حسینی سلامی،
 تاریخ اتمام ترجمه ۱۱۲۹ ق.

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۷۳

آغاز / الحمد لله و کفی و سلام علی عبادہ الذین اصطفی و بعد این رساله‌ای است در ترجمه...

ن . خ تملک سید محمد مشکوة، الذریعه ۲۶/۱۶۰ [در فهرست اهدایی مشکوة به دانشگاه آن را نیافتیم].

○ ترجمه خلاصه الاذکار / قوام‌الدین حسینی قزوینی متوفی ۱۱۵۰ ق. وی این کتاب را به شیخ علی خان زنگنه وزیر شاه سلیمان صفوی اهدا کرده است.

ن . خ نسخ، محمد علی بن محمد حسین طالقانی، بی‌تا، ش ۳۱۳۲، آستا [رویت].

○ بدایع الاسرار یا ترجمه خلاصه الاذکار / مترجم نامعلوم.
آغاز / مضمون ترجمه دیباچه جناب مولانا بر سبیل اختصار و طریق اقتصار... انجام / ختام به تحقیق که جمع کردیم این خلاصه اذکار را در فن دعوات و اذکار مرقوم است و ترجمه‌اش به بدایع الاسرار موسوم.

ن . خ نسخ، سده ۱۳ - ۱۲، ش ۳۰۶، مدرسه حجتیه ۳.

○ نخبه الآداب یا ترجمه خلاصه الاذکار / از شیخ محمود بن حاج ملا صالح بروجردی.

ن . چ -. تهران: بی‌تا، ۱۳۱۵ ق. ۲۹۳ ص. (سنگی).

□ ن . چ

به انضمام منهاج النجاة - و - بشارة الشیعة - و - ضیاء القلب - و - مرآة الاخرة -. تهران: بی‌تا، ۱۳۰۳ ق. (سنگی) // ~ -. تهران میرزا هادی اصفهانی، ۱۳۱۱. (سنگی).

[۴۳]

دهر آشوب

شامل پنج قصیده: میمیه، دلیه، رائیه، و دو نونیه است. فیض در آغاز آن را شهر آشوب و در پایان نسخه دهر آشوب می‌خواند. این اشعار برای شناخت افکار و

اوضاع اجتماعی عصر مولف قابل اعتناست. نیز ← گلزار قدس.

یکم [۱۰۴]: دوم [۸۰]: فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۲۳/۱۶.

آغاز / ایها المدعون للاسلام ایها العابدون للاصنام

انجام / ختم کردم سخن دهر آشوب به تمنای ظهور شه دین

□ ن. خ

نستعلیق، ۱۰۹۱، تملک فخر الدین نصیری، ← مقدمه المحبّة البيضاء، محمد مشکوة،
۲/۳۵.

[۴۴]

ذریعة الضّراعة

مولف معتقد است که بهترین لذات روحانی بعد از علم، و نیکوترین تفریحات عقلانی بعد از معرفت خداوند، مناجات با پروردگار با قلب خاضع و خاشع همراه با حضور و مشاهده است. لذا بر آن می شود که در این اثر مجموعه مناجات متعدد را گردآوری نماید. نخست به ذکر مناجات مندرج در صحیفه سجّادیه و ملحقات می پردازد. آن گاه پانزده مناجات که اصحاب از ائمه طاهرين نقل نموده اند، آورده است. در ضمن او برای هر یک از این ادعیه، عنوانی بر می گزیند مانند "مناجاة المفتقرین، المکروبین و..." و در هامش کتاب مأخذ دعا را ذکر می کند.

بنا به تصریح مولف، کتاب در بین سالهای ۱۰۶۰ - ۱۰۵۰ فراهم آمده است.

یکم [۴۳]: دوم [۱۶]: لؤلؤة ۱۲۶؛ کشف الحجب ۲۲۰؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۱۰/۳۰.

آغاز / الحمد لله الذی یسمع الدعا ویجیب النداء ویری من یقف...

انجام / و ان یجتنب الذنوب بعد دعا به حتّی تقضى حاجته ان شاء الله تعالی...

□ ن.خ

نسخ، علم الهدی، بی‌تا (سده ۱۱)، ش (۱) ۳۸۹۳، مجلس ۱۹۱۷ / (۴) ۱۰ // ~، هدایت الله، ۱۰۸۹، ش ۵۹۸، مرعشی ۲/۱۸۹ // ~، سده ۱۱ (عصر مولف) ش ۸۷۲۲، مرعشی ۲۲/۲۶۰ // ~، ۱۰۹۱، ش ۳۳۱، ملی ۷/۳۰۰ // ~، سده ۱۱، ش ۶۷۹۴، دانشگاه تهران ۱۶/۳۶۱ // ~، محمد صالح بن محمد ابراهیم زورآبادی، ۱۱۲۷، ش ۳۳۵۲، آستا ۶/۲۳۸ // ~، ۱۱۸۰، ش ۱۱۵۴، ملی ۹/۱۴۴ // ~، محمد تقی بن محمد کاظم همدانی، ۱۲۴۱ (تاریخ تصحیح)، ش ۲۸۴۰، مرعشی ۸/۴۳ // ~، محمد موسوی، ۱۲۶۱، تملک آتشی (یزد)، نسخه‌ها ۷/۷۰۵ // ~، بی‌تا، ش ۱۵۳۱۱، آستا [رویت] // ~، ~، ۳۳۵۲، آستا ۶/۲۳۹ // ~، ~، آخوند همدان ش ۱۲۹، رشت و همدان ۱۳۲۵.

[۴۵]

راه صواب

عنوان دیگر: A سؤال و جواب

این رساله مشتمل بر دوازده پرسش و پاسخ است که مؤلف مطرح می‌کند. وی به اختصار از اختلاف مشربهای فکری زمان خویش سخن می‌گوید و کماکان از موضع اخباری بر اصولیان می‌تازد. با دقت نظر در آن می‌توان اندیشه‌های فیض را درباره بعضی موضوعات دریافت.

فیض آن را در ضمن پانصد بیت، به سالهای ۴۳ - ۱۰۴۱ نگاشته است. همچنین تلخیصی از آن به نام شرایط الایمان فراهم می‌آورد.

یکم [۶۱]؛ دوم [۷۰]؛ لولوة ۱۲۸؛ کشف الحجب ۲۲۲؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱۰/۶۴.

آغاز/ منت بی‌پایان خدای را - جلّ شانه - که راه صواب را به انوار حکمت و فصل خطاب روشن گردانید...

انجام/ از فسق و عصیان خلاص شد و مومن صادق صالح خالص بدر آمد و

پسندیده خدای عز وجل شد که "الّا الله الدين الخالص" والحمد لله رب العالمين...
وآله الطاهرين.

□ ن . خ

نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، ش (۲) ۶۳۶۸، آستا [رویت] // ~، همو، بی تا، ش (۲) ۵۰۱۹، مرعشی ۱۳/۲۲۱ // شکسته نستعلیق، محمد قاسم فیروز آبادی، ۱۱۲۰، آخوند همدان ش (۱) ۱۳۳، ف. رشت و همدان ۱۳۸۱ (A) // نستعلیق، ۱۱۸۲، ش (۱۰) ۵۳۴۱، مجلس ۱۶/۲۵۴ // شکسته نستعلیق، ۱۲۴۲، ش (۵) ۳۱۴۹، دانشگاه تهران ۱۱/۲۱۰۶ // نسخ، عبد الحمید بن محمد رضا تفریسی، ۵۸ - ۱۲۴۵، ش (۱) ۱۰۲۱۶، مرعشی ۲۶/۱۸۷ // ~، علی بن محمد علی حسنی، سده ۱۳، ش (۲) ۹۵۲۲، مرعشی ۲۴/۲۴۷ // نستعلیق چلیپا، بی تا، ش (۱) ۶۸۶، مرعشی ۲/۲۸۱ // نسخ، بی تا، ش ۱۱۱۳۴، آستا [رویت] // تملک کتابخانه خوانساری، الذریعه ۱۰/۶۴ // تملک کتابخانه طهرانی در سامراء، الذریعه ۱۰/۶۴.

□ ن . چ

به اهتمام محمد بن جعفر موسوی زرنندی .. تهران: بی تا، ۱۳۲۹ ش. ۳۲ ص // در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی. به اهتمام رسول جعفریان .. اصفهان. مرکز تحقیقات علمی و دینی امیر المومنین علی، ۱۳۷۱، صص ۱۴۶ - ۱۱۵.

[۴۶]

رساله در جواب پرسش اهل مولتان

گروهی از اهل مولتان در مورد حقیقت مذهب امامیه سوالاتی مطرح می کنند که به وسیله عبد السلام تاجر اصفهانی به فیض می رسد. این رساله پاسخ همان سوالات است.

یکم [۸۷]: الذریعه ۲۳/۳۵.

آغاز / الحمد لله... اما بعد غرض از این نوشته بیان آن است که طائفه ای از صوفیان شهر مولتان که از خانواده مشایخ کبار آن بلاد بودند...

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۷۷

انجام / و این سخنان را به مشافهه بیان توان نمود و به نوشتن بیش از این نتوان و العلم عند الله.

□ ن . خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی، سده ۱۱، ش (۵) ۸۲، مرعشی ۱/۱۰۱ // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۱۰) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰.

[۴۷]

رسالة فی بیان حکم اخذ الاجرة علی العبادات و الشعائر الدّینیة

در این رساله صد و پنجاه بیتی، فیض در پی استدلال آن است که بر عبادات واجب و واجبات غیر عبادی که به واسطه شرع، حکم وجوب گرفته‌اند، اجرت نمی‌توان گرفت؛ اما برای امور دیگر، گرفتن اجرت بلا مانع است.

یکم [۷۵]؛ دوم [۸۷]؛ لولوة ۱۲۹؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱۱/۳۱.

آغاز / الحمد لله علی ما اللهم والصلاة علی محمد وآله وسلم؛ اما بعد فهذه رسالة فی تحقیق مسألة قد کثر الخلاف فیها

انجام / و فیما ذکرناه کفایة الی هنا کلام الشهید وعلیک بالتأمل فیہ والله اعلم.

□ ن . خ

نسخ، علم الهدی، ۱۰۹۷، ش (۳) ۸۲۳۰، دانشگاه تهران ۱۷/۶۳ // شکسته نستعلیق، نصیر الدین سلیمان، ۱۱۴۰، ش (۱۰) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۳ / (۴) ۱۰ // نسخ، ۱۲۹۰، ش (۸) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۶ // تملک کتابخانه خوانساری، الذریعه ۱۱/۳۱.

[۴۸]

رسالة فی ثبوت الولاية للاب و الجد للاب علی
البکر البالغة الرشيدة فی عقد النکاح

عناوین دیگر: A الولاية علی البکر فی التزویج B الاستقلالية

مؤلف در این رساله کوتاه، به بررسی این مسأله که آیا پدر و جد پدری بر دختر باکره در هنگام ازدواج ولایت دارند یا خیر؟ می پردازد. او در این خصوص پنج قول ذکر می کند و با دلایل واضح و روشن آنها را مورد نقد و نظر قرار می دهد. فیض این رساله را در قریه مازکان از توابع قمصر کاشان به سال ۱۰۶۴ نگاشته است.

یکم [۷۶]: دوم [۹۰]: امل ۲/۳۰۶؛ لؤلؤة ۱۲۹؛ فوائد ۶۳۶؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۲/۳۳.

آغاز/ الحمد لله وسلام علی عباده... اعلم أنه اختلف علماونا الامامیون -رحمهم...
انجام/ هذا ما خطر لی من القول فی تحقیق هذه المسألة، والله اعلم ...

□ ن . خ

نسخ، علم الهدی، ۱۰۹۷، ش (۲) ۸۲۳۰، دانشگاه تهران ۱۷/۶۳ // شکسته نستعلیق،
نصیر الدین سلیمان بن علم الهدی، ۱۱۴۰، ش (۱۱) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۴ / (۴) ۱۰ // نسخ،
۱۲۹۰، ش (۹) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۶ (A) // بی تا، تملک محمد علی خوانساری (نجف)،
الذریعه ۲/۳۳ (B).

[۴۹]

رفع الفتنه

عنوان دیگر: A رفع الغوايه (الذریعه ۱۱/۲۴۳)

فیض جهت ردّ برخی از منسوبان به علم، رساله حاضر را در ضمن دویست و پنجاه

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۷۹

بیت در سه مقصد نگاشت. مقصد اول: در حقیقت حال علم و علما و اصناف ایشان؛ مقصد دوم: ذکر شمه‌ای در معنی زهد و عبادت درویشان؛ مقصد سوم: منع و قلدح و طعن عامه از اهل اسلام. این رساله به شاه عباس دوم تقدیم شده است.

یکم [۸۱]؛ دوم [۴۷]؛ هدیه العارفین ۲/۲؛ لولوة ۱۲۹؛ روضات ۶/۸۹؛ فوائد ۶/۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۱۱/۲۴۳.

آغاز / منت خدای را عزّ وجلّ که راه حق روشن واحکام شریعت غرّا مبین است. اما بعد چون شنیده می‌شود که بعضی از منسوبان به اهل علم...

انجام / خواست تا رمزی بگویند شد عنان از دست فیض / گفتمش ناگفتنی بسیار شد خاموش شو

□ ن . خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، بی‌تا، ش (۵) ۸۲، مرعشی ۱/۱۰۲ // نستعلیق، سلیمان بن علم الهدی (نوه فیض)، اوایل سده ۱۲، ش (۱۹) ۸۲۳۱، دانشگاه تهران ۱۷/۶۵ // نسخ، ۱۲۹۵، ش (۱) ۷۰۰۶، مجلس ۸/۲۵ // نستعلیق، شکر الله بن میرزا محمد باقر طباطبائی بیدگلی، ۱۲۹۶، ش (۴) ۴۷۶۱، دانشگاه تهران (۱۴) ۳۸۰۹ // ~، ۱۳۲۲، ش ۳۳۰۲، دانشگاه تهران ۱۱/۲۲۹۰ // ~، سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۱۱) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ // ~، بی‌تا، ش (۱) ۴۷۶۲، فیلمها ۳/۱۰۳ // ~، تملک سید شهاب الدین تبریزی (قم)، نسخه‌ها ۶/۳۸۷.

[۵۰]

الرّفْع و الدّفْع

عنوان دیگر: A دفع آفات و رفع بلیات

فیض این رساله را در رفع آفات و دفع بلیات از خود، خاندان و اموالش به وسیله قرآن، ادعیه منقول از ائمه هدی - علیهم السلام - و حکمای پیشین فراهم آورده است.

کتاب در چهارصد و بیست بیت و مشتمل بر ده باب است:

باب اول: در دفع امراض و علل رفع هر علتی؛ باب دوم: در رفع و دفع تب و لرز؛ باب سوم: در دفع اوجاع و علل اعضا؛ باب چهارم: در رفع علل مشوهه و مستکره و رفع آن و رفع آبله؛ باب پنجم: در دفع امراض و آفات اطفال و زنان و رفع مرض طفل؛ باب ششم: در دفع و رفع شرور و بلا و دفع هر شرّی و بلیّتی؛ باب هفتم: در دفع و رفع ضررها و رفع محاصره دشمن؛ باب هشتم: در رفع غموم و دفع غم و اندوه؛ باب نهم: در دفع ضرر دواب و هوام و رفع آن و دفع ضرر دابّه و گزنده؛ باب دهم: در رفع آرایش جامه و غیر آن به علاج رفع هر آلودگی.

یکم [۶۵]؛ دوم [۹۹]؛ هدیه العارفين ۲/۲؛ لؤلؤة ۱۲۸؛ کشف الحجب ۲۹۲؛ فوائد ۶۳۶؛ ريحانة ۴/۳۷۵؛ الذريعة ۱۱/۲۴۵.

آغاز/ بسمله، الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى... اما بعد این رساله‌ای است در دفع آفات و رفع بلیات از خود...

انجام/ تمام شد رساله دفع آفات و رفع بلیات والحمد لله وصلى الله على محمد وآله.

□ ن . خ

نسخ، سده ۱۲، ش ۴۳۶۵، مرعشی ۱۱/۳۶۴ // ~، ~، ش (۲) ۱۵۰۲۳، آستا [رویت] // نستعلیق، محمد اسماعیل ۱۲۳۱، ش (۳) ۲۸۴۸، دانشگاه تهران ۱۰/۱۶۹۳ // نسخ و نستعلیق، ۱۲۴۱، ش (۲) ۸۷۴۵، مرعشی ۲۲/۲۷۷ (A) // ~، اسماعیل بن محمد علی تفریسی، ۱۲۶۱، ش (۱) ۵۷۶۱، مرعشی ۱۵/۱۵۰ (A) // نسخ، سده ۱۳، ش (۴) ۱۶۲۰۶، آستا [رویت] // ~، بی تا (وقفی ملکزاده کوثر) ش ۶۹۲۴، آستا ۶/۲۴۰ // نسخ و نستعلیق، بی تا، ش (۱) ۲۵، مرعشی ۱/۳۷ // ~، بی تا، ش (۱) ۳۳۹۵، مسجد اعظم ۶۲۶ // ~، ~، حسینیه شوشتریها ش (۲) ۲۶، نسخه‌ها ۱۲/۸۲۵ و ۱۱ // نسخ، بی تا، ش (۲) ۷۹۱، ف، ملی ۲/۳۱۷.

□ ن. چ

-. [تهران]: ۱۲۶۸، ۱۲۷۱. (سنگی) ← الذریعه ۲۴۵ / ۱۱؛ هزار و پانصد ۲۸۵.

[۵۱]

زاد الحاج

رساله‌ای است کوتاه به زبان فارسی در کیفیت مناسک حج. فیض این رساله را به سال ۱۰۶۵ در ضمن سیصد و پنجاه بیت نگاشته است. وی به زاد الحاج تنها در تحریر نخست فهرست اولش یاد می‌کند.

یکم [۷۰].

[۵۲]

زاد السالک

عناوین دیگر: A زاد السالکین B آداب السلوک C سلوک D آداب السالکین
E سلوکیه F منازل السالکین

رساله‌ای است مختصر در آداب سلوک به زبان فارسی. سالک برای تربیت و تهذیب و رسیدن به حق و مقامات عالیه باید بیست و پنج مطلب را مورد توجه و عنایت قرار دهد. فیض برای هر مطلب بیش از چند سطر نیآورده و خواسته تا رساله‌اش کوتاه و مختصر باشد. او این رساله را در جواب یکی از برادران روحانی که از کیفیت سلوک راه حق پرسیده، در دویست بیت نگاشته است.

یکم [۶۹]؛ دوم [۴۵]؛ هدیه العارفین ۲/۶؛ لولوة ۱۲۸؛ کشف الحجب ۳۰۱؛ ایضاح ۱/۶۰۶؛
ریحانه ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۱۲/۲.

آغاز/ الحمد لله وسلامه على عباده الذين اصطفى. اما بعد، این رساله ای است
موسوم به زاد السالك در جواب سؤال...

انجام/ در غرور این هوس گرجان دهم به که دل در خانه ودکان دهم

□ ن . خ

نسخ زیبا، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، ش (۲) ۸۲، مرعشی ۱/۱۰۰؛ (با
علامت بلاغ) // نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، ۱۰۷۲، ش (۸) ۸۳۶۸، آستا [رویت]
(A) // ~، ۲۲ - ۱۱۱۷، ش (۱۲) ۹۳۲۵، مرعشی ۲۴/۱۱۸ // محمد مؤمن بن اسماعیل
طباطبائی، ۱۱۱۹، ش (۵) ۸۵۶، مسجد اعظم ۴۸۳ (B) // نستعلیق، ۱۱۸۲، ش (۱۱)
۵۳۴۱، مجلس ۱۶/۲۵۴ (C) // سده ۱۳ - ۱۲، ش (۵) ۱۳۸۳، گلپایگانی ۲/۲۵۲ //
نستعلیق، احمد بن محمد طاهر، ۱۲۱۸، ش (۱۵) ۲۸۹۶، دانشگاه تهران ۱۰/۱۷۴۵ // کتابت
۲۱ - ۱۲۲۰، ش (۳) ۱۰۳۷۷، مرعشی ۲۶/۲۷۹ // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل
اردبیلی، ۱۲۲۲، ش (۲) ۱۴۳۰، مرعشی ۴/۲۱۳ // ~، علی نقی بن علی، ۶ - ۱۲۴۵، ش
(۷) ۲۲۰۷ ع، ملی ۱۱/۵۲۳ (E) // ~، ۱۲۴۹، ش (۴) ۳۴۸۸، مسجد اعظم ۶۳۳ // ~،
۱۲۵۴ در کربلا، ش (۳) ۸۵، شاهچراغ ۲/۱۷۱ // ~، عبد الرحیم بن میر عبد الباقر
حسینی، ۱۲۵۸، اصغر مهدوی ش (۷) ۲۶۰، نسخه ها ۲/۹۹ (D) // نسخ، ۱۲۶۷، ش (۲۵)
۱۸۰۳، مجلس ۵/۲۰۴ (C) // ~، علی بن اسماعیل بن زین العابدین سنجانی غروی،
۱۲۹۷، تملک شیخ ابراهیم کنی در نجف، الذریعه ۱۲/۲ // سده ۱۳، ش (۲) ۷۱۸، مسجد
اعظم ۴۷۰ // ~، ش (۱۰) ۱۷۶۶، گلپایگانی ۳/۵۳ // شکسته نستعلیق، محسن منشی،
۱۳۰۷، ش (۲) ۶۶۷، ملی ۲/۱۶۸ // احمد بن محمد حسن، ۱۳۱۰، ش (۳) ۶۸۳۵، مرعشی
۱۸/۲۹ // نستعلیق، محمد علی در مدرسه سپهسالار، ۱۳۳۰، ش (۷) ۴۱۶۸، مجلس
۱۱/۱۷۴ // سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۷) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ //
بی تا، ش (۳) ۳۸۷۷، مسجد اعظم ۶۴۴ // تملک ابراهیم الکتبی، الذریعه ۲۲/۲۴۶ (E).

□ ن . چ

به کوشش و شرح سید جلال الدین حسینی ارموی (محدث) .. تهران: سپهر، ۱۳۳۱. ۱۲۴
ص. // به ضمیمه گنجینه الاسرار عمان سامانی .. تهران: نور فاطمه، ۱۳۶۳. ۹۶ ص. //
رهتوشه رهروان: شرح رساله زاد السالك. به کوشش سید جلال الدین حسینی ارموی
(محدث) .. تهران: بدر، ۱۳۷۰. ۲۲۰ ص. // زاد السالك یا توشه سالکان به ضمیمه ترجمه
الشریعة. شارح ولی فاطمی .. تهران: پیام آزادی، ۱۳۷۲. ۲۰۴ ص.

[۵۳]

زاد العُقَبی

کتابی است در اعمال و دعاهاى کوتاه ماههاى رجب، شعبان و رمضان با ترجمه آنها به فارسى، بنابر آنچه در احادیث اهل بیت - علیهم السلام - آمده و به صحت پیوسته است. مؤلف اثر را در سه باب، برای هر ماهی، بابی و یک خاتمه مشتمل بر اعمال شب و روز عید فطر به دستور شاه عباس دوم صفوی به سال ۱۰۷۷ تالیف نموده است.

یکم [۴۶]؛ دوم [۹۵]؛ الذریعه ۱۲/۵.

آغاز/ سپاس و ستایش بی پایان معبودی را سزاست که بندگی او سبب سرافرازی
بندگان است...

انجام/ و پیش از تو هیچ پیغمبری را این کرامت نداده‌اند، این بود آنچه ذکر آن در این
رساله موعود بود.

□ ن . خ

نسخ، عصر مؤلف، ش (۲) ۱۰۳۴۷، مرعشی ۲۶/۲۸۹ // ~، ۱۱۲۱، تملک کتابخانه
خوانساری، الذریعه ۱۲/۵ // ~، بی‌تا، مشکوة ش ۹۳۲، دانشگاه تهران ۱/۱۲۲.

[۵۴]

السَّانِح الغیبی

عنوان دیگر: A سوانح غیبی

در این رساله مختصر عربی، مؤلف از معنی کفر و ایمان و اقسام و مراتب آن با توجه به آیات و احادیث بحث می‌کند. السَّانِح الغیبی به سال ۱۰۵۳ در چهارصد و بیست بیت نگاشته شده است.^۱

---

۱. آقا بزرگ از رساله‌ای فارسی با عنوان سوانح غیبی نام می‌برد که ممکن است ترجمه این کتاب باشد.

یکم [۶۰]؛ دوم [۴۳]؛ لولوة ۱۲۷؛ كشف الحجب ۳۰۶؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۱۲/۲۵۵.

آغاز/ الحمد لله الذى من علينا بالاسلام والايمان وهدانا سبيل المعرفة والايمان...

انجام/ اعادنا الله من شر هولاء ومن ان نكون منهم ومن انصارهم بمنة وجوده و الحمد لله رب العالمين.

□ ن . خ

نسخ، علم الهدى، ۱۰۷۵، خانقاه احمدیه ش (۵) ۹۰، نسخه ها ۵/۲۲۱ // شکسته نستعلیق، نصیر الدین سلیمان (فرزند علم الهدی)، ۱۱۴۰، ش (۴) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۱/ (۴) ۱۰ // ~، محمد جعفر بن محمد باقر حسینی، ۱۱۸۴، ش (۲) ۱۸۴۸، الهیات مشهد ۳/۹۱۶ // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، ۱۲۲۲، ش (۸) ۱۴۳۰، مرعشی ۴/۲۱۵ // نسخ یا نستعلیق، ابو طالب عبد الواسع بن محمد هادی فارسی، ۲۸ - ۱۲۲۲، جُنگ ش (؟) ۸۳۷۳، مرعشی ۲۱/۳۴۱ // نسخ، ملا فرج الله بن ابراهیم تبریزی، ۷۱ - ۱۲۷۰، ش (۴) ۸۷۷۸، مرعشی ۲۲/۳۱۱ // ~، ۱۲۹۰، ش (۴) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۴ // ~، احمد بن ملا عبد الرحیم قزنجائی اندری، ۱۳۰۴، ش (۲) ۱۰۴۴، الهیات مشهد ۲/۲۱۰ // ~، بی تا، ش (۶) ۱۶۶۰۵، آستا [رویت] (A).

[۵۵]

سفینه النجاة الى طريق الحق و سبيل الهداة

○ عنوان دیگر: A سفینه النجاة

مولف در این کتاب منابع احکام اسلام را قرآن و سنت می داند و رجوع به رأی و اجتهاد را از دستاویزهای مخالفین برمی شمارد و آن را نوعی بدعت می خواند.

یکم [۳۵]؛ دوم [۸]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لولوة ۱۲۶؛ روضات ۶/۸۹؛ كشف الحجب ۳۰۹؛ اوضح ۲/۱۸؛ الذریعه ۱۲/۲۰۲.

آغاز/ الحمد لله الذى نجانا بسفينة اهل بيت نبيه من امواج الفتن وهدانا.

انجام / ثم من انتفع بمواعظ الله. تمت سفينة النجاة وصار اسمها وتاريخها اذا بدلت
عشراتها بالأحاد وأحاديها بالعشرات.

□ ن . خ

نسخ، محمد تقی، ۱۰۶۹، ش (۱) ۱۳۸۶، ملی ۹/۳۹۴ // س. علم الهدی، ۱۰۷۵، خانقاه
احمدیه، ش (۲) ۹۰، نسخه‌ها ۵/۲۲۱ // س. سده ۱۱ (مُهر علم الهدی)، ش (۱) ۱۸۵۳،
ملی ۱۰/۴۳ // نستعلیق، سید محمد مهدی بن حبیب الله، ۱۰۷۶، حسین مفتاح، ش (۲)
۱۲۷۲، نسخه‌ها ۷/۲۷۶ // کتابت ۱۰۸۸، ش (۲) ۷۱۳، هزار و پانصد، ۲۸۸ // نسخ، زمان
مؤلف، ش (۱) ۱۸۵۳، ملی ۱۰/۴۳۰: انجام / نقل العامة هذا الخبر لم يجسر احد من قدماء //
سده ۱۱، ش (۱) ۹۶۰، هزار و پانصد، ۳۱۲ // نسخ، ۱۱۰۸، ش (۲) ۱۳۰، مرعشی ۱/۱۵۱
// س. سیف الدین محمود رجائی، ۱۱۱۱، ش (۱) ۶۳۵۱، ملک ۹/۳۵۱ // کتابت ۱۱۱۸،
ش (۱) ۱۱۸۶، هزار و پانصد، ۳۵۴ // کتابت زین العابدین علی حلّی جیرانی، ۱۱۲۱، الذریعه
۱۲/۲۰۳ // نسخ، شجاع الدین محمد بن سلطان حیدر رضوی، ۱۱۳۴، ش ۶۹۳۴، آستا
۴/۵۲ // نستعلیق، ۱۱۳۷، ش (۲) ۴۳۷۷، مجلس ۱۲/۸۷ // س. ۱۱۵۱، ش (۱) ۸۱۵۱،
سپهسالار ۵/۱۱۰ // شکسته نستعلیق، محمد جعفر بن محمد باقر حسینی، ۱۱۸۴، ش (۱)
۱۸۴۸، الهیات مشهد ۳/۹۱۶ // نسخ، سده ۱۲، ش (۳) ۴۵۶۲، مجلس ۱۲/۲۵۴ // س.
ش (۲) ۶۳۵۱، ملک ۹/۳۵۰ // تملک محمد بن میرزا حسین خلیلی، کتابت پیش از
۱۲۱۲، الذریعه ۱۲/۲۰۳ // نسخ، ۱۲۲۰، ش (۲) ۱۰۸۲۰، آستا [رویت] // س. عبد الحمید
بن محمد رضا تفریثی، ۱۲۵۸ - ۱۲۴۵، ش (۲) ۱۰۲۱۶، مرعشی ۲۶/۱۸۸ // س. ۱۲۶۵،
ش (۱) ۱۸۳۷، ملک ۵/۳۷۷ // س. فرج الله بن ابراهیم تبریزی، ۷۱ - ۱۲۷۰، ش (۵)
۸۷۷۸، مرعشی ۲۲/۳۱۱ // س. سده ۱۳، ش (۲) ۶۲۷۵، سپهسالار ۱/۱۱۰ // س. س.
ش (۱) ۱۶۹۹، دانشگاه تهران ۸/۲۵۱ // س. بی‌تا، ش ۸۶۹۱، آستا ۶/۵۳ // س. ش.
۸۸۴۱، آستا [رویت] // س. ش ۸۶۹۱، آستا ۶/۵۳ // س. ش (۱) ۱۱،
گلیپایگانی، ۱/۲۰.

[۵۶]

سلسبیل

مثنوی است از فیض. ← گلزار قدس

[۵۷]

الشّافی

گزیده‌ای است از کتاب الوافی که مؤلف در آن به حذف مکررات و اسانید روایت می‌پردازد. وی در نقل اصول و ارکان به محکّمات توجّه می‌کند و آنگاه که به شرایع و احکام نظر دارد. ارزنده‌ترین مباحث آن را بیان می‌نماید. کتاب مشتمل بر دو جزء است. الجزء الاول: فی العقائد و الاخلاق؛ الجزء الثانی: فی الشرائع و الاحکام. هر جزء شامل دوازده کتاب و هر کتاب سامان یافته از چند باب می‌باشد.

یکم [۴]؛ دوم [۴]؛ لولوة ۱۲۲؛ روضات ۶/۹۱؛ کشف الحجب ۳۱۶؛ ایضاح ۲/۳۹؛ ریحانة ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۱۳/۸.

آغاز/ نحمدک اللهم یا من شرح صدورنا بنور الاسلام وهدانا لمعرفة ائمة الهدی من اهل البيت نبیه...

انجام/ و الحمد لله اولاً و آخراً و ظاهراً و باطناً و صلی الله علی محمد و اهل بیته و سلم کثیراً.

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۸۴، اهدایی مشکوة ش ۵۷۷، دانشگاه تهران ۱۳۶۴ / (۳) ۳ [کامل] // ~، محمد رضی بن محمد حسین چمن نطنزی، ۱۰۹۱، ش ۹۱۲۹، مرعشی ۲۳/۲۶۵ [جزء اول] // ~، ابوطالب، سده ۱۲، ش ۱۱۲، گوهرشاد ۱/۹۴ [جزء اول] // ~، سده ۱۳، ش ۶۷۱، ملی ۸/۱۳۹ [جزء دوم] // ~، بی‌تا، ش ۱۰۸۶۹، آستا [رویت] [جزء دوم] // تملک کتابخانه شیخ علی کاشف الغطاء در نجف، الذریعه ۱۳/۸.

□ ن . چ

-- بی‌جا: بی‌تا. ج ۲ در یک مجلد (سنگی) // -- بی‌جا: سعید الطباطبائی، بی‌تا. ج ۲ در یک مجلد (افست از چاپ قبلی).

[۵۸]

شراب طهور

مثنوی است از فیض. ← گلزار قدس

[۵۹]

شرایط الایمان

این رساله گزیده‌ای است از کتاب راه صواب خود مؤلف. فیض در این اثر به پنج پرسش در سبب اختلاف مسلمانان و تعیین فرقه ناجیه و غیره پاسخ می‌دهد. سوال اول: وجه اختلاف است در مسائل دینی؛ دوم: فرقه ناجیه کدام است؛ سوم: اهل هدایت چرا کم است؛ چهارم: کافر بودن غیر اهل حق؛ پنجم: بیان حد و اندازه ایمان کامل. تاریخ نگارش این رساله ماده تاریخ "کتب شرایط الایمان" (۱۰۶۲) با حذف مکررات است.

یکم [۶۲]؛ دوم [۳۹]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۶۳۵؛ کشف الحجب ۳۱۷؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۱۳/۴۴.

آغاز / منت بی پایان خدای را جل شأنه که مستعدان کامل ایمان را از ظلمات جهالت بیرون آورده...

انجام / و کثرت اعمال صالحه و مواظبت بر آن و اصابت سنت در آن و اکتساب اخلاق پسندیده در تضاعف آن.

□ ن. خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، بی تا، ش (۳) ۸۲، مرعشی ۱/۱۰۰ // نستعلیق، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، ۱۲۲۲، ش (۱) ۱۴۳۰، مرعشی ۴/۲۱۳ // ~،

۱۲۵۵، ش (۳) ۲۳۹۰، ملی تبریز ۲/۷۶۳ // نسخ، ۱۲۸۶، ش ۹۳۲۴، آستا [رویت] // ~،
 سده ۱۳ - ۱۲، ش (۳) ۱۳۸۳، گلپایگانی ۲/۲۵۲ // ~، سید احمد صفائی خوانساری،
 ۱۳۴۱، ش (۸) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ // تعلیق: بی تا، مشکوة ش ۳۱۴، دانشگاه تهران
 ۶۶۶ / (۱) ۳ // نسخ، بی تا، ش ۱۱۱۳۴، آستا [رویت] // ~، ش ۹۳۲۴ (ضمیمه
 ۲۰۲۱)، آستا [رویت] // نستعلیق، بی تا، ش (۴) ۳۱۴، دانشگاه تهران ۳/۶۶۶ // تملک میرزا
 محمد تهرانی (سامراء)، الذریعه ۱۳/۴۴.

[۶۰]

شرح الصّحيفة السّجّادية

شرح مختصری است از قسمتهایی از کتاب الصّحيفة السّجّادية که مؤلف آن را در ضمن
 سه هزار و دوست بیت به سال ۱۰۵۵ تالیف نموده است در بعضی از فهارس آن را
 حاشیه نامیده اند.

یکم [۳۱]؛ دوم [۳۴]؛ لؤلؤة ۱۲۵؛ روضات ۶/۸۹؛ کشف الحجب ۳۴۱؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانة
 ۴/۳۷۲؛ الذریعه ۱۳/۳۵۸.

آغاز / الحمد لله الذی کتب فی صحیفة قلوبنا محبة اهل بیت حبیبه وجعل افئدتنا
 تهوی الیهم

انجام / انّ تاریخه: تم شرح الدّعا / ۱۰۵۵ و الحمد لله رب العالمین.

□ ن . خ

شکسته نستعلیق، محمد امین بن عبد العظیم، ۱۰۶۲، آخوند همدان ش (۲) ۴۷۲۹، رشت و
 همدان ۱۵۳۶ // نسخ، قبل از ۱۰۶۸، ش ۶۳۵۴، مرعشی ۱۶/۳۱۶ // نستعلیق، محمد رضا
 بن احمد حسینی، ۱۰۹۷، ش ۶۹۹۸، آستا ۶/۲۲۴ // نسخ، محمد رضا بن محمد مؤمن
 قمی، ۱۱۴۸، ش (۵) ۱۳۶۳، مرعشی ۴/۱۳۷ // نستعلیق، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۷۰۱۷،
 دانشگاه تهران ۱۶/۴۳۱ // نسخ، سده ۱۲، ش ۳۰۸۰، مجلس ۶/۳۳۶ / (۲) ۱۰ // ~، سده ۱۳
 - ۱۲، ش ۶۴۹، هزار و پانصد ۱۵۴ // ~، ۱۲۲۰، ش (۴) ۱۰۳۷۷، مرعشی ۲۶/۲۸۰ //
 ~، محمد هاشم بن ملا محمد حسین، ۱۲۸۷، ش (۴) ۳۶۶۶، مرعشی ۱۰/۵۸ // ~، امیر
 زمان بن محمد، بی تا، ش ۵۷۸۴، مرعشی ۱۵/۱۷۰ // ~، بی تا، ش ۳۳۸۲، آستا ۶/۲۲۴ //

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۸۹

نستعلیق، بی تا، ش ۴۹۴۵، مجلس ۱۴/۲۰۰ // نسخ، س، ش (۱) ۱۶۸۳، فیضیه ۳/۱۱۸ //
س، س، تملک کتابخانه طباطبائی تبریزی در تبریز، نسخه‌ها ۷/۵۲۲.

□ ن . چ

در هامش نور الانوار محدث جزائری -. تهران: بی نا، ۱۳۱۷. ۱۰۷ ص (سنگی) // به کوشش
مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث -. تهران: مؤسسه البحوث و التحقیقات الثقافیه، ۱۴۰۷. ۱۲۶
ص. (با عنوان: تعلیقات علی الصحیفة السجادیة).

[۶۱]

شرح صدر

عنوان دیگر: A شرح الصدر

رساله‌ای است که در آن ملا محسن شرح احوال خودش را تا سال ۱۰۶۵ در ضمن دو
مقاله به نگارش آورده است. در مقاله اول از حقیقت "علم و عالمان" سخن گفته و در
مقاله دوم شرحی از دوران زندگی خویش تا سن پنجاه و هشت سالگی را بیان می‌کند. از
مطالبی که در این رساله آمده، می‌توان برخی از مهمترین جریان‌های فکری مؤثر در شکل
گیری اندیشه فیض را برشناخت و بر دیدگاه‌های او نسبت به مسائلی چند آگاهی یافت.
اما این رساله نمی‌تواند آینه تمام نمای حیات علمی و اجتماعی او به شمار رود چرا
که یک محدوده زمانی خاص از زندگی او را در بر می‌گیرد. فیض در رساله الانصاف به
بیان برخی از دیدگاه‌های فکریش تا سال ۱۰۸۳ پرداخته است.

یکم [۱۱۴]؛ دوم [۴۹]؛ لولوة ۱۳۰؛ روضات ۶/۹۳؛ کشف الحجب ۶۰۱؛ فوائد ۶۳۵؛
الذریعه ۱۲/۲۵۴.

آغاز/ بسمله. رب اشرح لی صدري... بعد از حمد و ثنای اله و درود و تحیت بر
برگزیدگان آن درگاه، چنین گوید... که چون گشایش غصه دل ...

انجام/ تاریخ این شرح صدر را می‌شاید، بشرط آنکه یای متکلم که کسره یا در
جمله رب اشاره به آن است، به صورت رقمی هویدا گردیده، در شمار

آید. والحمد لله.

□ ن . خ

نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، ۱۰۷۲، ش (۳) ۶۳۶۸، آستا [رویت] // ~، ~، بی تا، ش ۵۰۱۹، مرعشی ۱۳/۲۲۱ (A) // شکسته نستعلیق، نصیر الدین سلیمان (فرزند علم الهدی)، ۱۱۴۰، ش (۳) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۰ / (۴) ۱۰ // نسخ، ۱۲۹۰، ش (۳) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۴ // ~، علی بن محمد علی حسنی، سده ۱۳، ش (۱) ۹۵۲۲، مرعشی ۲۴/۲۷۴ // تعلیق، بی تا، مشکوه ش ۳۱۴، دانشگاه تهران ۶۶۷ / (۱) ۳ // تملک کتابخانه ملا محمد علی خوانساری، در نجف، الذریعه ۱۳/۳۵۹.

□ ن . چ

در مجله جلوه، ش هشتم، سال اول (۱۳۲۴) // در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی، به کوشش رسول جعفریان - اصفهان: مرکز تحقیقات علمی و دینی امام امیرالمؤمنین علی، ۱۳۷۱. صص ۷۳ - ۴۷.

[۶۲]

شوق العشق

اشعاری است برگرفته از گلزار قدس ← گلزار قدس

فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱۴/۲۴۷.

□ ن . خ

نسخ، سده ۱۳، ش (۲) ۷۵۹۰، دانشگاه تهران ۱۶/۶۴۳.

[۶۳]

شوق المهدی

فیض کاشانی غزلیاتی را به استقبال یا تضمین از حافظ درباره حضرت مهدی - علیه السلام - و شوق لقای آن حضرت سروده که در مجموع، حدود یک هزار و پانصد

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۹۱

بیت می‌شود. وی بسیاری از مسائل را درباره امام زمان همچون لزوم وجود امام، مساله غیبت، عمر آن حضرت، وضعیت وضع جهان بعد از ظهور و مطالب دیگر را در این کتاب مطرح می‌سازد.

یکم [۱۰۵]: دوم [۷۹]: فوائد ۶۳۶؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۱۴/۲۴۷.

آغاز / منت خدای را عزّ وجلّ که نخست خلیفه به جهت خلق تعیین فرمود... الا یا ایها المهدی مدام الوصل ناولها

انجام / بدّل السيئات احسانا - والفيض لی تصدق اسمائی .

□ ن . خ

نسخ، بی تا، ش ۳۶۰۶، مرعشی ۱۰/۷ // س، س، (۱۰) ۱۱۳۹۱، آستا [رویت] // تملک کتابخانه ملا محمد علی خوانساری در نجف، الذریعه ۱۴/۲۴۷ // تملک میرزا فخرالدین نصیری، المحجّة (مشکوّة) ۲/۳۵ // نستعلیق، عبد الرحیم افشار زنجانی، ۱۳۹۵، ش ۳۶۶۹، مرعشی ۱۰/۶۱.

□ ن . چ

به اهتمام علی دوانی .. تهران: مسجد جامع، ۱۳۵۴. ۱۲۰ ص؛ چ ۲، همانجا: دار الکتب الاسلامیه، ۱۳۹۸. ۱۵۲ ص.

[۶۴]

الشَّهَابُ الثَّاقِبُ

رساله‌ای است در اثبات وجوب عینی نماز جمعه در زمان غیبت امام - علیه السلام - که فیض به سال ۱۰۶۷ در چهار هزار بیت آن را نگارش نمود. این کتاب مورد نقد و نظر بسیاری از صاحب‌نظران آن دوره قرار گرفت تا جایی که بر آن ردیه‌هایی نگاشته شد. (← همین مدخل، ردیه‌ها).

یکم [۵۰]: دوم [۸۶]: لولوة ۱۲۷؛ روضات ۶/۸۷؛ کشف الحجب ۳۶۳؛ ایضاح ۲/۶۰؛
الذریعه ۱۵/۷۸، ۱/۷۷، ۱۴/۲۵۲.

آغاز/ الحمد لله الذى جعل دليل وجوب صلاة الجمعة من اوضح الدلائل...

انجام/... ابد الابدین.

□ ن. خ

نسخ، علم الهدی، ۱۰۹۷، ش (۱) ۸۲۳۰، دانشگاه تهران ۱۷/۶۳ // س، سده ۱۱، ش ۳۱۴۵،
دانشگاه تهران ۱۱/۲۱۰۱ (ناقص الاخر) // نستعلیق، مرتضی بن میر محمد صفی حسینی
تبریزی، ۱۱۰۰، ش (۳) ۷۳۴، گوهرشاد ۲/۸۴۲ // نسخ، تقی بن محمد صادق، ۱۱۰۰، لس
آنجلس ش (3) M 1204، نسخه‌ها ۱۲/۷۱۵ و ۱۱ // س، ۱۱۱۱، ش ۶۴۹۹، آستا ۵/۴۶۲
// س، رکن الدین محمد بن علی بن ثابت حسینی، ۱۱۱۱، ش (۱) ۸۰۱۷، مرعشی ۲۱/۲۸
// س، ۱۱۱۱، کبیر یزد، ش ۱۶۴، نسخه‌ها ۴/۴۰۴ // س، محمد مؤمن ملقب به برهان،
۱۱۳۰، ش (۲) ۵۳۳۵، مجلس ۱۶/۲۴۸ // نستعلیق، اسماعیل بن محمد حسین مازندرانی،
۱۱۳۳، ش (۲) ۵۸۴۷، مرعشی ۱۵/۲۳۰ (کاتب نویسنده یکی از ردیه‌ها است ← همین
مدخل، ردیه‌ها) // نسخ، محمد خان قاینی، ۱۱۳۷، ش (۷) ۶۳۶۱۰، مجلس ۷/۳۲۷ // س،
۱۱۳۷، ش (۱۱) ۱۲۰، مجلس ۷/۱۷۳ // نستعلیق، ۱۲۵۲، ش (۲) ۸۱۵۱، سپهسالار
۵/۱۵۴ // شکسته نستعلیق، ۱۲۷۵، ش ۱۳۱۴۸، آستا [رویت] // نسخ، سده ۱۳ و ۱۲، ش
(۳) ۳۷۴۸، مجلس ۱۷/۳۳ / (۴) ۱۰ // نستعلیق، محمد حسن بن محمد علی سمنانی، ۱۲۷۹
ش (۲) ۷۶۴، هیات تهران ۱/۳۸۸ // سید احمد صفائی، ۱۳۴۱، ش (۱) ۱۴۹۳، هزار و
پانصد ۳۷۹ // نسخ، بی تا، ش (۲) ۱۱، گلپایگانی ۱/۲۰.

□ ترجمه

فصل الخطاب [ترجمه الشهاب الثاقب] / مترجم میرآقا زاهدی .. رضائیه: کتابفروشی
حقییری، ۱۳۷۲ ق. ۲۱۶ ص.

□ ردیه‌ها

○ الرد علی الشهاب الثاقب یا رساله فی صلاة الجمعة / ملا امین بن عبد الوهاب
شاگرد فیض. وی این رساله را پس از فوت فیض نگاشته و پس از شرح و تفسیر متن الشهاب
به رد و جرح کلام شیخ خود می‌پردازد. او کلام ملا محسن را پس از قال آورده و کلام خود را
با أقول آغاز می‌کند.

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۱۹۳

ن. خ. تملک میرزا محمد علی اردوبادی در نجف، کتابت ۱۱۲۷، الذریعه ۱۰/۲۰۳؛ ۱۵/۶۵.

○ الرد علی الشهاب الثاقب یا رسالۃ فی صلاة الجمعة از اسماعیل بن محمد حسین خاجوئی مازندرانی با عناوین قال - اقول به صورت شرحی بر کتاب فیض آمده است. الذریعه ۱۰/۲۰۲؛ ۱۵/۶۴؛

آغاز/ الحمد لله الذی جعل الصلاة ذریعة للتقرب ومراجاً للمومنین وامر... انجام/ و شاکراً علی النعم ومسلماً ومصلیاً علی رسوله المکرم المعظم وعلی آله وذریته الذین هم بعده اعلم.

ن. خ. نسخ، محمد رفیع بن محمد تقی، ۱۲۲۵، ش (۳) ۳۰۳۲، مرعشی ۸/۲۲۲ // س، ش (۱۹) ۱۰۹۵، هزار و پانصد ۳۳۸.

ن. چ

.. نجف: چاپخانه علمیه، ۱۳۶۸ ق. (سنگی) // به ضمیمه منبع الحیاة، نعمت الله جزائری. به کوشش رؤوف جمال الدین .. قم: الاعلمی، ۱۴۰۱ ق. ۸۴ ص.

[۶۵]

الصّافی

مهمترین اثر فیض در تفسیر قرآن است. وی در این تفسیر به اقوال ائمه معصومین - علیهم السلام - توجه دارد و مفسران را از تفسیر به رأی و عواقب آن پرهیز می‌دهد. او بر این باور است که تفسیر به رأی، تحریف قرآن را در پی خواهد داشت و چون مفسر آگاهی کاملی از ناسخ و منسوخ، محکم و متشابه، خاص و عام، مبین و مبهم، مقطوع و موصول، فرایض و احکام، سنن و آداب و بسیاری از مسائل دیگر قرآن ندارد لذا نباید به تفسیر آنها بپردازد و یگانه مرجع و مأخذ او در این زمینه، خود پیامبر و اهل بیت ایشان است. فیض در آغاز تفسیر دوازده مقدمه مهم ذکر می‌کند بدین ترتیب:

المقدمة الاولى: فی نبذ مما جاء فی الوصیة بالتمسک بالقرآن و فی فضله؛ المقدمة الثانية: فی نبذ مما جاء فی ان علم القرآن کله انما هو من عند اهل البيت - علیهم السلام؛

المقدمة الثالثة: في نبذ مما جاء في انَّ جَلَّ القرآن اَما ورد فيهم و في اوليائهم و في اعدائهم و بيان سرِّ ذلك؛ المقدمة الرابعة: في نبذ مما جاء في معاني وجوه الآيات من التفسير و التاويل...؛ المقدمة الخامسة: في نبذ مما جاء في المنع من تفسير القرآن بالرأى و السرِّ فيه؛ المقدمة السادسة: في نبذ مما جاء في جمع القرآن و تحريفه و زيادة و نقصه؛ المقدمة السابعة: في نبذ مما جاء في انَّ القرآن تبيان كل شئ و تحقيق معناه؛ المقدمة الثامنة: في نبذ مما جاء في اقسام الآيات و اشتمالها على البطون و التاويلات؛ المقدمة التاسعة: في نبذ مما جاء في زمان نزول القرآن و تحقيق ذلك؛ المقدمة العاشرة: في نبذ مما جاء في تمثّل القرآن لاهله يوم القيامة و شفاعته لهم و ثواب حفظه و تلاوته؛ المقدمة الحادية عشر: في نبذ مما جاء في كيفية التلاوة و آدابها؛ المقدمة الثانية عشرة: في بيان ما اصطلحنا عليه في تفسير الآيات...

مولف این اثر نفیس را در چهل و هفت هزار بیت به سال ۱۰۷۵ به اتمام رسانید.

یکم [۱]؛ دوم [۱]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۱۲۲؛ روضات ۶/۹۱؛ قصص ۲۵۳؛ كشف الحجب ۳۶۴؛ ايضاح ۲/۶۴؛ الذريعة ۲۱/۱۳۰.

آغاز/ نحمدک یا من تجلّی لعباده فی کتابه بل فی کل شئ و اَراهم نفسه فی خطابه
بل فی کل نور و فی دلّ علی ذاته بذاته...

انجام/ و قد مضى تفسير شياطين الانس فى سورة الانعام و سبق سبب نزول السورة
و ثواب تلاوتها فى تفسير اختها، تم كتاب الصافى...

□ ن . خ

○ نسخه هایى که همه اجزایش در یک مجلد است.

نسخ، ۱۰۹۶، ش ۱۳۴۴، آستا ۱/۵۱۴ // س. ۱۲۰۴، ش ۱۷۳۱۷، آستا [رویت] // س،
محمد قاسم بن سعید، ۱۲۱۵، ش ۶۵۶ع، ملی ۸/۱۲۶ // س، محمد بن ملا افضل دشت
بیامنی قائنی، ۱۲۲۴، ش ۶۵۳ع، ملی ۸/۱۲۵ // س، علی مراد تنکابنی، ۱۲۲۳، ش ۲۰۲۶،
سپهسالار ۱/۱۳۷ // س، ۱۲۳۸، ش ۵۴۱، هزار و پانصد ۱۷۰ // س، ۱۲۵۶، ش ۱۱۲۸،
ملی ۹/۱۲۰ // س، محمد حسن خوانساری، ۱۲۶۴، ش ۲۰۳۰، سپهسالار ۱/۱۳۷ // س،
میرزا ابو القاسم اصطهباناتی، ۱۲۷۰، ش ۲۰۳۱، سپهسالار ۱/۱۳۷ // س، وقفی علامه
حائری، ش ۱۱۲۰۲، آستا [رویت] // س، بی تا، تملک کتابخانه حاجی میرزا حسین نوری،

آشنایی با چند نسخه خطی ۱/۱۴۴.

○ جلد اول:

A از آغاز تا سوره مائده B انعام تا الاسراء (بنی اسرائیل)
 نسخ، خود فیض، تملک حسن عاطفی (کاشان)، نسخه‌ها ۷/۷۲۶ (A) // ~، نور الدین
 محمد بن مرتضی، ۱۰۷۷، ک. آیه الله رضوی ش ۲۸۷، نسخه‌ها ۷/۳۷ (B) // ~، محمد
 حسین غروی، ۱۰۷۷، ش ۸۶۷۰، مرعشی ۲۲/۲۲۱ (B) // نسخ و نستعلیق، عسکر، ۱۰۸۰،
 ش ۱۰۶۶، الهیات مشهد ۲/۲۲۴ (B) // نسخ، محمد تقی بن محمد رضا سمنانی، ۱۰۸۳،
 ش ۱۱۱۴۰، آستا ۱۱/۶۳۶ (A) // ~، محمد سعید بن میریجان خلخالی، ۱۰۸۴، ش
 ۸۱۲۷، سپهسالار ۵/۱۶۲ (از آغاز تا پایان یس) // ~، علم الهدی، ۱۰۸۷، ش ۳۷۵، ملی
 ۷/۳۲۶ (از آغاز تا ابتداء سوره انعام) // ~، محمد طاهر سبزواری ابن ابی طالب، ۱۰۸۸، ش
 ۱۳۴۶، آستا ۱/۵۱۶ (A + B) // ~، عقیل بن رکن الدین مسعود بن محمد تقی حسینی
 کاشانی، ۱۰۹۰، ش ۹۸۹، مرعشی ۳/۱۸۱ (B) // ~، ۱۰۹۴، ش ۸۴۲۵، سپهسالار ۵/۱۶۳
 // ~، سده ۱۱، ش (۲) ۱۹۰۳، الهیات مشهد ۳/۹۵۴ (A + B) // ~، محمد نصیر بن
 جلال الدین تبریزی، سده ۱۱، ش ۴۱۸۶، مجلس ۱۱/۱۹۰ (A + B) // ~، علم الهدی،
 سده ۱۱، ش ۳۷۶، ملی ۷/۳۲۷ (B) // ~، سده ۱۱، ش ۹۲۸۸، دانشگاه تهران ۱۷/۳۴۰
 (B) // ~، سده ۱۱ - ۱۲، ش ۷۹۶، گلیپایگانی ۲/۱۲۵ (A + B) // ~، ش
 ۱۰۸۸، گلیپایگانی ۲/۱۲۵ (مقدمه و بخشی از سوره بقره) // ~، ش ۲۵۳، ملک
 ۱/۴۷۲ (B) // ~، ۱۱۰۶، ش ۱۵۳۶۱، آستا [رویت] (B) // ~، محمد علی بن ملک
 محمد، ۱۱۰۹، ش ۹۹۰۴، آستا ۱۱/۶۷۳ (A + B) // ~، ۱۱۱۱، ش ۲۸۳، حجتیه ۷۰
 (A + B) // ~، هحسن بن بهاء الدین کرمانی، ۱۱۱۲، ش ۲۰۲۸، سپهسالار ۵/۱۶۱ (B)
 (A + B) // ~، محمد شفیع، ۱۱۱۳، ش ۹۵، شاهچراغ ۱/۵۸ (A + B) // ~، ۱۱۲۲،
 ش ۷۲۶۵، مجلس ۲۵/۲۶۰ (A + B) // ~، رجبعلی، ۱۱۲۴، ش ۶۳۱۸۹ (A + B)
 // ~، ۱۱۲۵، ش ۲۵۹، ملک ۱/۴۷۳ (A) // ~، محمد خلیل حافظ بن محمد حسین،
 ۱۱۲۷، آخوند همدان ش ۵۸۵، ف. رشت و همدان ۱۳۴۰ (A + B) // ~، محمد خلیل بن
 محمد باقر، ۱۱۳۴، دانشگاه لس آنجلس M 1154، نسخه‌ها ۱۲/۲۸۰ و ۱۱ (A) // ~،
 ۱۱۳۷، ش ۱۳۲۲، هزار و پانصد ۱۷۰ (A) // ~، ابوالفتوح بن محمد تقی اصفهانی،
 ۱۱۷۴، ش ۱۵۷۲، فیضیه ۱/۱۷۵ (B) // ~، ۱۱۸۲، ش ۱۵۲۳، آستا ۴/۴۴۲ (A + B)
 // ~، علی قلی بن زین العابدین قزوینی، ۱۱۸۳، ش ۱۶۰۴۵، آستا [رویت] (A + B)
 // ~، ۱۱۸۷، ش ۱۳۴۷، آستا ۱/۵۱۶ (A + B) // ~، باقر بن محمد اصطهباناتی،
 ۱۱۹۱، ش ۱۹۷۹، ملی ۱۱/۴ (B) // ~، سده ۱۲، ش ۲۵۵، ملک ۱/۴۷۳ (B) //
 نستعلیق، ~، ش ۱۱۸۹۹، آستا ۱۱/۶۳۷ (A) // نسخ، ~، مدرسه رضویه ش (۱) ۲۶،
 آشنایی با چند نسخه خطی ۱/۴۳ (از آیه ۱۴۹ آل عمران تا آیه ۶۳ سوره اعراف) // ~،

- قربانعلی محمد، ~، ش ۸۵، الهیات تهران ۱/۶۰۳ (A + B) // ~، سده ۱۲، ش ۸۱۲۵، سپهسالار ۵/۱۶۲ (A + B) // ~، ش ۵۱۸۶، سپهسالار ۵/۱۶۲ (B) // ~، ش ۱۳ صدر، سپهسالار ۵/۱۶۰ (A + B) // ~، ش ۱۲ صدر، سپهسالار ۵/۱۵۹ (A + B) // نستعلیق، محمد بن سید ابی طالب کاشانی، سده ۱۲، ش ۵۱۸۲، سپهسالار ۵/۱۶۱ (A + B) // نسخ، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۲، ش ۸۳۳۴، سپهسالار ۵/۱۶۳ (A + B) // ~، ش ۱۲۰۲، ش ۱۲۹۹، هزار و پانصد ۱۷۰ (از سوره انفال تا سوره عنکبوت) // ~، احمد بن ابی الحسن اردکانی، ۱۲۱۳، ش ۱۵۲۲، آستا ۴/۴۴۲ (A) // شکسته نستعلیق، درویش محسن بن محمد کاظم مازندرانی، ۱۲۱۹، ش ۷۰۲۹، آستا ۱۱/۶۳۸ (A + B) // ~، غلامرضا، ۱۲۲۱، ش ۱۷۳۱۶، آستا [رویت] (A + B) // محمد باقر، ۱۲۲۲، ش ۶۵۵، ملی ۸/۱۲۷ (A + B) // ~، ابو طالب بن محمد علی، ۱۲۲۳، ش ۲۷۰۲، عمومی اصفهان ۱/۲۰۷ (از آغاز تا آخر الاعراف) // ~، محمد اشرف شریف ارجمندی، ۱۲۲۴، ش ۱۴ صدر، سپهسالار ۵/۱۶۰ (A + B) // ~، ۱۲۲۶، ش ۱۵۶۷، فیضیه ۱/۱۷۵ (A) // ~، ۱۲۲۶، ش ۱۶۴۰، فیضیه ۱/۱۷۵ (الانعام تا الزعد) // ~، عبد الغنی بن عبد العلی خرائقی، ۱۲۲۶، ش ۳۵۵، گلپایگانی ۱/۳۰۱ (B) // قربانعلی بن رمضان بواناتی، ۱۲۳۰، ملی فارس ش ۷۸۰ (A + B) // نستعلیق، اسماعیل مازندرانی، ۱۲۳۰، ش ۱۲۶۹، سپهسالار ۵/۱۶ (مقدمه ها) // نسخ، ۱۲۳۱، ش ۵۱۹، گلپایگانی ۲/۱۲۵ (A + B) // ~، کاظم بن محمد بیرجندی خراسانی، ۱۲۳۲، مدرسه آخوند همدان ش ۱۶۵۸، ف. رشت و همدان ۱۳۴۱ (A + B) // ~، محمد ابراهیم بن افراسیاب، ش ۱۰۱۲۷، آستا [رویت] (A + B) // نستعلیق، محمد بن خداوردی، ۱۲۳۳، ش ۱۷۳۱۴، آستا [رویت] (A + B) // نسخ، علی اکبر بن مهدی، ۱۲۳۳، ش ۲۵۴، ملک ۱/۴۷۳ (از آغاز تا آخر الحجر) // ~، محمد باقر بن ملا اسماعیل، ۱۲۳۴، ش ۴۴۱، شاهچراغ ۱/۵۸ (A + B) // ~، ۱۲۳۵، ش ۱۱۵۴۹، آستا [رویت] (A + B) // ~، ۱۲۳۵، ک. عمومی معارف ۱/۱۶ (A + B) // ~، محمد حسین بن لطفعلی، ۱۲۳۵، ش ۲۴۲، فیضیه ۱/۱۷۴ (A) // ~، صالح ارداقی، ۱۲۳۵، ش ۹۳۸، ملی ۸/۴۳۴ (A + B) // ~، محمد بن علی شیرازی ۱۲۳۶، ش ۱۰۷۴، ملی ۹/۶۸ (A + B) // ~، ۱۲۳۷، ش ۱۷۳۱۸، آستا [رویت] (A + B) // نستعلیق، ۱۲۳۷، ش ۳۰۰، مدرسه حججیه ۷۰ (A) // نسخ، ابو محمد بن محمد علی، ۱۲۳۸، ش ۲۸۶۹، ملی ۱۳/۳۸۵ (A) // ~، زین العابدین محمد رضا، ۱۲۳۹، ش ۱۵۲۴، آستا ۴/۴۴۲ (A) // ~، ملا یار علی، ۱۲۴۲، ش ۵۱۸۰، سپهسالار ۵/۱۶۱ (A + B) // ~، مهدی بن عبد الرحیم، ۱۲۴۳، تملک حسن عاطفی، نسخه ها ۷/۷۲۶ (B) // ~، سید جعفر بن سید محمد حسینی، ۱۲۴۵، ش ۱۷۰۸، گلپایگانی ۳/۲۴ (A) // ~، ۱۲۴۶، ش ۶۲، مدرسه حججیه ۷۰ (A) // ~، محمد حسن محمد علی بن حبیب الله رضوی، ۱۲۴۸، ش (۲) ۳۹۹۶، مجلس ۲۲۱۴ / (۴) ۱۰ (مقدمات) // ~، محمد باقر بن سراج اصطهباناتی، ۱۲۴۹، ش ۲۵۳، فیضیه

۱/۱۷۴ (A + B) // ~، ۱۲۵۳، ش ۱۹۷ ب، الهیات تهران ۱/۶۰۳ (A + B) // ~،
 محمد بن علی اصفهانی، ۱۲۵۶، خیرات خان ش ۷، ف. رشت و همدان ۱۷۵۰ (A) // ~،
 محمد رضا بن احمد مجد آبادی، ۱۲۵۶، ش ۱۱۲۸ ع، ملی ۹/۱۲۰ (A + B) // ~، حسین
 بن صفر، ۱۲۵۹، ش ۵۱۸۱، سپهسالار ۵/۱۶۱ (A + B) // ~، جعفر بن سید احمد
 حسینی، ۱۲۶۲، ش ۳۰۹۳، ملی تبریز ۱/۲۸۱ (A + B) // نستعلیق، ۱۲۶۲، ش
 ۱۴۷۰۶، آستا [رویت] (A + B) // نسخ، خداداد بن ابی القاسم، ۱۲۶۵، ش ۶۸۹، ملی
 فارس ۲/۲۷۵ (A + B) // ~، قاسم بن محمد دره، ۱۲۶۵، ش ۲۰۲۹، سپهسالار
 ۵/۱۶۱ (A + B) // ~، محمد رفیع، ۱۲۶۹، ش (۱) ۱۹۶ ب، الهیات تهران ۱/۶۰۳
 (A + B) // نستعلیق، سده ۱۳، ش ۵۹۶۴، مرعشی ۱۵/۳۴۵ (A + B) به گفته
 مرحوم مشکوة نسخه‌ای بسیار صحیحی است // نسخ، سده ۱۳، ش ۱۷۳۱۳، آستا [رویت]
 (از آغاز تا الزعد) // ~، ش ۴۱۹، گوهرشاد ۲/۵۲۷ (A) // ~، ش ۹۱۰۳، آستا
 ۱۱/۶۳۷ (A + B) // ~، ش ۳۱۸، امام عصر شیراز ۶۴ (از آغاز تا یس) // ~،
 ش (۲) ۵۸۵۷، مجلس ۱۷/۲۶۵ (بخشی از سوره بقره) // ~، عبد الله بن محمد حسین
 بن محمد مقیم، سده ۱۳، ش ۸۶۴۹، دانشگاه تهران ۱۷/۱۸۷ (B) // بی تا، حسینی
 شوشتریها ش ۵۳۷، نسخه‌ها ۱۲/۸۰۵ و ۱۱ (A) // ~، حسینی شوشتریها ش ۶۸۲،
 نسخه‌ها ۱۲/۸۰۵ و ۱۱ (B) // نستعلیق، ش ۲۵۸، فیضیه ۱/۱۷۴ (A + B) //
 نسخ، ش ۹۶۹، مرعشی ۳/۱۵۸ (A + B) // ~، ش ۲۸۶۸ ع، ملی ۱۳/۳۸۴ (B)
 (A + B) // ~، آخوند همدان ش (۱) ۴۵۱۹، ف. رشت و همدان ۱۵۰۰ (مقدمات) //
 ~، ش ۱۳۹۸۵، آستا ۱۱/۶۳۸ (از آغاز تا سوره مریم) // ~، ش ۱۲۸۰۶، آستا
 ۱۱/۶۳۹ (B) // نستعلیق، محمد المدعو به اسماعیل، بی تا، ش ۶۶۷۷، آستا ۴/۴۴۲ (A) //
 نسخ، بی تا، آخوند همدان ش ۳۰۷، ف. رشت و همدان ۱۳۴۰ (A) // ~، آخوند
 همدان ش ۱۱۶۸، ف. رشت و همدان ۱۳۴۱ (B) // ~، محمد خلیل حافظ بن محمد
 حسین، بی تا، آخوند همدان ش ۵۸۵، ف. رشت و همدان ۱۳۴۰ (A + B) // ~،
 آخوند همدان ش (۱) ۴۵۱۹، ف. رشت و همدان ۱۵۰۰ (مقدمات) // ~، ش ۵۱۳،
 گلپایگانی ۲/۱۲۵ (تا سوره بقره) // ~، ش ۱۵۲۳، آستا ۴/۴۴۲ (A + B) // ~،
 ش ۳۰۸۰، ملی تبریز ۱/۲۷۹ (A + B) // ~، ش ۳۱۸۸، ملی تبریز ۱/۲۸۰
 (A + B).

○ جلد دوم

C از کُهِف تا احزاب D از سبأ تا ناس

نسخ، نور الدین محمد بن شاه مرتضی، ۱۰۷۸، ش ۹۱۷۵، مرعشی ۲۳/۲۹۲ (C + D) //
 ~، [احتمالاً مولف]، ش ۲۶۳۵ ع، ملی ۱۳/۵۰ (C + D) // ~، عقیل الحسینی،

- ۱۰۹۲، ش ۳۷۸، ملی ۷/۳۲۸ (D) // ~، محمد هاشم بن صفی الدین محمد الحسینی القمی، ۱۰۹۲، ش ۴۳۴، فیضیه ۱/۱۷۴ (C + D) // ~، محمد امین بن میرزا محمد انجدانی قمی، ۱۰۹۵، ش ۱۰۳ ب، الهیات تهران ۱/۶۰۳ (D) // ~، محمد قلی حافظ بن علیخان، ۱۰۹۶، ش ۲۰۶۶ ع، ملی ۱۱/۲۲۶ (C) // ~، محمد طاهر سبزواری، ۱۰۹۹، ش ۱۷۳۱۵، آستا [رویت] (C + D) // ~، سده ۱۱، ش ۳۷۷، ملی ۷/۳۷۷ (C) // ~، ش ۱۵۸۵، سپهسالار ۵/۱۶۲ (C + D) // ~، محمد علیمانی دامغانی، ۱۱۰۸، ش (۴) ۷۶۴۲، دانشگاه تهران ۱۶/۶۶۳ (D) // ~، محمد بن جعفر ۱۱۱۶، ش ۴۰۴، شاهچراغ ۱/۶۰ (C + D) // ~، نستعلیق، محمد ابراهیم بن لاجین قزوینی، ۱۱۰۹، ش ۲۶۸۷، عمومی اصفهان ۱/۲۰۷ (از الرعد تا آخر قرآن) // نسخ، ۱۱۱۲، ش ۲۱۰۰ ع، ملی ۱۱/۲۸۵ (C + D) // ~، محمد علی بن رجسبعلی، ۱۱۲۴، ش ۶۳۱۹۰، مجلس ۷/۱۷۵ (C + D) // ~، عبد الحسین بن محمد مشکانی، ۱۱۲۵، ش ۱۱۸۱۳، آستا ۱۱/۶۴۰ (C) // نستعلیق، محمد باقر شه میرزادی، ۱۱۳۲، ش ۲۰۲۲، سپهسالار ۵/۱۶۰ (C) // ~، ش ۲۰۲۳، سپهسالار ۵/۱۶۰ (D) // ~، ۱۱۳۲، ش ۵۱۸۴، سپهسالار ۵/۱۶۲ (از یس تا آخر قرآن) // ~، عبد الرضا بن محمد بن امین الدین موسوی حسینی جزائری، ۱۱۳۳، ش ۲۳۹۳ ع، ملی ۱۲/۱۶۲ (D) // ~، صایب الدین محمد نصیر طالقانی، ۱۱۴۳، ش ۱۳۶۲۷، آستا [رویت] (C + D) // ~، حسن بن حسین الزهانی، ۱۱۶۶، ش ۲۴۹، مدرسه حجتیه ۷۰ (یس تا آخر قرآن) // ~، ملا نظر علی و دیگران، ۱۱۹۶، ش ۱۳۴۸، آستا ۱/۵۱۵ (C + D) // ~، سده ۱۲، ش ۶۵۵ ع، ملی ۸/۱۲۷ (C + D) // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش ۶۷ ب، الهیات تهران ۱/۶۰۲ (C + D) // نستعلیق، ۱۲۰۰، ش ۵۹۶۵، مسرعشی ۱۵/۳۴۶ (C + D) // نسخ، ۱۲۰۲، ش ۱۵ صدر، سپهسالار ۵/۱۶۰ (C + D) // نستعلیق، ابن ملا محمد مهدی سبزواری، ۱۲۲۱، ش ۱۳۴۵، آستا ۱/۵۱۴ (C + D) // نسخ، محمد تقی قزوینی، ۱۲۲۱، ش ۳۹ ب، الهیات تهران ۱/۶۰۲ (C + D) // ~، ۱۲۲۲، ش ۱۰۵۱، هزار و پانصد ۱۷۰ (D) // ~، اسماعیل بن محمد خلیل خوانساری، ۱۲۲۶، ش ۲۶۷۴، عمومی اصفهان ۱/۲۰۷ (C + D) // ~، ۱۲۲۶، ش ۱۵۹۸، فیضیه ۱/۱۷۵ (C) // ~، ابراهیم بن غلام علی، ۱۲۲۸، ش ۱۹۶، امام عصر شیراز ۶۴ (C + D) // ~، محمد بن عبد الرضای زنگنه، ۱۲۲۹، ش ۲۰۲۵، سپهسالار ۵/۱۶۱ (C + D) // ~، قربانعلی بن رمضان بواناتی، ۱۲۳۰، ش ۷۸۰، ملی فارس ۲/۳۵۹ (C) // ~، میر سعید بن محمد زمان حسینی موسوی کسکری، ۱۲۳۲، ش ۵۱۸۳، سپهسالار ۵/۱۶۲ (C + D) // ~، کاظم بن محمد بیرجندی خراسانی، ۱۲۳۳، آخوند همدان ش ۱۶۸۸، ف. رشت و همدان ۱۳۴۱ (C + D) // ~، اسماعیل بن یوسف کروهی، ۱۲۳۴، ش ۱۳۷۹۳، آستا ۱۱/۶۳۹ (C + D) // ~، ۱۲۳۴، ش ۲۵، ملی فارس ۱/۲۹ (C + D) // ~، محمد محسن بن محمد حسین، ۱۲۳۸، ش ۹۱۰۲، آستا ۱۱/۶۴۱ (D) // ~، ۱۲۴۲، ش ۱۲۵۳، هزار و پانصد ۱۷۰ (C + D) // ~، ۱۲۴۴،

ش ۳۰۸۱، ملی تبریز ۱/۲۷۹ (C + D) // ~، ~، ش ۶۹۶۵، دانشگاه تهران ۱۶/۴۱۳
 (از سوره لقمان تا آخر) // ~، حسین بن محمد باقر اصفهانی، ۱۲۴۵، ش ۱۰۶۳، ملی ۹/۵۸
 // (C + D) // ~، ابراهیم بن محمد مشهدی، ۱۲۴۷، ش ۱۳۷۹۴، آستا ۱۱/۶۴۱ (C)
 // ~، محمد هاشم بن محمد علی حسینی، ۱۲۴۷، ش ۲۵۴، فیضیه ۱/۱۷۴ (C + D)
 // ~، ۱۲۵۲، ش ۱۰۷۵، ملی ۹/۶۸ (C + D) // ~، علی موسوی شیرازی، ۱۲۵۳،
 ش (۲) ۱۹۶ ب، الهیات تهران ۱/۶۰۳ (C + D) // ~، محمد حسن بن محمد حبیب
 چرمی قاینی، ۱۲۵۵، ش ۲۶۰، ملک ۱/۴۷۳ (C + D) // ~، ۱۲۶۳، ش ۱۲۰۳،
 شاهچراغ ۱/۶۱ (C + D) // ~، محمد رضا بن همت علی بیگ، ۱۲۶۴، ش ۶۹۰، ملی
 فارس ۲/۲۷۶ (C + D) // ~، محمد جعفر بن محمد کاظم طباطبائی، ۱۲۶۴، ش ۲۶۷،
 ملک ۱/۴۷۳ (C + D) // ~، محمد علی بن علی اکبر، ۱۲۶۵، ش ۲۰۲۴، سپهسالار
 ۵/۱۶۰ (C + D) // ~، سده ۱۳، ش ۱۲۳۵، ملی ۹/۲۱۸ (C + D) // ~، ~،
 ش ۱۵۲۰۸، آستا [رویت] (از سوره فاطر تا قدر) // نستعلیق، سده ۱۳، ش ۱۱۴۹۳، آستا
 ۱۱/۶۴۱ (D) // نسخ، مهدی بن عبد الرحیم، سده ۱۳، ش ۱۲۳۵، ملی ۹/۲۱۸
 (C + D) // نستعلیق، معصوم حسینی الان براغوشی، بی تا، ش ۸۱۲۶، سپهسالار
 ۵/۱۶۲ (یس تا آخر قرآن) // ~، ~، ش ۱۳۴۲۹، آستا [رویت] (C + D) // ~، ~،
 حسینی شوشتریها ش ۷۱۴، نسخه‌ها ۱۲/۸۰۵ و ۱۱ (C + D) // ~، ~، آخوند
 همدان ش ۱۱۵۶، ف. رشت و همدان ۱۳۴۱ (از هود تا آخر قرآن) // ~، ~، حسینی
 شوشتریها ش ۷۳۷، نسخه‌ها ۱۲/۸۰۵ و ۱۱ (C) // نسخ و نستعلیق، ~، ش ۱۵۸۵۶، آستا
 (C) // نسخ، ~، ش ۲۱۰۱، ملی ۱۱/۲۸۶ (D) // ~، ~، ش ۲۰۲۷، سپهسالار
 ۱/۱۳۶ (C + D) // نستعلیق، ~، ش ۲۰۷۷، فیضیه ۱/۱۷۵ (D) // نسخ، ~، ش
 ۱۴۰۳، الهیات مشهد ۲/۵۴۸ (C + D) // ~، ~، ش ۲۰۱۲، گلبایگانی ۳/۱۳۵
 (C + D) // ~، ~، ش ۶۰، شاهچراغ ۱/۶۰ (C + D) // ~، ~، ش ۵۸،
 شاهچراغ ۱/۵۹.

○ اجزای نامشخص

نسخ، ۱۰۷۳، دانشگاه لس آنجلس ش M 56، نسخه‌ها ۱۲/۲۸۰ و ۱۱ // ~، نور الدین
 محمد بن مرتضی، ۱۰۷۷، تملک ک. آیه الله رضوی در کاشان، نسخه‌ها ۷/۳۶ // ~، ظاهراً
 عصر مولف، ش ۱۶۲۶، مرعشی ۵/۲۹ // ~، سده ۱۱، کالج وادهان در اکسفورد ش ۱۱۷،
 نسخه‌ها ۱۲/۷۷۸ و ۱۱ // شکسته نستعلیق، آخوند همدان ش ۳۸۹، ف. رشت و همدان
 ۱۳۴۰ // نسخ، علی اکبر بن سید علی طباطبائی، ۱۱۶۱، ش ۴۱۸۴، مجلس ۱۱/۱۸۹ //
 ~، محمد حسین بن عبد الله، ۱۲۲۹، ش ۷۲۱۴، دانشگاه تهران ۱۶/۴۹۰ // ~، محمد
 ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۲، ش ۱۰۱۰۵، مرعشی ۲۶/۷۳، ~، سده ۱۲، ک. آیه الله
 رضوی در کاشان، ش ۵۲۷، نسخه‌ها ۷/۳۶ // ~، ولی محمد بن محمد حسن لنکر کنانی،

۱۲۴۶، ش ۸۴۸۴، دانشگاه تهران ۱۷/۱۴۶ // س، عبد الغفور، ۱۲۴۶، ک. اعتماد الدوله (اصفهان) ش ۲۹، نسخه‌ها ۵/۳۴۴ // س، محمد باقر بن علی ابن‌ندآبادی ۱۲۵۱۷، ش ۴۳۱، فیضیه ۱/۱۷۴ // س، سده ۱۳، ش ۱۲۰۲، ملی ۹/۱۸۹ // س، ش ۲۴۶، فیضیه ۱/۱۷۴ // س، بی‌تا، ش ۱۲۲۹۵، آستا // س، ش ۱۱۲۰۵، آستا // س، ش ۹۱۰۴، آستا // س، ش ۷۰۶۰، آستا // س، مدرسه عباس قلی خان (مشهد) ش ۴، نسخه‌ها ۷/۷۶۶.

□ حاشیه

حاشیه بر صافی / فضل الله بن محمد بن فضل الله شریف حاشیه و تعلیقه‌ای است بر ربع اول از کتاب صافی از آغاز تا آخر سوره مبارکه مانده.

ن . خ   نسخ، سده ۱۲، ش ۱۲۵۲۱، آستا [رویت].

□ ترجمه

○ ترجمه صافی / مترجم نامعلوم
ترجمه‌ای است احتمالاً از سده دوازده از آغاز قرآن تا سوره بنی اسرائیل؛ آغاز / (افتاده) و به کسانی که از آن حضرت روایت می‌کنند انجام / پس غرق نماید شما را

ن . خ   نسخ، [احتمالاً سده ۱۲]، ش ۱۳۴۵۳، آستا [رویت].

○ ترجمه مقدمات صافی / مترجم نامعلوم
شامل ترجمه سه مقدمه از مقدمه‌های ملا محسن فیض در کتاب الصافی است.

ن . خ   نسخ، ابو القاسم بن احمد یزدی، ۱۲۴۲، ش ۸۵۴۴، مرعشی ۲۲/۱۲۱.

○ تفسیر صافی / محمد باقر ساعدی خراسانی

ن . چ   .. تهران: صفا، ۱۳۶۳. ا.ج.

□ ن . چ

.. تهران: بی‌نا، ۱۲۶۶ ق، ۶۸۰ ص (سنگی) // .. تبریز: بی‌نا، ۱۲۶۹ ق. ۵۴۱ ص (سنگی) // .. تهران: [شیخ موسی طهرانی]، ۱۲۷۱ ق. ۹۴۳ ص (سنگی) // .. تبریز: بی‌نا: ۱۲۷۲ ق. ۵۳۹ ص (سنگی) // .. بمبئی: بی‌نا، ۱۲۷۴ ق. بدون صفحه شمار (سنگی) // .. تهران: بی‌نا،

۱۲۷۵ ق. ۵۲۲ ص (سنگی) // .. تهران: بی‌نا، ۱۲۷۶ ق. بدون صفحه شمار (سنگی) // ..
تهران: بی‌نا، ۱۲۸۶. ۴۹۵ ص (سنگی) // .. تهران بی‌نا، ۱۳۱۱ ق. ۵۰۳ ص (سنگی) // ..
تهران: بی‌نا، ۱۳۱۶ ق. ۶۶۱ ص (سنگی) در هامش آن اصفی آمده است // .. تهران: بی‌نا،
۱۳۳۴ ق. ۵۸۰ ص (سنگی) // .. تهران: کتابفروشی محمودی، بی‌تا. ۵۷۹ ص (افست از
چاپ ۱۳۳۴) // به اهتمام میرزا حسن لواسانی .. تهران: میرزا حسن لواسانی، ۱۳۸۷، ۵ -
۱۳۷۴ ق. (۲ ج) ۱۰۰۰ + ۸۷۰ ص // به کوشش ابوالحسن شعرانی .. تهران: کتابفروشی
اسلامیه، ۱۳۶۲، ۱۳۵۶. ۲ ج // به کوشش حسین الاعلمی .. بیروت: الاعلمی، ۱۴۰۲ -
۱۳۳۹ ق. ۵ ج // به کوشش حسین الاعلمی .. مشهد: دار المرتضی، بی‌تا. ۵ ج (افست از
چاپ بیروت) // به کوشش حسین الاعلمی .. تهران: مکتبه الصدر، (۱۳۷۳) ۱۴۱۵. ۵ ج.

[۶۶]

الضوابط الخمس فی احکام الشک و السهو و النسیان فی الصلوة

رساله کوتاهی است در پنج ضابطه که مؤلف آن را در سی بیت نگاشته است و در آن به بیان احکام شک، سهو و نسیان در نماز می‌پردازد. این رساله را علم الهدی به فارسی برگردانده است.

یکم [۷۳]: امل ۲/۳۰۶؛ لؤلؤة ۱۲۹؛ کشف الحجب ۳۷۴؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱۴/۲۱۲

آغاز/ الحمد لله علی جزیل نواله والصلوة علی محمد وآله، اما بعد لما کان الشک
والسهو و النسیان کالغریزی للانسان...

انجام/ واعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم فانه يزجر الشيطان ويطرده
انشاء الله

□ ن . خ

نسخ، با یادداشتی از فیض کاشانی، ش ۲۴۹۷ (ضمیمه منهاج النجاة)، مرعشی ۷/۸۶ // ~،
۱۰۵۹، ش (۵) ۲۶۵، گلپایگانی ۱/۲۳۰ // ~، سده ۱، کتابخانه دانشگاه بو علی همدان
ش (۳) ۵۵، مجله تحقیقات اسلامی س ۷۳، ش ۲ - ۱ ص ۱۵۳ // ~، ۱۱۰۰، ش (۴)
۵۶۸۱، مرعشی ۱۵/۷۸ // ~، احتمالاً سده ۱۲، ش (۴) ۲۱۴۶، ملک ۵/۴۳۲ // نستعلیق،
علی اکبر طبیب بن محمد کریم، [۱۲۹۶]، ش (۱۱) ۲۶۵۸، ملک ۷/۴۸۳ // نسخ، محمد

حسن بن محمد علی، ۱۳۰۳، ش (۴) ۱۱۲۴۰، آستا ۱۱/۳۶۸ // نستعلیق، بی تا، مشکوة ش ۷۹۲، دانشگاه تهران ۱۹۴۴ / (۳) ۳.

□ ن . چ

در هامش کتاب غایه الایجاز ابن فهد، ۱۳۰۰، الذریعه ۱۵/۱۱۹.

□ ترجمه

رساله شکیات و سهویات / مترجم علم الهدی
آغاز / سپاس بی قیاس و ستایش...

ن . خ نستعلیق، محمد بن محمد علم الهدی، ۱۰۷۲، ش (۱) ۶۳۶۸، آستا [رویت] //
نسخ، ضیاء الدین بن عبد الحسین سبزواری، ۱۰۸۵، ش (۲) ۱۹۹۲، ملی ۱۰/۵۹۱ // ~،
سده ۱۱، ش (۱۲) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۹ // نستعلیق، سید احمد صفائی خوانساری،
سده ۱۴، ش (۹) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲ // ~، بی تا، ش (۸) ۹۵۰، هزار و پانصد ۳۱۰
// ~، ش (۲) ۱۴۰۹، مسجد اعظم ۵۱۵ // ~، ش (۲) ۶۵۲۴، سپهسالار
۵/۲۵۴.

ن . چ در هامش امل الامل، الذریعه ۱۴/۲۱۲.

[۶۷]

ضیاء القلب

مؤلف در این رساله عربی، احکام پنجگانه ای که بر باطن انسان حکم می کنند (عقل،
شرع، طبع، عرف و عادت) را در ضمن هشت باب به شماره درهای بهشت مورد بحث
قرار می دهد. ابواب آن از این قرار است: عقل؛ مراتب حکام، اسباب تسلط حکام؛
مصالح اتباع حکام؛ ترجیح بعضی از حکام؛ حکایت؛ حکایت دیگر؛ ازاحت شبهت. این
اثر در ۵۰۰ بیت به سال ۱۰۵۷ تألیف شده، و آینه شاهی تلخیصی از همین اثر است.
← آینه شاهی.

یکم [۲۹]؛ دوم [۳۱]؛ لولوة ۱۲۵؛ کشف الحجب ۳۷۵؛ فوائد ۶۳۵؛ ایضاح ۲/۷۵؛ ریحانه
۴/۳۷۷؛ الذریعه ۱۵/۱۲۷.

کتاب شناسی آثار فیض / ۲۰۳

آغاز/ الحمد لله الذي جعل مراسم الشرايع مطابقة لمقتضى عقول الكاملين...

انجام/ هذا ما آخر ما اردنا ذكره في هذه المقالة المسماة بضياء القلب، اضاء الله بها قلوبنا وكفر بها سيئاتنا وذنوبنا.

□ ن . خ

نستعليق، محمد بن محمد علم الهدى، ۱۰۷۲، ش (۶) ۶۳۶۸، آستا [رويت] // نسخ، محمد مقيم بن محمد صالح صفا (از روى نسخه مولف)، ش (۳) ۲۰۱۳، سپهسالار ۵/۱۸۴ // نستعليق، سيد على نقى بن نور الدين محمد گيلانى، ۱۰۸۵، ش (۱۹) ۱۰۳۹، فيلم ۱/۵۶۱ // نسخ، ۱۰۹۸، ش (۱) ۸۴۸، گوهرشاد ۳/۱۱۵۰ // ~ چليپا، ۱۰۹۹، ش (۲۰) ۴۸۰۵، مجلس ۱۳/۲۱۱ // نسخ، ۲۸ - ۱۱۲۴، ش (۵) ۱۴۳۹، ملي ۹/۴۶۷ // ~، محمد مؤمن بن غلام على بن ابى طالب، سده ۱۲، ش (۲) ۴۷۲، ملي ۷/۳۹۴ // نستعليق، على اصغر بن ملا خليل اردبيلي، ۱۲۲۲، ش (۶) ۱۴۳۰، مرعشى ۴/۲۱۵ // شکسته نستعليق، [۱۲۴۲]، ش (۲) ۳۱۴۹، دانشگاه تهران ۱۱/۲۱۰۵ // نستعليق، على اکبر طيب بن محمد كريم، ۱۲۶۹، ش (۹) ۲۶۵۸، ملك ۷/۴۸۲ // نسخ، سده ۱۳، ش (۲) ۷۵۴۲، دانشگاه تهران ۱۶/۶۱۹ // ~، بي تا، ش (۳) ۱۱۳۹۱، آستا [رويت] // ~ و نستعليق، بي تا، ش ۳۵۵۲، آستا ۶/۴۴۳.

□ ن . چ

به ضميمه منهاج النجاة - و - بشارة الشيعه - و - خلاصة الاذكار .. تهران: بي تا، ۱۳۰۳ ق. (سنگي) // .. همانجا: ميرزا هادي اصفهاني، ۱۳۱۱ ق. ۱۹۰ ص (سنگي).

[۶۸]

علم اليقين في اصول الدين

کتاب شامل مباحث مفصلی در امور اعتقادی است که در ضمن هیجده هزار بیت فراهم آمده. فیض آن را در پنجاه مطلب در چهار مقصد به سال ۱۰۴۲ تدوین نموده است:

(۱) العلم بالله ففيه ثمانية ابواب: في وجوده تعالى، في توحيدة عزّ و جلّ، في تنزيهه سبحانه، في صفاته العليا، في نبذ من نعوته، في اسمائه الحسنی، في افعاله جلّ اسمه و قضاؤه و قدره، في نبذ من آثار رحمته و آیات عظمته.

٢) العلم بالملائكة ففيه ثمانية ابواب: في الملائكة المقربين، في الملائكة المدبرين، في الارواح البشرية، في المعقبات والشياطين، في ملائكة الاعمال والكرام الكاتبين، في اصناف الملائكة، في كثرة الملائكة، في اوصاف الملائكة و بدائع خلقهم.

٣) العلم بالكتب والرسول - عليهم السلام - ففيه ستة عشر باباً: في الاضطرار الى الرسل والشرايع، و اسرار التكليف، في صفات النبي و اصول المعجزات، في صفة نزول الوحي والفرق بينه وبين الالهام، في الفرق بين الرسول و النبي و الامام و الولي، في الاضطرار الى الامام و ذكر صفاته، في تفاصيل الانبياء و الاوصياء، في اخذ ميثاق النبيين لنا و البشارة به قبل ظهوره، في اخلاق نبينا و اوصافه و اسمائه و خصائصه، في معجزات نبينا و آيات صدقه، في معراج نبينا، في معنى الكتاب و الكلام، في نبذ من فضائل القرآن، في نبذ من فضائل اهل البيت، في الاختلاف الواقع بعد نبينا، في اصول العقائد الدينية على الاجمال، في غيبة امامنا و علامات ظهوره.

٤) العلم باليوم الاخر، ففيه ثمانية عشر باباً: في الموت، في البرزخ و عذاب القبر و سؤاله، في نفخ الصور و البعث، في طول يوم القيامة و اهواله، في الخصماء و المظالم، في المسائلة و الشهداء، في تطاير الكتب و نشرها، في الميزان و الحساب، في السياق و الصراط، في الشفاعة، في الحوض، في الوسيلة و اللواء، في محل الجنة و النار و الاعراف، في صفة الجنة و اهلها، في صفة النار و اهلها، في مذنبى اهل التوحيد و الناقصين، في اصناف اللذات و الآلام و اربابهما في الآخرة، في خلود الفريقين.
مؤلف گزیده ای از این اثر، با نام انوار الحكمة نیز فراهم آورده است.

یکم [١٠]؛ دوم [٥٦]؛ امل ٢/٣٠٥؛ لولوة ١٢٣؛ روضات ٦/٨٨؛ كشف الحجب ٣٨٥؛ فوائد ٦٣٦؛ ايضاح ٢/١١٩؛ الذريعة ١٥/٣٢٦.

آغاز/ نحمدک اللهم يا مبدی يا معید والحمد من نعمائك... اما بعد فيقول خادم العلوم الدينية و راصد المعارف اليقينية محمد بن مرتضى...

انجام/ هذا آخر الكلام في العلم باليوم الاخر و به تم كتاب علم اليقين بمقاصده الاربعة و وقع الختم...

□ ن. خ

نسخ، خود مولف، تملک کتابخانه مجد الدین نصیری، الذریعه ۱۵/۳۲۶ // نستعلیق، محمد شفیع بن محمد امین (نجات)، ۱۰۵۶، ش ۶۵۹۵، مرعشی ۱۷/۱۶۹ // س، ۱۰۷۳، ک. طباطبائی تبریزی، نسخه‌ها ۷/۵۱۶ // نسخ، امیر بیک بن حاج سلطان میرک، ۱۰۷۴، ک. آخوند همدان، ش ۱۲۰۸، ف. رشت و همدان ۱۳۴۲ // س، محمد کاظم شه‌میرزادی ۱۰۹۲، ش ۱۵۲۵۷، آستا [رویت] // س، مقابله علم الهدی، ش ۷۱۶۱، مجلس ۲۵/۱۶۹ // س، سده ۱۱، ش (۲۳) ۳۳۲۱، مجلس ۹۸۹ / (۲) ۱۰ // س، محمد علی بن ابو القاسم منصور مسیبی، صد و شصت و ۲۷؛ نیز، ش ۴۷۵۴، مرعشی ۱۲/۳۱۷ (احتمالاً یک نسخه است) // نستعلیق، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۴۶۸۱، مجلس ۱۳/۶۳ // نسخ، ابو محمد ابراهیم شرف الدین بن الصدر، ۱۱۱۶ (از روی نسخه مولف)، ش ۵۴۹، مرعشی ۲/۱۵۰ // س، تملک ۱۱۶۵، ش ۷۱۶۱، مجلس ۲۵/۱۶۹ // س، محمد ابراهیم بن میرزا عبد المجید، ۱۲۵۸، ش ۱۰۰، گلپایگانی ۱/۱۰۱ // س، سده ۱۳، ش (۱) ۱۰۶۹۹، مرعشی ۲۷/۱۴۷ // تعلیق، بی‌تا، مشکوة ش ۲۴۴، دانشگاه تهران ۳۰۹ / (۱) ۳ // نسخ تحریری، بی‌تا، ش ۱۲۳۷، سلطنتی ۱/۸۲۴ // س، آخوند همدان ش ۳۴۹، ف. رشت و همدان، ۱۳۴۲.

□ ن. چ

.. بی‌جا: بی‌تا، ۱۲۷۱، رقعی (سنگی) // به ضمیمه عین الیقین - و - منهاج النجاة - و - مرآة الاخر - تهران: بی‌تا، ۱۳۰۳ ق. (سنگی) // به ضمیمه منهاج النجاة - و - مرآة الاخر - تهران: بی‌تا، ۱۳۱۳. ۴۲۸ ص (سنگی) // به کوشش محسن بیدارفر - قم: بیدار، ۱۳۵۸ ش. ۲ ج.

[۶۹]

عین الیقین

عنوان دیگر: A عین الیقین فی اصول الدین B الانوار والاسرار

مؤلف در این اثر به بررسی و شناخت پایه‌های اساسی اصول اعتقادی می‌پردازد. وی با ذکر ادله عقلی، امور کشفی و شواهد قرآنی و نبوی به اثبات مفاهیم اعتقادی روی می‌آورد. اما گرایش و عنایت او به دلایل عقلی است نه دلایل نقلی، تنها هنگامی از دلایل نقلی بهره می‌برد که تاییدی برای دلایل عقلی باشد. فیض به سال ۱۰۳۶ موافق ماده تاریخ "کمل انوار الحکم و اسرار الکلم" این کتاب را به رشته تحریر در آورده است. از این

رو این اثر به "الانوار والاسرار" نیز معروف است. این کتاب دارای یک مقدمه، دو مقصد و پنجاه مطلب است به این ترتیب:

المقدمة: فيما ينبغي التنبيه عليه قبل المقصود.

المقصد الاول: في اصول العلم.

المقصد الثاني: في العلم بالسموات والارض وما بينهما.

یکم [۱۲]: دوم [۶۱]: هدیہ ۲/۶؛ لولوة ۱۲۳؛ روضات ۶/۸۸؛ کشف المحجوب ۶۰۱؛ فوائد ۶۳۶؛ ایضاح ۲/۱۳۲؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۱۵/۳۷۴.

آغاز / سبحان من حادث لطائف الاوهام فی بیداء کبریائہ وعظمتہ وسبحان من لم يجعل للخلق سبیلا.

انجام / هذا آخر الکلام فی العلم بالسموات والارض وما بينهما وبه تمّ وختم کتاب عین الیقین.

□ ن . خ

نسخ، ابن شاه مولانا نورالدین، ۱۰۷۰، ش ۲۹۴۶، دانشگاه تهران ۱۰/۱۸۲۹ // ~، مقابله علم الهدی در ۱۰۸۵، ش ۸۰۴، آستا ۴/۲۰۹ // ~، عصر مولف، ش (۸) ۹۳۳، مجلس ۲۳/۲۳۴ (ناقص الاخر) // نستعلیق، ۱۰۸۵، لس آنجلس M 17، نسخه‌ها ۱۲/۲۹۵ و ۱۱ // نسخ، محمد شفیع بن محمد امین ملقب به نجات، سده ۱۱، ش ۳۳۱ ج، الهیات تهران ۲/۷۷ // ~، سده ۱۱، ش (۱) ۶۳۲۶، سپهسالار ۵/۳۴۱ // ~، نصیر الدین محمد بن علی، ۱۱۰۰، ش ۸۰۵، آستا ۴/۲۰۹ // ~، محمد تقی بن ابی الحسن واعظ، ۱۱۰۶، ش ۷۸۱۸، آستا ۱۱/۲۴۷ // ~، ۱۱۱۶، ش ۶۷۲۵، دانشگاه تهران ۱۶/۳۴۵ // ~، محمد ابراهیم بن محمد شفیع، ملقب به نجات ۱۱۲۶، ش ۵۹۸۸ // ~، ۱۱۲۷، مشکوه ش ۳۷۳، دانشگاه تهران ۳/۱۲ (۱) // ~، علی بن حیدر واداری، ۱۱۳۳، ش ۴۲، مدرسه امام عصر ۶۸ // ~، سید عبدالله جزائری، ۱۱۴۱، ش ۱۹۷۸، گلبایگانی ۳/۱۲۵ [در مقدمه این نسخه رساله‌ای است در باره فیض و کتاب عین الیقین] // ~، سده ۱۲، ش ۱۳۲۰، سپهسالار ۵/۳۴۱ // ~، ش ۱۶۵۹۳، آستا [رویت] (ناقص الطرفين) // ~، زین العابدین بن محمد حسین کاشانی، ۱۲۴۳، ش ۶۴۲۴، سپهسالار ۵/۳۴۱ // نستعلیق، احمد کاشانی بن حاج ابو الحسن، ۱۲۵۵، ش ۵۸۸۱، مجلس ۱۷/۲۷۶ // نسخ، سده ۱۳ [یا یادداشتی در سال ۱۲۸۸] ش ۶۱۰، ملک ۱/۵۱۳ // ~، محمد جعفر بن احمد انصاری، سده ۱۳، ش (۱) ۱۸۰۷، ملی ۱۰/۳۸۷ // ~، مؤمن شریف کرمانی، سده ۱۳، ش ۶۵۰۷، سپهسالار ۵/۳۴۱

کتاب شناسی آثار فیض / ۲۰۷

// بی تا، ش ۷۳۱۱، آستا ۱۱/۲۴۸ (ناقص) // نستعلیق مخلوط به شکسته، بی تا، ش ۱۱۰۶۱، آستا ۱۱/۲۴۸ // شکسته نستعلیق، بی تا، آخوند همدان (۴) ۱۷۷۷، رشت و همدان ۱۴۹۶ (B) // نستعلیق، بی تا، ش ۱۶۷۳، فیضیه ۱/۱۸۷ // نسخ و نستعلیق، بی تا، ش ۳۴۸، فیضیه ۱/۱۸۷.

□ حاشیه

○ حاشیة علی عین الیقین / محشی ناشناخته. مرحوم آیت الله نجفی مرعشی نسخه ای از آن را در تملک داشته [گویا این کتاب هنوز فهرست نشده است] وی مؤلف آن را فردی عارف مسلک و اخباری مرام دانسته که کتاب مذکور را در هند تالیف کرده و سپس به ایران آمده است (← الذریعه ۶/۱۵۱)
آغاز / یا من علی فاستعلی وهو بالمنظر الاعلی

ن . خ تملک کتابخانه آیت الله مرعشی [گویا هنوز فهرست نشده است] // نسخ، بی تا، ش ۳۰۳، مسجد اعظم ۱۴۳.

□ ن . چ

به انضمام منهاج النجاة - و - بشارة الشیعة - و - خلاصة الاذکار - و - ضیاء القلب - و - مرآة الآخرة - و - علم الیقین .. تهران: بی تا، ۱۳۰۳ (سنگی) // .. تهران: میرزا هادی اصفهانی، ۱۳۱۱. ۱۹۰ ص (سنگی) // با علم الیقین - و - منهاج النجاة. تهران: بی تا، ۱۳۱۳. ۴۲۸ ص.

[۷۰]

غنية الانام في معرفة الساعات والايام

عنوان دیگر: A من لا يحضره التقويم

رساله ای است به زبان عربی در تعیین سعد ونحس ایام و اوقات. فیض در مقدمه می گوید: در این روزگار مردمان برای تعیین سعد ونحس ایام و اوقات به آرا و عقاید منجمان مراجعه می کنند، در صورتی که پایه افکار و معتقدات آنها بر اساس حدس و تجربه است و چندان واقعیتی ندارد، لذا من این کتاب را در این موضوع از اخبار وارده از ائمه اطهار - علیهم السلام - که چراغ انوار الهی و مظهر علوم غیبی اند جمع آوری نموده

و در ابتدای امر آن را من لا يحضره التقويم نام نهادم، ولی پس از اتمام آن را غنیة الانام فی معرفة الساعات والایام نام گذاردم.

این اثر شامل مقدمه و دو مقاله و خاتمه، به شرح ذیل می باشد:

مقدمه: در اختلاف اهل شرع، روم، ایران و منجّمان در بیان روز، ماه و سال؛ مقاله اول: در آنچه از ائمه اطهار در احوال ایام نسبت به حوائج و بالعکس وارد شده، در ضمن دو مطلب و هر مطلب در چندین فصل؛ مقاله دوم: در بیان مختصری از احکام نجوم و در آخر این بحث اشعار فارسی در بیان موضع قمر در ایام ماه در هر یک از بروج دوازده گانه؛ خاتمه: در ساعات استخاره.

این رساله را فیض به سال ۱۰۲۵ نگاشته است.

یکم [۷۷]: دوم [۹۶]: امل ۲/۳۰۶؛ لؤلؤة ۱۲۹؛ کشف الحجب ۳۹۴؛ ایضاح ۲/۱۴۸؛
ریحانه ۴/۳۷۷؛ الذریعه ۲۲/۲۳۱، ۱۶/۶۵.

آغاز/ الحمد لله الذی کوّر اللیل علی النهار و کوّر النهار علی اللیل و جعلها لمن اراد...

انجام/ هرکه پرسد چیست تاریخش / گفت بشمار اینکه آخر کرد (نسخه مورخ ۱۱۰۹)

□ ن . خ

نستعلیق، صالح بن قاسم، ۱۰۶۰، ش (۱) ۹۰۶، گوهرشاد ۳/۱۲۲۶ // ~، حیدر بن خلیل،
۱۰۷۷، ش ۲۶۵۹، سپهسالار ۱/۳۲۴ (A) // ~، ۱۰۷۷، ش (۲) ۱۳۹۸، دانشگاه تهران
۸/۷۷ // نسخ، ۱۰۹۸، ش (۱) ۳۱۰۱۶، مجلس ۲۲/۹۷ // ~، سده ۱۱، ش (۱) ۴۹۰۰،
مجلس ۱۴/۵۳ // ~ یا نستعلیق، زین العابدین بن حاج علی رضا (?)، سده ۱۱، ش (۱۸)
۳۱۰۸۵، مجلس ۲۲/۱۳۵ // نسخ، محمد سعید بن محمد مؤمن تبریزی، ۱۱۰۴، ش (۲)
۹۴۶۶، مرعشی ۲۴/۲۲۸ // کتابت ۱۱۰۸، تملک مولوی حسن یوسف بن احمد میرزا
کشمیری حائری اخباری، الذریعه ۱۶/۶۵ // نسخ، ۱۱۰۹، ش (۲) ۴۸۰، مرعشی ۲/۸۵ //
~، ۱۱۱۲، ش (۱) ۱۶۸۲، ملی ۱۰/۲۶۴ // ~، محمد شفیع بن علی نقی ابهری، ۱۱۲۴،
ش (۱) ۲۹۸۲، [۶۳۰۹]، مجلس ۱۹/۲۹۳ // ~، محمد علی بن محمد مهدی اشرفی،
۱۱۲۶، ش (۳) ۶۳۵۸۶، مجلس ۷/۲۷۴ (A) // نسخ، کطکر (?)، عزیز، ۱۱۲۸، ش ۱۱۷ د،
الهیات تهران ۱/۶۳۸ // ~، محمد امین مقدمی، ۱۱۵۱، تملک مهدی شرف الدین، الذریعه
۱۶/۶۶ // ~، عباس هزارجریبی، ۱۱۸۲، حسین مفتاح ش (۸) ۱۲۸۹، نسخه ها ۷/۲۷۶ //

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۰۹

نستعلیق، فتاح بن محمد هاشم موسوی حسینی، ۱۱۹۵، در دیه فوریه از قرای سلطانیه، ش ۲۸۰۹، آستا ۵/۱۳۶ // ~، محمد شریف، سده ۱۲، ش (۸) ۱۹۶۳، ملی ۴/۴۴۵ // ~، ابو المعالی بن روح الامین نیشابوری، ۱۲۰۴، ش ۱۴۰۸۳، آستا [رویت] // نسخ، ۱۲۰۵، ش (۱) ۳۰۰۵، مسجد اعظم ۶۰۵ // ~، ۱۲۱۴، مشکوة ش ۹۰۳، دانشگاه تهران ۹۵۵ / (۱) ۳ (A) // نستعلیق، ۱۲۳۵، در باکو، ش (۳) ۴۸۰۵ آستا ۷/۷۵۲ (A)؛ آغاز / هر گهی کاید به تایید خدای لم یزل / جرم مه در خانه مریخ یعنی محل. انجام / هم کلاه هم قبا وهم کمر هم پیرهن / آنچه در برداری آن را جمله بخشیدن به من // نسخ، محمد تقی بن حسین ایزی، ۱۲۳۵، ش (۱) ۱۵۶۷۳، آستا [رویت] // ~، غلامرضا بن اسماعیل، ۱۲۴۴، ش (۲) ۶۸۱۹، دانشگاه تهران ۱۶/۳۶۹ // ~، ۱۲۴۹، آخوند همدان ش (۲) ۷۹۱۱، رشت و همدان ۱۵۷۸ // ~، ابراهیم محمد طباطبائی یزدی جندقی، ۱۲۶۲، ش (۶) ۲۷۸، ملک ۵/۹ // نستعلیق، ۱۲۶۸، ش ۷۶۲۴ ضمیمه ش ۷۶۱۳، آستا [رویت] // نسخ، ۱۲۷۶، ش (۱) ۴۴۸۴، آستا [رویت] // نستعلیق، محمد حسن بن محمد علی سمنانی، ۱۲۷۹، ش (۱) ۷۶۴، الهیات تهران ۱/۳۸۸ // نسخ، عبد الجواد بن یوسف علی (خطیب روضه رضوی)، ۱۲۸۳، عبد المجید مولوی، ش (۵) ۵۴۳، نسخه‌ها ۵/۸۲ // سده ۱۳، ش (۲) ۲۲۴۲، گلپایگانی ۳/۲۰۶ // ~، ش (۲) ۷۴۸، گلپایگانی ۲/۲۰۷ // نستعلیق، سده ۱۳، ش (۳) ۶۴۵۷، دانشگاه تهران ۱۶/۲۷۰ // کتابت سده ۱۴، قاسم برنا ش (۲) ۳۹، نسخه‌ها ۵/۳۷۷ // نستعلیق، بی تا، ش (۳) ۴۸۶، مرعشی ۲/۲۸۱ // نسخ، بی تا، ش (۲) ۲۶۵۹، سپهسالار ۵/۶۷۴ // ~، ش ۷۲۸۰ ضمیمه ۳۰۱۸، آستا [رویت] // بی تا، ش (۱) ۳۱۰۶۷، مجلس ۲۲/۹۷ // ~، ش (۱۴) ۱۳۴۵، مسجد اعظم ۵۱۰ // ~، ش (۱) ۲۱۰۵، مسجد اعظم ۵۳۸ // ~، ش (۱) ۱۸۰۵، مجلس ۲۳۱ / (۱) ۹ (فاقد بخش اول).

□ ترجمه

نو تقویم شرعی / ترجمه‌ای است از غنیه الانام از محمد بن محمد صالح نصرالله دماوندی متخلص به عبرت در سال ۱۱۹۲ آن را نگاشته است.
آغاز / الحمد لله الذی خلقنا فی احسن التقویم... وبعده محمد بن محمد صالح نصر الله دماوندی... بر صفحه... می‌نگارد

ن . خ ش ۱۱۹۲، دانشگاه ۳/۳۳۹۶، نیز ← الذریعه ۲۴/۳۵۲.

□ تلخیص

آقا بزرگ از منظومه‌ای فارسی با عنوان النجوم نام می‌برد که این منظومه شامل مقاله دوم کتاب غنیه الانام است ← الذریعه ۲۴/۷۸. گویا این منظومه، همان نسخه شماره (۳) ۴۰۸۵، آستان قدس رضوی می‌باشد.

[۷۱]

فهرس العلوم

عنوان دیگر: A فهرس العلوم الدّینیة والدنیویة

رساله ای است در فهرست علوم دینی و دنیوی اعمّ از نقلی و عقلی، اصولی و فروعی. مؤلف پس از تقسیم بندی علوم به منافع و مضار هر یک می پردازد. این فهرست در هفت باب تدوین شده، به این ترتیب:

۱. در تقسیم علوم به سه فن ۲. در اشاره به علم نافع ۳. در تقسیم علوم ادبیه محاوریه
۴. در تقسیم علوم شرعی ۵. در تقسیم علوم فلسفی ۶. در تقسیم متفرّعات علوم طبیعی
۷. در تقسیم متفرّعات ریاضیات.

یکم [۸۲]؛ دوم [۴۶]؛ لؤلؤة ۱۲۹؛ روضات ۶/۹۳؛ کشف الحجب ۴۰۷؛ ریحانه ۳/۲۳۸؛
فوائد ۶۳۵؛ ایضاح ۲/۲۱۲؛ الذریعه ۱۶/۳۸۵.

آغاز/ الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی، اما بعد فهذه رساله فی فهرس
العلوم الدّینیة والدنیویة...

انجام/ بمنة الجسیم وجوده العمیم انه جواد کریم، هذا ما اردنا ذکره فی هذه الرساله
الموسومة بفهرست العلوم والحمد لله اولاً و آخراً.

□ ن . خ

نستعلیق، محمّد بن محمّد علم الهدی، ۱۰۷۲، ش (۷) ۶۳۶۸، آستا [رویت] // ~، نجات،
۱۰۷۳، ش (۲) ۷۲۸۵، مرعشی ۱۹/۷۴ // ~، ۲۸ - ۱۱۲۴، ش (۶) ۱۴۳۹، ملی ۹/۴۶۷
// ~، نصیرالدین سلیمان (فرزند علم الهدی)، ۱۱۴۰، ش (۲) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۳۹ / (۴) ۱
// ~، عبدالصمد بن حسین محمّد شوشتری، ۸۹ - ۱۲۷۹، ش (۱۹) ۲۸۳۰، دانشگاه تهران
۱۰/۱۶۷۰ // نسخ، ۱۲۹۰، ش (۲) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۳ // نستعلیق، سده ۱۳، ش (۳)
۳۴۰۸، مجلس ۱۲۷۰ / (۳) ۱۰ // ~، احمد صفائی خوانساری، ۱۳۱۶، ش (۷) ۵۶۸، هزار
ویانصد ۲۶۸ // تملک کتابخانه خوانساری، الذریعه ۱۶/۳۸۵ // مجموعه شیخ ابراهیم کتبی،
الذریعه ۱۶/۳۸۵.

□ ن . چ

”نظری به تقسیمات علوم به انضمام رساله فهرس العلوم، در آرام نامه به اهتمام علی موسوی بهبهانی -. تهران: ۱۳۶۲، صص ۱۸۸ - ۱۸۱.

[۷۲]

فهرس مولّفات

فیض کاشانی برای مجموعه نگاشته‌های خویش سه مرتبه فهرست فراهم آورده است. فهرست نخست را در حدود سال ۱۰۶۸ نوشت و در آن به چهل و یک اثر خود که تا آن سال نوشته بود، اشاره می‌کند. الوافی و الخطب از آخرین نگاشته‌های او در سال ۱۰۶۷ در همین فهرست آمده است.

فهرست دوم را به سال ۱۰۸۹ به رشته تحریر در آورد. در این فهرست وی به تفصیل از صد و پانزده تالیف خود یاد می‌کند و به بیان موضوع، تاریخ تصنیف و تعداد ابیات آن می‌پردازد. وی در هنگام تدوین این فهرست، فهرست اول را پیش رو داشته و از مندرجات آن به گونه‌ای بهره برده است که می‌توان فهرست دوم را تحریر دیگری از فهرست اول دانست.

فیض برای سومین مرتبه در سال ۱۰۹۰ فهرست دیگری برای آثارش تهیه می‌کند. وی مجموعه مولّفات خود - به جز نامه‌ها - را به بیست دسته پنج تایی موضوعی تقسیم و در هر دسته پنج رساله و کتاب را که در موضوع نزدیکی دارند، یاد می‌کند. در خاتمه می‌گوید: نفیس‌ترین آثار من برای خواص سی رساله نخست به علاوه رساله‌های ضیاء القلب، السّریة العلیة، فهرست العلوم، خمسة عديمة المثال (اللب، اللباب، الحق المبین، المحاکمة بین الفاضلین والتّطهیر)، شوق العشق وشوق الجمال است. این چهل تالیف خاص خواص است و دیگر مصنفات و برخی از رساله‌های دسته چهارم، خاص متوسطان و عوام است. حال تعدادی از مصنفات من نیز یا با وجود بقیه زاید است یا اکنون مورد پسند نیست و یا به وسیله یکی دیگر از مولّفاتم نسخ شده است.

○ فهرست اول

آغاز/ الحمد لله وسلامه على عباده الذين اصطفى؛ اما بعد فهذا فهرست مصنفات
الفقير... الى اوان توسطه بين الثلاثين والاربعين

انجام/ ما الفته قريبا من الصباكمدرک الساعات وهو قريب من الغنية فى المعنى ألا
انه فارسى ويقرب من خمسين بيتاً مع جداول وارقام. الحمد لله رب
العالمين.

□ ن.خ

تملك محمد تقى دانش پژوه، كتابت عصر مولف، ← مقدمه مشكور بر المحجة البيضاء //
نسخ، بی تا، ش (۷) ۹۵۰، هزار و پانصد ۳۱۰.

○ فهرست دوم

آغاز/ الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى. فهذا فهرست مصنفات خادم علوم
الدين... فى اولاه للتزود لآخره، كتب للضبط والتعريف بالتماس بعض
الاخوان.

انجام/ ثم ان بعض ما فى بعض مما تكرر فى اخر و لو بلغة اخرى و بيان اصفى
وبعضه ليس بذلك المهم لمن جرد نفسه لمعرفة أخرى بل لكل سارب فيها
مسرب ولكل شارب فيها مشرب... والله الحمد على ما هدانا وله الشكر...
تسليماً كثيراً.

□ ن.خ

نسخ، ۱۱۰۱، ش (۱) ۲۰۹۹، دانشگاه تهران ۸/۷۲۶ // نستعلیق، محمد بن معزالدین
حسینی، ۱۱۷۹، ش (۳) ۱۶۶۷، مرعشی ۵/۶۲ // س، ۱۲۴۹، ش (۲) ۷۳۳۹، سپهسالار
۵/۳۸۸ // س، موسى بن فضل الله حسینی همدانی، ۱۲۷۸، ش (۷) ۱۹۶۰، فیضیه ۳/۱۵۶
// نسخ، ۱۲۹۰، ش (۱) ۱۴۰۱، مرعشی، ۴/۱۷۳ // س، سده ۱۳، ش (۲) ۳۲۶۲، مجلس
۱۰ (۲) // س، س، ش (۶) ۲۷۳، گلپایگانی ۱/۲۳۸ // نستعلیق، س، ش (۴)

کتاب شناسی آثار فیض / ۲۱۳

۳۴۰۹، مجلس ۱۲۷۰ / (۳) ۱۰ // ~، سید احمد یا سید مصطفی صفائی خوانساری،
۱۳۴۴، ش (۱۸) ۵۷۰، هزار و پانصد ۲۶۹ // نسخ، بی تا، فیضیه ۲/۱۵۶.

□ ن . چ

در هامش امل الامل، بی تا، ۱۳۰۲ ق (سنگی) // در المحجة البيضاء، به کوشش محمد
مشکوة -- تهران: مکتبه الاسلامیه، ۱۳۳۶. ج ۲ صص ۲۳ - ۵.

○ فهرست سوم

آغاز / الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى؛ اما بعد فيقول الفقير الى الله... هذا
فهرس مصنفاتي التي صنفتها منذ راهقت العشرين الى بلغت ثلاثاً وثمانين
كتبت للضبط والتعريف...

انجام / وللمتوسطين والعوام البواقى وبعض الخمسة الرابعة سوى ما اغنى غيره
وما لا ارتضيه وما فيه فان كلاً منها كالمسوخ بما هو خير و...

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۹۰، ش ۷۸۳۹، آستا [زويت] // ~، ۱۰۹۱، ش (۲) ۱۴۳۹، فيلمها ۱/۶۰۱ //
نستعليق، محمد مهدي، ۱۱۱۶، ش (۱۲) ۷۴۵ د، الهيات تهران ۱/۳۸۰ [احتمالاً فهرست
سوم باشد] // شكسته نستعليق، نصير الدين سليمان بن علم الهدى، ۱۱۴۰، ش (۱) ۳۸۱۸،
مجلس ۱۸۳۹ / (۴) ۱۰ // نسخ، ۱۲۴۹، ش (۲) ۷۳۳۹، سپهسالار ۵/۳۳۸ // ~، ۱۲۸۱،
ش (۲۰) ۶۸۳۶، دانشگاه تهران ۱۶/۳۷۷ // ~، ۱۲۸۳، ش (۹) ۶۳۴۱، ملك ۹/۳۴۵ //
~، سده ۱۳، ش (۷) ۳۵۹۴، دانشگاه تهران ۱۲/۲۶۰۶ // ~، ش (۳) ۳۲۶۲، مجلس
۱۶۸ / (۲) ۱۰ // ~، ش (۲) ۶۸۳۶، دانشگاه تهران ۱۶/۳۷۷

□ ن . چ

در المحجة البيضاء، به کوشش محمد مشکوة -- تهران: مکتبه الاسلامیه، ۱۳۳۹. ج ۲ صص
۵ - ۲۳

[۷۳]

قرة العيون في اعزّ الفنون

عنوان دیگر: A قرة العيون B مكنونة الكلمات C المقالات الاثني عشرية

این اثر در دوازده مقاله و هر مقاله حاوی پنج کلمه در مسایل اعتقادی تدوین شده است. مقاله اول: در معرفت خدا؛ دوم: در صفات و اسماء خداوند؛ سوم: در صنع و بدایع؛ چهارم: در نفوس و اشباح؛ پنجم: در حدوث عالم؛ ششم: در قضا و قدر؛ هفتم: در حجت خدا بر بندگان؛ هشتم: در فتنه‌های بعد از نبی؛ نهم: در علم و ایمان؛ دهم: در برزخ و متعلقات؛ یازدهم: در نشو و آخرت؛ دوازدهم: در بعثت و حشر. فیض این کتاب را در سال ۱۰۸۸ - مطابق با ماده تاریخ مكنونة الكلمات - به پایان رساند. شیخ احمد احسایی متوفی ۱۲۴۲ شرح و ایراداتی بر این کتاب وارد کرد. چون سال فراغت فیض از نگاشتن قرة العيون، ماده تاریخ مكنونة الكلمات می‌باشد، گروهی از بزرگان چون آقا بزرگ، قرة العيون را همان الكلمات المكنونة پنداشته‌اند.

یکم [۱۶]؛ دوم [۱۲]؛ لؤلؤة ۱۲۳؛ روضات ۶/۹۲؛ کشف الحجب ۴۱۲؛ فوائد ۶۳۵؛ ایضاح ۲/۲۲۵؛ الذریعه ۱۷/۷۵.

آغاز/ یا مبدع الارکان والاصول وواهب النفس والعقول...

انجام/ لما کان ینبغی ان یرکب الكلمات المشتمل علیها مقالات هذا الكتاب المسمی بقرة العيون مضموناً بها علی غیر اهلها ناسب ان یلقب المقالات بالمکنونة الكلمات. الذی هو تاریخ تالیفها...

□ ن . خ

نسخ، محمد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، ۱۱۱۸، ش (۱) ۸۵۶، مسجد اعظم ۴۸۳ // نستعلیق، عبدالغنی بن عبدالغفار حسینی دهلشتی، ۱۱۲۲، ش (۱) ۵۲۲، مرعشی ۲/۱۳۰ // نسخ، عبد الکریم بن محمد مؤمن اوحدی کازرونی شیرازی، ۱۱۲۷، ش (۱) ۳۶۸، سنا

۱/۲۰۱ // ~، محمد هاشم، ذی القعدة ۱۱۳۲ (حیدرآباد)، ش (۲) ۱۲۱، مدرسه امام عصر شیراز ۹۵ // ~، بی‌تا، (مقابله ۱۱۵۳ در حیدرآباد)، حسینیه شوشتریها ش ۳۳، نسخه‌ها ۱۲/۸۰۸ و ۱۱ // ~، محمد قاسم بن محمد رفیع نائینی، ۱۱۸۳، ش ۶۳۲۱۵، مجلس ۷/۲۱۴ // ~، ابن محمد معصوم، ۱۱۹۷، ش (۲) ۱۰۰۳۵، آستانه [رویت] // نسخ و نستعلیق، سده ۱۲ و ۱۱، ش ۳۱۲ د، هیات تهران ۱/۶۲۹ // محمد مؤمن بن محمد رضا قصاب سمنانی، سده ۱۲، ش ۱۳۷۱، گلپایگانی ۲/۱۴۲ // شکسته نستعلیق، ۱۲۲۰، ش ۲۰۵۰، ملک ۱/۵۶۹ // ~، مهر علی، ۱۲۰۱، ش (۳) ۵۳۴۹، مجلس ۱۶/۲۶۱ // نسخ، ۱۲۰۱، ش (۱) ۱۴۶ د، هیات تهران ۱/۲۴۷ // نستعلیق، ۱۲۰۸، ش ۶۵۴۲، سپهسالار ۵/۴۰۳ // نسخ، ۱۲۰۹، ش ۲۳۲۱، گلپایگانی ۳/۲۲۸ (برگ آغازین افتاده) // ~، محمد فیاض علی کیانی، ۱۲۱۷، ش ۱۰۱ ج، هیات تهران ۱/۶۲۸ // نستعلیق، ۱۲۲۴، ش ۸۲۱، آستا ۴/۲۱۶ // نسخ، عباسعلی نوری، ۱۲۲۵، ش (۴) ۷۱۱، مدرسه نمازی خوی ۴۰۴ (۷ برگ آخر کتاب) // نستعلیق خوش، محمد مهدی بن محمد جواد علوی، ۱۲۲۶، کتابخانه امیرالمومنین در نجف ش ۱۹۴۲ // ~، ۱۲۲۵، ش ۱۸۴۵، هیات مشهد ۳/۹۱۲ // کتابت ۱۲۲۶، ش (۲) ۲۴۲۶، ملی ۱۲/۲۲۹ // نظام تهرانی، ۱۲۳۰، ش ۶۵۴، هزار و پانصد ۱۸۶ // نسخ، ۱۲۳۶، ش (۴) ۱۴۲۲، دانشگاه تهران ۸/۹۷ // ~، محمد جعفر بن محمد صادق هرندی، ۱۲۳۶، ش (۲) ۹۲۱، فیضیه ۳/۳۹ // ~، ۱۲۳۹، ش (۱) ۴۷۰، هیات تهران ۱/۳۰۶ // کتابت غیاث الدین بن سید صدر الدین بارفروش مازندرانی، ۱۲۴۰، ش (۱) ۴۸۳۱، ملی ۸/۳۳۲ // نستعلیق، سید صادق موزون آبادی ۱۲۴۰، ش ۸۱۴، فیضیه ۱/۲۰۳ // کتابت ۱۲۴۱، ش (۵) ۵۵۸، مسجد اعظم ۴۵۷ // نستعلیق، علی‌نقی بن علی شیروانی، ۱۲۴۱، ش ۱۴۴۱، ملی ۹/۴۷۲ // ~، علی بن حسن موسوی، ۱۲۴۳، ش (۲) ۱۱۲۶۹، آستا ۱۱/۲۶۲ // ~، وقف ۱۲۴۳، ش ۲۴۳، صدر بابل ۱۷۲ // کتابت ۱۲۴۵، ش (۱) ۷۴۸، گلپایگانی ۲/۲۰۷ // نسخ، اسماعیل بن دوست محمد پازواری ملقب به کاسه گر، ۱۲۴۶، حسینیه شوشتریها ش (۱) ۲۸۳، نسخه‌ها ۱۲/۸۴۸ و ۱۱ // نستعلیق، محمد تقی بن ملا علی اصغر هزارجریبی ولویی، ۱۲۴۷، دانشسرای عالی (۱) ۱۳۳، نسخه‌ها ۵/۶۴۴ // ~، محمد مهدی بن محمد رضا اصفهانی مشهور به ارباب، ۱۲۵۷، ش (۱) ۹۵۶۲، مرعشی ۲۴/۳۰۴ // شکسته نستعلیق، بابا مراد بن ملا اولیا، ۱۲۶۰، ش (۴) ۶۳۹۲، آستانه ۱۵۱ // نسخ، احمد بن عبدالقادر تبریزی، ۱۲۶۱، ش (۱) ۹۳۵، مرعشی ۳/۱۱۹ // نستعلیق، احمد بن ابی الحسن... حسین تنکابنی، ۱۲۶۸، ش (۱) ۷۷۶، فیضیه ۳/۲۱ // ~، عباس دارابی مشهور به میرزا بابا، ۱۲۶۹، ش (۴) ۲۶۳، ملی فارس ۱/۲۴۲ // نسخ، ابو القاسم بن جعفر حسینی واعظ یزدی معروف به سلطان الواعظین، ۱۲۷۰، ش (۱) ۶۹۷۸، مرعشی ۱۸/۱۵۴ // ~، زین العابدین بن عبدالله خوانساری، ۱۲۷۱، آخوند همدان ش (۱) ۴۷۶۷، رشت و همدان ۱۵۴۸ // ~، ۱۲۷۵، لس آنجلس M 1105، نسخه‌ها ۱۲/۳۲۰ و ۱۱ // نستعلیق، محمد هبه الله، ۱۲۷۸، حقوق تهران ش ۴۱۳ // نستعلیق چلیبا، محمد مسیح بن عبدالحمید موسوی اصفهانی

۱۲۷۹، ش (۳) ۵۶۴، ملک ۵/۸۴ // نستعلیق، غلامحسین بن محمد حسین، ۱۲۸۳، ش
 ۱۱۱۲۶، آستا ۱۱/۲۶۳ // نسخ، زین العابدین، ۱۲۸۴، ش ۸۲۰، آستا ۴/۲۱۶ // کتابت
 ۱۲۸۴، ش (۱) ۲۶۰۵، مسجد اعظم ۵۳۵ // نسخ، محمد بن حسین بن محمد کاظم طبسی
 گیلی، ۱۲۶۸، ش ۹۶۶۰، آستا ۱۱/۲۶۴ // ~، سید میرزا محمد بن سید عبدالوهاب،
 ۱۲۹۲، ش ۲۸۶۳، ملی ۱۳/۳۷۹ // کتابت سده ۱۳، ش (۱) ۹۸۱، گلپایگانی ۲/۲۱۶ //
 نسخ، حسین بن ابوالقاسم سده ۱۳، ش (۷) ۹۱۸۱، آستا [رویت] // نستعلیق، سده ۱۳،
 دانشگاه اصفهان ش ۵، نسخه ها ۱۲/۹۱۰ و ۱۱ // نسخ، ~، ش ۱۰۰۴، الهیات مشهد
 ۲/۱۱۵ // ~، ~، لس آنجلس M 1139، نسخه ها ۱۲/۳۲۰ و ۱۱ // نستعلیق، سده ۱۳،
 ش (د) ۳۱۲، صدر بابل ۲۲۲ // ~، ۱۳۰۶، ش ۴۴۹۳، دانشگاه تهران ۱۳/۳۴۹۳ //
 شکسته نستعلیق، عبداللطیف شریف بن محمد شریف، ۱۳۳۷، ش (۱) ۱۱۱، د، الهیات تهران
 ۱/۲۳۶ // نستعلیق (وقفی علامه حائری)، ش ۱۱۴۳۶، آستا ۱۱/۲۶۴ // نسخ، بی تا، ش
 ۱۰۰۰۹، آستا ۱۱/۲۶۵ // ~، بی تا، ش ۹۱۱۲، آستا ۱۱/۲۶۵ // ~، ش ۴۸ الف،
 فرهنگ و هنر مشهد ۳۳ // ~، ابراهیم بن رمضانعلی کاشانی، بی تا، ش (۱) ۲۳۰۷، ملی
 ۱۲/۹ // بی تا، ش (۱۹) ۱۸۶۶، مجلس ۵/۳۵۰ // نستعلیق، بی تا، ش ۱۷۵۸، فیضیه
 ۱/۲۰۳ // بی تا، خانقاه احمدیه ش (۲) ۱۶۹، نسخه ها ۵/۲۲۲ // بی تا، ش (۲) ۲۶۹۸، ملی
 ۱۳/۱۳۴ (دو مقاله آخر افتاده).

□ شرح

شارح شیخ احمد بن زین الدین احسانی متوفی ۱۲۴۲.

آغاز / بسمله. قوله ان الله تجلی لعباده من غیر ان...

ن. خ. بی تا، حسینیه شوشتریها ش (۲) ۲۸۳، نسخه ها ۱۲/۸۴۸ و ۱۱.

□ ن. چ

به ضمیمه الحقایق - و - مصباح الانظار .. تهران: بی تا، ۱۲۹۹. ۲۷۵ ص. (سنگی) // ..
 همانجا، ۱۳۷۸. ۵۵۴ ص.

[۷۴]

کلمات السریة

اثری است برگرفته از دعاهاى منقول از ائمه معصومین - علیهم السلام - در سید و

سی بیت که در سال ۱۰۸۰ فیض آن را نگاشته است.

یکم [۲۱]؛ دوم [۳۳]؛ لولوة ۱۲۴؛ کشف الحجب ۴۷۴؛ فوائد ۶۳۴، الذریعه ۱۸/۱۱۵.

[۷۵]

الكلمات الطَّريفة

رساله‌ای است شامل صد گفتار مختصر در نقد آرا و اندیشه‌های گروهی از مردم (اهل سنت، صوفیه، متفکّهان، متفلسفین، پارسانمایان و جاه‌طلبان) و نشان‌دان راه صواب از ضلالت و گمراهی. فیض این اثر را به سال ۱۰۶۰ در ضمن هزار بیت تدوین نموده است.

وی عناوین کتاب را مناسب با مطالب آورده، عناوینی همچون "ایقاز، ایماظ، اشاره، انارة و توقیف". در بحث آخر کتاب به بررسی منشاء اختلاف امت می‌پردازد و فرقه ناجیه را بیان می‌کند.

یکم [۳۲]؛ دوم [۱۰]؛ روضات ۶/۹۲؛ کشف الحجب ۴۷۴؛ ایضاح ۲/۳۷۸؛ طرائق ۱/۱۸۳؛ الذریعه ۱۸/۱۱۶.

آغاز/ بسمله. سبحانه الذي خلق الانسان من طين ثم جعل نسله من سلاله من ماء مهين...

انجام/ واحفظ الادب لثلاث تقع في العطب فان الحقائق لا تعرف بالبحث ابداً والسلام على من اتبع الهدى.

□ ن . خ

نسخ، مراد بن آقا شاه قمی، ۱۰۶۲، ش (۴) ۱۲۷۳، مرعشی ۴/۷۵ // ~، علم الهدی، ۱۰۷۵، خانقاه احمدیه ش (۶) ۹۰، نسخه‌ها ۵/۲۲۱ // ~، حسین بن منصور سبزواری، ۱۰۷۶، ش (۱) ۴۶۷۷، مرعشی ۱۲/۲۶۲ // ~، ۱۰۸۱، تملک کتابخانه آل السید عیسی عطار در بغداد، الذریعه ۱۸/۱۱۶ // ~، محمد طاهر بن سید علی ابوالوفائی حسینی

شیرازی، ۱۰۸۵، ش (۲) ۶۸۴۴، مرعشی ۱۸/۷۸ // ~، ۱۰۸۷، ش (۳۱) ۶۰۷۵، ملک
 ۹/۱۳۷ // ~، ۱۰۹۸، ش (۲) ۳۱۰۱۶، مجلس ۲۲/۹۷ // ~، محمد رضا مشهدی، سده
 ۱۱، ش (۱۰۵) ۹۷۰۷، دانشگاه تهران ۱۷/۴۶۱ // نستعلیق، درویش علی، ۱۱۰۷، ش (۱)
 ۱۸۶۹، ملک ۵/۳۹۴ // نسخ، ۱۱۱۴، ش (۱) ۴۹۱۳، مجلس ۱۴/۱۳۹ // نستعلیق، محمد
 مهدی، ۱۱۱۶، ش (۱۱) ۷۴۵، هیات تهران ۱/۳۸۰ // ~، ۱۱۱۶، ش (۱۰) ۲۷۱۲،
 فیلمها ۱/۷۲۳ // ~، محمد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی، ۱۱۱۹، ش (۲) ۸۵۶، مسجد
 اعظم ۴۸۳ // ~، ۱۱۲۶، دانشگاه اصفهان ش (۱) ۱۶۳، نسخه‌ها ۱۲/۹۳۰ و ۱۱ // ~،
 حاجی بن ابراهیم بن جعفر شیرازی، ۱۱۲۷، ش ۶۵۳۸، سپهسالار ۵/۴۴۲ // ~، علی بن
 مؤمن طالقانی، ۱۱۳۵، ش (۱) ۳۸۳۰، مرعشی ۱۰/۲۰۹ // نستعلیق، گویا محمدحسین بن
 محمدحسن، ۱۱۳۷، ش (۴) ۴۳۷۷، مجلس ۱۲/۸۸ // نسخ، عوض بن محمد امین
 رضوی، ۱۱۶۶ [تاریخ وقف]، ش ۲۲۷، آستا ۱/۱۹۰ // ~، محمدعلی بن محمدصادق
 قمی، ۱۱۷۷، ش (۱۱) ۶۲۰۷، ملک ۹/۲۶۵ // ~، سده ۱۲، ش (۱) ۸۱۵۲، سپهسالار،
 ۵/۴۴۳ // ~، ش (۴) ۱۲۸۴۲، آستا ۱۱/۳۴۳ // ~، ش (۴) ۵۸۵۳، ملک
 ۹/۷۳ // ~، ش (۱) ۴۵۶۲، مجلس ۱۲/۲۵۳ // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش (۱) ۳۷۵۸،
 مجلس ۱۷۴۱/ (۴) ۱۰ // ~، ۱۲۱۸، ش ۶۶۸۷، آستا ۶/۴۵۸ // ~، ۱۲۳۴، ش (۲)
 ۸۷۰۲، مرعشی ۲۲/۲۴۵ // ~، عبدالحمید بن محمد رضا تفریسی، ۵۸ - ۱۲۴۵، ش (۳)
 ۱۰۲۱۶، مرعشی ۲۶/۱۱۸ // ~، عزیزالله بن میرزا اسماعیل خرقانی، ۱۲۶۳، ش (۲)
 ۲۰۵۶، مرعشی ۶/۶۵ // ~، ۱۲۶۵، ش (۴) ۱۸۳۷، ملک ۵/۳۷۷ // نستعلیق، محمدخلیل
 بن محمدحسین بیرجندی قائنی، ۱۲۶۹، ش (۴) ۳۶۷۲، مرعشی ۱۰/۶۵ // ~، میریوسف
 ۱۲۷۷، ش ۸۹۳، ملی ۸/۴۰۰ // ~، ۱۲۸۲، ش (۸) ۲۲۴۲، گلپایگانی ۳/۲۰۶ // نسخ،
 محمد باقر بن محمد رضا، ۱۲۸۴، ش (۱) ۴۸۰، هیات مشهد ۱/۲۹۴ // نستعلیق، احمد
 بسطامی، ۱۲۸۷، ش (۱) ۴۱۸۲، ملک ۷/۲۳۰ // نسخ، سده ۱۳، ش (۴) ۱۴۸۴، فیضیه
 ۳/۹۴ // ~، ش ۲۵۸۳، ملک ۱/۶۰۵ // ~، ش (۲) ۷۴۹، ملی فارس ۲/۳۳۴
 // ~، اهدایی مشکوه ش ۱۴۳، دانشگاه تهران ۳۲۱/ (۱) ۳ // ~، ش ۲۲۷۴،
 گلپایگانی ۳/۲۱۶ // ~، ابو القاسم موسوی، سده ۱۴ - ۱۳، ش (۱) ۱۰۵۵، گلپایگانی
 ۲/۲۲۴ // ~، حسن، ۱۳۱۲، ضمیمه ش ۱۴۴۷۸، آستا [رویت] // ~، بی تا، ش ۷۰۳۹،
 آستا ۶/۴۵۹ // ~، تملک عبد المجید مولوی ش (۱) ۴۸۰، نسخه‌ها ۵/۶۹ //
 نستعلیق، ش ۶۲۸۴، مرعشی ۱۶/۲۵۶ // نسخ، بی تا، ش ۶۰۶۷، ضمیمه ۳۵۱۷، آستا
 ۶/۴۵۹ // ~، ش ۱۵۸۶۱، آستا [رویت] [ناقص الاخر] // ~، ش (۲) ۳۱۰۱۶،
 مجلس ۲۲/۹۷ // ~، ش (۲) ۸۳۶، مسجد اعظم ۴۸۱ (ناقص).

□ ن . چ

به کوشش آقا میرزا هاشم قمی -. تهران: بی تا، ۱۳۱۶، ۱۲۷ ص (سنگی).

[۷۶]

الكلمات المخزونة

کتابی است در علوم واقوال اهل معرفت، نزدیک به هزار وپانصد بیت که فیض آن را به سال ۱۰۸۹ از اثر دیگرش کلمات المکنونة اقتباس کرده و در آن مسایل دینی و آنچه مهم نبوده حذف می‌نماید.

یکم [۱۸]: دوم [۱۳]: لولوة ۱۲۴؛ روضات ۶/۹۲؛ کشف الحجب ۴۷۵؛ ایضاح ۲/۳۷۹؛ الذریعه ۱۸/۱۱۹.

آغاز/ یا من تجلی لعباده بجماله وجلاله...

□ ن.خ

نسخ، ۱۰۸۹، ش (۱۰) ۲۵۶ ج، هیات تهران ۱/۱۹۴ // ~، عبدالکریم بن محمد مؤمن اوحدی کازرونی، ۱۱۲۷، ش (۲) ۳۶۸، سنا ۱/۲۱۰ // ~، ۱۱۲۷، ش ۳۲۹، صدر بابل ۲۳۳ // ~، سده ۱۲، ش (۱۱) ۲۹۳ ج، هیات تهران ۱/۱۹۹ (ناقص) // شکسته نستعلیق، مهر علی، ۱۲۰۱، ش (۴) ۵۳۴۹، مجلس ۱۶/۲۶۱ // نسخ، علی اصغر شاه کوهی ۱۲۲۶، ش (۱۴) ۴۶۵۰، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۹۷ // نستعلیق، محمد محسن بن محمد کاظم مازندرانی، ۱۲۲۷، ش ۱۳۲۷، سپهسالار ۵/۴۴۴ // ~، ۱۲۳۱ ش (۵) ۱۳۴۲، فیضیه ۳/۸۳ // ~، عبدالرحیم بن میر عبدالباقی حسینی، ۱۲۵۷، اصغر مهدوی ش (۱) ۲۶۰، نسخه‌ها ۲/۹۹ // ~، محمد قلی، ۱۲۷۴، ش (۱) ۱۴۵۳۹، آستا [رویت] // ~، ۱۲۹۴، ش (۲) ۲۸۲۵، دانشگاه تهران ۱۰/۱۶۶۴ // ~، سید حسین حسینی هندی، بی‌تا، آخوند همدان ش (۲) ۶۸۵، رشت و همدان ۱۴۳۸ // ~، سده ۱۳، ش ۱۱۰۶، ملی، ۳/۱۲۸ // نسخ، بی‌تا، دار الکتب ش ۲۸، ف. مخطوطات ۲/۸۹ // ~، حسینی شوشتریها ش (۱) ۱۹۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۴۰ و ۱۱ // تملک ملا علی محمد نجف آبادی، الذریعه ۱۸/۱۱۹ // تملک ملا قمشه‌ای، الذریعه، ۱۸/۱۱۹.

□ ن.چ

گویا چاپ شده است ← المحجّة البيضاء، به اهتمام محمد مشکوة ۲/۲۸.

[۷۷]

الكلمات المضمونة

در مبحث توحید است و شامل فصول و اصولی می باشد که در ضمن هشت صد بیت به سال ۱۰۹۰ نگاشته شده است.

یکم [۲۰]؛ دوم [۱۴]؛ لولو۱۲۴؛ الذریعه ۱۸/۱۱۹ [با عنوان: الكلمات المصونه].

آغاز/ بسمله. الحمد لله الواحد القهار... فيقول... محسن بن مرتضى... هذه رموز عرفانية و اشارات فرقانية الى تحقيق التوحيد و مراتبها...

انجام/ و تاريخ ختمها، ختمی ۱۰۹۰.

□ ن . خ

نسخ، ۱۲۹۴ [کتابت از روی نسخه علم الهدی]، ش (۱) ۲۸۲۵، دانشگاه ۱۰/۱۶۶۴ // نستعلیق، سده دوازدهم، ش (۵) ۳۵۷۷، مجلس ۱۵۴۶ / (۳) ۱۰؛ آغاز/ کلمه فیها تمثیل لمراتب الخلق فی صدوره؛ انجام/ هو الظاهر باسمائه فی الاعیان، ای برون از وهم قال وقیل من - خاک بر فرق من و تمثیل من.

[۷۸]

الكلمات المكنونة

این کتاب در بردارنده یک صد کلمه در معارف اعتقادی و اصول اخلاقی و آداب دینی است. مؤلف از دید فلسفی آمیخته به عرفان مسائل را طرح نموده، واحادیش را از ائمه معصومین - علیهم السلام - آورده است که به نظر برخی در کتب حدیث و مشایخ روایت وجود ندارد. در بعضی از کلمات فیض، به مجتهدین و اصحاب فتوا اعتراضاتی دارد که در شناخت روحیات و افکار او قابل تأمل است.

کتاب در چهار هزار و چهارصد بیت به سال ۱۰۵۷ نگاشته شده و مؤلف تلخیصی از آن را به سال ۱۰۸۹ با نام الكلمات المنخزونه ارائه داده است.

یکم [۱۷]: دوم [۶۲]: لؤلؤة ۱۲۴: روضات ۶/۸۹: کشف الحجب ۴۷۵: فوائد ۶۳۶: ایضاح ۲/۳۷۹: ریحانة ۴/۳۷۶: الذریعة ۱۸/۱۱۹.

آغاز/ الحمد لله الاول فى آخريته، الاخر فى اوليته... اما بعد فيقول المعتصم بحبل الله المومن المهيمن، محمد بن مرتضى.

انجام/ ... يقولون ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا انك على كل شىء قدير.

□ ن . خ

نسخ، با یاداشتهای علم الهدی، ش ۵۸۲۲، مرعشی ۱۵/۲۰۹ // ~، ۱۰۷۱، ک. مجلس ش (۱) ۲۴۲۵، نسخه‌ها ۵/۱۷۸ // ~، سده ۱۱، ش ۲۲۳۳، دانشگاه تهران ۹/۸۹۹ // ~، ش (۲) ۱۷۲۳، الهیات مشهد ۳/۸۱۷ // نستعلیق، ~، حسین مفتاح ش (۵) ۷۱۰، نسخه‌ها ۷/۱۳۲ // ~، سید خلیل الله حسینی، ۱۱۰۳، تملک سفارت ایران در مسکو، نسخه‌ها ۸/۹ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ک. لس آنجلس، M 803، نسخه‌ها ۱۲/۳۳۲ و ۱۱ // نسخ، ۲۸ - ۱۱۲۴، ش (۱۰) ۱۴۳۹، ملی ۹/۴۷۰ // ~، مجبعلی بن محمد عرب شیرازی، ۱۱۲۸، ش ۸۴۰، آستا ۴/۲۲۶ // ~، محمد حسین موسوی جزائری، ۱۱۴۰، تملک سید حکیم در نجف (۹) ۱۶۴۹، یادداشتهای احمد اشکوری // ~، سده ۱۲، (۱) ۵۴۷۲، مجلس ۱۶/۳۷۳ // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش ۱۴۴۵، گلپایگانی ۲/۱۷۵ // نستعلیق، ابوطالب بن محمد ابراهیم، ۱۲۰۶، ش (۱) ۷۵۶۰، دانشگاه تهران ۱۶/۶۲۸ (ناقص الاول) // ~، ابن شیخ زاهد گیلانی، ۱۲۱۳، ش ۱۰، ملی ۷/۱۴ // ~، محسن بن عبدالمطلب، ۱۲۱۴، ش ۲۲۸۵، گلپایگانی ۳/۲۱۹ // نسخ، ۱۲۲۱، مدرسه خیرات خان ش ۹۸، رشت و همدان ۱۷۵۸ (ناقص الاول) // نستعلیق، محمد علی بن محمد حسین معروف به بابا میرزا، ۱۲۲۸، دانشگاه اصفهان ش (۳) ۳۹۵، نسخه‌ها ۱۲/۹۴۶ و ۱۱ // ~، اسماعیل بن عبدالله مازندانی، ۱۲۳۳، ش (۱) ۱۲۶۹، سپهسالار ۵/۴۴۴ // ~، محمد حسین، ۱۲۳۵، ش ۲۶۸۳، دانشگاه تهران ۱۰/۱۵۷۱ // ~، ۱۲۳۸، دانشگاه اصفهان ش (۲) ۳۸۸، نسخه‌ها ۱۲/۹۴۵ و ۱۱ // نستعلیق چلیپا، ۱۲۴۳، حسین مفتاح ش (۱) ۱۰۰۵، نسخه‌ها ۷/۲۶۵ // نستعلیق، زین العابدین بن محمد جواد نوری، ۱۲۴۶، ش ۳۳۳، د، الهیات تهران ۱/۶۴۶ // ~، ۱۲۵۵، مجلس (۲) ۳۸۷۶، نسخه‌ها ۵/۱۹۷ // ~، عبد الباقی، ۱۲۵۶، ش ۶۵۴۱، سپهسالار ۵/۴۴۴ // ~، علیرضا منصوری، ۱۲۵۹، ش (۱) ۱۴۷۵۷، آستا [زویت] // ~، محسن بن حبیب حسینی جرفادقانی، ۱۲۶۸، ش ۲۶۰۳، ملی ۵/۱۳ // ~، ابراهیم بن محمد رضا، ۱۲۶۹، آخوند همدان ش ۱۰۱۸۰، رشت و همدان ۱۶۱۶ // ~، ۹-۱۲۷۸، تملک کتابخانه طاهر شهاب در ساری ش ۱۵، مج، نسخه‌ها ۶/۶۳۰ // نسخ، میرزا حسین بن احمد الکریمی، ۱۲۷۹، ش ۶۵۴۳، سپهسالار ۵/۴۴۴ // نستعلیق، محمد امین بن اسدالله حسینی خلدخالی

هرابادی، ۱۲۸۲، حسین مفتاح ش ۱۰۴۸، نسخه‌ها ۷/۲۰۹ // ~، مهدی حسینی هروی،
 ۱۲۸۴، ش ۹۴۹، آستا ۴/۲۲۶ // ~، ~، ~، ش ۸۵۷، آستا ۴/۲۲۶ (ناقص الاول) //
 ~، ۱۲۸۴، ش (۳) ۲۰۶۵، مسجد اعظم ۵۳۵ // ~، صالح حسینی، ۱۲۸۵، ش ۱۲۱۶۷،
 آستا [رویت] // ~، سده ۱۳، ک. جمعیت نشر فرهنگ ش ۱۱۴، رشت وهمدان ۱۱۵۹
 // ~، ش (۲) ۹۸۱، گلپایگانی ۲/۲۱۶ // ~، ش (۲) ۳۸۲۷، مجلس ۱۸۶۴ /
 (۴) ۱۰ // نسخ، محمد علی، ۱۳۰۳، ش (۲) ۱۱۲۴۰، آستا ۱۱/۳۶۸ // نستعلیق، ابوتراب
 طباطبائی، ۱۳۰۶، ش ۵۹۱، ملی ۲/۱۰۰ // ~، سلیم بن محمد کاظم خال‌دار، ۱۳۹۰، ش
 ۲۳۸۵، ملک ۱/۶۰۵ // ~، بی‌تا، ش ۸۱۷۳، سپهسالار ۵/۴۴۴ // ~، ش (۷)
 ۵۸۳۸، سپهسالار ۵/۴۴۴ // ~، ش ۹۴۸، آستا ۴/۲۲۶ // ~، ش ۲۳۴، حجتیه
 ۲۳ // ~، ش ۹۴۷، آستا ۴/۲۲۶ // ~، تملک کتابخانه فرهاد معتمد ش (۱)
 ۲۰، نسخه‌ها ۳/۲۰۳ // نسخ ونستعلیق، ش ۸۴۱، آستا ۴/۲۲۶ // نسخ، ش ۸۳۹،
 آستا ۴/۲۲۶ // ~، ش ۱۴۷۸۱، آستا [رویت] // ~، ش ۱۲۵۷۱، آستا ۱۱/۲۷۲
 // ~، ش (۳) ۱۷۲۰، مجلس ۲۷۴/۹ (۱) // ~، ش ۵۸۳۴، مرعشی ۱۵/۲۱۸.

□ ن . چ

.. بمبئی: بی‌نا، ۱۲۹۶ ق، ۲۰۱ ص (سنگی) // .. لکهنو: مطبع اثنا عشری، ۱۲۹۷ ق (سنگی)
 // به اهتمام محمد علی گلپایگانی .. تهران: بی‌نا، ۱۳۱۰، ۱۳۱۶، ۱۳۱۷، ۲۲۰ ص (سنگی)
 // به اهتمام عزیزالله عطاردی فوجانی .. تهران: فراهانی، ۱۳۴۲، ۱۳۶۰، ۲۵۵ ص.

[۷۹]

گلزار قدس

عنوان مجعول: دیوان فیض

این اثر شامل غزلیات و رباعیات است که فیض کاشانی در طی سالهای مختلف
 نگاشته است. گویا وی، قبل از سال ۱۰۶۲ که تحریر دوم فهرست نخستش را تدوین کند
 آن را با مقدمه‌ای به نثر فراهم می‌آورد و در فهرست تالیفات خویش از آن نام می‌برد.
 سر آغاز گلزار قدس، دیباچه‌ای است که فیض در آن پس از حمد الهی، سبب‌گرایش
 و تمایل خویش به اشعار و ابیات اهل معرفت و محبت را بیان می‌دارد تا حدی که زمان
 شباب که آتش طبیعت در التهاب است، گاه‌گاه با قلت بضاعت، از مبادی معرفت و محبت

بقدر حوصله بهره می‌برد و کلام خویش را فراخور استطاعت در لباس تمثیل و استعارت به ضابطِ نظم و خازنِ تألیف می‌سپرد آن‌گاه که سخنان منظوم را فراهم می‌آورد در صحیفه‌ای ترتیب می‌دهد که متعطشان وادی طلب که بواسطه حجب ظلمانی گرفتارند به دستیاری آن کلمات شور انگیز خود را از وادی خذلان بیرون کشند. در پی آن به معارضه و ستیز گروهی قاصر بر می‌خیزد که نسبتِ عشق و محبت را به جناب الهی روا نمی‌دانند و آن را گمانی باطل می‌داند و برای اثبات مدعای خویش از قرآن و حدیث دلالت می‌آورد. وی بر این باور است که اشعارش از گونه شعری نیست که در شرع رسول - صلی الله علیه و آله - مذمت شده، بلکه بعضی از گونه دعا و مناجات است و بعضی تحمید و گونه دیگر از قبیل حکمت و موعظه است.

پس از ختام این مقدمه، غزلیات و رباعیات - و احتمالاً برخی از قصائد - فیض به دنبال می‌آید. یگانه نسخه معتبر - شناخته شده - که با این نگرش فیض فراهم آمده، نسخه شماره ۹۳۷ کتابخانه ملی است که توسط شاگرد فیض، ابن سید رکن‌الدین مسعود عقیل‌الدین الحسینی در اواخر سال ۱۰۸۵ کتابت شده است. در همان سالها، فیض، طرائف و ظرائف این گلزار قدس را بیرون می‌کشد و چند رساله منظوم دیگر با عنوانهای شوق العشق، شوق الجمال، المنتخب الكبير والمنتخب الصغير فراهم می‌آورد.

افزون بر گلزار قدس و مشتقات دیگر آن، فیض دارای مثنویهای متفرقه‌ای است همچون سلسبیل، شراب طهور، تسنیم، ندبة العارف، آب زلال، آداب الضیافة و قصاید دهر آشوب که در فهرست اول و دوم از آنها نام می‌برد. و در فهرس نسخ خطی به غیر از آب زلال و قصاید دهر آشوب نسخه‌ای نمی‌یابیم. اما فیض بصراحت از آنها نام می‌برد. برای روشن شدن مطلب به تحریر دوم فهرست نخست فیض نگاهی می‌اندازیم و عبارت آن را ذکر می‌کنیم:

و منها

الکتاب المنظومة فی المناجاة مع الله سبحانه والمعاتبة مع النفس و ابراز التثوقات
و غیر ذلک کالمثنویات المسمّاة بسلسبیل - و - شراب طهور - و - تنفیس الهموم - و
- وسیلة الابتهاال - و - آب زلال - و - آداب الضیافة - و - قصائد دهر آشوب - و - شوق

- المهدی والغزلیات والرباعیات والقصائد وتوابعها کلها بگلزار قدس.
وكتوائف من اجزائها المنتزعة منها الموسومات بشوق العشق - و - شوق الجمال -
و - المنتخب الكبير - و - المنتخب الصغير.
ويقرب المجموع بعد حذف المكررات من عشرين الف بيت أو يزيد وامثالها كل
يوم بعرضة مزيد.
الف) مثنویات
۱- سلسیل ۲- شراب طهور ۳- تسنیم ۴- ندبة العارف ۵- ندبة المستغيث ۶-
وسيلة الابتهاال ۷- آب زلال ۸- آداب الضیافة
ب) قصاید
۹- دهر آشوب
ج) غزلیات و رباعیات و قصاید
۱۰- گلزار قدس ۱۱- شوق المهدی ۱۲- شوق الجمال ۱۳- المنتخب الكبير ۱۴-
المنتخب الصغير
د) شوق المهدی (شامل غزلیات)

اندکی پس از وفات فیض در سال ۱۰۹۱، نسخه‌هایی از آثار منظوم در شبکه‌های
نسخه نویسی فراهم می‌آید و در بعضی از آنها عنوان مجعول **دیوان فیض یا دیوان ملا**
محسن درج می‌شود و این عنوان مجعول همچنان تاکنون بر روی اشعار فیض می‌ماند به
گونه‌ای که تمامی فهرست نویسان نسخ خطی، در هنگامی که به نسخه‌ای از اشعار فیض
بر می‌خورند بدون توجه به مندرجات و تقسیم بندیهای خود فیض در فهرستش آن را
دیوان فیض می‌شناسانند.

به این ترتیب آثار منظوم فیض دچار یک آشفتگی شده و هر اثر نویافته دیگر آن، این
کلاف را در سردرگمی بیشتر فرو می‌برد.

تاکنون چهار مرتبه اشعار فیض با عنوان دیوان چاپ شده که قدیمترین آن چاپ
هندوستان است. در این چاپ ۲۸۳۰ بیت از غزلیات و ۲۷ رباعی مندرج می‌باشد. چاپ
دیگر مربوط به انتشارات شمس است که شامل قریب به ۷۵۰۰ بیت از غزلیات و
رباعیات می‌شود. چاپ سوم به کوشش آقای پیمان در مجموعه انتشارات سنائی قرار
گرفت. چاپ چهارم ۱۳۷۰. و در سالهای مختلف تجدید چاپ شد. آقای پیمان حدود

۹۰۰۰ بیت غزل و رباعی جمع آوری نموده که تا بیست هزار بیت مطروحه از سوی فیض فاصله زیادی دارد. در سال ۱۳۷۱ آقای مصطفی فیضی از خاندان فیض با عنایت به نقصان اشعار دست به تصحیح مجددی از این کتاب زد که توسط انتشارات اسوه در سه مجلد منتشر شده. اشعار موجود در چاپ آقای فیضی در حدود ۱۳ هزار بیت می‌شود که از تصحیح التقاطی چند نسخه فراهم آمده است. نسخه‌های خطی مورد استفاده آقای فیضی به ترتیب اولویت از این قرار است:

الف) نسخه اصلی یا اساس. نسخه‌ای فاقد آغاز و انجام است که با توجه به کهنگی آن را نسخه مؤلف خوانده‌اند.

ب) نسخه کتابخانه ملی به خط مسعود عقیل الدین الحسینی به شماره ۹۳۷. این نسخه شامل دیباچه گلزار قدس، غزلیات و رباعیات است که برای شناخت گلزار قدس بسیار مهم و قابل اعتناست.

ج) نسخه شماره ۵۴۹ کتابخانه ملی شامل منتخبی از غزلیات و قصیده توحیدیه (؟) فیض به خط خوش دوران قاجاریه از کاتبی نا معلوم (شاید یکی از منتخبات فیض باشد).
د) نسخه شماره ۲۴۷۳ ف کتابخانه مجلس که تنها شامل قصاید است و احتمالاً مربوط به عصر مؤلف است و قصیده‌ای به سال ۱۱۱۱ به آن افزوده‌اند.

ذ) چندین مجموعه که برخی از آنها قابل اعتناست.

در مورد نسخه اساس (اصلی) هرگز نمی‌توان ادعا کرد که نسخه بدون آغاز و انجام آقای فیضی به دلیل کهنگی، نسخه مؤلف باشد. خود نسخه هم هیچ تصریحی به این نکته ندارد و مصحح بدون قرینه و دلیل نسخه اساس را انتخاب کرده که خود خبطی فاحش در علم تصحیح متون است.

بنا به تصریح خود فیض، گلزار قدس نامی است که او بر مجموعه‌ای از غزلیات، رباعیات و قصاید خود می‌نهد. وی با نگارش دیباچه‌ای در آغاز این اشعار بنا به رسم معهود پیشینیان، آراستگی آن را دو چندان می‌کند. مصحح فاضل به هنگام تصحیح تصور نموده‌اند این دیباچه رساله مستقلی است با نام **گلزار قدس (دیوان فیض)**. ص

(۱۹۳). این سهو را مرحوم محمد مشکوة در مقدمه جلد دوم *المحجة البيضاء* مرتکب شده‌اند (ص ۳۵). کلام ملا محسن در دیباچه بصراحت به این مطلب اشاره دارد:

اما بعد چنین گوید مؤلف این کلمات و ناظم این ابیات محسن بن مرتضی الملقب به فیض افاض الله علیه ذوارف المعارف که در اوان صبا که هنوز طبع لطیف به تکرار لغت می‌فرسودم و عمر شریف در ضبط قواعد نحو صرف می‌نمودم، رغبت تمام به اشعار و ابیات اهل معرفت و محبت می‌داشتم... پس آن سخنان منظوم را فراهم آورده در صحیفه [ای] ترتیب دادم تا متعظشان به وادی طلب که به واسطه تراکم حجب ظلمانی در فیافی جهان سرگردان مانده باشند به دستیاری این کلمات شور انگیز و آن اشعار مهر آمیز کمند شوق در گردن جان انداخته، خود را از مهاوی خذلان بیرون کشند و از آن می‌ها جرعه‌ها بچشند... و از آنچه معلوم می‌شود که اشعاری که در این کتاب مذکور است از قبیل شعری نیست که در شرع رسول الله - صلی الله علیه و آله - آن را مذمت کرده‌اند و باطل شمرده، بلکه از قبیل دعا و مناجات است و ما هر یک از الفاظ مجازیه متداوله اهل معرفت را که به منزله اصول است نسبت به دیگرها با بعضی از متعلقان آن بیان کنیم که اشاره به کدام معناست از معانی حقیقت تا کسی را که آشنا به اصطلاح قوم نباشد فی الجملة آشنایی به معانی ابیات این کتاب از این راه حاصل گردد... والحمد لله تمام شد دیباچه گلزار قدس.

مصحح پس از این دیباچه، "ختم دیباچه از نسخه عصر مولف" را می‌آورد که در هیچ یک از نسخ معتبر در دست مصحح این ختم نیامده است. با تأمل اندکی می‌توان دریافت که این ختم، همان رساله *مشواق فیض* است که مؤلف در آن به معانی اصطلاحات عرفا می‌پردازد. اصطلاحاتی چون رخ، زلف، خال، خط، چشم و... (← *مشواق*).

پس از دیباچه و ختم، مصحح مثنوی *آب زلال فیض* را می‌آورد که اثری جدا از گلزار قدس است و آن را بر اساس یک نسخه خطی ارائه می‌دهد در صورتی که از این مثنوی نسخه‌های متعددی موجود است (← *آب زلال*) و به دنبال آن قصاید متفرقه‌ای را که در نسخه شماره ۲۴۷۳ مجلس شورا و جنگهای پراکنده آمده، جمع آوری و درج می‌نماید. آنگاه مجموعه رباعیات را از نسخه اصلی و ملی (کتابت عقیل الدین) می‌آورد و در پایان جلد اول کتاب، ترقیمه عقیل الدین حسینی را ذکر می‌کند. آوردن ترقیمه در این قسمت به این مفهوم است که در تصحیح اثر، آقای فیضی دو نسخه معتبر عقیل الدین و نسخه

تملک خود را پاره پاره نموده‌اند و هر پاره را در قسمتی از سه مجلد تصحیح خویش آورده‌اند. از نسخه عقیل در جلد اول تنها به آوردن سه پاره بسنده شده است: الف) دیباچه ب) رباعیات ج) ترقیمه.

بررسی روش مؤلف در تصحیح کتاب بحث فراوانی می‌طلبد که از آن می‌گذریم. وبه یکی از ویژگیهای مهم نسخه عقیل الدین حسینی می‌پردازیم:

در حاشیه برخی از اشعار با قلمی دیگر کلمه جمال، جلال، عشق و حق توسط کاتب نوشته شده و مصحح به چند و چونی و چرایی آن توجه نمی‌کند و در نمی‌یابد که در نسخه‌ای که فردی دانشی چون ابن سید رکن‌الدین مسعود عقیل‌الدین حسینی که از فضلا و خوش‌نویسان عصر مؤلف در کاشان محسوب می‌شود، هیچ نکته‌ای بدون دلیل و علت نگاشته نمی‌شود. این کلمات در بعضی از صفحات نسخه اساس (اصلی) مصحح نیز آمده است. با تأمل در این کلمات و با توجه به تقسیم بندی فیض در فهرست آثارش در می‌یابیم که فیض پس از تدوین گلزار قدس در صدد برمی‌آید که چند اثر دیگر از درون این کتاب بیرون بکشد. به احتمال زیاد فیض در هنگام مطالعه و بررسی آن با قلمی در حواشی نسخه خودش از رموزی بهره برده (عشق، جمال، جلال، حق) تا در مرحله بعدی توسط خودش یا کاتب دیگری بر مبنای آن رموز، مطالب استخراج شوند، عقیل‌الدین حسینی هم در نسخه‌ای که برای خویش کتابت می‌کرده، این رموز را در حاشیه اشعار می‌آورد. آقای فیضی در هنگام تصحیح این رموز را از حاشیه به داخل متن می‌آورد و آنها را عنوان غزل و رباعی قرار می‌دهد. برای مثال در بخش رباعیات، بر بالای هر رباعی یکی از عناوین حق، کمال، جمال یا عشق قرار گرفته است. حال اگر اشعار بر مبنای این رموز استخراج شوند آنچه در فرارویمان قرار می‌گیرد چیزی نیست مگر رساله‌های *شوق‌العشق و شوق‌الجمال*. تنها یک نکته باقی می‌ماند و آن اینکه، برای دو رمز "حق" و "کمال" مدخلی نمی‌یابیم و نمی‌توانیم ادعا کنیم که فیض شوق‌الحقی و شوق‌الکمالی داشته است. برای رفع این اشکال، استاد ارجمند و محقق گرانمایه نجیب مایل هروی بر این باور است که استعمال حق و عشق، جمال و کمال به جهت بار معنایی

می‌توانند در اینجا به جای هم قرار گیرند و معنای متناظری داشته باشند. این مطلب را با توجه به عدم تصریح مؤلف و کاتب می‌توان پذیرفت.
نسخه‌ای از قصاید دهر آشوب را آقای محمد مشکوة معرفی می‌کنند که حائز اهمیت است. این نسخه به سال ۱۰۹۱- در سال آخر زندگی فیض-کتابت شده و در تملک میرزا فخرالدین است. آغاز و انجام این نسخه چنین است:

آغاز / ایها المدعون للاسلام / ایها العابدون للاصنام

انجام / ختم کردم سخن دهر آشوب / بتمنای ظهور شه دین

کوتاه سخن آنکه، اگر مجموعه اشعار موجود فیض در کتابخانه‌ها مجدداً با دیدی نسخه‌شناسانه مورد نقد و نظر قرار گیرد به احتمال بسیار زیاد می‌توان همگی آثار منظوم فیض را از آنها برکشید و ارائه نمود. نسخه شماره ۳۲۱ کتابخانه سپهسالار شامل چند قصیده و چند مثنوی از فیض است که شاید همان قصاید و مثنویهای فراموش شده فیض باشد. امید آنکه، بار دیگر آقای مصطفی فیضی کاشانی با تلاشی دیگر آثار منظوم فیض را فراهم نمایند و با ساختار مورد نظر خود فیض آنها را به طبع برسانند.

□ ن. خ

○ نسخه‌های مستقل که با عنوان دیوان در فهرستهای خطی معرفی شده‌اند:
نسخ، ابن سید رکن‌الدین مسعود عقیل‌الدین الحسینی، ۱۰۸۵، ش ۹۳۷ ف، ملی ۲/۴۷۷ (شامل ۱۲۰۰۰ بیت) // نستعلیق چلیپا، ۱۰۹۰، کتابخانه شچدرین (لنینگراد) ش ۴۶۹، نسخه‌ها ۱۰/۳۹۱. آغاز/ ثنای حق تعالی نیم من - چون من سزای حق تعالی // نسخ، سده ۱۲- ۱۱، کتابخانه فرهاد معتمد ش ۱۵۶، نسخه‌ها ۳/۲۱۰ (با عنوان: گلزار قدس) // نستعلیق، سده ۱۲، تملک آقای فیضی، دیوان علامه ملا محمد محسن فیض ۹۱ (۱۲۰۰۰ بیت) // نسخ، ش ۵۵۸۲۶، مجلس ۸/۱۷۰ (قصاید، ۳۴۰۰ بیت) // نستعلیق، ش ۸۶۹، ملک ۴/۶۹۳ (با عنوان: گلزار قدس) // نسخ، ش ۲۴۵۵، ملی ۵/۵۹۸ // نستعلیق، ش ۳۲۱، سپهسالار ۴/۵۲۰ (قصیده و مثنوی ۱۳۵۰ بیت) // نسخ، احمد بن ملا حسین اصفهانی، ۱۲۱۰، ش ۴۱۳۴، مرعشی ۱۱/۱۵۳ (۶۵۰۰ بیت) // ش ۹، محمد بن ابراهیم بروجردی، ۱۲۱۵، تملک حسین شهنشاهی، الذریعه ۸۵۴ / (۳) ۹ (مالک این نسخه را چاپ کرده است) // نستعلیق، ۱۲۲۶، کتابخانه امیرالمومنین ۲/۱۹۴۲، الذریعه ۲۲/۴۲۶ //

شکسته نستعلیق، ۱۳۳۲، ش ۴۲۲، سپهسالار ۴/۵۲۰ (۲۷۰۰ بیت) // ~، سده ۱۳، ش (۴) ۴۸۱۸، ملک ۸/۱۰۲ (غزلها) // ~، ش (۳) ۷۵۹۰، دانشگاه تهران ۱۶/۶۴۳ (غزلها) // ~، ش (۱۱) ۵۵۴۰، ملک ۸/۴۱۶ // نسخ، محمد حسین بن محمد آقا، ۱۳۰۴، ش ۲۹۵۵، ملی تبریز ۲/۶۲۸ // نستعلیق، بی‌تا، ش ۲۵۹۶، ملی تبریز ۲/۶۲۵ // ~، تملک عبد الحسین بروجردی (مشهد)، الذریعه ۱۸/۲۱۸.

○ اشعار پراکنده فیض در مجامیع و جنگها

نستعلیق، ۱۰۹۱، تملک فخرالدین نصیری، محمد مشکوة، مقدمه المحجة البيضاء ۲/۳۵ (قصاید) // ~، سده ۱۱، سناش (۵۳) ۳۸۹، نسخه‌ها ۷/۵۷۸ // ~، حسین مفتاح ش (۹) ۷۱۰، نسخه‌ها ۷/۱۳۲ // ~، تملک آقای بهنیا، دیوان علامه محمد محسن فیض، ۹۳ (رباعیات و یک مثنوی) // ~، سده ۱۲، ش (۱۱) ۵۱۰۹، ملک ۹/۲۰۷ // نستعلیق، سده ۱۳-۱۲، ش ۱۶۴۹، فیضیه ۳/۱۱۰ // ~، عبدالعظیم بن محمد حسن رشتی، ۱۲۱۳، ش (۱۸) ۷۷۷، ملک ۵/۱۷۵ // شکسته نستعلیق، ۱۲۶۸، ش ۵۱۴۴، مجلس ۲۱/۱۸۱ // نسخ، سده ۱۳، ش (۷) ۵۹۲۶، ملک ۹/۱۰۸ // نستعلیق، ش (۲۰) ۳۱۲۰، مجلس ۳/۵۶۲ (منتخب غزلیات و رباعیات) // ~، ش (۴) ۷۵۹۰، دانشگاه تهران ۱۶/۶۴۳ (رباعیات) // ~، بی‌تا، تملک ملا عبدالباقی مرقوم، دیوان علامه محمد محسن فیض ۹۳ (غزلیات) // ~، ش (۱۱) ۵۱۰۹، ملک ۸/۲۰۷.

□ ن. چ

.. بمبئی: بی‌تا، ۱۳۰۰ ق (سنگی) // به کوشش اسدالله شهنشاهی .. تهران: بی‌تا، ۱۲۴۸، ۱۳۰۸ ق. ۲۰۰ ص (سنگی): ۱۳۵۷ ق. ۱۷۸ ص (سنگی): ۱۳۳۷. ۸۱۵ ص // .. تهران: کتابفروشی میر کمالی، ۱۳۷۸ ق. ۲۱۶ ص // .. تهران: شمس، ۱۳۳۸. ۷۱۵ ص // به کوشش محمد پیمان، با مقدمه محمد علی صفیر .. تهران: پیمان، ۱۳۵۳، ۱۳۶۶، ۱۳۷۰، ۱۳۷۲. و ۴۱۹ ص // به کوشش مصطفی فیضی کاشانی .. تهران: اسوه، ۱۳۷۱. ۳ ج.

[۸۰]

اللثالی

○ عنوان دیگر: A: اللثالی المستخرجه B: اللثالی المخزونة

فیض کاشانی کتاب الکلمات المکنونه را در علوم اهل معرفت و حقایق اصول دین با

دلایل فلسفی و عرفانی در صد کلمه به سال ۱۰۵۷ تحریر کرده است، سپس به سال ۱۰۵۹ چهل کلمه از آن را برمی‌گزیند و با استشهاد به آیات قرآن واحادیث ائمه و اشعار شاعران فارسی رساله‌ای را به رشته تحریر می‌آورد و آن را **اللثالی** می‌نامد. او در پایان رموزی را که در آن برای شاعرانی چون سنائی، حافظ، سعدی، شبستری، بابافغانی و... به کار برده است، آشکار می‌کند. کلمه اول آن در جمع بین امتناع وامکان رؤیت و معرفت؛ کلمه آخر در تمییز فرقه‌های ناجیه از هالکه.

یکم [۱۹]: دوم [۶۳]: روضات ۶/۹۲؛ کشف الحجب ۴۷۷؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱۸/۲۵۷.

آغاز/ الحمد لله الذی منه المبداء و الیه المعاد عرفت بجمعه بین الاضداد...

انجام/ وجعلها لی نوراً یسعی بین یدی و بیمینی ربنا اتمم لنا نورنا واغفر لنا انک علی کل شیء قدير.

□ ن . خ

نستعلیق، نجات، ۱۰۷۳، ش (۱) ۷۲۸۵، مرعشی ۱۹/۷۴ // ~، سید علی نقی بن نورالدین محمد گیلانی، ۱۰۸۵، ش (۲۰) ۱۰۳۹، فیلمها ۱/۵۶۱ // نسخ، ۱۰۸۶، ش (۱) ۶۰۹۴، مرعشی ۱۶/۱۰۱ // نستعلیق، ۱۰۸۸، ش (۱۰) ۲۵۶ ج، الهیات تهران ۱/۱۹۴ // ~، سده ۱۱، ش (۱۰) ۵۲۷۹، مجلس ۱۶/۱۰۳ // نسخ، محمد یوسف بن محمد علی، ۱۱۰۵، ش (۱) ۸۹۴۴، مرعشی ۲۳/۱۱۴ // ~، ۱۱۱۱، ش (۱۱) ۲۹۳ ج، الهیات تهران ۱/۱۹۹ (ناقص) // نستعلیق، عبدالکریم بن شیخ بدر، ۱۱۱۴، ش (۵) ۱۴۲۷، الهیات مشهد ۲/۵۷۳ // تعلیق، محمد باقر بن محمد جعفر اصفهانی باغانی، ۱۱۲۳، مشکوة ش ۱۰۳۸، دانشگاه تهران ۳/۳۴۴ (۱) ۳ // نسخ، محمد بن ابوالقاسم الرکن، ۱۱۵۶، ش (۱) ۵۸۱۷، مرعشی ۱۵/۲۰۳ // نستعلیق، سده ۱۳-۱۲، ش (۱) ۴۴۴۱، دانشگاه تهران ۱۳/۳۴۰۲ (A) // نسخ، محمد ابراهیم بن محمد خلیل هرنجی، ۱۲۵۰، ش (۱) ۱۶۳۹، ملی ۱۰/۲۱۴ // ~، ۱۲۵۵، ش ۶۵۴۶، سپهسالار ۵/۴۶۸ // ~، عزیزالله بن میرزا اسماعیل خرقانی، ۱۲۶۳، ش (۴) ۲۰۵۶، مرعشی ۶/۶۶ // نسخ و نستعلیق، ۱۲۷۱، ش (۲) ۴۱۸۵، دانشگاه تهران ۱۳/۳۱۵۲ (A) // نستعلیق، محمد علی، ۱۲۷۷، ش (۱) ۳۴۱۱، مجلس ۱۲/۱۲۷۵ (۳) ۱۰ // نسخ و نستعلیق، صالح حسینی، ۵-۱۲۸۴، ش (۱۲) ۱۲۱۶۷، آستا ۱۰/۹۰ // نسخ، محمد حسن، ۱۲۸۹، ک. لس آنجلس ش M 980، نسخه‌ها ۱۲/۳۳۴ و ۱۱ (B) // ~، مالکیت ۱۲۹۴، ش (۲) ۲۵۵۹، ملی ۱۲/۴۷۹ // ~، نایب الصدر، ۱۲۹۷، ش (۲) ۱۴۱۸، دانشگاه تهران ۸/۹۰ // نستعلیق، سده ۱۳، ش ۶۵۴۷، سپهسالار ۵/۴۶۸ // ~، تملک میرزا عبدالحسین نایب

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۳۱

الصدر، ش ۱۵۱۲، مرعشی ۴/۳۱۵ // ~، محمد حسن بن محمد علی، ۱۳۰۳، ش (۲) ۱۱۲۴۰، آستا [رویت] // نستعلیق، گویا از کلهر، حسین مفتاح ش ۱۴۴۹، نسخه‌ها ۷/۲۱۵ // ~، احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۳) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۷۹ // ~، بی‌تا، ش (۲) ۱۲۱۲، هزار و پانصد ۳۵۶ // تملک شیخ علی اکبر نهاوندی در مشهد، الذریعه ۱۸/۲۹۷.

□ ن . چ

-- بمبئی: بی‌تا، ۱۲۹۶ ص (سنگی) // -- تهران: بی‌تا، ۱۳۷۱ ق. (سنگی).

[۸۱]

اللُّبُّ

○ عناوین دیگر: A لب القول فی معنی حدوث العالم B حدوث العالم

مؤلف، حدوث و قدم عالم را به روش فلسفی با عناوین "تمهید، فصل واصل" مورد بحث قرار می‌دهد و در پاره‌ای از مباحث آن به آیات و احادیث نیز استشهاد می‌کند.

یکم [۲۶]؛ دوم [۵۱]؛ لولوة ۱۲۵؛ کشف الحجب ۴۷۸؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۲۸۸ و ۱۸/۲۸۲؛ ۶/۲۹۵.

آغاز/ حمداً لمن کان لم یزل بلا زمان ولا مکان و الان کما علیه کان والصلاة علی من کان...

انجام/ فقد کمل لب القول فی معنی الحدوث... فهو اکثر من ان یحصی...

□ ن . خ

نستعلیق، سده ۱۱، ش (۱) ۳۴۰۹، مجلس ۱۲۶۸ / (۳) ۱۰ // [نسخ]، محمد ابراهیم بن محمد قاسم بن شمس‌الدین طالقانی، ۱۱۴۰، تملک کتابخانه بروجردی در نجف، الذریعه ۱۸/۲۸۲ // ~، سید حسین بن نورالدین جزائری، تملک صالح جزائری، الذریعه ۱۸/۲۸۲ // نستعلیق، محمد برهان، ۱۲۲۱، آخوند همدان ش (۵) ۶۴۶، رشت و همدان ۱۴۲۳ (B) // نسخ، حاجی بابای سمنانی، ۱۲۲۷، لس آنجلس (3) M 1113، نسخه‌ها ۱۲/۷۱۲ و ۱۱ (B) // ~، احمد بن عبدالقادر تبریزی، ۱۲۶۱، ش (۳) ۹۳۵، مرعشی ۳/۱۱۹ (A) // شکسته نستعلیق، علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی، ۱۲۶۶، ش ۵۹۰۰ ضمیمه ۵۰۸، آستا

۴/۱۲۲ // نسخ، ملا محمد بن علی رضای طارمی، ۱۲۷۶، الذریعه ۱۸/۲۸۲.

[۸۲]

الباب

عناوین دیگر: A لباب الکلام B علم الله تعالی

فیض این رساله را به درخواست فرزندش علم الهدی به سال ۱۰۴۱ نگاشته است و در آن از چگونگی علم خداوند به جزئیات و کلیات اشیاء و آنچه معقول و محسوس است به اختصار بحث می کند. وی آن را از نفیس ترین مؤلفات خویش بر می شمارد. شیخ احمد احسائی شرحی بر این کتاب نوشته است.

یکم [۲۵]؛ دوم [۵۲]؛ لؤلؤة ۱۲۵؛ کشف الحجب ۴۷۸؛ فوائد ۶۳۵؛ ایضاح ۲/۳۹۸؛ الذریعه ۱۸/۲۷۸ - ۲۷۹؛ ۱۵/۳۲۲.

آغاز/ بسمله. الذى لا تغرب عن علمه مثقال ذرة اما بعد فيقول الفقير... هذا لباب الكلام فى الاشارة الى كيفية علم الله...

انجام/ فليطلبه من كتابنا الموسوم بعين اليقين فان فيه اسراراً لا يحتملها الاكثرون ولا يمسه الا المطهرون.

□ ن . خ

نستعليق، سده ۱۱، ش (۲) ۳۴۰۹، مجلس ۱۲۶۹ / (۳) ۱۰ // ~، ش (۴) ۱۷۸۷، ملك ۵/۳۶۴ // ~ یا نسخ، سده ۱۱، ش (۳) ۲۰۶، مجلس ۲۲/۷۳ // ~، شیخ عبدالکریم بن شیخ بدر، [۱۱۱۴]، ش (۷) ۱۴۲۷، الهیات مشهد ۲/۵۷۴ // نسخ، ۲۸ - ۱۱۲۴، ش (۱۱) ۱۴۳۹، ملی ۹/۴۷۱ (B) // شکسته نستعلیق، نصیرالدین سلیمان بن علم الهدی، ۱۱۴۰، ش (۴) ۳۸۱۸، مجلس ۱۸۴۲ / (۴) ۱۰ // تملک مدر ~ سید پروجردی، ۱۱۴۰، الذریعه ۱۸/۲۷۹ // نستعلیق، سده ۱۲، ش (۴) ۷۱۱، مدرسه نمازی خوی ۳۸۴ (A) // ~، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، ۱۲۲۲، ش (۷) ۱۴۳۰، مرعشی ۴/۲۱۵ // نسخ، محمد جعفر بن

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۳۳

محمد صادق هرنیدی، ۱۲۳۶، ش (۳) ۹۲۱، فیضیه ۳/۳۹ // ~، احمد بن عبدالقادر تبریزی، ۱۲۶۱، ش (۲) ۹۳۵، مرعشی ۳/۱۱۹ (B) // ~، ۱۲۹۰، ش (۵) ۱۴۰۱، مرعشی ۴/۱۷۵ (B) // ~، علی تقی بن محمد حسن رضوی، ۱۲۹۰، ش (۱) ۲۴۲۶، ملی ۱۲/۲۲۸ // شکسته نستعلیق، سده ۱۳، ش (۲) ۲۱۶۷، ملی ۵/۲۳۷ // نسخ، سده ۱۴، ش (۵) ۵۹۶۲، آستا [رویت] // ~، [بی‌تا] // تملک شیخ عبدالحسین حلی نجفی، الذریعه ۱۸/۲۷۸ // تملک شیخ صالح جزائری، الذریعه ۱۸/۲۷۸ // تملک ملا محمد علی خوانساری، الذریعه ۱۸/۲۷۹.

□ شرح

شرح رساله العلم = شرح رساله علمیه / احمد بن زین‌الدین احسائی.
شارح در مقدمه می‌گوید: در مساله علم و علم باری تعالی مباحثات زیادی بین علما و حکما وجود دارد و مردم اطلاعات این مسائل را از کسی می‌گیرند که از خاندان رسالت نیستند و فقط به گفتار ایشان بسنده می‌کنند.

من هم از دیرباز به این مساله کشیده شده بودم و همواره به فکر بودم تا آنکه دست تقدیر مرا به اصفهان کشاند و در سال ۱۲۲۸ رساله علم فیض را که برای فرزندش علم الهدی نگاشته بود به دستم رساند. آن را به نیکوترین وجه‌ای نگارش کرده بود. پس از مطالعه به خواهش میرزا باقر نواب تا حد ممکن به شرح و توضیح مطالب آن پرداختم. الذریعه ۱۵/۳۲۲.

آغاز / بسمله و به نستعین، الحمد لله رب العالمین والصلوة والسلام علی محمد وآله الميامین العاقلین...

انجام / ولا حول ولا قوة الا بالله العلی العظیم وصلی الله علی محمد وآله الطاهیرین.

□ ن. خ

نستعلیق، ۱۲۲۴، دانشگاه اصفهان ش (۲) ۳۲۳، نسخه‌ها ۱۲/۹۴۰ و ۱۱ // ~، ۱۲۳۰، ش (۱۷) ۷۴۲، ملک ۵/۱۶۴ // ~، عبدالله بن محمد تبریزی، ۱۲۳۴، ش (۲) ۱۰۶۸، ملی ۹/۶۳ // نسخ، اسماعیل زنوزی، ۱۲۳۷، ش (۴) ۶۷۱، مدرسه نمازی خوی ۳۶۵ // ~، [۱۲۴۰]، ش (۸) ۷۵۵، ملی ۸/۲۱۸ // نستعلیق، حسن عظیم آبادی، ۱۲۵۱، ش (۵) ۶۰۶۶،

ملک ۹/۱۳۰ // نستعلیق، ۱۲۵۶، ش (۱) ۱۴۰۶، الهیات مشهد ۲/۵۴۹ // نسخ، سده ۱۴ - ۱۳، ش (۳) ۳۰۲۸، ملک ۶/۱۹۰ // تملک عبدالهادی بن میرزا محسن فضلی در بصره، الذریعه ۱۱/۲۱۸.

[۸۳]

لَبَّ الْحَسَنَات

مجموعه دعاهای کوتاه را که انسان می‌تواند در روز، شب، هفته و ماه از آنها بهره معنوی ببرد گردآوری کرده است. فیض این اثر فارسی را در صفر ۱۰۷۳ به خواهش شاه عباس دوم صفوی فراهم آورده است. عناوین ابواب عبارتند از: باب اول: در اوراد متکرّره؛ باب دوم: در اوراد ایام هفته؛ باب سوم: در ادعیه ماهها.

یکم [۴۵]؛ دوم [۹۴]؛ لؤلؤة ۱۲۴؛ فوائد ۶۳۶؛ الذریعه ۱۸/۲۸۶.

آغاز / مَنّت خدای را عَزّ و جَلّ که دعای بندگان را می‌شنود و ندای ایشان را به عَزّ اجابت می‌رساند.

انجام / این بود آنچه ذکر آن در این مساله موعود بود، والحمد لله والصلاة على رسول الله.

□ ن . خ

نسخ، سده ۱۱، ش (۱) ۱۰۳۴۷، مرعشی ۲۶/۲۸۹ // ~، ~، ش ۸۲۳۶، مرعشی ۲۱/۱۹۵ // ~، بی‌تا، اهدایی مشکوة ش ۹۳۲، دانشگاه تهران ۱/۱۲۳ // ~، ~، تملک مولوی حسن یوسف در کربلا، الذریعه ۱۸/۲۸۶.

[۸۴]

المحاكمة بين الطائفتين من المؤمنين

عنوان دیگر: A المحاکمه

مؤلف ین رساله را ظاهراً در جواب پرسشهایی نگاشته که از او در امتیاز بین دو فرقه اسلامی، یکی منسوبان به علم و دیگری منسوبان به زهد و عبادت مطالبی خواسته

بودند، نگاشته است. وی بر این باور است که اهل علم، ریاضیات نفسانی می‌کشند به فکر و تعلّم و خشوع. و اهل زهد ریاضات بدنی می‌کشند به ذکر و تهجد و رکوع. لیکن اهل علم، اگر به علم خود منتفع شوند، فاضلتراند از اهل عبادت.

فیض در این رساله دیدگاههای خود را دربارهٔ اختلاف فکری مهمی که در جامعه دینی آن روز ایران بوده بیان می‌کند. این اختلاف میان اهل ظاهر و باطن بوده، آنها با نگاشتن کتابها و رساله‌هایی چند علیه یکدیگر تبلیغ می‌کردند تا جایی که این منازعات در کوی و بازار و سر منبر ادامه می‌یابد و گروهی از این آشفته بازار منفعت طلبی می‌کنند. فیض می‌کوشد تا عیوب این دو دسته را بیان کند و در عین تایید عرفان، حرکات زشت و بی مایه صوفیه و کارهای نادرست آنها را در عبادت سازی بیان نماید. وی در این رساله به این نکات اشارات می‌دهد.

هرگاه از طایفه‌ای که منسوب به فرقه‌ای از اهل حق باشند، حرکاتی چند ناپسندیده مشاهده شود، نباید همه آن فرقه را به بدی منسوب ساخت چه در هر فرقه خوب و بد می‌باشد، خصوصاً این دو فرقه که اکثر افراد از ایشان نیستند بلکه خود را به ایشان شبیه ساخته‌اند، تا معزز باشند و مال و جاه بیابند، اگر کسی به دیده بصیرت نظر کند می‌بیند که اکثر قصد قربت در تحصیل کمال ندارند، قومی به مزخرفاتی که آموخته‌اند خود را کامل می‌دانند، بلکه از علما می‌شمزند، از عقاید ایمانی و ارکانی دینی به اسمی و رسمی قناعت کرده و با این حال گاهی در صدد طعن یکدیگر برمی‌آیند، و گاهی دیگران را هدف تیر طعن می‌نمایند و زهر قهر بر جراحت سینۀ مجروحان می‌باشند...

و باید دانست که امور شنیعه که از جهال این دو طایفه صادر می‌شود بسیار است، لیکن هیچ کدام به حدی نمی‌رسد که موجب تکفیر و جواز لعن شود، بلکه هر دو بر ایمان خود باقی‌اند، و غیبت ایشان جایز نیست مگر در فسقی که تظاهر به آن کنند.

مولف برای اثبات ادعای خویش، احادیثی از کتاب کافی نقل می‌کند و در خاتمه برای تعیین راههای سلوک به کتابهای دیگرش چون *زاد السالک*، *ترجمه الشریعة* و *الفت* نامه "حوالت می‌دهد.

آغاز / بسمله... اما بعد: سؤالی چند کرده بودند و محاکمه خواسته بودند، میان دو فرقه از اهل اسلام، یکی منسوب به علم و معرفت...

انجام / و کیفیت سلوک راه حق را از رساله‌ای چند که درین باب نوشته‌ام بطلبند، مثل زاد السالک و ترجمة الشریعة والفت نامه و غیر آن... ظاهراً و باطناً.

□ ن . خ

نسخ، محمد هادی بن مرتضی (برادر زاده فیض)، ش (۴) ۸۲، مرعشی ۱/۱۰۱ // ~، سده ۱۱، تملک اصغر مهدوی ش (۴) ۵۱۰، نسخه‌ها ۲/۱۲۱ // ~، محمد بن مرتضی، ۱۱۰۷، تملک سید مهدی بن اسماعیل صدر (کاظمیه)، الذریعه ۲۰/۱۳۵ // ~، اسدالله الحسینی بن ابی المعالی، ۸ - ۱۱۲۴، ش (۳) ۱۴۳۹، ملی ۹/۴۶۵ // ~، سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۹) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ // ~، تملک حاج حسین پنبه‌چی (همدان)، نسخه‌ها ۵/۳۸۱.

□ ن . چ

به اهتمام محمد تقی دانش پژوه در مجله دانشکده ادبیات، تبریز: دانشگاه تبریز، [۹/۱۱۸] ← مقالات فارسی ۵۸۶۷ // به اهتمام رسول جعفریان در ده رساله، اصفهان: کتابخانه عمومی امام امیر المومنین، ۱۳۷۱، صص ۱۱۲ - ۹۵.

[۸۵]

المحاكمة بين الفاضلين

○ عنوان دیگر: A التفقه فی الدین

رساله‌ای است در بیان معنی تفقه در دین و اینکه آیا اجتهاد در احکام لازم است یا خیر؟ مؤلف گفتار شیخ حسن عاملی صاحب معالم الاصول را در این موضوع نقل می‌کند و اعتراض یکی از فضلا را بر او می‌آورد. پس از آن بین آنها به محاکمه و قضاوت

می‌نشیند.

یکم [۸۰]؛ دوم [۵۴]؛ أمل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۱۲۹؛ ریحانة ۴/۳۷۵؛ الذریعة ۲۰/۱۳۶.

آغاز / الحمد لله رب العالمین... هذه رسالة فی تحقیق معنی التفقه فی الدین اوردنا
فیه کلام بعض المحققین...

انجام / یخرجهم من الظلمات الی النور ویهدی من یشاء الی صراط المستقیم
والحمد لله رب العالمین...

□ ن . خ

نسخ، علم الهدی [نسخه با نسخه فیض مقابله شده است]، ش ۳۱۹۳، مرعشی ۱۵ - ۸/۴۱۴ //
ش ۱۰۵۹، ش (۵) ۲۶۵، گلپایگانی ۱/۲۳۱ // ~، محمد اسماعیل بن محمد ابراهیم
اصفهانى، ۱۱۲۶، ش (۸) ۱۶۸۸۴، آستا [رویت] // ~، ۱۲۹۰، ش (۱۰) ۱۴۰۱، مرعشی
۴/۱۷۷ // ~، محمد حسن بن محمد علی، ۱۳۰۳، ش (۵) ۱۱۲۴۰، آستا [رویت] //
تملك كتابخانه آقای خوانساری، الذریعه ۱۱/۱۵۳.

[۸۶]

المحجّة البيضاء فی احیاء الاحیاء

عنوان دیگر: A احیاء الاحیاء

کتاب احیاء علوم الدین از مهمترین و ارزشمندترین نگاشته‌های ابو حامد غزالی
متوفای ۵۰۵ هـ. ق. است. وی پس از آنکه تدریس در نظامیه و مجالست امرای و ندیمان و
صاحب منصبان دولتی را رها کرد، بار سفر به سرزمینهای شام، بیت المقدس و حجاز را
بست. در سال ۴۹۸ مناسک حج را به جای آورد و به طوس بازگشت. ارمغان او از این
سفر، کتاب گران سنگ احیاء العلوم بود. غزالی این اثر را بدان سبب نوشت که می‌دید بر
بسیاری از عالمان دینی عصرش - که می‌بایست ورثه انبیا باشند - شیطان کمند انداخته
و آنان را مقهور خود ساخته، این دانشمندان شیطان زده، چنان به مردم وانمود می‌کنند که
گویی علم چیزی نیست جز فتوای احکام، جدل و مناظره - برای از میان برداشتن دشمنان

- و سخنان بی ارزش آراسته برای فریب و اغوای عوام مردم. او بر این باور است که علمی که صالحان سلف بدان می پرداختند و خداوند بزرگ آن را فقه و حکمت و علم و نور و هدایت خوانده، متروک و مهجور افتاده است. لذا مصمم می شود که کتابی در زنده کردن مجدد علوم دین بنگارد. که ماحصل آن احیاء علوم الدین است.

این اثر چه در دوران غزالی و چه پس از آن در میان دانشمندان کشورهای اسلامی رواج یافت. تلخیصهای چندگانه‌ای که دانشوران نامور مسلمان از آن کرده‌اند، یا شرح و تفسیرهای فراوانی که بر آن نوشته‌اند همه حاکی از بزرگی و عظمت کار سترگ فخر رازی است. هرچند بر آن خرده‌گیریها و اشکالاتی از سوی بزرگان وارد شده اما از بزرگی و رواج آن هرگز کاسته نشده است. فیض کاشانی بر آن شد تا **احیاء علوم الدین** را بار دیگر احیاء و یا تهذیب کند و با آرای کلامی و روایات ماثور شیعی بیامیزد و از اعتقادات معارض بپیراید. و آن را در جامه‌ای نو، در خورد جامعه‌ای شیعی سازد و بر آن نام **المحجة البيضاء فی تهذیب الاحیاء** بگذارد و به شیعیان عرضه کند.

فیض در مقدمه **المحجة** در سبب احیاء خویش چنین می‌گوید:

پس، از خداوند سبحان در آنچه به انجامش مایلم، درخواست خیر و خوبی می‌کنم و آن نگاشتن کتابی است در تهذیب کتاب احیاء علوم الدین که از نوشته‌های ابو حامد محمد غزالی طوسی است. این کتاب در همه اقطار مانند خورشید در نیمروز مشهور و شناخته شده است و مشتمل بر علوم دینی مهمی است که برای جهان آخرت سودمند می‌باشد و پای‌بندی به آنها می‌تواند مایه رستگاری و رسیدن به درجات عالی اخروی شود، افزون بر اینها از حسن بیان و شیوایی نگارش و زیبایی ترتیب و تدوین برخوردار است، اما چون غزالی به هنگام تالیف آن بر مذهب عامه بوده و هنوز شیعه نشده، و این سعادت را خداوند در اواخر عمر به او ارزانی داشته است - چنان که آن را در کتاب **سر العالمین اظهار کرده** و ابن جوزی این امر را گواهی داده است - به همین سبب یکی از ارکان مهم ایمان را فرو گذاشته و آن را در این کتاب ذکر نکرده است. این رکن اساسی عبارت از شناخت امامان معصوم - علیهم السلام - است که پیامبر خدا تمسک به آنها و قرآن را سفارش فرموده است. و نیز بسیاری از مطالب آن بویژه آنچه در بخش عبادات آمده مبتنی بر اصول نادرست عامه و از بدعتها و ساخته‌های فاسد فرقه‌گرایان و هواپرستان است. همچنین بیشتر اخباری که در آن کتاب نقل شده به کسانی اسناد داده شده که به دروغگویی و افترا بر خدا و

پیامبرش مشهورند و هیچ اعتمادی برگفته‌های آنان نیست... از این رو لازم دیدم آن کتاب را از آنچه مایه عیب و زشتی آن است پاک کنم و تمام مطالب آن را بر اصولی محکم استوار سازم که شک و تردید در آن راه نداشته باشد، و در برخی از بابهای آن روایات مناسب هر باب را که از اهل بیت - علیهم السلام - و پیروان آنان نقل شده و از اسرار و حکمی است که به آنها اختصاص دارد بر آن بیفزایم، و بعضی از مباحث آن را با منظم کردن مطالب و حذف زواید خلاصه کنم تا رغبت خوانندگان به مطالعه آن افزون شود. همچنین لازم دیدم برخی از بابهای طولانی آن را به فصلهای کوتاهتر تقسیم کنم تا موجب خستگی مطالعه کنندگان نگردد، بی آنکه در ترتیب ابواب و فصول آن تغییری ایجاد کنم و چیزی از آنها را مقدم یا موخر بدارم. و نیز تا حد ممکن در بیان الفاظ و عبارات آن تصریف نکرده‌ام زیرا عبارات آن در نهایت خوبی و استحکام است.

فیض در *المحجّة* هیچ تغییری در ترتیب ابواب کتابهای *احیاء علوم الدین* نداده است جز اینکه در ربع عادات به جای "آداب السماع والوجد" کتاب طولانی و پر حجم "آداب الشیعة و اخلاق الامامة" را نشانده است. چرا که سماع و وجد را از مذهب اهل بیت - علیهم السلام - نمی‌داند. همچنین، گرچه نام کتاب قواعد العقاید - کتاب دوم از ربع عادات - را بر جای نهاده و به جای آن، کتاب دیگری نشانده است، اما در مضمون کتاب بیشترین تصرف را نموده است و جز اندکی از سخنان غزالی در باب اوصاف علم کلام و رویکرد تدریجی به ارشاد خواص و عوام، بقیه کتاب را موافق عقاید شیعه امامیه نگاشته است و در جایی که غزالی خواننده را برای دانستن حداقل لازم اعتقادات حق و ادله آنها به *الرسالة القدسیة* و کتاب *الاقتصاد فی الاعتقاد* خود ارجاع می‌دهد، فیض به عوض آنها از دو کتاب خویش، *منهاج النجاة* و *علم الیقین* نام می‌برد و خواننده را به خواندن آنها اشارت می‌کند.

از اینها که بگذریم، سبک فیض در بازنویسی بقیه کتاب *احیاء علوم الدین* چنین است که گاهی نکته مهمی را که با آن موافق نبوده، ابتدا از غزالی آورده و آنگاه خود با ذکر اقوال به ردّ و تصحیح آن پرداخته است و یا نکته صوابی را پس از اقول، بسط داده و از طریق شیعه مؤیداتی برای آن آورده است. در کثیری از موارد هم عباراتی را که نمی‌پسندیده و درست نمی‌دانسته از میان دیگر عبارات بیرون برده و بدین کار اشارتی نکرده است. همچنین است حذف پاره‌ای از روایات وارده از طریق اهل سنت و حکایات و اقوال

مأثوره از صالحان سلف و یا افزودن و کاستن فصلی بندرت. از آن طرف، افزودن روایاتی از منابع امامیه، امری است که در جمیع کتابهای چهل گانه بدان اهتمام تمام داشته است. در همه کتابها، بخصوص در ربع عبادات و عادات، احکام فقهی را موافق فقه شیعه و فتاوی خویشتن نگاشته و اغلب نصوص وارده از ائمه شیعه - علیهم السلام - را به صراحت ذکر کرده است. اما در اسرار عبادات، تقریباً بی هیچ بیش و کمی، همه آنچه را غزالی آورده با تصویب آورده است. کوتاه سخن آنکه، دست کم سه چهارم **المحجّة البيضاء** عیناً همان است که در احیاء علوم الدین آمده است و اگر تصرّفی رفته است در ربع باقی است. (قصّه اهل معرفت، ۷ - ۵)

کتاب **المحجّة** در هفتاد و سه هزار بیت به سال ۱۰۴۶ به پایان رسید.

یکم [۱۴]: دوم [۶۴]: امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۱۲۳؛ روضات ۶/۹۱؛ کشف الحجب ۴۳۹؛ فوائد ۶۳۶؛ ایضاح ۲/۴۴۲؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۲۰/۱۴۵.

○ ربع عبادات

آغاز / بسمله. حمداً لله تعالی اولا حمداً کثیراً... واستخیره سبحانه ثالثاً فیما انبعث له عزمی من تحریر فی کتاب تهذیب احیاء علوم الدین من...

انجام / هذا اخر کلام فی کتاب ترتیب الاوراد وتفصیل احیاء اللیل و بتمامه تمّ ربع العبادات من المحجّة البيضاء فی تهذیب الاحیاء و يتلوه ان شاء الله فی ربع العادات کتاب آداب الاکل...

□ ن.خ

نستعلیق، مقصود گلپایگانی، ۱۰۴۲؟، ش ۵۷۹۷، مجلس ۱۷/۲۲۷. (نسخه را فیض دیده و حاشیه زده است) // نسخ، عبدالرزاق بن عبدالفتاح بن عبداللطیف قاری، ۱۰۴۵، ک. آیه الله زنجانی ش ۴۴، آشنایی با ۱/۲۰۵ // ~، ۱۰۶۱، ش ۱۱۵۴۴، آستا [رویت] // ~، زمان مؤلف، ش ۳۱۰، فیضیه ۱/۲۲۹ // ~، رمضان بن علی کاشانی، ۱۰۹۸، ش ۵۵۲، مرعشی ۲/۱۵۳ // ~، [سده یازدهم]، ش ۷۹۵۴، مرعشی ۲۰/۲۸۹ // ~، ۱۱۰۰، ش ۷۴۵۳، مجلس ۲۵/۴۳۰ // ~، ۱۱۱۴، مشکوة ش ۱۰۵۳، دانشگاه تهران ۶۷۷/۶(۱) ۳ // ~، علی اکبر بن خلیل الله حسینی کاشانی، ۱۱۱۳، ش ۲۶۶۲، سپهسالار ۵/۵۲۱ // ~، شمس الدین

كتاب شناسی آثار فیض / ۲۴۱

بن عبدالله ماهانی، ۱۱۳۹، ش ۵۲۷، ملی فارس ۲/۱۲۱ // ~، احتمالاً کتابت محمد مقيم بن محمد صالح ملقب به صفار زاده، ش ۱۶۶۴، فیضیه ۱/۲۲۹ // ~، سده ۱۳، ش ۱۱۵۵، ملی ۹/۱۴۵ // ~، ش ۳۸۳، مدرسه امام عصر شیراز ۱۲۷.

○ ربع العادات

آغاز / بسمله. الحمد لله الذي احسن تدبير الكائنات فخلق الارض و السموات و انزل الماء الفرات... اما بعد فان مقصد ذوی الالباب لقاء الله سبحانه بدار الثواب و لا طريق للوصول...

انجام / وليكن هذا اخر الكلام في كتاب اخلاق الامامة و آداب الشيعة و بتمامه تمّ ربع العادات من المحجّة البيضاء... و ظاهراً و باطناً.

□ ن.خ

نسخ، احتمالاً به خط مؤلف (با تملک علم الهدی)، ش ۷۴۵۴، مجلس ۲۵/۴۳۱ // ~، عبدالرزاق بن عبدالفتاح الاديب الشهير بالقارى، ۱۰۶۱، ش ۱۷۲۶، مسجد اعظم ۴۰۳ // ~، ملا رمضان بن علي كاشاني، ۱۰۹۸، تملک شيخ هادي كاشف الغطاء، الذريعه ۲۰/۱۴۵ // ~، سده ۱۱، ش ۸۳، الهيأت تهران ۱/۷۹۷ // ~، ش (۱) ۵۹ - ۶۳۵۰، آستانه مقدسه ۱۶۲ // ~، ~، دانشگاه لس آنجلس ش M 1301، نسخه ها ۱۲/۳۴۳ و ۱۱ // ~، ۱۱۰۰، ش ۷۴۵۳، ملی ۲۵/۴۳۰ // ~، جمال الدين اسحاق، ۱۱۰۱، ش ۵۷۸۱، مجلس ۱۷/۲۱۶ // ~، ۱۱۰۱، ش ۷۴۵۲، ملی ۲۵/۴۳۰ // ~، محمد بدیع بن محمد رضی، ۱۱۰۲، ش ۳۷۳۱، مجلس ۱۷/۱۱۲ (۴) ۱۰ // ~، مقابله با نسخه مؤلف توسط محمد نورالدین (برادر زاده فیض)، ش ۳۵۳۸، مرعشی ۹/۳۳۳ // ~، ۱۱۲۷، ش ۷۳۸۴، سپهسالار ۵/۵۲۱ // ~، علی نقی بن محمد حسینی دهدشتی، ۱۱۸۱، ش ۹۵۹۸، مرعشی ۲۴/۳۲۹ // ~، محمد محسن بن محمد علی، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۴۸، الهيأت تهران ۱/۷۹۷ // ~، محمد رضا حسینی، ش ۵۵۳، مرعشی ۲/۱۵۴.

○ ربع المهلكات

آغاز / بسمله. الحمد لله الذي تتحير دون ادراك جلاله القلوب و الخواطر و تدهش في مبادئ اشراق انواره الاحداق...

انجام / هذا اخر الكلام في كتاب ذم الغرور و بتمامه تمّ ربع المهلكات من المحجّة

البيضاء في احياء الاحياء... وظاهراً و باطناً.

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۴۷، ش ۷۴۵۱، مجلس ۲۵/۴۲۹ // ~، خليل بن ركن الدين مسعود حسيني،
 ۱۰۹۰، ش ۵۵۴، مرعشي ۲/۱۵۵ // ~، ابوالقاسم، ۱۱۰۷، ش ۴۸۰۴، مجلس ۱۳/۲۰۱ //
 ~، سيد علي بن محمد حسيني، ۱۱۴۸، تملك سيد محمد بن خليفه، الذريعه ۲۰/۱۴۵ //
 ~، محمد صالح حسيني شوشتری، ۱۱۴۹، ش ۱۵۲۵۸، آستا [رويت] // ~، سده ۱۲،
 حسين مفتاح ش ۹۴، نسخه ها ۷/۲۸۲ // نسخ ونستعليق، ~، ش ۵۸۶۳، سپهسالار ۵/۵۲۱
 // نستعليق، علي اصغر بن ملا محمد مقيم عليابادي نيشابوري، ۱۲۴۱، ش ۳۵۷۰، آستا
 ۶/۴۶۵ // نسخ، محمد بن حاجي ملا عبدالله بن محمد بيابانكي، ۱۲۶۱، مدرسه خيرات خان
 ش (۱) ۹، ف. رشت وهمدان ۱۷۷۷ // ~، علي عسكر هراتي، ۱۲۶۳، ش ۳۵۷۱، آستا
 ۶/۴۶۵ // ~، محمد بن احمد الموسوي، ۱۲۷۹، ش ۷۰۴۸، آستا ۶/۴۶۵ // ~، ۱۲۶۸،
 مشکوة ش ۱۰۵۴، دانشگاه تهران ۶۷۷/۳ (۱) // نستعليق، سده ۱۳، ش (۳) ۴۹ - ۶۳۵۶،
 آستانه مقدسه ۱۶۳ // نسخ، جعفر حسيني سبزواري، سده ۱۳، ش ۱۷۵۷۷، آستا [رويت] //
 ~، بي تا، ك. وزارت مطبوعات و ارشاد افغانستان GAL S I 749، سلسله فهراس
 المكتبات الخطية النادرة 4/232 // ~، ~، ش ۱۱۳۴۳، آستا [رويت] // ~، ~، ش
 ۸۶۳۵، آستا ۶/۴۶۵.

○ ربع المنجيات

آغاز / بسمله. نحمد الله الذي بتحميده يستفتح كل كتاب و يذكره كل خطاب... اما
 بعد فان التوبة عن الذنوب...

انجام / تم كتاب ذكر الموت و ما بعده من المحجة البيضاء في احياء الاحياء وهو
 الكتاب العاشر من الربع الرابع... والحمد لله رب العالمين.

□ ن . خ

نسخ، مؤلف، بي تا، ش ۷۴۵۵، مجلس ۲۵/۴۳۲ (تا آخر كتاب التوحيد والتوكل) // ~، ملا
 عبدالغفور بن مرتضى (برادر فيض)، تملك سيد محمد باقر حفيد، الذريعه ۲۰/۱۴۵ // ~، به
 دستور علم الهدى، بي تا، ش ۷۴۵۷، مجلس ۲۵/۴۳۲ // ~، ۱۱۳۲، ش ۱۵۲۶۵، آستا
 [رويت] // ~، عبدالمجيد بن محمد علي طباطبائي، ۱۱۳۴، ش ۵۰۶، گلباگانی ۲/۱۶۰ //
 ~، احتمالاً سده ۱۲، ش (۳) ۱۱۹۵، گوهرشاد ۳/۱۶۵۷ // ~، حسن خوانساری، ۱۲۵۶،
 ش ۵۶، الهيات تهران ۱/۶۵۵ // ~، عبدالرحيم بن عبدالله بيارجندي، ۱۲۶۱، خيرات
 خان ش ۳۶، ف. رشت وهمدان ۱۷۶۳ // شكسته نستعليق، ۱۲۶۶، ش (۵) ۱۱ - ۶۴۳۴،
 آستانه مقدسه ۱۶۳ // نسخ، ۱۲۸۶، مشکوة ش ۳۹۷، دانشگاه تهران ۶۷۸/۳ (۱) // ~،

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۴۳

سده ۱۳، ش ۱۷۵۷۶، آستا [رویت] // ~، ش ۱۶۸۷۹، آستا [رویت] // ~، ش ۳۸۲، امام عصر شیراز ۱۲۷ // ~، مظفر علی بن مولانا عرب، ش ۱۷۲۱، مسجد اعظم ۴۰۳ // ~، ش ۱۰۲۲۵، آستا [رویت] // ~، بی‌تا، ش ۷۹۱۸، آستا ۶/۴۶۶ // ~، ش ۷۶۶۰، حسینیه شوشتریها ش ۷۲۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۰۹ و ۱۱.

○ اجزاء نامشخص

□ ن.خ

نسخ، مؤلف، ۱۰۴۴، ش ۷۴۵۶، مجلس ۲۵/۴۳۲ // ~، جمال‌الدین اسحاق، ۱۱۰۱، ش ۵۸۲۴، مجلس ۱۷/۲۴۱ // ~، سده ۱۲، ش ۱۸۸۵، الهیات مشهد ۳/۹۴۵ // ~، ش ۷۶۶۰، دانشگاه تهران ۱۶/۶۶۷ // ~، ش (۱) ۱۱ - ۶۳۴۴، آستانه مقدسه ۱۶۳ // نستعلیق، قبل از ۱۲۵۲، ش ۳۲۴۹، عمومی اصفهان ۱/۲۹۷.

□ تهذیب

احیاء المحجّة البيضاء / ملا محمد علی بن محمد علی استرآبادی.
ن.خ تملک شیخ محمد صالح مازندرانی حائری ساکن سمنان، الذریعه ۲۶/۳۲.

□ ترجمه

○ نماز راهی روشن در جهان تاریک / اسدالله ناصح -- تهران: بی‌تا، ۱۳۴۶، ۲۰۷ ص؛ محمدی، ۱۳۵۷، ۳۰۴ ص. (ترجمه کتاب اسرار الصلوة از کتاب المحجّة البيضاء).

○ ترجمه قسمتی از کتاب محجّة البيضاء فی تهذیب الاحیاء / حسین آستانه پرست. به راهنمایی زین‌الدین جعفر زاهدی، ۴۸ - ۱۳۴۷، ۱۰۱ ص. (ترجمه کتاب التوحید والتوکل).

○ ترجمه کتاب اخلاق النبوة و آداب المعیشة از کتاب محجّة البيضاء / احمد خباز حسینی. به راهنمایی زین‌الدین جعفر زاهدی، ۵۰ - ۱۳۴۹، ۶۶ ص.

○ ترجمه قسمتی از کتاب محجة البيضاء (کتاب آداب النکاح) / عبدالله کریم زاده. به راهنمایی زین‌الدین جعفر زاهدی، ۵۰ - ۱۳۴۹، ۱۱۱ ص.

○ ترجمه قسمتی از کتاب محجّة البيضاء / محمد افکار. به راهنمایی زین‌الدین جعفر زاهدی، ۵۰ - ۱۳۴۹، ۹۵ ص. (ترجمه کتابهای اسرار الطهارة، اسرار الصلاة و اسرار الزکاة از کتاب المحجّة البيضاء).

○ آداب معاشرت محمد (ص) / اسدالله ناصح -- تهران: محمدی، ۱۳۵۱، ۸۰ ص.

(ترجمه کتاب آداب المعیشتة و اخلاق النبوة از کتاب المحجّة البيضاء).

○ **ورزش روح و تهذیب اخلاق از محجّة البيضاء** / اسدالله ناصح .. تهران: کانون انتشارات محمدی، ۱۳۵۶. ۱۰۶ ص. (ترجمه کتاب ریاضة النفس و تهذیب الاخلاق از کتاب المحجّة البيضاء).

○ **ارزش دانش و دانشمند در اسلام** / اسدالله ناصح .. تهران: نهضت زنان مسلمان، ۱۳۶۱. ۱۶۶ ص. (ترجمه کتاب العلم از کتاب المحجّة البيضاء).

○ **سه رساله: عزلت، کینه و حسد، مذمت دنیا** / اسدالله ناصح .. تهران: نهضت زنان مسلمان، ۱۳۶۱. چاپهای متعدد.

○ **زیان شکم پرستی و شهوترانی** / اسدالله ناصح .. تهران: نهضت زنان مسلمان، ۱۳۶۲. ۶۷ ص. (ترجمه کتاب آداب الشهوتین: شهوة البطن و شهوة الفرج).

○ **قرآن و آداب تلاوت آن** / اسدالله ناصح .. تهران: محمدی: بی تا. ۱۳۴ ص. (ترجمه کتاب آداب تلاوة القرآن از کتاب المحجّة البيضاء).

○ **برنامه ارتباط با خدا در ماه مبارک رمضان و فلسفه روزه** / اسدالله ناصح .. تهران: محمدی، بی تا. ۲۴۴ ص. (ترجمه کتاب اسرار الصیام از کتاب المحجّة البيضاء).

○ **ازدواج و طلاق** / مهدی شمس الدین .. قم: قیام، ۱۳۷۰. ۱۲۸ ص. (ترجمه کتاب آداب النکاح از کتاب المحجّة البيضاء).

○ **آداب کسب و تجارت: از دیدگاه فیض کاشانی و محمد غزالی** / مهدی شمس الدین .. قم: شفق، ۱۳۷۱. ۱۲۳ ص. (ترجمه کتاب آداب الکسب از احیاء علوم الدین و المحجّة البيضاء).

○ **آداب کسب و معاش. به ضمیمه کتاب حلال و حرام** / رضا رجب زاده .. مشهد: رستگار، ۱۳۷۳. ۲۷۸ ص. (ترجمه کتاب آداب الکسب و کتاب الحلال و الحرام از کتاب المحجّة البيضاء).

○ **راه روشن (ترجمه کتاب المحجّة البيضاء فی تهذیب الاحیاء)** / گروه مترجمان .. مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۷۶ - ۱۳۷۲. ج ۸.

ج ۱. محمد صادق عارف، ۱۳۷۲. ۱۷۶ ص. (تا پایان اسرار الصلاة)؛ ج ۲. محمد صادق عارف، ۱۳۷۵. ۵۴۹ ص. (تا پایان کتاب اذکار و دعوات)؛ ج ۳. محمد رضا عطائی، ۱۳۷۶. ۵۵۱ ص. (تا پایان کتاب آداب صحبت و معاشرت)؛ ج ۴. محمد رضا عطائی، ۱۳۷۵. ۴۳۹ ص. (تا پایان کتاب اخلاق امامان و آداب شیعه)؛ ج ۵. عبدالعلی صاحبی، ۱۳۷۲. ۵۱۲ ص. (تا پایان کتاب نکوهش دنیا)؛ ج ۶. عبدالعلی صاحبی، ۱۳۷۶. ۵۰۴ ص. (تا پایان کتاب نکوهش غرور)؛ ج ۷.

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۴۵

محمد صادق عارف، ۱۳۷۴. ۵۳۶ ص. (تا پایان کتاب توحید و توکل)؛ ج ۸. محمد صادق عارف، ۱۳۷۵. ۴۵۵ ص. (تا پایان کتاب).

□ ن . چ

.. تهران: محمد ابراهیم خوانساری، ۱۳۲۶، ۱۳۴۱ ق. ۳۲۱ ص. (سنگی) // به کوشش علی اکبر غفاری .. تهران: مکتبه الصدوق، ۴۲ - ۱۳۳۹. ج ۷. (سنگی) // به کوشش محمد مشکوة .. تهران: المکتبه الاسلامیه، ۱۳۳۹. ج ۴ (افست از نسخه خطی) // به کوشش علی اکبر غفاری .. تهران: دفتر انتشارات اسلامی، بی تا. ج ۴.

[۸۷]

مرآة الاخرة

عنوان دیگر: A مرآة الاخر B مرآة الاخرة فی معرفة يوم الاخر

نویسنده این اثر را آیین‌های می‌داند که نشانگر صورت جنّت و نار است و در آن به حقیقت بهشت و دوزخ و بررسی وجود و محلّ آنها در دنیا می‌پردازد. کتاب در چهار باب تدوین شده:

۱. در جایگاه جنّت و نار؛ ۲. جنّت و نار ناشی از نفس انسان است؛ ۳. اقوالی که اشاره به بعضی از معانی این دو گفته دارد؛ ۴. اقسام لذات و آلام. فیض این کتاب را به سال ۱۰۴۴ در نهند بیت تالیف کرد.

یکم [۲۸]؛ دوم [۵۹]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لولوة ۱۲۵؛ کشف الحجب ۵۰۰؛ فوائد ۶۳۶؛ ایضاح ۲/۴۵۶؛ الذریعه ۲۰/۲۶۰.

أغاز/ الحمد لله الذي جعل الدنيا متاعاً و الاخرة دار القرار والصلاة على محمد المبشر للذين آمنوا وعملوا الصالحات.

انجام/ ولتقبض الان عنان القلم ولنحمد لله ولي النعم جعلنا الله من المقربين المخلصين بحق محمد وآله الطاهرين.

□ ن . خ

نستعلیق، میر علی نقی بن نورالدین محمد گیلانی، ۱۰۸۵، ش (۱۷) ۱۰۳۹، فیلم ۱/۵۶۱ //
 نسخ، ۱۱۰۷، ش (۲) ۱۹۸۵، مجلس ۵/۴۶۱ // ~، ۱۱۲۴، ش (۹) ۱۴۳۹، ملی ۹/۴۶۹ //
 ~، محمد علی بن محمد مهدی اشرفی، ۱۱۲۶، ش (۱) ۶۳۵۸۶، مجلس ۷/۲۷۴ // ~،
 محمد هاشم، ۱۱۳۳، حیدرآباد، ش (۱) ۱۲۱، مدرسه امام عصر شیراز، ۹۵ // نستعلیق، علی
 اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، ۱۲۲۲، ش (۵) ۱۴۳۰، مرعشی ۴/۲۱۴ // نسخ، عباس بن
 محمد طباطبایی، ۱۲۸۱، ش (۲) ۹۷۴۱، آستا ۱۱/۳۴۱؛ انجام/ و ههنا اسرار تعرفها اولو
 الالباب // نستعلیق، علی اکبر طبیب بن محمد کریم، ۱۲۹۶، ش (۱۰) ۲۶۵۸، ملک ۷/۴۸۲؛
 انجام/ مصرع تاریخ شد این تعمیه رفت کدز آینه (?) آخرت // نستعلیق، سده ۱۳، ش (۶)
 ۵۹۰۸، دانشگاه تهران ۱۶/۱۴۴ // شکسته نستعلیق، ~، بمبئی، ش (۱) ۲۱۶۷، ملی
 ۵/۲۳۶ // بی تا، ش (۱۰) ۱۵۵۶، دانشگاه تهران ۸/۱۷۸.

□ ن . ج

به ضمیمه منهاج النجاة - و - البشارة الشیعة - و - خلاصة الاذکار - و - ضیاء القلب - و -
 الانصاف .. تهران: بی تا، ۱۳۰۳ ق. (سنگی) // به ضمیمه علم الیقین - و - عین الیقین ..
 تهران: بی تا، (سنگی) // .. طهران: میرزا هادی اصفهانی، ۱۳۱۱ ق. ۱۹۰ ص. (سنگی)
 // با علم الیقین .. طهران: بی تا، ۱۳۱۲. ۴۲۸ ص.

[۸۸]

مشواق

این رساله فیض در توجیه و تفسیر اصطلاحات و عبارات شاعرانه و متغزلانه ای است
 که عرفا و اهل ذوق در سخنان خود به کار می برند. وی که درگیری اهل ظاهر و باطن را
 در معنا و مفهوم این اصطلاحات دریافته بود با نگارش این رساله به ظاهریان فهمانده که
 مقصود عارفان از این اصطلاحات، آنگونه که آنها می پندارند، نیست. در فهرست
 مصنفات خود در معرفی این رساله می گوید:

مقصود از تالیف مشواق عریان کردن معانی حقائق از لباس استعارات برای تفهیم
 معنی محبت و انس به خدا و برانگیختن اشتیاق مردم صاحب ذوق و به خاک مالیدن بینی

قشریان خشک و منکر محبتِ الهی است...
فیض در این رساله ۸۶۰ بیتی، سه فصل در ذکر کلیات عرفانی و توجیه عبارات، استعارات و اصطلاحاتِ اهل ذوق نوشته و در فصل سوم پاره‌ای از کلمات مزبور را یاد و توجیه می‌کند. فصل اول: در بیان سبب انشاد اشعار در اشاره به معنی و حقایق؛ فصل دوم: در بیان درجات و مراتب سخن و انواع و اصناف آن؛ فصل سوم: در بیان سبب تعبیر از معانی حقایق به الفاظ متداوله مشهوره و اشاره به معانی هر یک.
مؤلف به تبیین و توضیح هر یک از اصطلاحات، رخ، زلف، خال، خط، چشم، ابرو، لب، دهان، شراب، ساقی، خرابات، خراباتی، بت، زَنار، کفر و ترسایی پرداخته و برای آنها به اشعاری از گلشن راز شبستری استشهاد کرده است.

یکم [۱۱۱]؛ دوم [۶۵]؛ لولوة ۱۲۸؛ کشف الحجب ۶۰۱؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛
الذریعه ۲۱/۶۸.

آغاز/ بسمله... و بعد چنین گوید مؤلف این سخنان محسن بن مرتضی - تغمده الله
بالغفران - که چون طایفه‌ای از متقشفه...

انجام/ به ترسا زاده ده دل را به یک بار - مجرد شو ز هر اقرار و انکار - تمّ ما اردنا
ذکره والحمد لله والسلام علی اصفیاء الله واولیاء الله.

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۹۱، تملک مدرس رضوی، فیلم ش ۱۴۳۹، فیلمها ۱/۶۰۱ // س، سده ۱۱،
بنیادزبانهای خاوری، ش 180 C، نسخه‌ها ۱۰/۳۰۱ // نستعلیق، محمد مهدی، ۱۱۱۶، ش
(۱۴) ۷۴۵ د، هیات تهران ۱/۳۸۰ // س، سلیمان بن علم الهدی محمد کاشانی، اوایل سده
۱۲، ش (۲۱) ۸۲۳۱، دانشگاه تهران ۱۷/۶۶ // س، محمد بن حاج محمد رازی، ۱۱۳۲، ش
(۴) ۱۰۲۰، گلیپایگانی ۲/۲۲۱ // س، ۱۲۰۶، ش (۲) ۱۰۹، حقوق ۱۹۳ // س، ابن محمد
کریم علی اکبر الطیب سالیانی، ۱۲۶۳، ش ۵۹۶۸ ضمیمه ۶۴۴، آستا [رویت]؛ نیز، دانشگاه
تهران فیلم ش ۲۲۴۲ // نسخ و نستعلیق، علی بن احمد رشتی، ۱۲۷۰، اصغر مهدوی ش
(۱۹) ۳۶۴، نسخه‌ها ۲/۱۷۹ // نستعلیق، محمد علی بن حاج ملا عبدالغنی تفرشی، ۱۲۷۴،
ش (۲) ۶۶۳، هیات تهران ۱/۳۵۲ // س، س، ش (۲) ۲۶۳، هیات تهران ۱/۴۰۲ //
س، صالح حسینی، ۵ - ۱۲۸۴، ش (۱۱) ۱۲۱۶۷، آستا ۱۰/۹۰ // س، سده ۱۳، ش (۱)
۷۵۹۰، دانشگاه تهران ۱۶/۶۴۳ (کسی که این نسخه را خوانده از اعتقادات فیض تبرّی جسته

است) // نسخ، ش (۶) ۳۲۶۲، مجلس ۱۸۷۱ / (۲) ۱۰ // نستعلیق، ش (۳) ۶۵۴۶، سپهسالار ۵/۵۷۴ // نسخ، ش (۱) ۱۳۰۷، گلپایگانی ۲/۲۴۵ // ش (۳) ۶۵۴۶، سپهسالار ۵/۵۷۴ // ش (۲) ۳۱۷، نسخه ها ۲/۱۱۱ // نستعلیق، ش (۳) ۶۵۴۶، مشکوة ش (۴) // ش (۳) ۱۳۰۰، محمد علی، ۱۳۰۰، مشکوة ش (۴) ۸۴۹، دانشگاه تهران ۴۹۵ / (۱) ۳ // نستعلیق، بی تا، دانشگاه لینگراد ش (۳) ۱۲۱۱، نسخه ها ۸/۳۰۴ // ش (۲) ۵۷۵۷، ملک ۹/۲۱ // تملک عبدالحسین حجت، در کربلا، الذریعه ۲۱/۶۸.

□ ن . چ

به کوشش حسن بهمنیار -. تهران: بی تا، ۱۳۲۵. ۲۸ ص. // [چاپ دیگر -. تهران: نشر بین الملل، ۱۳۶۳. ۴۰ ص.] // به کوشش مصطفی فیضی، به ضمیمه صهبای سخن -. کاشان: انجمن ادبی صبا، ۱۳۴۸. صص ۱۷۶ - ۱۱۳ // به کوشش حامد ربانی، به ضمیمه رساله نای از جامی -. تهران: [بی تا]، ۱۳۵۴. // به کوشش رسول جعفریان، در ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی -. اصفهان: کتابخانه عمومی امیر المومنین، ۱۳۷۱. صص ۲۷۵ - ۲۳۵.

[۸۹]

المعارف

○ عنوان دیگر: A المعارف فی اصول الدین

فیض کتاب مفصل عین الیقین خودش را دو نوبت تلخیص نموده، نوبتی بر خلاصه مطالبی افزوده و آن را انوار الحکمة نامیده است. و نوبتی دیگر تنها بر خلاصه اکتفا کرده و بر آن چیزی نیفزوده و این تلخیص را به المعارف موسوم داشته است. کتاب مرتب بر چهار مقصد است و هر مقصدی مشتمل بر ابواب و فصولی. مقاصد چهارگانه عبارتند از:

العلم بالله؛ العلم بالملائكة الله؛ العلم بكتبه و رسله؛ العلم باليوم الآخر.

المعارف در ضمن شش هزار بیت به سال ۱۰۸۳ پایان یافته است.

یکم [۱۱]: دوم [۶]: هدیه ۲/۶؛ لولوة ۱۲۳؛ روضات ۶/۹۱؛ کشف الحجب ۵۳۱؛ ریحانة ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۲۱/۱۸۷.

آغاز/ نحمدک اللهم یا مبدیء یا معید و الحمد من نعمائک و نشکرک یا فعال لما یرید

□ ن. خ

نسخ، ۱۰۹۲، ش (۲) ۱۰۹۲، ملک ۵/۲۳۱ // ~، ۱۲۱۱، ش ۲۳۷، ادبیات تهران ۸۴ (وقفی آفای حکمت) // نستعلیق، ۱۲۵۲، ش ۱۰۱۹، گوهرشاد ۳/۱۳۹۰ // ~، میرزا آقا بن میرزا محمد طاهر، ۱۲۶۲، ش ۵۸۰۱ [۷۹۸۹]، مجلس ۱۷/۲۳۰ // نسخ، محمد ابراهیم، ۱۲۸۵، ش ۸۸۴۲، آستا ۱۱/۳۹۱ // نستعلیق، ملک محمد، ۷ - ۱۲۸۶، ش (۳) ۴۲۶۱، مجلس ۱۱/۲۷۸ // ~، ندر محمد، بی تا، ش (۵) ۱۶۶۰۵، آستا [رویت] (با عنوان: منتخب معارف) // تملک شیخ عبدالحسین طهرانی در کربلا، الذریعه ۲۳/۲۹۸ // تملک محمد علی خوانساری در نجف، ۲۱/۱۸۷.

[۹۰]

مُعْتَصِمُ الشَّيْعَةِ فِي أَحْكَامِ الشَّرِيعَةِ

کتاب فقهی استدلالی است که اصول مسائل شرعی و امتهات احکام فرعی و دلایل آنها را در بردارد. مؤلف در این اثر، برای اثبات ادله، از مباحث اصول فقه استفاده نکرده، بلکه دلیل و حکم را از آیات قرآن و احادیث و روایات معصومین - علیهم السلام - بدست آورده است. وی در هر مساله پس از نقل اقوال فقهای امامیه به بررسی وجوه و اسباب اختلاف بین آنان پرداخته است.

فیض، تنها مبحث کتاب **الصلوة** معتصم را به سال ۱۰۲۹ به پایان رساند، آنگاه تلخیصی از این کتاب به نام **مفاتیح الشرایع** ساخت که شامل موضوعات فقهی دیگر هم بود. ← **مفاتیح الشرایع**.

یکم [۶]: دوم [۶۶]: لولوة ۱۲۳: روضات ۶/۸۷؛ کشف الحجب ۵۳۴؛ فوائد ۶۳۶؛ ایضاح ۲/۵۰۸؛ الذریعه ۲۱/۲۱۰.

أعاز/ بسمله. الحمد لله الذى كرم بنى آدم وحملهم التكالیف الشرعية ليشبهم

انجام/ وتضرب اوقات الصلاة حتى تتوب او تموت كما ورد به الروایات و سیأتی فی محله، هذا آخر الكلام فى المجلد الاول.

□ ن.خ

نسخ، سده ۱۱ (با حواشی مؤلف)، ش ۷۰۲۹، مجلس ۲۵/۳۸ // ~، محمد سعید، ۱۰۸۷، ش ۲۸۶۶ع، ملی ۱۳/۳۸۱ // ~، کتابت به دستور علم الهدی، ش ۳۴۷۸، مرعشی ۹/۲۷۵ // نستعلیق، نورالدین محمد شفیع، ۱۱۲۱، ش (۲) ۱۸۸۹، ملی ۱۰/۵۳۲ // نسخ، ۱۱۲۴، ش ۱۷۸، صدر بابل ۱۲۲ (با حواشی از مؤلف) // ~، سده ۱۲، ش (۳) ۲۵۶۵، ملی ۱۲/۴۸۸ // ~، حسین بن مهدی الحسینی، ۱۲۱۱، ش ۶۴۶۹، آستا ۵/۵۰۹ // نستعلیق، محمد علی، ۱۳۲۷، ش ۲۱۷، مرعشی ۱/۲۴۶ // ~، بی تا، ش ۶۵، ملی فارس ۱/۵۹ // نسخ، ~، تملک کتابخانه رضوی کاشان، ش ۱۹۱، نیز ← ش ۳۵۴۵، فیلمها ۲/۱۷۶ // ~، ~، تملک سید محمد یزدی در اصفهان، الذریعه ۲۱/۲۱۰ // ~، ~، تملک سید رضا بن محمد زنجانی، الذریعه ۲۱/۲۱۰ (مالک ادعا کرده که کتاب الطهارة معتصم را نیز دارد که با توجه به قول صریح فیض در آخرین فهرستش بعید به نظر می رسد).

□ تعلیقات

تعلیقات [علی معتصم الشیعه] / فیض کاشانی
این تعلیقات را ملا محسن بر ظهر کتاب خود موسوم به معتصم الشیعه در مسائل گوناگون دینی، لغوی، رجالی و تفسیری نگاشته است.

□ ن.خ

نستعلیق، نورالدین محمد شفیع، ۱۱۲۱، ش (۲) ۱۸۸۹، ملی ۱۰/۵۳۲.

[۹۱]

معیار الساعات

رساله‌ای است مختصر که مؤلف آن را در شناخت اوقات و ساعات خوب و بد با نگرش بر روایات اهل البیت فراهم آورده است. وی این اثر را که مشتمل بر جداول و ارقام می باشد به سال ۱۰۲۶ در ضمن دو مقصد به فارسی تدوین می کند.
مقصد اول: در اختیار اوقات جهت مهمات در چهارده فصل؛ مقصد دوم: در اختیار ساعات در سه فصل.

یکم [۷۸]؛ دوم [۹۷]؛ لولوة ۱۲۹؛ کشف الحجب ۵۳۶؛ فوائد ۶۳۶؛ ابضاح ۲/۵۱۶؛

آغاز/ دم به دم و نفس به نفس هزاران سپاس و ستایش مر خدای را که پروردگار
جهانیان است.

انجام/ این بود آنچه اراده داشتیم که در این کتاب ایراد کنیم. تاریخ کتاب معیار
الساعات به انجام آمد.

□ ن . خ

نستعلیق ریز، ۱۰۸۹، ش (۱) ۵۳، آستانه مقدسه ۲۱۱ // نستعلیق، ۱۰۹۲، مشکوة ش ۴۸۱،
دانشگاه تهران ۹۵۰ / (۱) ۳ // نستعلیق، محمد زمان، ۱۰۹۶، مدرسه آخوند همدان ش (۸)
۱۰۲۱۲، رشت و همدان ۱۵۹۸ // ~، ۱۲۵۷، ش (۱) ۹۱۹، هزار و پانصد ۳۰۸ // ~،
محمد علی درگزینی، ۱۲۶۴، ش (۲) ۱۸۱۷، ملک ۵/۳۷۴ // ~، بی تا، ش (۳) ۹۲۹، هزار
و پانصد ۳۰۸.

[۹۲]

مفاتیح الشرایع

مؤلف در جوانی کتاب *معتصم الشیعة فی احکام الشریعة* را در فقه به رشته تحریر در
آورد و در آن به اصول مسائل شرعی و امتهات احکام فرعی و دلایل آن پرداخت. وی
برای اثبات ادله از مباحث اصول فقه بهره نبرده، بلکه دلیل و حکم را از آیات قرآن و
احادیث و روایات معصومین - علیهم السلام - بدست می آورد.

گویا فیض، تنها مبحث "کتاب الصلوة" معتصم را به پایان می برد و پس از آن به
نگاشتن مفاتیح می پردازد. این کتاب همه ابواب فقه را شامل می شود و افزون بر آن
مؤلف به آن قسم از مسائل فقهی که فقها در کتابهای فقهی متعرض آن نشده اند اشارت
می کند. مفاتیح حاوی دو فن، و هر فن از شش کتاب و خاتمه ای تشکیل می شود از این
قرار:

الفن الاول فی العبادات و السياسات: مفاتیح الصلاة؛ مفاتیح الزکاة؛ مفاتیح الصیام؛

مفاتیح الحج؛ مفاتیح النذور والعهود؛ مفاتیح الحسبة والحدود؛ خاتمة فی الجنائز.
 الفن الثاني فی العادات و المعاملات: مفاتیح المطاعم و المشارب؛ مفاتیح المناكح و
 المواید؛ مفاتیح المعایش و المكاسب؛ مفاتیح العطايا و المرؤاة؛ مفاتیح القضاء و
 الشهادات؛ مفاتیح الفرائض و الموارث؛ خاتمة فی الحیل الشرعية.
 مؤلف نگاشتن این کتاب را به سال ۱۰۴۲ به پایان رسانده است و پس از آن شروح
 متعددی توسط عالمان بر آن نگاشته شده است. ← شروح مفاتیح

یکم [۷]: دوم [۶۷]: لؤلؤة ۱۲۳؛ روضات ۶/۸۸؛ کشف الحجب ۵۳۸؛ فوائد ۶۳۶؛ ایضاح
 ۲/۵۲۰؛ الذریعه ۲۱/۳۰۳.

آغاز/ بسمله. الحمد لله الذي هدانا لدين الاسلام و سن لنا الشرايع الاحكام

انجام/... كل شئ مطلق حتى يرد فيه النهى.

□ ن. خ

○ فن اول و دوم (متن كامل)

نسخ، سلطان محمد بن تاج الدين حسنى، ۱۰۸۵، ش (۱) ۱۰۷۴، مسجد اعظم ۴۹۶ // ~،
 ۱۰۸۷، ش ۵۰۰، حجتیه ۸۹ // ~، محمد بن محمد سعيد، ۱۰۹۲، اهدایى مشکوة ش
 ۷۱۲، دانشگاه تهران ۲۰۶۴ / (۳) ۳ (با حواشی علم الهدی) // نستعلیق، ۱۰۹۵، ک. آیت الله
 رضوی (کاشان) ش ۱۸۰، نسخه ها ۷/۴۳ // نسخ، محمد یوسف بن محمد علی لاهیجی،
 ۱۰۹۶، حسینیه شوشتریها در نجف ش ۵۳۹، نسخه ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ~، سده ۱۱، ش
 ۲۶۰۳، سپهسالار ۱/۵۲۸ // ~، ش ۹۶۸، هزار و پانصد ۲۲۷ // ~، ش ۳۸۳،
 مسجد اعظم ۳۷۶ (ناقص) // ~، محمد شفیع، ش ۶۶ ب، هیات تهران ۱/۶۶۷ //
 ~، ش ۷۰۳، گوهرشاد ۲/۸۱۰ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ
 رشت ش ۱۵۱ م. ف. رشت و همدان ۱۱۷۵ // نستعلیق، ش ۶۱۶۶، آستانه ۱۷۰ //
 نسخ، ۱۱۰۰ (جلد اول)، ۱۲۰۲ (جلد دوم)، ش ۱۰۶۶، هزار و پانصد ۲۲۸ // ~، ۱۱۰۳،
 ش (۲) ۳۵۲۴، مسجد اعظم ۶۳۴ (احتمالاً ناقص است) // ~، نظر علی بن محمد امین،
 ۱۱۱۴، ش ۳۲۷، امام عصر شیراز ۱۳۷ // ~، ۱۱۱۴، دانشگاه اصفهان ش ۵۵۷، نسخه ها
 ۱۲/۹۱۷ و ۱۱ // ~، ۱۱۱۶، تملک کتابخانه طباطبائی تبریزی، نسخه ها ۷/۵۲۳ (با
 حواشی علم الهدی) // ~، ۱۱۱۷، ش ۹۴۴۰، آستا [رویت] // ~، محمد صالح بن خوجه
 بیک ترشیزی، ۱۱۱۸، ش ۳۰۷۹، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، محمد رضا بن محمد کاظم،
 ۱۱۲۰، ش ۳۸۴، حجتیه ۸۹ // ~، ۱۱۲۲، ش ۲۱۰۷، ملک ۱/۷۰۵ // ~، علی اکبر بن
 حاجی ابی طالب سبزواری، ۱۱۲۳، مدرسه خیرات خان ش ۷۶، ف. رشت و همدان ۱۷۶۶

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۵۳

// ~، تملک ۱۱۲۴، دانشگاه اصفهان ش ۷۷، نسخه‌ها ۱۲/۹۱۷ و ۱۱ // ~، محمد شریف بن محمد حسین بن محمد کاظم سرکانی، ۱۱۲۴، ش ۲۶۶۹، دانشگاه تهران ۱۰/۱۵۶۴ // ~، ۱۱۲۴، ش ۲۱۲۹، گلپایگانی ۳/۱۷۱ // ~، محمد حسین بن نورالدین محمد امیر، ۱۱۲۴، ش ۱۴۰، سنا ۱/۷۱ // ~، رضا قلی، ۱۱۲۴، اهدایی مشکوة ش ۷۱۳، دانشگاه تهران ۲/۰۶۴ (۳) ۳ // ~، محمد هادی بن حسن، ۱۱۲۴ [و] عبدالمجید طباطبائی، ۱۱۲۵، ش ۲۶۰۲، سپهسالار ۱/۵۲۸ // ~، محمد یحیی خطیب شیرازی، ۱۱۲۵، ش ۲۱۷۷، دانشگاه تهران ۹/۸۶۹ // ~، محمد صادق بن محمد مقیم اصفهانی، ۱۱۲۶، ش ۴۲۶۵، مجلس ۱۱/۲۸۲ // ~، ۱۱۳۱، ش ۳۵۲۷، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، ۱۱۳۲، حسین مفتاح ش ۲۲۶، نسخه‌ها ۷/۲۹۶ // ~، ۱۱۳۳، ش ۲۸۸۷، ملی ۱۳/۴۰۶ // ~، ۴۱ - ۱۱۳۸، ش ۲۰۴۵، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، محمد مؤمن بن طاهر، ۱۱۴۱، ش ۱۸۸، صدر بابل ۱۳۱ // ~، محمد باقر بن حاج محمد جعفر رفسنجانی کرمانی، ۱۱۴۵، صد و شصت ۳۷ // ~، ۱۱۴۷، ش ۹۸۹۲، آستا [رویت] // ~، محمد هادی همدانی، ۱۱۴۹، آقای دامغانی (اصفهان) ش ۱۹، نسخه‌ها ۵/۳۸۴ // ~، ۱۱۵۸، علی اکبر فیاضی ش ۱۰، نسخه‌ها ۷/۷۰۰ // ~، [۱۱۵۸]، ش ۲۱۱۴، ملی ۱۱/۳۱۳ // ~، وقفی نادرشاه، ش ۲۶۱۰، آستا [رویت] // نسخ و نستعلیق، عبدالله بن محمد باقر، ۱۱۷۲، ش ۲۹۵، مشیر، سپهسالار ۵/۶۱۸ // نستعلیق، مهدی، ۱۱۷۸، ش ۱۸۹۰، ملک ۱/۷۰۵ // نسخ، عبدالله بن محمد بیدانی، ۱۱۷۹، ش ۷۸۷۴، دانشگاه تهران ۱۶/۳۸۷ // ~، ۱۱۸۵، ش ۷۹۹۸، آستا [رویت] // ~، ۱۱۸۸، ش (۱) ۱۷۰۷، دانشگاه تهران ۸/۲۵۴ // ~، ۱۱۸۹، ملی فارس ش ۵۷۷ // ~، محمد تقی بن علی نقی حافظ، ۱۱۹۳، ش ۱۶۰۹، الهیات مشهد ۳/۳۳۸ // ~، محمد باقر بن محمد تقی ازغندی ترشیزی، ۹۶ - ۱۱۹۴، ش ۱۴۰۶، فیضیه ۱/۲۶۶ // ~، عبدالرحیم بن عبدالله بن نورالدین موسوی، ۱۱۹۵، ش ۵۳۶، ملی ۸/۳۳ // ~، ۱۱۹۹، ش ۱۱۸۳۲، آستا [رویت] // ~، سده ۱۲، ش ۶۶۵۲، دانشگاه تهران ۱۶/۳۲۶ // ~، ش ۷۰۴۰، دانشگاه تهران ۱۶/۴۳۵ // ~، ش ۴۸۶۴، مجلس ۱۳/۳۰۲ // ~، ش ۱۴۸، گلپایگانی ۱/۱۳۷ // ~، کتابخانه لس آنجلس M 887، نسخه‌ها ۱۲/۳۶۲ و ۱۱ // ~، ک. دبیرستان امیر کبیر (اصفهان) ش ۱۲، نسخه‌ها ۵/۳۴۸ // ~، تملک کتابخانه مدرسه رضویه قم، آشنایی با چند نسخه ۱/۶۴ // نستعلیق، ~، حسین مفتاح ش ۱۵۸، نسخه‌ها ۷/۲۹۶ // نسخ، سده ۱۲، ش ۶۳۷۲، ملک ۱/۷۰۶ (انجام افتاده) // ~، ش ۲۸۷۲، ملک ۱/۷۰۶ // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش ۲۲۵، هزار و پانصد ۲۲۷ // مختلف الخط، ۱۲۰۱، ش ۱۰۵۸۷، آستا [رویت] // نسخ، ۱۲۰۲، ش ۷۹۹۷، آستا [رویت] // ~، قاسم بن کربلانی ابراهیم مشهدی، ۱۲۰۲، ش ۲۶۱۱، آستا ۲/۱۲۳ // ~، ۱۲۰۳، ش ۸۱۹۷، آستا [رویت] // ~، حاجی محمد قزوینی، ۱۲۰۹، ش ۵۴۸۸، مجلس ۱۶/۳۸۵ // ~، ۱۲۱۱، ش ۱۰۸۳۴، آستا [رویت] // ~، ۱۲۱۱، ش ۱۸۰، نسخه‌ها ۷/۴۳ // ~، زین العابدین خوانساری، ۱۳ - ۱۲۱۰، ش ۷۸۸، هزار و پانصد ۲۲۷ // ~، محمد ابراهیم بن

عباس علی هزارجریبی، ۱۲۱۵، حسینیه شوشتریها (نجف) ش ۷۰۱، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ~، ۱۲۱۶، ش ۷۹۹۵، آستا [رویت] // ~، ۱۲۱۷، ش ۸۲۸، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، عبدالغفور بن کربلانی حسن وازی، ۱۲۱۹، ش ۶۱۲۶، سپهسالار ۵/۶۱۹ // ~، ۱۲۲۱، ش ۲۸۳۷، آستا ۵/۵۱۰ // ~، محمد بن ملا میرزای فومنی، ۱۲۲۱، کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ ش ۱۳۲ م، ف. رشت و همدان ۱۱۷۵ // ~، محمد رضا بن حاجی باقر خراسانی، ۱۲۲۲، ش ۹ م، ~ ۱۱۷۵ // ~، ۱۲۲۴، ش ۷۰۹، الهیات مشهد ۱/۵۷۰ // ~، محمد بن عبدالله، ۵ - ۱۲۲۳، ش ۴۵۳، مسجد اعظم ۳۷۶ // ~، محمد تقی بن محمد اصطهباناتی، ۱۲۲۵، ش ۲۸۳۶، آستا ۵/۵۱۱ // ~، حسین بن محمد جیفانی، ۱۲۲۵، ش ۹۸۱، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، ۱۲۲۵، ش ۹۱۲۵، آستا [رویت] // ~، حسین علی، ۱۲۲۵، ش ۴۴۹، شاهچراغ ۲/۱۳۶ // ~، احمد بن فضل‌الله حسینی گیلانی اشکوری رودبارکی، ۱۲۲۶، ش ۶۷۰۸، دانشگاه تهران ۱۶/۳۳۷ // ~، ۱۲۲۶، ش ۲۳۰۴، ملک ۱/۷۰۶ // ~، رحیم بن محمد شفیع حسینی تنکابنی، ۱۲۲۷، تملک عبدالوهاب فرید تنکابنی (رامسر) ش ۵، نسخه‌ها ۷/۷۸۰ // ~، احمد بن قاسم خلیفه کاظمی، ۲۸ - ۱۲۱۹، کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ ش ۱۲۵ م، ف. رشت و همدان ۱۱۷۵ // ~، ۱۲۲۸، ش ۱۳۷، فیضیه ۱/۲۶۴ // نستعلیق، محمد حسن بن علی بیک، ۱۲۲۹، ملی فارس ش ۵۵۱ // نسخ، میرزا محمد، ۱۲۲۹، ش ۹۴، مدرسه فاضلیه ۱۳۰ // ~، میرزا محمد بن ملا محمد حسن، ۱۲۲۹، ش ۱۳۸۹۲، آستا [رویت] // ~، محمد رضا بن باقر خراسانی، ۱۲۲۹، ش ۱۴۴۹۶، آستا [رویت] // ~، [۱۲۲۹]، ش ۸۶۵۵، دانشگاه تهران ۱۷/۱۸۸ // ~، ۱۲۳۰، ش ۱۰۲۲۲، آستا [رویت] // ~، محمد قاسم بن محمد تقی نوری، ۱۲۳۰، ش ۶۱۳۲، سپهسالار ۵/۶۲۰ // ~، محمد بن میرزا علی، ۱۲۳۱، ش ۹۹۸، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، محمد حسین بن محمد تقی اصطهباناتی، ۱۲۳۲، ش ۶۱۳۳، سپهسالار ۵/۶۲۰ // ~، ۱۲۳۳، ش ۴۹۷، مدرسه حجتیه ۸۹ // ~، میرزا محمد حسینی الدهشکی، ۱۲۳۴، ش ۱۷۴۳، گلپایگانی ۳/۳۷ // ~، حسن بن دوست محمد چریبی قاینی چرماوی، ۱۲۳۵، ش ۲۲۲۸، ملک ۱/۷۰۵ // ~، ۱۲۳۶، ش ۱۱۱۵۸، آستا [رویت] // ~، عباس سمیری ترشیزی، ۱۲۳۷، ش ۱۲۴۷۵، آستا [رویت] // ~، ۱۲۴۰، ش ۱۰۰۱۱، آستا [رویت] // ~، ۱۲۴۱، حسین مفتاح ش ۹۵، نسخه‌ها ۷/۲۹۶ // ~، حیدر علی بن ملا سبزه‌علی، ۱۲۴۳، ش ۵۸۶۷، مجلس ۱۷/۲۶۹ // ~، حسین بن عبدالله بن ابراهیم بن سلیم مرکوبافی، ۱۲۴۴، ش (۱) ۲۵۸، مدرسه امام عصر شیراز ۱۱۱ // ~، عبدالرحیم هزارجریبی، ۱۲۴۴، ش ۲۶۰۷، آستا ۲/۱۲۲ // ~، محمد بن اسمعیل شیرازی، ۱۲۵۰، ش (۳) ۳۰۳۰، ملک ۶/۱۹۳ // ~، ۱۲۵۳، ش ۱۷۷۱، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، علی اکبر بن مهدی، ۱۲۵۳، ش ۱۱، شاهچراغ ۲/۱۳۵ // ~، ۱۲۶۳، ش ۱۱۲۳۷، آستا [رویت] // ~، ۱۲۶۳، تملک کتابخانه خاندان سید نورالدین هاشمی حسینی (شیراز) ش ۲۰، نسخه‌ها ۵/۲۸۹ // ~، ابوطالب بن محمد موسوی جهرمی، ۱۲۷۰، ش ۶۸، شاهچراغ ۲/۱۳۶ // ~، محمد تقی مشهدی، ۱۲۹۳،

تملک کاظم مدیر شانه‌چی ۱۲۶، نسخه‌ها ۵/۶۰۸ // نستعلیق، جعفر نجفی، ۱۲۹۶، ش ۱۶۴۵۷، آستا [رویت] // نسخ، سده ۱۳، ش (۱) ۱۱۹۷، ملی ۹/۱۸۵ // ، ش ۵۲۶، مسجد اعظم ۳۷۷ // ، ش ۲۳۲ ب، هیات تهران ۱/۶۶۷ // ، ش ۷۲۲۰، دانشگاه تهران ۱۶/۴۹۱ // ، ش ۱۶۰۷، تملک کتابخانه جمعیت نشر فرهنگ رشت، ف. رشت وهمدان ۱۱۷۵ // ، ش ۳۲۱، مدرسه امام عصر شیراز ۱۳۷ (ناقص الاخر) // ، ش ۱۲۲ م، ۱۱۷۵ // ، ش ۱۳۱۲، ۲۸۴۲، آستا ۵/۵۱۱ // ، بی‌تا، ش ۱۹۶۴، شاهچراغ ۲/۱۳۷ // ، حسین بن محمد بن حسین، بی‌تا، ش ۵۷۷، ملی فارس ۲/۱۶۶ // ، بی‌تا، ش ۹۹۶۴، آستا [رویت] // ، ش ۱۱۲۲۹، آستا [رویت] // ، ش ۱۱۳۵۴، آستا [رویت] // ، ش ۱۱۶۰۷، آستا [رویت] // ، ش ۱۱۶۷۲، آستا [رویت] // ، ش ۷۹۹۶، آستا [رویت] // نسخ، ش ۷۹۹۷، آستا [رویت] // ، ش ۹۸۵۴، آستا [رویت] // ، ش ۲۶۰۶، آستا [رویت] // ، ش ۲۶۰۷، آستا [رویت] // ، ش ۲۶۰۸، آستا [رویت] // ، ش ۲۶۰۹، آستا [رویت] // ، مدرسه چهل ستون مسجد جامع تهران ش ۱۸۴، آشنایی با چند نسخه خطی ۱/۳۴۰ // ، مدرسه عباسقلی خان ش ۲۵، نسخه‌ها ۷/۷۶۷ // ، آخوند همدان ش (۳) ۱۴۹۰، ف. رشت وهمدان ۱۴۸۹ (ناقص).

○ فن اول: عبادات و سیاسات

نسخ، محمد علی بن ذوالفقار، ۱۰۴۱، ش ۱۵۲۸۵، آستا [رویت] // ، حاجی محمد بن اسماعیل، ۱۰۵۹، ش ۲۷۶، مدرسه نمازی خوی ۱۳۹ (با حواشی مؤلف) // ، سده ۱۱، ش ۲۹۶۳، عمومی اصفهان ۱/۳۰۸ // ، ش ۲۹۳۵، عمومی اصفهان ۱/۳۰۷ // ، ش ۲۳۳ ج، هیات تهران ۱/۶۹۱ (مفاتیح الصلاة) // ، ش ۴۵۹۹، مرعشی ۱۲/۱۶۷ (با حواشی علم الهدی) // ، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۶۳۰، گلپایگانی ۲/۱۷۵ // ، علی اکبر بن شیخ فرج الله، ۱۱۰۷، ش ۴۰۰، مدرسه نمازی خوی ۲۰۲ // ، ۱۱۱۷، ک. ثقة الاسلام تبریزی، نسخه‌ها ۷/۵۴۱ // ، عبدالصمد بن محمد مسیح قمی، ۱۱۱۹، آخوند همدان ش ۱۲۱۴، ف. رشت وهمدان ۱۳۶۳ // ، ۱۱۲۶، ش ۹۸۹۳، آستا [رویت] // ، محمد شریف سرکانی، ۱۱۲۹، مدرسه چهل ستون مسجد جامع تهران ش ۱۸۵، آشنایی با چند نسخه خطی ۱/۳۴۰ // ، ۱۱۳۰، ش ۲۶۰۴، سپهسالار ۱/۵۲۹ // ، محمد قاسم بن شیخ فضل الله، ۱۱۳۴، ش ۸۶۵۰، دانشگاه تهران ۱۷/۱۸۷ // ، حسین بن جابر حسینی، ۱۱۴۹، ش ۱۶۲، امام عصر شیراز ۱۳۷ // ، زین العابدین بن محمد علی کاتب واعظ، ۱۱۸۲، ش ۸۶۷۱، مرعشی ۲۲/۲۲۲ // ، محمد بن حسن دیسفانی، ۱۱۸۴، ش ۱۷۵۲۳، آستا [رویت] // ، عبدالله مشهدی، ۱۱۹۶، ش ۱۶۰۷۹، آستا [رویت] //

نستعلیق و نسخ، ش ۴۵۸۱، مجلس ۱۲/۲۷۷ (مفاتیح الصلاة والحج) // نسخ، سده ۱۲، ش ۲۶۰۵، سپهسالار ۱/۵۲۹ // ~، ش ۶۱۲۴، سپهسالار ۵/۶۱۹ // نستعلیق، ~، ش (۳) ۵۴۹۸، سپهسالار ۵/۶۱۹ (از اول تا زکات فطره) // نسخ، سده ۱۳ - ۱۲، ش ۱۱۵۴، هزار و پانصد ۲۲۸ // ~، ش ۳۷۲۲، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، ش ۲۰۵۶، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، عبد الرزاق، بن جعفر گیلانی، ۱۲۰۲، ش ۸۸۳۲، مرعشی ۲۳/۲۲ // ~، محمد کریم بن محمد شفیع موسوی شاهاندستی، ۱۲۰۳، ش ۹۷۷، فیضیه ۱/۲۶۵ // نستعلیق، ۱۲۰۵، ش (۱) ۴۷۲۴، مجلس ۱۳/۱۰۶ // ~، محمد حسین بن ابی القاسم، ۱۲۰۹، ش ۴۴۹، مسجد اعظم ۳۷۶ // ~، ۱۲۱۲، ش ۲۲۰، حجثیه ۸۸ // ~، محمد بن محمد باقر قمی، ۱۲۱۳، ش ۲۳۰۰، عمومی اصفهان ۱/۳۰۸ // ~، ۱۲۱۵، ش ۸۲۵، شاهچراغ ۲/۱۳۳ // ~، عبدالله بن علی مدد خراسانی، ۱۲۱۶، ش ۴۵۱۱، سپهسالار ۵/۶۱۹ // ~، محمد ولی کزازی، ۱۲۲۰، ش (۱) ۱۲۲، الهیات تهران ۱/۸۰۳ // نستعلیق، محمد مهدی بن محمد علی حسینی، ۱۲۲۳، ش ۲۰۰ ج، الهیات تهران ۱/۶۶۸ // نسخ، ۱۲۲۳، ش ۴۹۰، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، علی محمد لواسانی، ۱۲۲۳، ش ۹۸۰، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، ۱۲۲۴، ش ۱۸۱۷، گلپایگانی ۳/۷۰ // ~، عباس علی بن میرزا محمد نوری، ۱۲۲۴، ش ۶۱۲۵، سپهسالار ۵/۱۶۹ // ~، محمد حسن بن حاج محمد بسطامی، ۱۲۲۴، ش ۱۰۵۱، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، محمد شریف بن ابی طالب خوافی سدهی، ۱۲۲۵، ش ۲۸۳۸، آستا ۵/۵۱۱ // ~، محمد بن رمضانعلی خوزانی، ۱۲۲۵، ش ۲۹۱۶، عمومی اصفهان ۱/۳۰۷ // ~، ملا حسنعلی، ۱۲۲۵، ش ۱۷۵۱۷، آستا [رویت] // نستعلیق، ۱۲۲۵، ش ۱۴۴۹، گوهرشاد ۴/۲۰۲۲ // نسخ، زین العابدین علی، ۱۲۲۶، ش ۹۱ ج، الهیات تهران ۱/۶۶۷ // ~، محمد کاظم بن عباس مشهدی، ۱۲۲۸، مدرسه خیرات خان ش ۷۷، ف. رشت و همدان ۱۷۶۶ // ~، محمد بن ابراهیم، ۱۲۲۸، آخوند همدان ش ۴۶۷۱، ف. رشت و همدان ۱۳۶۳ // ~، علی اکبر آبکناری گیلانی، ۱۲۲۹، ش ۱۴۲۶۶، آستا [رویت] // نستعلیق، محمد حسن بن علی بیگ، ۱۲۲۹، ش ۵۵۱، ملی فارس ۲/۱۴۳ // نسخ، ۱۲۳۰، ش ۱۲۵۵۹، آستا [رویت] // ~، ۱۲۳۱، ش ۱۰۲۶، هزار و پانصد ۲۲۸ // نستعلیق، ۱۲۳۲، ش ۱۵۰۳۷، آستا [رویت] // ~، صفر علی بن میرزا عبد الغفار بدلانی، ۱۲۳۲، ش ۹۸۳، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، محمد کاظم بن کربلانی خدابخش، ۱۲۳۳، ش ۷۲۵۳، دانشگاه تهران ۱۶/۴۹۹ (ناقص) // ~، محمد تقی بن عبد الرزاق، ۱۲۳۴، ش ۹۸۲، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، ۱۲۳۷، ش ۲۸۴۰، آستا ۵/۵۱۲ // ~، ۱۲۳۹، ش ۶۱۲۹، سپهسالار ۵/۶۲۰ // ~، محمد باقر بن محمد علی هزارجریبی، ۱۲۴۱، ش ۱۷۵۱۹، آستا [رویت] (تا دیات) // ~، ۱۲۴۵، ش ۳۳۳۵، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، ۱۲۶۴، ش ۲۶۰۶، آستا ۲/۱۲۲ // ~، محمد لاری، ۱۲۶۴، ش ۱۴۸، شاهچراغ ۲/۱۳۴ // ~، عبد العظیم بن ملا محمد طاهر گیلانی، ۱۲۷۱، ش ۹۰ ج، الهیات تهران ۱/۶۶۷ // ~، ابوطالب الموسوی، ۱۲۷۸، ش (۱) ۶۲۱، هزار و پانصد ۲۷۶ // ~، سده ۱۳، ش (۴) ۳۳، آستانه ۲۰۱ (آغاز کتاب) // ~، ش

۳۲۹۵، مسجد اعظم ۳۷۷ // ، ش ۲۰۸۵، مسجد اعظم ۳۷۷ // نستعلیق، ، ش ۱۱۶۵، ملی ۹/۱۵۲ // نسخ، فتحعلی مازندرانی، سده ۱۳، ش ۴۸۷، فیضیه ۱/۲۶۴ // ، سده ۱۳، ش ۷۲۷، مسجد اعظم ۳۷۷ // نستعلیق، ، ش (۵) ۳۴۵، گوهرشاد ۱/۲۸۵ (تا صلاة الجمعة) // نسخ و نستعلیق، بی‌تا، ش ۲۹۸۳، عمومی اصفهان ۱/۳۰۸ // نسخ، ، آخوند همدان ش ۴۶۹۱، ف. رشت و همدان ۱۳۶۳ // ، ، آخوند همدان ش ۴۸۵، ف. رشت و همدان ۱۳۶۳ // ، ، ش ۲۸۴۱، آستا ۵/۵۱۲ // ، ، ش ۸۴۹۸، آستا [رویت] // ، ، آخوند همدان ش ۴۷۶، ف. رشت و همدان ۱۳۶۳ (انجام افتاده) // ، ، ش ۹۷۹، فیضیه ۱/۲۶۵ // ، ، ش ۴۳۰، حجّتیّه ۸۹ (ناقص) // ، ، ش ۲۱۹، حجّتیّه ۸۸ // ، ، ش ۹۸۹۱، آستا [رویت] // ، ، ش ۱۲۵۵۱، آستا [رویت] // ، ، ش ۲۸۴۱، آستا ۵/۵۱۲ // ، ، حسینیّه شوشتریها ش ۸۳۷، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ، ، ش ۷۹۴ یا ۹۲۰، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ، ، عبدالمجید مولوی ش ۶۱۲، نسخه‌ها ۵/۹۹ // ، ، محمّد حسین بن استاد حسن، ش ۲۸۳۹، آستا ۵/۵۱۲ // ، ، سید حسین بن میر جعفر، بی‌تا، ش ۱۹۹، حجّتیّه ۸۸ // نستعلیق، بی‌تا، ش ۲۴۱۷، ملی ۱۲/۲۰۹ // نسخ، ، ش ۴۲۶، مدرسه‌نمازی خوی ۲۱۴.

○ فن دوم: عادات و معاملات

نسخ، سده ۱۱، ش ۱۴۸، مسجد اعظم ۳۷۶ (با حواشی علم الهدی و اصطلاحات فیض) // ، قبل از ۱۰۹۱، ش ۱۷۵۲۲، آستا [رویت] // ، ، ۱۰۹۶، آخوند همدان ش ۴۶۳۸، ف. رشت و همدان ۱۳۶۳ // ، ، ۱۰۹۹، ش ۲۲۸۹، مسجد اعظم ۳۷۷ // ، ، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۸۳۵، گلپایگانی ۲/۱۷۵ // ، ، ش ۱۴۱۷، هزار و پانصد ۲۲۸ // ، ، ۱۱۰۷، ش ۲۶۱۰، آستا ۲/۱۲۳ // ، ، محمّد صادق بن محمّد قاسم، ۱۱۱۹، ش ۶۳۲۶۴، مجلس ۷/۳۶۳ // ، ، عبدالعظیم بن شیخ آقا میر وایقانی، ۱۱۲۵، ش ۶۱۳۱، سپهسالار ۵/۶۲۰ // ، ، محمّد رفیعا بن محمّد نصیر تبریزی، ۱۱۲۵، ش ۶۱۳۰، سپهسالار ۵/۶۲۰ // ، ، محمّد شریف بن محمّد صادق، ۱۱۲۶، ش ۱۶۱۲۲، آستا [رویت] // ، ، عبدالرشید بن محمّد قاسم جمالیّه، ۱۱۲۶، ش ۴۵۲۰، مرعشی ۱۲/۹۷ // ، ، ۱۱۳۰، ش ۲۶۰۶، سپهسالار ۱/۵۲۹ // ، ، ۱۱۴۰، ک. ثقة الاسلام تبریزی، نسخه‌ها ۷/۵۴۱ // ، ، ۱۱۴۶، ش (۵) ۴۳۳۶، مجلس ۱۲/۲۹ // ، ، ۱۱۵۷، ش ۱۸۹۶، فیضیه ۱/۲۶۶ // ، ، ۱۱۷۲، ش ۶۱۲۷، سپهسالار ۵/۶۱۹ // ، ، ۱۱۲۷، آخوند همدان ش ۴۷۵، ف. رشت و همدان ۱۳۶۳ // ، ، علی رضا بن عبدالحسین قمی، ۱۱۴۹، ش ۴۷۱، مسجد اعظم ۳۷۷ // ، ، مقصود بن غلامحسین، ۱۱۸۰، ش ۲۸۴۹، ملی ۱۳/۳۵۸ (کتاب المطاعم والمشارب) // ، ، مقابله ۱۱۸۸، ش ۳۵۲، فیضیه ۱/۲۶۴ // ، ، محمّد بن محمّد رفیع، ۱۱۹۴، ش ۲۶۰۷، سپهسالار ۱/۵۳۰ // ، ، ۱۱۹۶، ش ۲۳۱۹، گلپایگانی ۳/۲۲۸ // ، ، عباسعلی، ۱۱۹۹، آخوند همدان ش (۱) ۹۸۷۷، ف. رشت و همدان ۱۵۸۱ // ، ، سده ۱۲، ش ۲۶۹،

ملی ۷/۲۴۲ // ~، ~، ش ۷۲۹۳، دانشگاه تهران ۱۶/۵۰۶ // ~، ~، ش ۳۳۹۲، سپهسالار ۵/۶۱۸ // ~، ~، ش ۱۳ - ۷۳۲۹، آستانه ۱۷۰ // ~، ۱۲۰۶، ش ۱۷۵۲۱، آستا [رویت] // ~، محمد باقر، ۱۲۰۶، ش ۶۰۳، گلپایگانی ۲/۱۷۵ // ~، قربانعلی بن طاهر، ۱۲۰۸، ش ۱۱۴۳، مسجد اعظم ۳۷۷ // ~، سلطان بن سلطان هزارجریبی، ۱۲۰۹، ش ۷۳۱، گلپایگانی ۲/۱۷۵ // ~، احمد بن علی محمد کزازی، ۱۲۰۹، ش ۹۳۱، فیضیه ۱/۲۶۵ // نستعلیق، ۱۲۰۹، ش (۱) ۷۲۳۴، دانشگاه تهران ۱۶/۴۹۵ // نسخ، محمد علی بن محمد شفیع، ۱۲۱۱، ش ۲۲۴، حجتیه ۸۸ // ~، عبدالله، ۱۲۱۳، ش ۱۵۹۱، دانشگاه تهران ۸/۱۹۴ // ~، عبدالله بن محمد یحیی، ۱۲۱۳، ش ۲۸۴۴، آستا ۵/۵۱۲ // ~، محمد علی بن محمد شفیع، ۱۲۱۳، ش ۱۸۲۱، ملک ۱/۷۰۵ // ~، حسین بن عبدالعلی بن عبدالمحمود، ۱۲۱۵، ش ۷۲۴، گلپایگانی ۲/۱۷۵ // ~، رضا علی بن جانبک هزارجریبی، ۱۲۱۵، ش (۱) ۱۵۷۵، الهیات مشهد ۲/۷۱۰ // ~، عبدالله بن علی مدد خراسانی شامکانی سبزواری، ۱۲۱۶، ش ۲۳، الهیات تهران ۱/۸۰۲ // ~، حیدر علی بن کربلایی مسبب شیخ الکجوری، ۱۲۱۶، ش ۳۷۶، شاهچراغ ۲/۱۳۸ // ~، محمد باقر بن محمد علی کرمنشاهی ۱۲۱۷، ش ۳۴۲۱، مجلس ۱/۲۸۲ (۳) // ۱۰ // ~، محمد حسن بن محمد جعفر، ۱۲۲۰، ش ۱۱۵ - ۵۸۱۲، آستانه ۱۷۰ // ~، محمد باقر بن آقا رضای شهرداری، ۱۲۲۳، ش ۹۲، الهیات تهران ۱/۶۶۸ // ~، محمد بن علی قلی بیگ داعی، ۱۲۲۴، ش ۹۰۷۵، مرعشی ۲۳/۲۲۸ // ~، محمد باقر، ۱۲۲۴، ش ۱۱۶۶، ملی ۹/۱۵۲ // ~، ۱۲۲۵، ش ۲۸۴۳، آستا ۵/۵۱۲ // نستعلیق، احمد بن ملا محمد صالح آملی مازندرانی، ۱۲۲۸، ش ۱۷۷۸، گلپایگانی ۳/۵۹ // نسخ، لطف الله بن محمد باقر، ۱۲۲۸، ش ۱۰۴۳، هزار و پانصد، ۲۲۸ // ~، محمد باقر خوئی، ۱۲۳۰، ش ۲۶۰۸، آستا ۲/۱۲۳ (تا مواریت) // ~، علی اکبر آبنکاری گیلانی، ۱۲۳۱، ش ۱۴۳۴۲، آستا [رویت] // ~، ۱۲۳۲، ش ۱۲۵۴۸، آستا [رویت] // ~، ۱۲۳۳، حسینییه شوشتریها (نجف) ۸۲۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ~، علی اکبر بن حاج محمد مراغی، ۱۲۳۴، ش ۳۱۱، حجتیه ۸۹ // ~، ۱۲۳۴، ش ۸۲۷، مسجد اعظم ۳۷۷ // نستعلیق، زین العابدین بن حسینعلی لزوری، ۱۲۳۶، ش ۱۰۰۴۳، مرعشی ۲۶/۳۴ // نسخ، علی محمد، ۱۲۴۴، حسینییه شوشتریها (نجف) ش ۲۸۱، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ~، ۱۲۴۷، مدرسه آخوند همدان ش ۴۷۵، ف. رشت و همدان ۱۳۶۳ // ~، شکرالله بن رجب، ۱۲۵۰، ش ۲۲۷۶، ملی ۱۱/۶۸۴ // ~، سده ۱۳، ش ۶۱۲۸، سپهسالار ۵/۶۲۰ // ~، ش ۶۱۳۵، سپهسالار ۵/۶۲۰ (صید و ذباجه و اندکی از نکاح) // ~، ش (۲) ۱۲۲، الهیات تهران ۱/۸۰۳ // ~، ش ۱۷۵۱۸، آستا [رویت] (از کتاب وصیت تا نکاح) // ~، ش ۱۵۷۱۶، آستا [رویت] // ~، وقف ۱۳۰۹، ش ۳۹۹، آستا ۲/۱۲۳ // ~، عبدالله بن زین العابدین مشهدی، ش ۳۹۵، حجتیه ۸۹ // ~، محمد بن حسین بن حاج عبدالله، بی تا، ش ۱۵۴، امام عصر شیراز ۱۳۷ // ~، بی تا، ش ۵۵۹، ملی فارس ۲/۱۹۰ // ~، ش ۲۶۰۸، سپهسالار ۱/۵۳۰ // ~، ش ۶۸، ملی فارس ۱/۶۲ // ~، ~،

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۵۹

ش ۴۸۹، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، ش ۹۷۸، فیضیه ۱/۲۶۵ // ~، مدرسه چهل ستون ش ۱۸۶، نسخه‌ها ۱/۳۴۰ (با حواشی آقا هادی) // ~، ش ۲۱۸، حجتیه ۸۸ // ~، حسینییه شوشتریها (نجف) ۲۶۳، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ~، ش ۲۵۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۲ و ۱۱ // ~، ش ۶۴۴۹، آستا ۵/۵۱۲ // ~، ش ۶۴۴۹، آستا ۵/۵۱۲ // ~، ش ۱۴۷۰۷، آستا [رویت] // ~، ش ۲۷۵، مدرسه نمازی خوی ۱۳۹.

□ شرح

○ شرح المفاتیح / فیض کاشانی

ن. خ. نستعلیق و نسخ، سده ۱۲، ش ۵۴۷۱، مجلس ۱۶/۳۷۲.

○ شرح مفاتیح الشرایع / نورالدین محمد هادی کاشانی (برادر زاده فیض) شارح متن کامل مفاتیح الشرایع را در ضمن دو مجلد شرح می‌کند

آغاز / الحمد لله الذی منّ علی عباده بما شرع لهم من شرایع الاسلام

انجام / والعالم لیس اهلاً للاعتراض علی اهله ثم الحمد لله الملك العالم

ن. خ. نسخ، ۱۱۰۴، ش ۶۱۳۴، سپهسالار ۵/۳۲۶ (تا پایان حج) // ~، اسدالله بن ابوالمعالی حسینی، ۱۱۲۳، ش ۵۷۳۹، مرعشی ۱۵/۱۳۳ (جلد دوم) // نستعلیق، ۱۱۹۹، ش ۱۱۱۸۱، آستا [رویت] // نسخ، سده ۱۲، ش ۳۱ ب، الهیات مشهد ۱/۵۹۱ // ~، محمد جواد بن محمد علی حسن آبادی، ۱۲۶۳، ۱۲۶۶، ش ۲۴۵۸ - ۲۴۵۷، آستا ۲/۷۷ // ~، سده ۱۲، ش ۱۴۲۱، ملک ۱/۴۴۶ (از آغاز تا باب ولایت و تصرف) // ~، سده ۱۳، ش ۱۰۴۳۳، مرعشی ۲۶/۳۵۵ (از زکات تا شفعه) // ~، ابن سید علی اکبر حسینی، اهدایی مشکوة ش ۷۱۴، دانشگاه تهران ۱۹۴۱ / (۳) ۳ // ~، بی‌تا، ش ۲۷۸۴، آستا ۵/۴۶۱ // نستعلیق، ~، ش ۷۷۷۳، آستا [رویت] // نسخ، ~، ش ۲۱ ب، الهیات تهران ۲/۲۴۳.

○ شرح مفاتیح الشرایع / ملا محمد حسین بن محمد حسن جبلانی اصفهانی لنبانی متوفی ۱۱۲۹ ق. ← الذریعه ۱۴/۷۶

○ شرح مفاتیح الشرایع / ملا ابوالحسن فتونی عاملی نجفی

نام دیگر این شرح "شریعة الشیعة" که شارح آن ربه سال ۱۱۲۹ نگاشته است. الذریعه ۱۴/۷۵
ن. خ. نسخ، سده ۱۳، دانشگاه لس آنجلس M 1106، نسخه‌ها ۱۲/۲۷۱ و ۱۱.

○ **الذخر الرائع فی شرح مفاتیح الشرایع** / سید عبدالله بن نورالدین موسوی جزائری متوفی ۱۱۷۳.

شرح مزجی استدلالی است بر کتاب مفاتیح الشرائع، با نقل اقوال بعضی از فقها و رد و ایراد آنها. شارح در آغاز مقدمه‌ای در چند فصل در اصول فقه بیان می‌کند به نظر می‌رسد تنها مقدمه و کتاب طهارت و صلاة را شرح کرده است.

ریحانه ۳/۱۱۵: الذریعه ۱۴/۷۵، ۱۰/۹.

ن. خ. نستعلیق، شارح، ش ۳۵۵۰، مرعشی ۹/۳۴۲ // نسخ، محمد بن علی بن حسین عصفوری، ۱۲۳۵، تملک کتابخانه سید خلیفه بود، الذریعه ۱۰/۹.

○ **شرح مفاتیح الشرایع** / سید ابراهیم بن محمد باقر رضوی قمی نجفی همدانی (زنده به سال ۱۱۶۸) ← ریحانه ۳/۴۳۱: الذریعه ۶/۲۱۲.

○ **شرح مفاتیح الشرایع** / محمد باقر بن ملا محمد اکمل معروف به وحید بهبهانی متوفی ۱۲۰۶ ق.

این شرح شامل کتاب الطهاره، الصلاة، الصوم، الزکاة والخمس می‌باشد. که در ضمن هشت مجلد نگاشته شده است (الذریعه ۱۴/۷۵).

ن. خ. نسخ و نستعلیق، سده ۱۲۲ ش ۴، هیات تهران ۱/۷۸۴ (اجتهاد و تقلید تا آخر خمس) // ~، ۱۱۹۵، الذریعه ۱۴/۷۵ // ~، سده ۱۲، ش ۲۳۹۱، آستا ۲/۵۵ (با عنوان حاشیه آمده است) // تملک کتابخانه امیر المومنین (نجف)، کتابت ۱۲۰۶، الذریعه ۱۴/۷۵ // نسخ، ابوالحسن بن عبدالله، ۱۲۰۷، هدایای مشکوٰۃ ش ۷۱۸، دانشگاه تهران ۱۹۴۳ / (۳) ۳ // ~، ۱۲۲۲، ش (۱) ۳۵۲۴، مسجد اعظم ۶۳۴ (شرح مقدمه) // نستعلیق، احمد بن علی خوانساری، ۲۵ - ۱۲۲۳، ش (۵) ۱۵۲۰، فیضیه ۳/۹۷ (مقدمه) // شکسته نستعلیق، ۱۲۲۵، ش ۲۷۴۱، ملک ۱/۴۴۵ // نسخ، ۱۲۳۰، ش ۶۵۱۴، آستا [رویت] // ~، ۱۲۳۱، ش ۶۵۱۵، آستا ۲۵/۲۶۳ (از مبحث غسل تا آخر قبله) // ~، ۱۲۳۴، ش ۵۶، فیضیه ۱/۲۵۰ (صلوة، زکوة و خمس) // ~، جاسم بن محمد آل علی مشهدی، ۱۲۴۰، ش ۱۹۵، مسجد اعظم ۳۶۶ (طهارت و صلاة) // ~، ۱۲۴۴، ش ۸۸۳۰، مرعشی ۲۳/۲۱ (زکاة) // ~، ۱۲۴۵، ش (۱۲) ۴۵۸، مرعشی ۲/۶۵ // ~، ش (۲) ۵، هیات تهران ۱/۷۸۴ (صلاة) // ~، ۱۲۶۴، ش (۱) ۵، هیات تهران ۱/۷۸۴ (طهارت) // ~، ۱۲۶۸، ش ۹۵۳۶، آستا [رویت] // ~، سده ۱۳، ش ۹۸۰۹، دانشگاه تهران ۱۷/۲۸۹ // ~، ش ۱۷۲۹۹، آستا [رویت] // شکسته نستعلیق، ش ۲۱۹۷، ملک ۱/۴۴۵ // نسخ، ش ۲۶۱۷، ملک ۱/۴۴۵ (از قیام تا قرائت صلوة) // ~، ش ۱۵۸۸، دانشگاه تهران ۸/۱۵۸۸ // ~،

کتاب شناسی آثار فیض / ۲۶۱

ش، (۸) ۱۵۵۴، فیضیه ۳/۱۰۰ (مقدمه) // ، ، ، دانشگاه لس آنجلس ش M 939،
نسخه‌ها ۱۲/۲۷۰ و ۱۱ // نسخ، بی تا، ش (۳) ۴۰۷، مجلس ۲۲/۱۶۱ (الصلوة) // ، ، ،
ش ۱۴۷۲۴، آستا [رویت] // ، ، ، ش ۷۷۷۲، آستا [رویت] // ، ، ، ش ۸۸۹۹
[رویت] // ، ، ، ش ۷۷۷۵، آستا [رویت] // ، ، ، ش ۹۵۳۷، آستا [رویت] // ، ، ،
، تملک طباطبائی تبریزی، نسخه‌ها ۷/۵۱۶ (از آغاز تا زکاة) // ، ، ، ش ۱۷۲۴،
گلپایگانی ۳/۳۰ (الصلوة) // ، ، ، ش ۱۶۸۰، گلپایگانی ۳/۱۳ (طهارت) // ، ، ،
ش ۱۶۹۶، گلپایگانی ۳/۱۳ (طهارت) // ، ، ، ش (۳) ۳۱۱۱۴، مجلس ۲۲/۱۶۱
(الصلوة) // تملک سلطان المتکلمین، الذریعه ۱۴/۷۵ (تا آخر احکام البئر) // تملک کتابخانه
شیخ الشریعة اصفهانی نجفی (نجف)، الذریعه ۱۴/۷۵ // تملک کتابخانه سید محمد حجت
کوهکمری (نجف)، الذریعه ۱۴/۷۵ // تملک حسن صدرالدین کاظمی، الذریعه ۱۴/۷۵.

○ **مفتاح المجامع بمفاتیح الشرایع / محمد علی بن محمد باقر بهبهانی، متوفی ۱۲۱۶.**

شرحی است بر مقدمه کتاب مفاتیح الشرایع و برخی بر این باورند که آقامحمد علی، مقداری
از باب مطاعم را نیز شرح نموده است. الذریعه ۲۱/۳۴۷.

ن . خ . نسخ، سده ۱۳، ش ۱۲۵، الهیات تهران ۱/۷۸۷ // ، ، ، ش ۸۲۸، الهیات
تهران ۲/۲۲ // ، ، ، بی تا، ش ۹۶۴۳، آستا [رویت] // تملک شیخ هادی کاشف الغطاء،
الذریعه ۲۱/۳۴۷ // تملک محمد باقر حجت (کربلا)، الذریعه ۲۱/۳۴۷.

○ **المصابیح فی شرح مفاتیح الشرایع / محمد رضا بن عبدالمطلب تبریزی متوفی ۱۲۰۸.**

شارح کتاب المطاعم و المشارب را در یک جلد شرح و تفصیل نموده است. الذریعه
۲۱/۸۰.

ن . خ . نسخ، شارح، تملک قاسم محیی الدین جامعی، الذریعه ۲۱/۸۰.

○ **شرح مفاتیح الشرایع / عبدالله بن شیخ علی بن یحیی جد حفصی بحرانی متوفی ۱۲۱۶ ق.**

نام دیگر این شرح انوار المصابیح است. الذریعه ۱۴/۷۷.

○ **الانوار اللوامع فی شرح مفاتیح الشرایع / حسین بن محمد بن احمد عصفوری
بحرانی متوفی ۱۲۱۶ ق.**

شرح مزجی استدلالی مفصلی است بر کتاب مفاتیح الشرایع در چهارده جز. به حسب تقسیم

شارح. این شرح را المصابیح اللوامع نیز خوانده‌اند. کشف الحجب ۳۵۵: الذریعه ۱۴/۷۶.

ن. خ. نسخ، عبد علی بحرانی اوالی، ۱۲۱۶، ش ۱۶۳۰، مرعشی ۵/۳۳ // تملک سید محمد حجت کوهکمری (نجف). الذریعه ۱۴/۷۶.

○ شرح مفاتیح الشرایع / سید علی بن محمد علی طباطبائی متوفی ۱۲۳۱ (ق) وی احتمالاً کتاب الصلوة را در یک مجلد شرح کرده است. کشف الحجب ۳۵۴: الذریعه ۱۴/۷۷.

ن. خ. نسخ، صادق بن حسین، ۱۲۳۵، ش ۷۲۵۳، آستا ۵/۴۶۳ // نسخ، علی بن زین العابدین، ۱۲۴۳، دانشگاه لس آنجلس M 1317، نسخه‌ها ۱۲/۲۷۰ و ۱۱ // صفی بن عبدالنبی شوشتری ۱۳۰۵، ش ۲۷۷، سپهسالار ۵/۲۳۶ // تملک کتابخانه شیخ علی کاشف الغطاء، الذریعه ۱۴/۷۷ // کتابت فرزند شارح در کربلا، الذریعه ۱۴/۷۷ // کتابت شیخ ابراهیم بن شیخ حسن قفطان، تملک عبدالحسین شیخ العراقین (کربلا)، الذریعه ۱۴/۷۷.

○ شرح مفاتیح الشرایع / سید عبدالله بن محمد رضا شبر متوفی ۱۲۴۲. این شرح شامل جمیع مسائل فقه است و آن را مصابیح الظلام نیز نامیده‌اند. شارح، خلاصه‌ای از این شرح فراهم آورده و آن را المصباح الساطع نامیده است. الذریعه ۱۴/۷۷.

ن. خ. نسخ، بی تا، ش ۱۳۴۴۴، آستا [رویت].

○ المصابیح فی شرح المفاتیح / محمد جعفر بن محمد علی بن محمد باقر بهبهانی (متوفی ۵۹ - ۱۲۵۳). شارح این شرح را به پایان نرسانده است. الذریعه ۱۴/۷۷.

ن. خ. نسخ، شارح، ش (۲) ۱۲۴، الهیات تهران ۱/۸۰۰ (عطایا تا پایان وصایا) // بی تا، ش (۱) ۱۲۴، الهیات تهران ۱/۸۰۰ (مناکح و موالید).

○ نهاية المرام فی شرح المفاتیح / سید مجاهد محمد بن علی طباطبائی متوفی ۱۲۴۲. گویا تنها کتاب الطهارة را شرح نموده است. الذریعه ۱۴/۷۸.

ن. خ. تملک نوه شارح، با تاریخ کتابت ۱۲۰۵، الذریعه ۲۴/۴۰۷.

کتاب شناسی آثار فیض / ۲۶۳

○ شرح مفاتیح الشرایع / شیخ سلیمان بن احمد آل عبدالجبار قطیفی متوفی ۱۲۶۶. الذریعه ۱۴/۷۷.

ن . خ تملک شیخ علی جشی در کربلا، الذریعه ۱۴/۷۷ (کتاب الطهارة والصلاة).

○ شرح مفاتیح الشرایع / آقا محمود بن آقا محمد علی کرمنشاهی متوفی ۱۲۶۹ ق. الذریعه ۱۴/۷۹.

ن . خ تملک احمد کرمنشاهی (نوه پسر شاری) در سه مجلد، الذریعه ۱۴/۷۹.

○ انارة المصابیح فی اصول شرح المفاتیح / ملا محمد رضا بن محمد مؤمن قمی (سده ۱۳).

شارح در صدد بوده که شرحی بر مفاتیح الشرایع بنویسد. وی در آغاز شروع به ذکر مقدمه ای در اصول فقه می کند. این مقدمه به اندازه یک جلد کتاب معالم می شود و مشخص نیست که این شرح را ادامه می دهد یا خیر؟ الذریعه ۱۴/۷۸.

ن . خ نستعلیق، شارح، ش (۱) ۳۳۷۴، مرعشی ۹/۱۴۸

○ مبتغی الافهام فی شرح مفاتیح شرائع الاسلام / میرزا عبد الوهاب بن محمد صالح برغانی قزوینی (سده ۱۳). شرح مختصری است بر کتاب مفاتیح الشرایع

ن . خ نسخ، غلامعلی بن علی مردان شالی قزوینی، ۱۲۶۶، ش ۳۲۰۲، مرعشی ۹/۴.

○ مفتاح ابواب الشریعة فی شرح مفاتیح الشرایع / سید محمد بن عبدالکریم جد بحرالعلوم طباطبائی بروجردی. این شرح شامل دو مجلد است و شارح آن را به پایان نبرده است.

ن . خ تملک سید جعفر بن سید باقر آل بحرالعلوم (نجف)، الذریعه ۲۱/۳۱۴ // تملک حسین بروجردی، الذریعه ۲۱/۳۱۵ (در صلاة).

○ شرح مفاتیح الشرایع / [سید ابوالقاسم بن عباس] شامل بحث قیام تا آخر مباحث قرائت.

ن . خ شکسته نستعلیق، بی تا، ش ۲۸۱۳، آستا ۵/۴۶۴.

□ حواشی

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / محمد بن محسن مدعو به علم الهدی.

ن . خ نسخ، علم الهدی، ش ۱۴۸، مسجد اعظم ۳۷۶ (جلد دوم) // ~، ~، ش ۲۶۰۱، سپهسالار ۴/۲۷۸ // ~، ۱۰۹۲، اهدایی مشکوة ش ۷۱۲، دانشگاه تهران ۲۰۶۴ / (۳) // ۳ ~، ~، تملک کتابخانه علامه فیضی، دیوان علامه محمد محسن فیض ۳۵ (با عنوان: تعلیقه) // ~، ۱۱۱۶، تملک طباطبائی تبریزی، نسخه ها ۷/۵۲۳ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، تملک صدرالاسلام خوئی، الذریعه ۶/۲۱۴.

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / ملا محمد یوسف بن محمد علی لاهیجی (سده ۱۱).

ن . خ تملک کتابخانه التستریه، الذریعه ۶/۲۱۴ (با عنوان: فتح المفاتیح).

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / نورالدین محمد کاشانی.

ن . خ نسخ، بی تا، مدرسه چهل ستون ش ۱۸۶، آشنایی با چند نسخه خطی ۱/۳۴۰.

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / سید ابراهیم بن محمد باقر رضوی قمی (زنده به سال ۱۱۶۸). الذریعه ۶/۲۱۲.

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / سید حمیدر عاملی (سده ۱۲). الذریعه ۶/۲۱۳.

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / محمد بن علی... احسائی بحرانی (سده ۱۲).

ن . خ نسخ، محشی، تملک کتابخانه مجدالدین، الذریعه ۶/۲۱۴ (ترجمه حواشی نیز در همانجا موجود است).

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / محمد باقر بن ملا محمد اکمل معروف به وحید بهبهانی متوفی ۱۲۰۶ ق.

این اثر حاشیه‌ای است بر مفاتیح الشرایع در ضمن چهار مقاله.
(۱) در اصولی که در احکام به آنها احتجاج می‌شود؛ (۲) قیاس در نظر شیعه؛ (۳) اجماع و اقسام آن؛ (۴) عدم حجیت قول مجتهد میت. الذریعه ۶/۲۱۳.

ن. خ. تملک سبط حجة الاسلام رشتی، الذریعه ۶/۲۱۳ (سه مقاله اول) // نسخ، ۱۲۴۵، ش (۱۱) ۴۵۸، مرعشی ۲/۶۴ (مقاله چهارم).

ن. چ. الاجماع، حاشیه علی دیباجة المفاتیح / همو. بی‌جا: بی‌نا، بی‌تا. (سنگی).

○ حاشیه علی مفاتیح الشرایع / میرزا محمد بن سلیمان تنکابنی متوفی ۱۳۰۲. الذریعه ۶/۲۱۳.

□ ن. چ.

به اهتمام عمادالدین الموسوی البحرانی. بیروت: مؤسسة الاعلمی، ۱۳۸۸ ق. ج. // به کوشش مهدی رجائی. قم: مجمع الذخائر الاسلامیه، ۱۴۰۱ ق. ۳ ج.

[۹۳]

مفتاح الخیر

○ عنوان دیگر: A مفاتیح الخیر

کتابی است در فضیلت نماز و بیان اقسام، شرایط و اوقات آن، که مؤلف در کتاب ترجمه الصلاة به آنها اشاره نکرده بود. فیض آن را به سال ۱۰۷۲ در ضمن هشت در بدین ترتیب تدوین می‌کند:

در اول: در فضیلت نماز و عقاب تارک آن؛ در دوم: در اقسام نماز و عدد رکعات آن؛ در سوم: در شرایط و جوب و صحت نماز؛ در چهارم: در شرایط تقصیر در سفر؛ در پنجم: در اوقات نمازهای واجب و مستحب؛ در ششم: در تلافی خلل؛ در هفتم: در تلافی شک در عدد رکعات؛ در هشتم: در تلافی نمازی که فوت شده.

یکم [۵۳]؛ دوم [۷۲]؛ لولوة ۱۲۷؛ قصص ۲۵۵؛ الذریعه ۳۰۲، ۲۱/۳۲۹.

آغاز / منت خدای را عزّ و جلّ که بندگان را به خطاب اقیموا الصلوة نوازش نمود...

انجام / لیکن نماز گزاردن افضل است از مدد دادن. به انجام آمد کتاب مفتاح الخیر در

شهر محرم الحرام و تاریخ اتمام ملفوظ شهر محرم الحرام = ۱۰۷۲.

□ ن . خ

نسخ، سده ۱۱، ش (۷) ۶۳۹۸، سپهسالار ۵/۶۲۴ // ~، ش (۵) ۱۴۱۵، هزار و پانصد ۳۶۸ // ~، ش (۳) ۱۰۱۷۷، مرعشی ۲۶/۱۳۵ // نستعلیق، غلامعلی مشهور به محمد امین خوانساری، ش (۳) ۱۰۰۲، الهیات مشهد ۲/۱۵۳ // ~، احمد صفائی خوانساری، سده ۱۴، ش (۳) ۱۱۱۸، هزار و پانصد ۳۴۲ // تملک کتابخانه الاسویه بنگال، ۲۱/۳۲۹ bo ۵/۵، الذریعه ۶۵۹.

[۹۴]

منتخب الاوراد

گزیده ای از کتاب خلاصه الاذکار است که شامل اذکار و ادعیه ای است که مؤمن باید انجام دهد تا تقرب الهی حاصل شود. این رساله را فیض به درخواست علم الهدی به سال ۱۰۶۶ در اصفهان نگاشته است.

یکم [۴۴]؛ دوم [۴۴]؛ لولوة ۱۲۷؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانة ۴/۳۷۵.

آغاز / بسمله. نحمدک اللهم علی ما مننت به علینا من اجابة دعانا.

انجام / و ذلك فی ایام اقامتنا باصفهان صینته عن الجور و الطغیان و كتب الفقیر الی

ربه... محمد یدعی علم الهدی...

□ ن . خ

نستعلیق، علم الهدی، ۱۱۰۶، ش ۲۸۴۷، دانشگاه تهران ۱۰/۱۶۹۱.

[۹۵]

منتخب دیوان شمس

فیض منتخبی در سه هزار بیت از دیوان شمس فراهم آورده است.

فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۲۲/۴۱۸.

[۹۶]

منتخب رسائل اخوان الصفا

فیض منتخبی از رسائل اخوان الصفا در ضمن دو هزار بیت فراهم آورده است.

یکم [۸۹]؛ دوم [۲۱]؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۸/۱۰.

[۹۷]

منتخب فتوحات المکیه

انتخابی است از بعضی از ابواب کتاب فتوحات ابن عربی که فیض آن را در ضمن چهار هزار بیت فراهم آورده است.

فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۲۲/۴۱۸.

[۹۸]

منتخب مثنوی

عنوان دیگر: A سراج السالکین B لب لباب مثنوی

منتخبی است از مثنوی مولوی در ضمن هشت هزار بیت که فیض آن را فراهم آورده است.

یکم [۱۰۹]؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۲۲/۳۷۳، ۱۸/۲۹۰، ۱۲/۱۵۷.

□ ن. خ

شکسته نستعلیق، سده ۱۱، ش ۵۱۰۷، ملک ۲/۳۷.

[۹۹]

المنتخب الصغیر

منتخبی است مختصر از گلزار قدس ← گلزار قدس

[۱۰۰]

المنتخب الکبیر

منتخبی است حجیم که فیض از گلزار قدس فراهم آورده است ← گلزار قدس

[۱۰۱]

منتخب مکاتیب قطب الدین محیی

فیض از مکاتیب قطب الدین محیی (متوفی ۹۰۰ ق.) در ضمن چهار هزار بیت منتخبی فراهم آورده است.

یکم [۹۱]؛ دوم [۲۳]؛ فوائد ۶۳۵؛ الذریعه ۲۲/۴۳۸.

[۱۰۲]

منشآت

فیض نامه‌هایی به سلطان، بزرگان و یاران خود نوشته و آنها نیز پاسخهایی برای وی نگاشته‌اند. این نامه‌ها حاوی مطالب گوناگونی در مسائل ادبی، عرفانی و اجتماعی است که برای شناخت آراء و افکار فیض قابل تأمل و اهمیت می‌باشد. تعدادی از این نامه‌ها به کوشش آقای مصطفی فیضی کاشانی در مقدمه کلیات دیوان فیض چاپ شده است و ما به همه نامه‌های شناخته شده فیض فهرستوار اشاره می‌کنیم:

○ فیض ← ملا عبدالرزاق فیاض لاهیجی

آغاز / قلم گرفتم و گفتم مگر دعا بنویسم / دعا به یار جفاکار بی وفا بنویسم
ن. خ جنگ عرفان، سپهسالار ← مقدمه دیوان فیض، به کوشش مصطفی فیضی.^۱ //
نسخ، مرتضی بن احمد حسینی گیلانی، سده ۱۳، ش (۴) ۵۷۴۴، ملک ۹/۱۱.
ن. چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض کاشانی، به کوشش مصطفی فیضی
.. تهران: اسوه، ۱۳۷۱. ص ۱۵۳.

○ فیاض لاهیجی ← فیض

آغاز / دلم خوش است اگر شکوه گر دعا بنویسی / که هر چه تو بنویسی به مدعا
بنویسی.
ن. خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان فیض.
ن. چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض کاشانی، به کوشش مصطفی فیضی
.. تهران: اسوه، ۱۳۷۱. صص ۱۵۴ - ۱۵۳.

○ فیض ← فیاض لاهیجی

آغاز / رزقکم الله التخلی من الصفات الناسوتیة... مسموع شد که مدتی در بیماری

---

۱. این جنگ را در فهرست سپهسالار نیافتیم.

- ن . خ   نستعلیق، ۱۱۰۱، ش ۲۹۳۱، سپهسالار ۲/۸۰.
ن . چ   کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض کاشانی، به کوشش مصطفی فیضی.
اص ۷۷.

○ فیض ← شیخ جمال الدین نجفی (عربی)

- آغاز / بسمله. اما بعد فان السعید من سمع النداء فاجاب، والشقی من ابصر الحق و
ارخی الحجاب
ن . خ   نسخ، ۱۰۶۷، ش (۱۳) ۵۹۰۶، ملک ۹/۱۰۰ // نستعلیق، سده ۱۳، ش (۵)
۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳

○ فیض ← اعتماد الدولة العباسية (عربی)

- ن . خ   نستعلیق، سده ۱۳، ش (۱) ۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳.

○ فیض ← محمد سعید قمی (فارسی)

○ محمد سعید قمی ← فیض (فارسی)

○ فیض ← محمد سعید قمی

- ن . خ   نستعلیق، سده ۱۲، ش (۲۷) ۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳ // نسخ، احمد
رشتی، ۱۲۷۰، اصغر مهدوی ش (۹) ۳۶۴، نسخه ها ۲/۱۷۸.

○ شاه عباس ← فیض (فارسی)

○ فیض ← شاه عباس (فارسی)

○ شاه عباس ← فیض (عربی)

○ فیض ← شاه عباس

ن. خ نستعلیق، سده ۱۳، ش ۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳.

○ فیض ← امیر محمد خان خیر سمنانی (عربی)
ن. خ نستعلیق، سده ۱۲، ش (۳۲) ۸۲۳۱، دانشگاه تهران ۱۷/۶۶ // ~، سده ۱۳، ش ۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳.

آغاز / به خدایی که ز فیضش بود آثار وجودم / که در ایام فراق تو نه بودم نه نبودم

○ فیض ← عنقاو خان پسر آصف خان (فارسی)
ن. خ نستعلیق، سده ۱۳، ش ۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳.

○ فیض ← دوستی در سال ۱۰۶۵
ن. خ نستعلیق، سده ۱۳، ش ۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳.

○ سید ماجد بن محمد بحرانی ← فیض

○ فیض ← سید ماجد بن محمد بحرانی.
ن. خ نستعلیق، سده ۱۳، ش ۴۶۰۲، دانشگاه تهران ۱۴/۳۵۳۳.

○ میر محمد طباطبائی (خیر) ← فیض
ن. خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات فیض. ص ۱۵۱.

○ فیض ← پاسخ به مدایح یاران

آغاز / هر یک از اخوان غزل گفته است در اجلال فیض / عکس خود دیده است در
آئینه احوال فیض.

ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات فیض. ص ۱۵۵.

○ ملا محمد محسن عرفان ← فیض

آغاز / یا غایت عن عینی لاعن مالی / القرب الیک منتهی آمالی
ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات فیض. ص ۱۶۱.

○ ملا محمد محسن عرفان ← فیض

آغاز / ای نام تو زینت زبانها / وی یاد تو مونس روانها
ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان. ص ۱۶۵.

○ فیض ← ملا محمد محسن عرفان

آغاز / ای باد صبا سلام یاران برسان / شرح غم ما به غمکسازان برسان
ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان. ص ۱۳۵.

○ فیض ← نواب خان (ظفر)

آغاز / در دل شب خیر از عالم جانم کردند / خبری آمده از بی خبرانم کردند
ن . خ نستعلیق، ۱۱۰۱، ش (۱) ۲۹۳۱، سپهسالار ۲/۸۰.
ن . چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیضی، به کوشش مصطفی فیضی.

○ نواب خان (ظفر) ← فیض

آغاز / همچو سوسن به شنا دوش زبانم کردند / با خبر از روش هر دو جهانم کردند

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۷۳

- ن . خ نستعلیق، ۲ - ۱۱۰۱، ش ۲۹۳۱، سپهسالار ۲/۸۰.
ن . چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض، به کوشش مصطفی فیضی.

○ فیض ← نَوَاب خان (ظفر)

- آغاز / به سلامت و عافیت و به انجاح مهمّات مبارکه مفوضه موفق و مهتدی باشند.
ن . خ نستعلیق، ۲ - ۱۱۰۱، ش ۲۹۳۱، سپهسالار ۲/۸۰.
ن . چ کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض، به کوشش مصطفی فیضی.

○ فیض ← نَوَاب خان (ظفر)

- آغاز / رسید از ظفر نامه‌ای معتبر / ز روی ادب کردم او را نظر
ن . خ جنگ عرفان، سپهسالار، به نقل از مصطفی فیضی در کلیات دیوان. ص ۱۷۷.

- ملا مقیم مشهدی ← فیض
ن . خ نسخ، بی‌تا، ش ۸۵۵، فیضیه ۲/۵۴.

- فیض ← ملا مقیم مشهدی
ن . خ نسخ، ۱۰۸۸، ش (۱) ۴۲۸۲، دانشگاه تهران ۱۳/۳۲۵۰ // ~، موسی بن
حسن کرکری لیوارجانی، ۱۳۴۱، ش (۹) ۴۲۶۳، دانشگاه تهران ۱۳/۳۲۳۵ // ~، ش ۸۵۵،
فیضیه ۲/۵۴.

- فیض ← علم الهدی
ن . خ شکسته نستعلیق، سده ۱۲، ش (۳۵) ۸۲۳۱، دانشگاه تهران ۱۷/۶۶.

○ فیض ← ندر علی بیک متخلص به الفت
ن. خ نستعلیق، ۲ - ۱۱۰۱، ش ۲۹۳۱، سپهسالار ۲/۸۱.

○ ندر علی بیک ← فیض
ن. خ نستعلیق، ۲ - ۱۱۰۱، ش ۲۹۳۱، سپهسالار ۲/۸۲.

○ فیض ← محمد قاسم خراسانی

پاسخی است که فیض به سوال محمد قاسم در مورد اشتراک معنوی یا لفظی وجود بیان می‌دارد.
ن. خ نسخ، احمد رشتی، ۱۲۷۰، اصغر مهدوی ش (۱۶) ۳۶۴.

[۱۰۳]

منهاج النجاة

عنوان دیگر: A منهاج النجاة B شرح حدیث طلب العلم

کتاب مختصری است در اصول دین و اقسام طاعات. مشتمل بر یک مقدمه و دو مقصد. هر مقصد شامل ۵ باب، و هر باب از چند هدیه تشکیل می‌شود. مقصد اول در ارکان یعنی توحید، نبوت، عدل، امامت و معاد؛ مقصد دوم در اعمال، یعنی طاعات جوارح، طاعات قلب و گناهان آنها. و در ضمن این مقصد به چگونگی آداب معاشرت با مردم و دستوره‌های اخلاقی دیگر می‌پردازد و از اعتقادات خواجه طوسی و شرح ارشاد اردبیلی یاد می‌کند.

فیض این اثر را در ۲۰۰۰ بیت، به سال ۱۰۴۲ نگارش نموده است.

یکم [۴۱]؛ دوم [۴۱]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۱۲۶؛ روضات ۶/۹۳؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ الذریعه ۲۳/۱۹۹.

آغاز/ الحمد لله الذي هدانا للدين القويم والنهج المستقيم... اما بعد فيقول

انجام/ واغلب حظوظ النفس الاكل والوقاع و قصد الخير بهما غير ممتنع لمن غلب على غلبه هم الآخرة.

□ ن . خ

نسخ، طاهر حسینی انجدانی، ۱۰۳۴، ش (۵) ۴۲۱۶، مرعشی ۱۱/۲۲۰ // ~، مقصود بن محمد امین بن همایون محمد بن خواجه حیدر علی جرفادقانی، ۱۰۴۴، ش (۱) ۶۰۰، هزار وپانصد ۲۷۲ // ~، بهرام، ۱۰۶۷، ش ۱۶۶۲، فیضیه ۱/۲۸۰ // نستعلیق، محمد سنجر بن محمد کاظم، ۱۰۷۱، مشکوة ش ۱۰۹۲، دانشگاه تهران ۶۸۱ / (۱) ۳ // نسخ، صفی الله، ۱۰۷۴، ش ۱۰۸۲۷، آستا ۱۱/۴۰۴ // ~، عوض بن محمد امین رضوی مشهدی، ۱۰۷۵، ش ۲۴۹۷، مرعشی ۷/۸۶ // ~، ۱۰۷۵ (از روی نسخه علم الهدی)، ش ۵۸۳۵، مرعشی ۱۵/۲۱۸ // ~، سلطان محمد بن محمد چریک دماوندی، ۱۰۷۶، ش ۱۱۸۳، فیضیه ۱/۲۸۰ // ~، [۱۰۸۲]، ش ۶۴۲، گوهرشاد ۲/۷۵۵ // ~، محمد علی کربلانی، ۱۰۸۴، ش ۲۲۲۶، گلپایگانی ۳/۲۰۰ // ~، ضیاءالدين بن عبدالحسين سبزواری، ۱۰۸۵، ش (۱) ۱۹۲۲ع، ملی ۱۰/۵۹۱ // ~، ۱۰۸۶، ش (۳) ۹۵۴، هزار وپانصد ۳۱۱ // نستعلیق، ۱۰۹۹، ش ۴۱۲۸، دانشگاه تهران ۱۳/۳۱۰۶ // سده ۱۱، ش (۱) ۵۵۱، هزار وپانصد ۲۶۶ // زکی‌الدين، سده ۱۲ - ۱۱، حسين مفتاح ش ۱۷۲، نسخه‌ها ۷/۳۰۲ // نسخ، ۱۱۰۹، ش (۲) ۱۶۴۰، دانشگاه تهران ۸/۲۱۸ // ~، پسر صدرالدين شیرازی، مقابله ۱۱۲۱، ش ۱۰۲۸، الهیات مشهد ۲/۱۸۷ // ~، ابوعلی عبدالله بن صدرالدين محمد بن ابراهيم (نواده مولف)، ش ۸۴۴۰، آستا ۱۱/۴۰۵ // ~، ۱۱۲۱، ش (۱) ۱۱۳۶۲، آستا ۱۱/۳۲۶ // ~، اسدالله الحسيني بن ابی‌المعالی، ۸-۱۱۲۴، ش (۴) ۱۴۳۹، ملی ۹/۴۶۶ // نستعلیق، محمد هادی ۱۱۳۴، ک. آخوند همدان (۲) ۱۲۵۶، رشت و همدان ۱۴۸۶ // نسخ، ۱۱۵۱، ک. آخوند همدان (۱) ۴۴۳، رشت و همدان ۱۴۱۰ // ~، ۱۱۶۷، ش ۹۵۹۳، مرعشی ۲۴/۳۲۷ // ~، ۱۱۶۸، ش ۱۴۲۴۸، آستا [رویت] // ~، ۱۱۷۷، ش ۶۹۸، مرعشی ۲/۲۹۳ // ~، ۱۱۸۸، ش ۱۵۶۲۳، آستا [رویت] // ~، سده ۱۲، حسینییه شوشتریها ش ۳۲۰، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۳ و ۱۱ // ~، سده ۱۲، ش (۳) ۷۰۰۱، ملی ۵/۲ // ~، سده ۱۲ [احتمالاً ۱۱]، ش ۱۲۳۵، گلپایگانی ۲/۱۸۳ // ~، ۱۲۱۹، ش (۱) ۱۴۱۵، گلپایگانی ۲/۲۵۷ // ~، عبدالرحيم بن كريم قمی کهکی، ۱۲۲۱، حسين مفتاح ش (۱۲) ۸۵۵، نسخه‌ها ۷/۱۳۴ // نستعلیق، ابوالحسن بن هادی حسینی، ۱۲۴۹، ش (۲) ۶۴۷۱، دانشگاه تهران ۱۶/۲۷۲ // ~، محمد طاهر بن محمد صالح حسینی مازندرانی، ۱۲۵۲، ش (۶) ۲۹۴۹، دانشگاه تهران ۱۰/۱۸۳۲ // ~، یا نسخ، ۱۲۵۴، ش (۲) ۱۳۸۹، ملی ۹/۳۹۹ // نستعلیق، محمد تقی بن محمد رضا کوردی گلپایگانی، ۱۲۶۴، ش (۳) ۱۵۱۸، دانشگاه تهران ۸/۱۵۲ (از باب معاصی

تا آخر کتاب) // نسخ، ابوالحسن بن ملا علی ونری لنجانی، ۱۲۶۲، ش (۲) ۱۹۹۹، مرعشی ۳/۷۳۱ // شکسته نستعلیق، میرزا محمد فراهانی، ۱۲۷۴، ش ۱۵۹۹، الهیات مشهد ۳/۷۳۱ // نسخ، محمد هادی ۱۲۸۰ (نسخه کهنه است و اوراقی از ابتدای آن را این کاتب نوشته است)، ش ۱۸۵۰، سپهسالار ۱/۳۳۱ // نستعلیق، میر سید حسین بن مهدی احوال تهرانی، ۱۲۸۰، ش (۲) ۵۸۹۶، دانشگاه تهران ۱۶/۱۳۷ // نسخ، ملا محمد ابراهیم قشلاقی، [قبل از ۱۲۸۸]، ش ۹۴۸، فیضیه ۱/۲۷۹ // سده ۱۳، ش ۱۲۵۷۹، آستا ۱۱/۴۰۶ // سده ۱۳، ش ۹۱۳۲، آستا ۱۱/۴۰۶ // سده ۱۳، ش (۴) ۳۵۶۵، مجلس ۱۵۳۰ / (۳) ۱۰ // سده ۱۳، ش ۱۴۰۶، گلپایگانی ۲/۱۸۳ // سده ۱۳، ش (۱) ۱۳۰۳، محمد علی، ۱۳۰۳، ش (۱) ۱۱۲۴۰، آستا ۱۱/۳۶۸ // سده ۱۳، ش (۱) ۲۶۵۱، مسجد اعظم ۵۷۶ // بی تا، ک. آخوند همدان ش ۲۳۲، رشت و همدان ۱۳۶۷ // سده ۱۳، ش (۳) ۷۰۰۱، مجلس ۲/۲۵ // سده ۱۳، ش ۶۷۱۴، آستا ۱۱/۴۰۵ // سده ۱۳، حاجی میرزا محمد ارباب قمی، بی تا، صد و شصت ۳۸ // بی تا، حسینیه شوشتریها (۸) ۲۴۷، نسخه‌ها ۱۲/۸۴۵ و ۱۱.

□ ترجمه

راه نجات / رضا رجب زاده -. تهران: پیام آزادی، بی تا. ۲۲۰ ص. (چاپ هفتم ۱۳۷۴).

□ ن. چ

-. تهران: بی تا، ۱۳۰۳ ق (سنگی)، به انضمام بشاره الشيعة -و- خلاصة الاذکار -و- ضیاء القلب -و- مرآة الاخرة -و- علم اليقين -و- عين اليقين // -. سده ۱۳، ش ۱۳۱۱ ق. ۱۹۱ ص (سنگی)، به انضمام خلاصة الاذکار -و- بشاره الشيعة -و- مرآة الاخرة -و- ضیاء القلب -و- الانصاف // به انضمام علم اليقين -و- مرآة الاخرة -. سده ۱۳، مطبعة سيد مرتضى، ۱۳۱۲. ۱۳۱۳ ۴۲۸ ص. // به کوشش غالب حسن -. بيروت: دار الاسلاميه، ۱۴۰۷. ۱۶۰ ص. // به کوشش قسم الدراسات الاسلاميه -. تهران: منشورات قسم الدراسات الاسلاميه، ۱۴۰۷، ۱۴۱۱ ق. ۱۴۶ ص.

[۱۰۴]

میزان القيامة

بجتهای مختصری است درباره میزان در روز قیامت، و چگونگی سنجش اعمال کفار و مؤمنین. مؤلف در این بحثها از آیات و احادیث بهره می برد و نگاهی به گفته های دیگران ندارد وی در رجب ۱۰۴۰ مطابق ماده تاریخ "عرف میزان القيامة" در ضمن

ششصد بیت نگارش این اثر را به اتمام رسانده است. ابواب شش گانه کتاب عبارتند از: الباب الاول: فی نقل ما ورد فی المیزان من الايات و الاخبار؛ الباب الثاني: فيما قال فيه المفسرون و النظائر؛ الباب الثالث: فی تمهید مقدمات لا بد منها فی بیان الغرض؛ الباب الرابع: فی بیان التحقیق الذی هو الغرض؛ الباب الخامس: فی تطبیق هذا التحقیق على الايات و الاخبار و الاقوال؛ الباب السادس: فی شرح بعض الاخبار المتعلقة بهذا المقال.

یکم [۲۷]؛ دوم [۵۸]؛ هدیه ۲/۶؛ امل ۲/۳۰۵؛ لولوة ۱۲۵؛ كشف الحجب ۵۷۴؛ ایضاح ۲/۶۱۳؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛ الذریعه ۲۳/۳۱۶.

آغاز/ بسمله. الحمد لله الذی رفع السماء و وضع المیزان الا تطغوا فی المیزان...

انجام/ و ختم اعمالنا بالباقيات الصالحات بحق محمد وآله موازين يوم القيامة و الادلة على محجة الاستقامة.

□ ن . خ

نسخ، رجب ۱۰۷۰، ش (۳) ۴۶۵۲، ملک ۷/۴۵۲ // نستعلیق، علم الهدی، ۱۰۷۲، ش (۵) ۶۳۶۸، آستا [رویت] // نسخ یا نستعلیق، سده ۱۲ - ۱۱، ش (۳) ۱۹۵۸، مجلس ۵/۴۶۱ // نسخ، ۱۱۰۷، ش (۳) ۱۹۸۵، مجلس ۵/۴۶۱ // ~، اسد الله الحسين ابن ابی المعالی، ۸ - ۱۱۲۴، ش (۸) ۱۴۳۹، ملی ۹/۴۶۹ // ~، محمد علی بن محمد مهدی اشرفی، ۱۱۲۶، مجموعه خوئی ش (۲) ۹ [۶۳۵۸۶]، مجلس ۷/۲۷۴ // ~، سده ۱۲، ش (۱) ۵۳۳۵، مجلس ۱۶/۲۴۸ // ~، علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی، ۱۲۲۲، ش (۴) ۱۴۳۰، مرعشی ۴/۲۱۳ // ~، محمد علی بن اسماعیل سدهی لنجانی، ۱۲۴۷، ش (۲) ۹۵۹۲، مرعشی ۲۴/۳۲۵ // ~، محمد بن علیرضا زنجانی مقیم قزوین ۱۲۷۶، الذریعه ۲۳/۳۱۷ // ~، عباس بن محمد طباطبائی، ۱۲۸۱، ش (۳) ۹۷۴۱، آستا [رویت] // ~، سده ۱۳، کتابخانه لس آنجلس ش (1) M 962، نسخه ها ۱۲/۷۰۲ و ۱۱ // ~، سید احمد صفائی خوانساری، ۱۳۴۱، ش (۵) ۱۴۹۳، هزار و پانصد ۳۸۰ // ~، بی تا، ش (۲) ۱۱۱۱، هزار و پانصد ۳۴۰.

[۱۰۵]

النخبة

عنوان دیگر: A النخبة الوجيزة B. النخبة فى الحكمة العملية و الاحكام الشرعيه
C. النخبة الكبرى D. النخبة المحسنية

در این کتاب مؤلف نخبة مسایل حکمت عملی و احکام شرعی را می آورد و مانند امام محمد غزالی باب دیگری در ابواب فقه می اندازد و مطالب آن را با حکمت عملی می آمیزد. او می گوید هر که در مدارک احکام دقت کند بین اموری که دلایل آن واضح و اموری که دلایل آن مشتبه است باید فرق گذارد. او باید به ترک شبهات پردازد تا نجات یابد. به این ترتیب امور از جهت حرمت و حلیت بر سه گونه است: حلال، حرام و یا بین آن دو که مشتبه می باشند و شخص حقیقت آنها را نمی داند. از این جا او به مسایل فقهی تنها از حیث ظاهر نمی نگرد بلکه از جهت باطن و تصفیه نفس به آن توجه می کند مثلاً راجع به طهارت تنها اکتفا به طهارت ظاهری نمی نماید بلکه طهارت باطن را نیز مورد بحث قرار می دهد. کتاب در ده باب به ترتیب زیر تدوین شده است: کتابهای الطهارة؛ زکوة؛ صوم؛ حج؛ حسیبه؛ البر؛ کسب؛ نکاح؛ معیشت؛ جنائز. نخبه در سه هزار بیت به سال ۱۰۵۰ نگاشته شده است.

یکم [۸]؛ دوم [۷]؛ امل ۲/۳۰۶؛ لؤلؤة ۱۲۳؛ روضات ۶/۸۸؛ کشف الحجب ۵۷۸؛ ریحانه ۴/۳۷۶؛ ملی ۹/۳۹۵.

آغاز / الحمد لله الذى اوضح بائمه الهدى من اهل بيت النبوة عن دينه

انجام / و ذوالرياستين بالانتباه، والعلم عند الله، هذا آخر ما اردنا فى هذا الكتاب...

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۶۶، حسینیه شوشتریها ش ۱۶۲، نسخه ها ۱۲/۸۱۴ و ۱۱ // ~، عبدالغنی بن نورالدین ۱۰۶۸، ش ۵۸۵، مدرسه حججیه ۹۵ (A) // ~، محمد بن صفی بن محمد

حسینی، ۱۰۷۲، ش ۳۱۵۳، ملی ج ۱۴ // ~، علم الهدی، [۱۰۷۳] تملک ابوالقاسم خوانساری در نجف، الذریعه ۲۴/۹۸ (B) // ~، بنیاد علی، ۱۰۷۴، ش ۳۱۴، گوهرشاد ۱/۲۶۳ // نستعلیق، سید محمد مهدی بن حبیب الله، ۱۰۷۶، حسین مفتاح ش (۳) ۱۲۶۲، نسخه‌ها ۷/۲۷۵ (A) // نسخ، محمد نصیر، ۱۰۸۶، ش ۵۸۱۴، مرعشی ۱۵/۲۰۱ // ~، [محمد رفیع سبزواری، ۱۰۸۸]، ش (۲) ۱۴۶۳، ملی ۹/۴۹۱ (C) // ~، حسن حسینی، ۱۰۹۰، حسین مفتاح ش ۲۲۴، نسخه‌ها ۷/۳۰۵ (D) // ~، ابن محمد علی رونجی، ۱۰۹۱، ش ۱۳۹۳، ملی ۹/۴۱۱ // ~، شکرالله بن علیرضا ورنه مخواسی، ۱۰۹۲، ش (۱) ۱۱۷۹، گوهرشاد ۳/۱۶۳۵ (A) // ~، نورالدین، ۱۰۹۴، الذریعه ۲۴/۹۸ // ~، محمد نصیر ۱۰۹۶، مشکوة ش ۱۰۰۷، دانشگاه ۲۰۸۴ / (۳) ۳ // ~، سده ۱۱، ش (۲) ۱۳۸۶، ملی ۹/۳۹۵ // ~، ش (۱) ۷۲۷۰، دانشگاه تهران ۱۶/۵۰۲ // ~، سلطان محمد بن تاج‌الدین حسن، سده ۱۱، ش ۱۸۷، الهیات تهران ۱/۸۰۶ (A) // ~، سده ۱۱، کتابخانه لس آنجلس ش 540، نسخه‌ها ۱۲/۳۷۶ و ۱۱ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۷۱۹، هزار و پانصد ۲۴۴ // ~، ش (۳) ۲۳۶، ادبیات تهران (وقفی حکمت) ۵۳ // ~، محمد بن عوض رضوی مشهدی، ۱۱۰۰، ش ۸۷۸۰، دانشگاه تهران ۱۷/۲۱۸ (A) // ~، ۱۱۰۱، ش (۴) ۹۶۴، گوهرشاد ۳/۱۳۲۳ (A) // ~، فتح الله، ۱۱۱۲، ش ۲۸۵۲، آستا ۵/۵۲۶ // ~، محمد باقر بن محمد حسین، ۱۱۱۳، ش (۲) ۱۲۹۴، فیضیه ۳/۷۷ // نستعلیق، سید محمد بن فضل الله حسینی، ۱۱۱۴، ش ۱۰۶۹، گوهرشاد ۳/۱۴۶۶ // نسخ، ۱۱۱۴، کتابخانه ثقة الاسلام (تبریز)، نسخه‌ها ۷/۵۴۰ // ~، مهدی بن شمس‌الدین کاظمی قاری، ۱۱۱۶، ش ۶۲۱۱، آستا ۵/۵۲۷ // نستعلیق، قاسم شیرازی، ۱۱۳۰، ش (۲) ۵۷۶۲، ملک ۹/۲۷ // نسخ، ۱۱۴۱، ش ۱۱۷۵، هزار و پانصد ۲۴۴ // ~، ۱۱۹۱، ش ۲۵۴۴، سپهسالار ۱/۵۵۱ // ~، هدایت‌الله بن محمد امین، ۱۱۹۵، ش ۶۱۷۱، سپهسالار ۵/۷۰۶ // ~، ۱۱۹۳، ش ۱۰۶۳۰، آستا [رویت] // ~، سده ۱۲، ش ۵۸۱۵، ملک ۱/۷۶۸ // ~، ش ۲۰۵۹، ملک ۱/۷۶۸ // ~، [سه]، آخوند همدان ش (۲) ۴۴۳، رشت و همدان ۱۴۱۰ (D) // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش (۳) ۵۸۸۶، مجلس ۱۷/۲۸۱ // نستعلیق، عباس علی بن محمد مهاجرانی، ۱۲۰۰، ش ۵۹۱۹، سپهسالار ۵/۷۰۶ // نسخ، محمد صالح بن محمد هاشم، ۱۲۰۹، [رشت] ش (۲) ۳۲، رشت و همدان ۱۲۰۷ // نستعلیق، ۱۲۱۴، ش ۸۸۶، فیضیه ۱/۲۸۸ // نسخ، ونستعلیق، محمد بن جعفر جویمندی جنابادی، ۱۲۲۱، ش (۳) ۵۷۷، ملک ۵/۸۸ // نسخ، محمد بن سید علی حسینی، ۱۲۲۶، ش (۳) ۳۶۳، گوهرشاد ۱/۲۹۹ // ~، ۱۲۳۱، ش ۲۸۵، مدرسه حجّتیّه ۹۵ // نستعلیق، ۱۲۳۸، ش ۲۸۵۱، آستا ۵/۵۲۷ // نسخ، ۱۲۵۹، ش (۲) ۸۳۸، هزار و پانصد ۳۰۲ // ~، سید حسن بن شاه شجاع موسوی، ۱۲۸۵، ش ۱۵۴۲۱، آستا [رویت] // ~، سده ۱۳، ش (۲) ۱۷۱، مدرسه حجّتیّه ۱۰۰ // نستعلیق، ش ۳۸۴۵، مجلس ۱۸۸۰ / (۴) ۱۰ // نسخ، محمد علی کرمنشاهی، ۱۳۰۴، ش ۷۵۳۳، سپهسالار ۵/۷۰۶ // ~، ابو عبدالله حسین بن محسن موسوی زنجانی، ۱۳۰۸، ش ۷۱۴۱،

مرعشی ۱۸/۲۸۷ / بی تا، ش ۸۰۴۲. آستا [رویت] // ، ، ش ۴۸۶، شاهچراغ
 ۲/۱۵۳ // ، ، کتابخانه آقا حکیم (نجف) ش ۹۸، نسخه‌ها ۵/۴۲۵ // ، ، ش
 ۹۰۲۲، آستا [رویت] // ، ، ش ۱۲۵۹؛ آستا [رویت] // ، ، مدرسه آخوند
 همدان ش ۴۰۹، رشت و همدان ۱۳۶۸ // ، ، ش (۲) ۴۴۳، رشت و همدان ۱۴۱۰
 // نستعلیق، ش ۹۲۴۶، مرعشی ۲۴/۴۲ // ، ، حسینیه شوشتریهاش (۲) ۳۳۴،
 نسخه‌ها ۱۲/۸۶۲ و ۱۱ // تملک آقای طهرانی در سامراء، الذریعه ۲۴/۹۸.

□ شرح

○ **مفتاح الصحبة فی شرح النخبة** / سید نورالدین بن محدث جزائری متوفی ۱۱۵۸.
 این کتاب شرح مقصد اول کتاب طهارة النخبة می باشد و در طهارت باطن است شارح آن را به
 شاه سلطان حسین صفوی اهدا کرده است. سپس آن را به فارسی بر می گرداند و "اخلاق
 سلطانی" نام می نهد.

ن. خ. تملک سید جعفر بن سید محمد علی مروج تستری، الذریعه ۱۴/۱۰۳ // تملک
 شیخ مشکور حولوی در نجف، (منضم به جلد دوم مدینه الحدیث)، الذریعه ۱۳/۳۶۶.

○ شرح النخبة / ملا عبدالله بن محمد کاظم تبریزی

این شرح به سال ۱۱۵۳ نگاشته شده و آقا بزرگ جلد سوم آن را رویت کرده است.
 ن. خ. تملک سید مهدی صدر، در کاظمیه، ۱۱۵۳، الذریعه ۱۴/۱۰۳؛ ۱۳/۳۶۶.

○ **التحفة السنیة فی شرح النخبة المحسنیة** / سید عبدالله بن نورالدین بن نعمت الله
 موسوی جزائری متخلص به فقیر (۱۱۱۴ - ۱۱۷۳ ق).

شرح مفصلی است که شارح با اشاره به ادله احکام و موضوعات دیگر آن را فراهم می آورد.
 لیکن بیشتر نظر وی بر کتابهای خود فیض است. این شرح به درخواست ملا علی بن علی
 نجار تستری شاگرد پدر شارح نوشته شده است.

ریحانة ۳/۱۱۵؛ الذریعه ۳/۴۲۲.

ن. خ. تملک سید نصرالله تقوی، عصر مولف، الذریعه ۳/۴۲۲ // نسخ، ۱۱۸۰، ش
 ۴۰۸، مرعشی ۲/۸ // ، ، محمد تقی میرزا رکن الدوله، [۱۳۰۷]، ش ۲۲۶۹، آستا ۲/۱۸ //
 ، بی تا، ش ۴۷۳۵، مجلس ۱۳/۱۰۶ // نستعلیق، بی تا، ش ۲۲۷، فیضیه ۱/۴۰.

□ نظم

نظم النخبة / احمد بن صالح بحرانی قطیفی

ناظم تا باب امر به معروف و نهی از منکر را به نظم کشیده است. الذریعه ۲۴/۲۳۱.

کتاب‌شناسی آثار فیض / ۲۸۱

ن . خ تملک محمد صالح بن احمد بن صالح (فرزند ناظم)، الذریعه ۲۴/۲۳۱.

□ ن . چ

.. تهران: بی‌نا، ۱۳۰۳ ق. ۱۹۹ ص. (سنگی) // ~، ~، ۱۳۲۴ ق. ۳۱۳ ص. (با عنوان: نخبة العلوم) // ~، ~، ۱۳۲۸ ق. ۱۹۹ ص. (سنگی) // به انضمام حدیث فضل بن سهل .. ~، ~، ۱۳۳۰ ق.

[۱۰۶]

النخبة الصغرى

کتاب در احکام فقهی طهارت، صلات و صوم است. مشتمل بر سه مقاله وهر مقاله در چند باب و در ضمن ۳۶۰ بیت نگارش یافته است^۱. مؤلف بر این اثر تعلیقاتی نیز فراهم آورده است.

یکم [۷۱]؛ امل ۲/۳۰۶؛ لؤلؤة ۱۲۸؛ کشف الحجب ۵۷۸؛ الذریعه ۲۴/۹۶.

□ ن . خ

نسخ، ۱۰۹۱، ش (۱) ۱۴۳۹، فیلمها ۱/۶۰۱ // ~، بی‌تا، ش (۱) ۳۰۶، گلپایگانی ۱/۲۶۵.

[۱۰۷]

ندبة العارف

مثنوی است از فیض. ← گلزار قدس

---

۱. با توجه به اینکه نسخه‌های این کتاب در کتابخانه‌ها نادر است، گمان می‌رود که فهرست نویسان در هنگام فهرست احتمالاً "النخبة الصغرى" را النخبة خوانده‌اند.

[۱۰۸]

ندبة المستغیث

مثنوی است از فیض. ← گلزار قدس

[۱۰۹]

نقد الاصول الفقهية

این کتاب را ملا محسن در جوانی تالیف کرده و اولین کتاب اصولی اوست در هزار و هشتصد بیت. مؤلف در آن خلاصه‌ای از علم اصول را بیان می‌کند.

یکم [۳۹]؛ دوم [۶۸]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لولوة ۱۲۶؛ روضات ۶/۹۲؛ کشف‌الحجب ۵۸۵؛ فوائد ۶۳۶؛ ایضاح ۲/۶۷۴.

آغاز/ الحمد لله الذی هدانا لهذا وما كنا لنهتدی...

انجام/ و ختم بالباقيات الصالحات اعماله.

□ ن. خ

نستعلیق، محمد مؤمن بن عبدالعلی، ۱۰۳۴، صد و شصت نسخه ۴۰ // ~، ۱۱۰۰، تملک عبدالمجید مولوی (مشهد) ش ۶۵۵، نسخه‌ها ۵/۱۰۳ // ~، ۱۲۶۶، تملک محمد علی روضاتی، الذریعه ۲۴/۲۷۳.

[۱۱۰]

النوادر

عنوان دیگر: A النوادر الاحادیث B النوادر الاخبار

فیض پس از آن که کتابهای الوافی والشافی را در جمع و تفریق و تهذیب و ترتیب کتابهای چهارگانه حدیثی شیعه به رشته تحریر می‌آورد، در صدد بر می‌آید که اخبار و احادیث نادر غیر منقول در کتابهای چهارگانه را از مصادر مهم دیگر شیعی استخراج نماید تا متمم و تکمله‌ای برای کتاب الشافی فراهم آید. وی در این اثر تنها روایتهای اعتقادی را جمع‌آوری می‌کند و از ذکر احادیث فقهی می‌گذرد.

سلسله اسانید حدیث را حذف می‌کند و تنها به نام مصدر آن در آغاز اشارت می‌دهد. آنجایی که نیاز به شرح و تفصیل می‌بیند با لفظ "بیان" به توضیح و رفع مشکل می‌پردازد. ابواب هشتگانه کتاب بدین قرار است: فی العقل، الحث فی طلب العلم، التوحید، النبوة، الامامة، الفتن، الابناء القائم والمعاد. عبدالله بن الصدر شیرازی، فهرستی برای النوادر تهیه نموده است و پس از آن حسین بن محمد بن احمد عصفوری (متوفی ۱۲۱۶) تتمه‌ای از کتاب الطهارة از مصادر شیعی - غیر از کتب چهارگانه - استخراج کرده است (← الذریعه ۲۴/۳۴۸).

یکم [۵]؛ دوم [۵]؛ هدیه ۲/۶؛ لولوة ۱۲۲؛ روضات ۶/۹۱؛ ریحانة ۴/۳۷۸؛ الذریعه ۲۴/۳۴۸.

آغاز/ بسمله و به ثقتی. الحمد لله الذی شرح صدورنا بنور الاسلام و نور قلوبنا بمعرفة ائمة الهدی...

انجام/ تمّ کتب اصول الدین من کتاب النوادر و ان ساعدنا التوفیق فی الفروع ایضاً ان شاء الله تعالی و الحمد...

□ ن.خ

نسخ، محمد مدعو به سنجر، ۱۰۹۷، ش ۱۸۸۸، ملی ۱۰/۵۳۰ // ~، یاد داشت علم الهدی در ۱۰۹۸، ش ۲۳۲۱، مرعشی ۶/۳۰۰ // ~، محمد مقیم بن محمد شفیع، ۱۱۱۹، الذریعه ۲۴/۳۴۸ // ~، (مقابله با نسخه فیض)، ش ۱۸۴۸، سپهسالار ۱/۳۳۳ // ~، محمد باقر یزدی، ۱۲۶۰، ش ۵۵۳۱، مجلس ۱۶/۴۱۹.

□ ن ج

النوادر فی جمع الاحادیث / - تهران: کتابخانه شمس، ۱۳۳۹. ۲۶۷ ص. (سنگی) // -
قم: کتبی نجفی، بی تا. ۲۶۷ ص (افست) // به اهتمام مهدی الانصاری القمی - تهران
مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی، ۱۳۷۰. بیست و هشت + ۴۶۴ ص.

[۱۱۱]

الوافی

کتابی است در چهارده جزو، که هر جزو آن اثری مستقل است، جمیع احادیث
مندرج در کتب اربعه شیعه کافی، من لا یحضره الفقیه، التهذیب و استبصار در وافی بیان
شده و مشکلات آن شرح و تفصیل یافته است. صاحب امل الامل بر این باور است که
فیض در تایید و توضیح برخی از مطالب این کتاب از نگرشهای صوفیه بهره جسته، آن
چنانکه آثار دیگرش هم رنگ و بوی صوفیانه دارد.

الوافی دارای مقدمه و چهارده کتاب و خاتمه ای است. مقدمه دارای سه مقدمه و سه
تمهید و خاتمه ای در بیان اسانید است^۱. در هر کتاب خطبه، دیباچه و خاتمه ای وجود
دارد. چهارده کتاب به ترتیب عبارتند از: (۱) کتاب العقل و الجهل و التوحید (۲) کتاب
الحجّة (۳) کتاب الایمان و الکفر (۴) کتاب الطهارة و الزینة (۵) کتاب الصلاة و القرآن و الدعا
(۶) کتاب الزکاة و الخمس و المبرات (۷) کتاب الصوم و الاعتکاف و المعاهدات (۸) کتاب
الحج و العمرة و زیارات المشاهد (۹) کتاب الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و القضاء و
الشهادات (۱۰) کتاب المعایش و المعاملات (۱۱) کتاب المطعم و المشرب و التجمّل (۱۲)
کتاب النکاح و الطلاق و الولادة (۱۳) کتاب الموت و الارث و الوصیة (۱۴) کتاب الروضة.
خاتمه در بیان مشیخه شیخ صدوق و شیخ طوسی.

فیض، الوافی را در صد و پنجاه هزار بیت تدوین نموده و به سال ۱۰۶۸ آن را به اتمام
رسانده است. بر این اثر سترگ، شروح، حواشی، استدراک و ردّیه هایی به رشته تحریر

---

۱. به نظر نگارنده، مقدمه کتاب الوافی فیض، توسط کاتبان نسخ خطی در ابتدای جزء اول الوافی آمده است و بدین جهت، فهرست نگاران خطی این مقدمات کوتاه را ملحق به جزء اول نموده اند.

در آمده که در همین مدخل به آن خواهیم پرداخت

یکم [۳]؛ دوم [۳]؛ امل ۲/۳۰۵؛ لؤلؤة ۱۲۲؛ روضات ۶/۸۷؛ کشف الحجب ۵۹۸؛ طرائق ۱/۴۷۷؛ ایضاح ۲/۷۰۱؛ الذریعه ۱۴/۱۶۵، ۶/۲۹۹.

□ ن. خ

○ المقدمة:

نسخ، ۱۲۲۸، ش (۲) ۹۹۲۰، آستا [رویت] (+ خاتمه) // ~، بی‌تا، ش (۱) ۱۶۳، ملی فارس ۱/۱۴۰.

○ جزء ۱

نسخ، ۱۰۶۴، ش ۱۱۲۵۰، آستا [رویت] // ~، ۱۰۷۱، ش ۱۹۳۰، سپهسالار ۱/۳۳۷ // ~، عباسقلی، ۱۰۷۶، مشکوة ش ۶۴۳، دانشگاه تهران ۱۶۳۰ / (۳) ۳ // ~، ابوتراب حسینی قمی، ۱۰۷۷، حسین مفتاح ش ۱۰۳، نسخه‌ها ۷/۳۰۸ // ~، محمد تقی بن ابوالحسن، ۱۰۸۴، ش ۳۷۷۷، مرعشی ۱۰/۱۶۳ (+ جزء ۲) // ~، ۱۰۸۸، ش ۴۳۸۰، مجلس ۱۲/۸۹ (+ جزء ۲) // ~، علاء‌الدین محمد طالقانی، ۱۰۹۰، ش ۲۱۱ ب، الهیات تهران، ۱/۶۹۰ // ~، محمد سعید اصفهانی، ۱۰۹۰، ش ۲۱۹۱، آستا ۵/۲۰۲ (+ جزء ۳ و ۲) // ~، اسماعیل بن امام وردی، ۱۰۹۱، ش ۱۵۲۷۵، آستا [رویت] // ~، نظام‌الدین بن ملا احمد اردبیلی، سده ۱۱، ش ۴۵۱۸، مجلس ۱۲/۱۸۶ (+ جزء ۳ و ۲) // ~، ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، حسینیه شوشتریها ش ۶۳۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱. (+ جزء ۶) // ~، سده ۱۱، ش ۱۱۲، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷-۲) // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۱۳، فیضیه ۱/۲۹۲ (+ جزء ۷-۲) // ~، همو، ش ۲۸۸۰، عمومی اصفهان ۱/۳۲۱ // ~، همو، ش ۳۱۰، گوهرشاد ۱/۲۶۱ (+ جزء ۲) // ~، ۱۱۰۲، مشکوة ش ۶۶۱، دانشگاه تهران ۱۶۳۲ / (۳) ۳ (+ جزء ۳ و ۲) // ~، محمد معصوم بن محمد، ۱۱۰۲، مدرسه چهل ستون ش ۱۹۲، آشنایی با ۱/۳۴۲ // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب کاتب، ۱۱۰۵ (۹)، ش ۹۳۶۲، مرعشی ۲۴/۱۵۱ (+ جزء ۲) // ~، همو، [بی‌تا]، آخوند همدان ش ۱۰۹۷، رشت و همدان ۱۳۷۰ (+ جزء ۲) // ~، مقابله محمد مؤمن بن عبدالغفور بن مرتضی (برادر زاده فیض)، ۱۱۰۷، ش ۷۴۷۱، مرعشی ۱۹/۲۷۴ // ~، محمد زمان بن علی شهمیرزادی، ۱۱۰۷ (۹)، ش ۹۶ - ۵۹۲۱، آستانه ۱۸۰ // ~، کتابت قبل ۱۱۰۷، ش ۱۹۲۹، سپهسالار ۱/۳۳۹ // ~، محمود بن میر حبیب‌الله بن میر هدایت الحسینی، ۱۱۰۸، ش (۱) ۲۱۰، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۳ و ۲) // ~، تاریخ وقف ۱۱۱۱، ش ۲۱۸۷، آستا ۵/۲۰۳ // ~، ۱۱۲۸، ش ۱۱۵۷۹، آستا [رویت] (+ جزء ۲) // ~، محمد حسن کاتب مشهدی، ۱۱۲۸، ش ۶۷۷۶، آستا ۵/۲۰۷ // ~، ۱۱۳۲، ش ۱۰۹۵، مسجد اعظم ۴۱۶ (ناقص) // ~، محمد جواد، ۱۱۳۵، ش ۳۲۴۸، عمومی اصفهان ۱/۳۲۲ // ~، ۱۱۳۸، ش

۵۵۹۸ [۸۱۹۷]، مجلس ۱۷/۵۵ // ~، وقفی نادر شاه، ش ۱۸۸۲، آستا [رویت] // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۴۹۰، گلپایگانی ۲/۱۹۱ (+ جزء ۲) // ~، محمد تقی بن محمد زمان رازی، سده ۱۲، ش ۳۹۹، ملی ۷/۳۴۱ // ~، سده ۱۲، ش ۱۷۱۷، الهیات مشهد ۲/۸۱۴ (+ جزء ۳ و ۲) // حسین مفتاح ش ۱۷۶، نسخه‌ها ۷/۳۰۸ (+ جزء ۲) // ~، سده ۱۲، ش ۳۴۸۰، مجلس ۱۴۳۹ / (۳) ۱۰ (+ جزء ۳ و ۲) // ~، ش ۶۱۷۳، آستا ۵/۲۰۳ // ~، محمد عسکر رجا، بی تا، ش ۴۱۲، ملی ۷/۳۵۳ // ~، بی تا، ش ۲۱۸۹، آستا ۵/۲۰۳ (+ جزء ۲) // ~، بی تا، ش ۶۱۷۴، آستا ۵/۲۰۳ // نستعلیق، بی تا، ش ۲۱۸۸، آستا ۵/۲۰۳ (+ جزء ۳ و ۲) // نسخ، بی تا، ش ۹۷۰، مرعشی ۳/۱۵۸ (+ جزء ۲) // ~، بی تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با ۱/۱۵۲ (+ جزء ۹ و ۷ و ۵ و ۴ و ۲) // ~، بی تا، آخوند همدان ش ۳۳۸، رشت و همدان ۱۳۷۰ // ~، بی تا، ش ۸۸۷۰، آستا [رویت].

○ جزء ۲

نسخ، ۱۰۶۸، ش ۳۹۸۹، مرعشی ۱۰/۳۷۶ (با مقابله مؤلف) // ~، ابوالمفاخر رضوی، ۱۰۷۰، ش ۶۱۷۵، آستا ۵/۲۰۴ // ~، محمد بن صفی‌الدین محمد حسینی، صفی‌الدین بن محمد هاشم، ۱۰۷۳، ش ۱۴۷۵، الهیات مشهد ۲/۶۱۹ // ~، نورالدین بن شاه مرتضی، ۱۰۸۱، مشکوة ش ۶۵۹، دانشگاه تهران ۱/۶۳۱ / (۳) ۳ // ~، محمد تقی بن ابوالحسن، ۱۰۸۴، ش ۳۷۷۷، مرعشی ۱۰/۱۶۳ (+ جزء ۱) // ~، هادی بن مؤمن بن تقی، ۱۰۸۶، ش ۱۳۱۰، گوهرشاد ۴/۱۹۱۴ // ~، ۱۰۸۸، ش ۴۳۸۰، مجلس ۱۲/۸۹ (+ جزء ۱) // ~، ۱۰۸۹، ش ۱۹۳۱، سپهسالار ۱/۳۳۸ // ~، علاء‌الدین محمد طالقانی، ۱۰۹۰، ش ۲۱۱ ب، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۱) // ~، محمد سعید اصفهانی، ۱۰۹۰، ش ۲۱۹۱، آستا ۵/۲۰۲ (+ جزء ۳ و ۱) // ~، عصر مؤلف ش ۸۶۵۶، مرعشی ۲۲/۲۱۲ // ~، ۱۰۹۹، ش ۷۲۶۹، آستا [رویت] // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۱۳، فیضیه ۱/۲۹۲ (+ جزء ۷ - ۱) // ~، ~، ش ۳۱۰، گوهرشاد ۱/۲۶۱ (+ جزء ۱) // ~، نظام‌الدین بن ملا احمد اردبیلی، سده ۱۱، ش ۴۵۱۸، مجلس ۱۲/۱۸۶ (+ جزء ۳ و ۱) // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب [سده ۱۱]، آخوند همدان ش ۱۰۹۷، رشت و همدان ۱۳۷۰ (+ جزء ۱) // ~، سده ۱۱، ش ۱۱۲، فیضیه ۱/۲۹۴ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۴۹۰، گلپایگانی ۲/۱۹۱ (+ جزء ۱) // ~، ۱۱۰۳، مشکوة ش ۶۶۱، دانشگاه تهران ۱/۶۳۲ / (۳) ۳ (+ جزء ۱) // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب، ۱۱۰۵، (۹) ش ۹۳۶۲، مرعشی ۲۴/۱۵۱ (+ جزء ۱) // ~، محمود بن میر حبیب الله بن میر هدایت حسینی، ۱۱۰۸، ش (۱) ۲۱۰، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۳ و ۱) // ~، ۱۱۱۳، ش ۱۵۷، ملی فارس ۱/۱۳۵ // ~، محمد حسین بن محمد مقیم ازهری تبریزی، ۱۲۲۴، ش ۱۲۴ - ۸۳۳۶، آستانه ۱۸۰ // ~، وقفی ۱۱۲۶، ش ۲۱۹۰، آستا ۵/۲۰۴ // ~، ۱۱۲۸، ش ۱۱۵۷۹، آستا [رویت] (+ جزء ۱) // ~، وقفی ۱۱۲۸، ش ۶۷۷۷، آستا ۵/۲۰۴ // ~، ۱۱۳۵، ش ۷۳۰۷، دانشگاه تهران

۱۶/۵۰۹ // ~، محمد جواد، ۱۱۳۵، ش ۳۲۴۸، عمومی اصفهان ۱/۳۲۲ (+ جزء ۱) //
 ~، ۱۱۹۶، ش ۹۵۵۵، آستا [رویت] // ~، سده ۱۲، حسین مفتاح ش ۱۷۶، نسخه‌ها
 ۵/۳۰۸ // ~، ش ۳۴۸۰، مجلس ۱/۴۳۹ / (۳) ۱۰ (+ جزء ۳ و ۱) // ~، ش
 ۲۱۲ ب، الهیات تهران ۱/۶۹۱ // ~، بی‌تا، آخوند همدان ش ۳۳۸، رشت و همدان ۱۳۷۰
 (+ جزء ۱) // ~، ش ۱۷۹۲، گلپایگانی ۳/۶۲ // ~، ش ۱۹۳۳، سپهسالار
 ۱/۳۳۸ // ~، حسینیه شوشتریها ش ۷۰۲، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، ش
 ۲۱۸۹، آستا ۵/۲۰۳ (+ جزء ۱) // نستعلیق، بی‌تا، ش ۲۱۸۸، آستا ۵/۲۰۳ (+ جزء ۳ و ۱) //
 نسخ، آخوند همدان ش ۳۳۸، رشت و همدان ۱۳۷۰ (+ جزء ۱) // بی‌تا، تملک
 حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با ۱/۱۵۲ (+ جزء ۹ و ۷ و ۵ و ۴ و ۱) // بی‌تا، ش
 ۹۷۰، مرعشی ۳/۱۵۸ (+ جزء ۱).

○ جزء ۳، کتاب الایمان والکفر

نسخ، اسماعیل بن محمد صالح حسینی، ۱۰۶۷، مشکوة ش ۶۴۶، دانشگاه تهران ۱/۶۳۱
 (۳) ۳ // ~، محمد رضا رضوی، ۱۰۶۹، ش ۱۹۵۷، مسجد اعظم ۴۱۷ // ~، ۱۰۷۲، ش
 ۱۲۸۸۳، آستا [رویت] // ~، محمد قلی جاپلقی، ۱۰۷۷، ش ۱۶۸، ملی فارس ۱/۱۴۸ //
 ~، محمد نظام‌الدین، ۱۰۷۷، مشکوة ش ۶۶۳، دانشگاه تهران ۱/۶۳۲ / (۳) ۳ // ~، ۱۰۸۸،
 ش ۱۱۵۷۸، آستا [رویت] (+ جزء ۴) // ~، صالح بن محمد شفیع، ۱۰۹۰، ش (۱) ۴۱۰،
 ملی ۷/۳۵۱ // ~، محمد علی کاشانی، ۱۰۹۶، ش ۸۴۴۱، سپهسالار ۵/۷۴۳ // ~،
 نظام‌الدین بن ملا احمد اردبیلی، سده ۱۱، ش ۴۵۱۸، مجلس ۱۲/۱۸۶ (+ جزء ۲ و ۱) //
 ~، سده ۱۱، ش ۱۱۲، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷ - ۱) // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا،
 سده ۱۱، ش ۱۳، فیضیه ۱/۲۹۲ (+ جزء ۷ - ۱) // ~، سده ۱۲ و ۱۱، ش (۲) و (۱) ۳، الهیات
 تهران ۱/۸۰۸ (+ جزء ۱۲) // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، وقف ۱۱۰۴، ش ۲۳۸۹،
 گلپایگانی ۳/۲۴۳ (+ جزء ۴) // ~، ۱۱۰۴، مشکوة ش ۶۶۱، دانشگاه تهران ۱/۶۳۲ / (۳) ۳
 (+ جزء ۲ و ۱) // ~، محمود بن میر حبیب‌الله بن میر هدایت الحسینی، ۱۱۰۸، ش (۱)
 ۲۱۰، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۲ و ۱) // ~، محمد حسین شبستری، ۱۱۱۴، ش ۱۴،
 مدرسه نمازی خوی ۲۶ // ~، جمال‌الدین بن محمد قاسم بن یوسف الجیرانی، ۱۱۱۷، ش
 ۴۳۸۱، مجلس ۱۲/۹۰ // ~، محمد بن ولی‌الله موسوی فخرودی قاینی، ۱۱۱۹، ش
 ۱۵/۲۶۲، آستا [رویت] // ~، ۱۱۲۰، ش ۲۱۹۲، آستا ۵/۲۰۴ // ~، ش ۱۰۸۶۸،
 آستا [رویت] // ~، علی اکبر حسینی، ۱۱۴۸، ش ۲۱۹۱، آستا ۵/۲۰۲ (+ جزء ۲ و ۱) //
 ~، سده ۱۲، حسینیه شوشتریها ش ۶۹۵، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، ش ۳۴۸۰،
 مجلس ۱/۴۳۹ / (۳) ۱۰ (+ جزء ۲ و ۱) // ~، ش ۳۴۶، ملی ۷/۳۰۹ // ~، ش
 ۳۴۷۸، مجلس ۱/۴۳۷ / (۳) ۱۰ // ~، بهاء‌الدین بن امیر محمد طالقانی، احتمالاً سده ۱۲،
 ش ۱۵۲، ملی ۷/۱۳۲ // ~، حسینیه شوشتریها ش ۷۰۶، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~،

خانقاه احمدیه ش ۳۴۰، نسخه‌ها ۵/۲۲۹ // ~، ش ۱۱۱۸۶، آستا [رویت] // نستعلیق، بی‌تا، ش ۲۱۸۸، آستا ۵/۲۰۳ (+ جزء ۲ و ۱).

○ جزء ۴، کتاب الطهارة والتزین

نسخ، عبدالرشید بن نورالدین، ۱۰۷۱، ش ۴۱۹، ملی ۷/۳۵۷ // ~، مقابله شده ۱۰۷۴، مشکوة ش ۶۴۴، دانشگاه تهران ۱۶۳۲ / (۳) ۳ // ~، علی نقی بن محمد ابراهیم، ۷-۱۰۸۶، ش ۳۱۷، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۹ و ۷) // ~، ۱۰۸۸، ش ۱۱۵۷۸، آستا [رویت] (+ جزء ۳) // ~، سید عوض رضوی، ۱۰۹۰، ش ۲۱۹۳، آستا ۵/۳۰۵ // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب، [۱۰۹۱]، ش ۶۵۹۷، آستا ۵/۲۰۴ // ~، غیاث‌الدین محمود موسوی، ۱۰۹۳، ش ۱۶۶۰۷، آستا [رویت] // ~، ۱۰۹۹، ش ۳۳۹، ملی ۷/۳۰۵ // ~، تملک محمد مهدی بن عبدالحسینی، ۱۰۹۹، ش ۱۳۱۶، فیضیه ۱/۲۹۴ // ~، محمد کاظم بن محمد علی، سده ۱۱، مشکوة ش ۶۴۵، دانشگاه تهران ۱۶۳۳ / (۳) ۳ (با حواشی علم الهدی) // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۱۳، فیضیه ۱/۲۹۲ (+ جزء ۷ - ۱) // ~، سده ۱۱، ش ۱۱۲، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷ - ۱) // ~، مقابله محمد هادی، سده ۱۱، ش ۷۰۶۸، مرعشی ۱۸/۲۳۲ // نسخ، محمد کریم شریف قمی، ۱۱۰۰، ش ۸۲۳، ملک ۱/۷۸۹ // ~، ۱۱۰۲، ش ۱۲۸۸۴، آستا [رویت] (+ جزء ۶ و ۵) // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، موقوفه ۱۱۰۴، ش ۲۳۸۹، گلپایگانی ۳/۲۴۳ (+ جزء ۳) // ~، ۱۱۰۴، حسین مفتاح ش ۶۴، نسخه‌ها ۷/۳۰۸ (+ جزء ۶ و ۵) // ~، مقابله ۱۱۰۵، ش ۲۱۹۳، آستا ۵/۲۰۵ // ~، محمد قلی، ۱۱۰۶، چهل ستون ش ۱۹۴، آشنایی با ۱/۳۴۲ // ~، محمد رضا بن عزیزالله تونی، ۱۱۱۵، ش ۳۵۲، گوهرشاد ۱/۲۹۱ // ~، ۱۱۱۸، حسینیه شوشتریها ش ۴۹۶، نسخه‌ها ۱۲/۱۸۵ و ۱۱ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، آیه الله زنجانی ش ۴۹، آشنایی با ۱/۲۰۶ // ~، ابوالقاسم بن محمد نظام شه میرزادی، ۱۱۲۷، ش (۴) ۱۶۳، ملی فارس ۱/۱۴۲ // ~، ملک محمد بن نصرالله کازرونی شیرازی، ۱۱۲۹، ش ۸۱۷۵، سپهسالار ۵/۷۴۳ // ~، احتمالاً ۱۱۳۵، ش (۲) ۸۲۱، فیضیه ۳/۲۷ // ~، یوسف بن احمد درازی، ۱۱۴۹، ش ۳۹۳، شاهچراغ ۲/۱۵۶ (+ جزء ۱۵) // ~، سده ۱۲، ش ۴۳۸۲، مجلس ۱۲/۹۰ // ~، ش ۱۱۵، امام عصر شیراز ۱۴۵ (+ جزء ۵) // ~، ش ۳۴۶۶، مجلس ۱/۴۲۸ / (۳) ۱۰ // ~، ش ۶۷۴۰، دانشگاه تهران ۱۶/۳۴۹ // ~، ۱۲۳۲، ش ۶۸۹۷، دانشگاه تهران ۱۶/۳۹۱ // ~، بی‌تا، حسینیه شوشتریها ش ۲۳۳، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، بی‌تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با ۱/۱۵۳ (+ جزء ۹ و ۷ و ۵ و ۱) // ~، چهل ستون ش ۱۹۳، آشنایی با ۱/۳۴۲ // ~، ش ۶۴۸، ملی فارس ۲/۲۳۱ // نستعلیق، بی‌تا، ش ۱۴/۷۰۹، آستا [رویت].

○ جزء ۵، کتاب الصلاة و القرآن و الدعاء

~، ۱۰۶۹، ش ۳۱۲، گوهرشاد ۱/۲۶۲ // ~، ۱۰۷۰، ش ۴۳۸۴، مجلس ۱۲/۹۱ // ~، ۱۰۷۷، تملک فاضل تونی، ش ۲۱۲ ب، الهیات تهران ۱/۶۹۱ (کتاب الصلوة) // ~، محمد علی خطیب بن نورالدین حافظ، ۱۰۸۱، ش ۳۴۶۵، مجلس ۲۷۴/ (۳) ۱۰ // ~، ۱۰۸۷، ش ۲۱۹۵، آستا ۵/۲۰۵ // ~، محمد رفیع بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۳۹۸۸، مرعشی ۱۰/۳۶۶ // ~، سده ۱۱، ش ۵۴۹۵، سپهسالار ۵/۷۴۳ // ~، ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، آخوند همدان ش ۱۰۹۶، رشت و همدان ۱۳۷۰ (+ جزء ۶) // ~، ~، ش ۱۳، فیضیه ۱/۲۹۲ (+ جزء ۷ - ۱) // ~، سده ۱۱، ش ۱۱۲، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷ - ۱) // ~، آیت الله زنجانی ش ۴۳، آشنایی با ۱/۲۰۴ (کتاب الصلاة) // ~، ۱۱۰۲، ش ۱۲۸۸۴، آستا [رویت] // ~، محمد کاظم بن علی اصغر قمی، ۱۱۰۳، ش ۱۹۵۶، مسجد اعظم ۴۱۶ // ~، ۱۱۰۴، حسین مفتاح ش ۶۴، نسخه‌ها ۷/۳۰۸ (+ جزء ۷ - ۴) // ~، ۱۱۱۶، ش ۲۱۹۴، آستا ۵/۲۰۵ // ~، ش ۱۱۲۲۸، آستا [رویت] // ~، ۱۱۲۰، ش ۵۶۰۹، سپهسالار ۵/۷۴۳ // ~، رجب علی بن جمال‌الدین محمد، ۱۱۵۶، ش ۱۰۲۴۸، مرعشی ۲۶/۲۳۰ // ~، سده ۱۲، ش ۱۱۵، امام عصر شیراز ۱۴۵ (+ جزء ۴) // ~، ش ۴۰۶، ملی ۷/۳۴۶ // ~، حاتم بن لهراییک طبسی، ۱۲۳۲، ش (۶) ۱۶۳، ملی فارس ۱/۱۴۴ // ~، بی‌تا، ش ۱۹۸، فیضیه ۱/۲۹۴ // ~، عبدالمطلب تهرانی، ۱۱۳۶، ش ۱۶۷۲، الهیات مشهد ۳/۷۷۸ // ~، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با ۱/۱۵۳ (+ جزء ۹، ۷، ۴، ۱) // ~، حسینیه شوشتریها ش ۶۳۷، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ (کتاب الصلوة) // ~، مشکوة ش ۶۶۰، دانشگاه تهران ۱۶۳۷/ (۳) ۳ // ~، ش ۱۲۸۸۵، آستا [رویت] // ~، ش ۱۳۰۳۲، آستا [رویت].

○ جزء ۶، کتاب الزکاة و الخمس و المبرات.

~، ابوالحسن بن شیخ حسین، ۱۰۶۱ (؟)، ش ۳۵۷۶، مرعشی ۹/۳۶۱ // نستعلیق، محمد بن عبدالعلی ملقب به مؤمن، ۱۰۶۸، ش ۶۱۷۷، آستا ۵/۲۰۵ // نسخ، اسماعیل بن ملا میرزا محمد، ۱۰۷۴، ش ۳۷۴، ملی ۷/۳۲۶ // ~، نورالدین محمد اخباری کاشانی (برادرزاده فیض)، ۱۰۷۵، ش ۵۸۰۹، مرعشی ۱۵/۱۹۸ // ~، محمد تقی بن نورالدین، ۱۰۸۵، ش ۲۵۴، گوهرشاد ۱/۲۲۱ (+ جزء ۷) // ~، ۱۰۹۹، ش ۳۱۷۸، مرعشی ۸/۴۰۲ // ~، ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، حسینیه شوشتریها ش ۶۳۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ (+ جزء ۱) // ~، ~، ش ۱۳، فیضیه ۱/۲۹۲ // ~، ~، ش ۱۰۹۶، رشت و همدان ۱۳۷۰ // ~، ش ۳۴۷۰، مجلس ۱۴۳۰/ (۳) ۱۰ // ~، محمد تقی بن ابی‌الحسن، سده ۱۱، ش (۱) ۴۰۸، ملی ۷/۳۴۷ // ~، سده ۱۱، ش ۱۱۲، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷ - ۱) // نستعلیق، ش ۵۲۹۸، مجلس ۱۶/۲۱۷ // ~، ۱۱۰۰، ش ۸۸، ملی ۷/۸۳ // ~، ۱۱۰۲، ش ۱۲۸۸۴، آستا [رویت] // ~، ۱۱۰۴، حسین مفتاح ش

۶۴، نسخه‌ها ۷/۳۰۸ (+ جزء ۷-۴) // ~، محمد موسی بن محمد جعفر حسینی، ۱۱۱۵،
 ش ۲۱۹۶، آستا ۵/۲۰۶ // ~، عبدالقادر بن محمد مهدی بسطامی، ۱۱۲۵، ش ۲۲۲۷،
 گسلیپایگانی ۳/۲۰۰ // ~، ۱۱۲۷، ش ۹۹۳۵، آستا [رویت] // ~، ۱۱۶۳، ش ۱۸۸۸،
 مسجد اعظم ۴۱۶ // ~، سده ۱۲، ش ۲۴۹، امام عصر شیراز ۱۴۵ // ~، ش ۴۳۸۳،
 مجلس ۱۲/۹۱ // ~، موزه بریتانیا ش ۸۳۲۳، نسخه‌ها ۱۰/۲۳۴ // ~، محمد قاسم
 بن محمد سعید، ۱۲۲۷، آیت الله زنجانی ش ۶۱، آشنایی با ۱/۲۱۰ // ~، وقف، ۱۲۳۰، ش
 ۳۸۸، مدرسه نمازی خوی ۱۹۶ // ~، بی‌تا، حسینی شوشتریها ش ۱۸۶، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵
 و ۱۱ // ~، حسینی شوشتریها ش ۱۶۰، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱.

○ جزء ۷، کتاب الصوم و الاعتکاف و المعاهدات.

نسخ، با اجازه مؤلف بر آن، ش ۱۹۳۵، سپهسالار ۱/۳۳۹ (+ جزء ۸) // ~، حسن بن
 عبدالرزاق فیاض، ۱۰۷۰، حسینی شوشتریها ش ۸۹۵، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~،
 ۱۰۷۵، ش ۱۱۵۸۲، آستا [رویت] (+ جزء ۸) // ~، ابوالفاجر رضوی، ۱۰۷۸، ش ۱۸۶۶،
 مرعشی ۵/۲۴۹ (با نسخه اصل مقابله شده) // ~، ابوتراب حسینی قمی، ۱۰۸۱، ش ۴۰۷،
 فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۸) // ~، محمد تقی بن ابوالحسن بن نورالدین، ۱۰۸۵، ش ۲۵۴،
 گوهرشاد ۱/۲۲۱ (+ جزء ۶) // ~، علی نقی بن محمد ابراهیم، ۱۰۸۶، ش ۳۱۷، فیضیه
 ۱/۲۹۴ (+ جزء ۹ و ۴) // ~، محمد باقر، (در عصر مولف)، ش ۳۹۸۷، مرعشی ۱۰/۳۶۵
 // ~، مقابله علم الهدی، ش ۵۸۱۱، مرعشی ۱۵/۱۹۹ // ~، مقابله نورالدین اخباری در
 ۱۱۱۵، ش ۵۸۱۰، مرعشی ۱۵/۱۹۹ // ~، سده ۱۱، حسینی شوشتریها ش ۵۵۲، نسخه‌ها
 ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، محمد نام حسینی (عصر مولف)، ش ۱۹۳۳، سپهسالار ۱/۳۳۹
 // ~، سده ۱۱، ش ۸۶۶۶، مرعشی ۲۲/۲۱۹ (+ جزء ۸) // ~، محمد تقی بن ابی‌الحسن،
 سده ۱۱، ش (۲) ۴۰۸، ملی ۷/۳۴۸ // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱ [۱۰۹۰]،
 ش (۱) ۴۰۹، ملی ۷/۳۴۹ // ~، ش ۱ امام عصر شیراز ۱۴۵ // ~، ش ۱۳،
 فیضیه ۱/۲۹۲ (+ جزء ۷-۱) // ~، ش ۱۸۹۸، ملک ۱/۷۹۰ // ~،
 سده ۱۱، ش ۱۱۲، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷-۱) // ~، حسین مفتاح ش ۶۴،
 نسخه‌ها ۷/۳۰۸ // ~، محمد مقیم حسینی، ۱۱۱۵، ش ۳۴۶۷، مجلس ۱۴۲۸/ (۳) ۱۰ //
 ~، میر محمد اسماعیل و محمد بن محمد مؤمن، ۱۱۱۹، ش ۹۳۷۶، مرعشی ۲۴/۱۶۲ //
 ~، وقفی ۱۱۲۶، ش ۶۵۹۸، آستا ۵/۲۰۶ // نستعلیق، ۱۱۱۹، ش ۱۳۹۵، فیضیه ۱/۲۹۴ //
 نسخ، سده ۱۲، موزه بریتانیا ش ۸۳۲۳، نسخه‌ها ۱۰/۲۳۴ (+ جزء ۱۰-۶) // ~،
 ش ۵۴۴ع، ملی ۸/۴۰ // ~، ۱۲۲۷، ش (۱) ۱۴۸۲، گوهرشاد ۴/۲۰۵ // ~، بی‌تا، ش
 ۶۱۷۸، آستا ۵/۲۰۶ // ~، تملک میرزا حسین نوری، آشنایی با ۱/۱۵۳ (+ جزء ۹ و ۵ و ۴
 و ۱) // ~، بی‌تا، آخوند همدان ش ۱۰۸۹، رشت و همدان ۱۳۷۰ // ~، ش ۹۹۳۴،
 آستا [رویت].

○ جزء ۸، کتاب الحج و العمرة و الزیارات و المشاهد

نسخ، مؤلف، ش ۲۳۷، مرعشی ۱/۲۶۱ // ~، با اجازه مؤلف بر آن، ش ۱۹۳۵، سپهسالار ۱/۳۳۹ (+ جزء ۷) // ~، ۱۰۷۵، ش ۱۱۵۸۲، آستا [رویت] (+ جزء ۷) // ~، محمد علی بن نورالدین خطیب امامی، ۱۰۷۶، ش ۱۹۶، گلپایگانی ۱/۱۷۷ // ~، ۱۰۸۰، ش ۹۱۴۰، آستا [رویت] // ~، ابوتراب حسینی قمی، ۱۰۸۱، ش ۴۰۷، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷) // ~، مقابله ۱۰۸۱، مشکوة ش ۶۴۷، دانشگاه تهران ۱۶۳۸ / (۳) ۳ // ~، بهاء‌الدین بن امیر محمد طاهر حسینی، ۱۰۸۳، ش ۳۷۸۳، مرعشی ۱۰/۱۶۸ // ~، عصر مؤلف (حواشی به خط مؤلف و علم الهدی)، ش ۸۶۶۷، مرعشی ۲۲/۲۱۹ // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، ۱۰۹۰، ش (۲) ۴۰۹، ملی ۷/۳۵۰ // ~، محمد تقی بن ابوالحسن نورالدین استرآبادی، ۱۰۹۴، ش ۲۹۹، گوهرشاد ۱/۲۵۴ // ~، سده ۱۱، ش ۱۸۹۸، ملک ۱/۷۹۰ (+ جزء ۷) // ~، ~، ش ۶۵۳۵، مرعشی ۱۷/۱۱۸ // ~، سده ۱۱، حسینیه شوشتریها ش ۵۵۲، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ (+ جزء ۷) // ~، ش ۸۶۶۶، مرعشی ۲۲/۲۱۹ (+ جزء ۷) // ~، ۱۱۰۵، مشکوة ش ۶۵۸، دانشگاه تهران ۱۶۳۸ / (۳) ۳ (+ جزء ۱۱ - ۹) // ~، مراد خان محمد اشرف شبستری، ۱۱۱۲، آخوند همدان ش ۴۵۴۷، رشت و همدان ۱۳۷۱ // ~، ۱۱۱۵، ش ۷۱، گوهرشاد ۱/۴۴ // ~، ونستعلیق، محمد صادق بن حیدر جهرمی ۱۱۲۴، ش ۴۰۴، ملی ۷/۳۴۴ // نسخ، سده ۱۲، (تملک فرهاد میرزا)، ش ۸۰، مسجد اعظم ۴۱۶ // ~، ~، موزه بریتانیا ش ۸۳۲۳، نسخه‌ها ۱۰/۲۳۴ (+ جزء ۱۰ - ۶) // ونستعلیق، ~، ش ۵۲۹۷، مجلس ۱۶/۲۱۷ // نسخ، بی‌تا، آخوند همدان ش ۳۲۹، رشت و همدان ۱۳۷۰ // ~، ~، ش ۹۴، فیضیه ۱/۲۹۳ // ~، ش ۵۰۰، سلطنتی ۱۰۷۳ // ~، ~، ش ۶۶۹۴، دانشگاه تهران ۱۶/۳۳۵ // ~، بی‌تا، ش ۷۵۰، مدرسه نمازی خوی ۴۰۴.

○ جزء ۹، کتاب الامر بالمعروف و النهی عن المنکر و القضاء و الشهادات.

نسخ، ۱۰۶۹، ش ۱۱۲۶۳، آستا [رویت] (+ جزء ۱۱ و ۱۰) // ~، ملا میرزا جان قهپایی اصفهانی، ۱۰۷۱، حسینیه شوشتریها ش ۷۰۹، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، علی نقی بن محمد ابراهیم، ۷ - ۱۰۸۶، ش ۳۱۷، فیضیه ۱/۲۹۴ (+ جزء ۷ و ۴) // ~، طهماسب بن محمد خان جوشقانی، ۱۰۸۹، آیت الله زنجانی ش ۸۸، آشنایی با ۱/۲۲۹ // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، ۱۰۹۰، ش (۳) ۴۰۹، ملی ۷/۳۵۰ // ~، تصحیح عوض بن محمد امین رضوی، ۱۰۹۲، ش ۶۷۸۹، دانشگاه تهران ۱۶/۳۶۰ (قضاء و شهادات) // ~، زین العابدین حسینی کاشانی، ۱۰۹۷، ش ۲۹۳۸، عمومی اصفهان ۱/۳۲۱ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۴۴۹، گلپایگانی ۲/۱۹۱ // ~، ۶ - ۱۱۰۵، مشکوة ش ۶۵۸، دانشگاه تهران ۱۶۳۸ / (۳) ۳ (+ جزء ۱۱ - ۸) // ~، ۱۱۱۳، ش ۱۰۰۹۸، آستا [رویت] (+ جزء ۱۰) //

~، محمد موسی بن محمد جعفر حسینی تونی، [۱۱۱۶]، ش ۲۱۹۷، آستا ۵/۲۰۶ // ~، محمد علی بن شمس‌الدین محمد، ۱۱۱۸، ش ۶۲۲۲، مرعشی ۱۶/۲۱۵ // ~، محمد حسن بن درویش علی مشهدی ابردهی، ۱۱۲۸، ش ۲۰۲، فیضیه ۱/۲۹۴ // ~، محسن بن علم الهدی، ۱۱۵۴، ش ۵۴۵ع، ملی ۸/۴۱ (+ جزء ۱۰) // ~، سده ۱۲، ش ۳۳۸، ملی ۷/۳۰۵ // ~، ش ۴۰۷، ملی ۷/۳۴۶ // ~، موزه بریتانیا ش ۸۳۲۳، نسخه‌ها ۱۰/۲۳۴ (+ جزء ۱۰ - ۶) // ~، بی‌تا، تملک حاجی میرزا حسین نوری، آشنایی با ۱/۱۵۳ (+ جزء ۷ و ۵ و ۴ و ۱) // ~، ش ۵۷۰۰، آستا ۵/۲۰۷ // ~، آخوند همدان ش ۱۱۹۰، رشت و همدان ۱۳۷۱ (+ جزء ۱۰) // ~، (وقفی آقا باباخان) ش ۶۲۱، ملی فارس ۲/۲۱۰ // ~، ش ۱۱۳۱۷ آستا [رویت].

○ جزء ۱۰، کتاب المعایش و المعاملات.

نسخ، مولف، مشکوة ش ۶۶۴، دانشگاه تهران ۱۶۳۹/ (۳) ۳ (کتاب المعایش) // ~، محمد عسکر مشهور به رجاء، ۱۰۶۵، ش ۵۱۸ع، ملی ۸/۱۹ // ~، ۱۰۶۹، ش ۱۱۲۶۳ [رویت] (+ جزء ۹) // ~، محمد بن عزیزالله طباطبائی سمنانی، ۱۰۷۲، ش ۳۵۳۱، مرعشی ۹/۳۲۷ // ~، ۱۰۷۳، تملک طباطبائی تبریزی، نسخه‌ها ۷/۲۵۳ // ~، محمد امین بن عبدالوهاب، ۱۰۹۷، ش ۱۸۷۳، مرعشی ۵/۲۵۳ // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۲۰۸۴، مسجد اعظم ۴۱۷ // ~، ۱۱۰۳، ش ۳۵۳۰، مرعشی ۹/۳۲۶ // ~، ۱۱۰۵ - ۶، مشکوة ش ۶۵۸، دانشگاه تهران ۱۶۳۸/ (۳) ۳ (+ جزء ۱۱ - ۸) // شکسته نستعلیق، حسن بن ملا کاظم کاظمی، ۱۱۰۹، ش ۱۲۹، ملی فارس ۱/۱۱۰ // ~، محمد مهدی، ۱۱۱۰، ش ۲۶۷۵، آستا ۲/۱۴۳ (+ جزء ۱۲ و ۱۱) // ~، ۱۱۱۳، ش ۱۰۰۹۸، آستا [رویت] (+ جزء ۹) // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب، ۱۱۱۵، حسینیه شوشتریها ش ۷۳۴، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، محمد بن محمد جعفر حسینی، ۱۱۱۶، ش ۲۱۹۸، آستا ۵/۲۰۷ // ~، محمد علی بن شمس‌الدین محمد، ۱۱۱۸، ش ۶۲۲۲، مرعشی ۱۶/۲۱۵ (+ جزء ۹) // ~، احمد علی بن یوسف بن مشکین کشمیری، ۱۱۲۵، ش ۳۴۸۱، مجلس ۱۴۳۹/ (۳) ۱۰ // ~، محمد حسن کاتب مشهدی، ۱۱۲۸، ش ۶۷۷۶، آستا ۵/۲۰۷ // ~، تملک حسین بن عبدعلی جزائری، ۱۱۵۰، ش ۱۸۳۵، مرعشی ۵/۲۲۲ // ~، محسن بن علم الهدی، ۱۱۵۴، ش ۵۴۵ع، ملی ۸/۴۱ (+ جزء ۹) // ~، علینقی دهدشتی، ۱۱۸۹، ش ۱۹۳۶، سپهسالار ۱/۳۴۰ (+ جزء ۱۱) // ~، سده ۱۲، ش ۳۷، گوهرشاد ۱/۳۷ // ~، ش ۴۰۵، ملی ۷/۳۴۵ // ~، موزه بریتانیا ش ۸۳۲۳، نسخه‌ها ۱۰/۳۲۴ // ~، محمد علی بن صادق بن جعفر شریف فسایی، ۱۲۲۳، آقای واجد ش ۴، نسخه‌ها ۵/۲۸۵ (قسمتی از ۱۰) // ~، بی‌تا، آخوند همدان ش ۱۱۸۰، رشت و همدان ۱۳۷۱ (+ جزء ۹) // ~، ش ۱۰۱۰۴، آستا [رویت].

○ جزء ۱۱، کتاب المَطعم و المَشرب و التَّجَمُّل

نسخ، محمد مؤمن بن عبدالغفور، ۱۰۶۴، ش ۱۷۵۲، گلپایگانی ۳/۴۶ // ~، احتمالاً ۱۰۶۵، ش ۵۱۹ع، ملی ۸/۲۰ // ~، ۱۰۶۹، ش ۱۱۲۶۳، آستا [رویت] (+ جزء ۱۰ و ۹) // ~، ۱۰۷۸، ش ۱۱ - ۶۱۵۶، آستانه ۱۸۰ // ~، فتح‌الله بن محمد باقر فراهانی، ۱۰۸۹، ش ۹۸ - ۵۹۵۸، آستانه ۱۸۱ // ~، ابوطالب بن میرزا محمد هادی، سده ۱۱، ش ۹۲ ب، الهیات تهران ۱/۶۸۹ // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۳۵۰۳، مجلس ۱۴۵۷/۱۰ (۳) // ~، ~، ش ۱۵، فیضیه ۱/۲۹۳ (+ جزء ۱۴ - ۱۲) // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۹۳ ب، الهیات تهران ۱/۶۹۰ // ~، ۱۱۰۲، آخوند همدان ش ۱۲۰۱، رشت و همدان ۱۳۷۱ (+ جزء ۱۲) // ~، ۶ - ۱۱۰۵، مشکوة ش ۶۵۸، دانشگاه تهران ۱۶۳۸ (۳) ۳ (+ جزء ۱۰ - ۸) // ~، محمد علی بن ابی‌القاسم منصورى مسیبی، ۱۱۱۰، ش ۴۹، گوهرشاد ۱/۴۸ (+ جزء ۱۵ - ۱۲) // ~، محمد مهدی، ۱۱۱۰، ش ۲۶۷۵، آستا ۲/۱۴۳ (+ جزء ۱۲ و ۱۰) // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب، ۱۱۱۵، حسینیه شوشتریها ش ۷۳۴، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ (+ جزء ۱۲ و ۱۰) // ~، محمد نصیر بن علی نقی موسوی، ۱۱۱۸، ش ۶۸۵۹، دانشگاه تهران ۱۶/۳۸۳ // ~، ۱۱۲۱، ش ۶۵۹۹، آستا ۵/۲۰۷ // ~، ۱۱۲۵، ش ۱۱۵۸۱، آستا [رویت] (+ جزء ۱۲) // ~، علینقی دهدشتی، ۱۱۸۹، ش ۱۹۳۶، سپهسالار ۱/۳۴۰ (+ جزء ۱۰) // ~، سده ۱۲، ش ۵۸۲۱ [۸۰۴۳]، مجلس ۱۷/۲۴۰ // ~، حاجی شمس درویش علی الکاظمی، سده ۱۲، ش ۲۱۰ (۲)، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۱۵ - ۱۲) // ~، بی‌تا، ش ۱۱۲۴۶، آستا [رویت] // ~، ش ۲۱۹۹، آستا ۵/۲۰۷ // ~، ش ۵۸۱۲، مرعشی ۱۵/۲۰۰.

○ جزء ۱۲، کتاب النکاح و الطلاق و الولادة

نسخ، ۱۰۶۸، ش ۱۰۱۱۱، آستا [رویت] // ~، محمد عسکر مدعو به رجا، [حدود ۱۰۷۰]، ش ۵۴۶ع، ملی ۸/۴۲ // ~، محمد صالح، ۱۰۷۸، ش ۳۲۹۷، مسجد اعظم ۴۱۷ // ~، ۱۰۹۰، آیت الله زنجانی ش ۴۸، آشنایی با ۱/۲۰۶ // ~، عصر مولف، ش ۸۶۶۸، مرعشی ۲۲/۲۲۰ // ~، محمد علی سمنانی، ۱۰۹۲، ش ۱۵۲۹۶، آستا [رویت] // ~، عبدالخالق بن محمود دماوندی، ۱۰۹۷، ش ۱۲۸۹۲، آستا [رویت] // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۳۵۰۳، مجلس ۱۴۵۷/۱۰ (۳) ۱۰ (+ جزء ۱۱) // ~، ش ۱۵، فیضیه ۱/۲۹۳ (+ جزء ۱۴ - ۱۱) // ~، سده ۱۲ - ۱۱، ش ۳ (۱ - ۲)، الهیات تهران ۱/۸۰۸ (+ جزء ۱۱) // ~، ۱۱۰۲، آخوند همدان ش ۱۲۰۱، رشت و همدان ۱۳۷۱ (+ جزء ۱۱) // ~، ۷ - ۱۱۰۶، مشکوة ش ۶۶۲، دانشگاه تهران ۱/۶۴ (۳) ۳ (+ جزء ۱۵ - ۱۳) // ~، محمد علی بن ابی‌القاسم منصورى مسیبی، ۱۱۱۰، ش ۴۹، گوهرشاد ۱/۴۸ (+ جزء ۱۵ - ۱۱) // ~، محمد مهدی، ۱۱۱۰، ش ۲۶۷۵، آستا ۲/۱۴۳ (+ جزء ۱۱ و ۱۰) // ~، مقابله ۱۱۱۲، حسینیه شوشتریها ش ۲۶۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، محمد بن

ولی الله الموسوی، ۱۱۱۲، تملک واعظ زاده خراسانی، مجموعه مقالات کنگره کتاب و کتابخانه [زیر چاپ] // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب، ۱۱۱۵، حسینیه شوشتریها ش ۷۳۴، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، ۱۱۱۷، ش ۲۲۰۰، آستا ۵/۲۰۸ // ~، علی بن عبدالصمد بن محمد کاشانی، ۱۱۱۸، ش ۱۰۰ - ۶۰۴۴، آستانه ۱۸۰ // ~، محمد باقر بن محمد طاهر اشرفی، ۱۱۲۰، ش ۵۴۷ع، ملی ۸/۴۳ // ~، محمد مؤمن بن محمد طالب، ۱۱۲۱، ش ۶۶۰۰، آستا ۵/۲۰۸ // ~، ۱۱۲۵، ش ۱۱۵۸۱، آستا [رویت] (+ جزء ۱۱) // ~، محمد حسن ابردهی ۱۱۲۸، ش ۲۸۷۸ع، ملی ۱۳/۳۹۶ // ~، محمد ابراهیم بن محمد شفیع نجات، تصحیح ۱۱۳۶، ش ۳۹۹۱، مرعشی ۱۰/۳۶۸ // ~، حاجی شمس درویش علی الکازرونی، سده ۱۲، ش (۲) ۲۱۰، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۱۵ - ۱۱) // ~، سده ۱۳، ش ۵۸۶۸، [۳۱۴۵]، مجلس ۷/۱۷۱ (۲) ۱۰.

○ جزء ۱۳، کتاب الموت و الارث و الوصیة

نسخ، ۱۰۶۳، مشکوة ش ۶۴۸، دانشگاه تهران ۱/۶۳۹ (۳) ۳ // ~، محمد حسین بن عبدالفتاح کاتب کاشانی، تصحیح ۱۰۸۱، ش ۸۶۶۹، مرعشی ۲۲/۲۲۰ (+ جزء ۱۵ و ۱۴) // ~، محمد فاضل بن اسماعیل تونی، ۱۰۸۶، ش ۱۰۸۶، آستا ۵/۲۰۹ (+ جزء ۱۵ و ۱۴) // ~، خلیل بن رکن الدین مسعود حسینی، ۱۰۸۶، ش ۱۴۲۲، ملک ۱/۷۹۰ // ~، ۱۰۹۱ حسینیه شوشتریها ش ۴۹۸، نسخه‌ها ۱۲/۸۱۵ و ۱۱ // ~، مقابله ۱۰۹۲، ش ۲۲۰۱، آستا ۵/۲۰۸ // ~، مقابله ۱۰۹۷، حسین مفتاح ش ۱۳۳۷، نسخه‌ها ۷/۳۰۸ // ~، محمد عسکر مدعوبه رجا، سده ۱۱، ش ۵۴۸ع، ملی ۸/۸۴ // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۱۵، فیضیه ۱/۲۹۳ (+ جزء ۱۴ - ۱۱) // ~، محمد اشرف، ش ۱۵۲۱، گوهرشاد ۴/۲۰۸ (به خط مؤلف تصحیح شده) // ~، محمد امین بن عبدالوهاب، ۱۱۰۰، ش ۳۹۹۰، مرعشی ۱۰/۳۶۷ // ~، ۷ - ۱۱۰۶، مشکوة ش ۶۶۲، دانشگاه تهران ۱/۶۴ (۳) ۳ (+ جزء ۱۵ - ۱۲) // ~، محمد علی بن ابی القاسم منصور سیسی، ۱۱۱۰، ش ۴۹، گوهرشاد ۱/۴۸ (+ جزء ۱۵ - ۱۱) // ~، عبدالله بن شیخ راشد جزایری، ۱۱۱۰، ش ۶۱۴، ملی فارس ۲/۲۰۴ // ~، محمد بن ولی الله موسوی قاینی، ۱۱۱۱، ش ۹۰۴، ملک ۱/۷۹۰ // ~، محمد مهدی ترشیزی، ۱۱۱۶، ش ۲۲۰۲، آستا ۵/۲۰۸ // ~، ۱۱۲۴، ش ۱۱۲۶، آستا [رویت] // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، ۱۱۲۶ (۴)، ش (۱) ۳۴۷۵، مجلس ۱۴۳۴/۱۰ (۳) // ~، وقفی ۱۱۲۶، ش ۶۶۰۱، آستا ۵/۲۰۹ // ~، محمد مهدی ترشیزی، ۱۱۶۰، ش ۲۲۰۲، آستا ۵/۲۰۸ // ~، شمس درویش علی الکازرونی، ش (۲) ۲۱۰، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۱۵ - ۱۱) // ~، سده ۱۳ - ۱۲، ش ۲۰۱۶، مسجد اعظم ۴۱۷ // ~، بی تا، ش ۱۱۵۸۳، آستا [رویت] (+ جزء ۱۴).

○ جزء ۱۴، الروضة

نسخ، تصحیح خود مؤلف، ش ۵۸۱۳، مرعشی ۱۵/۲۰۰ (+ خاتمه) // ~، محمد شریف، ۱۰۷۲، ش ۴۱۱، ملی ۷/۳۵۲ // ~، فلّاح مشهور به چینی‌کش، ۱۰۷۴، ش ۱۹۳۷، سپهسالار ۱/۳۴۱ // ~، محمد حسین بن عبدالفتاح کاتب کاشانی، ۱۰۸۱، ش ۸۶۶۹، مرعشی ۲۲/۲۲۰ (+ خاتمه، ۱۳) // ~، محمد فاضل بن اسماعیل تونی، ۱۰۸۶، ش ۶۶۰۲، آستا ۵/۲۰۹ (+ خاتمه، ۱۳) // ~، صالح بن محمد شفیع، ۱۰۹۰، ش (۲) ۴۱۰، ملی ۷/۳۵۲ // ~، ۱۰۹۵، ش ۱۱۲۰۳، آستا [رویت] // ~، ۱۰۹۶، ش (۳) ۱۴۲۲، الهیات مشهد ۲/۵۶۸ // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، سده ۱۱، ش ۱۵، فیضیه ۱/۲۹۳ (+ جزء ۱۳ - ۱۱) // ~، ۷ - ۱۱۰۶، مشکوة ش ۶۶۲، دانشگاه تهران ۱۶۴ / (۳) ۳ (+ جزء ۱۵ - ۱۲) // نسخ، محمد علی بن ابی‌القاسم منصورى مسیبی، ۱۱۱۰، ش ۴۹، گوهرشاد ۱/۴۸ (+ جزء ۱۵ - ۱۱) // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، ۱۱۲۶ (؟)، ش (۲) ۳۴۷۵، مجلس ۱۴۳۴ / (۳) ۱۰ // ~، محمد حسین بن محمد تقی حسینی قمی، ۱۱۲۷، ش ۶۱۷۶، آستا ۵/۲۰۹ // ~، عبدالعلی طیبی، ۱۱۲۸، ش ۱۶۸۷۷، آستا [رویت] // ~، محمد علی رازی، ۱۱۳۶، ش ۶۶۰، الهیات مشهد ۱/۵۹۶ // ~، [۱۱۴۱]، ش ۱۵۳۳۱، آستا [رویت] // ~، حاجی شمس درویش علی‌الکازرونی، سده ۱۲، ش (۲) ۲۱۰، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۱۵ - ۱۱) // ~، تملک شیخ علی کاشف‌الغطاء، الذریعه ۱۱/۳۰۵ // ~، بی‌تا، ش ۱۱۵۸۳، آستا [رویت] (+ جزء ۱۳).

○ خاتمه

نسخ، تصحیح مؤلف، ش ۵۸۱۳، مرعشی ۱۵/۲۰۰ (+ جزء ۱۴) // ~، قبل از ۱۰۷۲، ش ۶۶۰۲، آستا ۵/۲۰۹ // ~، محمد حسین بن عبدالفتاح کاتب کاشانی، تصحیح ۱۰۸۱، ش ۸۶۶۹، مرعشی ۲۲/۲۲۰ (+ جزء ۱۴ و ۱۳) // ~، محمد فاضل بن اسماعیل تونی، ۱۰۸۶، ش ۶۶۰۲، آستا ۵/۲۰۹ (+ جزء ۱۴ و ۱۳) // ~، ۷ - ۱۱۰۶، مشکوة ش ۶۶۲، دانشگاه تهران ۱۶۴ / (۳) ۳ (+ جزء ۱۴ - ۱۲) // ~، محمد علی بن ابی‌القاسم منصورى مسیبی، ۱۱۱۰، ش ۴۹، گوهرشاد ۱/۴۸ (+ جزء ۱۵ - ۱۱) // ~، محمد ابراهیم بن محمد رضا، ۱۱۲۶ (؟)، ش (۳) ۳۴۷۵، مجلس ۱۴۳۴ / (۳) ۱۰ // ~، حاجی شمس درویش علی‌الکازرونی، سده ۱۲، ش (۲) ۲۱۰، الهیات تهران ۱/۶۹۰ (+ جزء ۱۴ - ۱۱) // ~، محمد علی بن صادق بن جعفر بن شریف الفسوی، ۱۲۲۳، ش ۳۹۳، شاهچراغ ۲/۱۵۶ // ~، ۱۲۲۸، ش (۲) ۹۹۲۰، آستا [رویت] (+ مقدمه) // ~، بی‌تا، ش (۱) ۷۴۴۷، مرعشی ۱۹/۲۵۰.

○ اجزاء نامشخص

نسخ، محمد طاهر رضوی، ۱۰۷۷، ش ۱۳ - ۵۸۳۴، آستانه ۱۸۱ // ~، سده ۱۱، آیت‌الله

رضوی ش ۴۶۳، نسخه‌ها ۷/۴۳ // ~، ~، خاندان سید نورالدین هاشمی ش ۲۴، نسخه‌ها ۵/۲۸۹ // ~، ~، ش ۲۱۰۸، ملک ۱/۷۹۰ (آغاز وانجام افتاده) // ~، محمد قلی، ۱۱۰۱، ش ۶۸۱۱، دانشگاه تهران ۱۶/۳۶۶ // ~، ۱۱۰۲، کالج وادهان ش ۱۴۵، نسخه‌ها ۱۲/۷۷۹ و ۱۱ // ~، محمد صالح بن خواجه بیک ترشیزی، ۱۱۲۳، ش ۱۲۵۱، ملک ۱/۷۹۰ // ~، علی بن عبدالصمد بن محمد کاشانی، ۱۱۲۷، ش ۵-۵۸۸۶، آستانه ۱۸۰ // ~، محمد باقر بن محمد حسن بروجنی، ۱۲۹۵، دانشگاه اصفهان ش ۱۴۷، نسخه‌ها ۱۲/۹۲۲ و ۱۱ // ~، سده ۱۳، ش ۳۵۳۰، مسجد اعظم ۴۱۷ // ~، بی‌تا، کالج وادهان ش ۲۸، نسخه‌ها ۱۲/۷۷۴ و ۱۱ // ~، ~، آخوند همدان ش ۱۰۱۱۸، رشت و همدان ۱۶۱۸.

□ حواشی علی الوافی

○ حاشیه خود مؤلف بر وافی. میرزا حسن لاهیجی از این حاشیه در نسخه‌ای از وافی که در ۱۰۷۰ کتابت می‌کرده، بهره جسته است ← الذریعه ۶/۲۳۰

○ حاشیه ملاً فضل‌الله بن محمد شریف از دانشمندان سده ۱۲
← الذریعه ۶/۲۳۰

آغاز / نحمدک اللهم یا مبدع العقل و النفس و الحواس و ملهم العلم و المعرفة...
انجام / فان اطلاق السعة علی الطاقه... مصلياً لنيبه - صلى الله عليه و آله .
ن . خ نسخ، مؤلف، ش ۱۹۲۸، سپهسالار ۱/۲۴۸.

○ حاشیه علی الوافی / میرزا حسن بن ملاً عبدالرزاق لاهیجی قمی (متوفی ۱۱۲۱).

ن . خ نسخ، ۱۰۷۰، کتابخانه التستریه (وقفی حاجی علی محمد نجف آبادی).

○ حاشیه علی الوافی / میرزا عبدالله افندی، پسر صاحب ریاض العلماء (متوفی ۱۱۳۱). ← ریاض العلماء، مدخل عبدالله افندی؛ الذریعه ۶/۲۲۹.

○ حاشیه علی الوافی / سید عبدالله بن نورالدین جزائری (متوفی ۱۱۷۳).

ن . خ تملک ناشر تذکره تستر ← الذریعه ۶/۲۲۹.

○ حاشیه [شرح] علی الوافی / سید ابراهیم بن سید محمد باقر رضوی قمی نجفی، (زنده به سال ۱۱۶۸) ← الذریعه ۱۴/۱۶۵؛ ۶/۲۲۹.

○ حاشیة [شرح] علی الوافی / وحید آقا محمّد باقر بهبهانی (متوفی ۱۲۰۶). وی به این حاشیه، در دیباچه حاشیه مفاتیح خویش اشاره می‌کند. ← الذریعه ۱۴/۱۶۵؛ ۶/۲۹۹.

○ حاشیة علی الوافی / سید محسن بن حسن مقدس اعرجی کاظمی (متوفی ۱۲۲۷) محشی این حاشیه را بر اوائل وافی نوشته و نسخه‌ای از آن را حسن صدر دیده است. ← ریحانه ۵/۲۳۷؛ الذریعه ۶/۲۳۰.

○ حاشیة [علی] الوافی / ملا محمّد رضا بن محمّد مؤمن قمی. آغاز / الحمد لمفیض الخیر و الجود و الصلاة علی المبعوث فی المقام المحمود... انجام (فتاده) / سَمیّ التعلیم زکاة اما لانه یزید العلم او لانه موجب للبحث و المذاكرة... ن. خ. نستعلیق، مؤلف، ش (۲) ۳۳۷۴، مرعشی ۹/۱۴۹.

□ شرح

○ شرح الوافی / محمّد رضی بن محمّد نبی قزوینی (متوفی سده ۱۲). ن. خ. کتابت ۱۱۳۴، ش ۱۶۷۴، فیضیه ۱/۱۶۵ (کتاب الطهارة و التزین).

○ شرح الوافی / محمّد جواد بن محمّد حسینی عاملی (متوفی ۱۲۲۶). شرح مفیدی است که شارح با استفاده از سخنان استادش سید مهدی بحر العلوم نجفی، با فوایدی از خودش نگاشته است ← الذریعه ۱۴/۱۶۵. ن. خ. نسخ، بی‌تا، ش (۱) ۷۵۶۹، مرعشی ۱۹/۳۷۳ (کتاب الطهارة و التزین).

○ شرح الوافی / محمّد تقی بن عبدالرحیم (متوفی ۱۲۴۸). شرح کتاب الطهارة وافی است ← الذریعه ۱۴/۱۶۵.

□ ردّیه

○ الرّد علی الوافی / ملا شاه افضل کاشانی، برادرزاده ملا محسن فیض. این کتاب در چهارده جلد نگاشته شده است ← الذریعه ۱۰/۲۳۴.

□ استدراک

○ مستدرک الوافی / محمد هادی بن مرتضی کاشانی، برادر زاده فیض. مستدرکی است با همان ترتیب و تبویب، مشتمل بر احادیثی که مجلسی در بحار آورده ولی فیض در کتاب الوافی نیاورده است. این اثر در واقع ترتیب کتاب بحار است به روش وافی، با حذف مکررات.
ن. خ. نسخ، سده ۱۲، ش ۹۷۹۲، مرعشی ۲۵/۱۲۵ (استدراک جزء پنجم) // نستعلیق، بی تا، ش ۲۲۰۳، آستا ۵/۱۶۵ (جره ۱۳).

□ منتخب

○ منتخب الوافی / محمد ابراهیم بن محمد علی طبسی (سده ۱۳).
ن. خ. نسخ، مؤلف، سده ۱۳، ش ۳۸۰۶، مجلس ۱۸۲۰/ (۴) (جزء اول وافی).

□ فهرست

○ فهرست الوافی / ملا محمد بن محسن ملقب به علم الهدی. این فهرست شامل اخبار و رجال وافی می باشد ← الذریعه ۱۶/۳۹۹.
ن. خ. نسخ، مؤلف، ۱۰۶۷ ش (۱۳) ۲۲۰۰ ع، ملی ۱۱/۵۰۳ (با عنوان اصطلاحات رجال وافی) // ~، ۱۰۷۰، کتابت میرزا حسن بن ملا عبدالرزاق، الذریعه ۱۶/۳۹۹ // تملک کتابخانه فیضی، کلیات علامه ملا محمد محسن فیض ۱/۳۴.
○ مصطلحات کتاب الوافی / از فضل الله (۴). اصطلاحاتی که فیض در کتاب وافی بکار برده، به ترتیب حروف آنها برای آسانی کار مراجعه کنندگان در این فهرست آمده است.
ن. خ. نسخ، بی تا، ش (۲) ۷۴۴۷، مرعشی ۱۹/۲۵۱.

□ ن. چ

.. تهران، ۱۳۱۱، ۱۳۲۲ ق. ۵۳۲ ص. (سنگی) (چهار جزء اول) // .. ~، ۱۳۱۴ ق. ج ۵.
۵۷۲ ص. (سنگی) // به کوشش مهدی سمسار اصفهانی تاجر .. تهران، ۴ - ۱۳۲۲. ج ۳. ۷۹۰

+ ۷۸۳ ص (سنگی) // -- تهران: بی‌نا، ۱۳۲۵. ج ۲. ۵۷۲ ص. (سنگی) // به کوشش محمد رضا رضوی خوانساری -- تهران: اسلامیه، ۱۳۲۳. (سنگی) // به کوشش ابوالحسن شعرانی. به انضمام تعلیقات رفیع‌الدین نائینی، مراد بن علیخان تفریسی و سلطان العلماء -- تهران: اسلامیه، ۱۳۷۵ ق. ج ۳. // -- قم: مکتبه آیت الله العظمی المرعشی النجفی، ۱۴۰۴. ج ۳. // به کوشش ضیاء‌الدین حسینی اصفهانی -- اصفهان: مکتبه الامام امیر المومنین علی (ع) العامه، ۱۰۴۶. ج ۱۹.

[۱۱۲]

وسيلة الابتهاال

مثنوی است از فیض کاشانی ← گلزار قدس

[۱۱۳]

وصف الخیل

رساله‌ای است مختصر به زبان فارسی در شناخت و علامتهای اسب، منقول از ائمه اطهار - علیهم السلام - . فیض این اثر را در دویست بیت به سال ۱۰۶۷ به فرمان شاه عباس ثانی در ضمن هفت باب نگاشته است:

باب اول: در بیان آن که اسب و سواری اسبان و استران و الاغان به جهت شما آفرید؛
باب دوم: در ابتدای رام شدن اسب مر آدمیان را و فرمان برداری و سواری ایشان را؛
باب سیم: در باب علامتهای یمن و خوبی اسب و نشانه‌های شومی و معیوبی آن؛ باب
چهارم: در فال نیک زدن به برخورد اسب میمون؛ باب پنجم: در یاد کردن خدای تعالی در
وقت سوار شدن و آیه تسخیر خواندن؛ باب ششم [در نسخه گوهر شاد نبود]؛ باب هفتم:
در رام کردن اسب به ذکر خدا.

یکم [۶۷]؛ دوم [۹۳]؛ لولوة ۱۲۸؛ کشف الحجب ۶۰۱؛ فوائد ۶۳۵؛ ریحانه ۴/۳۷۵؛ الذریعه
۲۴/۹۳.

آغاز/ بسمله. مَنّتِ خدای را عَزَّ و جَلَّ که اسبّان را مسخّرِ غازیان ساخت، تا به پایمردی...

انجام/ اگر یکی از شما خواهد که او را لجام کند، باید که نام خدای عَزَّ و جَلَّ ببرد و ذکر او کند، پس آنگاه او را لجام کند.

□ ن.خ

نسخ، سده ۱۱، [۱۰۸۰]، ش (۳) ۴۴۳۷، دانشگاه تهران ۱۳/۳۳۹۶ // نستعلیق، محمد حسن چهل تنانی، ۱۲۵۷، ش (۴) ۲۶۳، گهرشاد ۲/۵۶۸.

□ ن.چ

به کوشش رضا اشرف زاده وحسین خسروان. به انضمام مضمّار دانش یا فرس نامه .. مشهد: جهان اندیشه کودکان، ۱۳۷۳. صص ۱۲۰ - ۱۱۲.

کتاب شناسی آثار فیض / ۳۰۱

بازگشت به فهرست

□ آثار منسوب و مجعول

[۱]

اتل توتل

گزارشی است عرفانی، منسوب به فیض کاشانی.

آغاز/ اتل توتل، پنجه به شیر مال، هفتاد میخ آهنی، ژلزل پای احمدک... بر ضمیر ارباب دانش و اصحاب بینش مخفی نماند که هیچ لفظی نیست که او را حقیقت در معنی نباشد.

□ ن. خ

نستعلیق، محمد علی بن حسین رازی سبزواری، ۴ - ۱۱۰۲، ش (۴) ۴۲۹۱، دانشگاه تهران ۱۳/۳۲۶۰.

[۲]

اثبات حرکت جوهری

گویا این رساله را علم الهدی از گفتار و نوشتار پدرش فراهم آورده است.

آغاز/ بدان ای جوینده تحقیق و پوینده وسط طریق ایدک الله بروح منه که

انجام/ و اما ثالثا بجهت آنکه حرکت امری است نسبی وهو تغیر المتغیر... وبالله التوفیق.

□ ن. خ

تحریر سده ۱۱، ش (۳) ۱۷۱۲، مجلس ۵/۵۷ // نسخ، بی تا، ش (۳) ۵۹۹، آستا ۴/۱۲۹.

[۳]

احکام النجوم

در فهرست ملک ۵/۲۶۴ آن را از فیض دانسته‌اند. فیض در فهرست آثارش از آن نامی نبرده است. گویا برگرفته از کتاب غنیة الانام فی معرفة الساعات و الايام باشد.

[۴]

رسالة فی الارث

رساله‌ای است در بیان مساله ارث. فیض در فهرست آثارش نامی از این رساله نمی‌برد. گویا برگرفته از آثار دیگرش باشد.

آغاز/ بسمله. لو مات شخص وخلف احد الابوين و بنتا...

انجام/ لکن الوارث یختلفون.

□ ن. خ

شکسته نستعلیق، ۱۲۲۲، ش (۳) ۳۱۴۹، دانشگاه تهران ۱۱/۲۱۰۶.

[۵]

اضغاث الاحلام

آقای مصطفی فیضی، این اثر را از آثار فیض کاشانی دانسته است. ولی در فهرست آثار فیض چنین رساله یا کتابی وجود ندارد. به نظر می‌رسد که این سهو را آقای فیضی از آنجایی مرتکب شده باشند که آقا بزرگ نسخه‌ای از این رساله را در ضمن مجموعه‌ای از رساله‌های فیض رؤیت نموده است. آقا بزرگ نسبت این رساله را به فیض بعید می‌داند و

آثار منسوب و مجعول / ۳۰۵

معتقد است که این اثر احتمالاً مربوط به یکی از فرزندان یا نوادگان فیض است.

کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض ۹۱؛ الذریعه ۲/۲۱۵.

[۶]

اعمال الاشهر الثلاثة

در ذکر ادعیه و اعمال ماههای سه گانه رجب، شعبان و رمضان می باشد. آقا بزرگ نسخه ای از آن در کتابخانه محمد علی خوانساری دیده است. نیز ممکن است که برگرفته از آثار دیگر وی باشد.

الذریعه ۲/۲۴۴.

[۷]

امالی

مطالبی را که ملا محسن در مجلس درس و بحث خویش املاء می کرده، گویا یکی از شاگردانش نگاشته است. از همین نسخه امیر محمد اشرف شاگرد مجلسی در کتابی که در فضائل السادات نگاشته، مطالبی را نقل کرده است.

الذریعه ۲/۳۱۲.

[۸]

رسالة فی الانسان

مؤلف در این رساله انسان را به دو جزء تقسیم می کند؛ جزء اول: ظاهر (علن) و آن جسم محسوس اوست؛ جزء دوم: باطن (سرّ) که اشارت به روح او دارد. آقابزرگ

(الذریعه ۱۱/۸۴) تصریح می‌کند که نسخه‌ای از آن را در مجموعه‌ای از رسائل فیض در نزد سید شهاب‌الدین مرعشی دیده است. در فهرست آثار فیض رساله‌ای به این نام معرفی نشده، گویا رساله‌ای باشد برگرفته از آثار دیگر فیض.

[۹]

رسالة فی تحقیق معنی القابلیة

در این رساله مؤلف به روش عرفانی از قابلیت صحبت می‌کند. در فهرست آثار فیض، نامی از آن نیست. فهرست نویس دانشگاه تهران آن را به احتمال از فیض دانسته است.

آغاز/ بعد از حمد بی حد و ستایش پروردگاری را که بیرنگ آمادگی و قابلیت هر چیزی را در کارگاه جمعیت پناه...

انجام/ آن کس که ز شهر آشنایی است / داند که متاع ماکجایی است

□ ن. خ

نسخ، ۱۰۶۱، ش (۵) ۳۱۴، دانشگاه تهران ۱۹۷ / (۱) ۳.

[۱۰]

التذکرة فی الحکمة الالهیة

آقا بزرگ آن را از فیض دانسته و نسخه‌ای از آن را در کتابخانه کاشف الغطاء در نجف رؤیت کرده است. در فهرست آثار فیض نامی از آن نیست. گویا برگرفته‌ای باشد از آثار دیگر فیض.

[۱۱]

ترجمة الحق

اثری است مجعول که آن را آقای مصطفی فیضی از جمله آثار فیض شمرده‌اند. در فهرست دوم فیض که آقای محمد مشکوة تصحیح کرده‌اند (← مقدمه المحجة البيضاء ۲/۴۴) کاتب نسخه سهواً "الحج" را "الحق" کتابت نموده است. و چون آقای مشکوة بر اساس یک نسخه این رساله را تصحیح کرده‌اند، ترجمة الحق را در متن رساله آورده‌اند و آقای مصطفی فیضی هم دچار این اشتباه شده‌اند و ترجمة الحق را اثری مستقل از فیض دانسته است.

[۱۲]

ترجمة حدیث معلی بن خنیس

عنوان دیگر: A نوروژی روز

معلی بن خنیس یا ابو عبدالله کوفی از موالی بنی اسد بود که در مدینه به ولای (غلامی) امام جعفر صادق - علیه السلام - در آمد. وی حدیثی از امام در خواص عید نوروژی و اسامی سی روز فارسی بنابر آنچه در نزد ایرانیان مورد قبول است بیان می‌کند. در خاتمه ابیاتی از خواجه نصیر طوسی در باره روزهای نحس ماه آمده است. این ترجمه از آثار منسوب به فیض است که وی در فهرس سه گانه آثارش به آن اشاره نمی‌کند.

□ ن. خ

نستعلیق، ۷۶ - ۱۰۶۱، اهدایی مشکوة ش ۳۱۴، دانشگاه تهران ۸۵۵ / (۱) ۳.

□ ن. چ

نوروژی و سی روز در روز شماری در ایران باستان. به کوشش محمد معین -. تهران: انجمن ایران شناسی، ۱۳۲۵. صص ۸۵ - ۷۳.

[۱۳]

التوحید

آقا بزرگ نسخه‌ای از آن را در کتابخانه سید راجه محمد مهدی در فیض آباد دیده است. به نظر می‌رسد که باب اول کتاب اصول العقائد فیض باشد.

[۱۴]

الجبر و التفویض

رساله‌ای است منسوب به فیض کاشانی، که در آن مؤلف به بررسی جبر و اختیار از دیدگاه شیعه می‌پردازد.

الذریعه ۲۴/۲۶۸؛ ۵/۸۴.

آغاز/ قد ثبت ان الله عزّ و جلّ قادر علی الممکنات.

□ ن. خ

شکسته نستعلیق، علی اکبر بن محمد کریم طبیب سالیانی، ۱۲۶۳، ش (۱) ۶۴۴، آستا
.۴/۱۴۸.

□ ن. چ

به انضمام کلمات المحققین -- تهران: بی‌نا، ۱۳۱۵ ← الذریعه ۵/۸۲.

[۱۵]

جواب بعض الاخوان

گروهی از برادران دینی نامه‌ای به فیض می‌نویسند و از او شکوه می‌کنند که چرا به

آثار منسوب و مجعول / ۳۰۹

برآوردن حاجات مؤمنان برنخاسته است. فیض این رساله را می‌نگارد و در آن از قصور و کوتاهی خویش عذر می‌طلبد. نسخه‌ای از آن را آقا بزرگ (الذریعه ۵/۱۷۸) در مجموعه‌ای از رسائل فیض دیده است. از آغاز و محتوای آن برمی‌آید که این رساله همان رساله الاعتذار فیض باشد که آقا بزرگ آن را با عنوان "جواب بعض الاخوان" خوانده است. ← الاعتذار

[۱۶]

الحاشية على حاشية التهذيب

حاشیه‌ای است بر حاشیه ملا عبدالله یزدی که توسط فیض کاشانی نگاشته شده است. ← الهیات تهران ۱/۲۸۰.

□ ن.خ

شکسته نستعلیق، بهاء‌الدین اسماعیل موسوی زنجان، ۱۳۱۵، ش (۱) ۳۲۰۹ د، الهیات تهران ۱/۲۸۰.

[۱۷]

الحاشية على الرواشح السماوية

اصل کتاب از میر داماد متوفی ۱۰۴۰ می‌باشد و فیض بر آن حاشیه‌ای نگاشته است. صاحب روضات نسخه‌ای به خط فیض از آن حاشیه رویت کرده است. الذریعه ۶/۹۰.

[۱۸]

حاشية على زبدة البيان في براهين احكام القرآن

زبدة البيان اثر ملا مقدس احمد بن محمد اردبیلی متوفای ۹۹۳ است. آقا بزرگ از

حاشیه ای به قلم فیض بر آن کتاب نام می برد. (الذریعه ۱۲/۲۱).

[۱۹]

دلایل الاحکام

این کتاب در فهرست آثار فیض نیامده است. اما نسخه ای از آن به شماره ۲۸۳۶ در کتابخانه ملک وجود دارد که فهرست نویس آن را فیض دانسته است. آغاز این نسخه افتاده و در ترقیمه نیز اشاره ای به فیض نشده است.

آغاز/ الثانية بسورة المنافقين و لم اقف فی هذه المسألة

انجام/ هذا آخر الكلام فی المجلد الاول من كتاب دلائل الاحكام عفی الله عنه... فی اوائل رجب (خط خورده) والحمد لله اولاً و آخراً.

آقا بزرگ سه کتاب با عنوان دلائل الاحکام معرفی می کند نخست از محمد ابراهیم موسوی قزوینی متوفی ۱۲۶۲، دوم از شیخ علی بن خیزی قطیفی متولد ۱۲۹۱ که هر دو شرح بر شرایع الاسلام می باشند، و سوم از مؤلفی ناشناخته. (الذریعه ۲۴۱ - ۱۸/۲۳۹). گمان می رود که نسخه ملک یکی از همین سه نسخه است و مربوط به فیض نمی شود.

[۲۰]

سریان نور الحق

نسخه ای از این رساله به شماره ۵۹۹ در کتابخانه آستان قدس رضوی وجود دارد که آغاز و انجام آن چنین است:

آغاز/ احمدک یا من تجلیت بذاتک فی کل شیء... وبعد فانی مجیب لما امرنی... ان ابین کیفیة سریان نور وجود الحق فی الموجودات

انجام / و من هذا ظهر لك سرّ معينة و احاطة الوجودية بالموجودات على وجه يليق بشانه و هو ما اردناه و اما معينة و احاطة العلمية.

فهرست نویسن کتابخانه آن را از فیض دانسته است (ف. ۴/۳۷۶). اما با توجه به تصریح آقا بزرگ و فهارس نسخ خطی دیگر رساله فوق از آثار ملا صدرا می باشد که وی در آن به بررسی کیفیت سریان وجود نور حق در موجودات می پردازد. این رساله به سال ۱۰۳۲ در ۱۵ صفحه به نام ملا صدرا چاپ شده است. الذریعه ۱۲/۱۷۸.

[۲۱]

شجرة الهیة

کتابی است فارسی در اصول دین، شامل یک مقدمه و هشت مطلب. آقا بزرگ آن را از فیض دانسته ولی در فهرست آثار فیض نامی از آن نیامده است. به احتمال قریب به یقین این کتاب باید همان شجرة الهیة سید رفیع الدین محمد بن حیدر حسنی طباطبائی مشهور به میرزا رفیعا باشد که آن را به سال ۱۰۴۷ برای شاه صفی نگاشته است. در مستدرک الذریعه تلخیصی از این اثر با نام ثمرة الشجرة الهیة نیز نام برده می شود.

الذریعه ۲۶/۲۴۶؛ ۱۳/۲۹.

[۲۲]

شرح حدیث الحقیقة

آقا بزرگ نسخه ای از آن را به خط ملک محمد بن عبدالله در سالهای ۷ - ۱۱۹۶ در نزد سید حسن یزدی دیده است. ولی در آثار فیض به چنین اثری اشاره نمی شود. ← الذریعه ۲۰/۱۱۵.

[۲۳]

شرح حدیث الفرجة

آقا بزرگ نسخه‌ای از آن را به خط ملک محمد بن عبدالله در سالهای ۷ - ۱۱۹۶ در نزد سید حسن یزدی دیده است. ولی در آثار فیض به چنین اثری اشاره نمی‌شود. ← الذریعه ۲۰/۱۱۵.

[۲۴]

شرح حدیث جنود مجنّده

شرحی است بر حدیث جنود مجنّده. اصل حدیث از پیامبر اکرم - صلی الله علیه و آله - می‌باشد. متن حدیث به نقل از شهاب الاخبار این چنین است: *الارواحُ جنودٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اِتَّخَذَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اِخْتَلَفَ*. این شرح منسوب به فیض است و در فهرست آثار فیض نامی از آن برده نشده است. آقا بزرگ نسخه‌ای از این شرح را در کتابخانه کاشف الغطاء در نجف دیده است. ← الذریعه ۱۳/۱۸۷.

[۲۵]

شواکل الحور

شرحی است بر کتاب هیاکل النور شهاب‌الدین یحیی بن حبش سهروردی. آقای فیضی این شرح را در ضمن آثار فیض با عنوان شواکل الحور ذکر می‌کند که خطی فاحش است. نگارنده شواکل الحور جلال‌الدین محمد بن اسعد دوانی است که به سال ۸۷۲

آثار منسوب و مجعول/ ۳۱۳

هیاکل آن را شرح می‌کند. نسخه‌های فراوانی از آن در کتابخانه آستان قدس رضوی وجود دارد. پس از دوانی، غیاث‌الدین دشتکی شرحی دیگر بر هیاکل النور می‌نویسد و از شرح دوانی با عنوان شواکل الغرور یاد می‌کند. کلیات دیوان علامه ملا محمد محسن فیض ۸۷، الذریعه ۱۴/۱۷.

[۲۶]

رسالة فی القضاء و القدر

این اثر منسوب به فیض است که مؤلف در آن به بررسی مذاهب و اقوال در مسأله قضا و قدر می‌پردازد. وی رساله‌ای دیگر در جبر و اختیار دارد. ← الجبر و التفویض.

الذریعه ۱۷/۱۴۹

آغاز/ هذه مقالة من مقولات ملا محسن فی القضاء و القدر. انا خلقنا...

انجام/ وامثال ذلك من ارکان العبودیه علیه.

□ ن. خ

نسخ، محمد علی کرمنشاهی، ۱۳۰۴، ش (۴) ۷۵۳۵، سپهسالار ۵/۴۰۷.

[۲۷]

قواعد العقاید

در فهرست مجلس ۱۳/۲۱۲ در ضمن مجموعه شماره ۴۸۰۵ این رساله را از آثار فیض دانسته‌اند؛ اما در فهرست آثار فیض نامی از این اثر نیست با مقابله این نسخه با باب

دوم ربع عادات کتاب المحجة البيضاء مشخص شد که این رساله همان بخش کتاب المحجة است.

[۲۸]

مسألة الوجود

پاسخ نامه ملا محمد قاسم خراسانی است در مورد اشتراک معنوی یا لفظ وجود. فیض این پاسخ را به سال ۱۰۸۷ نوشته است. ← منشآت

[۲۹]

معالجة النفس

آقا بزرگ این اثر را از آثار فیض کاشانی می داند؛ اما در فهرست آثار فیض نامی از آن نیست. به نظر می رسد که رساله ای باشد برگرفته از تالیفات دیگر فیض.

الذریعه ۲۱/۱۹۷.

[۳۰]

المصفی

صاحب امل الامل بر این باور است که فیض، صاحب سه تفسیر است. تفسیر بزرگ (الصافی)، تفسیر متوسط (الاصفی) و تفسیر کوچک (المصفی). در ریحانة الادب نیز همین قول بیان می شود. اما خود فیض در هیچ کدام از فهرستهایی که برای آثارش تهیه نموده به چنین اثری اشاره نمی کند. افزون بر این در فهرس نسخ خطی هم اثری از آن نمی یابیم. شاید بتوان از این مقدمات چنین نتیجه گرفت که (۱) فیض چنین کتابی ندارد (۲) کتاب اهمیت چندانی نداشته و فیض در فهرست آثارش از آن یاد نکرده است.

امل ۲/۳۰۵؛ ریحانة ۴/۳۷۵.

[۳۱]

مفاتیح الزیارات

از آثار منسوب به فیض است در چهار باب و هر باب دارای چند مفتاح. باب اول: در اصناف طاعات؛ باب دوم: در اصناف معاصی و مکروهات؛ باب سوم: در نذور؛ باب چهارم: در یمین. وی در آغاز قبل از شروع به ابواب چهارگانه، مطالبی درباره زیارات و نماز در مسجد النبی آورده است.

آغاز/ قال ابوالحسن الرضا - علیه السلام - ان لكل امام عهداً فی عتق اولیائه...

انجام/ من تكون مما کله رسول الله - صلی الله علیه و آله - مات.

□ ن. خ

نسخ، ۱۲۱۹، ش (۸) ۱۶۰۲، ملی ۱۰/۱۳۷.

[۳۲]

منتخب الختوم

آقای رضا استادی در فهرست مسجد اعظم در ضمن مجموعه شماره ۳۵۹۲ این اثر را از فیض کاشانی دانسته‌اند. بنابه تصریح آقا بزرگ این رساله تالیف دانشمند معاصر شیخ ابراهیم بن محسن الکاشانی است. منتخب الختوم به سال ۱۳۱۸ در هامش الصحیفة الهادیة اثر دیگر وی چاپ شده است.

الذریعه ۲۲/۳۹۹.

[۳۳]

رسالة فی الموت و حقیقته

رساله ای است که مؤلف در آن به مسأله مرگ و حقیقت آن پرداخته است. خود فیض از این رساله در فهرست آثارش نام نمی برد. آقا بزرگ آن را در ضمن مجموعه ای در یکی از کتابخانه های ایران دیده است.

الذریعه ۲۳/۲۴۵.

[۳۴]

رسالة فی وحدة الوجود

رساله کوتاهی است در استدلال بر وحدت واجب. در فهرست آثار فیض و کتاب الذریعه چنین رساله ای در ضمن آثار فیض نیامده است. فهرست نویس کتابخانه آستان قدس رضوی آن را از فیض می داند. احتمال می رود که این رساله بر گرفته از نگاشته های دیگر مؤلف باشد آن چنانی که از آغاز و انجام رساله بر می آید.

آغاز/ انه لا شک ان الله سبحانه خلق الانسان لیکون خلیفة له

انجام/ زکی لمعرفة الحقایق فلا زالت الاشخاص.

□ ن . خ

نسخ، بی تا، ش ۵۹۶۴، آستا ۴/۱۵۳.

آیات

۱۵۹	إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا أَحْزَابُ ۚ
۲۹	وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أُولَئِكَ
۲۹	أَبْرَارٌ لَّيْسَ لَهُمْ صُلْحٌ مِمَّنْ كَفَرُوا وَلَيَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ كَانُوا صُلْحًا مَعَهُمْ
۳۰	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ ۚ إِنَّكُمْ أَنْتُمْ صَادِقُونَ ۝ ۵/۱

احادیث

۳۱۲	الارواحُ جُنُودَةٌ مُجَنَّدَةٌ فَمَا تَعَارَفَ مِنْهَا اتَّخَلَفَ وَمَا تَنَافَرَ مِنْهَا اخْتَلَفَ
۲۸	أَطْلُبُوا الْعِلْمَ وَلَوْ بِالصَّيْنِ
۲۸	الْمُلْكُ وَالذِّينُ تَوْأَمَانٌ

کسان

آ

- آبکناری گیلانی، علی اکبر، ۲۵۸، ۲۵۶
 آتابای، بدری، ۶۲
 آتشی، علی، ۵۸
 آراکس، لارا، ۱۶
 آستانه پرست، حسین، ۲۱۵
 آشتیانی، سید جلال‌الدین، ۱۴۰
 آشتیانی قمی، یونس بن عبدالله، ۱۶۶
 آشوربانی پال، ۱۶
 آقا باباخان، ۲۹۲
 آقا بزرگ، ۲۶، ۲۸، ۴۸، ۵۰، ۶۱، ۱۴۰،
 ۱۶۶، ۱۸۳، ۲۱۴، ۲۸۰، ۳۰۴ -
 ۳۰۸، ۳۰۶، ۳۱۲، ۳۱۴، ۳۱۵
 آل بحرالعلوم، محمدصادق، ۶۳
 آملی مازندرانی، احمدبن ملا محمد صالح، ۲۵۸
- ابراهیم بن حسن قفطان (شیخ)، ۲۶۲
 ابراهیم بن غلام علی، ۱۹۸
 ابراهیم بن محمدرضا، ۱۹۹، ۲۲۱، ۲۸۵، ۲۸۹
 ابردهی، محمد حسن، ۲۹۴
 ابزند آبادی، محمد باقر بن علی، ۲۰۰
 ابن المعین محمود کمال، ۶۷
 ابن بابویه قمی، ۲۵
- ابن بطّه، ۲۲
 ابن تیمیه، ۱۹
 ابن جنّی، ۲۲، ۲۳
 ابن جنید اسکافی، ۲۵
 ابن جوزی، ۲۳۸
 ابن شاه مولانا نورالدین، ۲۰۶
 ابن شعبه، ۱۵۷
 ابن شیخ زاهد گیلانی، ۲۲۱
 ابن طاوس، ۱۷، ۲۵، ۶۲، ۸۹، ۱۵۷
 ابن طولون، ۲۶
 ابن عربی، محیی‌الدین، ۲۵، ۲۶۷
 ابن فهد، ۲۰۲
 ابن قیّم جوزیه، ۱۹
 ابن محمد معصوم، ۲۱۵
 ابن مسکویه، ۱۷، ۱۶، ۶۰
 ابن ندیم، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۶۳
 ابن یوسف شیرازی، ۶۵
 ابو احمد بصری، ۲۲
 ابوالحسن بن شیخ حسین، ۲۸۹
 ابوالحسن بن عبدالله، ۲۶۰
 ابوالحسن بن کوفی، ۱۸
 ابوالحسن بن محمد حکیم رضوی ← رضوی،
 ابوالحسن علی بن محمد علوی

- ابوالحسن محمد بصری، ۲۵
 ابوالقاسم، ۲۴۲
 ابوالقاسم بن عباس، ۲۶۳
 ابوالولی الحسینی بن محمد معصوم، ۱۳۷
 ابوریحان بیرونی، ۱۹، ۲۳
 ابو سعید سگری، ۲۳
 ابو سلیمان داود اصفهانی، ۲۱
 ابوطالب، ۱۵۲، ۱۸۶
 ابوطالب بن محمد ابراهیم، ۲۲۱
 ابوطالب بن محمد علی، ۱۹۶
 ابوطالب بن میرزا محمد هادی، ۲۹۳
 ابو عبدالله کوفی ← معلی بن خنیس
 ابوعلی ابوتراب بن صدرالدین محمد شیرازی،
 ۱۴۰
 ابوعلی عبدالله بن صدرالدین، ۲۷۵
 ابو محمد بن محمد علی، ۱۹۶
 ابو محمد شرف الدین بن الصدر، ۲۰۵
 ابهری، محمد شفیع بن علی نقی، ۱۴۷، ۱۶۸،
 ۲۰۸
 ابی عبدالله الحسین بن احمد، ۲۲
 احسانی، شیخ احمد، ۴۹، ۲۱۴، ۲۱۶، ۲۳۲،
 ۲۳۳
 احسانی بحرانی، محمد بن علی، ۲۶۴
 احمد بن حاجی علی، ۱۳۶
 احمد بن شهاب الدین علی طباطبائی ← احمد
 بن شهاب الدین علی
 احمد بن محمد حسن، ۱۸۲
 احمد بن محمد طاهر، ۱۵۲، ۱۵۶، ۱۸۲
 احمد بن محمد محسن، ۱۷۱
 احمد میرزا، ۱۶۹
 احمدی لاری، ۱۶
 احوال تهرانی، سید حسین بن مهدی، ۲۷۶
 اخوان الصفا، ۲۶۷
 اذکائی، پرویز، ۵۹
 ارباب قمی، میرزا محمد، ۲۷۶
 ارباب، محمد مهدی، ۲۱۵
 ارداقی، صالح، ۱۹۶
 اردبیلی، علی اصغر بن ملا خلیل، ۱۳۰، ۱۸۲،
 ۱۸۴، ۱۸۷، ۲۰۳، ۲۳۲، ۲۴۶، ۲۷۷
 اردبیلی، ملا خلیل، ۱۸۲
 اردبیلی، نظام الدین بن ملا احمد، ۲۸۵، ۲۸۶،
 ۲۸۷
 اردکانی، احمد بن ابی الحسن، ۱۹۶
 اردوبادی، محمد علی، ۱۹۳
 ارسطو، ۱۸
 ازغندی ترشیزی، محمد باقر، ۲۵۳
 ازهری تبریزی، محمد حسین، ۲۸۶
 استادی، رضا، ۵۸، ۶۰، ۶۲، ۶۴، ۶۵، ۶۷،
 ۳۱۵
 استرابادی، محمد تقی بن ابوالحسن، ۲۹۱
 استرابادی، محمد علی بن محمد علی، ۲۴۳
 استرابادی، محمد یوسف، ۱۶۲
 اسدابادی، عباسعلی، ۱۶۱
 اسماعیل بن امام وردی، ۲۸۵
 اسماعیل بن حاجی مقیم سمنانی سرخه‌ای،
 ۱۶۸
 اسماعیل بن دوست محمد پازواری ← کاسه‌گر،
 اسماعیل
 اسماعیل بن ملا میرزا محمد، ۲۸۹
 اسماعیلیان، اسدالله، ۶۰
 اسماعیل یحیی، عثمان، ۲۵
 اشرف، ۱۸۶
 اشرف، امیر محمد، ۳۰۵
 اشرف زاده، رضا، ۳۰۰

۳۲۲ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- اشرفی، محمدباقر بن محمد طاهر، ۲۹۴
 اشرفی، محمد علی بن محمد مهدی، ۲۰۸، ۲۴۶، ۲۷۷
 اشکوری، احمد، ۲۲۱
 اصطهباناتی، باقر بن محمد، ۱۹۵
 اصطهباناتی، محمد باقر بن سراج، ۱۹۶
 اصطهباناتی، محمد تقی بن محمد، ۲۵۴
 اصطهباناتی، محمد حسین بن محمد تقی، ۲۵۴
 اصطهباناتی، میرزا ابوالقاسم، ۱۹۴
 اصفهانی، ابوالفتوح بن محمد تقی، ۱۹۵
 اصفهانی، احمد بن ملا حسین، ۲۲۸
 اصفهانی، حسین بن محمد باقر، ۱۹۹
 اصفهانی، رضی الدین محمد بن محمد امین، ۱۷۱
 اصفهانی، سید ابوالقاسم، ۱۵۲، ۱۵۶
 اصفهانی، محمد اسماعیل بن محمد ابراهیم، ۲۳۷
 اصفهانی، محمد بن علی، ۱۹۷
 اصفهانی، محمد سعید، ۲۸۵، ۲۸۶
 اصفهانی، محمد صادق بن محمد مقیم، ۲۵۳
 اصفهانی، میرزا هادی، ۱۴۴، ۱۴۸، ۱۷۳، ۲۰۳، ۲۴۶
 اصفهانی باغانی، محمدباقر بن محمدباقر، ۲۳۰
 اعتمادالدوله، ۲۲۴
 اعتمادالدوله العباسیه، ۲۷۰
 اعجاز حسین نیسابوری، ۶۴
 اعرجی کاظمی، محسن بن حسن، ۲۹۷
 اعلمی، حسین، ۲۰۱
 افشار، ایرج، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۵، ۶۶
 افشار زنجانی، عبدالرحیم، ۱۹۱
 افکار، محمد، ۲۴۳
- افلاطون، ۱۸
 افندی اصفهانی، عبدالله، ۶۱، ۲۹۶
 الفت ← ندر علی بیگ
 امیر بیگ بن حاج سلطان میرک، ۲۰۵
 امیر زمان بن محمد، ۱۸۸
 امین بن عبدالوهاب (ملاً)، ۱۹۲
 انجدانی قمی، محمد امین بن میرزای محمد، ۱۹۸
 انصاری، قاسم، ۲۶، ۶۱
 انصاری، محمد امین، ۱۳۵
 انصاری، محمد جعفر بن احمد، ۲۰۶
 انصاری قمی، مهدی، ۲۸۴
 انوار، عبدالله، ۶۶
 انواری، بهاء الدین، ۶۲
 اوحدی کازرونی، عبدالکریم بن محمد مؤمن، ۲۱۴، ۲۱۹
 اوکتایی، ۶۳
 ایزی، محمد تقی بن حسین، ۲۰۹
- ب**
 بابا فغانی، ۲۳۰
 بابا مراد بن ملا اولیا، ۲۱۵
 بابا میرزا، محمد علی، ۲۲۱
 باشا بغدادی، اسماعیل، ۶۷
 باشتنی، موسی الرضا، ۶۸
 باقر بن ملک مرتضی، ۱۷۲
 باقر نواب (میرزا)، ۲۳۳
 بحرالعلوم، سید جعفر بن سید باقر، ۲۶۳
 بحرالعلوم، محمد صادق، ۶۵
 بحرالعلوم نجفی، سید مهدی، ۲۹۷
 بحرانی، احمد، ۶۵
 بحرانی، حسین بن محمد عصفوری ←

- عصفوری بحرانی
 بحرانی، سید احمد، ۳۱
 بحرانی، سید ماجد، ۲۸، ۲۷۱
 بحرانی، عبدالله بن شیخ علی، ۲۶۱
 بحرانی، محمد بن سعید بن محمد، ۱۴۶
 بحرانی قطیفی، احمد بن صالح، ۲۸۰
 بحرانی قطیفی، محمد صالح، ۲۸۱
 بدلائی، صفر علی، ۲۵۶
 برغانی قزوینی، میرزا عبدالوهاب، ۲۶۳
 برقی، احمد، ۲۲
 برنا، قاسم، ۲۳۵
 بروجردی، حسین، ۲۶۳
 بروجردی، سید، ۲۳۲
 بروجردی، عبدالحسین، ۲۲۹
 بروجردی، محمد بن ابراهیم، ۲۲۸
 بروجردی، محمود بن حاج ملاً صالح، ۱۷۳
 بروجنی، محمد باقر بن محمد حسن، ۲۹۶
 برهان، محمد، ۲۳۱
 برهان ← محمد مؤمن
 بسطامی، احمد، ۲۱۸
 بسطامی، بایزید بن نظام الدین، ۱۷۱
 بسطامی، عبدالقادر بن محمد مهدی، ۲۹۰
 بسطامی، محمد حسن بن حاج محمد، ۲۵۶
 بلادی بحرانی، محمد بن علی بن عبدالله، ۱۷۲
 بنیاد علی، ۳۲۲
 بواناتی، قربانعلی بن رمضان، ۱۹۶، ۱۹۸
 بهایی، محمد بن حسین، ۲۹، ۳۱، ۷۶
 بهبهانی، محمد جعفر بن محمد علی، ۲۶۲
 بهبهانی، محمد علی، ۲۶۱
 بهرام، ۲۷۵
 بهشتی، محمد، ۱۵۳
 بهمنیار، حسن، ۲۴۸
 بهنیا، ۲۲۹
 بیابانکی، محمد بن عبدالله، ۲۴۲
 بیارجندی، عبدالرحیم بن عبدالله، ۲۴۲
 بیدارفر، محسن، ۲۰۵
 بیدانی، عبدالله بن محمد، ۲۵۳
 بیدگلی اردستانی، عبدالعظیم، ۱۳۰
 بیرجندی خراسانی، کاظم بن محمد، ۱۹۶، ۱۹۸
 بیرجندی قائنی، محمد خلیل بن محمد حسین،
 ۲۱۸
 بیکفی، محمد قاسم بن بیجن، ۱۳۵
 بیلکه کیسی، رفعت، ۶۷
- پ**
 پرنده، غلامرضا، ۶۸
 پنبه چی، حسین، ۲۳۶
 پیمان، محمد، ۲۲۴، ۲۲۹
- ت**
 تبریزی، احمد بن عبدالقادر، ۲۱۵، ۲۳۱، ۲۳۳
 تبریزی، ثقة الاسلام، ۲۹۰، ۲۹۲
 تبریزی، سید شهاب الدین، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۵۱،
 ۱۷۹
 تبریزی، عبدالله بن محمد، ۲۳۳، ۲۸۰
 تبریزی، فرج الله بن ابراهیم، ۱۳۸، ۱۴۴، ۱۴۸،
 ۱۶۶، ۱۸۴، ۱۸۵
 تبریزی، محمد رفیعاً بن محمد نصیر، ۲۵۷
 تبریزی، محمد رضا بن عبدالمطلب، ۲۶۱
 تبریزی، محمد سعید بن مؤمن، ۲۰۸
 تبریزی، محمد نصیر بن جلال الدین، ۱۹۵
 ترشیزی، محمد صالح بن خواجه بیک (خواجه)،
 ۲۵۲، ۲۹۶
 ترشیزی، محمد مهدی، ۲۹۴

۳۲۴ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- تستری، علی بن علی نجار، ۲۸۰
تفرشی، محمدعلی بن عبدالغنی، ۲۴۷
تفریسی، اسماعیل محمد علی، ۱۸۰
تفریسی، عبدالحمید بن محمد رضا، ۱۶۸، ۱۷۶، ۲۱۸، ۱۸۵
تفریسی، مراد بن علیخان، ۲۹۹
تقوی، سید نصرالله، ۱۴۰، ۱۴۶، ۱۴۷، ۲۸۰
تقی بن محمد صادق، ۱۹۲
تنکابنی، احمد بن ابی الحسن، ۲۱۵
تنکابنی، عبدالوهاب فرید، ۲۵۴
تنکابنی، علی مراد، ۱۹۴
تنکابنی، میرزا محمد بن سلیمان، ۲۶۵
تونی، محمد رضا بن عزیزالله، ۲۸۸
تونی، محمد فاضل بن اسماعیل، ۲۹۴، ۲۹۵
تهرانی، عبدالمطلب، ۲۸۹
تهرانی، میرزا محمد، ۱۸۸
- ث**
ثاوان اسکندرانی، ۱۸
ثروتیان، بهروز، ۶۰
- ج**
جاپلقی، محمدقلی، ۲۸۷
جاحظ، ابو عثمان، ۱۶
جالینوس، ۲۰، ۲۱
جامعی، قاسم محیی الدین، ۲۶۱
جامی، عبدالرحمن، ۲۴۸
جرفادقانی، مقصود بن محمد امین، ۲۷۵
جزائری، حسین بن عبد علی، ۲۹۲
جزائری، سید حسین نورالدین، ۲۳۱
جزائری، سید عبدالله بن نورالدین، ۲۰۶، ۲۵۹، ۲۸۰، ۲۹۶
- جزائری، سید نعمت الله، ۳۸، ۱۹۳
جزائری، صالح، ۲۳۱، ۲۳۳
جزائری، عبدالرضا بن محمد، ۱۹۸
جزائری، عبدالله بن شیخ راشد، ۲۹۴
جزائری (محدث)، ۱۸۹
جزائری، محمد حسین، ۲۲۱
جزائری، نورالدین، ۲۸۰
جشی، شیخ علی، ۲۶۳
جعفر بن محمد (ع)، ۳۰۷
جعفریان، رسول، ۳۱، ۴۸، ۴۹، ۶۱، ۱۳۰، ۱۳۱، ۱۴۲، ۱۴۵، ۱۷۶، ۱۹۰، ۲۳۶، ۲۴۸
جمال الدین اسحاق، ۲۴۱، ۲۴۳
جمال الدین بن محمد قاسم بن یوسف، ۲۸۷
جمال الدین، رؤوف، ۱۹۳
جمال الدین نظری، ۳۲، ۳۴، ۳۵
جمالیه، عبدالرشید بن محمد قاسم، ۲۵۷
جنید بن محمد نعیم، ۱۸
جوادی، احمد، ۶۰
جواهر کلام، عبدالعزيز، ۶۶
جوشقانی، طهماسب بن محمدخان، ۲۹۱
جویمندی جنابادی، محمد بن جعفر، ۲۷۹
جویمی، محمد حسین، ۱۶۱
جهانشاهی، فرج الله، ۱۵۱، ۱۵۲
جهرمی، محمد صادق بن حیدر، ۲۹۱
جیفانی، حسین بن محمد، ۲۵۴
جیلانی اصفهانی لبنانی، محمد حسین، ۲۵۹
- چ**
چریبی قاینی، حسن بن دوست محمد، ۲۵۴
چریک دماوندی، سلطان محمد، ۲۷۵
چهل تنانی، محمد حسن، ۳۰۰
چینی کش، ۲۹۵

- حائری، عبدالحسین، ۶۵
- حائری، محمد علی، ۶۳
- حاجی بابای سمنای ← سمنانی، حاجی بابا
- حاجی خلیفه، ۱۹
- حافظ شیرازی، شمس الدین محمد، ۱۲۳، ۲۳۰
- حاکمی، اسماعیل، ۶۱، ۶۴
- حجّت، عبدالحسین، ۲۴۸
- حجّت، محمدباقر، ۲۶۱
- حجّتی، محمدباقر، ۵۹
- حرّ عاملی، محمد بن حسن، ۵۹
- حزین لاهیجی، محمد علی، ۲۶
- حسن آبادی، محمد جواد بن محمد علی، ۲۵۹
- حسن بن عبدالرزاق فیاض، ۲۹۰، ۲۹۸
- حسنعلی (ملاً)، ۲۵۶
- حسن، غالب، ۲۷۶
- حسن یوسف (مولوی)، ۲۳۴
- حسنی، سلطان محمد بن تاج الدین، ۲۵۲
- حسنی، علی بن محمد علی، ۱۶۶، ۱۷۶، ۱۹۰
- حسنی، کریم بن میر عبدالرحیم، ۱۶۸
- حسنی سمنانی، ۱۴۶
- حسنی هندی، سید حسین، ۲۱۹
- حسین بن ابوالقاسم، ۲۱۶
- حسین بن حاجی غیاث، ۱۵۵
- حسین بن صفر، ۱۹۷
- حسین بن عبدالعلی بن عبدالمحمود، ۲۵۸
- حسین بن محمد بن حسین، ۲۵۵
- حسین بن میر جعفر، ۲۵۷
- حسینعلی (ملاً)، ۲۹۱
- حسین علی، ۲۵۴
- حسینی، ابن سید علی اکبر، ۲۵۹
- حسینی ابوالحسن بن هادی، ۲۷۵
- حسینی، احمد، ۶۲
- حسینی، اسدالله بن ابوالمعالی، ۲۳۶، ۲۵۹
- ۳۱۹، ۲۷۷، ۲۷۵
- حسینی، اسماعیل بن محمد صالح، ۲۸۷
- حسینی، بهاء الدین بن امیر طاهر، ۲۹۱
- حسینی، جعفر بن سید احمد، ۱۹۷
- حسینی، حسن، ۲۷۹
- حسینی، حسین بن جابر، ۲۵۵
- حسینی، حسین بن عبدالغنی، ۱۴۴
- حسینی، حسین بن مهدی، ۲۵۰
- حسینی، خلیل بن رکن الدین مسعود، ۲۴۲
- ۲۹۴
- حسینی، رکن الدین محمد بن علی بن ثابت، ۱۹۲
- حسینی، سید احمد، ۵۸
- حسینی، سید جعفر بن محمد، ۱۹۶
- حسینی، سید خلیل الله، ۲۲۱
- حسینی، سید خلیل بن عبدالرسول، ۱۴۴
- حسینی، صالح، ۲۲۲، ۲۳۰، ۲۴۷
- حسینی، عبدالرحیم بن میر عبدالباقی، ۱۸۲
- ۲۱۹
- حسینی، عقیل الدین بن سید رکن الدین، ۱۳۷
- ۱۵۷، ۱۹۵، ۱۹۷، ۲۲۳، ۲۲۵ - ۲۲۸
- حسینی، علی اکبر، ۲۸۷
- حسینی، علی بن محمد، ۲۴۲
- حسینی، محمد، ۲۹۰
- حسینی، محمد اسماعیل بن محمد، ۱۴۶
- حسینی، محمد بن صفی الدین محمد، ۲۷۸
- ۲۸۶
- حسینی، محمد بن علی، ۲۷۹
- حسینی، محمد بن فضل الله، ۲۷۹
- حسینی، محمد بن محمد جعفر، ۲۹۲
- حسینی، محمد بن معز الدین، ۱۲۹، ۱۴۴، ۲۱۲

۳۲۶ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- حسینی، محمد جعفر بن محمدباقر، ۱۸۴، ۱۸۵
 حسینی، محمدرضا، ۲۴۱
 حسینی، محمدرضا بن احمد، ۱۸۸
 حسینی، محمد مقیم، ۲۹۰
 حسینی، محمد موسی بن محمد جعفر، ۲۹۰
 حسینی، محمد مهدی بن محمد علی، ۲۵۶
 حسینی، محمد هاشم بن محمد علی، ۱۹۹
 حسینی، محمود بن میر حبیب الله، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۷
 حسینی اشکوری، سیداحمد، ۶۴
 حسینی اصفهانی، ضیاءالدین، ۲۹۹
 حسینی انجدانی، طاهر، ۲۷۵
 حسینی تبریزی، مرتضی بن میر محمد صفی، ۱۹۲
 حسینی تنکابنی، رحیم بن محمد شفیع، ۲۵۴
 حسینی تونی، محمد موسی، ۲۹۲
 حسینی جرفادقانی، محسن بن حبیب، ۲۲۱
 حسینی حافظ، ظهرالدین محمد، ۱۶۸
 حسینی خلخالی، محمد امین بن اسدالله، ۲۲۱
 حسینی دهدشتی، عبدالغنی بن عبدالغفار، ۱۲۹، ۲۱۴
 حسینی دهدشتی، علی نقی بن محمد، ۲۴۱
 حسینی دهشکی، میرزا محمد، ۲۵۴
 حسینی سبزواری، جعفر، ۲۴۲
 حسینی سلامی، سید محمدرضی، ۱۷۲
 حسینی شوشتری، محمد صالح، ۲۴۲
 حسینی شیرازی، محمد طاهر بن سید علی، ۱۶۱، ۲۱۷
 حسینی عاملی، محمد جواد بن محمد، ۲۹۷، ۳۴۸
 حسینی قزوینی، قوام الدین، ۱۷۳
 حسینی قمی، ابوتراب، ۲۸۵، ۲۹۰، ۲۹۱
- حسینی قمی، محمد حسین بن محمد تقی، ۲۹۵
 حسینی قمی، محمد هاشم، ۱۹۸
 حسینی کاشانی، زین العابدین، ۲۹۱
 حسینی کاشانی، علی اکبر بن خلیل الله، ۲۴۰
 حسینی گیلانی، احمد بن فضل الله، ۲۵۴
 حسینی گیلانی، مرتضی بن احمد، ۲۶۹
 حسینی مازندرانی، محمد طاهر بن محمد صالح، ۱۶۸، ۲۷۵
 حسینی مرعشی، علی اصغر بن ابی الفتح، ۱۶۱
 حسینی موسوی کسکری، میرسعید، ۱۹۸
 حسینی هروی، مهدی، ۲۲۲
 حسینی همدانی، موسی بن فضل الله، ۲۱۲
 حکمت، علی اصغر، ۶۰، ۱۳۷، ۱۶۶، ۲۴۹، ۲۷۹
 حکیم (سید)، ۲۲۱
 حلّی جیرانی، زین العابدین علی، ۱۸۵
 حلّی، حسن بن یوسف (علامه)، ۷۶
 حلّی نجفی، شیخ عبدالحسین، ۲۳۳
 حنین بن اسحاق، ۲۰، ۲۱
 حولوی، شیخ مشکور، ۲۸۰
 حیدر آبادی، یاقوت بن عبدالله، ۱۶۳
 حیدر بن خلیل، ۲۰۸
 حیدر علی بن سبز علی، ۲۵۴
 حیدر علی بن مسیب، ۲۵۸
- خ**
 خاتون آبادی، محمد سعید، ۱۵۵
 خادم رجائی، سیف الدین محمود، ۱۳۷
 خاکپور، اسدالله، ۱۶۹، ۱۷۲
 خال دار، سلیم بن محمد کاظم، ۲۲۲
 خامنه‌ای، علی (رهبر انقلاب)، ۴۴، ۴۵
 خبّاز حسینی، احمد، ۲۴۳

- خدابخش، محمدکاظم، ۲۵۶
 خداداد بن ابی القاسم، ۱۹۷
 خدیو جم، حسین، ۱۵، ۶۰
 خراسانی، عبدالله بن علی مدد، ۲۵۸، ۲۵۶
 خراسانی، محمدرضا بن باقر، ۲۵۴
 خراسانی، ملاً محمد قاسم، ۲۷۴، ۳۱۴
 خرائقی، عبدالغنی بن عبدالعلی، ۱۹۶
 خرقانی، عزیزالله بن میرزا اسماعیل، ۲۱۸، ۲۳۰
 خسروان، حسین، ۳۰۰
 خطیب شیرازی، محمد یحیی، ۲۵۳
 خلخالی، محمد سعید بن میریجان، ۱۹۵
 خلیفه کاظمی، احمد بن قاسم، ۲۵۴
 خلیلی، محمد بن میرزا حسین، ۱۸۵
 خوارزمی، ۱۵
 خوارزمی، محمد بن احمد، ۶۰
 خوافی سدهی، محمد شریف، ۲۵۶
 خوانساری، ابوالقاسم، ۲۷۹
 خوانساری، احمد بن علی، ۲۶۰
 خوانساری، اسماعیل بن محمد، ۱۹۸
 خوانساری، جمال‌الدین، ۳۷
 خوانساری، حسن بن محمد، ۱۶۸، ۱۷۲، ۲۴۲
 خوانساری، حسین، ۳۷
 خوانساری، زین العابدین، ۲۵۳
 خوانساری، عبدالله بن محمد، ۱۶۸
 خوانساری، محمد ابراهیم، ۲۴۵
 خوانساری، محمد امین، ۲۶۶
 خوانساری، محمد حسن، ۱۹۴
 خوانساری، محمد علی، ۱۶۵، ۱۷۸، ۱۹۰، ۱۹۱، ۲۳۳، ۲۴۹، ۳۰۵
 خوانساری اصفهانی، محمد باقر، ۶۱
 خوزانی، عبدالکریم حسینی، ۱۵۲
 خوزانی، محمد بن رمضانعلی، ۲۵۶
 خوئی، صدرالاسلام، ۲۶۴
 خوئی، محمد باقر، ۲۵۸، ۲۹۴
 خیر سمنانی، امیر محمد، ۲۷۱
- د**
- دامغانی، محمدعلیمانی، ۱۹۸
 دانش پژوه، محمد تقی، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۴، ۶۶، ۶۷، ۲۱۲، ۲۳۶
 درازی، یوسف بن احمد، ۲۸۸
 درگزینی، محمد علی، ۲۵۱
 درویش علی، ۱۴۴، ۲۱۸
 دستجردی، بهلول بن شیخ نصیر، ۱۴۸
 دشتکی، غیاث‌الدین، ۳۱۳
 دماوندی، عبدالخالق، ۲۹۳
 دماوندی، محمد بن محمد صالح (عبرت)، ۲۰۹
 دوانی، جلال‌الدین محمد، ۵۱، ۳۱۲، ۳۱۳
 دوانی، علی، ۱۴۵، ۱۹۱
 دوسکا، ۲۳
 دهدشتی، علینقی، ۲۹۲، ۲۹۳
 دیسفانی، محمد بن حسن، ۲۵۵
- ذ**
- ذکاء، یحیی، ۶۳
 ذوبان، ۱۶
- ر**
- رازی، ابوبکر، ۲۳
 رازی، علینقی، ۱۳۸
 رازی، محمد بن حاج محمد، ۲۴۷
 رازی، محمد تقی بن محمد زمان، ۲۸۶
 رازی سبزواری، محمد علی بن حسین، ۲۹۵، ۳۰۳

- ربانی، حامد، ۲۴۸
 رجاء ← محمد عسکر
 رجائی، سیف الدین محمود، ۱۸۵
 رجائی، مهدی، ۲۶۵
 رجب، ۲۷۷
 رجب زاده، رضا، ۲۴۴، ۲۷۶
 رجبعلی، ۲۲۰
 رجب علی بن جمال الدین محمد، ۲۸۹
 رشتی، احمد، ۲۷۰، ۲۷۴
 رشتی (حجة الاسلام)، ۲۶۵
 رشتی، عبدالعظیم، ۲۲۹
 رشتی، علی بن احمد، ۱۳۰، ۱۴۴، ۱۵۱، ۲۴۷
 رضاقلی، ۲۸۷
 رضوی، ابوالحسن بن محمد حکیم، ۱۶۸
 رضوی، ابوالمفاخر، ۲۸۶، ۲۹۰
 رضوی، شجاع الدین محمد بن سلطان حیدر، ۱۸۵
 رضوی، علی تقی بن محمد حسن، ۲۳۳
 رضوی، عوض بن محمد امین، ۲۱۸، ۲۸۸، ۲۹۱
 رضوی، محمد حسن بن محمد علی، ۱۹۶
 رضوی، محمدرضا، ۲۸۷
 رضوی، محمد طاهر، ۲۹۵
 رضوی خوانساری، محمد رضا، ۲۹۹
 رضوی قمی، سید ابراهیم بن محمد باقر، ۲۶۰، ۲۶۴
 رضوی مشهدی، عوض بن محمد امین، ۲۷۵
 رضوی مشهدی، محمد بن عوض، ۲۷۹
 رفسنجانی کرمانی، محمد باقر، ۲۵۳
 رکن الدوله، محمد تقی، ۲۸۰
 رکن الدین گرگانی، محمد بن علی، ۲۶
 روحانی، سید مهدی، ۱۶۸، ۱۷۱
 روشن، محمد، ۶۶
 روضاتی، محمد علی، ۶۱، ۲۸۲
 رونجی، ابن محمد علی، ۲۷۹
 ریاضی خوانساری، سید عبداللّه، ۱۶۳
- ز**
 زاخانو، ۲۳
 زاهدی، زین الدین، ۲۴۳
 زاهدی، میرآقا، ۱۹۲
 زرشکی، ابوتراب بن عبداللّه، ۱۴۷
 زرنندی، محمد بن جعفر موسوی، ۱۷۶
 زکی الدین، ۲۷۵
 زنجانی، سید رضا بن محمد، ۲۵۰
 زنجانی، محمد بن علیرضا، ۲۷۷
 زنگنه، شیخ علی خان، ۱۷۳
 زنگنه، محمد بن عبدالرضا، ۱۹۸
 زنوزی، اسماعیل، ۲۳۳
 زورآبادی، محمد صالح بن محمد ابراهیم، ۱۷۵
 الزهانی، حسن بن حسین، ۱۹۸
 زین العابدین، ۲۱۵
 زین العابدین بن حاج علی رضا، ۲۰۸
 زین العابدین (ع)، ۹۱
 زین العابدین علی، ۲۵۶
 زین العابدین محمد بن عبدالکریم، ۱۶۸
 زین العابدین محمدرضا، ۱۹۶
- س**
 ساعدی خراسانی، محمد باقر، ۲۰۰
 ساعدی، محمد باقر، ۱۶۹
 سالیانی، علی اکبر بن محمد کریم طیب، ۲۰۱، ۲۰۳، ۲۴۶، ۲۴۷، ۳۰۸
 سبزواری، ابن محمد مهدی، ۱۹۸
 سبزواری، حسین بن منصور، ۱۶۵، ۱۷۱، ۲۱۷

- سید یونسی، میرودود، ۶۶
- سیف الدین محمود بن محمد امین خادم رجائی ← خادم رجائی، سیف الدین محمود سیوطی، جلال الدین، ۱۹
- ش**
- شاکری، رمضانعلی، ۶۳
- شالی قزوینی، غلامعلی بن علی مردان، ۲۶۳
- شاه سلیمان صفوی، ۱۷۳
- شاه صفی، ۳۰، ۵۱، ۳۱۱ شاه عباس دوم، ۳۰، ۳۲، ۱۳۱، ۱۴۰، ۱۵۰، ۱۷۹، ۱۸۳، ۲۷۰
- شاه کوهی، علی اصغر، ۲۱۹
- شیر، سید عبداللّه بن محمد رضا، ۲۶۲
- شبهستری، محمد حسین، ۲۸۷
- شبهستری، محمود، ۲۳۰، ۲۴۷
- شبهستری، مرادخان محمد اشرف، ۲۹۱
- شجاع الدین محمد مشهدی، ۱۵۸
- شرف الدین، مهدی، ۲۰۸
- شریف ارجمندی، محمد اشرف، ۱۹۶
- شریف فسائی، محمد علی بن صادق، ۲۹۲
- شریف قمی، محمد کریم، ۲۸۸
- شریف کرمانی، مؤمن، ۲۰۶
- شعرانی، ابوالحسن، ۲۰۱، ۲۹۹
- شفتی، رجبعلی بن آقا محمد، ۱۵۲
- شکرالله بن رجب، ۲۵۸
- شکرالله بن علیرضا ورنومخواسی ← ورنومخواسی، شکرالله بن علیرضا
- شمس الدین، مهدی، ۲۴۴
- شوشتری، تقی الدین، ۱۷، ۶۰
- شوشتری، عبدالصمد بن حسین، ۲۱۰
- شهاب، طاهر، ۲۲۱
- سبزواری، ضیاء الدین بن عبدالحسین، ۲۰۲، ۲۷۵
- سبزواری، علی اکبر بن ابی طالب، ۲۵۲
- سبزواری، محمد رفیع، ۲۷۹
- سبزواری، محمد طاهر، ۱۹۵، ۱۹۸
- سبط ابن جوزی، ۱۹
- سدهی لنجانی، محمد علی بن اسماعیل، ۲۷۷
- سرکاتی، محمد شریف، ۲۵۳، ۲۵۵
- سزگین، ۲۲
- سعد بن عبداللّه قمی، ۲۲
- سعدی شیرازی، مصلح الدین، ۲۳۰
- سلطان العلماء، ۲۹۹
- سلطان المتکلمین، محمد، ۱۶۴، ۲۶۱
- سلطان الواعظین ← واعظ یزدی
- سلطان حسین صفوی، ۲۸۰
- سلطان محمد بن تاج الدین حسن، ۲۷۹
- سلیمان بن علم الهدی، ۱۴۱، ۱۶۴، ۱۷۹، ۲۴۷
- سمرة بن جندب، ۱۸
- سمسار اصفهانی، مهدی، ۲۹۸
- سمنانی، حاجی بابای، ۲۳۱
- سمنانی، محمد، ۱۳۷
- سمنانی، محمد بن علی اصغر، ۱۵۲، ۱۵۶
- سمنانی، محمد تقی بن محمد رضا، ۱۹۵
- سمنانی، محمد حسن بن محمد علی، ۱۹۲، ۲۰۹
- سمنانی، محمد علی، ۲۹۳
- سمیری ترشیزی، عباس، ۲۵۴
- سنائی، مجدالدین ابوالمجد، ۲۳۰
- سنجانی غروی، علی بن اسماعیل، ۱۸۲
- سنجر (محمد)، ۲۸۳
- سهروردی، شهاب الدین یحیی، ۵۱، ۳۱۲
- سید خلیفه، ۲۶۰

- شهریاری، محمد باقر بن آقارضا، ۲۵۸
 شه میرزادی، ابوالقاسم بن محمد نظام، ۲۸۸
 شه میرزادی، محمد باقر بن محمد فیروزان، ۱۷۲، ۱۹۸
- شه میرزادی، محمد زمان بن علی، ۲۸۵
 شه میرزادی، محمد کاظم، ۲۰۵
 شهنشاهی، اسدالله، ۲۲۹
 شهنشاهی، حسین، ۲۲۸
 شهید ثانی، زین الدین، ۳۱
 شیخ العراقین، عبدالحسین، ۲۶۲
 شیخ بهایی ← بهایی، محمد بن حسین
 شیرازی، حاجی بن ابراهیم، ۲۱۸
 شیرازی، قاسم، ۲۷۹
 شیرازی، محمد بن اسماعیل، ۲۵۴
 شیرازی، محمد بن علی، ۱۹۶
 شیروانی، علی نقی بن علی، ۲۱۵
 شیروانی، محمد، ۶۷
- ص**
- صاحب بن عباد، ۱۷
 صاحبی، عبدالعلی، ۲۴۴
 صادق بن حسین، ۲۶۲
 صالح بن قاسم، ۲۰۸
 صالح بن محمد شفیع، ۲۸۷، ۲۹۵
 صایب الدین محمد نصیر طالقانی ← طالقانی، صایب الدین
 صدرائی خوئی، علی، ۶۲، ۶۵
 صدرالدین، حسن، ۱۳۵، ۲۶۱
 صدر، حسن، ۲۹۷
 صدر، سید مهدی، ۲۳۶، ۲۸۰
 صدفی، عزیزالله، ۶۹
 صفائی خوانساری، احمد، ۶۴، ۱۳۰، ۱۳۳
- ۱۳۷، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۶، ۱۴۹، ۱۵۰،
 ۱۵۲ - ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۸۲،
 ۱۸۸، ۱۹۲، ۲۰۲، ۲۱۰، ۲۱۳، ۲۳۱،
 ۲۳۶، ۲۶۶، ۲۷۷
- صفائی خوانساری، مصطفی، ۲۱۳
 صفارزاده، محمد مقیم، ۲۰۳، ۲۴۱
 صفی الدین بن محمد هاشم، ۲۸۶
 صفی الله، ۲۷۵
 صغیر، محمد علی، ۱۵۳، ۲۲۹
 صوفی خراسانی، ملا محمد علی، ۳۵
- ط**
- طارمی، محمد بن علی رضا، ۲۳۲
 طالقانی، بهاء الدین بن امیر محمد، ۲۸۷
 طالقانی، صایب الدین محمد نصیر، ۱۹۸
 طالقانی، علاء الدین محمد، ۳۸۵، ۳۸۶
 طالقانی، علی بن مؤمن، ۲۱۸
 طالقانی، محمد ابراهیم بن محمد قاسم، ۲۳۱
 طالقانی، محمد خلیل بن حسین، ۱۴۴
 طالقانی، محمد طاهر بن محمد یوسف، ۱۵۲
 طالقانی، محمد علی بن محمد حسین، ۱۷۲، ۱۷۳
- طالقانی، موسی بن عزیزالله، ۱۶۸
 طاهر خوشنویس، ۱۵۳
 طاهری شهاب، محمد، ۶۲
 الطائی، حسین، ۶۹
 طباطبائی، ابوتراب، ۲۲۲
 طباطبائی، احمد بن شهاب الدین، ۱۳۵
 طباطبائی، رفیع الدین محمد ← میرزا رفیعا
 الطباطبائی، سعید، ۱۸۶
 طباطبائی، سید علی بن محمد علی، ۲۶۲
 طباطبائی، سید مجاهد، ۲۶۲

ع

- طباطبائی، عباس بن محمد، ۲۴۶، ۲۷۷
 طباطبائی، عبدالمجید بن محمد علی، ۲۴۲
 طباطبائی، عبدالعزیز، ۱۵۰، ۱۵۵
 طباطبائی، عبدالمجید، ۲۵۳
 طباطبائی، علی اکبر بن سید علی، ۱۹۹
 طباطبائی، محمد جعفر بن محمد کاظم، ۱۹۹
 طباطبائی، محمد مؤمن بن اسماعیل، ۱۴۰، ۱۵۵، ۱۸۲، ۲۱۴، ۲۱۸
 طباطبائی، میرزا صادق بن اکبر، ۱۶۹
 طباطبائی بیدگلی، شکرالله بن میرزا محمد باقر، ۱۷۹
 طباطبائی تبریزی، شهاب الدین، ۱۸۶، ۱۷۱
 ۱۸۹، ۲۶۱، ۲۶۴، ۲۹۲
 طباطبائی تبریزی، محمد رضا بن سید میرزا یوسف، ۱۵۶
 طباطبائی سمنانی، محمد بن عزیزالله، ۲۹۲
 طباطبائی یزدی جندقی، ابراهیم محمد، ۲۰۹
 طبسی، ابراهیم بن عبدالله، ۱۷۱
 طبسی، حاتم بن لهرایک، ۲۸۹
 طبسی، عبدالعلی، ۲۹۵
 طبسی، محمد ابراهیم، ۲۹۸
 طبسی گیلی، محمد بن حسین، ۲۱۶
 طوسی، خواجه نصیرالدین، ۲۲، ۱۶۲، ۲۷۴، ۳۰۷
 طوسی، محمد بن حسن (شیخ)، ۱۹، ۲۴، ۲۵، ۶۳، ۹۳
 طهرانی، عبدالحسین، ۲۴۹
 طهرانی، عبدالمطلب بن محمد، ۱۳۵
 طهرانی، موسی، ۲۰۰
 طهرانی، میرزا محمد، ۱۳۰
- عارف، محمد صادق، ۲۴۴، ۲۴۵
 عاطفی، حسن، ۱۹۵، ۱۹۶
 عاملی، سید حیدر، ۲۶۴
 عاملی، شیخ حسن، ۵۰، ۲۳۶
 عاملی، محمد بن حسن، ۲۹
 عباس دارابی ← میرزا بابا، عباس عباسعلی، ۲۵۷
 عباسقلی، ۲۸۵
 عبدالباقی، ۲۲۱
 عبدالجواد بن یوسف علی، ۲۰۹
 عبدالرزاق بن عبدالفتاح ← قاری، عبدالرزاق عبدالرشید، ۳۲، ۱۵۲
 عبدالرشید بن نورالدین، ۲۸۸
 عبدالسلام (تاجر اصفهانی)، ۱۷۶
 عبدالعظیم بن محمد تقی بیدگلی اردستانی ← بیدگلی اردستانی، عبدالعظیم عبدالغفور، ۲۰۰
 عبدالغفور بن حسن وازی، ۲۵۴
 عبدالغفور بن مرتضی، ۲۴۲
 عبدالغنی بن عبدالغفار حسینی دهدشتی ← حسینی دهدشتی عبدالغنی بن نورالدین، ۲۷۸
 عبدالقدیر بن علی اصغر، ۱۴۸
 عبدالکریم بن شیخ بدر، ۲۳۰، ۲۳۲
 عبداللطیف شریف بن محمد شریف، ۲۱۶
 عبدالله بن محمد باقر، ۲۵۳
 عبدالله بن محمد حسین، ۱۹۷
 عبدالله بن محمد یحیی، ۲۵۸
 عبدالواسع بن میرزا، ۲۴۸
 عبدالوهاب بن حاجی محمد کاشانی ← کاشانی عبدالوهاب بن حاجی محمد

۳۳۲ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- عبدان اسماعیلی، ۲۲
عبرت ← دماوندی، محمد بن محمد صالح
عرفان، ملا محمد محسن، ۲۷۲
عسکر، ۱۹۵
عسکر هراتی، علی، ۲۴۲
عصفوری، محمد بن علی، ۲۶۰
عصفوری بحرانی، حسین بن محمد، ۲۶۱
عضدالدوله دیلمی، ۱۷
عطائی، محمد رضا، ۲۴۴
عطاردی قوچانی، عزیزالله، ۲۲۲
عظیم آبادی، حسن، ۲۳۳
عقیل بن رکن الدین مسعود حسینی ← حسینی
کاشانی، عقیل بن رکن الدین
عقیل، محسن، ۱۶۹
علامه اصفهانی، ۶۵
علم الهدی، ۳۲، ۳۸، ۴۳، ۵۶، ۱۳۲، ۱۳۵،
۱۳۸، ۱۴۰، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۶۲، ۱۶۵،
۱۶۶، ۱۶۷، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۵ - ۱۷۸،
۱۸۲، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۹۰، ۱۹۲، ۱۹۵،
۲۰۱ - ۲۰۶، ۲۱۷، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۳۲،
۲۳۳، ۲۳۷، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۵۰، ۲۵۲،
۲۵۵، ۲۵۷، ۲۶۴، ۲۶۶، ۲۷۳، ۲۷۵،
۲۷۷، ۲۷۹، ۲۸۳، ۲۸۸، ۲۹۰، ۲۹۱،
۲۹۸، ۳۰۳
علوی، محمد مهدی بن محمد جواد، ۲۱۵
علیابادی نیشابوری، محمد مقیم، ۲۴۲
علی اصغر بن ملا خلیل اردبیلی ← اردبیلی،
علی اصغر بن ملا خلیل
علی اکبر بن شیخ فرج الله، ۲۵۵
علی اکبر بن مهدی، ۱۹۶، ۲۵۴
علی اکبر طبیب بن محمد کریم ← سالیانی، علی
اکبر
- علی بن ابی طالب (ع)، ۸۷، ۱۳۴
علی بن حاج رحیم، ۱۵۲
علی بن زین العابدین، ۲۶۲
علی بن موسی الرضا (ع)، ۳۱۵
علی محمد، ۲۵۸
علی نقی بن علی، ۱۸۲
علی نقی بن محمد ابراهیم، ۲۸۸، ۲۹۰، ۲۹۱
عمان سامانی، ۲۰۲
عنقاو خان بن آصف خان، ۲۷۱
عواد، گرگیس، ۱۹، ۲۵
عوض بن محمد امین ← رضوی، عوض بن
محمد امین
عباشی، ابو نصر، ۱۸، ۱۹
عین القضاة همدانی، ۲۶، ۶۱
- غ**
غروی، محمد حسین، ۱۹۵
غزالی، ابو حامد محمد، ۳۶، ۸۰، ۱۲۰، ۲۳۷ -
۲۳۹
غضنفر تبریزی، ۲۴
غفاری، علی اکبر، ۲۴۵
غلامحسین بن محمد حسین، ۲۱۶
غلامرضا، ۱۹۶
غلامرضا بن اسماعیل، ۲۰۹
غلامرضایی، محمد، ۵۸
غیاث الدین بن سید صدرالدین بارفروش، ۲۱۵
- ف**
فاری، ابوطالب عبدالواسع، ۱۸۴
فاضل، محمود، ۵۸، ۵۹، ۶۸
فاضل تونی، ۲۸۹
فاطمی، ولی، ۱۸۲

۲۳۲، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۶ -

۲۴۸، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۷، ۲۵۹، ۲۶۶ -

۲۷۴، ۲۸۱ - ۲۸۴، ۲۹۷، ۲۹۹، ۳۰۳ -

۳۱۶

فیضی، محمود، ۱۵۳

فیضی، مصطفی، ۵۰، ۵۱، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۲۹،

۲۴۸، ۲۶۹ - ۲۷۳، ۳۰۴، ۳۰۷، ۳۱۲

ق

قاری، عبدالرزاق، ۲۴۰، ۲۴۱

قاری قمی، محمد حسین بن محمد حسین بن

محمد صادق، ۱۵۲

قاسم بن محمد دره، ۱۹۷

قاضی سعید قمی، ۳۲، ۳۷، ۲۷۰

قاینی، علی محمد بن محمد، ۱۵۱

قاینی، محمد حسن بن محمد حبیب، ۱۹۹

قاینی، محمد خان، ۱۹۲

قربانعلی بن طاهر، ۲۵۸

قربانعلی محمد، ۱۹۶

قزنجائی اندری، احمد بن ملا عبدالرحیم، ۱۵۹،

۱۶۵، ۱۸۴

قزوینی، حاجی محمد، ۲۵۳

قزوینی، سید ابراهیم بن میرمعصوم، ۱۶۹

قزوینی، علی قلی بن زین العابدین، ۱۹۵

قزوینی، محمد ابراهیم، ۳۱۰

قزوینی، محمد ابراهیم بن لاجین، ۱۹۸

قزوینی، محمد تقی، ۱۹۸

قزوینی، محمد رضی بن محمد نبی، ۲۹۷

قشلاقی، محمد ابراهیم (ملا)، ۲۷۶

قصاع سمنانی، محمد مؤمن بن رضا ۲۱۵

قطب الدین محیی، ۲۶۸

قطیفی، شیخ سلیمان بن احمد، ۲۶۳

فتح الله، ۲۷۹

فتونی عاملی، ابوالحسن، ۲۵۹

فخرالدین بن محمد بن طریح، ۲۶

فخرالدین (میرزا)، ۲۲۸

فخر رازی، ۲۳۸

فراهانی، فتح الله بن محمد باقر، ۲۹۳

فراهانی، میرزا محمد، ۱۳۲، ۲۷۶

فرهاد معتمد، ۲۲۲

فرهاد میرزا، ۲۹۱

فریدنی، محمد حسین، ۱۶۸

فسوی، محمد علی بن صادق، ۲۹۵

فضل الله، ۲۹۸

فضل الله بن محمد شریف، ۲۰۰، ۲۹۶

فضل بن سهل، ۱۶

فضلی، عبدالهادی بن میرزا، ۲۳۳

فقیر ← جزائری، سید عبدالله

فکرت، محمد آصف، ۵۹

فلاح ← چینی کش

فلوگل، ۱۹

فومنی، محمد بن ملا میرزا، ۲۵۴

فیاض لاهیجی، ملا عبدالرزاق، ۲۶۹

فیاضی، علی اکبر، ۱۶۹، ۱۷۲، ۲۵۳

فیروز آبادی، محمد بن یعقوب، ۱۵

فیروز آبادی، محمد قاسم، ۱۷۶

فیض کاشانی، ۲۶ - ۲۹، ۳۱ - ۳۳، ۳۵، ۳۷، ۳۸،

۴۳، ۴۵، ۴۷ - ۵۱، ۵۵، ۵۶، ۶۸، ۷۳،

۱۰۸، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۳۰، ۱۳۲ - ۱۳۶،

۱۳۸ - ۱۴۰، ۱۴۳ - ۱۴۵، ۱۵۵ - ۱۵۸،

۱۶۲، ۱۶۴، ۱۶۷، ۱۷۰، ۱۷۳ - ۱۷۵ -

۱۷۹، ۱۸۱، ۱۸۵، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۰،

۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۵، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۳،

۲۰۶، ۲۰۸، ۲۱۱، ۲۱۷، ۲۱۹ - ۲۲۹،

۳۳۴ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- قطیفی، شیخ علی بن خیزی، ۳۱۰
 قمشه ای (ملا)، ۲۱۹
 قمی، شیخ عباس، ۶۳
 قمی، عبدالصمد بن محمد مسیح، ۲۵۵
 قمی، علی رضا بن عبدالحسین، ۲۵۷
 قمی، محمد بن محمد باقر، ۲۵۶
 قمی، محمدرضا بن محمد مؤمن، ۱۸۸، ۲۹۷
 قمی، محمد علی بن محمد صادق، ۲۱۸
 قمی، محمد کاظم بن علی اصغر، ۲۸۹
 قمی، ملا محمدرضا بن محمد مؤمن، ۲۶۳، ۲۹۷
 قمی، میرزا هاشم، ۲۱۸
 قمی کهکی، عبدالرحیم بن کریم، ۲۷۵
 قهپایی، عنایت الله، ۲۲، ۶۵
 قهپایی، میرزا جان، ۲۹۱
- ک**
 کاتب کاشانی، محمد حسین بن عبدالفتاح، ۲۹۵، ۲۹۴
 کاتب مشهدی، محمد حسن، ۲۸۵، ۲۹۲
 کاتب واعظ، زین العابدین بن محمد علی، ۲۵۵
 کازرونی، شمس الدین علی، ۲۹۳ - ۲۹۵
 کازرونی شیرازی، ملک محمد، ۲۸۸
 کاسه گر، اسماعیل، ۲۱۵
 کاشانی، ابراهیم بن رمضان علی، ۲۱۶
 کاشانی، احمد بن ابوالحسن، ۲۰۶
 کاشانی، رمضان بن علی، ۲۴۰، ۲۴۱
 کاشانی، زین العابدین بن محمد حسین، ۲۰۶
 کاشانی، شاه افضل (ملا)، ۲۹۷
 کاشانی، شیخ ابراهیم بن محسن، ۵۱، ۳۱۵
 کاشانی، عبدالعظیم بن حسین، ۱۶۸
 کاشانی، عبدالوهاب بن حاج محمد صادق،
- ۱۳۳، ۱۵۱، ۱۵۴، ۱۷۲
 کاشانی، علی بن عبدالصمد، ۲۹۴، ۲۹۶
 کاشانی، محسن بن ابوالحسن (ملاً محمد)، ۱۵۲، ۱۵۰
 کاشانی، محمد بن سید ابی طالب، ۱۹۶
 کاشانی، محمد بن محمد، ۴۵، ۱۵۹
 کاشانی، محمد علی، ۲۸۷
 کاشف الغطاء، شیخ علی، ۱۴۴، ۱۸۶، ۲۴۶، ۲۹۵، ۳۰۶، ۳۱۲
 کاشف الغطاء، شیخ هادی، ۲۴۱، ۲۶۱
 کاشفی، حسین بن علی، ۸۰
 کاشفی، کمال الدین حسین، ۱۶۲
 کاظمی، حسن بن ملا کاظم، ۲۹۲
 کاظمی قاری، مهدی بن شمس الدین، ۲۷۹
 الکتبی، ابراهیم، ۱۸۲، ۲۱۰
 کراوس، پول، ۲۳
 کرباسی، محمد ابراهیم بن محمد حسن، ۱۵۲
 کربلانی، محمد علی، ۲۷۵
 کرکری لیوارجانی، موسی بن حسن، ۲۷۳
 کرمانی، حسن بن بهاء الدین، ۱۹۵
 کرمنشاهی، آقا محمود بن آقا محمد، ۲۶۳
 کرمنشاهی، احمد، ۱۵۲، ۲۶۳
 کرمنشاهی، محمد باقر، ۲۵۸
 کرمنشاهی، محمد علی، ۱۴۰، ۲۷۹، ۳۱۳
 الکریمی، میرزا حسین بن احمد، ۲۲۱
 کروهی، اسماعیل بن یوسف، ۱۹۸
 کهرودی کزازی، عبدالمحمد بن سید عابد، ۱۷۲
 کریم زاده، عبدالله، ۲۴۳
 کریمی، بهمن، ۱۳۱، ۱۵۱، ۱۵۴، ۱۵۶
 کزازی، احمد بن علی محمد، ۲۵۸
 کزازی، محمد ولی، ۲۵۶

مازندرانی، اسماعیل بن محمد حسین، ۱۹۲،
۱۹۳

مازندرانی، درویش محسن بن محمد کاظم، ۱۹۶
مازندرانی، فتحعلی، ۲۵۷

مازندرانی، محمد محسن بن محمد کاظم، ۲۱۹
مازندرانی حائری، محمد صالح، ۲۴۳

مازندرانی خاجوئی، ملا اسماعیل، ۳۲
ماهانی، شمس الدین بن عبدالله، ۲۴۱

مایل هروری، نجیب، ۶۸، ۱۴۴، ۱۴۵، ۲۲۷
مأمون عباسی، ۱۶

مجدآبادی، محمد رضا بن احمد، ۱۹۷
مجدالدین، ۲۹۹

مجلسی، محمد باقر، ۲۰، ۲۶، ۳۷، ۳۰۵
مجلسی، محمد نصیر، ۲۰

مجبعلی بن محمد عرب شیرازی ← شیرازی،
مجبعلی بن محمد عرب

محدث ارموی، جلال الدین، ۱۳۷، ۱۶۶، ۱۸۲
محسن بن عبدالمطلب، ۲۲۱

محسن بن علم الهدی، ۲۹۲، ۲۹۳
محسن منشی، ۱۸۲

محقق، مهدی، ۲۳

محلاتی، عبدالحسین بن علی، ۱۳۷
محمد ابراهیم، ۲۴۹

محمد ابراهیم بن محمد رضا، ۱۹۶، ۱۹۹، ۲۸۵ -
۲۸۸، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۳ - ۲۹۵

محمد ابراهیم بن محمد شفیع (نجات)، ۲۰۶،
۲۹۴

محمد ابراهیم بن میرزا عبدالمجید، ۲۰۵
محمد اسماعیل (میر)، ۱۸۰، ۲۹۰

محمد اشرف، ۲۹۴، ۳۰۵

محمد المدعو به اسماعیل، ۱۹۷

کشمیری، احمد علی بن یوسف، ۲۹۲

کشمیری، حسن یوسف، ۲۰۸

کطکر عزیز (?)، ۲۰۸

کفزانی، محمد امین بن محمد طاهر، ۱۵۲
کلهر، ۲۳۱

کنی، ابراهیم، ۱۸۲

کوکدی گلپایگانی، محمد تقی بن محمد رضا،
۲۷۵

کوهکمری، سید محمد حجت، ۲۶۲

گ

گرمرودی، میرعلی نقی، ۱۳۶

گلپایگانی، محمد علی، ۱۴۴، ۲۲۲

گلپایگانی، مقصود، ۲۴۰

گیلانی، عبدالرزاق بن جعفر، ۲۵۶

گیلانی، عبدالعظیم بن ملا محمد، ۲۵۶

گیلانی، علی نقی بن نورالدین، ۲۰۳، ۲۳۰، ۲۴۶

گیلانی، محمد علی بن علی نقی، ۱۴۴

ل

لاری، محمد، ۲۵۶

لاهیجی، محمد، ۱۶۰

لاهیجی، محمد یوسف بن محمد علی، ۲۵۲،
۲۶۴

لاهیجی، میرزا حسن بن ملا عبدالرزاق، ۲۹۶

لزوری، زین العابدین بن حسینعلی، ۲۵۸

لطف الله بن محمد باقر، ۲۵۸

لطف الله شیرازی، ۳۲

لواسانی، علی محمد، ۲۵۶

لواسانی، میرزا حسن، ۲۰۱

م

مازندرانی، اسماعیل بن عبدالله، ۱۹۶، ۲۲۱

۳۳۶ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- محمد امین (نجات)، ۱۳۵، ۲۱۰، ۲۳۰
 محمد امین بن عبدالعظیم، ۱۸۸
 محمد امین بن عبدالوهاب، ۱۶۷، ۲۹۲، ۲۹۴
 محمد امین بن محمد طاهر کفزانی ← کفزانی،
 محمد امین بن محمد طاهر
 محمد باقر، ۱۹۶، ۲۵۸، ۲۹۰
 محمد باقر بن محمد حسین، ۲۷۹
 محمد باقر بن محمد رضا، ۲۱۸
 محمد باقر بن ملا اسماعیل، ۱۹۶
 محمد باقر بن ملا محمد اکمل ← وحید بهبهانی
 محمد باقر حجت، محمد باقر، ۲۹۶
 محمد باقر حفید، ۲۴۲
 محمد باقر شریف، ۱۵۵
 محمد بدیع، ۱۶۸
 محمد بدیع بن محمد رضی، ۲۴۱
 محمد برهان، ۲۶۲
 محمد بن ابراهیم، ۲۵۶
 محمد بن ابوالقاسم الرکن، ۲۳۰
 محمد بن اسماعیل، ۲۵۵
 محمد بن اللحسائی، ۱۷۱
 محمد بن جعفر، ۱۹۸
 محمد بن حسن (عج)، ۹۳، ۱۲۳
 محمد بن حسین بن حاج عبداللّه، ۲۵۸
 محمد بن خداوردی، ۱۹۶
 محمد بن خلیفه، ۲۴۲
 محمد بن زین العابدین، ۱۳۶
 محمد بن عبدالعلی (مؤمن)، ۲۸۹
 محمد بن سید عبدالوهاب، ۲۱۶
 محمد بن عبدالکریم، ۲۶۳
 محمد بن عبداللّه (ص)، ۳۱۲
 محمد بن عبداللّه، ۲۵۴، ۳۱۱، ۳۱۲
 محمد بن علی قلی بیک، ۲۵۸
 محمد بن محمد رفیع، ۲۵۷
 محمد بن محمد سعید، ۲۵۲
 محمد بن محمد علم الهدی، ۱۴۲، ۱۹۲، ۲۰۱
 ۲۱۳، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۱۰
 محمد بن محمد مؤمن، ۲۹۰
 محمد بن مرتضی، ۲۳۶
 محمد بن معزالدین حسینی ← حسین، محمد
 بن معزالدین
 محمد بن ملا افضل دشت بیاضی قائنی، ۱۹۴
 محمد بن ملا محمد حسن، ۲۵۴
 محمد بن میرزا علی، ۲۵۴
 محمد تقی، ۱۴۰، ۱۶۸، ۱۸۵
 محمد تقی بن ابوالحسن (واعظ)، ۲۰۶، ۲۸۵
 ۲۸۶، ۲۸۹، ۲۹۰
 محمد تقی بن عبدالرحیم، ۲۹۷
 محمد تقی بن عبدالرزاق، ۲۵۶
 محمد تقی بن علی نقی حافظ، ۲۵۳
 محمد تقی بن نورالدین، ۲۸۹
 محمد جعفر (ملا)، ۱۶۲
 محمد جواد، ۲۸۵، ۲۸۷
 محمد حسن، ۲۳۰
 محمد حسن بن علی بیک، ۲۵۴، ۲۵۶
 محمد حسن بن محمد جعفر، ۲۵۸
 محمد حسن بن محمد علی، ۱۳۲، ۲۰۱، ۲۳۱
 ۲۳۷
 محمد حسین، ۱۷۲، ۲۲۱
 محمد حسین بن ابوالقاسم، ۲۵۶
 محمد حسین بن استاد حسن، ۲۵۷
 محمد حسین بن عبداللّه، ۱۹۹
 محمد حسین بن لطفعلی، ۱۹۶
 محمد حسین بن محمد آقا، ۲۲۹
 محمد حسین بن محمد صادق قاری قمی ←

- قاری قمی، محمدحسین بن محمد
 محمد حسین بن محمد صالح، ۲۰
 محمد حسین بن محمد محسن، ۱۴۰، ۲۱۸
 محمد حسین بن نورالدین محمدامیر، ۲۵۳
 محمد خلیل بن محمد باقر، ۱۹۵
 محمد خلیل حافظ بن محمد حسین، ۱۹۵، ۱۹۷
 محمد رضا، ۱۶۷
 محمد رضا بن محمد کاظم، ۲۵۲
 محمد رضا بن همت علی بیگ، ۱۹۹
 محمد رفیع، ۱۹۷
 محمد رفیع بن محمد تقی، ۱۹۳
 محمد رفیع بن محمد رضا ۲۸۹
 محمد زمان، ۲۵۱
 محمد زمان بن کلبعلی متطیب خراسانی، ۱۶۴
 محمد سعید، ۲۵۰
 محمد سعید بن ذوالفقار، ۱۶۸
 محمد سعید بن لطف الله، ۱۶۱
 محمد سنجر، ۱۳۵
 محمد سنجر بن محمد کاظم، ۲۷۵
 محمد شریف، ۱۵۶، ۲۰۹، ۲۹۵
 محمد شریف بن محمد بن محمد کاظم، ۱۴۰
 محمد شریف بن محمد صادق، ۲۵۷
 محمد شفیع، ۱۹۵، ۲۵۲
 محمد شفیع بن علی نقی ابهری ← ابهری،
 محمد شفیع بن علی نقی
 محمد شفیع بن محمد امین (نجات)، ۱۷۲،
 ۲۰۶، ۲۰۵
 محمد شفیع بن محمد مقیم، ۱۴۶، ۱۵۰، ۱۵۵
 محمد صادق بن حاج محمد، ۱۳۵
 محمد صادق بن محمد قاسم، ۲۵۷
 محمد صالح، ۲۹۳
 محمد صالح بن محمد تقی، ۱۷۲
- محمد صالح بن محمد هاشم، ۲۷۹
 محمد طاهر بن یوسف طالقانی ← طالقانی،
 محمد طاهر بن محمد یوسف
 محمد عباس بن محمد بیگ ← ناسخ فاجار
 محمد عسکر (رجاء)، ۲۸۶، ۲۹۲، ۲۹۳
 محمد علی، ۱۴۲، ۱۸۲، ۲۲۲، ۲۳۰، ۲۴۸،
 ۲۷۶، ۲۵۰
 محمد علی بن ذوالفقار، ۲۵۵
 محمد علی بن رجیعلی، ۱۹۸
 محمد علی بن شمس الدین محمد، ۲۹۲
 محمد علی بن علی اکبر، ۱۹۹
 محمد علی بن علی نقی، ۱۵۶، ۱۶۱
 محمد علی بن محمد شفیع، ۲۵۸
 محمد علی بن ملک محمد، ۱۹۵
 محمد علی بن نورالدین خطیب، ۲۹۱
 محمد علی خطیب بن نورالدین، ۲۸۹
 محمد فیاض علی کیانی، ۲۱۵
 محمد قاسم بن محمد سعید، ۱۹۴، ۲۹۰
 محمد قاسم بن شیخ فضل الله، ۲۵۵
 محمد قلی، ۲۱۹، ۲۸۸، ۲۹۶
 محمد قلی حافظ بن علیخان، ۱۹۸
 محمد کاظم بن محمد علی، ۲۸۸
 محمد محسن بن محمد حسین، ۱۹۸
 محمد محسن بن محمد علی، ۲۴۱
 محمد محسن بن ملا محراب، ۱۷۲
 محمد معصوم بن محمد، ۲۸۵
 محمد مقیم بن محمد شفیع، ۲۸۳
 محمد مقیم بن محمد صالح ← صفارزاده،
 محمد مقیم
 محمد منشی، ۱۴۴
 محمد مؤمن (برهان)، ۱۹۲
 محمد مؤمن بن اسماعیل طباطبائی ← محمد

- مدیر شانہچی، کاظم، ۱۳۲، ۱۵۲، ۲۵۵
 مراد بن آقا شاه قمی، ۲۱۷
 مراغی، علی اکبر بن حاج محمد، ۲۵۸
 مر عشی، محمود، ۶۲، ۶۳، ۶۵
 مرعشی نجفی، شهاب‌الدین، ۶۴، ۲۰۷، ۳۰۶
 مرقوم، عبدالباقی، ۲۲۹
 مرکوبافی، حسین بن عبداللہ، ۲۵۴
 مروارید، محمد رضا، ۶۹
 مروج تستری، جعفر، ۲۸۰
 مروزی، محمود، ۱۲۱
 مستوفی علی آبادی، عیسی، ۱۳۶
 مشار، خان بابا، ۶۶
 مشکان، عبدالحسین بن محمد، ۱۹۸
 مشکوٰۃ، سید محمد، ۶۶، ۴۶، ۴۹، ۱۱۹، ۱۳۸،
 ۱۷۲ - ۱۷۴، ۱۸۶، ۱۸۸، ۱۹۰، ۱۹۷،
 ۲۰۵، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۹، ۲۲۶، ۲۲۸،
 ۲۲۹، ۲۳۴، ۲۴۵، ۳۰۷
 مشہدی، ابراہیم بن محمد، ۱۹۹
 مشہدی، جاسم بن محمد آل علی، ۲۶۰
 مشہدی، زین العابدین بن عبداللہ، ۱۶۸
 مشہدی، عبداللہ بن زین العابدین، ۲۵۵، ۲۵۸
 مشہدی، قاسم بن ابراہیم، ۲۵۳
 مشہدی، محمد تقی، ۲۵۴
 مشہدی، محمد رضا، ۲۱۸
 مشہدی، محمد شفیع، ۱۳۲
 مشہدی، محمد کاظم بن عباس، ۲۵۶
 مشہدی، ملا مقیم، ۲۷۳
 مشہدی ایردھی، محمد حسن بن درویش علی،
 ۲۹۲
 مصاحبی ننائینی، محمد علی (عسرت)،
 ۱۴۰، ۱۶۰
 مظفر علی بن مولانا عرب، ۲۴۳
- مؤمن بن اسماعیل
 محمد مؤمن بن طاہر، ۲۵۳
 محمد مؤمن بن عبدالعلی، ۲۸۲
 محمد مؤمن بن عبدالغفور، ۳۲، ۲۸۵، ۲۹۳
 محمد مؤمن بن غلام علی بن ابی طالب، ۱۶۸،
 ۲۰۳
 محمد مؤمن بن محمد طالب، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۸۸،
 ۲۹۲ - ۲۹۴
 محمد مہدی (سید راجہ)، ۳۰۸
 محمد مہدی، ۱۴۴، ۲۱۳، ۲۱۸، ۲۴۷، ۲۹۲،
 ۲۹۳
 محمد مہدی بن حبیب اللہ، ۱۸۵، ۲۷۹
 محمد مہدی بن عبدالحسین، ۲۸۸
 محمد مہدی بن محمد رضا اصفہانی ← ارباب،
 محمد مہدی
 محمد نصیر، ۲۷۹
 محمد ہادی، ۲۷۶، ۲۸۸
 محمد ہادی بن حسن، ۲۵۳
 محمد ہادی بن مرتضی، ۳۲، ۱۳۰، ۱۳۵، ۱۴۲،
 ۱۴۴، ۱۶۸، ۱۷۷، ۱۷۹، ۱۸۲، ۱۸۷،
 ۲۳۶، ۲۷۵، ۲۹۸
 محمد ہاشم، ۲۱۵، ۲۴۶
 محمد ہاشم بن ملا محمد حسین، ۱۸۸
 محمد ہبۃ اللہ، ۲۱۵
 محمد یوسف بن اسد اللہ طباطبائی ← حسنی
 سمنانی
 محمد یوسف بن محمد علی، ۲۳۰
 محیط قمی، میرزا محمد (شمس الفصحا)، ۱۶۹
 مدائنی، ابوالحسن علی، ۱۸
 مدرس تبریزی، ۶۲
 مدرس رضوی، ۲۴۷
 مدرس طباطبائی، حسین، ۵۸

- موسوی، محمد، ۱۷۵
 موسوی، محمد بن احمد، ۲۴۲
 موسوی، محمد نصیر بن علی نقی، ۲۹۳
 موسوی اصفهانی، محمد مسیح بن عبدالحمید،
 ۲۱۵
 موسوی بحرانی، عمادالدین، ۲۶۵
 موسوی بهبهانی، علی، ۲۱۱
 موسوی جهرمی، ابوطالب بن محمد، ۲۵۴
 موسوی حسینی، فتاح بن محمد هاشم، ۲۰۹
 موسوی زنجانی، ابو عبداللّه حسین، ۲۷۹
 موسوی زنجانی، بهاءالدین، ۳۰۹
 موسوی شاهاندرستی، محمدکریم، ۲۵۶
 موسوی شیرازی، علی، ۱۹۹
 موسوی فخرودی، محمد بن ولی اللّه، ۲۸۷
 موسوی قاینی، محمد بن ولی اللّه، ۲۹۴
 مولوی، جلال الدین، ۳۰۶
 مولوی، عبدالمجید، ۲۰۹، ۲۱۸، ۲۵۷، ۲۶۸،
 ۲۸۲
 مهاجرانی، عباس علی بن محمد، ۲۷۹
 مهدوی، اصغر، ۱۴۴، ۱۵۱، ۱۸۲، ۲۱۹، ۲۳۶،
 ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۷۰
 مهدی، ۲۵۳
 مهدی بن عبدالرحیم، ۱۹۶، ۱۹۹
 مهران، فاطمه، ۵۸
 مهر علی، ۲۱۵، ۲۱۹
 المیانجی، ابراهیم، ۱۶۹
 میر داماد، ۳۰۹
 میرزا آقابن محمد طاهر، ۲۴۹
 میرزا بابا، عباس، ۲۱۵
 میرزارفیع، ۵۱، ۳۱۱
- معصوم حسینی الان براغوشی، ۱۹۹
 معلی بن خنیس، ۳۰۷
 معین الدین احمد، ۱۵۴
 معین، محمد، ۳۰۷
 مسفتاح، حسین، ۵۹، ۱۸۵، ۲۰۸، ۲۲۱، ۲۲۲،
 ۲۲۹، ۲۳۱، ۲۴۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۷۵،
 ۲۷۹، ۲۸۶ - ۲۹۰، ۲۹۴
 مفید، محمد بن محمد، ۲۵
 مقدس اردبیلی، احمد، ۳۰۹
 مقدسی، ابو عبداللّه محمد، ۱۷
 مقدمی، محمد امین، ۲۰۸
 مقصود بن غلامحسین، ۲۵۷
 مقصود همدانی، جواد، ۶۳
 مقصودی، جواد، ۵۸
 مقیم مشهدی، محمد، ۳۳، ۳۴، ۳۵
 ملاصدرا، ۲۹، ۵۰، ۳۱۱
 ملا عبداللّه یزدی ← یزدی، ملا عبداللّه
 ملا محسن ← فیض کاشانی
 ملکزاده کوثر، ۱۴۶، ۱۸۰
 ملک محمد، ۲۴۹
 منزوی، علی نقی، ۱۷، ۶۲، ۶۶، ۶۶
 منصوری، علیرضا، ۲۲۱
 منصوروی مسیبی، محمد علی، ۲۰۵، ۲۹۳ -
 ۲۹۵
 موزون آبادی، سید صادق، ۲۱۵
 موسوی، ابوالقاسم، ۲۱۸
 موسوی، ابوطالب، ۲۵۶
 موسوی، احمد، ۱۵۲
 موسوی، حسن بن شاه شجاع، ۲۷۹
 موسوی، عبدالرحیم بن عبداللّه، ۲۵۳
 موسوی، علی بن حسن، ۲۱۵
 موسوی، غیاث الدین محمود، ۲۸۸

۳۴۰ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- نائبینی، رفیع‌الدین، ۲۹۹
 نائبینی، محمد قاسم بن محمد رفیع، ۲۱۵
 نادرشاه افشار، ۱۳۲، ۲۵۳، ۲۸۶
 ناسخ قاجار، ۱۶۱
 ناصح، اسدالله، ۲۴۳، ۲۴۳
 نایب‌الصدر، میرزا عبدالحسین، ۱۶۸، ۲۳۰
 نجات ← محمد امین (نجات)
 نجاشی، ابوالعباس، ۲۴، ۲۵
 نجف آبادی، علی محمد (ملا)، ۲۱۹، ۲۹۶
 نجفی، جعفر، ۲۵۵
 نجفی، شیخ جمال‌الدین، ۲۷۰
 نجم‌آبادی، محمود، ۲۳
 نجم‌آبادی، ملا ابراهیم، ۱۴۸
 ندر علی بیگ (لفت)، ۲۷۴
 ندر محمد ۲۴۹
 نصیرالدین سلیمان بن علم‌الهدی، ۱۳۲، ۱۵۹،
 ۱۶۴، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۴، ۱۹۰، ۲۱۰،
 ۲۳۲، ۲۱۳
 نصیرالدین محمد بن علی، ۲۰۶
 نصیری، فخرالدین، ۱۷۴، ۱۹۱، ۲۲۹
 نصیری، مجدالدین، ۲۰۵
 نظنزی، محمد رضی بن محمد حسین، ۱۸۶
 نظام‌الدین، محمد، ۲۸۷
 نظام‌تهرانی، ۲۱۵
 نظر علی بن محمد امین، ۲۵۲
 نظر علی (ملا)، ۱۹۸
 نواب‌خان (ظفر)، ۲۷۲، ۲۷۳
 نوح بن منصور سامانی، ۱۷
 نورالدین محمد اخباری، ۱۴۷، ۱۶۷، ۱۶۹،
 ۱۹۵، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۴۱، ۲۵۹، ۲۶۴،
 ۲۷۹، ۲۸۶، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۸
 نورالدین محمد بن محمود حکیم، ۱۵۵
 نورالدین محمد شفیع، ۲۵۰
 نوری، حاجی میرزا حسین، ۱۶۹، ۱۹۴
 نوری، زین‌العابدین بن محمد جواد، ۲۲۱
 نوری، عباسعلی، ۲۱۵
 نوری، عباس علی بن میرزا محمد، ۲۵۶
 نوری، عبدالله بن ابی‌الحسن، ۱۶۹
 نوری، علی نقی بن محمد تقی، ۱۴۸
 نوری، محمد قاسم بن محمد تقی، ۲۵۴
 نوری، میرزا حسین، ۱۸۲، ۲۸۶ - ۲۹۰،
 ۲۹۲
 نوری مازندرانی، ۱۶۸
 نهاوندی، علی اکبر، ۲۳۱
 نیشابوری، ابوالمعالی بن روح الامین، ۲۰۹
 و
 واجد، ۲۹۲
 واداری، علی بن حیدر، ۲۰۶
 واعظ زاده خراسانی، محمد، ۱۶۸، ۲۹۴
 واعظ یزدی، ابوالقاسم بن جعفر، ۲۱۵
 وایقانی، عبدالعظیم آقامیر، ۲۵۷
 وحید بهبهانی، ۲۶۰، ۲۶۴، ۲۹۷
 ورنومخواسی، شکرالله، ۲۷۹
 وصال، ۱۶۸
 ولی محمد بن محمد حسن، ۱۹۹
 ونری لنجانی، ابوالحسن بن ملاعلی، ۲۷۶
 ویدمان، ۲۳
 و
 هادی بن مؤمن بن تقی، ۲۸۶
 هاشمی، نورالدین، ۲۹۶
 هاشمی حسینی، نورالدین، ۲۵۴
 هدایت‌الله، ۱۹۰

همدانی، محمد هادی، ۲۵۳

ی

یارعلی (ملا)، ۱۹۶

یاقوت بن عبدالله حیدر آبادی ← حیدر آبادی ،

یاقوت بن عبدالله

یزدی، ابوالقاسم بن احمد، ۲۰۰

یزدی، محمد باقر، ۲۸۳

یزدی، سید حسن، ۳۱۱

یزدی، سید محمد، ۲۵۰

یزدی، ملا عبدالله، ۳۰۹

یوسف (میر)، ۲۱۸

هدایت الله بن محمد امین، ۲۷۹

هرنجی، محمد ابراهیم بن محمد خلیل، ۲۳۰

هرندی، محمد جعفر بن محمد صادق، ۲۱۵،

۲۳۳

هزار جریبی، رضا علی بن جانبک، ۲۵۸

هزار جریبی، سلطان بن سلطان، ۲۵۸

هزار جریبی، عباس، ۲۰۸

هزار جریبی، عبدالرحیم، ۲۵۴

هزار جریبی، محمد ابراهیم بن عباس علی، ۲۵۴

هزار جریبی، محمد باقر بن محمد علی، ۲۵۶

هزار جریبی، محمد بن عباس علی، ۱۵۲

هزار جریبی ولویی، محمد تقی، ۲۱۵

همدانی، محمد تقی بن محمد کاظم، ۱۷۵

کتابها

آ

- آب زلال، ۳۷، ۳۹، ۱۰۵، ۱۲۳، ۱۲۹، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۶
- آثار الباقیه، ۲۳
- آداب الذکر ← جلاء القلوب
- آداب السالکین ← زاد السالک
- آداب السلوک ← زاد السالک
- آداب الشیعه، ۳۶
- آداب الضیافه، ۳۷، ۱۰۶، ۱۲۹، ۲۲۳، ۲۲۴
- آداب کسب و تجارت، ۲۴۴
- آداب کسب و معاش، ۲۴۴
- آداب معاشرت محمد، ۲۴۳
- آرام نامه، ۲۱۱
- آیین روزه گرفتن، ۱۵۴
- آیین شاهی، ۳۷، ۹۸، ۱۲۴، ۱۳۰، ۱۵۳، ۲۰۲
- ا
- الابانه فی معرفة اسماء كتب الخزانه، ۱۷
- ابواب الجنان، ۳۷، ۵۴، ۹۳، ۱۱۶، ۱۳۱
- انتل توتتل، ۳۰۳
- اثبات حرکت جوهری، ۳۰۳
- الاجازات بکشف طرق المفازات، ۲۶
- الاجماع، حاشیه علی دیباجة المفاتیح، ۲۶۵
- الاحجار الشداد والسیوف الحداد، ۱۰۲، ۱۳۲
- احسن التقاسیم، ۱۷، ۵۹
- احسن التقویم ← تقویم المحسنین
- احکام النجوم، ۳۰۴
- احیاء احیاء ← المحجة البيضاء
- احیاء العلوم، ۳۶
- احیاء المحجة البيضاء، ۲۴۳
- احیاء علوم الدین، ۸۰، ۱۲۰، ۲۳۷ - ۲۳۹
- اخبار المناقین، ۱۸
- اخبار پیغمبر، ۱۸
- اخذ الاجرة علی العبادات، ۱۰۱
- اخلاق حسنه، ۱۶۹
- اخلاق سلطانی، ۲۸۰
- اذکار الطهارة، ۵۲، ۹۵، ۱۳۲
- اذکار القلوب ← جلاء القلوب
- الاذکار المهمة، ۹۸، ۱۱۶، ۱۳۳
- اذکار و ادعیه ترجمه الطهارة ← اذکار الطهارة
- الاربعین، ۵۴، ۱۱۶، ۱۳۴
- ارزش دانش و دانشمند در اسلام، ۲۴۴
- ارشاد القلوب، ۱۴۴
- ازدواج و طلاق، ۲۴۴
- الاستبصار، ۲۵، ۷۴، ۲۸۴
- استقلالیة ← رساله فی ثبوت الولاية للاب
- الاصفی، ۳۲، ۷۴، ۱۱۲، ۱۳۵، ۲۰۱، ۳۱۴

اهم مايعمل، ٩٢، ١١٤، ١٤٦
 ايضاح المكنون، ٥٩، ١٣١، ١٣٢، ١٣٤ - ١٣٦،
 ١٣٩، ١٤٥، ١٤٧، ١٥٧، ١٥٨، ١٦٢،
 ١٦٣، ١٨١، ١٨٤، ١٨٦، ١٩٢، ١٩٤،
 ٢٠٢، ٢٠٤، ٢٠٦، ٢٠٨، ٢١٠، ٢١٤،
 ٢١٧، ٢١٩، ٢٢١، ٢٣٢، ٢٤٠، ٢٤٥،
 ٢٥٢، ٢٧٧، ٢٨٢، ٢٨٥

ب

بحار الانوار، ٢٦، ٥٩، ٢٩٨
 بدايع الاسرار، ١٧٣
 برناميه ارتباط با خدا، ٢٤٤
 بشارات الشيعة، ١٥٦
 بشاره الشيعة، ٣٠، ٣٢، ١١٣، ١٤٧، ١٧٣، ٢٠٣،
 ٢٠٧، ٢٤٦، ٢٧٦
 بقاء و زوال دولت در كلمات سياسى...، ١٣١
 البيهجة بثمره المهجة، ٢٦

پ

پاسخ به سوالات اهل مولتان، ٣٧

ت

تاريخ التراث العربى، ٢٢
 تجهيز الاموات، ١٢٤
 تحف العقول، ١٥٧
 تحفة الابرار فى ترجمة خلاصة الاذكار، ١٧٢
 التحفة السنوية فى شرح النخبة، ٢٨٠
 تذكرة تستر، ٢٩٦
 تذكرة فى الحكمة الالهية، ٣٠٦
 ترجمة الحج، ٣٧، ٩٦، ١٢٢، ١٤٨
 ترجمة الحق، ٣٠٧
 ترجمة الحقايق (نورالدين محمد بن مرتضى)،

اصول الاصلية، ١٢١، ١٣٦، ١٣٧، ١٦٦
 اصول الاصلية يبتنى عليها...، ١٣٧
 اصول العقائد، ١٣٨، ٣٠٨
 اصول المعارف، ٣٢، ٧٩، ١١٣، ١٣٩، ١٤٠،
 اضغاث الاحلام، ٥٠، ٣٠٤
 الاعتذار، ٤٣، ٤٧، ٥٤، ١٠٧، ١١٨، ١٤٠، ٣٠٩
 الاعتقادات، ٢٧٤

اعمال الاشهر الثلاثة، ٣٠٥

الافق المبين، ١٦٦

الاقتصاد فى الاعتقاد، ٢٣٩

الفت نامه، ٣٧، ٣٩، ٤٨، ٩٩، ١٣٠، ١٤١، ١٥٣،
 ١٥٦، ٢٣٥

امالى، ٣٠٥

امالى الاشتياق فى ليالى الفراق، ٢٦

امسلى الاصل، ٤٦، ٥٩، ١٣١، ١٣٢، ١٥٥، ١٦٦،
 ١٧٨، ١٨٤، ١٨٧، ١٩٤، ٢٠١، ٢٠٢،

٢٠٤، ٢٠٨، ٢١١، ٢١٣، ٢٣٧، ٢٤٠،
 ٢٤٥، ٢٧٤، ٢٧٧، ٢٧٨، ٢٨٢، ٢٨٥، ٣١٤

الامون على ابن اللبون، ٢٦

امهات النبى، ١٨

انارة المصابيح، ٢٦٣

انساب بنى نصرين قعين، ٢٤

الانصاف، ٣٧، ٥٢، ١٠٧، ١١٨، ١٤٣، ١٤٤،
 ١٨٩، ٢٤٦، ٢٧٦

انصافيه ← الانصاف

انموذج اشعار اهل العرفان فى التوحيد، ١٤٥

انوار الحكم و اسرار الكلم ← انوار الحكمة

انوار الحكمة، ٥٣، ٨٣، ١٢٠، ١٤٥، ٢٠٤، ٢٤٨
 انوار المصابيح ← شرح مفاتيح الشرايع (عبدالله

جدحفصى)

الانوار والاسرار ← عين اليقين

الانوار اللوامع، ٢٦١

- ١٦٩
ترجمة الحقايق (محيط قمی)، ١٦٩
ترجمة الزکوة، ٣٧، ١٢٢، ١٤٩
ترجمة الشريعة، ٣٧، ٥٤، ٩٧، ١١٧، ١٥٠، ١٥٦، ٢٣٥، ١٨٢
ترجمة الصلوة، ٣٧، ٩٤، ٩٦، ١١٦، ١٢٢، ١٣٠، ١٣١، ١٤٢، ١٥١، ١٥٣، ١٥٦، ١٦٦، ٢٦٥
ترجمة الصلوة «نماز»، ١٥٣
ترجمة الصيام، ٣٧، ٩٥، ١٥٣
ترجمة الطهارة، ٣٧، ٩٤، ١٢٢، ١٣٣، ١٥٤
ترجمة العقائد، ٣٧، ٩٦، ١١٦، ١٣١، ١٥١، ١٥٥
ترجمة حديث معلی بن خنيس، ٣٠٧
ترجمة خلاصة الاذکار (نجات)، ١٧٢
ترجمة خلاصة الاذکار (قزوينی)، ١٧٣
ترجمة صافی، ٢٠٠
ترجمة قسمتی از کتاب محجة البیضاء، ٢٤٣
ترجمة كتاب اخلاق النبوة و آداب المعيشه، ٢٤٣
ترجمة مفاتيح العلوم، ٦٠
ترجمة مقدمات صافی، ٢٠٠
تسمية المنافقين، ١٨
التسنيم، ٣٨، ٣٩، ١٠٥، ١١٥، ١٥٦، ٢٢٣، ٢٢٤
تسهيل السبيل، ٥٤، ١١٧، ١٥٧، ١٦٦
تشريح العالم، ٨٣، ١٢٠، ١٥٨
التطهير، ٥٣، ٤٦، ٧٧، ١١٩، ١٥٨، ٢١١
تطهير السر ← التطهير
تطهير القلوب ← التطهير
تعليقات النخبة الصغرى، ١٠٠
تعليقات على الصحيفة السجادية، ١٨٩
تعليقات على معتصم الشيعه، ٢٥٠
تعليقات نقض، ١٣٧
تفسير آية امانت، ١٥٩
- تفسير تصريح ابی عثمان، ٢٣
تفسير صافی، ٢٠٠
التفقه فی الدين ← المحاکمة بين الفاضلين
تقويم المحسنين، ٥٣، ١٦٠
تقويم المنجمين، ١٦٠
تقويم سعیدی، ١٦١
التمام فی تفسير اشعار هذيل، ٢٣
تنبيه الغافلین، ٣١
تنفيس الهموم، ١٠٥، ١٢٣، ١٦٢، ٢٢٣
تنوير المواهب، ٨٥، ١٢٤، ١٦٢
التوحيد، ٣٠٨
توشه سالکان، ١٨٢
التهديب، ٧٤، ٢٨٤
تهديب الاحکام، ٢٥
- ث**
ثبوت الولاية على البكرة، ٤٨، ٥٣، ١٠١، ١٢٤، ١٧٨
ثمرة شجرة الهیة، ٣١١
ثناء المصومين، ٥٣، ٥٤، ٩٣، ١٦٢
- ج**
جاويدان خرد، ١٦
الجبر والتفويض، ٣٠٨، ٣١٣
جلاء العيون، ٨٣
جلاء القلوب، ٤٨، ٥٢، ٥٣، ٥٤، ٨٣، ١١٤، ١٦٣
جلوه (مجله)، ١٩٠
الجمعه و ما ورد فيه، ٢٤
جنگ ش ٨٤٤٦ (مرعشی - خطی)، ٣٢
جواب الابهري ← كيفية علم الله تعالى
جواب بعض الاخوان ← الاعتذار

حدوث العالم ← اللب
الحدود و الاسناد، ٢٢
حديث فضل بن سهل، ٢٨١
الحق المبين، ٣٩، ٤٦، ١١٩، ١٣٧، ١٦٦، ٢١١
حقايق، ١٦٩
الحقايق، ٤١، ١١٣، ١٦٧، ٢١٦
الحقايق فى اسرارالدين ← الحقايق
الحقايق فى محاسن الاخلاق ← الحقايق

خ

الخصائص، ٢٢
الخطب فى الجمعيات والاعیاد، ٤٤، ٩٢، ١١٥،
١٧٠، ٢١١
خلاصة الاذكار، ٤٣، ٩٨، ١١٤، ١٣٣، ١٤٨،
١٧٠، ٢٠٣، ٢٠٧، ٢٤٦، ٢٦٧

د

دفاعیات عين القضاة همدانى، ٢٦، ٦١
دفع آفات و رفع بليات ← الرفع و الدفع
دفع الفتنة، ٥٣
دلایل الاحكام، ٣١٠
دوازده امام ← ثناء المعصومين
دهر آشوب، ٤٢، ١٠٦، ١٢٣، ١٧٣، ٢٢٣، ٢٢٤
ده رساله محقق بزرگ فيض كاشانى ٤٨، ٦١،
١٣٠، ١٣١، ١٤٢، ١٤٥، ١٧٦، ١٩٠،
٢٣٥، ٢٣٦، ٢٤٨
دين و سياست در دوره صفويه، ٣١
ديوان شمس، ٢٦٧
ديوان فيض ← گلزار قدس

ذ

الذخر الرائع فى شرح مفاتيح الشرايع، ٢٦٠

جواب مسألة من ابهر ← كيفية علم الله تعالى
جهاز الاموات، ٥٤، ١٠١، ١٦٥

ح

حاشية على الرواشح السماوية، ٣٠٩
حاشية على الصافى، ٢٠٠
حاشية على الوافى (فيض)، ٢٩٦
حاشية على الوافى (ملاً فضل الله)، ٢٩٦
حاشية على الوافى (حسن بن عبدالرزاق)، ٢٩٦
حاشية على الوافى (عبدالله افندى)، ٢٩٦
حاشية على الوافى (سيد عبدالله جزائرى)، ٢٩٦
حاشية على الوافى (ابراهيم بن محمد باقر)، ٢٩٦
حاشية على الوافى (وحيد بهبهانى)، ٢٩٧
حاشية على الوافى (محسن اعرجى)، ٢٩٧
حاشية على الوافى (محمد رضا قمى)، ٢٩٧
حاشية على حاشية التهذيب، ٣٠٩
حاشية على زبدة البيان، ٣٠٩
حاشية على عين اليقين، ٢٠٧
حاشية على مفاتيح الشرايع (علم الهدى)، ٢٦٤
حاشية على مفاتيح الشرايع (محمد يوسف
لاهيجى)، ٢٦٤
حاشية على مفاتيح الشرايع (نورالدين محمد
كاشانى)، ٢٦٤
حاشية على مفاتيح الشرايع (ابراهيم بن محمد
باقر)، ٢٦٤
حاشية على مفاتيح الشرايع (حيدر عاملى)،
٢٦٤
حاشية على مفاتيح الشرايع (محمد بن على
احسانى)، ٢٦٤
حاشية على مفاتيح الشرايع (وحيد بهبهانى)، ٢٦٤
حاشية على مفاتيح الشرايع (محمد بن سليمان)،
٢٦٥

٣٤٦ / كتاب شناسى فيض كاشانى

- الذريعة، ٢٠، ٢٢، ٢٨، ٢٥ - ٢٧، ٣١، ٣٢، ٤٨،
 ٤٩، ٥١، ٤١، ٤٦ - ١٢٩، ١٤٧، ١٤٩ - ١٥١،
 ١٥٣ - ١٥٧، ١٦٧، ١٦٩ - ١٧١، ١٧٤ - ١٨١،
 ١٨٣، ١٨٤، ١٨٦ - ١٩٤، ٢٠١، ٢٠٢،
 ٢٠٤، ٢٠٦ - ٢١١، ٢١٤، ٢١٧، ٢١٩ -
 ٢٢١، ٢٢٨ - ٢٣٥، ٢٣٧، ٢٤٠، ٢٤٣،
 ٢٤٥، ٢٤٧ - ٢٥٩، ٢٥٢، ٢٦٨، ٢٧٤،
 ٢٧٧، ٢٨٠ - ٢٨٣، ٢٨٥ - ٢٩٩، ٣٠٥،
 ٣٠٦ - ٣١٦
 ذريعة الضراعة، ٩١، ١١٣، ١٧٤
 ذكر خفى ← جلاء القلوب
- ر**
 راه روشن، ٢٤٤
 راه صواب، ٣٩، ٤٢، ٤٨، ٥٣، ٩٧، ١٢١، ١٧٥،
 ١٨٧
 راه نجات، ٢٧٦
 رجال النجاشى، ٢٤
 الرحا و الدولاب، ٢٢
 الرد على الشهاب الثاقب (امين بن عبدالوهاب)،
 ١٩٢
 الرد على الشهاب الثاقب (خاجوئى مازندراني)،
 ١٩٣
 الرد على الوافى، ٢٩٧
 الرد على من يبيع الغنا، ٣١
 رساله در جواب پرسش اهل مولتان، ١٧٦
 رساله شكيات و سهويات، ٢٠٢
 رساله علائى، ٢٦
 رساله ناي، ٢٤٨
 رساله ابى ريحان فى فهرست كتب الرازى، ١٩
 الرسالة القدسية، ٢٣٩
 رساله فى اثبات وحدة الوجود، ٣٢
- رسالة فى الارث، ٣٠٤
 رسالة فى الانسان، ٣٠٥
 رسالة فى الجنائر ← جهاز الاموات
 رسالة فى القضاء والقدر، ٣١٣
 رسالة فى الموت و حقيقته، ٣١٦
 الرسالة فى الوجود، ١٠٤
 رسالة فى تحريم الغنا، ٣١، ٣٢
 رسالة فى تحقيق معنى القابلية، ٣٠٦
 الرسالة فى تعدد الطبيع، ١٠٤
 الرسالة فى تفسير آية الامانة، ١٠٤
 رسالة فى حكم اخذ الاجرة على العبادات، ١٧٧
 رسالة فى صلاة الجمعة ← الرد على الشهاب
 الثاقب
 الرسالة فى كيفية علم الله، ١٠٤
 رسالة فى وحدة الوجود، ٣١٦
 رسائل اخوان الصفا، ٢٦٧
 رفع الغواية ← رفع الفتنة
 رفع الفتنة، ١٠٣، ١١٨، ١٧٨
 الرفع والدفع، ٥٣، ٩٨، ١٧٩
 روز شماری در ايران باستان، ٣٦٢
 روضات الجنات، ٣٨، ٤١، ١٣١، ١٣٤، ١٣٥،
 ١٣٨، ١٣٩، ١٤٣، ١٤٥، ١٥٧ - ١٦٠،
 ١٦٣، ١٦٧، ١٧١، ١٧٩، ١٨٤، ١٨٦،
 ١٨٨، ١٨٩، ١٩٢، ١٩٤، ٢٠٤، ٢٠٦،
 ٢١٠، ٢١١، ٢١٤، ٢١٧، ٢١٩، ٢٢١، ٢٣٠،
 ٢٤٠، ٢٤٨، ٢٤٩، ٢٥٢، ٢٧٤، ٢٧٨، ٢٨٢،
 ٢٨٣، ٢٨٥
 رهنوشه رهروان، ١٨٢
 رياض، ٤١
 ريسحانة الادب، ٤٢، ٤٢٩، ١٣٤، ١٣٥، ١٣٧،
 ١٣٩، ١٤١، ١٤٣، ١٤٥، ١٤٧، ١٤٩،
 ١٥٠، ١٥١، ١٥٤، ١٥٥، ١٦٠، ١٦٤

الشافى، ٢٥، ٣٢، ٧٥، ١١٢، ١٨٦، ٢٨٣
 شجرة الهيئه، ٥٠، ٥١، ٣١١
 شراب طهور، ٣٩، ١٠٥، ١٢٣، ١٨٧، ٢٢٣، ٢٢٤
 شرايط الايمان، ٩٧، ١١٦، ١٧٥، ١٨٧
 شرايع الاسلام، ٣٦٩
 شرح اصول الاصلية، ١٣٧
 شرح الارشاد، ٢٧٤
 شرح الصحيفة السجادية، ٣٩، ١١٥، ١٨٨
 شرح الصدر، ٣٧، ٣٩، ٤٨، ١٠٧، ١١٨، ١٨٩
 شرح المفاتيح، ٢٥٩
 شرح النخبه، ٢٨٠
 شرح الوافى (رضى قزوينى)، ٢٩٧
 شرح الوافى (محمد جواد عاملى)، ٢٩٧
 شرح الوافى (محمد تقى بن عبدالرحيم)، ٢٩٧
 شرح حديث الحقيقه، ٣١١
 شرح حديث الفرجه، ٣١٢
 شرح حديث جنود مجنده، ٣١٢
 شرح حديث طلب العلم ← منهاج النجاة
 شرح رسالة العلم، ٢٣٣
 شرح زبدة الاصول، ٢٨
 شرح مستغلق آيات الحماسه، ٢٣
 شرح مفاتيح الشرايع (نورالدين محمد هادى)،
 ٢٥٩
 شرح مفاتيح الشرايع (محمد حسين جيلانى)، ٢٥٩
 شرح مفاتيح الشرايع (فتونى عاملى)، ٢٥٩
 شرح مفاتيح الشرايع (ابراهيم بن محمد قسمى)،
 ٢٦٠
 شرح مفاتيح الشرايع (وحيد بهبهانى)، ٢٦٠
 شرح مفاتيح الشرايع (عبدالله جدحفصى)، ٢٦١
 شرح مفاتيح الشرايع (على بن محمد طباطبايى)،
 ٢٦٢
 شرح مفاتيح الشرايع (عبدالله شبر)، ٢٦٢

١٧٨ - ١٧٧، ١٨١ - ١٨٠، ١٨٦ - ١٨٨، ١٩١،
 ٢٠٢، ٢٠٦، ٢٠٨، ٢١٠، ٢١١، ٢٢١،
 ٢٣٧، ٢٤٠، ٢٤٧، ٣٤٨، ٢٦٦، ٢٧٤،
 ٢٧٧، ٢٧٨، ٢٨٠، ٢٨٣، ٢٩٩، ٣١٤

ز

زاد الحاج، ١٠٠، ١٨١
 زاد السالك، ٣٧، ٤٨، ٥٢، ٥٣، ٥٤، ٥٦، ٩٩
 ١١٧، ١٣١، ١٥٦، ١٨١، ١٨٢، ٢٣٥
 زاد السالكين ← زاد السالك
 زاد العقبي، ٩٢، ١٢٤، ١٨٣
 الزاهر، ٢٢
 زبدة البيان، ٣٠٩
 زيان شكيم پرستى و شهوترانى، ٢٤٤

س

السانح الغيبى، ٩٦، ١١٧، ١٨٣
 سراج السالكين ← منتخب مثنوى
 سر الصناعة، ٢٣
 سر العالمين، ٢٧١
 سريان نورالحق، ٥٠، ٣١٠، ٣١١
 السرية العلية، ٢١١
 سعد السعود، ١٧، ٦٢
 سفينة النجاة، ١٦٦، ١٨٤
 سلسيل، ٣٩، ١٠٥، ١١٥، ١٨٥، ٢٢٣، ٢٢٤
 سلوكيه ← زاد السالك
 سلوك ← زاد السالك
 سؤال و جواب ← راه صواب
 سوانح غيبى ← السانح الغيبى
 سه رساله : عزلت، كينه و حسد، ٢٤٤

ش

٣٤٨ / كتاب شناسی فیض کاشانی

شرح مفاتیح الشرائع (سليمان بن احمد قطيفي)،
٢٦٣

شرح مفاتيح الشرائع (محمود كرمشاهي)، ٢٦٣
شرح مفاتيح الشرائع (ابوالقاسم بن عباس)، ٢٦٣
شريعة الشيعة ← شرح مفاتيح الشرائع (فتوني
عاملي)

شكوائيه ← الاعتذار

شكوه الغريب، ٢٦

شواكل الحور، ٥١، ٣١٢، ٣١٣

شوق الجمال، ٤٦، ١٠٦، ١٢٣، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٢٧

شوق الحق، ٤٦، ١٠٦، ١٢٢، ٢٢٧

شوق العشق، ١٩٠، ٢١١، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٢٧

شوق الكمال، ٣٩، ٢٢٧

شوق المهدي، ١٠٦، ١٢٣، ١٩٠، ٢٢٣، ٢٢٤

شهاب الاخبار، ٣١٢

الشهاب الثاقب، ٣٩، ٩٣، ١٢٣، ١٩١، ١٩٢

شهر آشوب ← دهر آشوب

ص

الصفاني، ٣٢، ٣٤، ٧٣، ٧٤، ١١٢، ١٣٥، ١٣٦

١٩٣، ٢٠٠، ٣١٤

الصحيفة السجادية، ١٧٤، ١٨٨

الصحيفة الهادية، ٥١، ٣١٥

صد و شصت نسخه از يك كتابخانه شخصي،

٦٢

صفة النبي، ١٨

صلاة الجمعة ← ابواب الجنان

الصلوات والتحيات (علم الهدى)، ١٦٢

الصلوات والتحيات ← ثناء المعصومين

صولة البازل، ٢٦

صهباى سخن، ٢٤٨

صيغ العقود، ١٦٢

ض

الضوابط الخمس، ١٠٠، ٢٠١

ضياء القلب، ٣٧، ٣٩، ٤٦، ٨٥، ٩٨، ١١٥

١٢٤، ١٣٠، ١٤٨، ١٧٣، ٢٠٢، ٢٠٣

٢٠٧، ٢١١، ٢٤٦، ٢٧٦

الضياء فى الامامة، ٢٢

ط

طرائق الحقايق، ٦٣، ١٤٧، ٢١٧، ٢٨٥

ع

العدة فى اصول الفقه، ٢٥

عقود النبي، ١٨

علم الله تعالى ← اللباب

علم اليقين، ٣٤، ٣٨، ٥٦، ٧٧، ٧٨، ٧٩، ٨٠، ٨٣

٨٨، ١١٩، ٢٠٣، ٢٣٣، ٢٤٦، ٢٧٦، ٣١٨

عين اليقين، ١٢٠، ١٣٩، ١٤٥، ٢٣١، ٢٠٥، ٢٠٧

٢٤٦، ٢٧٦

غ

غاية الايجاز، ٢٠٢

غاية البحث عن معنى البعث، ٢٦

غنية الانام معرفة الساعات والايام، ٥٤، ١٠٢

٢٣٤، ٢٠٧، ٢٠٩، ٣٠٤

ف

فتح المفاتيح، ٢٦٤

الفتوحات المكية، ٢٦٧

فرحة الناس، ٢٦

فرهنگ نماز، ١٥٣

فصل الخطاب، ١٩٢

- فضائل السادات، ۳۰۵
فضيلة الشيعة ← ترجمة الشريعة
فلاح السائل، ۲۶
الفلک المشحون فی احوال ابن طولون، ۲۶
فوائد الرضويه، ۶۳، ۱۲۹ - ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۴۱ - ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۳ - ۱۵۵، ۱۵۷ - ۱۵۹، ۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۷۱، ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۷۷ - ۱۸۰، ۱۸۴، ۱۸۷ - ۱۹۱، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۰۶، ۲۱۰، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۲۱، ۲۳۰ - ۲۳۲، ۲۳۴، ۲۴۰، ۲۴۵، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۲، ۲۶۶ - ۲۶۸، ۲۷۴، ۲۸۲، ۲۹۹
فهرس العلوم، ۴۶، ۱۰۳، ۱۱۸، ۲۱۰، ۲۱۱
الفهرست (ابن ندیم)، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۶، ۶۳
الفهرست (طوسی)، ۱۹، ۲۲، ۲۴، ۲۵، ۲۵، ۶۳
فهرست الفبایی کتب خطی آستان قدس رضوی، ۵۹
فهرست الکتب، ۳۳، ۳۵، ۳۶
فهرست الوافی، ۲۹۸
فهرست کتابخانه اهدایی آقای مشکوة، ۶۶
فهرست کتابخانه سپهسالار، ۶۲
فهرست کتابخانه عمومی معارف، ۶۶
فهرست کتابخانه مجلس شورای ملی، ۶۵
فهرست کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران، ۶۱
فهرست کتابخانه ملی تبریز، ۶۶
فهرست کتابهای چاپی فارسی، ۶۶
فهرست کتابهای رازی و نامهای کتابهای...، ۲۳
فهرست کتابهای کتابخانه انجمن آثار ملی، ۵۸
فهرست کتب خطی در کتابخانه حضرت احمدین موسی شاهچراغ، ۶۲
- فهرست کتب خطی کتابخانه آستان قدس رضوی، ۵۸
فهرست کتب خطی کتابخانه عمومی فرهنگ و هنر مشهد، ۶۳
فهرست کتب خطی کتابخانه مجلس شورای اسلامی، ۶۲
فهرست کتب خطی کتابخانه ملی فارس، ۶۶
فهرست کتب خطی کتابخانه های اصفهان، ۶۱
فهرست کتب دینی و مذهبی و خطی کتابخانه سلطنتی، ۶۲
فهرست کتب کتابخانه مدرسه فاضلیه، ۶۳
فهرست موجودی و راهنمای کتابخانه مرکزی دانشگاه تبریز، ۶۱
فهرست میکروفیلمهای کتابخانه مرکزی، ۶۴
فهرست نسخ خطی کتابخانه ملی، ۶۶
فهرست نسخه های خطی کتابخانه جامع گوهرشاد، ۶۴
فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات تهران، ۵۸
فهرست نسخه های خطی کتابخانه دانشکده ادبیات مشهد، ۵۸
فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی اصفهان، ۶۳
فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله العظمی مرعشی نجفی، ۶۳، ۱۶۷
فهرست نسخه های خطی کتابخانه عمومی حضرت آیت الله گلپایگانی، ۶۴
فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه فیضیه قم، ۶۴
فهرست نسخه های خطی کتابخانه مدرسه مروی تهران، ۶۵

۳۵۰ / کتاب شناسی فیض کاشانی

- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه مسجد اعظم،
۶۵
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه ملی ملک،
۶۶
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه وزیری یزد،
۶۷
- فهرست نسخه‌های خطی کتابخانه‌های رشت و
همدان، ۴۹، ۵۸، ۶۰، ۶۱، ۶۶
- فهرست نسخه‌های خطی مدرسه امام عصر
شیراز، ۶۵
- فهرست نسخه‌های خطی مدرسه خاتم‌الانبیاء
بابل، ۶۲
- فهرست نسخه‌های خطی مدرسه نمازی خوی،
۶۵
- فهرست نسخه‌های کتابخانه آستانه مقدسه قم،
۵۸
- فهرست هزار و پانصد نسخه خطی، ۶۷
- فهرس مؤلفات، ۲۱۱
- فینکس، ۲۰
- ک
- کافی، ۷۴، ۲۳۵، ۲۸۴
- کتاب آرایبی در تمدن اسلامی، ۵۵
- کتاب الحج، ۲۲
- کتاب الرحمة، ۲۲
- کتابشناسی مجلسی، ۲۰
- کشف الاستار، ۱۳۰ - ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۲،
۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۶۵، ۲۳۵، ۱۷۸
- کشف الحجب، ۶۴، ۱۳۱، ۱۳۴ - ۱۳۶، ۱۳۸،
۱۳۹، ۱۴۱، ۱۴۳، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۴۹
- ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۵، ۱۵۷ - ۱۶۰،
۱۶۲، ۱۶۳، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۷۰، ۱۷۱
- ۱۷۴، ۱۷۵، ۱۸۰، ۱۸۱، ۱۸۴، ۱۸۷ -
۱۸۹، ۱۹۲، ۱۹۴، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۴،
۲۰۶، ۲۰۸، ۲۱۰، ۲۱۴، ۲۱۷، ۲۱۹
- ۲۲۱، ۲۳۰ - ۲۳۲، ۲۴۰، ۲۴۵، ۲۴۷ -
۲۵۰، ۲۵۲، ۲۶۲، ۲۷۷، ۲۷۸، ۲۸۱
- ۲۸۲، ۲۸۵، ۲۹۹
- کشف الظنون، ۱۹
- کشف المحجّة، ۱۵۷
- الکلمات السریّة، ۸۲، ۱۱۵، ۲۱۶
- الکلمات الطریفة، ۳۳، ۳۵، ۱۱۳، ۲۱۷
- الکلمات العلیه، ۳۲
- کلمات المحققین، ۳۰۸
- الکلمات المخزونة، ۳۲، ۸۱، ۱۱۳، ۲۱۹، ۲۲۰
- الکلمات المضمونة، ۸۲، ۱۱۳، ۲۲۰
- الکلمات المکنونة، ۸۱، ۱۲۰، ۱۴۴، ۲۱۴، ۲۲۲،
۲۲۹
- کلیات علامه محمد محسن فیض، ۲۶۹ - ۲۷۳،
۳۰۵، ۳۱۳
- القاموس المحيط، ۱۵، ۶۴
- قرآن، ۱۶، ۷۳، ۷۴، ۹۰، ۱۳۴، ۱۷۹، ۱۸۴، ۱۹۳،
۲۰۴، ۲۳۰
- قرآن و آداب تلاوت آن، ۲۴۴
- قرة العیون فی اعزّ الفنون، ۴۹، ۵۴، ۸۱، ۱۶۹،
۱۱۳، ۲۱۴
- قری العاشی، ۲۶
- قصص العلماء، ۶۴، ۱۴۵، ۱۵۹، ۱۹۴، ۲۶۶
- قصه اهل معرفت، ۲۴۰
- قصیده توحیدیه، ۱۴۵
- قواعد العقاید، ۵۱، ۳۱۳

م

- ماجرى به القلم، ٢٧
 مبنغى الافهام، ٢٤٣
 مثنوى، ٢٤٨
 مجمع الرجال، ٢٢، ٢٥، ٦٥
 مجموعه رسائل خطى فارسى، ٦٥، ١٤٤
 مجموعه ش ٩٤٠٧ (مرعشى - خطى)، ٣٢
 مجموعه متون و مقالات در تاريخ و اخلاق
 پزشكى در اسلام و ايران، ٢٠
 مجموعه مقالات كنگره كتاب و كتابخانه، ٦٦
 المحاكمات، ٣٥
 المحاكمة بين الطائفتين ← المحاكمة بين
 المنسويين الى علم الرسمى
 المحاكمة بين الفاضلين، ٤٦، ٥٠، ٥٣، ٥٤، ١٠٣،
 ١١٩، ٢١١، ٢٣٦
 المحاكمة بين المنسويين الى علم الرسمى وبعض
 المتجردين، ١٠٤، ٢٣٤
 محبّت ← الفت نامه
 المحجّة البيضاء، ٣٨، ٤٦، ٤٩، ٥١، ٨٠، ١٢٠،
 ١٦٧، ١٧٤، ٢١٢، ٢١٣، ٢١٩، ٢٢٦،
 ٢٢٩، ٢٣٧ - ٢٤٤، ٢٧٤، ٣٠٧، ٣١٤
 مختصر الانوار، ٢٤
 المدخل الى العربية...، ٢٦
 مدرک الساعات، ٢٤٠
 مدينة الحديث، ٢٨٠
 مرآت الاحوال جهان نما، ٣٢
 مرآة الآخرة، ٨٥، ١٢٠، ١٤٨، ١٧٣، ٢٠٧، ٢٤٥،
 ٢٧٦
 مرآة الزمان، ١٩
 مسائل احكام الجنائز ← جهاز الاموات
 مسار الشيعه، ١٦٢
 مسألة الوجود، ٣١٤

الكوفة و مافيها، ٢٤

كيفية علم الله تعالى، ٥٣، ١٦٤

گ

- گلزار قدس، ٤٩، ٥٣، ١٠٦، ١٢٢، ١٢٩، ١٤٥،
 ١٥٦، ١٦٩، ١٧٤، ١٨٥، ١٨٧، ١٩٠، ٢٢٢
 - ٢٢٦، ٢٥٨، ٢٦٨، ٢٨١، ٢٨٢، ٢٩٨
 گلشن راز، ٢٤٧
 گنجینه الاسرار، ١٨٢

ل

- للثالى، ٢٢٩، ٢٣٠
 لثالى المخزونة ← اللثالى
 لثالى المستخرجة ← اللثالى
 لآلى المكنونة، ٣٩
 اللامع، ٢٢
 اللبّ، ٤٦، ٤٩، ٥٣، ٥٤، ٨٤، ١١٩، ٢١١، ٢٣١
 اللباب، ٤٦، ٤٩، ٥٤، ٨٤، ١١٩، ٢١١، ٢٣٢
 لبّ الحسنات، ٩٢، ١٢٤، ٢٣٤
 لب القول فى معنى حدوث العالم ← اللبّ
 لب لباب مثنوى ← منتخب مثنوى
 لولوة البحرين، ٣١، ٦٤، ١٣٠ - ١٣٦، ١٣٨، ١٣٩،
 ١٤٢، ١٤٥، ١٥٠، ١٥٣ - ١٥٥، ١٥٧ -
 ١٥٩، ١٦٢، ١٦٣، ١٦٥ - ١٦٧، ١٧٠،
 ١٧١، ١٧٤، ١٧٥، ١٧٧ - ١٨١، ١٨٤،
 ١٨٦، ١٨٧ - ١٨٩، ١٩٢، ١٩٤، ٢٠١،
 ٢٠٢، ٢٠٤، ٢٠٦، ٢٠٨، ٢١٠، ٢١٤،
 ٢١٧، ٢١٩ - ٢٢١، ٢٣١، ٢٣٢، ٢٣٤،
 ٢٣٧، ٢٤٠، ٢٤٥، ٢٤٧ - ٢٥٠، ٢٥٢،
 ٢٦٦، ٢٧٤، ٢٧٧، ٢٧٨، ٢٨١ - ٢٨٣،
 ٢٨٥، ٢٩٩

٣٥٢ / كتاب شناسی فیض کاشانی

- مستدرک الذریعه، ٣١١
 مقالات الاثنی عشره ← قره العیون
 مستدرک الوافی، ٢٩٨
 مقالات الاثنی عشریه ← قره العیون
 المشاطة لرسالة الفهرست، ٢٤
 مقالات الامامیه، ٢٢
 المشواق، ٣٧، ١٠٦، ١٢١، ٢٢٦، ٢٤٦
 مقالات فارسی، ٢٣٦
 مصابیح الظلام، ٢٦٢
 مقایس الاصول، ٢٦
 مصابیح اللوامع، ٢٦٢
 مکاتیب علم الهدی، (مرعشی - خطی)، ٣٢
 مکاتیب قطب الدین محیی، ٢٦٨
 المصابیح فی شرح مفاتیح الشرایع (محمد رضا
 تبریزي)، ٢٦١
 مکنونة الکلمات ← قره العیون
 المناجات نامه، ١٢٣
 منازل السالکین ← زاد السالک
 مناقب امیرالمؤمنین ← الاربعین
 منیع الحیاة، ١٩٣
 منتخب الاوراد، ٩١، ١١٤، ٢٦٦
 منتخب الختوم، ٥١، ٣١٥
 المنتخب الصغیر، ١٠٦، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٦٨
 المنتخب الکبیر، ١٠٦، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٦٨
 منتخب الوافی، ٢٩٨
 منتخب دیوان شمس، ٢٦٧
 منتخب رسائل اخوان الصفا، ١٠٤، ١١٤، ٢٦٧
 منتخب فتوحات المکیة، ١٠٥، ١١٤، ٢٦٧
 منتخب کشف المحججة ← تسهیل السبیل
 منتخب مثنوی، ٥٤، ١٠٥، ١١٤، ٢٦٧
 منتخب مکاتیب قطب بن محیی، ١٠٥، ١١٤،
 ٢٦٨
 منشآت فیض، ٢٦٩، ٣١٤
 من لایحضره التقویم ← غنیة الانام
 من لایحضره الفقیه، ٧٤، ٢٨٤
 منهاج النجاة، ٥٤، ١١٧، ١٤٤، ١٧٣، ٢٠١، ٢٠٣،
 ٢٠٥، ٢٠٧، ٢٧٢، ٢٤٦، ٢٧٤
 منهج النجاة ← منهاج النجاة
 منیة الحیسوب، ٢٦
 المواهب العلیه، ٨٥، ١٦٢
 مستدرک الذریعه، ٣١١
 مشاطة لرسالة الفهرست، ٢٤
 المشواق، ٣٧، ١٠٦، ١٢١، ٢٢٦، ٢٤٦
 مصابیح الظلام، ٢٦٢
 المصابیح اللوامع، ٢٦٢
 المصابیح فی شرح مفاتیح الشرایع (محمد رضا
 تبریزي)، ٢٦١
 المصابیح فی شرح مفاتیح الشرایع (محمد جعفر
 بهبهانی)، ٢٦٢
 مصباح الانظار، ١٦٩، ٢١٦
 مصباح الزائر، ٢٦
 المصباح الساطع، ٢٦٢
 مصطلحات کتاب الوافی، ٢٩٨
 المصفی، ٣١٤
 المعارف، ٧٨، ١١٢، ٢٤٨
 معالجة النفس، ٣١٤
 معالم الاصول، ٥٠، ٢٣٦، ٢٦٣
 معتصم الشیعه، ٧٦، ١٢١، ٢٤٩، ٢٥٠، ٢٥١
 معیارالساعات، ٣٧، ١٠٢، ٢٥٠، ٢٥١
 مفاتیح المجامع، ٢٦١
 مفاتیح الاعجاز، ١٤٤
 مفاتیح الزیارات، ٣١٥
 مفاتیح الشرایع، ٣٤، ٣٩، ٤٤، ٥٦، ٧٦، ١٢١،
 ٢٤٩، ٢٥١، ٢٥٩، ٢٦٠، ٢٦١، ٢٦٣، ٢٦٥
 مفاتیح العلوم، ١٥
 مفاتیح العلوم (ترجمه)، ١٥
 مفتاح ابواب الشریعه، ٢٦٣
 مفتاح الخیر، ٩٤، ١٢٢، ٢٦٥
 مفتاح الصحبة فی شرح النخبة، ٢٨٠
 المفتلذ من التصریف، ٢٦
 المفصح فی الامامة، ٢٥

نماز زمان معراج انسان، ۱۵۳

نماز یا ترجمه الصلوة، ۱۵۳

نوادیر الاحبار، ۷۵، ۵۵، ۱۱۲، ۲۸۳

النوادیر فی جمع الاحادیث، ۲۸۴

نو تقویم شرعی، ۲۰۹

نور الانوار، ۱۸۹

نوروز و سى روز، ۳۰۷

النهاية، ۲۵

نهاية المرام فى شرح المفاتيح، ۲۶۲

و

الوافى، ۳۹، ۴۴، ۷۴، ۷۵، ۱۱۲، ۱۸۶، ۲۱۱،

۲۸۳، ۲۸۴، ۲۹۶-۲۹۸

ورزش روح و تهذيب اخلاق، ۲۴۴

وسيلة الابتغال، ۱۰۵، ۱۲۳، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۹۹

وصف الخيل، ۹۹، ۱۲۴، ۲۹۹

الولاية على البكر فى التزويج ← ثبوت الولاية

هـ

هدية الاحباب، ۶۷

هدية الاشراف فى تلخيص الانصاف، ۱۴۴

هدية العارفين، ۶۷، ۱۳۶، ۱۵۱، ۱۷۱، ۱۷۹-۱۸۱،

۲۰۶، ۲۴۸، ۲۷۷، ۲۸۳

هياكل النور، ۵۱، ۳۱۲، ۳۱۳

مؤلفين كتب چاپى فارسى و عربى، ۶۶، ۱۴۶

الميدان، ۲۲

ميزان القيامة، ۸۴، ۱۲۰، ۲۷۶

ن

النجوم، ۲۰۹

نجوم السماء، ۲۷، ۲۳۷

النخبة، ۵۰، ۵۴، ۵۵، ۷۷، ۱۱۲، ۱۵۸، ۲۷۸

النخبة الآداب، ۱۷۳

النخبة الصغرى، ۱۰۰، ۲۸۱

نخبة العلوم، ۲۸۱

النخبة الكبرى ← النخبة

النخبة المحسنية ← النخبة

النخبة الوجيزة ← النخبة

ندبة العارف، ۱۰۵، ۱۱۵، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۸۱

ندبة المستغيث، ۱۰۵، ۱۱۵، ۲۲۴، ۲۸۲

نزهة العشاق و نهضة المشتاق، ۲۶

نسخه هاى خطى، ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۴

نسخه هاى خطى «نشریه کتابخانه مركزى

دانشگاه تهران»، ۴۹، ۶۶

نظم النخبة، ۲۸۰

نفحات الملكوتية فى الردّ الصوفيه، ۳۱

نقد الاصول الفقهية، ۱۲۱، ۲۸۲

نماز «ترجمة الصلوة»، ۱۵۳

نماز راهى روشن در جهان تاريخ، ۲۴۳

بازگشت به فهرست

موضوع

■ قرآن و تفسیر

- الاصفی، ۳۲، ۷۴، ۱۱۲، ۱۳۵، ۲۰۱، ۳۱۴
تنویر المواهب، ۸۵، ۱۲۴، ۱۶۲
الرسالة فی تفسیر آیه الامانة، ۱۰۴
الصفائی، ۳۲، ۳۴، ۷۳، ۷۴، ۱۱۲، ۱۳۵، ۱۳۶،
۱۹۳، ۲۰۰، ۳۱۴

■ حدیث

- ذریعة الضراعة، ۹۱، ۱۱۳، ۱۷۴
الرفع والدفع، ۵۳، ۹۸، ۱۷۹
زاد العقبی، ۹۲، ۱۲۴، ۱۸۳
لبّ الحسنات، ۹۲، ۱۲۴، ۲۳۴
منتخب الاوراد، ۹۱، ۱۱۴، ۲۶۶
- الخطب فی الجمعات والاعیاد، ۴۴، ۹۲، ۱۱۵،
۱۷۰، ۲۱۱
الشافی، ۲۵، ۳۲، ۷۵، ۱۱۲، ۱۸۶، ۲۸۳
نوادیر الاخبار، ۵۵، ۷۵، ۱۱۲، ۲۸۳

■ فقه و اصول

- ابواب الجنان، ۳۷، ۵۴، ۹۳، ۱۱۶، ۱۳۱
الاحجار الشداد والسیوف الحداد، ۱۰۲، ۱۳۲
اخذ الاجرة علی العبادات، ۱۰۱
اصول الاصلیة، ۱۲۱، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۶۶
اهمّ ما یعمل، ۹۲، ۱۱۴
التطهیر، ۵۳، ۴۶، ۷۷، ۱۱۹، ۱۵۸، ۲۱۱
ثبوت الولاية علی البکرة، ۴۸، ۵۳، ۱۰۱، ۱۲۴،

۱۷۸

■ ادعیه و اذکار

- الاذکار المهمة، ۹۸، ۱۱۶، ۱۳۳
اهمّ ما یعمل، ۹۲، ۱۱۴، ۱۴۶
ترجمة الحج، ۳۷، ۹۶، ۱۲۲، ۱۴۸
ترجمة الزکوة، ۳۷، ۱۲۲، ۱۴۹
ترجمة الصلوة، ۳۷، ۹۴، ۹۶، ۱۱۶، ۱۲۲، ۱۳۰،
۱۳۱، ۱۴۲، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۶، ۱۶۶،

۲۶۵

- ١٨٧
- جهاز الاموات، ١٠١، ٥٤، ١٦٥
- الحق المبين، ٣٩، ٤٦، ١١٩، ١٣٧، ١٦٦، ٢١١
- زاد الحاج، ١٠٠، ١٨١
- سفينة النجاة، ١٦٦، ١٨٤
- الشافى، ٢٥، ٣٢، ٧٥، ١١٢، ١٨٦، ٢٨٣
- الشهاب الناقب، ٣٩، ٩٣، ١٢٣، ١٩١، ١٩٢
- الضوابط الخمس، ١٠٠
- معتمد الشيعه، ٧٦، ١٢١، ٢٤٩، ٢٥٠، ٢٥١
- مفاتيح الشرايع، ٣٤، ٣٩، ٤٤، ٥٦، ٧٦، ١٢١
- ٢٤٩، ٢٥١، ٢٥٩، ٢٦٠، ٢٦١، ٢٦٣، ٢٦٥
- مفتاح الخير، ٩٤، ١٢٢، ٢٦٥
- النخبة، ٥٠، ٥٤، ٥٥، ٧٧، ١١٢، ١٥٨، ٢٧٨
- نخبة الصغرى، ١٠٠، ٢٨١
- نقد الاصول الفقهية، ١٢١، ٢٨٢
- **كلام و فلسفه**
- اصول العقائد، ١٣٨، ٣٠٨
- اصول المعارف، ٣٢، ٧٩، ١١٣، ١٣٩، ١٤٠
- الانصاف، ٣٧، ٥٢، ١٠٧، ١١٨، ١٤٣، ١٤٤
- ١٨٩، ٢٤٦، ٢٧٦
- انوار الحكمة، ٥٣، ٨٣، ١٢٠، ١٤٥، ٢٠٤، ٢٤٨
- بشارة الشيعه، ٣٠، ٣٢، ١١٣، ١٤٧، ١٧٣، ٢٠٣
- ٢٠٧، ٢٤٦، ٢٧٦
- ترجمة الشريعة، ٣٧، ٥٤، ٩٧، ١١٧، ١٥٠، ١٥٦
- ١٨٢، ٢٣٥
- ترجمة العقائد، ٣٧، ٩٦، ١١٦، ١٣١، ١٥١، ١٥٥
- تشريح العالم، ٨٣، ١٢٠، ١٥٨
- راه صواب، ٣٩، ٤٢، ٤٨، ٥٣، ٩٧، ١٢١، ١٧٥
- الساح الغيبى، ٩٦، ١١٧، ١٨٣
- شرايط الايمان، ٩٧، ١١٦، ١٩٢، ١٨٧
- علم اليقين، ٣٤، ٣٨، ٥٦، ٧٧، ٧٨، ٧٩، ٨٠، ٨٣
- ٨٨، ١١٩، ٢٠٣، ٢٣٣، ٢٤٦، ٢٧٦، ٣١٨
- عين اليقين، ١٢٠، ١٣٩، ١٤٥، ٢٣١، ٢٠٥، ٢٠٧
- ٢٤٦، ٢٧٦
- قرة العيون فى اعزالفنون، ٤٩، ٥٤، ٨١، ١٦٩
- ١١٣، ٢١٤
- الكلمات الطريفة، ٣٣، ٣٥، ١١٣، ٢١٧
- الكلمات المخزونة، ٣٢، ٨١، ١١٣، ٢١٩، ٢٢٠
- الكلمات المضمونة، ٨٢، ١١٣، ٢٢٠
- اللّب، ٤٦، ٤٩، ٥٣، ٥٤، ٨٤، ١١٩، ٢١١، ٢٣١
- لللباب، ٤٦، ٤٩، ٥٤، ٨٤، ١١٩، ٢١١، ٢٣٢
- المحاكمة بين الفاضلين، ٤٦، ٥٠، ٥٣، ٥٤، ١٠٣
- ١١٩، ٢١١، ٢٣٦
- مرآة الآخرة، ٨٥، ١٢٠، ١٤٨، ١٧٣، ٢٠٧، ٢٤٥
- ٢٧٦
- منتخب رسائل اخوان الصفا، ١٠٤، ١١٤، ٢٦٧
- منهاج النجاة، ٥٤، ١١٧، ١٤٤، ١٧٣، ٢٠١، ٢٠٣
- ٢٠٥، ٢٠٧، ٢٧٢، ٢٧٤
- ميزان القيامة، ٨٤، ١٢٠، ٢٧٦
- **اخلاق**
- الاعتذار، ٤٣، ٤٧، ٥٤، ١٠٧، ١١٨، ١٤٠، ٣٠٩
- الفت نامه، ٣٧، ٣٩، ٤٨، ٩٩، ١٣٠، ١٤١، ١٥٣
- ١٥٦، ٢٣٥
- تسهيل السبيل، ٥٤، ١١٧، ١٥٧، ١٦٦

■ ادبيات

آب زلال، ٣٧، ٣٩، ١٠٥، ١٢٣، ١٢٩، ٢٢٣، ٢٢٤،
٢٢٦

آداب الضيافة، ٣٧، ١٠٦، ١٢٩، ٢٢٣، ٢٢٤

التسنيم، ٣٨، ٣٩، ١٠٥، ١١٥، ١٥٦، ٢٢٣، ٢٢٤

تنفيس الهموم، ١٠٥، ١٢٣، ١٦٢، ٢٢٣

دهر آشوب، ٤٢، ١٠٦، ١٢٣، ١٧٣، ٢٢٣، ٢٢٤

سلسيل، ٣٩، ١٠٥، ١١٥، ١٨٥، ٢٢٣، ٢٢٤

شراب طهور، ٣٩، ١٠٥، ١٢٣، ١٨٧، ٢٢٣، ٢٢٤

شوق الجمال، ٤٦، ١٠٦، ١٢٣، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٢٧

شوق الحق، ٤٦، ١٠٦، ١٢٢، ٢٢٧

شوق العشق، ١٩٠، ٢١١، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٢٧

شوق الكمال، ٣٩، ٢٢٧

شوق المهدي، ١٠٦، ١٢٣، ١٩٠، ٢٢٣، ٢٢٤

گلزار قدس، ٤٩، ٥٣، ١٠٦، ١٢٢، ١٢٩، ١٤٥

١٥٦، ١٦٩، ١٧٤، ١٨٥، ١٨٧، ١٩٠، ٢٢٢

- ٢٢٦، ٢٥٨، ٢٦٨، ٢٨١، ٢٨٢، ٢٩٨

المشواق، ٣٧، ١٠٦، ١٢١، ٢٢٦، ٢٤٦

المنتخب الصغير، ١٠٦، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٦٨

المنتخب الكبير، ١٠٦، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٦٨

منتخب ديوان شمس، ٢٦٧

منتخب مثنوى، ٥٤، ١٠٥، ١١٤، ٢٦٧

منتخب مكاتيب قطب بن محيي، ١٠٥، ١١٤،

٢٦٨

منشآت فيض، ٢٦٩، ٣١٤

ندبة العارف، ١٠٥، ١١٥، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٨١

ندبة المستغيث، ١٠٥، ١١٥، ٢٢٤، ٢٨٢

وسيلة الابتغال، ١٠٥، ١٢٣، ٢٢٣، ٢٢٤، ٢٩٩

التطهير، ٥٣، ٤٦، ٧٧، ١١٩، ١٥٨، ٢١١

الحقايق، ٤١، ١١٣، ١٦٧، ٢١٦

رفع الفتنة، ١٠٣، ١١٨، ١٧٨

المحجة البيضاء، ٣٨، ٤٦، ٤٩، ٥١، ٨٠، ١٢٠

١٦٧، ١٧٤، ٢١٢، ٢١٣، ٢١٩، ٢٢٦

٢٢٩، ٢٣٧-٢٤٤، ٢٧٤، ٣٠٧، ٣١٤

النخبة، ٥٠، ٥٤، ٥٥، ٧٧، ١١٢، ١٥٨، ٢٧٨

■ عرفان

الحقايق، ٤١، ١١٣، ١٦٧، ٢١٦

زاد السالك، ٣٧، ٤٨، ٥٢، ٥٣، ٥٤، ٥٦، ٩٩

١١٧، ١٣١، ١٥٦، ١٨١، ١٨٢، ٢٣٥

الكلمات المخزونة، ٣٢، ٨١، ١١٣، ٢١٩، ٢٢٠

الكلمات المكنونة، ٨١، ١٢٠، ١٤٤، ١٤٦، ٢٢٢

٢٢٩

المشواق، ٣٧، ١٠٦، ١٢١، ٢٢٦، ٢٤٦

منتخب ديوان شمس، ٢٦٧

منتخب فتوحات المكيّة، ١٠٥، ١١٤، ٢٦٧

منتخب مثنوى، ٥٤، ١٠٥، ١١٤، ٢٦٧

منتخب مكاتيب قطب بن محيي، ١٠٥، ١١٤،

٢٦٨

■ مدايح و مناقب

الاربعين، ٥٤، ١١٦، ١٣٤

ثناء المصومين، ٥٣، ٥٤، ٩٣، ١٦٢

شوق المهدي، ١٠٦، ١٢٣، ١٩٠، ٢٢٣، ٢٢٤

■ نجوم

تشریح العالم، ۸۳، ۱۲۰، ۱۵۸
غنية الانام معرفة الساعات والايام، ۵۴، ۱۰۲،
۲۳۴، ۲۰۷، ۲۰۹، ۳۰۴
معيار الساعات، ۳۷، ۱۰۲، ۲۵۰، ۲۵۱

■ زندگينامه

الانصاف، ۳۷، ۵۲، ۱۰۷، ۱۱۸، ۱۴۳، ۱۴۴،
۱۸۹، ۲۴۶، ۲۷۶
شرح الصدر، ۳۷، ۳۹، ۴۸، ۱۰۷، ۱۱۸، ۱۸۹

■ گزيدها

آيينه شاهي، ۳۷، ۹۸، ۱۲۴، ۱۳۰، ۱۵۳، ۲۰۲
الاذكار المهمة، ۹۸، ۱۱۶، ۱۳۶
الاصفي، ۳۲، ۷۴، ۱۱۲، ۱۳۵، ۲۰۱، ۳۱۴
اصول المعارف، ۳۲، ۷۹، ۱۱۳، ۱۳۹، ۱۴۰
انوار الحكمة، ۵۳، ۸۳، ۱۲۰، ۱۴۵، ۲۰۴، ۲۴۸
تسهيل السبيل، ۵۴، ۱۱۷، ۱۵۷، ۱۶۶
التطهير، ۵۳، ۴۶، ۷۷، ۱۱۹، ۱۵۸، ۲۱۱
الشافى، ۲۵، ۳۲، ۷۵، ۱۱۲، ۱۸۶، ۲۸۳
شرايط الايمان، ۹۷، ۱۱۶، ۱۷۵، ۱۸۷
الكلمات المخزونة، ۳۲، ۸۱، ۱۱۳، ۲۱۹، ۲۲۰
المعارف، ۷۸، ۱۱۲، ۲۴۸

■ آثار همگاني به زبان فارسى

ابواب الجنان، ۳۷، ۵۴، ۹۳، ۱۱۶، ۱۳۱
الاذكار المهمة، ۹۸، ۱۱۶، ۱۳۳
ترجمة الصلوة، ۳۷، ۹۴، ۹۶، ۱۱۶، ۱۲۲، ۱۳۰،
۱۳۱، ۱۴۲، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۶، ۱۶۶،
۲۶۵
ترجمة العقائد، ۳۷، ۹۶، ۱۱۶، ۱۳۱، ۱۵۱، ۱۵۵
شرايط الايمان، ۹۷، ۱۱۶، ۱۷۵، ۱۸۷

■ تقسيمات علوم

فهرست العلوم، ۴۶، ۱۰۳، ۱۱۸، ۲۱۰، ۲۱۱
فهرست مؤلفات، ۲۱۱

اشعار

- ۲۷۲ ای نام تو زینت زبانها / وی یاد تو مونس روانها
- ۱۲۹ از سر تا پای گوش بادت / وی آب زلال نوش بادت
- ۳۰۶ آن کس که ز شهر آشنایی است / داند که متاع ما کجایی است
- ۱۵۵ کو تو ز شراب می شوی مست / ما را ساقی رباید از دست
- ۲۰۸ هر که پرسد چیست تاریخش / گفت بشمار اینکه آخر کرد
- ۲۷۲ در دل شب خبر از عالم جانم کردند / خبری آمده از بی خبرانم کردند
- ۲۷۲ همچون سوسن به شنا دوش زبانم کردند / با خبر از روش هر دو جهانم کردند
- ۲۴۷ به ترسازاده ده دل را به یک بار / مجرد شو ز هر اقرار و انکار
- ۲۷۳ رسید از ظفر نامه‌ای معتبر / ز روی ادب کردم او را نظر
- ۲۷۱ هر یک از اخوان غزل گفته است در اجلال فیض / عکس خود دیده است در آئینه احوال فیض
- ۲۰۹ هر گهی کاید به تأیید خدای لم یزل / جرم مه در خانه مریخ یعنی محل
- ۲۲۸، ۱۷۴ ایها المدعون للاسلام / ایها العابدون للاصنام
- ۲۷۱ به خدایی که ز فیضش بود آثار وجودم / که در ایام فراق تو نه بودم نه نبودم
- ۲۶۹ قلم گرفتم و گفتم مگر دعا بنویسم / دعا به یار جفا کار بی وفا بنویسم
- ۱۸۲ در غرور این هوس گر جان دهم / به که دل در خانه و دکان دهم
- ۱۴۲ نمی بینم به جز تو همدمی ای فیض در عالم / بیا دمساز هم گنجینه اسرار هم باشیم
- ۱۴۲ بیا تا مونس هم یار هم غمخوار هم باشیم / انیس جان غم فرسوده بیمار هم باشیم
- ۲۷۲ ای باد صبا سلام یاران برسان / شرح غم ما به غمگساران برسان
- ۲۲۰ ای برون از وهم قال و قیل من / خاک بر فرق من و تمثیل من
- ۲۰۹ هم کلاه و هم قبا و هم کمر هم پیرهن / آنچه در برداری آن را جمله بخشیدن به من
- ۲۲۸، ۱۷۴ ختم کردم سخن دهر آشوب / به تمنای ظهور شه دین

نمایه / ۳۵۹

- ۱۷۹ خواست تا رمزی بگوید شد عنان از دست فیض / گفتمش ناگفتنی بسیار شد خاموش شو
هر که نه گویا به تو خاموش به / هر چه نه یاد تو فراموش به
۱۵۱
۲۶۹ دلم خوش است اگر شکوه گر دعا بنویسی / که هر چه تو بنویسی به مدعا بنویسی
۲۲۸ ثنای حق تعالی نیم من / چون من سزای حق تعالی
۲۷۲ یا غایت عن عینی لا عن مالی / القرب الیک منتهی آمالی